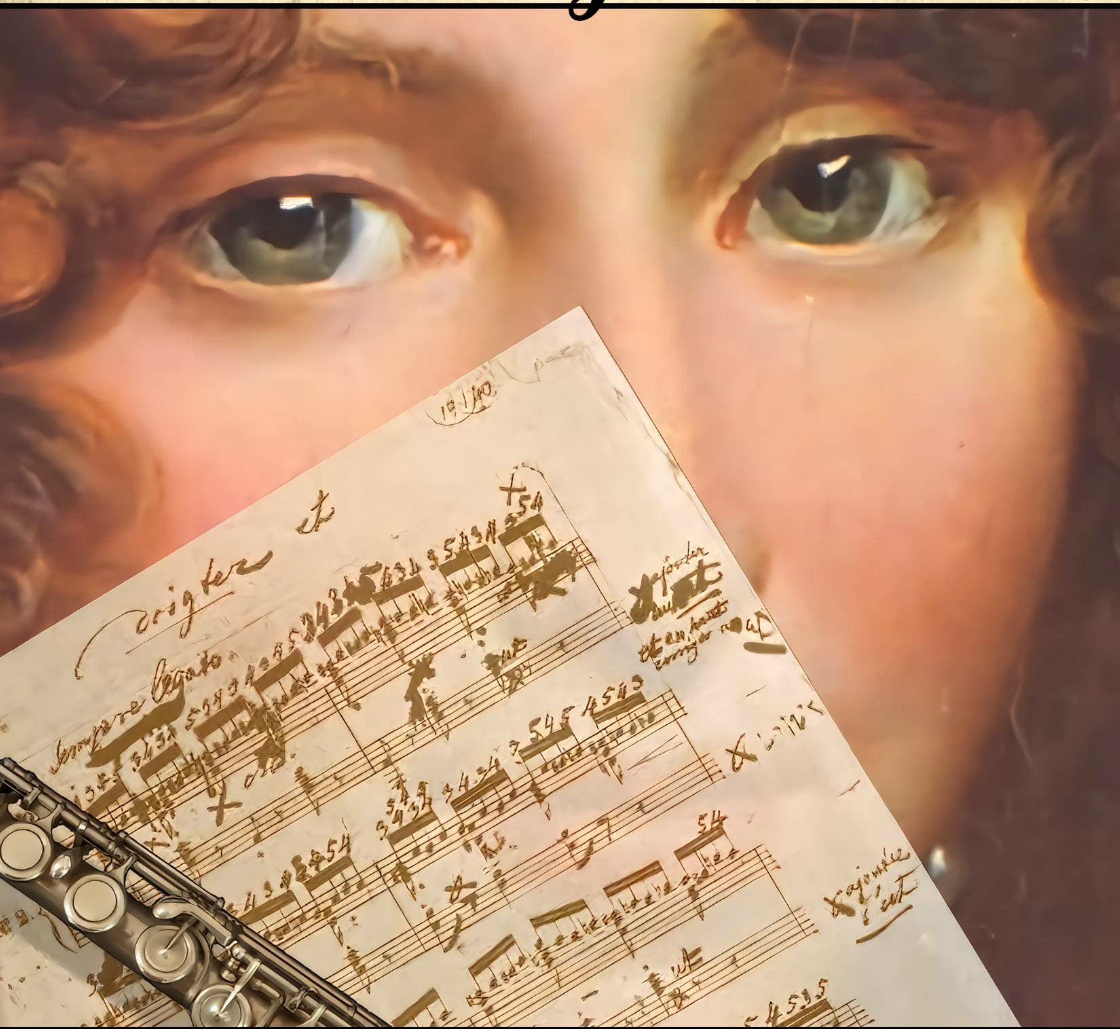
B. S. Ingemann

Landsbybørnene

Bibliotek 1800

B. S. Ingemann

Landsbybørnene

Tidsroman

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Første del

Første kapitel

Det var en smuk, sommermild konfirmations-søndag 1840. Alle de pyntede konfirmander gik ud af landsbykirken, og nu begyndte den højtidelige klokkeringning, som hele dette forår mindede folket om kong Frederik den Sjette. De flestes øjne røbede, at den hellige handling havde bevæget dem. Nogle så man dog, som syntes kun at tænke på deres pynt og på det nye, forbavsende liv, de nu skulle føre blandt de voksne. Næsten alle var de ledsagede af frænder og venner, som med inderlighed omfavnede dem under det store hyldetræ ved kirkedøren. Kun en lille, brunlokket dreng, med et noget blegt og magert ansigt, gik ene ud af kirkedøren og satte sig afsides på den såkaldte fattigkirkegård mellem to sorte trækors.

Et par lange, kjoleklædte labaner blandt konfirmanderne stak hovederne sammen og fnisede, mens de holdt de hvide lommetørklæder for munden for at skjule det.

"Se! Det er præstens kjole, der dasker ham i hælene!" hviskede den ene.

"Og de strålende hjortelæders bukser har skovrideren slidt på i ti år," tilføjede den anden. "Jeg har bidt mit nye lommetørklæde rent i stykker for ikke at grine."

Den fattige dreng, hvis sammenbetlede dragt havde forstyrret deres andagt, var unægtelig noget afstikkende klædt. Han bar en sort forkjole, der næsten slæbte efter ham, gule, lappede skindbenklæder og en ildrød, noget afslidt plysses vest, med store gammeldags skøder. Han syntes så hastigt som muligt at søge det fristed, han havde valgt mellem gravene ved de afsides kors, der betegnede hans fattige forældres gravsted.

Ingen lagde mere mærke til ham. Landesorgsklokken stemte ham vemodigt. Han mumlede halvsagte, mens han af og til tørrede sine våde øjne med bagen af sin hånd. Det var hans "Fadervor", han læste og altid begyndte forfra, når det uvilkårlig afbrødes ved erindringssuk til forældrene og lidt modfaldne betragtninger over hans forladthed i verden.

Klokkeringningen ophørte, og der var dødsstilhed mellem gravene. Endelig rejste han sig for at gå; da hørte han nogle velbekendte kæmpevisetoner fra en fløjte, og det var, som alle stene pludselig faldt fra hans hjerte. Han så nu to kære ansigter ved kirkegårdsdøren, og udenfor holdt en lille fjællevogn med en hest for og med fjerkræ i lange bure over fjælene. Den gamle hest pustede ud og fik en visk hø af konfirmandens faderlige ven og mostermand, Jørgen Hønsekræmmer, hvis kone og lille syvårige datter nu kom ham i møde.

"Kære moster! Lille, rare Lise!" råbte drengen sjæleglad og ilede i armene på den vakre husmandskone, med det milde, forstandige ansigt, og den lille nydelige bondepige, med de krøllede, gule hår under den røde hue.

Barnet tog en hyldefløjte fra munden og kyssede hans blege kinder røde. "Moder!" råbte hun, "Anton har grædt salt; men sukker skal han græde – dejligt sødt sukker, ikke sandt?"

"På en måde måske! – det er ikke umuligt for Vor Herre, mit barn!" svarede moderen og klappede den lille på kinden. "Men, Gud forbarme sig, Anton!" vedblev hun, forskrækket, og mønstrede drengens klædning, mens hun dog uvilkårlig brast i latter, "hvorledes er det, du ser ud? Har du således stået på kirkegulvet!"

"Ja, se se! Fætter Anton er jo blevet et gammelt, fornemt menneske!" råbte pigebarnet og klappede i hænderne. "Bliver man altid sådan, når man har gået til læsning?"

"Du kom jo ikke i går med de nye klæder, kære moster!" sagde Anton – "og så var jeg nødt til at trække dem på, der skulle sys om; for de gamle var så meget lappede."

"Det var da forskrækkeligt!" vedblev mosteren og lo, mens hun slog armene over kors. "Men det var ikke min skyld, Anton! Klæderne har vi med, og vi havde været her i går, var ikke Blis blevet syg. Vi var endda kommet tidsnok i morges, var der ikke faldet en pind af det ene bur og fjorten høns fløjet ud for os. Du har da stået her til nar for alle folk i de fugleskræmselsklæder. Men lykke og velsignelse alligevel, søn! Vor Herre har ikke set på klæderne. Nu kan du straks følge med! Din kasse har vi taget på fattighuset. Du har vel sagt farvel til præstens og sognefogedens?"

"Ja, moster! Og der var de alle så gode imod mig. Kun forpagterens lange drenge fniste lidt af mig på kirkegulvet. Derfor blev jeg forknyt. – Jeg så ingen, der brød sig rigtig om mig; men alle så kun forundrede på mine klæder – og jeg skjulte mig ved faders og moders grave."

"Det må være sidste gang, du lader dig forknytte?" sagde mosteren. "Nu må du lære at gå rask og frejdigt gennem verden! Det kommer kun an på, at vi går på de rette veje, så har vi altid ham med os, der kan lære os at kue slanger og at slå vand af klipper."

Anton så på sin mosters åbne, lyse ansigt og nikkede med fuld fortrøstning.

"Du skal have min fløjte!" sagde Lise, "når man spiller på den, bliver man altid glad, siger gudmoder – og hør: Jeg kan nu spille visen om den lille bådsmand. Den om vor gamle konge kan jeg også. Jeg holder så meget af den fløjte! Men du skal dog have den! – hør!" Dermed satte barnet den lille hyldefløjte til sine læber og spillede den gamle kæmpevise rent og nydeligt. Derpå rakte hun Anton fløjten. Han kyssede hende og kaldte hende sin lille prinsesse.

"Å! Hvornår skal vi lege det rare eventyr igen i faders hønsegård?" spurgte hun.

"Når jeg ikke længere er den lille pjalteper, men er blevet til den store, smukke prins," svarede Anton, "så kommer jeg med den røde karet med de fire røde heste og henter dig, og så skal både du og fader og moder bo hos mig på det store, røde slot med de røde tårne."

"Det vil blive prægtigt!" råbte Lise og klappede i de små hænder, "rigtig rødt alt sammen, som de dejlige skyer deroppe, når solen går ned – og så skal vi begge to og fader og moder blive så glade, så glade, så vi græder sukker!"

"Ti stille med den barnesnak!" sagde nu moderen alvorlig. "Det var jo dine forældres grave, du sad ved, Anton! Dem skulle jeg dog se. Ak! I dag var det, vi skulle tage jer alle tre ud af fattighuset: Før ville vi ikke komme. Vi ville først se jer på den tørre gren, når vi kunne bringe jer til den grønne. Det har jeg fortrudt så mange gange."

Anton tav og gik tilbage med sin moster til de to sorte gravkors, hvorunder hans fattige forældre for tre måneder siden var begravede, og hvor han nylig havde siddet så modfalden. Her måtte han nu fortælle Lise, hvorledes hans

fader og moder havde set ud. Dem havde hun aldrig fået at se; men hun havde fået udklippede dukker af guldpapir fra dem hver højtid, når Anton kom og legede med hende i hønsegården.

Anton besvarede nu, så godt han kunne, alle barnets spørgsmål, selv om hvad moderen dog havde forklaret hende. Hvorfor de døde skulle puttes ned i den sorte jord, kunne hun ikke begribe, og det kunne hun slet ikke udstå. Det var også urimeligt, påstod hun ivrigt – de skulle jo lige straks være med Vor Herre i Paradiset, ligesom den rare, fromme røver, moder havde læst om, han, der døde ved Vor Herres højre side på trækorset.

Dette dogmatiske spørgsmål havde han megen besvær med at besvare Lise tilfredsstillende.

Imidlertid bøjede hans moster sig hen over gravkorsene og var meget bevæget. "Kun stille, svoger Knud!" hviskede hun, og hendes blik løftede sig ud over kirkegårdsmuren mod den lyse forårshimmel, "kun rolig i din Gud, kære søster! Vor Herre vil nok sørge for jeres dreng! Han ligner dig i sind og skind, Grethe! og det vil nok gå ham godt i verden. Ak! havde I oplevet denne søndag, skulle I have fået bedre dage med os – så var nu ikke jeres støv kastet her hen i krogen blandt stoddernes. – Dog salige er de fattige!" vedblev hun. "En rig har jo trangt ved at komme i Himmerig. Lazarus kom jo straks i Abrahams skød – men den rige mand – ak, ja! Gud fri os! – jeres ben ligger kanske nok så godt her i krogen som de fornemmes hist ved kirkedøren. Ak ja! Hvor vore forkrænkelige legemer så ligger, finder Vor Herre nok den uforkrænkelige klædning, han vil give os, når den stund kommer." Derpå rejste hun sig med et frejdigt

blik, tørrede sine øjne med sit forklæde, kyssede Anton hjerteligt og gik med raske skridt ud af kirkegården med ham og Lise ved hænderne.

"Så kommer I da endelig!" brummede Jørgen Hosekræmmers barske stemme dem i møde fra vognen. "Jeg troede, så skam, du var blevet ked af mig, lille Karen, og nu ville blive med Lise hos de salig stakler deroppe i krogen. Kunne vi ikke før komme efter dem med Blis, syntes mig nu, det var lovlig bag efter. Men hvad pokker!" vedblev han og lo, "hvad er det for et fastelavnsskræmsel, I bringer med jer? – Anton! Din skarns dreng!" brummede han og satte atter et barsk ansigt op, mens han havde møje med at dæmpe sin latter, "gør du fastelavnsløjer på din konfirmationsdag og gør dig til nar for folk? Lystighed holder jeg nok af; men det går, min sandten, over skrævet. Gjorde jeg dig din ret, slubbert! skulle jeg smøre dine lange rygstykker til gratulats, i stedet for nu at køre til gilde med narren."

Anton tav og lod sin moster godtgøre hans uskyldighed. "Hvorfor kørte du ikke hjemmefra så tidlig, som jeg bad dig om, lille Jørgen!" sagde hun; "så var vi kommet betids – og så havde drengen set menneskelig ud i dag og ikke gjort os den skam. Men –"

"Hm! Sid nu op, børn! Og lad det være godt!" afbrød Jørgen hende. "Når noget er galt, er det altid min skyld – det ved jeg nok!" mumlede han halvsagte i en gnaven tone, mens han dog omhyggeligt hjalp konen og barnet op på sædet. Han så nu efter, om Anton sad lige midt på hønseburet. "Hold dig fast, dreng! når det hælder," brummede han, "og lad mig ingen vrøvl

høre, om også hønsene skulle hakke dig lidt i dine hanekyllingelægge!"

"Hvor skal vi til gilde, moster?" spurgte Anton nu livligt og jog hønsenæbbene fra sine haser. "Det er vel hos de gamle, gode møllerfolk? Skal jeg der have mine nye klæder på?"

"Ja, det forstår sig, der kommer ingen uden vi; men de gamle må ikke se dig, før du ser menneskelig ud. Spring kun af udenfor haven og list dig ind i det murede lysthus! så skal jeg nok bringe dig tøjet!"

"Og så følger jeg hele rejsen med dig, moster! og køber høns og æg ind med morbro'er og bliver hos ham og dig og lille Lise og Blis og Pasop og Grå Mons til den dag, jeg skal i tjenesten?"

"Ja, til lørdag otte dage; så skal du være hos den store postmester i byen, og så betids, at du samme aften kan bringe breve og pakker om, når posten er kommet."

"Bare jeg kommer ud af det med alle de vigtige brevskaber og pakker, moster! Det skal være svært at hitte rede i og et farligt ansvar. Den store postmester skal også være så forfærdelig, når han bliver vred."

"Det skal du ikke bryde dig om! – sådan er jo alle postmestre. Det skal nok gå, Anton! Du tier kun bom stille, når han larmer, men passer nøjagtig din dont og har et øje på hver finger!"

"Og lystre – lystre skal du, krabat!" brummede Jørgen og gav Blis et smæk med svøben.

"Det forstår sig!" sagde mosteren, "i alt, hvad ret og godt er, skal du lystre dit herskab – og fuldmægtigen med, og det med et glad og villigt sind; men heller ikke i andet, om det så var en kejser, du tjente! Hold dig kun altid til Vor Herre, som du jo har

lovet ham i dag! Hans Litsenbroder tager sig vel også lidt af dig – det har han lovet os."

"Men hvem skal sige mig, hvad ret og godt er?" spurgte Anton betænkelig. – "Jeg ved jo kun, hvad der står i katekismen og lærebogen, og hvad skolemesteren og præsten har sagt mig; men ingen af dem har været postbud – og – –"

"Du skal bruge din forstand, dosmer!" brummede Jørgen.

"Men er jeg en dosmer, morbro'er! så har jeg jo ingen forstand at bruge," sukkede Anton modfalden.

"Dum snak! Forklar den tossede dreng, hvad jeg mener, kone!"

"Fader mener, du er en god dreng, Anton!" sagde Lise og klappede ham på knæet.

"Nej, se til den taske!" mumlede faderen, "vil hun snakke med og vide, hvad jeg mener?"

"Vi er alle dårer for Vor Herre," tog moderen ordet, "men vi har altid forstand nok til at forstå hans lov i vore hjerter."

"Rigtigt, mo'er! det mente jeg just," sagde Jørgen nu fornøjet og nikkede. "Der er dog ingen i den hele verden, der forstår rigtigt, hvad jeg mener, uden du, lille heks!" tilføjede han og vendte sit tykke hoved om, mens han gav sin kone et smækkys. "Når jeg kalder dig en dosmer, Anton!" vedblev han med et godmodigt nik tilbage til drengen "og din moster en heks og Lise en taske – ih, så mener jeg også kun – ja, det får din moster forklare dig! – hop, Blis!" Han drev på hesten og tændte sin stumpede pibe.

Under en jævn, hyggelig sladren med Lise og den kære moster rullede nu fattighusdrengen med den sammenbetlede konfirmationsdragt på sin hønseburstrone hen ad de bugtede

biveje. Solen var nær ved at dale, da Blis endelig velfornøjet svingede om ad en skovvej, der førte ud mellem flere småhøje til en vejrmølle på en meget høj bakke. Det var den såkaldte Skovmølle. Der sprang Anton af nedenfor bakken, ved møllehusets havelåge, og skyndte sig ind i et gammelt, muret lysthus, hvor mosteren snart bragte ham en helt ny drengeklædning af grønstribet hvergarnstøj, som han straks med jubel iførte sig.

Andet kapitel

Anton havde næppe i sin nye klædning, kort efter sin moster, forladt lysthuset, hvor han havde ladet sin pudserlige gammelmands-dragt ligge, før lille Lise stak sit lokkehoved ind ad havehusdøren og kukkede.

"Hvor er du, Anton?" sagde barnet, "vil du lege skjul med mig? Jeg skal nok hitte dig!" Hun kiggede under spøg og latter i alle kroge mellem en del skramleri, her var hensat, og krøb til sidst ind i et lille mørkt lukaf, der blev brugt til gemmested for haveredskaber, og som ret syntes indrettet til at lege skjul i. Men ligesom hun ville ud igen af det mørke hul, trak hun forskrækket sit lille hoved tilbage ved synet af en lang, smudsig karl, der med stor hast kastede nogle forrevne pjalter af sig og iførte sig de klæder, der lå på en stol. Lise dukkede sig ned blandt nogle måtter og vovede næppe at drage ånde. Hun hørte nu en lyd ligesom af en riven eller filen på jern, og det varede længe. Der kom også nogle brudte ord til hendes øren, som af en dæmpet banden med en hæs, rå stemme. Hun følte en umådelig angst og var nær ved at skrige; men hun foldede sine hænder og bad sagte sin aftenbøn, mens hun ganske stille sad og græd i det mørke hul.

Endelig ophørte den uhyggelige lyd, og der blev kastet noget ind til hende, der faldt blødt som en bylt; men bagefter fløj der noget hårdt ind til hende og ramte hendes pande så voldsomt, at hun sank bedøvet tilbage og tabte bevidstheden.

Imidlertid var det blevet aften. Der var tændt lys i møllerhuset, hvor man nu ved et tidligt og festligt aftensmåltid

ville give konfirmanden og hans frænder erstatning for det middagsmåltid, de den dag havde savnet.

Mølleren, der var den ærlige Jørgen Hønsekræmmers velynder og forrige husbond, havde med megen værdighed taget plads i sin husfaderstol for enden af bordet og havde til ære for sine gæster iført sig en grøn frakke. Han havde med belevenhed taget Karen ved hånden og ført hende til sæde ved sin højre side, mens han havde opfordret sin beskedne klient, hønsekræmmeren, til at sidde "jævne vor mo'er", den gamle, trinde husmoder.

Såvel huset som dets bohave og alle omgivelser røbede velstand og, gammeldags jævnhed. Begge de godlidende møllerfolk var små, pølsetrinde skikkelser med åbne, godmodige ansigter, runde, rynkede kinder og tynde, grå hår under kalot og hue. De var begge langt over de tresindstyve år og havde mistet deres eneste barn i vuggen. De gamles største fornøjelse var at se hengivne mennesker ved deres bord, helst folk af ringere kår, som ved forskud eller andre velgerninger følte sig i et vist taknemmelighedsforhold til dem. Af slige klientfamilier var Jørgen Hønsekræmmers den mest begunstigede.

"Denne gang skal du gøre god handel hos mig, Jørgen!" sagde mølleren med et lunt smil. "Du skal få fyrretyve par fjærkræ, både høns og ænder, og – det forstår sig – alle så fede som møllerhøns." – Denne sin sædvanlige spøg ledsagede han med en hjertelig latter.

"Ja, det er et sandt gammelt ord, mæt som en møllerhøne!" bemærkede Jørgen. "Med det meget affald af korn og gryn fra møllen kunne han gerne fede en snes stude, fa'er Jep!"

"Nej, Jørgen!" afbrød mølleren ham og lo, så hans øjne randt, "på at fede stude forstår du dig ikke! Du kan fede høns, kan du – betale din gæld som en ærlig mand kan du – en god kristen er du – en brav ægtemand og fader er du – et hjertensgodt menneske, som jeg holder meget af – men på at fede stude forstår du dig, min sjæl, ikke."

"Kan nok være!" mumlede Jørgen, "gaverne er forskellige. Jeg får fjærkræet for vor gamle pris, fa'er?"

"Natyrligt! Og med klaringen kan det også denne gang have henstand, til du har fået alle de høns og ænder lykkelig ned i københavnernes maver!" Over dette lige så ofte gentagne indfald lo mølleren ligeledes selv ret hjerteligt.

"Det er sandt, hvad Karen siger!" bemærkede Jørgen. "Vi har ingen bedre kunder i hele landet end vor gamle husbond og madmoder, og kommer vi en gang i velstand, kan vi takke jer derfor."

"Næst Vor Herre, Jørgen! glem aldrig det!" sagde mølleren alvorligt. "Havde han ikke lagt velsignelse og drøjelse til vort brød og til sulet med, havde vi nu ikke siddet her med så godt et huld. Men sig mig, Jørgen! – hvad tænker du og Karen nu at gøre med drengen, I har hentet fra fattighuset?" vedblev mølleren; "har I nu råd til at føde og klæde ham som jer egen?"

"Nej, på det lav!" brummede Jørgen; "hans stakkels forældre skulle det have gået med, havde de levet; men han er ung og rask, han skal straks ud og tjene for sit brød, den lømmel! det er ellers et godt skind," tilføjede han, "og var han ikke min egen kvindes kødelige søstersøn, ville jeg sige –"

"Nå, hvad ville du sige, Jørgen?" spurgte mølleren.

"Ej! hvad ved jeg det?" svarede Jørgen halvt gnavent, "var han ikke så nær i slægt med os, mener jeg – ih, så ville jeg sige – sig du mølleren, hvad jeg ville sige, kone!"

"Så ville Jørgen vist sige lige så meget godt om ham, som han var jeres og jer brave kones barnebarn, møller Jep! for det kunne han nok have været, hvad alderen angår, og I har altid set så mildt til ham, når han kom med de andre fattige drenge og sang hellig-tre-kongers-visen for jer."

"Ja, det kunne jeg nok have sagt, når det just var faldet mig ind!" tog Jørgen atter ordet. "Men hvor pokker er han nu støjet og fløjet? Det er jo for hans skyld, gildet er gjort her på møllen, og han har længe nok suget på labben, den stodder!"

"Han leger vist tagfat med jer lille Lise i have," sagde møllerkonen og rejste sig. "Nu skal jeg hente dem begge. Jeg så ham nylig løbe derude med en kringle i hver hånd."

"Nej, lad *mig* kalde på dem!" sagde Karen og rejste sig også.

"Vist ikke! – sæt jer begge to og hold bordskik! – børnene skal have deres frihed!" sagde mølleren med godmodig myndighed, mens han greb sin borddame håndfast ved armen. "Lad dem lege! de kommer nok ind, når de er sultne. Se så! bliv kønt siddende! her vil *jeg* råde. Hvor gammel er det nu, jer lille Lise er?"

"Hun fyldte sit syvende år sidste helligtrekonger," svarede Karen. "Hun blev jo netop født, da her var gilde for jer bryllupsdag."

"Rigtigt! og derfor kom ingen af jer med til gildet den dag. Det er den eneste gang om året, det går flot til her på møllen. Det koster mig også hver gang – nå ja, det kan være det samme, hvad det koster! Men det er dog altid en fornøjelig dag, lille

mo'er! ikke sandt?" Mølleren nikkede til den trinde husmoder, der nikkede bekræftende til ham igen, mens der dog stjal sig et lille let suk fra hendes bryst.

"Jeg ved nok, hvad du sukker for så småt, lille mo'er! Når du tænker på bryllupsdagen og på drengen, vi begravede året efter. Han skulle nu være præst eller provst, når Vor Herre havde villet som vi – for noget stort var han skabt til – det kunne vi se på ham i vuggen. Men det er han nok blevet alligevel. Ret nu an, lille mo'er!" afbrød han sig selv hastigt og fo'r med hånden over de grå øjenbryn. "Jørgen og jeg vil nu åbne maven med et lille glas gammelvin, og derhos ønsker vi nu ham og Karen lykke og velsignelse både med hønsehandelen og med pigebarnet og med drengen, de har fået ud af stodderhuset og ind i Guds hus som et rigtigt kristent menneske! Nu skulle han dog rigtignok have været herinde," vedblev hun og så ud af havevinduet, "men det får være det samme! Vi kan siden klinke med ham!" Derpå fyldte den gamle glassene og klinkede med sine gæster. Husmoderen klinkede med og nippede til sit glas. Der begyndte nu en hyggelig bordsamtale om alle de år, de havde kendt hinanden, fra den tid, både Jørgen og Karen var halvvoksne og tjente i møllen sammen, han som dreng og hun som hønsepige. Der taltes om det lille hus, de ved møllerens hjælp havde købt og hvert år afbetalt gælden på, til de nu sad gældfrit og havde deres gode udkomme ved hønsehandlen.

"Det var dog mig, der gav dig det råd, Jørgen!" bemærkede mølleren. "Jeg kunne mærke på dig, du var født og båret til hønsekræmmer. Den tid, du var dreng her i møllen, forsømte du tit at smøre kværnen og lappe sejlene, for at fange hønsene, når de fløj bort fra Karen. Du fangede da høns så længe, til du

fangede hønsepigen med, kan jeg tro, og det var en klar sag: Med høns skulle du gøre din lykke i verden. Se derfor vil vi nu klinke nok en gang med dig og din lille kone og ønske jer lige så lykkelig en alderdom sammen som den, Vor Herre har undet os to gamle. I er kommet på jeres hylde, børn! og vi lige så. Se, det er altid en hovedsag. Hvad Vor Herre vil have ud af os, skal vi kun se, vi kan blive til, enten det er stort eller småt. Se det ligger i naturen, og det er, hvad de lærde kalder *skeni*. Det er ikke noget, man skal være storagtig af – det har både folk og fæ på en måde. Jeg kan straks se på et føl, om det har skeni til at blive ridehest eller plovhest. En har skeni til fint og en anden til grovt. Det kommer ud på et for Vor Herre, når enhver kun følger sit. Jeg havde nu møller-skeni og du hønsekræmmer-skeni, Jørgen! Jer Lise har skeni til noget fint, hvad det så kan være, og dertil skulle hun oplæres. Jer søstersøn, Karen Jørgens! skulle være præst eller stadsmusikant, som hr. Skade, når jeg måtte råde – eller også kirkesanger; for han synger kønt og er en from dreng! Han har haft meget godt af at døje lidt ondt med sine forældre. Moderen var en brav kone, men faderen var en gæk. – Han ville altid højere på strå, end han havde evne til – derfor gik det, som det gik; han kunne have været en god landsbybødker – dertil havde han skeni – men så ville han ind i alt det nymodens væsen med konstitution, og hvad der nu kævles så højt om både i aviser og kroer – så skulle han rejse om og hidse folk op – og så – nå ja! han er død og borte; men som sagt, han skulle blevet ved det, han havde skeni til – og det skal vi alle, både store og små."

"Det har jeg også altid ment," sagde Jørgen. "Svoger Knud skulle ikke heller have ladet sin dreng døbe med det fornemme

navn! – Anton hedder jo ingen bonde, det jeg ved – men stort skulle det være – og svoger Knud havde tjent en holstensk prokurator, som nok havde det navn."

"Det siger ingenting!" svarede mølleren. "Det navn, man får i dåben, er altid det bedste, hvordan det så klinger, og sommetider kan det være et forbud på, hvad der skal blive af et menneske. Prokurator ville jeg dog ikke have Anton til; men en rigtig dansk dreng er han jo med liv og sjæl. Se, der kommer han springende! Lad os nu klinke på hans lykke i verden, hvordan det så skal føje sig for ham!"

Mens glassene nu klang, kom Anton styrtende ind i stuen. "Hvor er Lise dog henne?" spurgte han. "Jeg kan ingensteds finde hende, og jeg har set et underligt syn –"

"Snak, dreng! Har du syner?" brummede Jørgen. "Men hvor kan barnet være?"

"Bliv siddende! siger jeg," sagde mølleren i en så afgørende tone, at hverken Jørgen eller Karen kunne forlade deres plads, skønt de begyndte at blive urolige for barnet.

"Hvad er det, du siger om et underligt syn, Anton?" spurgte den gamle, "fortæl, hvad du har set!"

"Hvis jeg ikke stod her og i de nye klæder, moster har givet mig," svarede Anton forpustet, "ville jeg ganske vist tro, det var mig selv, jeg nylig så krybe ind ad vinduet ved pæretræet i haven. Det var mig selv, sådan som jeg stod på kirkegulvet i formiddags, da forpagterens drenge fniste af mig –"

"Hvad er det for vrøvl, din nar?" brummede Jørgen; "havde du været med til at drikke din egen skål nys, ville jeg tro, vinen var løbet i dit kyllingehoved. Du har set dig selv krybe ind ad et

vindue, siger du, mens du dog stod udenfor? Det er jo dårekistesnak!"

Anton forklarede nøjere, hvad han havde set, og man begreb snart, at en anden i en dragt som den, der spøgte i drengens hoved, måtte være krøbet ind ad det betegnede vindue.

"Jeg bryder ellers aldrig god bordskik; men det spøgeri må vi dog undersøge straks!" sagde nu mølleren og rejste sig. "I pæretræ-stuen har jeg mit gamle chatol med alle mine rede penge, og hvad der er vigtigere."

"Lad mig gå forud!" sagde Jørgen og greb møllerens tykke stok. "Er her en tyv i huset, skal vi nok få fingre i ham."

"Gud forbarme sig!" udbrød Karen og den gamle husmoder på en gang.

Der var kommet uro i dem alle, og med Jørgen i spidsen begav de sig med to lys, så hastigt som muligt, til det såkaldte pæretræ-kammer ved siden af møllerfolkenes sovestue.

"Giv dig til fange, krabat! Vi har set dig!" råbte Jørgen og styrtede ind i kammeret, uden lys. Han syntes at have hørt en puslende lyd. Anton havde fulgt ham med det ene lys, men det var gået ud for ham i trækvinden fra det åbne vindue. Da mølleren og de andre nu trådte derind med det andet lys, så de forundrede på hinanden og brast i latter, idet de så Jørgen stå med opløftet stok foran et rokkehoved med en stor tot hør, mens en kat sprang ud af vinduet i det aldeles tomme værelse.

"Det var altså tyven eller dit konfirmand-genfærd, lille Anton!" udbrød mølleren og holdt på sin mave af latter. "Det var godt, du ikke slog hovedet itu på vor mo'ers uskyldige spinderok, tapre Jørgen! Det vidste jeg nok!" vedblev han og pustede, "her kommer aldrig tyve, og spøgelser ikke heller, så

vidt vi har mærket i de ni og, tredive år, vi har boet her. Kom nu, børn! Og lad ikke den gode ribbenssteg blive kold for det spøgeri!"

"Lad os dog først lukke vinduet og se os lidt om!" sagde Karen. Hun undersøgte nu med Jørgen og møllerkonen både kammeret og den tilstødende sovestue på det nøjagtigste; men der var intet mistænkeligt at bemærke. Alt befandtes i samme orden som sædvanligt.

"Den dumme dreng med hans syner!" brummede Jørgen.

"Jeg vil dog gå ned i lysthuset," sagde Karen, "og se, om den sorte kjole, den røde vest og de gule –"

"Det får blive, til vi har spist, kone! ellers bliver vor gamle vred!" sagde Jørgen, "men Lise må vi se at få fat på. – Hvor kan barnet være?"

"Hende skal jeg lede op!" råbte Anton og sprang ud. "De må sige, hvad de vil! hvad jeg så, det så jeg dog –" mumlede han ved sig selv, mens han dog nu mest tænkte på Lise. Han løb hele haven igennem og råbte på hende; han løb til gården og baggården og hønsegården, til stalden og bryggerset, til vognskuret og huggehuset. Han løb op på møllen og tilbage til haven igen. Endelig fik han i sinde at gå ind i lysthuset endnu en gang; også der råbte han på hendes navn i mørket og syntes nu at høre en lyd som af en sagte klynken. "Lise! var det dig?" råbte han, "fattes dig noget? Hvor er du?"

Nu hørte han atter den klagende lyd. Den kom fra det lille lukaf, hvor der stod river og spader. Han fo'r derind og kom snart ud med den lille pige i sine arme. Han klappede og kyssede hende, men kunne ikke se hendes bleghed og den store, med blod underløbne bule, hun havde i panden. Hun kunne

dog støtte på benene, men var så fortumlet, at hun intet sammenhængende kunne forklare af, hvad der var hændt hende.

Både hendes fader og moder havde imidlertid siddet urolige ved bordet. Det var altid gået i stå med underholdningen, når den gamle kun et øjeblik tav. De havde set idelig til døren. "Hvor kan de dog blive af? Hvor kan barnet dog være så længe?" afbrød de ofte den snaksomme gamle møller, som, når han sad med et glas vin blandt gode venner, gerne ville fornøje sig selv og sine gæster med lyspunkterne i sit liv og levned. Ingen hørte på disse historier med så megen glæde som hans gamle kone, der bestandig sagde: "Ja, fa'er!" og nikkede, når han talte om sig selv og sine ungdomsbedrifter som dreng og møllersvend, og hvorledes han en gang var gået rundt på en møllevinge. Men når han så kom til sin frierhistorie, så blev den gamle kone ganske rød i de fyldige, men dog stærkt rynkede kinder, og hun afbrød ham da gerne med at bede ham skænke i glassene eller nøde ham til at spise mere.

Mølleren var netop kommet til den del af sin historie, som interesserede ham allermest, og som han aldrig kunne blive færdig med. Han beskrev sin bryllupsdag, og hvor dejlig bruden havde set ud med den sorte silkekjole og det ægte guldbånd om livet og det såkaldte lokketøj af stukne perler over det opstrøgne hår; for hun var bondefødt og gik endnu bestandig bondeklædt – da fløj døren op, og Anton kom med den lille Lise, som han mere bar end fulgte ind i stuen.

Moderen fo'r op med et skrig over barnets ynkelige tilstand. Faderen brummede: "Din taske! Hvor har du nu været på spil og rendt panden i stykker?" mens tårerne kom ham i øjnene. De

gamle møllerfolk var også kommet i bevægelse. Mølleren kom med vin og ville hælde et helt glas i munden på den lille. Møllerkonen hentede eddike og plaster og en halv snes fulde medicinflasker, som hun i de sidste fem og tyve år havde ladet hente på apoteket uden at bruge dem.

Anton var ude af sig selv af fortvivlelse. Han var nær ved at kvæle barnet med sine kærtegn.

Lise var selv var den roligste ved det hele. "I seng! i seng, kære moder!" bad hun, og moderen bar hende bort fra alle de besværende omhyggeligheder til den lille seng, der stod beredt til hende i forældrenes sædvanlige gæstekammer. Her faldt barnet snart i en sund og rolig søvn efter at have drukket et glas vand. Moderen vimsede dog ved hendes leje hele natten, og Jørgen gjorde hende selskab den halve nat. De sad begge og så på det sovende barm, du solen stod op og skinnede ind til dem.

"God morgen, lille moder! God morgen, fader! Er vi hos møllerens?" sagde Lise med livlig stemme og sprang nu rask ud af sin lille seng. Hun undrede sig over sin forbundne pande og over forældrenes glæde ved at se hende så rask og munter. Hun syntes at have glemt, hvad der var hændt hende; men efterhånden kom alt tilbage i hendes erindring, og hun fortalte om den fæle, fremmede mand, hun havde set fra det mørke lukaf i havehuset, og hvorledes han havde kastet hende en sten i panden.

Anton, som den halve nat havde siddet på gulvet udenfor gæstekammerdøren og lyttet efter Lises åndedrag, havde sovet resten af natten med panden mod døren. Han bankede nu på og blev lukket ind. Med hans og Lises glæde var der nu ingen måde.

Glæden i gæstekammeret blev dog snart forstyrret af en besynderlig uro i møllehuset. Folk løb frem og tilbage. Man hørte både pigernes og møllerkarlenes stemmer: "Det er forfærdeligt!" – "Det er grueligt" – "Hent præsten!" – "Hent doktoren!" – "Hent byfogeden!"

"Gud forbarme sig! hvad betyder det?" udbrød Karen.

"Lad *mig* om det," sagde Jørgen og fo'r ud af døren med Anton.

Snart vidste de alle, hvad der havde opfyldt alle husfolkene med forfærdelse. Den gamle møller og hans kone var begge fundet døde i deres seng og, som det syntes, kvalt af dynerne, som lå opstablede oven på dem. Chatollet i sidekammeret var opbrudt og plyndret. Vinduet til haven var fundet åbent, og en rude var knækket.

Da Jørgen og hans kone stod ved deres gamle herskabs lig, græd de begge; men den forfærdelse, hvormed de havde hørt budskabet om det gruelige drab, måtte vige ved synet af den troskab og kærlighed, de så i de to gamle menneskers miner og stilling på dødslejet. Uagtet der ingen tvivl var om, at de var kvalt af dynerne, og dette vel også var kendeligt i deres ansigter, var der dog en ro i deres stilling og åsyn, som tilkendegav, at døden måtte have overrasket dem pludseligt, og at de næppe havde været sig den bevidst. Deres ansigter lå vendt mod hinanden, og deres hænder var fast sammentrykkede.

"Ak!" sukkede Karen, "med alt det gruelige for andre og alt det fordømmelige i denne misgerning, har de gamle mennesker dog fået en smuk død."

"Det er en underlig tale, du fører, kone!" sagde Jørgen, "hvad smukt er der i at blive myrdet i sin seng af tyve og røvere?"

"Det er ikke det afskyelige mord, jeg tænker på," svarede Karen, "men kunne jeg således dø en gang i samme øjeblik som du, med din hånd i min og dit trofaste ansigt vendt mod mig i døden – så ville min udødelige sjæl takke Vor Herre for en sådan bortgang til ham i kærlighed."

"Du har dog ret igen på en måde!" sagde Jørgen og knugede sin kones hånd så trofast, at det smertede, men hun så kærligt på ham og ømmede sig ikke derved.

Da nu præsten, lægen og en øvrighedsperson var kommet, og der var optaget den lovbefalede synsforretning, kom alle husets folk i forhør og gæsterne, som havde overnattet der, ligeledes.

Efter hvad Anton og lille Lise kunne oplyse, blev opmærksomheden straks henvendt på havelysthuset. Her savnedes Antons nøjagtigt beskrevne konfirmationsklæder, som Karen, af forskrækkelse over Lise, ikke mere havde tænkt på. I det mørke haveredskabs-lukaf, hvor Lise havde skjult sig, fandtes der en sammenknyttet bylt af gamle, forrevne mandsklæder, hvoraf nogle efter udseendet måtte have tilhørt en fæstningsslave. Desuden fandtes der en overfilet jernbøjle, som den, slaverne bærer med lænken om benet. Med den antog lægen, at Lise havde fået slaget i panden.

Den undvegne morder blev nu allevegne efterlyst og ivrigt eftersporet.

Endnu samme dags aften kørte Jørgen Hønsekræmmer med sin kone, lille Lise og Anton ud af de myrdede møllerfolks port. De var alle fire tavse og stille; men de fyrretyve par høns og ænder, som Jørgen skulle have haft med, klukkede og snadrede lystigt i deres frihed i baggården.

Tredje kapitel

Anton havde set de myrdede møllerfolks lig; men Lise var blevet hindret deri. Hun havde dog hørt alt, hvad der af Anton og de andre med så megen gru var fortalt, og hun var den eneste af dem alle, som havde set morderens fæle ansigt. Denne begivenhed havde i høj grad rystet og bevæget dem begge. De havde holdt meget af de gamle, venlige møllerfolk, der i særdeleshed havde yndet den lille Lise og ofte gjort hende lyksalig med dukker og andre smågaver. I forhøret havde Lise grædt heftigt, mens Anton var bleg og stille. Begge havde de dog på det nøjagtigste meddelt, hvad de kunne oplyse. Da de nu atter åndede friere under vognens rumlen i den friske, vårlige aftenluft, udbrød de ofte i beklagelser over de stakkels gamle, som således måtte dø under de tykke dyner, og Lise spurgte sin moder, om man dog ikke nok kunne kysse dem levende igen.

"Ak nej, mit barn!" sagde Karen; "kunne man det, når kære mennesker dør, ville der ikke være så mange enker og faderløse børn i verden."

"Men hvis du eller fader eller Anton kom under dyner og blev døde, ville jeg dog prøve derpå!" sagde barnet. "Tror du heller ikke, det ville hjælpe, hvis jeg sang eller spillede på min fløjte?"

"Nej, mit barn! Men den har du jo givet Anton," sagde nu moderen hastigt for at bortlede barnets tanker fra den bestandigt genkommende forestilling om drabet, "og når Anton nu på lørdag otte dage kommer i sin tjeneste hos postmesteren, vil det nok vare længe, inden vi ser ham og hans fløjte igen."

"Han vil straks blive en rigtig fløjtespiller," sagde Lise glad og glemte alt andet, "og så vil han besøge os både til pinse og jul,

siger han, og spille os glade allesammen på sin fløjte. Han vil spille sig forlov dertil af den slemme postmand, som nu jo vil skænde på ham hver dag, til Anton får spillet ham god og glad med fløjten."

"Det skal jeg nok, moster!" råbte Anton fra hønseburlåget, "og forlov må han give mig hver gang, det er højtid. Alle de breve og pakker, jeg skulle rende om med i pinse- og juledagene, vil jeg love ham at bære om i forvejen, inden det ringer til helligaften."

"Nu snakker du noget enfoldigt, min kære dreng!" sagde Karen og var nær ved at le, hvor bedrøvet hun var, "hvorledes vil du bære de sager om i byen, som endnu ikke er kommet med posten?"

"Han er et fæ!" brummede Jørgen.

"Bliv ikke vred, kære morbro'er!" sagde Anton, "det var rigtignok grumme dumt sagt af mig, men jeg tænkte nu kun på lille Lise og hendes fløjte, og hvad jeg ville spille på den. Hør!" – Han satte nu fløjten til sin mund og frembragte nogle forskrækkelige hvinende toner.

"Hold op, dreng! for pokker! er du gal?" råbte Jørgen og slog efter ham med svøben, "er det også nu tid at komme med kattemusik, når du ser, vi er bedrøvede?"

"Det var underligt!" sagde Anton. "Jeg var også bedrøvet, og hvad jeg ville spille, klang så smukt og rørende, førend jeg hørte det."

"Sliddersladder, dreng, hvad er det for en forbandet snak!" brummede Jørgen. "Hvor kan noget klinge for os, før man hører det?"

"Jeg forstår nok hans mening, lille mand!" sagde konen undskyldende, "man må jo tænke, førend man kan sige noget,

og man må vel også på en måde høre de toner, man vil frembringe, førend man kan give dem lyd."

"Ja, det kan nok være, siden du siger det! Men var det smukt, som han siger, hvordan pokker kunne det da klinge så bestialsk?"

"Det er let at forstå, lille mand! Drengen har jo aldrig før blæst på fløjte."

"Ja, det var første gang, jeg fik lyd i den, moster!" sagde Anton, "men Lise må nu lære mig grebene!"

"Herre Gud! hvor han er dum og barnagtig!" mumlede Jørgen og gav hesten et smæk.

Hønsekræmmerens indkøbsrejse gik nu videre i nogle dage. Det gik fra landsby til landsby, hvor han opkøbte så meget fjerkræ, som han kunne rumme i de tre lange bure over vognfjælene. De overnattede gerne hos venner og bekendte blandt bønderne, og da de endelig en aften rullede ind i landsbyen, hvor de boede, havde rejsen og de mange mennesker, de havde set og talt med, kendeligt oplivet dem alle. Den gruelige mordhistorie, som de så ofte på vejen havde måttet fortælle, var nu derved blevet dem ligesom gammel, og de følte sig ret vel til mode i deres lille, hyggelige hjem.

Jørgens hus var nyt og, med al sin ringhed, så bekvemt indrettet, at der intet væsentligt savnedes. Der var kun to stuer med et lille kammer og et køkken; men der var et udhus med et rum til en ko og et par får; hvad der var vigtigst, var dog et stort hønsehus med en vel indhegnet hønsegård. Tæt udenfor døren var der en brønd med herligt kildevand. En lille, indhegnet kålhave, med nogle frugttræer, bistader og humlestokke fandtes også ved stedet.

Nabokonen, Lises gamle gudmoder, Eventyr-Marie, som hun gerne kaldtes, havde passet huset og røgtet kreaturerne i hønsekræmmerens fraværelse. Nu fik de virksomme ægtefolk travlt med den store mængde nyt fjerkræ, som i nogle måneder skulle fedes, inden det med den betydelige mængde æg, der blev samlet, skulle køres til torvet i hovedstaden. Her var nu en klukken og snadren af de mangfoldige høns og ænder, så næsten ingen anden lyd kunne høres; men når Anton og Lise var trætte af deres eventyrlege i hønsegården og deres omtumlen på mark og eng, blev dog hønsenes og ændernes musik overdøvet af hyldefløjten. Der hørtes dagligt renere og smukkere fløjtetoner fra det lille kammer, hvor Anton tog mod undervisning af Lise. Snart kunne han ikke alene blæse tonerne til folkeviserne om Dagmar og den lille bådsmand, men kunne få meget andet til at klinge nydeligt, som han selv dog ikke vidste, hvad var.

"Hvem har du fået den lille fløjte af, Lise?" spurgte Anton en aften under disse musikalske øvelser. "Den ser jo kun ringe ud, men man kan få kønne toner ud af den, når man kun rigtig af al magt tænker derpå, og man kan ligesom høre det synge inden i sig."

"Det forstår jeg dog slet ikke," svarede Lise. "Jeg kan heller ikke andet, end hvad jeg har hørt gudmoder synge; af hende har jeg fået fløjten; men nu vil jeg meget hellere synge med hende. Bare hun ikke dør snart!" vedblev Lise, "for nu er hun så gammel. Hun giver altid hønsene korn, når vi er borte, og hun er så god mod Pasop og Grå Mons, og hvor dejligt hun fortæller historier, det ved du da nok. Men nu går hun i barndom, siger fader, og så lever hun ikke længe. Når vi leger de rare eventyr,

hun har fortalt os, så tror hun, det er virkeligt, siger fader; men det er det jo også, lige så længe vi leger – også det om Pjalteper, der bliver til en prins og får prinsessen og det halve rige. Så du ikke nok, hvor hun nikkede mildt til os, da vi legede den leg i går ude i hønsegården?"

"Se! der kommer hun!" sagde Anton. "I dag var det, hun ville fortælle mig eventyret om: Rap dig, kæp!"

"Kære, lille gudmoder!" råbte nu Lise ud af vinduet, "kommer du ind til os og fortæller os historier!" Barnet klappede i hænderne, og gudmoder kom.

Eventyr-Marie var en lille, mild kone med et kønt, gammelt ansigt. Hun gik altid meget net klædt i sin mørkebrune hvergarns kjole og det snehvide lin under huen. Hun passede altid punktligt, hvad hun påtog sig; men der var et stille drømmeri i hendes øjne, som tydeligt nok røbede, at hun ikke længere kendte nogen bestemt grænse mellem drømmenes eller åndernes verden, og hvad man kalder virkelighed.

Hun nikkede mildt både til Anton og Lise, da hun nu trådte ind til dem i det lille kammer. Hun tog straks plads imellem dem ved det åbne vindue, hvorfra de havde den herlige aftenrøde og de prægtige skypaladser for øje. "Se! børn!" sagde hun, "det er mine slotte – der har jeg alle mine skatte; men de flyver for højt til, at enhver kan gribe dem – se! dem kan ingen stjæle fra mig – dem kan hverken rust eller møl fortære." – Hun satte nu Lise på sit skød og fortalte Anton eventyret om kæppen, der kunne slå af sig selv, når man bare havde ret og sagde: "Rap dig, kæp!" og om fløjten, som kunne spille af sig selv, når man bare tænkte på Vor Herre og så blæste rigtig ånd i den af sit allerinderste.

"Og den kæp har du jo, lille gudmoder!" sagde Lise, da eventyret var ude, "med den har du jo altid jaget onde mennesker og slemme hunde fra dig. Det er jo den, du der har i hånden. Nu behøver du den ikke mer! Her er ingen onde mennesker, og her holder alle så meget af dig – også hundene. Vil du ikke nok give Anton den kæp, når han nu på lørdag skal ud i verden og tjene i den store by. Der er vist mange slemme hunde, som vil bide ham."

"Det kan nok hændes," svarede gudmoderen. "Når Anton vil love mig, at han ingen fortræd vil gøre med den og aldrig bede den rappe sig, uden hvor han ganske vist ved, det er ret og godt."

"Det vil jeg gerne love!" råbte Anton – og hun gav ham den lille hasselkæp med en meget højtidelig mine. Hun lo dog straks efter og klappede dem begge til afsked. De fulgte hende ud gennem stuen, hvor hun vekslede nogle spøgefulde ord både med Karen og med Jørgen, der dog brummede lidt over alt det spøgeri og galskab, hun proppede i børnene.

Karen tog hende i forsvar og roste hendes eventyr, som hun fandt lige så fornøjelige som ærbare og gudelige, når man kun rigtig forstod dem.

"Ja, når du siger det, mo'er, så vil jeg tro det!" mumlede Jørgen, da Eventyr-Marie var ude af døren. "Af børn og gale folk skal man høre sandhed, har jeg nok hørt. – Jeg kan rigtignok ikke forstå, hvad visdom der er i hendes ammestuesladder; siden hun er begyndt med at gå i barndom, kan jeg ellers ganske godt lide hende."

"Hør, Lise! jeg vil fortælle dig noget!" sagde Anton ganske alvorligt, da de havde fulgt Eventyr-Marie hjem og nu gik hånd i

hånd tilbage til hønsekræmmerhuset. "Din gudmoder er nu det tredje menneske, jeg har kendt, som gik i barndom, og du kan tro, der er noget ved sådanne gamle mennesker, som ingen af os unge rigtig kan begribe; men de store og voksne forstår det vist endnu mindre. Både min stakkels fader og min moder gik i barndom, og de var dog ikke så meget gamle. Men det sagde præsten, og skolemesteren sagde altid ja dertil; men i fattighuset sagde de, at fader drak for meget, og det havde moder taget sig så nær, at hun var gået fra sin samling. De holdt begge to så meget af mig. Jeg var hos dem både dag og nat, og vi havde det så rart sammen, når de ikke lå syge og led ondt. Fader kunne lege med mig, som om han selv var en dreng, både med tinsoldater og med top, og moder klippede både dyr og mennesker ud til mig af guldpapir; og det fik hun af præsten. Sommetider syntes hun selv, de var levende, og så var legen allermorsomst. Fader stammede meget; men hun ville dog altid holde taler, når nogen kom ind til os. Så lo alle folk; men jeg tav stille og hørte efter. Det var altid om, at vi var det allerbedste folkefærd og Vor Herres eget, siden jøderne ikke var det længer, og at han nu ville gøre os frie både for skatter og afgifter og embedsmænd. – Det forstod jeg aldrig rigtigt, og det var sagtens galt; men så sagde han, at hvad Vorherre havde lagt i os, det kunne ingen magt i verden hindre i at komme frem; hvad der lå i jorden måtte op, enten det var korn eller tidsler; den fattigste tiggerdreng måtte kunne blive den største mand i landet og sidde ved siden af kongen og være prins af blodet, så lo folk altid; men jeg tav stille og tænkte, det dog nok ikke var så galt – for blodet er sjælen – sagde fader, og det havde han læst i Guds ord."

"Ah, det kan jeg ikke forstå!" sagde Lise utålmodigt, "det er noget kedeligt noget; – nej, fortæl mig, hvordan I legede sammen!"

"Når moder havde klippet heste og vogne ud til mig af guldpapir," vedblev Anton, "så kom fader og bukkede for mig og spurgte, om han måtte age med mig i min guldvogn op til kongen, siden jeg nu var blevet en prins af blodet –"

"Ja, det kan jeg lide! – det var løjer!" sagde Lise, "og så kørte du da op med ham til kongen?"

"Nej, Lise! – for så græd moder og klippede både heste og vogn i stykker. Jeg skulle vogte min sjæl – sagde hun – og ikke sælge den for guld og ære og al verdens herlighed. Se, Lise! det kom jeg til at tænke på alt sammen, da din gudmoder talte om kæppen og fløjten. Du kan tro, der er noget i, hvad de folk siger, der gå i barndom. Du skal se, der bliver noget rigtigt af mig – noget stort – men –" tilføjede han alvorligt, "det forstår sig! – min sjæl vil jeg ikke sælge derfor." Han faldt i tanker og tav. Men derpå så han sig muntert omkring og gjorde et spring. "Hvordan det skal gå til, ved jeg ikke," sagde han lystigt, "men på lørdag bliver jeg postdreng, så kan jeg svinge mig i vejret og blive postfører og postgeneral – hvad siger du dertil?"

"Det var prægtigt!" udbrød Lise, "og så til sidst prins af blodet!"

De lo nu begge glade og løb ind.

Da lørdagen kom, og Anton stod færdig til at køre til byen med Jørgen Hønsekræmmer, der samtidig skulle hente korn til sine høns, var Lises røde kinder ganske våde. Anton var stille og alvorlig. Han tog en kærlig afsked med sin moster og kyssede Lise mange gange, uden at sige andet, end at han ganske vist

skulle komme igen. "Kommer jeg ikke til pinse, så kommer jeg til jul!" sagde han, "og kommer jeg ikke til jul – så kommer jeg ganske vist, når jeg bliver postgeneral –"

"Og prins – prins af blodet!" råbte Lise og klappede i hænderne af glæde over hans tilkommende herlighed.

Inden denne barnagtige glæde var fortrængt af flere afskedstårer, gav Jørgen sin Blis et smæk, og vognen rullede bort med ham og drengen. Anton så sig længe tilbage og nikkede. Han havde Eventyr-Maries kæp mellem sine knæ og blæste nogle raske toner i lille Lises hyldefløjte.

Fjerde kapitel

På vejen til købstaden, hvortil man havde fem mil, gik det kun langsomt frem. Blis var den dag mere end sædvanlig doven, og Jørgen glemte at opmuntre den. Han lod ofte sin pibe gå ud og kløede sig bag øret. Han syntes at have noget at grunde på, som det ikke var så let at komme ud af. Det viste sig, at det var en afskedstale, han ville holde til Anton med faderlige råd og formaninger, hvoraf drengen skulle have godt hele sit liv.

"Hør, Anton!" begyndte han endelig og stak piben i lommen. "Jeg har noget, jeg vil sige dig!" – men derved blev det en god stund. "Hør, Anton!" begyndte han igen, "jeg har længe tænkt på, at du er en stakkels fattig dreng og har kun ringe forstand, og du har så godt som ingen at holde dig til uden dig selv og Vor Herre –"

"Ak, ja!" svarede Anton, "men vil Vor Herre hjælpe mig, behøver jeg vel heller ingen andre."

"Sladder, dreng!" brummede Jørgen og grundede lidt igen, "dog deri har du jo ret i grunden. Det var også noget nær, hvad jeg ville sagt dig" – tog han atter ordet – "det har din moster sagt dig så tit og mange gange; men ungdommen er letsindig og slår alting hen i vind og vejr –"

"Det har jeg jo ikke gjort, kære morbroder!"

"Ingen snak! – du skal tie og høre efter, når de ældre vil lære dig noget. Du skal være from, Anton! forstår du det? – når nogen skænder på dig, skal du holde mund, hvis du kan; men, det forstår sig" – tilføjede han hastigere – "slår nogen til dig med uret, skal du slå igen!"

"Det skal jeg nok, kære morbroder! når jeg bliver så stor og stærk som du," sagde Anton, "men er jeg så også rigtig from?"

"Dum snak, dreng! Hvem siger, du skal være så overvættes from? Der skal være måde med alt. Du skal intet mæhæ være, siger jeg, du skal ingen kryster være, når Gud og kongen er i fare –"

"Men, kære morbroder!" udbrød Anton forbavset, "skal jeg da forsvare –"

"Ja, så min sjæl, skal du så – du skal, som en brav karl, forsvare fædrelandet og alt, hvad dig kært er, både her og hist – forstår du det?"

"Men den nød og fare, du mener, Gud og kongen kunne komme i –"

"Den har det ingen nød med, siger jeg, når man er from til måde og har ben i næsen, siger jeg. Forstår du mig nu?"

"Ja, nu tror jeg nok, jeg forstår dig, morbroder! Og du skal nok få ære af mig! Jeg vil slå mig gennem verden med Lises gudmoders kæp og blæse alle mennesker glade på hendes fløjte!" Det var, som de sidste ord fløj Anton af munden, uden at han selv ret vidste det. Hans brune øjne tindrede, og der kom ild i hans fregnede kinder.

"Det er rigtignok sludder, han der siger," mumlede Jørgen ved sig selv, "men liv er der kommet i knægten. Den smule formaning havde han dog godt af!" Jørgen nikkede vel tilfreds. Han stoppede nu sin pibe med en rigtig pædagogisk mine og gav imidlertid Anton tømmen i hånden.

De kørte just gennem det åbne led til en skov. Anton så en skikkelse skjule sig bag et træ og havde med forbavselse genkendt den hele afstikkende klædning, han selv havde stået i

på kirkegulvet, næstforrige søndag. "Tyven! Morderen!" råbte han, "så du ham? – Se! der er han igen! – Nu løb han ind i busken. – Han har en bøsse i hånden."

"Hvem, dreng? – er du gal? Jeg ser ingen. Og hvordan pokker kører du? – Se, nu ligge vi der!"

Anton havde i sin forbavselse styret hesten hen på grøfteranden, og nu lå han med Jørgen og den væltede vogn i grøften.

"Mit piberør er knækket – din skarns dreng!" udbrød Jørgen og krøb op af dyndet. "Og, se! Blis har smøget af sig, og den ene stang er brækket. Jo du er mig den rette kusk! – du er dog hel og holden, slubbert? – hvad drømte du om tyve og mordere ved høj lys dag?"

"Se! se! der render han, morbro'er!" råbte Anton og sprang op af grøften. "Se! nu står han stille. – Han sigter på os med bøssen! – Nu tog han den ned igen!"

"Hvem? hvor?"

"Der – han med skindbukserne og den røde vest! Lad os sætte efter ham, morbro'er!"

Nu så Jørgen også den betegnede skikkelse.

"Du har ret, dreng! Det er den forbandede morder – det er dig selv op ad dage, som du sad på hønseburet i søndags otte dage. – Bi – jeg vil op på Blis og sætte efter ham – rend du til nærmeste gård og gør anskrig!"

Der faldt nu et skud – en kugle peb for deres øren – og den flygtende skytte var forsvundet.

"Væk er han!" sagde Anton.

"Han skød som en kludrer!" brummede Jørgen, "men rende kan han, det afskum! Vi to ene fanger ham nu ikke."

Jørgen betænkte sig lidt og så sig om. "Spring op på Blis, Anton!" vedblev han rask og bestemt. "Rid til skovridergården hist ved enden af skoven til venstre! Sig kun, vi har set morderen fra møllen her i skoven! Gør vi klapjagt på ham straks, har vi ham inden aften! Skoven vover han sig ikke ud af ved lys dag. – Rap dig, Anton! jeg skal imidlertid få vognen op og kludret stangen sammen!"

Anton nikkede rask. Han sad i samme øjeblik på Blis og red i firspring hen ad skovvejen.

Der gik næsten en halv time hen, mens Jørgen med temmeligt besvær fik løftet vognen op af grøften og bundet den brudte stang sammen med en grime. Under arbejdet så han sig ofte om i skoven og på den øde vej. "Hm! Hm!" mumlede han, "det uheld var måske dog en lykke. Er kun skovrideren hjemme! Han skal nok være mand for at fange det stykke vildt! – Var gavtyven nu klog, rendte han dog ud af skoven i tide. Denne vej kommer han ikke – det er sikkert nok. – Hm! kunne jeg og Anton nu hjælpe til at få det udyr fat?" – Nu hørte han en puslen i krattet bag ved sig. Han vendte sig hastigt og så en halv snes skridt fra sig en bøssepibe blinke i hånden på en stærkt bygget karl, hvis røde vest og smudsige, fordum gule benklæder røbede ham. "Sig straks, hvor red drengen hen? eller jeg skyder dig på pelsen!" råbte karlen.

"Hvad rager det dig, slyngel!" svarede Jørgen rolig. "Skyd kun, men sigt ikke på mig! så rammer du mig snarest. Du skulle ikke have spildt dit krudt før!" vedblev han, "nu sigter du kanske med tom bøsse!"

"Skaf mig til et hus, hvor jeg kan skjule mig til natten og få en bid brød! Og jeg giver dig hundrede daler, Jørgen

Hønsekræmmer!" sagde nu karlen i noget nedstemt tone og tog bøssen fra kinden.

"Ja så!" mumlede Jørgen, "fik din pibe nu *den* lyd? Siden du kender mig, skulle jeg vel også kende dig! Hed du ikke Mikkel Hønsetyv fra Magleby, da vi sås sidst? Du har skæmmet dig fælt i kongens jern, Mikkel!"

"Forbarm dig over mig, Jørgen, og jeg giver dig to hundrede daler straks og siger dig, hvor du kan finde alle møllerens penge-papirer. Dem kan du få en stor findeløn for – jeg kan dog ikke bruge dem."

"Ja så! to hundrede daler! det er god betaling for en dags husly og en bid brød. Kom lidt nærmere, Mikkel! Brødet skal du få for ingenting! Huslejligheden kan vi så snakke nærmere om." Dermed kastede han et stort stykke brød og en halv fåremælksost hen til den forhungrede forbryder, som blev stående i samme frastand og slugte det med grådighed. Hans vilde, stirrende strudsøjne var dog bestandig fæstede på Jørgen, der stod rolig lænet til sin vogn, med den tykke vognkæp i hånden.

"Tak, Jørgen!" afbrød det forhungrede menneske sin tyggen med hæs stemme. "Nu dør jeg dog ikke af sult i dag. Skaf mig nu et skjul, til det bliver nat, om det så er i et hundehul, og de to hundrede skal du få straks!"

"Derom kan vi tale nærmere, Mikkel! når du først har vist mig stedet, hvor du har skjult møllerens penge-papirer."

"Det er langt herfra – de ligger under overliggeren på den store dysse i Mølleskoven."

"Ja så! men alle møllerens rede penge har du hos dig – hvor mange var der i skatollet?"

"Frit mig ikke længere; men hjælp mig i skjul, inden skovrideren kommer, du har bud efter – og jeg deler med dig! – Du skal få tre hundrede daler for en eneste dag i et hundehus."

"Hvad vil det forslå, Mikkel! du har vist over tusind daler i fikken – og det er ikke høns, du vil handle med mig om, men min samvittighed. Den sælger jeg ikke for tre hundrede daler –"

"Men når jeg giver dig fire hundrede, Jørgen!"

"Ikke for tusind, ikke for millioner tusind, Mikkel! – forstår du mig nu!"

"Du vil nok prøve kræfter med mig, Jørgen!" sagde Mikkel med et glubende blik og vendte det hvide ud af sine øjne, "men det siger jeg dig: kun én af os skal gå levende herfra!"

"Ja, såmænd! det kan nok hændes!" svarede Jørgen rolig og løftede sin vognkæp, "men hvem af os det skal blive, råder hverken du eller jeg for."

"Betænk dig, Jørgen! og lov mig en dags skjul med din saligheds-ed! – eller jeg slår din pande i stykker med denne" – han vendte bøssen i sin hånd og svingede med kolben. – "Den tog jeg hos skovriderens i nat. Du kunne nok lugte, det var mit eneste skud krudt, jeg før spildte på drengen. Men jeg er stærkest af os to. Byt klæder med mig straks! – ellers –"

"Vil du have min kofte, så tag den!" sagde hønsekræmmeren og lo, "men tag din næse i agt for min vognkæp!"

Med et rasende hyl og et grueligt åsyn styrtede den fortvivlede flygtning nu mod ham med bøssepiben i begge hænder. Men Jørgen sprang til side, så det vældige kolbeslag traf bagsmækken på hans vogn og splintrede den. Men vognkæppen i Jørgens kraftige hånd faldt i samme øjeblik midt

i panden på den rasende morder, der med et brøl tumlede til jorden, som død.

"Arme djævel! Du fik kanske mer, end du havde behov for det første!" mumlede Jørgen, "hm! en gal tyr, som du, dør vel ikke for en sinkedus!" Han tog nu bøssen bort fra sin afmægtige modstander, fandt et par ender reb i sin vogn, bandt så hans ben sammen og hans hænder på ryggen. Derpå satte han sig ned hos ham og tog en lille brændevinsflaske ud af sin lomme. "En snaps til brødet skal du nu dog få på en måde, Mikkel Hønsetyv! ja såmænd!" sagde han og hældte flasken over hans blodige pande. "Vil du leve op igen, til du kan komme i de rette hænder, skal du få en til, skønt du en gang stjal en and og tre unge høns fra mig. Hm! De gamle, brave møllerfolk har du kanske ingen stor fortræd gjort, dit udyr! – Men derfor skal du ikke slippe! – Nej, gu' skal du ej! – Det par skridt, de havde til Himmerig, stødte du dem kun ud over med de bløde dyner – hm, ja! men det var Vor Herres – ikke din barmhjertighed – slyngel! Derfor skal du lige fuldt bøde liv for liv, ja mænd! efter Guds og menneskers lov, ja mænd!" Af disse betragtninger blev Jørgen først udrevet, da han hørte hestetrav i skoven og så Anton komme farende på Blis, ledsaget af skovrideren og en flok karle til hest.

Da den afmægtige morder slog sine øjne op, lå han bundet i hønsekræmmerens vogn og skar tænder. En af skovriderens folk sad hos ham. Ved siden af vognen red skovrideren og hørte med stor deltagelse på, hvad den brave Jørgen Hønsekræmmer fortalte ham og Anton om hans møde med den grebne forbryder.

Blis havde fået en visk hø og travede nu ret muntert hen ad vejen. Jørgen stoppede sin pibe, men uden oftere at betro tømmen til Anton.

Femte kapitel

Det blev langt ud på eftermiddagen, inden Blis fik trukket sin skånsomme herre tilligemed Anton, arrestanten og hans bevogter til den lille købstad. Her gjorde hønsekræmmerens indtog med den berygtede forbryder ikke liden opsigt. Skovrideren, som red ved siden af den lille enspændervogn, besvarede med fornøjelse alle nysgerrige spørgsmål om fangen, og snart samledes der en hel mængde mennesker om dem. Alle ville se Mikkel Hønsetyv eller Mikkel Kvæler, som gadedrengene nu kaldte ham. Da endelig vognen holdt udenfor byfogedens bolig tæt ved Tinghuset, var næsten hele den lille by kommet i bevægelse.

Anton havde nu den fornøjelse at gøre foreløbigt bekendtskab med største delen af de ansigter, som han siden så ofte skulle se milde eller sure ved de breve, han bragte. I begge de gader, man var kørt igennem med fangen, var ofte vinduerne lukkede op, og flere vakre, livlige dameansigter var kommet til syne, som Anton meget artigt havde hilst. Et af de allersmukkeste ansigter så han nu i byfogedens åbne vindue. Det var stadens berømteste skønhed, han her hilste, byfogedens attenårige datter, frøken Vilhelmine Kyng, der sædvanlig kun kaldtes "justitsrådens Mine". Hendes blonde lokker flagrede i trækvinden over de fine, ædelt udviklede ansigtsformer, og hendes klare blå øjne havde et mildt og venligt udtryk. Det var den første rigtig smukke pige, Anton havde set. Han stod længe forbavset med den blå kasket i hånden og gentog sin artige hilsen. Han blev nu puffet til side af en ganske ung, men høj, fint klædt herre, med et spidst, fiffigt ansigt og en cigar i

munden. Han bar en blank filthat på snur over sit krusede, sorte hår, havde briller for de ret smukke, sorte øjne og slentrede skødesløst frem med en lille stok under armen og begge hænder i sidelommerne på sin korte friskfyrsfrakke. En lille, trind mand med et rundt, fornøjet ansigt holdt ham under den venstre arm og lo hjerteligt med en skrattende stemme ved alt, hvad han sagde. De tændte fortroligt deres cigarer sammen og blæste røgen ud i ansigterne på de forbigående. Den unge løve var hr. Qvist, der var skriver på byfogedens kontor og lod sig kalde *sekretær*; han var vel bekendt og almindelig frygtet som den lille bys største geni og satiriker. Hans trinde sidemand var byens eneste bogtrykker og bladredaktør, hr. Olsen. Ingen af dem syntes nær så begærlig efter at betragte den berygtede misdæder, som at nærme sig det åbne vindue, hvor frøken Vilhelmine nu med megen opmærksomhed hørte på, hvad en aldrende mand med et stolt ansigt og en meget vigtig mine fortalte hende. Denne mand havde Anton straks betragtet med store øjne, som et menneske, der måtte være meget vigtigere end alle andre, for enhver hilste ham og gjorde plads for ham, som han var en konge. Han var anselig af vækst og var meget pyntet; han bar et spanskrør med en stor guldknap under armen og gik så strunk, så han umuligt kunne se sine egne skinnende støvle-næser. Det var byens krøsus, købmand og agent Frandsen, manden på de tre tønder, som han kaldtes. Han beundredes som en lykkens yndling, da han to gange havde vundet en terne i tallotteriet. Han var pebersvend, men syntes ikke længere at have lyst til denne stand. Han fortalte nu den unge, smukke pige, med fyrige øjne og betydningsfulde

miner, historien om mordet i Skovmøllen, og hvad der var blevet bekendt om morderens pågribelse.

"Se, der står hønsekræmmerens dreng!" sagde hr. Frandsen, "fattighusdrengen, i hvis klæder mordet på den rige møller er sket. Det er ham med det fregnede tiggerunge-ansigt og den grønstribede dynevårs-trøje. Kom hid, sølle dreng!" råbte han i bydende tone til Anton, "fortæl frøkenen, hvorledes du og hønsekræmmeren fik fat på misdæderen!"

Uagtet hverken den aldrende herres opblæste ansigt og bydende tone eller hans uskånsomme beskrivelse af Antons personlighed behagede drengen, adlød han dog hastigt, da den smukke piges øjne med nysgerrig deltagelse hvilede på ham. Mens Anton nu med sin ligefremheds veltalenhed fortalte sin elskværdige tilhørerinde hele historien, hvori han selv og hans konfirmationsklæder spillede så vigtig en rolle, hørte han ofte latter og spottende bemærkninger bag ved sig; men derved lod han sig ikke forstyrre.

"Skriv artiklen derom endnu i aften, bedste sekretær!" sagde den lille, trinde bogtrykker med den skrattende stemme, "og spæk den ud med nogle løjer! Tag blot den håbefulde yngling og den værdige hønsekræmmer rigtig i øjesyn! Det er to prægtige originaler. De burde stå i træsnit ved siden af Mikkel Kvæler. Hvad er det for en fugl, den gavtyv ligner?"

"Det ved jeg ikke; men drengen ser ud som en kålorm," sagde skriveren. "Ret nu skal jeg op på rådstuen og føre protokollen. I aften må de nøjes med den faktiske sandhed; i morgen kan vi nok få lidt æstetisk sauce til de kreaturer."

Anton havde imidlertid endt sin beretning til den unge dame. Hun takkede ham venligt. Hun fandt nok, at han så noget

forhungret ud; for, uden at spørge, rakte hun en kurv med kringler ud af vinduet til ham.

Hverken Anton eller Jørgen havde haft tid til at tænke på mad og drikke. Drengen led ganske rigtig af sult. Han fyldte glad sin lomme med kringler. Da han havde rakt hende kurven tilbage, greb han den unge piges hånd og ville kysse den, mens han skrabede ud med det ene ben og bukkede lidt kejtet. Latteren bag ved ham blev nu stærk. Håndkysset blev han også forhindret i af den højtansete mand med guldknap-stokken, der gav ham et puf, så han tabte ligevægten og kom til at sidde på brostenene.

"Nej, se til den pog af bondeknold! vil han være kavalér!" sagde agenten og indtog hans plads ved vinduet.

Anton var hastigt sprunget op igen; han følte sig så fornærmet, at hans sult var gået over. Han knyttede uvilkårlig sin hånd; men et mildt, deltagende blik fra den unge pige beroligede ham.

Nu trængte den unge cigar-røger med brillerne sig frem med den lille bogtrykker under armen og beklagede frøken Vilhelmine, fordi hun var berøvet det skønne genremaleri, øjeblikket just frembød, og hvori hendes ansigt gennem det halvåbne vindue dannede det ideale parti.

"De forkøler Dem bestemt, frøken Mine!" sagde hr. Frandsen hastigt med overlegen myndighed og skød vinduet til på hendes ansigt. "To cigarer på en gang i så uforskammet nærhed er også for grovt." Denne bemærkning ledsagede han med et imponerende blik til de to cigar-røgere.

Den lille bogtrykker slap skriverens arm og kastede straks sin cigar fra sig; men skriveren dampede med en drillende mine og

indhyllede agenten i en røgsky. Den unge pige var trådt tilbage, og man så hende ikke mere.

"De tager Dem faderligt af frøkenens sundhed, hr. agent! selv på hendes næses bekostning!" sagde skriveren, idet han stillede sig med vidt udspilede ben tæt op mod agenten og pudsede skødesløs sin cigar, så asken fløj hen på ham. "Man skulle tro, De var blevet huslæge i min principals hus. De så nok også helst, jeg smed min cigar i rendestenen? Den er vistnok ikke bedre værd: den er fra Deres krambod; men så vandt De jo straks hele fire skilling til lotteriet og den fjerde tønde." Han lo hult med drillende uforskammethed. Bogtrykkeren puffede ham på albuen og trak sig forlegen tilbage. Men hr. Frandsen smilte med ligegyldig foragt, mens han gned guldknappen på sin stok.

"Jeg smigrer mig med at være en noget solidere og mere velopdragen ven af hr. justitsrådens hus, end nogen, han giver kost og løn!" svarede han med et foragteligt blik til skriveren. "Jeg skammer mig lige så lidt ved min butik som ved det par gevinster og de tønder, prakkerne behager at misunde mig. Jeg ved nok, De er et stort geni, hr. Qvist!" tilføjede han, "og det er Dem, der leverer uglebillederne til hr. Olsens blad. Skulle De få i sinde at beære mig med nogen vittighed, vil den blive lidt dyr og sprænge hele den frække presse her i luften." Han vendte dem begge ryggen og gik stolt og rolig bort.

"Uforsigtigt, højst farligt, sekretær!" sagde bogtrykkeren og tog atter den lange skriver under armen. "Deres ungdommelige geni overflyver alle grænser."

"Jeg giver ham fanden!" mumlede skriveren.

"Men jeg ikke – jeg ikke, bedste! – nogle hensyn må der altid tages. Husk på omstændighederne! Han har endnu syv tusind i trykkeriet. Jeg må have fem år til at blive ham kvit. Så længe må han skånes! Riv kun ned på alt andet! – men formuen er en magt – rigdommens aristokrati må vi lade stå! Det er det eneste, der holder sig i vore tider."

"Bah! hvad siger De da om åndrighedens, geniets, viddets aristokrati? – det er det eneste udødelige!" sagde skriveren og knejsede.

"De har ret, bedste! – det siger jeg også. Deres vid gør mit blad udødeligt og bliver selv udødeligt med bladet. Det forstår sig! Jeg ved det, jeg påskønner det; men, som sagt, bedste! en mand på tre tønder er en magt – og han har ret: han kan sprænge hele vort krudttårn i luften." De gik.

Anton så forundret efter dem; han havde hørt deres ivrige tale, men forstod dem ikke og undrede sig over, at der var et krudttårn, som kunne springe i luften og ødelægge byen. Af disse betragtninger blev han udrevet ved en rødklædt politibetjent, der med en meget vigtig mine tog ham ved armen og førte ham op på rådstuen. Der skulle han nu med Jørgen Hønsekræmmer give oplysning om fangens pågribelse, og hvorpå man grundede sin ret til at fordre ham fængslet.

Da de endelig kom ud fra det temmelig langvarige forhør, som Jørgens vanskelighed ved at forklare sig havde udtrukket, var det blevet aften. Såvel Anton som Jørgen trængte højlig til nogen forfriskning; men ingen af dem havde ro på sig, førend hovedhensigten med denne dags rejse var opnået. Inden klokken ni skulle det nye postbud være på postkontoret og gå fuldmægtigen til hånde. Der var kun fem minutter tilbage. De

løb nu begge til posthuset, mens Blis fik lov til at bruge vognen til krybbe. Anton havde delt sine kringler med Jørgen, og de tyggede nu på dem under vejs.

Jørgen fulgte sin unge ven til kontordøren. Her tog han en hjertelig afsked med drengen og bad ham huske på de faderlige råd og formaninger, han den dags morgen havde givet ham, og som han skulle have godt af hele sit liv.

Anton kunne intet sige: Han havde et stort stykke kringle i munden; men han fik tårer i øjnene ved afskeden.

"Nu ingen flæben, knægt! Vor Herre være med dig og give dig ben i næsen!" brummede Jørgen og puffede ham pludselig ind gennem den rask åbnede kontordør. Han lod dog døren stå lidt på klem og lænede sig til dørstolpen udenfor. Han måtte dog høre, hvorledes hans yndling blev modtaget, og han viskede sig selv noget vådt af øjnene, som han ikke kunne begribe, hvor kom fra.

Der var en klokke på døren, som ringede over Antons hoved, da han temmelig hovedkulds tumlede ind i kontoret, med den sidste rest af kringlerne i sin mund. Han stoppedes af en skranke, der adskilte ham fra dette højtidelige steds allerhelligste. Her sad en kæmpehøj mand, med gråt hår om det store løvehoved og en næsten kongelig anstand, i slåbrok og tøfler, med en pen i hånden og med en mine, som det var en krigserklæring eller en dødsdom, han skulle underskrive. Det var postmester Hemmer, som nu var i færd med den eneste vigtige embedsforretning, han ikke ville lade besørge af sin fuldmægtig. Han skulle egenhændig underskrive pakkepost-chartet, som fuldmægtigen nylig havde forelagt ham.

"Hvem kommer nu igen og forstyrrer mig?" råbte den store postmester med tordnende stemme og kastede pennen. – "Indleveringstiden er forbi!" råbte han endnu højere, "pak jer! – gå fanden i vold med jeres fordømte pakker og pengebreve! Man har aldrig fred her nat eller dag. I satans skind og ben! Pak jer!" Han vendte nu sit løvehoved, som han havde møje med at dreje på den korte, fede hals; han strøg brillerne op på den store, runde pande og stirrede på den noget fortumlede, endnu tyggende dreng med et par rullende øjne, der kunne forfærde den modigste.

Anton lod sig dog ikke ganske forbløffe. Han skyndte sig at tygge helt af munden, for at svare. Men nu rejste den forfærdelige postmester sig i hele sin kæmpeskikkelse og råbte med sin tordenstemme: "Hvad satan! et stykke af en bondeknold! Et drøvtyggende asen styrter ædende herind med døren i huset. Du lille, fortærende satan! fordrister du dig til at komme herind, når kontoret er lukket?"

"Om forladelse! er det ikke her, jeg skal være? – jeg troede ikke –" begyndte Anton og samlede alt sit mod.

"Du troede ikke!" afbrød postmesteren ham, "i djævels skind og ben! hvad troede du ikke? – troede du ikke, her var orden i huset? – troede du ikke, her var nok at bestille? tror din slubbert ikke, vi har andet at gøre, end at lade os overrende af alt det pak, der kan smøre et brev op? – tror du ikke, jeg er mand i mit hus og kan kaste de æsler på døren, der forstyrrer mig i mine embedsforretninger? – tror du ikke, her er lov og husret i landet? Pak dig! i djævels skind og ben! siger jeg –"

Anton havde trukket sig tilbage fra skranken mod dørsprækken, som Jørgen kiggede igennem. "Jeg troede ikke,

det var en lukket dør, jeg kom igennem," sagde han forvirret. "Se! Den står lidt åben endnu. Jeg kan jo gerne gå igen, når jeg ikke må være her –"

"Være her? Er du gal? du allerhelvedes dreng! Jeg tror Fanden rider det fæ! hvad vil du her? Har fruentimmerne vist dig herind! – De satans fruentimmer! de lægger verden øde! – der kan dog aldrig være fred og orden i et hus, hvor der er et eneste kvindfolk. Pak dig! siger jeg – gid Fanden havde dig og alle fruentimmer i verden!"

"Det var ikke noget fruentimmer, der lukkede mig herind," sagde Anton, "det var min mosters mand, Jørgen Hønsekræmmer, der fulgte mig herhen i min tjeneste."

"Det er vort nye postbud," tog nu fuldmægtigen ordet, "han skulle jo komme i dag. Er det ikke dig, der er fæstet til postbud, dreng?"

"Jo, det er mig, der kommer for at rende med breve!" svarede Anton og bukkede høfligt.

"Det er en anden sag, dit dummerhoved!" sagde postmesteren. "Det kunne du jo have sagt straks – og De, Siversen! De står der og måber og lader mig spilde den kostbare tid, mens vi her kan vente posten hvert øjeblik! Pak den vadsæk, dreng! rap dig! men rør dig ikke af stedet, når du ser jeg har forretninger! Hvor er nu pennen?"

"Her!" sagde fuldmægtigen og rakte ham en dyppet pen. Postmesteren satte sig nu til skrivebordet og stirrede på chartet, men savnede sine briller, som han havde skudt op på sin pande. "Hvor er de? – i satans skind og ben! hvor er de nu?" råbte han og sprang op. "Havde jeg dem ikke med? – har de satans fruentimmer nu igen ryddet op og gjort ulykker? Hej,

kone! – Maren! Sidse! Hans Litsenbroder! kom straks allesammen!" råbte han og rev døren op til sideværelset.

Snart blev kontoret opfyldt af tre fruentimmer og en gårdskarl, der alle tilligemed Anton og fuldmægtigen stirrede med opspilede øjne på den kæmpestore, forbitrede mand, for, om muligt, at gætte, hvad han skældte og støjede over; men det var umuligt for nogen at komme til orde og spørge derom, mens hans tordenstemme afbrød og overdøvede enhver ytring. "I ødelægger mig, pinedød!" råbte han, "I nøder mig til at forsømme mine embedsforretninger. Det er jeres skyld, hvis jeg mister mit embede i morgen den dag og bliver en stodder. I fordømmelige mennesker, som Vor Herre har skabt i sin vrede! I plageånder i ethvert hus, hvor der er et skørt! – Har jeg ikke sagt jer det hundrede gange? Hvem der rører ved mine sager, river mig hjertet ud af livet! – Hvem der rydder op i min stue, må ligeså godt brænde huset af over mit hoved. – Jeg er en ulykkelig mand! – Jeg er, pinedød! en ødelagt mand –"

"Men hvad er det, kære mand? – hvad har du forlagt?" spurgte den stille, venlige husmoder.

"Hvad *jeg* har forlagt?" udbrød han med dobbelt heftighed, "er det *mig*, der forlægger noget? – Er det *mig*, der vender op og ned på huset? – Er det *mig*, der lader vaske gulv og støve ned hver lørdag? – Er det *mig*, der lader mine klæder børste og alting falde ud af lommerne? – Du ødelægger mig, kone! med din forbandede orden og rengøren! – I gør mig gale, I satans piger med jeres skrubber og støvekoste og børster! – I er fruentimmer? og fruentimmer er verdens fordærvelse –"

"Ja, husbond!" råbte gårdskarlen, "*min* skyld er det rigtignok ikke."

"Du er ikke et hår bedre, Hans! du er et fæ, som jeg giver kost og løn, som en dåre. – I satans skind og ben! hvor er de? I bringer mig, pinedød, til betlerstaven – jeg er et ødelagt menneske!"

"Men sig dog, for himlens skyld, hvad *vi* har forlagt for dig, kæreste mand! Måske vi kan finde det," begyndte nu konen igen sagtmodigt, mens han et øjeblik udpustede til et nyt udbrud.

"Ja så! kom du nu til forstand, kone! indser du nu, at det må være dig eller de satans piger eller det fæhoved Hans, der smider alting bort for mig? Jeg ved, jeg havde dem på min næse for en time siden, da jeg læste avisen."

"Dine briller, kære mand? Ih, du min Gud og skaber! dem har du jo selv –"

"Har jeg selv smidt dem bort?" afbrød han hende, "smider jeg noget bort? er det mig, der rydder op og gør uorden i huset? er det mig –"

"Men, kære mand!" råbte konen og pegede på hans pande.

"Men, hr. postmester!" råbte alle tjenestefolkene og pegede ligeledes på brillerne, der glinsede på hans ildrøde pande.

"I skal holde mund allesammen, når I taler med mig!" råbte han atter og stampede i gulvet, mens en ny strøm af forbandelser over fruentimmerne brusede over hans fyldige læber. "Jeg går til grunde!" vedblev han; "jeg er en ødelagt mand! – posten kommer på øjeblikket – og nu kan jeg ikke skrive mit navn, så man kan læse det!"

Fuldmægtigen havde vendt sig bort for at skjule sin latter. Pigerne holdt deres forklæder for øjnene og lod, som de græd. Gårdskarlen holdt på sin mave med den ene hånd og lo af fuld hals, mens han pegede på brillerne med den anden.

"Der! der! lille mand!" råbte madamen og pegede i samme retning; men da han ikke kunne se, hvad det betød, og intet ord ville høre, så det fortvivlet ud.

Men nu fandt Anton på råd; han sprang op på en stol, snappede brillerne af postmesterens pande og rakte ham dem.

"Ja så! et var en anden sag!" sagde den udmattede postmester sagtmælet. "Du har dog mere forstand end alle de andre tilsammen, du tossede dreng! Der har vi posten!"

"Her er pennen, hr. postmester!" sagde nu fuldmægtigen. Et posthorn lød udenfor – og det store værk fuldbragtes – pakkepost-chartet blev egenhændigt underskrevet af postmester Hemmer.

Da Anton kort efter hjalp gårdskarlen med at bære en vadsæk ud af kontoret, klappede en vægtig hånd ham på skulderen. "Godt begyndt, halvt fuldendt, Anton!" lød Jørgen Hønsekræmmers stemme i hans øren. "Jeg så lidt til gennem dørsprækken. Havde du ikke snappet ham glarøjnene af panden, så havde, min sjæl, jeg. Han er da pokker til bulderbas – han tager værre på vej end jeg; men han mener det kanske lige så godt. Farvel, krabat! vær ærlig og from, som jeg har sagt – men ben i næsen!"

Anton nikkede glad. "Hils moster og lille Lise!" bad han – og de skiltes ad.

Sjette kapitel

Anton havde straks vundet en oprigtig ven i den gammelagtige gårdskarl, Hans, der havde tjent i postgården i mange år som "litsenbroder" – drager – og enekarl, og hvis jævne, lidt dorske ansigt dog ikke manglede et vist lunt udtryk af snildhed og godmodigt lune, der gjorde ham tækkelig. Hans Litsenbroder gjorde Anton endnu samme aften bekendt med hele husets indretning, dets regeringsform, sæder og skikke, samt de love, enhver havde at iagttage, for at trives i huset og nyde så megen fred og frihed som muligt.

Den majestætiske postmester betragtede sig som uindskrænket enevoldskonge i sit hus. Han ansås af de fleste for en gruelig hustyran; men hele huset regeredes dog i stilhed af madamen, og embedet bestyredes udelukkende af fuldmægtigen. Det var husets lov at bøje sig i tavs underdanighed for dets enevoldsherre, men så gøre, hvad madamen sagde, og holde sin næse fra kontoret og fuldmægtigens sager. Kun litsenbroderen og postbuddet stod under denne vigtige mands befaling i mange ting, men drengen fornemmelig. Anton skulle dele sovekammer med Hans og daglig spise med ham og begge pigerne i folkestuen. Når han hver morgen havde pudset støvler og sko for herskabet og fuldmægtigen, og hver postdag bragt brevene og pakkerne om i byen og gjort rede på kontoret for porto og bærepenge, måtte han gå Hans til hånde, med hvad han magtede i gård og stald, i have og brændehus eller løbe ærinder for madamen; men for alting måtte han høre nøje efter, når fuldmægtig Siversen blæste i en lille pibe ud af sit vindue ved kontoret, og

da straks bringe ham alt, hvad han forlangte, og i grunden adlyde ham i alting, uden mindste muk. Det var det værste, mente Hans. Herskabet selv var det meget nemt at komme ud af det med. Når postmesteren skældte og smældte, som en ren djævel, så var han i grunden allermorsomst; så skulle man kun tie bomstille eller sige: "Ja, hr. postmester! Det synes jeg akkurat også!" Så snart den brave mand var træt af at skænde, var han gerne så from som et lam, og man kunne få det med ham, som man ville. Madamen var godheden selv, forsikrede Hans. Når man kun gjorde sin gerning villig og ordentlig og så en gang imellem roste hendes mand og kaldte ham den allerfrommeste husbond i verden, så var der ingenting i vejen med hende. Pigerne fik også et godt skudsmål af Hans, især Sidse Kokkepige. Man måtte kun altid se mildt til dem, klappe dem i al høviskhed ved passende lejligheder og hjælpe dem med at bære vand og brænde til køkken og vaskerhus. "Men," gentog Hans, da han første aften slukkede pråsen i det fælles sovekammer og trak sin røde hue ned over ørene, for at sove, "men, som jeg siger dig, lille Anton! Tag dig i agt med hr. Siversen! Han er, mellem os sagt, en lurendrejer, og jeg er bange, det går galt til sidst med vor gode, gamle bulderbasse, hvis han ikke snart får øjnene op – og jager den hundsvot af fuldmægtig fanden i vold."

"Gudbevare's, Hans! Hvad ondt gør han da?" spurgte Anton.

"Derom kan vi snakke en anden gang! Nu vil jeg sove!" var Hans' svar, som snart bekræftedes af en stærk snorken.

Anton lå længe vågen og tænkte på alle de embedspligter, han nu havde at opfylde, og især på denne hr. Siversen, som nok var en gavtyv, og som han skulle lystre i alt. Nu stod fuldmægtigens

ansigt først ret levende for ham. Ved optrinnet med brillerne havde den store postmesters skikkelse og forfærdelige røst aldeles opfyldt ham med forbavselse. Nu trængte den spinkle fuldmægtigs gule, forsvirede ansigt og listende bevægelser sig som et fælt dæmonbillede ind i hans forestillinger. Han drømte den hele nat om et uhyre med gule hårbørster, ligesom fuldmægtigen, men med et kattehoved og en snogekrop. – Han syntes, dette udyr snoede sig omkring ham og stødte i en pibe, som han måtte danse efter.

Om morgenen var han tidligt på færde og i arbejde med skobørsten. Brevposten kom og blev besørget. Hans gik første gang med det nye postbud i byen og viste ham, hvor alle de folk boede, han havde breve til. Regnskabet på kontoret kom drengen godt ud af. Alt gik fortræffeligt. En gang hver anden eller tredje time hørte han rigtignok en forfærdelig larm i huset: Det var et tordenbrag af postmesterens opbrusning, med hans sædvanlige forbandelser over fruentimmerne, som formodentlig var lige så uskyldige som sidst. Ingen brød sig derom, og Anton ikke heller, så snart han blev lidt vant dertil. Hr. Siversens frygtelige pibe, som drengen mest gruede for og bestandig lyttede efter, hørte han hverken denne eller de nærmest følgende dage, og han begyndte at tabe noget af sin forudfattede gru for denne lyd. På kontoret var der stille, undtagen når postmesteren skulle skrive sit navn eller af nogen anden grund var til stede. Han holdt da gerne et forfærdeligt hus, når nogen kom for silde med et brev, eller glemte at lukke døren, eller beholdt hatten på, eller bragte breve med utydelige udskrifter; men her syntes den larmende gamle kun at buldre, når han følte trang til en udgydelse, som han savnede anledning

til hos sin sagtmodige kone. Som oftest var hr. Siversen ene på kontoret, og han var kun grov mod bønder og fattigfolk, men derimod yderst høflig og beleven mod fornemme og velklædte personer.

Denne forskel i fuldmægtigens adfærd kunne Hans Litsenbroder allermindst lide, og han talte derom til Anton i en af deres næste fortrolige aftentimer. "Se! derpå kender jeg lurendrejeren!" sagde han; "hvorfor pokker er han ikke grov mod alle, som vor brave postmester? Det er i sin orden – det hører til på et rigtigt postkontor. Jeg har kendt tre postmestere og seks fuldmægtige i de tyve år, jeg kørte med postsækken; de skældte og brummede alle sammen som rene djævle, på hvem der blot stak næsen indenfor kontordøren, og det uden persons-anseelse, skønt jeg aldrig har hørt nogen med så dygtig en røst som vor gamle. Han er en karl, som det er værd at høre på. Den del af embedet forstår han til gavns – og vovede nogen at sige ham imod, så skulle du høre ham, Anton! Så er det, som himmel og jord skulle falde sammen. Men det vover heller ingen mere i hele byen. Vi havde en gang, da jeg var dreng her, en gammel kærnekarl af en doktor; han spillede kort med vor postmester hver aften; han var også pokker til karl. Når han skulle djævles, kom han med sit: *Hol mik der døjfel!* for han var en holster, og så slog han gerne både borde og stole i stykker. Når de to kom til at trættes om kejseren af Tyrkiet eller denne Napolone, der ville sluge hele verden, så var det en lyst at stå udenfor vinduet og høre på de karle. De dundrede, min tro, i huset, som dommedag var kommet. Men vi, som stod udenfor, vi lo, så det klukkede i os. Nu er den gode tid forbi; nu er også vor postmester spagfærdig, mod hvad han før har været. Et

slemt knæk fik han, da han mistede sin første kone; for hende holdt han dog mest af, hvor forfærdeligt han så buldrede – og da så doktoren pillede af, varede det længe, inden han rigtig igen kom til sit mæle."

"Men når man er så gode venner, kan man da skændes så forskrækkeligt?" spurgte Anton.

"Ja, det var nu så deres måde; men de var aldrig bedre venner end efter en sådan bulderbas-aften, når de til sidst drak forlig: så mærkede de først rigtig, hvor godt de mente det med hinanden. Se! det kan nu ingen ret få i hovedet. Det kunne heller ikke hans første kone, og derfor gjorde hun ham den gruelige sorg at skille sig fra ham og gifte sig med en anden."

"Kunne hun da ikke skænde igen som den gamle doktor?"

"Nej, på det lag! det kunne hun ikke; hun prøvede nok på det et par gange; men så blev det rent galt, og så var hun så urimelig, at hun græd og fik ondt og besvimede og troede, han ikke holdt af hende, blot fordi han kaldte hende og alle fruentimmer djævleunger og fordømmelige mennesker, som Vor Herre havde skabt i sin vrede. – Var det noget at græde og besvime over? – Men så blev *han* urimelig og ville lade være at skænde – men det var mod hans natur, og så blev han selv syg, og den gamle doktor sagde, han måtte give sig lidt luft for at holde livet – men så græd hun og besvimede igen, den urimelige kone, og han tvang sig igen en stund, til han blev dødssyg; men så nænte til sidst dog ingen af dem at volde hinanden al den ulykke – og så måtte de skilles ad og gifte sig med nogle andre."

"Er det derfor, han er så vred på alle fruentimmer?" spurgte Anton.

"Han er pokker ikke vred på dem! Han forbander dem kun for sin sundheds skyld, siger jeg dig jo – det har han altid gjort, og så gjorde nok hans fader før ham. – Faderen var en nordmand – det er et dygtigt, hidsigt folk; men vi danske kan nok trænge til at oppes lidt en gang imellem; derfor er det stor skade, at vi ikke længere rigtig er landsmænd."

"Men sig mig, Hans!" spurgte Anton efter et tankefuldt ophold, "når fuldmægtigen piber gennem sit vindue, har jeg så andet at gøre, end bringe ham et par blanke støvler og barbervand? For andet har han ikke forlangt."

"Mere end han forlanger, skal du aldrig gøre! Men vil han lære dig at skrive, og forlanger han, du skal skrive navne på regninger eller sådant noget, så vil jeg råde dig til at skære dig lidt i den højre tommelfinger og svøbe en stor klud derom og så bande dig ned i hede helvede på, at du ikke kan holde på en pen."

"Men det vil gøre ondt, Hans! og sådan rigtigt kan jeg heller ikke bande – og hvorfor skal jeg det?"

"Ja, det vil jeg nu ikke snakke mere om. Man må tage sig i agt for, hvad man siger, til hvem det så er. Vor byfoged er striks, og har man sagt andet, end hvad man kan bevise, kan det blive en dyr snak!"

Mere fik Anton ikke ud af Hans Litsenbroder den aften, og han grundede meget over, hvad vel fuldmægtigen ville lære ham at skrive for. Det havde skolemesteren lært ham ganske godt. Han havde allerede begyndt på et stort brev til sin moster og et til lille Lise, som mosteren skulle læse for hende.

Nogle dage derefter var det markedsdag i byen, og Anton glædede sig ret over, at det ikke var postdag, og han måske

kunne drive lidt om på markedet. For to år siden havde han været der med Lise, mosteren og Jørgen. Teltene på torvet med de glimrende kramvarer, den store menneskevrimmel, de mange gøglere med fremmede dyr, dukketeatret, musikken ved de små vogne, der løb rundt – alt det havde været til stor fryd både for ham og Lise. Hvad han nu dog helst ville se, var hestemarkedet udenfor byen, hvor de små, pyntede bønderpiger sad på vognene og spiste honningkager, og drengene støjede med de nye piber og skralder. Men ingen af de herligheder fik han at se. Den dag kom der mange fremmede fra landet, og han fik meget at besørge for madamen og pigerne.

Om aftenen havde han dog fået sig pyntet lidt. Han havde fået en ny trøje på, satte sin blå kasket på tre hår – fik sin hæsselkæp i hånden og mente, han nu nok måtte se ud som en rask dreng. Dog ligesom han ville liste sig ud over gården, hørte han første gang den forfærdelige pibe fra fuldmægtigens vindue, som han havde drømt så fælt om. Han skyndte sig op til fuldmægtigen med hans støvler og varmt vand, men måtte nu blive og hjælpe ham med påklædningen.

"Jeg skal i selskab i aften og kommer silde hjem," sagde Siversen, "det vil jeg ikke have sladret om til nogen! Du bliver nu her i mit kammer så længe, og passer på, her ingen kommer ind! Vi har mange penge i kassen," tilføjede han, "og om markedsdagene må man være forsigtig: Så kommer der alle slags raps – og vi har ingen jernstænger for vinduet. Du må synge eller snakke højt og lade lyset brænde hele natten; så har det ingen nød, så tør ingen bryde ind, om så hele huset for resten sover."

Anton gjorde store øjne. "Men når nogen så dog kommer og vil bryde ind," spurgte han, "hvad skal jeg så gøre?"

"Ja, så må du løbe ind til postmesteren og vække ham og gøre larm i huset. Men det har ingen nød! Er du bange, dreng?"

"Nej, det just ikke så meget," svarede Anton og trak noget på det, "men jeg er så lille, og når der kom en stor tyv, eller der var flere end én – så ville jeg dog næppe få bugt med dem med min hæsselkæp."

"Det skal du jo heller ikke, siger jeg dig; i så fald skal du jo kun rende ud og få postmesteren og madamen vågne."

"Men hvordan skal jeg komme ind til dem? Der er jo tre stuer og den lange gang imellem, og postmesteren lukker jo hver aften alle dørene i lås."

"Sliddersladder, dreng! – du er nok en kryster. Der er ingen rimelighed for, at nogen skal bryde ind, siger jeg dig jo. Porten er jo lukket. Havedøren er der lås for. Hans ligger jo heller ikke langt borte, og ham kan du i alt fald kalde til hjælp."

"Men så skal jeg over gården, og der måtte tyvene jo komme fra, og så løb jeg lige i gabet på dem. Ja – må Hans våge herinde med mig, så skal det ingen nød have!" vedblev Anton og blev let om hjertet ved denne udsigt.

"Sladder, dreng! Det behøves ikke. Her er jo ingen fare på færde. Hele huset skal da ikke sættes i uro, når jeg en eneste aften er ude. Nu vil jeg intet vrøvl høre mere! Du bliver her, som sagt, og gør nøjagtig, som jeg har befalet! Det er kun for en sikkerheds skyld, og for at ingen skal sige, at jeg har forsømt noget. Se der, lille Anton!" tilføjede han i mildere tone, da drengen så noget modfalden ud, "der har jeg en markedsgave til dig! Lad mig nu se, du er flink og årvågen!" Dermed rakte han

drengen en lille harmonikafløjte. – "Se! Den kan du fløjte i, når du ikke har andet at bestille, og når du ikke forstyrrer nogen dermed! Jeg har nok hørt, du af og til blæser på en barnefløjte for Hans; men denne er dog bedre, den kan enhver blæse lige godt på."

"Så er der da ingen kunst deri!" sagde Anton. "Jeg kender nok den slags. Præstens søn havde sådan en. De lyder meget kønt, og jeg siger mange tak, hr. Siversen! Men Lises hyldefløjte kan man spille kæmpeviser på."

"Hør! sig mig, Anton!" spurgte nu fuldmægtigen pludselig, idet han bladede i en brevtaske, "du har vel lært at skrive?"

"At skrive?" gentog Anton noget forskrækket, "jo det har jeg rigtignok lært; men det er kun dårligt."

"Ja, så skal jeg nok lære dig at skrive en smuk kontorhånd. Lad mig en gang se! Sæt dig hen og afskriv mig blot disse tre linjer!" Han lagde en lille seddel på bordet tilligemed et hvidt blad, dyppede en pen og gav ham den.

Anton satte sig og stirrede på den underlige forskrift. Det var en vognmands-regning til postkontoret for ekstra-befordringer til ageposten i det sidste kvartal; den var kvitteret, og vognmandens navn stod derunder; men Anton kendte hr. Siversens håndskrift fra postbogen. Han forstod dog ikke ret indholdet; men der kom en stor angst over ham. – "Nej, så pænt kan jeg ikke skrive, hr. fuldmægtig!" sagde han hastigt og kastede pennen.

"Det behøves heller ikke! Skriv kun så godt, du kan! Jeg vil kun vide, hvor vidt du er kommet."

"Pennen duer ikke!" sagde Anton og greb en pennekniv.

"Så kan du få en anden – se! der har du en stålpen!"

"Au!" råbte nu Anton, "der skar jeg min finger slemt på pennekniven! – jeg må ud og få en klud om!" Dermed var han ude af døren, inden hr. Siversen kunne forhindre det.

"Du kommer på øjeblikket tilbage!" råbte fuldmægtigen med bydende stemme og gav agt på ham i det åbne vindue.

Efter et par minutter kom Anton også springende tilbage med en stor klud om fingeren. Han ømmede sig en del og påstod, det var ham umuligt at holde på en pen.

"Dumme klods!" udbrød Siversen og gemte den lille forskrift. "Hvem gav dig den store klud til så lille en rift?"

"Sidse Kokkepige," svarede Anton.

"Men jeg så jo, du løb over til Hans i brændehuset."

"Ja, der stod hun just for at hente brænde –"

"Sagde du dem, at jeg skulle ud, og du skulle passe på kassen i nat?" spurgte fuldmægtigen med et lurende blik.

"Det måtte jo slet ingen vide," svarede Anton, "når det kom ud, ville jo ingen være bange for at bryde ind."

"Godt! Du er en fornuftig dreng," sagde nu Siversen og greb sin hat. – "se! Der står min aftensmad! Den kan du spise, og bliver du søvnig, kan du lægge dig på min seng! Lys og svovlstikker står her!" Derpå gik han med sine lydløse trin og snoede sig ud af døren.

Anton gjorde et lystigt hop, da han var ene, og rev den store klud af sin finger. Det begyndte at mørkne. Han gik til vinduet og så ned i gården. Det var på andet stokværk, og ingen kunne komme derop uden stige. Nu lagde han mærke til, at der manglede en rude. Det knasede som glas under hans fødder, og han så, ruden lå knust på gulvet og var på den ene side overklistret med gråt papir. Nu så han også, at der ingen kroge

var på vinduet, og der lå en lang stige i gården op mod havestakittet. Han satte en bog for det åbne rudehul og brækkede et søm ud af væggen. Det slog han ind i karmen foran bogen. En knibtang, han tilligemed et brækjern havde fundet på bordet, kom ham ret tilpas. Krogene satte han godt på og bandt dem fast med sejlgarn.

Efter at han således havde befæstet sig fra denne side, tændte han lys og undersøgte værelset nøje. Der var kun den eneste indgang, den, som førte til kontoret. Han åbnede døren og så sig med lyset om i kontoret. Der var intet i vejen med vinduerne. Han greb i døren til dagligstuen; den var i lås, og nøglen sad på den modsatte side. Han ville åbne døren til gangen; den var lukket i lås af fuldmægtigen, og nøglen var borte. Nu så han med forskrækkelse, at han var indelukket. Han havde håbet at kunne smutte ud et øjeblik og give Hans underretning om sin nattevagt. Han havde kun vovet at give ham et vink derom i det øjeblik, pigen ved den åbne brændehusdør viklede kluden om hans finger. "Nu slipper jeg vel for at skrive!" havde han hvisket, "men jeg skal –" Det var alt, hvad han fik sagt. Hans havde blinket og lagt fingeren på munden med et skævt blik til fuldmægtigen i vinduet, og Anton vidste ikke, om han havde forstået ham. Det var nu for mørkt til at give Hans noget vink fra vinduet, og han turde ikke gøre opsigt ved at råbe. Det var desuden blevet sengetid, og alt var nu stille i huset. Anton fandt sig i sin skæbne. Han satte lyset på bordet og satte sig til at læse i en bog.

Syvende kapitel

Mens Anton så godt som muligt søgte at forsone sig med sit enlige fangenskab og holde ørene stive på sin uhyggelige post, snoede fuldmægtigen sig let og smidig i sin fine kavalérfrakke gennem de mangfoldige skarer af markedsgæster, der til vogns, til hest og til fods forlod byen med praten og støjen.

På torvet skinnede der nu lygter i de lukkede markedstelte. Der hørtes lirekasser og lystig dansemusik med trampen og latter i nogle små kipper. Syngende håndværkssvende drog i flokke gennem gaderne, og smudsige gøglere, som havde ædt blår og vist hundekunster, strejfede om eller søgte deres herberger. Siversen holdt den ene hånd forsigtig på sin brystlomme, hvor en tyk, med bankosedler stoppet brevtaske forvaredes, og så sig ved hvert skridt spejdende om til alle sider. Han skjulte sig i skyggen af husene, når nogen bekendt skikkelse nærmede sig, og smuttede til sidst ned i en kælder, hvor der stod en hældende punchebolle og en flyvende flaske, der selv skænkede, til skilt over døren.

En halv time derefter sneg han sig med spejdende blik op igen af kælderen og stødte pludselig på den ene af byens travle politibetjente, der meget artigt hilste ham, men syntes dog at studse ved at se den pæne hr. postfuldmægtig komme op fra "Oppens Kælder", hvor de mest berygtede landstrygere kun søgte.

Med et par lette kattespring var hr. Siversen i skjul bag markedsteltene og smuttede nu ind gennem porten til et større gæstgiversted, hvor der den aften vrimlede af gæster, og hvor gården var fuld af heste og vogne.

"Er der nogen i kapellet?" hviskede han til gårdskarlen og stak ham en drikkeskilling i hånden.

Karlen nikkede polisk og puttede skillingen i lommen.

Gennem en mørk gang i baghuset listede nu fuldmægtigen sig til en dør, gennem hvis sprækker der skinnede lys. Han bankede tre gange sagte på døren, og den åbnedes. Det værelse, han trådte ind i, var så opfyldt af tobaksrøg, at menneskene derinde så ud som spøgelser. Der brændte seks døsige lys på tre gamle, ormstukne spilleborde, hvoraf det ene stod ledigt, men de to andre var omringede af en halv snes mænd, der for største delen så ud som hesteprangere og markedskræmmere, tildels i store kalmuksfrakker, med deres hatte eller huer på hovedet og korte, sølvbeslagne merskumspiber mellem tænderne. Et par fint klædte herrer stod med deres cigarer i munden og hviskede sammen ved deres puncheglas i den dunkle krog ved det tæt tilhyllede vindue, og i en anden krog af stuen sad en enlig, aldrende herre ved sit glas og røg af en kridtpibe.

På begge de tæt omringede spilleborde rulledes der med terninger mellem puncheglassene. "Tabt!" – "Vundet!" – "Tabt!" – var næsten de eneste ord, man hørte, og det klang ideligt på bordene med specier og andre sølvpenge, mens der af og til fløj nogle bankosedler om fra hånd til hånd.

"Lumpent filisterspil! Jammerlige væddemål, redaktør!" hviskede den ene cigarrøger ved vinduet og purrede i sit sorte hår. – "Ikke en eneste guldfugl i aften, som det kunne være umagen værd at plukke!"

Det var den unge, æstetiske skriver, hr. Qvist, der her underholdt sig med sin ven og beundrer, "Krudttårnet"s redaktør.

"Der kommer Siversen!" bemærkede den lille, trivelige bogtrykker, "ham må De endelig give mig en pæn artikel om, når han en gang render fanden i vold med postkassen eller hænger sig en smuk morgen efter markedsdagen! Han vil nok denne gang slå et slag i bordet, så det kan klinge i hans lomme, og hans syge moster kan komme på benene. Ei, se! Han lægger selv kort op til ecarté!"

"Nej, trekort, polskpas eller halv tolv må det være!" sagde skriveren spotsk: "andet forstår det janhagel ikke, her er i aften."

"Og se! Han krammer en hel bunke klude ud af brevtasken! Hvem pokker har nu lånt ham igen?"

"Deres patron er det ikke denne gang: se! han gør store ugleøjne derhenne i sin krog. Sidste markedsdag fik han et godt smæk. Kan den arme djævel nu ikke klare den sag i morgen, kan vor Krøsus nok sætte ham ved vingebenet. Se, om han selv rører kort eller terning!" vedblev skriveren, "jeg vædder dog, det er hans specier, der klinger lystigst på begge borde. Hvert år har han jo en halv tønde ude for at yngle i lykkehjulene. Går det godt, kan millionæren snart være færdig. – Den fugl skal De nok få en lille pæn fabel om, redaktør!"

"For Himlens skyld, bedste! ingen åndrighed med ham! gør De mig ham til fjende, sætter han lunten til mit krudttårn. – Husk på, han er en magt! Nej, kun de læs, der står på hæld, skal man vippe! Det er den redaktionspolitik, der fører til noget. Upartisk, upartisk, kære! – det forstår sig! – Hvad man helst vil grine af, bør abonnenterne have. Det er både billigt og klogt. Men hvad der virkelig er ovenpå eller snart vil være det – er det dumt at trykke vittigheder om. Jeg gad dog vidst," tilføjede

bogtrykkeren, "hvad for en nar der har lånt Siversen alle de klude i aften!"

"Kontorkassen naturligvis – eller et uskyldigt pengebrev, der ligger over –"

"Tys! er det muligt? tror De, han skulle vove på slige farlige kunster?"

"Hvorfor ikke? Den gamle bulderbas ser ham jo aldrig på fingrene. Der var nok ugler i mosen i fjor; men så fik han Deres *magt*, tre-tøndemanden der henne, til velynder og har vel sagtens gjort ham en lille tjeneste igen på brevhemmelighedens bekostning."

"Ja så! De har tusind øjne, sekretær! De kunne blive en farlig politimester, når De ikke selv var så lystig en fugl og ypperstepræst i dette herlige kapel."

"Det skulle ikke hindre mig i at give min skrappe justitsråd et vink og sprænge hele kapellet i luften, når det en gang betalte sig rigtigt!" svarede skriveren og tømte sit glas. – "Lad os dog nu se, hvor stor bank den springfyr lægger op, og om det er værd at prøve sin lykke med!"

De nærmede sig begge til det hidtil ledige spillebord, hvor postfuldmægtig Siversen allerede stod omringet af en del prangere og nogle fornemmere rejsende, der lod til at have stor lyst til at få den tykke seddelbunke til at flyve.

Manden på de tre tønder satte i det samme sin kridtpibe fra sig og gik temmelig hastigt ud. Kort efter sprang døren pludselig op, og en høj, alvorlig mand i byfoged-uniform trådte ind, ledsaget af en yngre herre og to politibetjente.

"Død og plage! Justitsråden!" udbrød skriveren med dæmpet røst og smuttede hastigt ud af døren bag ved ham. Den lille,

trinde bogtrykker blev stående og gav med stor fornøjelse agt på, hvad der skete.

"I Kongens navn!" sagde byfogeden og lagde sin hånd på den forfærdede hr. Siversens bankoseddelbunke. – "Jeg lægger beslag på denne lovstridige spillebank! I morgen kl. ni behager De at møde på tinghuset, hr. Siversen!"

På byfogedens vink trådte hans fuldmægtig til og tog pengene i forvaring. Den ene politibetjent kom med et ark karduspapir, den anden med lys og lak. På et øjeblik var pengepakken forseglet. Bleg som et lig var hr. Siversen styrtet ud af døren. Som ved et pust var alle bordene ryddede – og de fleste spillere forsvundet. Der hørtes kun nogle halvt dæmpede, knurrende ord af et par hesteprangere. Bogtrykkeren og et par andre udbrød i loyale berømmelser over det vise og årvågne politi.

Imidlertid var det blevet almindelig sengetid. Alt var nu stille på posthuset. Der ventedes ingen post den nat. Porten var lukket. Den store postmester havde læst sine aviser, spillet det bestemte antal piquetpartier med sin kone, buldret sig træt sidste gang den dag på sin kone og pigerne i anledning af konstitutions-adresserne og et gammelt brev fra general-postdirektionen – forbandet pressens kådhed og grunden dertil i fruentimmernes tilværelse – samt kysset sin kone til godnat. Han sov nu så godt som med det hele hus efter fuldendt dagværk.

Men Anton tænkte ikke på at sove. Han havde nu dog forligt sig med sin nattevagtspost og fundet det ganske rimeligt, at

han, som postbud, passede på kassen, når fuldmægtigen var borte. Hvad han havde opdaget med ruden og vindueskrogene, brød han ikke videre sit hoved med. Den øvelse i skrivning, han var sluppet for, havde han mere grundet på. Han havde dog ikke taget sig verden så nær, at han ikke med god evne havde fortæret fuldmægtigens smørrebrød og drukket en stor kontorkop vel tillavet te, der stod og var blevet kold. For dog at have lidt selskab i sin enlighed var han nogle gange sprunget op på en stol og havde spejlet sig i fuldmægtigens barberspejl. Han havde aldrig kunnet se sig i et spejl uden at snakke med sig selv, som med en hel del andre, og fordreje sit ansigt; men når han så huskede på, det var ham selv, han så og snakkede med, blev han gerne fortrædelig og gjorde det styggeste vrænge-ansigt, han var i stand til. Efter en sådan mimisk øvelse sad han nu med hånden under kinden ved bordet. "Bah! Jeg er vist styg," sagde han og kneb sig lidt i kinderne, "det kommer af, at jeg altid er så blegnæbet og aldrig kan få vasket de dumme fregner af. Men det kan jo være det samme, når jeg er god, sagde moder. – Fader sagde jo, jeg havde et kongerige i hvert øje. – Hvad mente han med det?" Han sprang atter op på stolen og kastede et blik i spejlet. "Ja vist! Styg er jeg," mumlede han, "men øjnene – ja øjnene er skam prægtige!" udbrød han og spilede dem højt op. – "Men var jeg bare god nok! – og duede jeg til noget!" tilføjede han og sprang ned. Han faldt nu hen i alvorlige tanker og greb til sin hyldefløjte, som han altid havde i lommen. Han satte den til læberne og åndede sagte i den, mens han bevægede de små fingre ret behændigt over hullerne. Der kom slet ingen lyd; men han syntes at høre en dejlig musik, hvorefter han i sine tanker bevægede sig i meget yndige stillinger, således som han en gang

havde set nogle linedanserinder på et marked. Han drev det dog langt videre. Han dansede ikke på en line i et ridehus, men på en solstråle i luften og gennem den hele verden. Han blev rost og beklappet af alle de mennesker; der var til – især af mange dejlige piger, deriblandt også af lille Lise og byfogedens smukke frøken Mine – og til sidst så han konger og dronninger, med kroner på hovederne og store sceptre i hænderne, som de smed bort, for at klappe ad ham; – fra deres hænder fløj der tulipaner, papirssole og små guldheste med piber i halen, som alle blev hængende på hans grønne trøje. Midt under disse behagelige fantasier hørte han vægteren råbe elleve på gaden, og han begyndte at blive søvnig. Han så længselsfuld til fuldmægtigens seng og puttede fløjten i lommen. "Men falder jeg så i søvn, og der kommer tyve og bryder ind," tænkte han, "hvad skal jeg så gøre? Ak! var det kun ikke spøg og eventyr med Lises gudmoders kæp, så havde jeg ingen nød," sagde han og tog kæppen fra kakkelovnskrogen. – "Kom der så nogen og ville brække pengekassen op – hvor skulle jeg så smøre de tyveknægte og sige: Rap dig, kæp!" – Under denne enetale satte han kæppen ved hovedgærdet af sengen og kastede sig selv hen over tæppet med benene på en stol. Lyset havde han først pudset og sat det i vaskefadet, efter hvad han havde set var skik, når der skulle brænde lys natten over hos syge. Inden han sov, læste han dog som sædvanlig sit Fadervor og bad for sine døde forældre så vel som for mosteren, Jørgen Hønsekræmmer og lille Lise. De gamle møllerfolk bad han nu også altid for siden deres bratte død. Han tænkte også på sin ærlige sovekammerat. Hans Gårdskarl, der nu vist havde sovet en hel time, og på den

unge, smukke frøken, der havde set mildt til ham og givet ham kringler – og han indesluttede dem også i sine bønner.

Han faldt nu i den tryggeste søvn og havde sovet flere timer, da han vaktes ved en puslen og lyden af noget, der faldt på gulvet. Han rejste sig halvt op og gned sine øjne. Lyset var næsten udbrændt. Det flammede mat i piben med en uhyre tande, men lyste dog tilstrækkeligt til at vise ham en hånd, der strakte sig med en kniv ind gennem rudehullet, som bogen var revet ned fra, og var i færd med at overskære sejlgarnet, han havde bundet om vindueskrogene. Uden at give sig tid til at blive forskrækket eller anstille betragtninger, sprang han op som et lyn, greb med begge hænder fast om tyvens håndled og nedtyngede den modstræbende hånd med hele sit legemes vægt over vindueskarmen, mens han selv holdt benene i vejret og hang mellem den høje karm og gulvet. Han skreg med det samme så højt, som han havde en kniv i halsen; men kniven i den hånd, han holdt, var gledet ned over hans nakke og lå på gulvet ved siden af den nedstødte bog. "Hans! Hans!" skreg Anton. "Jeg har tyven! – jeg har ham!"

"Slip! Slip og hold mund, du satans dreng!" lød en stemme i hans øren, som han med forundring syntes var fuldmægtigens; men Anton slap ikke. Lyset var gået ud – men i det øjeblik, det sluktes, havde Anton med forfærdelse set uden for ruderne det ansigt, der måtte høre til armen, han holdt; det var et afskyeligt maskeansigt. Men han havde en gang før set en maske ved en fastelavnsleg, og det gav ham modet tilbage. Han vedblev at holde fast på den voldsomt puffende arm, mens han endnu højere skreg på Hans – og nu hørte han larm i gården.

"Jo, jeg skal lære jer, I tyvepak! vil I krybe ind ad vinduet og myrde drengen!" lød Hans Litsenbroders røst. Der hørtes larm af træsko og svære slag nedenfor vinduet. Anton holdt endnu fast og bed i hånden, der ville rive ham i ansigtet; men nu kunne han ikke holde den længere – han hørte et skrig og lyden af en faldende stige – hånden fo'r med et pludseligt ryk ud af rudehullet, og nedenfor vedblev larmen af puf og slag, af klaprende træsko og Hans' banden.

"Så rend da til helvede, I røverpak!" råbte Hans, "kunne jeg nu stå, skulle ingen af jer slippe! Men I skal længe mærke mine næver!"

Larmen i gården havde nu også vækket pigerne. De skreg og hylede: "Tyve! Røvere! Mordere!" De vækkede postmesteren og madamen. Halvt påklædte kom de nu alle ned i gården. Postmesteren skjulte med sin slåbrok mangelen på næsten alle andre klædningsstykker. Pigerne kom med kosteskafter og med lys, som blæstes ud. – Endelig kom Sidse med en lygte. De så nu Hans Gårdskarl ligge ved den faldne stige under vinduet til fuldmægtigens kammer, og de hørte Anton råbe ned til ham fra det næsten rent knuste vindue og spørge, om han havde fået skade, og om tyven var sluppet fra ham.

"Der var hele to," råbte Hans, "ellers skulle jeg nok have holdt dem begge! Jeg har knækket mit ene ben, ellers fejler jeg ingenting."

"Hans! er du gal og bandsat?" lød nu postmesterens tordenrøst, "har du brækket et ben og fejler dog ingenting? Du er død og pine et fæ! – men, i djævels skind og ben! hvad er her på færde? – Er det nu tid at ligge her og brække sine ben, i stedet for at ligge med hele ben i sin seng som et andet kristent

menneske? og så skriger de fruentimmer til, som huset var i brand – og deres skyld er det sagtens alt sammen. Op! på benene, Hans! og pak dig i din seng! eller rend efter doktoren, hvis det ikke er sladder, og du virkelig har brækket dit ben! Kom! lad mig se! – nu! i satans skind og ben! Armen har du dog ikke brækket! hold dig fast ved mig, og jeg skal bære dig i seng!"

"Tak, husbond, tak!" sagde Hans, "smid mig kun ind på sengen og se så til drengen! ham har det tyvepak nok myrdet der oppe. Hør, hvor han råber efter mig og gør kvalm over mit ben, den sølle dreng!"

"Hold mund med den forbandede snak, Hans!" råbte postmesteren. – "Var drengen myrdet, råbte han vel ikke efter dig; men hvem skulle myrde ham deroppe? og hvad har han at gøre der – på fuldmægtigens kammer, mens du render gal her i gården ved nattetider og brækker dine ben? – I er, død og pine, gale allesammen!"

"Her har været tyve, lille mand!" tog madamen nu ordet, "pigerne har hørt, hvorledes Hans har slåedes med dem – de har villet bryde ind i fuldmægtigens kammer på en stige. Han må nok være ude i nat og har sat drengen til at passe på kassen."

"Snak, kone! her kommer aldrig tyve – det har jeg sagt dig hundrede gange, og Siversen går aldrig ud om natten; det har han lovet mig en gang for alle. Jeg kender mine folk, kone! og den, jeg betror kontornøglen til, kan jeg lide på. Når kontortiden er forbi, lukker han ingen sjæl ind – tyve allermindst –"

"Men drengen står jo i vinduet der oppe og råber, han er indelukket, og at her har været tyve!"

"Sliddersladder!" brummede postmesteren og pustede under den tunge byrde, mens han nu, ledsaget af sin kone og begge pigerne, bar Hans til karlekammeret og lagde ham på sengen.

"Jo, madamen har rigtignok ret, husbond!" sagde nu Hans. – "Det har sin rigtighed med tyvene; men ind kom de ikke – og der er ingen stor ulykke sket."

På madamens befaling løb nu den ene pige efter doktoren, mens den anden blev tilbage hos Hans, og under en jævn vedvarende brummen på øvrigheden og general-postdirektionen, der ikke sørgede for, at et kongeligt posthus var sikret mod tyve og kæltringer, gik den store postmester med kæmpeskridt op til kontoret, som madamen åbnede med sin hovednøgle. Her hørte de nu Antons beretning, for så vidt det var ham muligt at komme til orde for postmesterens heftige opbrusning.

"Hold mund, dreng!" afbrød han ham og stampede i gulvet, "nu har jeg hørt nok af det vrøvl! Siversen er ude og har sat dig til at passe på, og det har du gjort som en dosmer og har selv villet trække tyven ind af vinduet til dig."

"Jeg ville kun holde på ham, til Hans kom og vi kunne fange ham og føre ham på rådstuen," sagde Anton.

"Nå ja, det var endda ikke så galt betænkt af dig, dreng! hvor tosset du er," sagde postmesteren, "men lad os nu se, hvordan det hænger sammen med den sladder om ruden, som var slået ind med gråt papir, før her var nogen, der kunne røre ved den? – er det dog ikke noget forbandet sludder!"

"Se, hr. postmester! her ligger den," sagde Anton og tog nogle stykker op af den, "og se, der ligger den fremmede knibtang og

brækjernet, jeg fandt på bordet, og der sidder sejlgarnet endnu på den ene krog."

"Men det har du jo selv bundet om krogen, dreng! det har tyvene jo ikke gjort. Det er noget forbandet vrøvl alt sammen."

"Men se!" udbrød nu madamen forskrækket, "låsen er jo brækket fra pengekassen –"

"Nej, madam!" sagde Anton, "kassen har tyven ikke rørt ved; han fik kun den ene hånd gennem ruden, og den holdt jeg fast på, til Hans sparkede stigen fra ham, og han faldt ned."

"Men se, kære mand!" udbrød atter madamen forfærdet, idet hun åbnede jernkassen, "her må dog have været tyve. Der er jo ikke en skilling i kassen!"

"Hvad siger du, kone?" råbte postmesteren og så ned i kassen med lyset, "du har, død og pine, ret! Tyvene har dog været herinde. – Jeg er en ødelagt mand!"

"Nej, nej, hr. postmester! De kom ikke herind!" råbte Anton. – "Det ved Hans jo også! – De fik prygl og rendte –"

"Sladder, dreng! hold mund! Vil du, jeg skal tro dig og Hans bedre end mine egne øjne? – I er gale begge to, er I! – Der er, Guds død, ikke menneskeforstand i jeres sladder. Men kassen er tom – jeg er en plyndret og ødelagt mand – det er soleklart –"

"Det tab kan vi dog endnu bære, lille mand!" sagde madamen nu rolig og sagtmodig. – "Hvorledes det hele hænger sammen, kan jeg ikke begribe; men det må byfogeden undersøge i morgen. Nu mener jeg, det var bedst, du gik i seng igen, lille mand! – Sætter du helbredet til ved at ærgre dig eller berøve dig din nattesøvn, bliver galt kun værre. Du har været en flink dreng, Anton! gå du kun også ned i din seng! Så snart doktoren kommer, skal jeg nok sørge for Hans! Kom, kom, kære mand!"

"Jo, det er den sikkerhed, man har her i landet!" brummede postmesteren med atter stigende heftighed, "derfor lever man i en stat, holder konge og ministre, holder vægtere og generalpostdirektion – jo, du ved kun lidt, hvad det betyder, kone, at være embedsmand og få sin kasse bestjålet! – du er et fruentimmer, og jer fruentimmer har Vor Herre skabt –"

"Men, kæreste mand!" sagde madamen mod sædvane lidt utålmodig, "hvad kommer fruentimmernes skabelse derved?"

"Hvad den kommer derved?" afbrød han hende nu i den største heftighed og smækkede jernlåget til på den tomme kasse, "ligesom der var nogen ulykke i verden, I ikke var skyld i! Brug dog din forstand, kone! og sig mig aldrig imod, når jeg har soleklar ret! – Jeg er en bestjålet mand, en ødelagt mand – kunne jeg være det, hvis der ikke var tyve og kæltringer til? Men hvem opklækker alle tyve og kæltringer? – hvem lægger dem ved deres bryst og nærer det pak? – hvem kysser og klapper dem, til fingrene vokser ud på dem som ravnekløer, der rapser efter næstens gods? – fruentimmerne! siger jeg – ville der være tyve til, hvis de ikke havde mødre? hvad?" – han slog ud med armene og rystede sit grå løvehoved – "ville jeg selv være til og have alle de ulykker? Ville der selv være kvindfolk til, som er skyld i alle de plager, hvis der ikke var –"

"Du har ret! du har ret! kære mand! Det huskede jeg ikke på," sagde konen med et roligt smil, "mødre har vi jo alle haft undtagen Adam og Eva; men det er så længe siden – og tyvenes fædre er det aldrig værd at tale om; men kom! du forkøler dig – du er dog en prægtig mand, i grunden –"

"Prægtig mand!" brummede postmesteren og trak slåbrokken sammen om sig, "jo vist! jeg er rigtignok en prægtig mand! En

udplyndret – til det yderste udplyndret mand er jeg – og hvis er skylden?"

"Fruentimmernes – mødrenes!" sagde madamen og var nær ved at le, "men kom nu til ro!"

Under en murrende aftagelse af sin heftighed fulgte nu dog postmesteren sin besindige kone. Han begav sig, nogenlunde beroliget, til sengs igen, og sov så godt, at han først kl. otte vaktes af posthornet.

Ottende kapitel

Da posthornet forkyndte brevpostens ankomst dagen efter forårsmarkedet i den lille by, sad postfuldmægtig Siversen på sin sædvanlige plads på kontoret og besørgede alt, hvad han plejede. Anton stod i rette tid bag skranken for at modtage de breve, der skulle bæres om i byen. Først ved den bevægelse om mod skranken, Siversen måtte gøre for at aflevere brevbunken, så den forbavsede postdreng, at fuldmægtigens ansigt var opsvulmet. Hans højre hånd var også omvundet med linned. At hans ryg heller ikke var i den bedste tilstand, røbedes ved den højtidelige måde, han rørte sig på.

"Jo, du har passet godt på kassen i nat!" sagde han med et skelende blik til Anton. "Var jeg ikke faldet i kløerne på de fulde markedsgæster, skulle jeg nok selv" – han standsede, og det lod, som han tvang sig til at hoste. "Nå ja!" vedblev han i mildere tone, "efter hvad jeg hører, har du dog været ret flink og gjort, hvad du kunne. Skade, du skulle sove så hårdt, at du kom bagefter og først gjorde anskrig, da kassen var tømt!"

"Den må være tømt, inden de gik ud, hr. Siversen! for tyven kom jo ikke ind, og jeg kunne ikke komme ud."

"Jo vist kunne du så! – døren til kontoret stod jo åben. Har du ikke sovet, mens de var i færd med kassen, må du jo være rendt herind og have skjult dig."

"Nej, sådan en kryster er jeg ikke!" sagde Anton og brystede sig lidt. "Gavtyven lod også nok være at komme ind, før han fik sejlgarnet af begge kroge, og han havde kun fået den nederste krog løs – så var det, jeg fik ham fat om håndleddet."

"Nu drømmer eller lyver du, dumme dreng! – hvad er det for en snak om det sejlgarn? – Jeg har jo selv undersøgt vindueskrogene, og der var intet sejlgarn at se –"

"Ja, så må nogen have taget det bort i morges! For da gavtyven havde fået prygl og var rendt, sad det endnu om den øverste krog."

"Hør, Anton! – luk døren i lås! – du er en flink dreng, siger jeg, og du har vist mere mod, end nogen kunne have ventet af en pog i din alder; men du må have drømt en hel del af, hvad du sladrer om – og jeg vil give dig et godt råd. Sig ikke et ord enten for retten, når du nu kommer i forhør – eller til noget menneske i verden, uden hvad du kan bevise og har haft vidner på! – ellers kan du blive pisket på rådstuen for løgn og falsk vidnesbyrd."

Anton gyste ved de ord. "Det er da forskrækkeligt!" udbrød han, "er det rigtig sandt, hr. fuldmægtig! kan jeg blive pisket, når jeg siger, at gavtyven ville kradse mine øjne ud, og jeg bed ham i den højre hånd!"

Fuldmægtigen stak hastigt sin forbundne hånd ind under vesten. "Ja vist kan du så, dreng! Det har du jo ikke haft vidner på. – Det er ellers en forbandet hundsk måde, du forsvarer dig på. – Plejer du at bide, må man nok give dig en mundkurv på som de gale hunde!"

"Havde jeg kunnet bruge min kæp, havde jeg heller ikke bidt," svarede Anton, "men jeg måtte bruge begge hænder til at holde" – han standsede og så på fuldmægtigens højre arm – "til at holde *hans* hånd med," vedblev han, "men må jeg da heller ikke sige, at hr. – at gavtyven råbte: slip, slip og hold mund! du

satans dreng! – og at det kom mig for, det var ligesom jeg næsten skulle kende –"

"Hvad djævlen, dreng?" råbte fuldmægtigen, rasende forbitret, og blev blå i det opsvulmede ansigt, "vover du at sige, du kendte ham? og han havde jo maske på! – Tag dig i agt, lille Anton!" vedblev han pludselig i mild tone, "siger du det, må man jo tro, du har stået i komplot med ham og har selv hjulpet ham til at tømme kassen – og så er du da ulykkelig for din livstid."

"Det er forskrækkeligt!" sukkede Anton. "Tør jeg da heller ikke sige, jeg kendte kniven, han havde i hånden og ville have stukket mig med?"

"Kniven? – hvor blev den af? hvilken kniv, dreng?"

"Ih denne hersens!" svarede Anton og tog en stor foldekniv op af sin lomme.

"Hvor djævelen kommer du til den?" udbrød Siversen og skiftede atter farve, "den har du stjålet –"

"Er det da Deres, hr. fuldmægtig?"

"Nej, vist ikke! men hid med den! – En arrig dreng, som bider, må ikke gå med knive –"

"Vær så god, hr. fuldmægtig! men så må jeg vel sige, at De har fået Deres kniv igen?"

"Hvad? – *min* kniv? – for djævelen! jeg siger dig jo, det har aldrig været min –"

"Men så må De selv levere den til byfogeden og fortælle ham –"

"Hold mund, flab! og afsted med brevene! Hvad jeg vil fortælle byfogeden, rager ikke dig! men siger du et eneste ord til nogen, som du ikke kan bevise," tilføjede fuldmægtigen med et

gnistrende blik, "så skal du blive hudflettet på rådstuen som en ål! det lover jeg dig!"

Anton rystede af forfærdelse og ville skynde sig ud af kontoret med brevene; men da så han et brev med udskrift: "Til frøken Vilhelmine Kyng", der var blevet liggende tilbage på bordet. "Skulle jeg ikke have haft det med, hr. fuldmægtig?" spurgte han.

"Nej, det bliver hentet. Ad helved til med dig!" svarede fuldmægtigen og vendte hastigt brevet.

Anton gik med stærkt bankende hjerte og tænkte på den gruelige skam, det måtte være at blive pisket på rådstuen, om det så slet ikke gjorde ondt. Han gik langsomt ned ad gaden. Da han ville gå forbi byfogedens gård, så han frøken Vilhelmine ved det åbne vindue. Forrige postdag havde hun stået på samme sted og med et ubeskriveligt udtryk af længsel og spænding spurgt, om der ikke var et brev til hende.

"I dag er der brev til Dem, frøken!" sagde Anton nu glad, "men jeg måtte ikke få det med. – Det bliver hentet, sagde fuldmægtigen."

Hun nikkede sjæleglad til ham, og han hørte, hun kaldte på den betjent, der plejede at hente byfogedens embedsbreve.

Imidlertid lå Hans Litsenbroder velfornøjet, med en lille tobakspibe i munden, på sin seng og smøgede, med stive skinner om sit brudte ben. Lægen havde lovet, at han snart skulle være til bens igen, når han kun ville ligge stille og være frisk til mode. Begge dele havde han nu også i sinde, og for ikke at kede sig for meget, havde han fået sengen drejet således, at

han kunne ligge stille med piben i munden og se alt, hvad der gik for sig i gården, og hvem der gik ud og ind på kontoret.

Han havde set fuldmægtigen komme hjem kl. seks om morgenen, og det havde klukket i ham af latter, da han havde set den smidige herres højtidelige gang og regnbuefarverne i hans lumske ansigt. "Han har været i gode næver, den luks!" mumlede han og gned sine store hænder. Kl. otte havde hans set brevposten komme og ærgret sig lidt over, at han ikke kunne springe op og bære brevsækken ind. "Se til den klods! hvor han tager på en vadsæk!" brummede han med et ringeagtende blik på den karl, der besørgede hans tjeneste. – "Men se! der springer Anton til – har våget hos mig hele natten, rendt ærinder på fastende hjerte, og nu skal han ind til den satan. Er nu knøsen kun lidt lun," mumlede han, "og kan holde tand for tunge! – Stadsdreng! prægtig knægt ellers!" tilføjede han og dampede, "gad selv været fader til ham! – Hm ja – så måtte moderen have været *Sidse*!"

En halv time derefter så han drengen komme ud med sin brevtaske under armen, blussende rød i sine kinder og med en uro, der røbede en heftig sindsbevægelse. "Stakkels hvalp!" mumlede Hans, "bide fra sig kan han dog, når det kniber; men til at hamle op med ræven er han for grøn endnu."

Amtmandens tjener og byfogedens løbende betjent så han kort efter i stor hast blive affærdigede og modtage deres breve gennem den halvt åbnede dør. Blandt de begunstigede hædersmænd, der, inden kontoret var åbent for alle, efter sædvane kunne gå ind og for fire skilling læse aviserne på fuldmægtigens kammer, var den rige agent Frandsen den eneste, som denne dag blev indladt. Såvel *Krudttårnet*s redaktør

som hans ven, den unge, æstetiske skriver, havde ringet og banket på forgæves. Agenten var den dag endnu mere pyntet end sædvanlig. Han måtte have haft en vigtig underhandling med fuldmægtigen. Klokken var næsten ni, inden han kom ud fra kontoret. Hans så ham med en listig, overmodig mine betragte udskrift og segl på et brev, som han hastigt skjulte i sin brystlomme, mens han spejdende så til alle sider. "Nye forbandede lurendrejerier! – det sætter jeg min hals på!" mumlede Hans. "Det brevskab har han sagtens måttet gribe dybt i grunkerne for at få fingre på."

Kort efter hørtes et forfærdeligt bulder af den store postmesters tordenstemme. Men det ophørte straks. Fuldmægtigen lod til med sædvanlig snuhed at have beroliget sin godtroende principal.

"Ærlige, gamle bjørn! tror ham endnu!" mumlede Hans, "men bi! – jeg skal nok en gang spille trumf ud! Au! det fordømte ben! Det læs må der hele ben til at drage! – Men nu må føllet i tøjet! – Anton kan nok – Ei se! jeg får stort besøg – skal nok føles på tænderne –"

Døren til karlekammeret fo'r nu op, og fuldmægtig Siversen trådte ind med sit tørklæde for ansigtet. "Din arme djævel! Jeg måtte dog se ind til dig" sagde han med tilsyneladende deltagelse og erkyndigede sig om hans tilstand, og om han følte nogen smerte.

"Lapperi, hr. fuldmægtig!" svarede Hans i en muggen tone, "ellers tak for gunstig tilspørgsel! – Lidt hjulbenet har jeg altid været – jeg har aldrig kunnet genne svin. Kan jeg nu få det højre ben drejet til en anden led, kanske det kan hjælpe! For jeg ville grumme gerne kunne genne svin, hr. fuldmægtig!"

"Hvorfor just det?" spurgte fuldmægtigen ligegyldigt.

"Nå ja! hunde og ræve med!" svarede Hans, "de to hunde, der rendte fra mig i nat, ville jeg grumme gerne have stoppet. Den ene så noget nær ud som en ræv, men havde dog mere af kattens art i måden at sno sig på."

"Ja så! – kendte du nogen af dem?"

"På det lag! – hvem kender sådan noget pak, når man ikke selv hører til deres kammeratskab? men det ved vi nu jo allesammen, at den ene var denne Mikkel Hønsetyv eller Mikkel Kvæler, som de nu kalder ham; han var jo netop brudt ud af hullet i går –"

"Var det ham, du så på stigen?"

"Nej, på det lag! Mikkel Kvæler var dog en rigtig dansk slyngel, der turde se sin mand under øjne – ham må det have været, der holdt på stigen og sparkede mig benet itu, da jeg rev den om. Han var stærk som en bjørn og nok værd at brydes med; men den anden – fy for satan! hvad det var for en usselryg! det var en tynd pibestilkkarl, et jammerligt kryb, ret som en penneslikker, en vissenpind, som man kunne blæse om. Ptøj! – ham ville jeg skamme mig ved at røre med en finger, hvis jeg ikke havde set, han gik med papirsansigt og trængte så gruelig til prygl, så det var en ren barmhjertighedsgerning –"

"Ja så! havde han maske på?"

"Ja, det ved De jo nok, hr. fuldmægtig!"

"Hvad djævelen! hvor kan jeg vide –"

"Jo, sådanne lurendrejere af den ægte slags, ved De nok, hr. fuldmægtig! har aldrig mod og mands hjerte til at stjæle og bryde ind med bart ansigt som rigtige danske tyveknægte. Sådanne fornemme halunker, der må skjule deres fjæs for en

fattighusdreng og må have et rasphuslem i hælene for at holde på stigen og løbe af med mistanken – sådanne fine lurendrejere, siger jeg, sådanne krystere af tyve og slyngler kløer mine næver altid efter at prygle møre, når jeg kan få fingre i dem – og det er en kærlighedsgerning."

"Men har du ingen formodning om, hvem det kan have været, han med masken?"

"På det lag, hr. fuldmægtig! jeg tærskede kun hans ryg og de rigtige kæber, han havde under papirskæberne, det bedste, jeg kunne, inden jeg faldt; men kende ham – på det lag, hr. fuldmægtig! det lod jeg nok være! – men hvordan er det, hr. fuldmægtigen ser ud i ansigtet i dag? Jeg kan jo næppe kende Deres velbårne øjne for lutter buler og skrammer –"

"Jeg har også været i slagsmål i nat, og det med en uforskammet tølper," mumlede fuldmægtigen med indædt forbitrelse og gnistrende øjne. "Det var et fuldt og galt menneske, der overfaldt mig på gaden," tilføjede han hastigt, "men jeg slap dog bedre fra det end du –"

"Da ville jeg skam ikke bytte med hr. fuldmægtigen i det stykke! Fy for satan! sådanne øretæver ville jeg aldrig lade mig byde, skønt jeg kun er en grov gårdskarl. Jeg fik dog kun et ben spoleret; men fuldmægtigen har jo næsten fået næsen og hele melodunten skamferet. – Jeg tænkte såmænd, fuldmægtigen lå i Deres seng og skulle slås ihjel for kassens skyld, som De så tro og ærlig passer på. Deri tog jeg fejl; men jeg tog mig af dem, hr. Siversen! så godt jeg kunne – det må hr. fuldmægtigen dog tilstå!"

"Ja vel, Hans! det må jeg tilstå! du har gjort, hvad du kunne for at holde de forvovne mennesker borte fra mit kammer, og

jeg skal nok forskylde dig for det!" – Siversen bed sig i læberne og rakte ham en femdalerseddel. – "Se! der har du den for det første, og du skal få ti daler til, når du nu vidner hvad sandt er for øvrigheden, at den, du kendte, var den undvegne slave, og den anden havde du aldrig før set for dine øjne –"

"Det siger jeg jo ikke, hr. fuldmægtig! for det kan jeg jo ikke vide – hans rigtige fjæs har jeg kun ikke set i nat for papirsfjæset; men tærsket det har jeg og det tilgavns. Var det ikke prægtigt?"

"Jo! – Tak skal du have! det var ganske prægtigt! du har ærligt taget dig af mig, Hans! du har forsvaret mig og mit kammer som en brav karl. – God bedring!"

Dermed var han ude af døren. Hans gemte femdalersedlen og lo, så sengen rystede under ham. "Han måtte dog takke mig for sine øretæver og give mig drikkepenge derhos!" mumlede han og gned sine hænder. "Det under jeg ham! Se så! Nu skal han nok hen og prøve sine kunster hos byfogeden."

Hans havde gættet rigtigt. Siversen havde nu dobbelt ærinde hos byfogeden; han skulle overdrage al adkomst til den beslaglagte spillebank til sine kreditorer, nærmest til den "retsindige" agent Frandsen, der alene "for at redde det unge menneske fra ødelæggelse" havde foranlediget beslaglæggelsen og nu ville formå byfogeden til at lade sagen falde hen, mod en mild, vilkårlig bøde. Fuldmægtigens andet og endnu vigtigere ærinde var at henlede hele mistanken angående indbruddet og den bestjålne postkasse på den i samme nat undvegne forbryder.

Siversen løb nu så let og smidigt, han kunne, med tørklædet for sit regnbueansigt, gennem gaden og forsvandt i byfogedens port, som hans rige beskytter, agenten, netop var i færd med at gå ud af. Anton, som havde besørget sine breve og var på hjemvejen, så dem hviske sammen i porten. Så snart de var skiltes ad, listede drengen sig gennem porten og gik om ad gården til køkkendøren. Han spurgte om frøkenen, og hun kom ud til ham med forgrædte øjne. "Der var jo intet brev, Anton!" sagde hun modfalden, "og du sagde dog –"

"Så har fuldmægtigen det nu kanske med!" sagde Anton, "han gik nu just ind til Deres fader. Har han det ikke, må han skaffe Dem det! Jeg læste tydelig Deres navn på den ene side, og da han vendte seglet i vejret, så jeg, der stod en fugl i seglet; den lignede noget nær en stær –"

"Rigtigt, rigtigt! det har været fra *ham*!" udbrød den smukke frøken glad og blev blussende rød, "så må det jo være der, og så må fuldmægtigen have det! – Kom igen om en time, hvis du kan, lille Anton!" bad hun venligt og forsvandt.

Anton skyndte sig nu hjem, og mens fuldmægtigen var borte, fik han lejlighed til at holde et lille råd med Hans i karlekammeret.

"Jeg kunne måske nok sige dig, hvem der har fået frøkenens brev," sagde Hans, da han var underrettet om denne sag, som Anton med så stor iver tog sig af. – "Det har ingen anden end den rige agent, tretøndemanden, som vi kalder ham. Han er den eneste, der har været inde på kontoret, siden du gik derfra. Det er ikke første gang, der har været fiksfakserier med breve mellem ham og vor rad af en fuldmægtig. For et år siden var der megen snak om et vigtigt købmandsbrev, der kom en postdag

for silde og havde været åbnet. Derfor fik vor gamle brumbasse en næse, som han endnu hver dag buldrer over."

"Men hvad skulle den rige mand med frøkenens brev?" spurgte Anton.

"Ja, det må han om! Han har længe gået på frieri til hende, vil man sige; men der er nok en anden, der er ham i vejen. Det rager ikke mig! men er her ugler i mosen med noget brev – vil jeg sætte mit hoved på, han er manden!"

Inden nogen time var udløbet, stod Anton igen i køkkenet hos byfogedens og gav den bedrøvede Mine et vink om, at brevet var i agent Frandsens hænder.

"Fader! Fader!" råbte frøkenen, "nu skal du få øjnene op!" Hun trak drengen med sig ind i faderens værelse, og hun var så glad, som Anton havde åbnet hende Himmerigs porte.

Niende kapitel

"Hør, fader! hør! han har skrevet!" udbrød den unge pige og styrtede sig i sin faders arme.

"Hvad er det, Vilhelmine?" spurgte faderen, "hvad skal den dreng her? – og hvad har han skrevet?"

"Stær – hr. Stær har skrevet; men det er borte – Frandsen har det. Her er postbuddet, den lille Anton – han har selv set brevet. Du kender ham jo nok?"

"Jo vist kender jeg ham," sagde byfogeden og klappede drengen venligt på skulderen. "Det var dig, der var med at opbringe forbryderen, vi nu atter har ulykke med. Jeg skulle just have bud efter dig. Du sov jo på Siversens kammer i nat under det indbrud, der er sket, mens han var ude. Det er en vigtigere sag. Dog sig mig nu først: hvad er det med et brev til min datter?"

"Jeg ved nok noget både om tyven og brevet, når jeg bare tør sige det uden at komme i ulykke for det!" sagde Anton nølende, "for jeg har ikke haft vidner på nogen ting uden Vor Herre og en til – men det ved jeg ikke om er nok – for fuldmægtigen siger bestemt –" han standsede og så byfogeden prøvende i øjnene.

"Gå ud, min datter!" sagde faderen.

"Nej, hr. – hr. øvrighed!" vedblev Anton hastigt, "frøkenen må gerne høre alt, hvad jeg ved! – hun gør mig ingen ulykke, og det vil hr. – hr. justitsfog – hr. byråden ikke heller; det ser jeg nok. Hr. Siversen har vist ikke sagt sandt, og jeg vil ikke blive pisket på rådstuen af hr. justitsfogeden – om forladelse! Det var vist ikke rigtigt."

"Lige meget! Byfoged er jeg, og justitsråd kaldes jeg; men bøddel er jeg ikke. Kald mig, hvad du vil, min dreng! men sig kun sandhed!" sagde den alvorlige byfoged Kyng og klappede drengen på kinden.

"Jeg skal gerne sige alt, hvad jeg ved, både om brevet og om alt det andet!" vedblev Anton frimodigt, "jeg ser nok på frøkenens og hr. byrådens øjne –"

"Du ser ganske rigtigt! Siversen har altså villet skræmme dig til at lyve eller fordølge sandheden!" sagde byfogeden og studsede. "Frygt ikke! hvad du siger her, skal ingen krumme et hår på din hoved for! Bliv kun herinde, Mine! Jeg tror, Anton har mere tillid til dig end til mig, og ved han noget om et brev fra Stær –"

"Ja, en fugl stod der i lakket – om det var en rigtig stær, kunne jeg dog ikke se," sagde Anton ivrigt, "men det var vist et dejligt brev."

Frøken Mine var blevet rød og havde vendt sig lidt til siden.

Anton fortalte nu oprigtigt, hvad han vidste, og beråbte sig på, hvad han havde hørt af Hans Litsenbroder, dog med udtrykkelig bøn om, at der heller ikke måtte krummes noget hår på den brave gårdskarl, der nu lå med det brækkede ben, og som både han og Sidse Kokkepige holdt så meget af.

"Godt!" sagde byfogeden, da sagen med brevet var blevet ham klar, "du havde ret, Mine!" – Han rakte sin datter hånden og nikkede. – "Nu forstår jeg agenten og hans påtrængenhed i dag. Jeg havde bedre tanker om ham. Nu skal han få det svar, jeg kun ønskede opsat, til jeg anså dig for myndig. Gå nu!" tilføjede han halv sagte. "Tænk på, hvad der vel kan have stået i det opsnappede brev, og om der er nogen mulighed for at besvare

det uden at vide dets indhold, eller hvorhen svaret skulle sendes! for at få fat på brevet på lovlig måde ser jeg mig næppe i stand til på så løs en angivelse."

Vilhelmine gik, glad, dog med en noget betænkelig mine, ud i den anden stue.

På byfogedens spørgsmål om alle de omstændigheder ved indbruddet, som Anton kunne give oplysning om, svarede drengen lige så frimodigt. Han bomrede endnu kun et par gange i titulaturen, som var ham det vanskeligste i den fornemme verden. Da han endelig med et venligt ord og ros for sin oprigtighed blev afskediget, takkede han med et kejtet buk, ligesom han i fattigskolen havde hilset skolemesteren, når han fik frihed.

Byfoged Kyng gik nogle gange betænkelig op og ned ad gulvet. Derpå standsede han ved sin pult og skrev et koldt, men høfligt brev til agent Frandsen, hvori han bad ham opgive enhver tanke på hans datters hånd. I en efterskrift gjorde han kun en forespørgsel om det savnede brev, der nok ved en fejltagelse på postkontoret måtte være kommet i urette hænder. Han sendte straks et bud med det. Kort efter modtog han et uforskammet groft svar fra den rige pebersvend, der "kunne købe den hele by" – som han nu med rå pengestolthed ytrede sig – og "gav hans datter og hendes sprænglærde kærestebreve en god dag."

Kyng smilede roligt ad den naive lavhed i de få ord, der pludselig havde afsløret ham den sande natur hos den mand, han dog hidtil havde anset for ret agtværdig. Han så for det første ingen udsigt til at få det forkomne brev tilbage, og han

gik ind til sin datter, som han fandt i en blandet, urolig stemning, hvori dog glæden havde overvægt.

"Jeg er ganske vis derpå, fader!" udbrød hun med et dejligt udtryk af den inderligste glæde og sikkerhed: "Stær har skrevet og udøst hele sit hjerte for mig. Han har skrevet alt, hvad han kom for at sige mig for tretten dage siden. Han kunne ikke bringe det over sine læber, når han så mig. Jeg har vidst det længe, fader! over tre år, og du ved det nok også. – Næsten hele den tid, han var min lærer, men især hele den sidste måned før jeg blev konfirmeret, kunne jeg så tydeligt mærke det; men da han sagde mig farvel på min konfirmationsdag, så jeg det allertydeligst. Havde hans øjne den dag kun en eneste gang set rigtigt ind i mine, var det sikkert den gang kommet til fuld vished for os begge."

"Deri skuffer du dig dog måske, mit barn!" svarede faderen med en urolig mine og syntes næsten forlegen ved datterens fortrolighed. "En ung pige må ikke indbilde sig, at en mand straks er forelsket i hende, når han viser hende venskab og deltagelse. – Som sagt, jeg tror, du har levet i en halvt barnagtig drøm her i alle de tre år. I al den tid, han var borte for at blive magister, lod han jo intet ord høre fra sig. Nu, da han endelig kom, og du var så vis på, din drøm skulle gå i opfyldelse, var han jo så fremmed og tilbageholdende, som han aldrig før havde kendt os. Jeg tror ikke, han så på dig en eneste gang, undtagen når du vendte ham ryggen, og hvad han talte om, var jo kun den nye dogmatik, han gjorde så meget af, og de bøger, han så gerne ville læse med dig. Nej, mit barn! Med al hans elskværdighed og lærdom og fortræffelighed er og bliver han en særling, som aldrig kan gøre nogen fornuftig pige lykkelig."

"O! jeg bryder mig ikke om at være så overmåde fornuftig, fader! og hvad ulykke er der i hans små særheder? Han bliver tit forlegen – og så taler han ikke meget – det er sandt. – Noget adspredt kan han også være og tale om ganske andre ting, end han egentlig tænker på; men det er kun, når man ser på ham; når jeg vendte ham ryggen, så jeg allerbedst, hvad han virkelig tænkte. Jeg kunne så meget godt se hans ansigt i det store spejl over sofaen, og hvad jeg da så i hans øjne, var det selv samme, som jeg tusinde gange har hørt i hans stemme, selv når han kun oversatte de gamle græske digtere for mig, eller talte om Vesterhavet og naturen –"

"Det må jeg tilstå," sagde faderen, "I unge piger må både kunne se og høre ganske anderledes end andre mennesker, når det gælder eders egne små hjerteanliggender. Gør nu, hvad du vil, min pige! men husk på, hvad der sømmer sig i dit forhold til en syv-otte år ældre mand, der jo aldrig har talt et ord om, hvad du er så vis på!"

Faderen gik, og Vilhelmines glæde over det brev, hvis tilværelse og indhold hun ikke tvivlede på, blev snart til en pinlig forestilling om umuligheden i at besvare det og en stigende angst over de mulige følger af hendes tavshed.

Denne spænding og uro i hendes sind, så mange blandede følelser fremkaldte, satte hende i en feberagtig tilstand. Hun sov ikke den første og anden nat derefter, og den tredje dag var hun alvorligt syg.

Faderen havde imidlertid haft så mange forretninger, at han ikke havde bemærket, hvor meget hun led. Den formentlige elskers opholdssted vidste han ikke. Da magister Stær efter det sidste besøg havde forladt byen, var han rejst pludselig og uden

at sige hvorhen. Først tretten dage derefter, som frøken Mine ganske rigtigt havde udregnet, var det forulykkede brev kommet, som hun daglig forud havde spurgt postbuddet om, og som nu ikke kunne skaffes til veje. Den følgende dag havde man set i aviserne, at cand. theol. mag. Claudius Stær var udnævnt til adjunkt ved latinskolen der i byen. Han måtte altså snart indfinde sig for at overtage sit embede, og da måtte jo alting klare sig, mente faderen. Dermed søgte han at berolige både sin datter og sig selv; men to dage gik hen endnu, og den nye adjunkt lod ikke høre fra sig. Ingen vidste, hvor han var, og frøken Mines tilstand forværrede sig.

Det var atter postdag, men intet nyt brev var kommet. Byfogeden havde med bekymring overladt sin datter til lægens og husfolkenes omsorg. Hans vogn holdt for døren. Han skulle foretage en nødvendig embedsrejse. Heri blev han dog opholdt ved to andre forretninger. Der kom brev fra den nærmeste jurisdiktion om, at den udbrudte fæstningsslave, der var rømmet fra byens arrest og beskyldt for mordet på de gamle møllerfolk, nu atter var pågrebet, og der måtte sendes vogn med politibetjente efter ham. På samme tid var Jørgen Hønsekræmmer steget af Blis udenfor byfogedens port og kom ind på kontoret med en stor pakke papirer, som han først nu efter sin kones råd havde søgt og mod forventning fundet under kæmpehøj-overliggeren i den såkaldte Mølleskov. Jørgen havde ikke rørt ved nogen ting i pakken, det tyvegods kom ikke ham ved – sagde han. – Men man kunne også gøre en skælm uret, og kanske havde Mikkel dog ikke løjet den gang, han betroede ham den hemmelighed for en bid brød.

Den fundne pakke blev nu åbnet og undersøgt. Den indeholdt en betydelig mængde store obligationer, alle noterede i banken og lydende på den myrdede møllers og hustrus navn, så vel som de gamle, barnløse ægtefolks gensidige testamente, der indsatte den længstlevende til universalarving og som, hvad andre angik, dog kun skulle have gyldighed, hvis de begge døde uden livsarvinger. Denne sædvanlige formel var ikke udeladt, uagtet testamentet var affattet i de gamle ægtefolks tresindstyvende år. Dette kunne have sat deres sunde sans i tvivl, hvis denne ikke havde været bevidnet ved notarial-attest. Testamentet indeholdt bestemmelser om en hel del små legater til lutter fattige folk, som de tilforn havde understøttet, men først og forlods et meget betydeligt legat til deres forrige tro tjenestetyende, Jørgen Madsen, hønsekræmmer, og hustru, Karen Larsdatter, samt disses eneste barn, Lise Jørgensdatter, dog med den udtrykkelige betingelse, at "pigebarnet skulle optugtes blandt folk af fin og dydelig omgængelse og lære alt, hvad en tarvelig landsbypræsts datter omtrent lærte i disse oplyste tider." Således lød det, som det syntes med møllerens egne ord.

Jørgen Hønsekræmmer havde nikket velfornøjet, da han hørte om, hvad der var testamenteret ham og hans kone; hans øjne var blevet våde af taknemmelighed mod de kære gamle, som så smukt havde betænkt deres forrige tyende; men da han nu hørte, hvad der stod om pigebarnets optugtelse udenfor forældrenes hus, blev han vred og stampede i gulvet. "Nej, gamle!" brummede han, "det bliver der intet af! – før må I beholde det alt sammen og tage det med jer i jer grav! Se! se! vi har dog ikke været dem fornemme nok! – og nu vil de efter

deres død gøre vort eneste barn til en fin, sippet jomfru! – Skriv kun i protokollen, hr. byfoged, at vi vil ingen penge have på den måde! – Vi har ikke solgt vort eneste barn til de gamle, døde mennesker, der nu vil råde over os og vort barn i deres grav!"

Byfogeden bad ham betænke den sag vel og overveje den med sin kone, inden han skød en lykke fra sig og sit barn, som jo dog kom fra gode venner og lod til at være Forsynets vilje.

"Hm! Ja! Det er en anden sag – Forsynet tænkte jeg ikke på – Vor Herre forlade mig det! Deri kan han have ret, hr. byfoged! – skriv kun ingenting! Det kunne jo være, at min kone og, som han siger, Forsynet ser nok så klart i den sag." Jørgen kløede sig bag øret og faldt i dybe tanker.

Endelig indeholdt også møller-testamentet bestemmelse om en kapital, der om tolv år skulle tilfalde fattigskoleklassen i møllerens fødeby, men for hvis renter i tolv år "deres ovennævnte kære Karen Larsdatters søstersøn, Anton Knudsen, skulle nyde skolegang og optugtelse og holdes til bogen som en holden mands søn, indtil han havde lært, hvad han kunne tjene sit brød for; men så skulle han hytte sig selv," hed det. "Skulle han ikke have hoved eller lyst til at blive ved bogen, kunne han sættes på en skriverstue," var der tilføjet, "eller til musikken, enten hos stadsmusikant *Skade* i købstaden eller hos en anden stor musikmester i Europia."

Således lød det.

"Hm! ja!" sagde Jørgen og nikkede, "det var smukt betænkt af de gamle! – hoved har han vel ikke, stakkel! han kan køre en vogn i grøften ved højlys dag og spørge om, hvor mange snese æg der går på en skok. Et lille fæ er han – Gud velsigne ham! Men kvidre kan han som en lærke, og en farlig knægt er han til

at tude i en hyldefløjte. Kunne der blive en stadstrompeter af ham som hr. Skade –"

"Det vil nok give sig, Jørgen!" sagde byfogeden, "lad nu drengen først lære noget, så kommer han vel på sin hylde! Kom igen en af dagene med din kone, så skal vi tale nærmere om det hele!"

Kort efter luntede Jørgen på sin Blis ned ad gaden og standsede ved posthusporten for at se, om han ikke kunne få fat på Anton for at hilse ham fra lille Lise og hans moster og fortælle ham om det vigtige fund i Mølleskoven.

Blis fik aldrig så snart lov til at standse, før den benyttede sig af lejligheden til at snappe en visk hø fra den nye, konstituerede gårdskarl, der besørgede forretningerne for Hans Litsenbroder.

"Fy, Blis!" brummede Jørgen og gav den et puf med hælen; men den fulgte nu gårdskarlen i hælene ind gennem porten til stalddøren. "Hvor vil du hen, Blis!" brummede Jørgen, mens han under en tugtelse ville vende det stivmulede dyr; men nu hørte han et forfærdeligt bulder på postkontoret og kendte Antons stemme mellem to andre, der tilligemed drengens overdøvedes af den store postmesters tordenrøst.

"Hold mund, allesammen, når I taler med mig!" hørte han postmesteren råbe. "Om forladelse, hr. agent! det gælder ikke Dem – heller ikke Dem, Siversen! Jeg taler til den bandsatte dreng. Sådan en pog vil snakke med og sige voksne mennesker imod, ret ligesom de satans fruentimmer!"

"Men når de voksne mandfolk lyver, hr. postmester!" råbte Anton.

"Er du pinende gal, dreng? Jeg tror den lebendige satan er faret i dig! Lyve? siger du, ligesom der var nogen i verden, der

løj, uden du og disse djævels fruentimmer, der vil forsvare dig og sige, du er ærlig. Hvad to voksne, myndige mænd her har vidnet og godtgjort, det vil sådan en pebling vove at nægte!"

"Men når de begge to er gavtyve, hr. postmester! og når både madamen og pigerne tror, jeg er en ærlig dreng –"

"Gavtyve?" råbte agenten og fuldmægtigen på en gang – og knyttede hænderne mod drengen.

"Og tror?" overdøvede postmesteren dem, "hvad fruentimmerne tror, det skulle jeg også tro? så måtte jeg jo være gal! Hold mund, allerhelvedes dreng! ikke et ord mer! Jeg ved besked. Du har sovet og drømt som et murmeldyr – du har gjort anskrig her som en nar og villet trække tyven her ind igen, efter at han først har været her og plyndret kassen lige for din næse. Du er en dorsk, en skødesløs knægt! Du er fuld af løgn og sladder til! Mig og min kone har du proppet fulde af løgn – du har gjort os gale med din sludder, og nu har du rendt byen rundt med snak om et brev, som aldrig har eksisteret, som intet menneske har set, og som heller ikke står på chartet! Pak dig! på porten med dig! sæt aldrig din næse på min dørtærskel – din fod indenfor min dør – siger jeg!"

"Står brevet ikke opskrevet, så er det kommet med en taske fra landet!" – råbte Anton af alle livsens kræfter, "og tyven i vinduet var hr. Siversen selv!"

Men nu blev han kylet ud af kontoret ved fuldmægtigens hånd, og han gik grædende over gården hen mod karlekammeret.

"Anton! hvad hører jeg om dig?" sagde Jørgen og dumpede ned af Blis, "er det sandt, at du både har løjet og løbet med sladder?"

"Ak! kære morbroder! er du der?" udbrød Anton og fløj i hans arme, "hvor kan du tro –"

"jeg tror det ikke heller," sagde Jørgen, "men kastet på døren er du – kylet ud som en visk rådden halm – det både tror jeg og kan bande på."

"Ja, det er sandt! – det nægter jeg ikke," sagde Anton og tørrede sine øjne.

"Og flæbet har du som en jammerlig dreng – kan du nægte det?"

"Det er også sandt, morbroder! men nu er det forbi."

"Har du glemt, hvad jeg har sagt dig? – ben i næsen! har jeg sagt – from som et lam! har jeg sagt – men ben i næsen! Hvor vil du nu hen, krabat? hvad tænker du nu på?"

"Jeg vil hente mit tøj og sige farvel til Hans, og så – ja så render jeg hen til frøken Mine –"

"Hvem er frøken Mine? – hvad vil du der? Er det ikke bedre, du sidder op bag på Blis og rider hjem med mig til din moster og lille Lise?"

"Nej, morbroder! Moster skal ikke have skam af mig! – hun skal ikke se mig igen som en rådden visk halm, der er smidt på møddingen! Lise skal ikke se mig igen, før jeg kommer som en prins –"

"Sliddersladder, Anton? Er det nu tid at tænke på de dumme barne-eventyr? – Hvem er den frøken, du vil til?"

"Ih! Byrådens – justitsfogedens datter – den smukke frøken Mine – hun, som gav mig kringlerne –"

"Det er sandt! De kringler husker jeg også," sagde Jørgen, "du delte dem ærligt med mig. Nå, så hent dit tøj da og kom! Jeg

følger med dig til justitsrådens. Vil de beholde dig i nogle dage, skal vi nok finde på råd! Du er en lykkelig dreng, Anton!"

"Det synes mig dog ikke, morbroder!"

"Og ved du, hvem du skylder din lykke, knægt?"

"Nej, morbroder! Fuldmægtigen og den rige brevtyv derinde er det da ikke."

"Nej! ikke nogen levende sjæl i denne verden kan du takke for din lykke – nej, de døde – de brave gamle, som døde under dynerne – dem kan du kysse på hånden i deres grav! – dem kan du takke for, om der nu dog kan blive noget af dig! Du skal i den sorte skole – du skal holdes til bogen, Anton! eller også på en skriverstue eller til stadsmusikant Skade. Hvad vil du helst?"

"Jeg vil allerhelst vide, hvordan det er fat med dig, morbroder! for jeg er bange, du ikke er rigtig i hovedet. Jeg kan ikke forstå et ord af, hvad du siger."

"Spring nu efter tøjet, så skal du nok få rede på tingen. Han er et fæ, stakkels dreng!" mumlede Jørgen. "Han kan ingenting begribe; man må bygge det for ham. Men det er sandt! Hans Litsenbroder har jo knækket et ben, siger de. Jeg vil ind og se til ham!"

Jørgen fulgte nu efter Anton ind i karlekammeret og kom kort efter tilbage med drengen, der bar alt sit tøj på nakken. At han nu skulle lære noget og begynde et nyt liv, var alt, hvad han havde forstået af Jørgens tale; men det var nok til at give ham frisk og frejdigt mod. Han svingede lystigt sin kæp og gjorde et løb på sin hyldefløjte til afsked, mens han nikkede mod det lille karlekammervindue og til køkkendøren, hvor begge pigerne stod og så bedrøvede efter ham.

Jørgen trak sin Blis ud af porten og fulgte Anton til byfogedens port for at se, hvorledes det gik ham.

Justitsråden var rejst bort, og frøkenen lå syg. Da hun hørte, han var jaget fra posthuset, blev han på hendes befaling meget vel modtaget i huset, og pigerne var straks ivrige i at underholde ham i køkkenet. Nu kaldte Jørgen ham ud for at sige ham farvel og dog give ham lidt nøjere forklaring om møller-testamentet. Men dette mislykkedes aldeles, mens Jørgen bestandig forudsatte, hvad han selv, men ikke drengen vidste, og mest opholdt sig ved sine betænkeligheder derved.

"Men jeg forstår dig ikke endnu, kære morbroder!" afbrød Anton ham.

"Lad det nu være godt!" sagde Jørgen til sidst, "du er en lykkelig dreng, siger jeg; men til at blive præstelærd har du ikke hoved. Hold dig til skriverstuen eller stadsmusikanten, siger jeg, og lad dig ikke lokke til at lære andet, end hvad du forstår!"

"Men hvad jeg forstår, behøver jeg jo ikke at lære, morbroder!" indvendte Anton.

"Deri har du ret! det siger jeg med. Du er ikke så dum endda."

"Men hvad du siger om de gamle, døde møllerfolk, forstår jeg ikke. Hvor kan de råde både over mig og dig og moster og lille Lise, når de er døde og borte?"

"Det skal de heller ikke, når jeg må råde!" svarede Jørgen, "men dersom det er Forsynets vilje, som byfogeden siger, og dersom din moster er af samme mening, så er det en anden sag; for hvad der er Forsynets vilje med os, skal hverken jeg eller du sætte os op imod. Forstår du det?"

"Ja, det forstår jeg meget godt, morbroder! men de døde møllerfolk er jo ikke Forsynet, og dem var det jo, du sagde ville

gøre mig til præst eller stadstrompeter og lille Lise til en fornem jomfru, som ikke ville kendes ved sine forældre, når hun blev stor –"

"Ganske rigtigt, Anton! det er meningen, og det er knuden – forstår du det ikke endnu, får du spørge justitsråden derom, når han kommer hjem, eller give tid til jeg kommer på onsdag med din moster. Hun skal nok være mand for at forklare dig, både hvad jeg og Forsynet og de døde møllerfolk mener."

Jørgen var imidlertid kommet op på Blis. Han puffede den nu med begge hæle, nikkede: Farvel! og travede ud af porten.

Tiende kapitel

Det var mørkt om aftenen, da byfoged Kyng kom hjem. Anton satte trappestigen til hans vogn og hjalp ham ned, uden at der blev lagt mærke til ham.

"Hvordan har min datter det?" spurgte Kyng, "er hun oppe?"

"Jo, det har hun været siden i middags" svarede Anton, "og hun ser grumme køn ud; men hun har ingen ro på sig. Hun tror bestandig, der er nogen ved døren, og at man ikke passer rigtig på, når det ringer. Nu har jeg lovet hende at stå her udenfor og passe på lige til sengetid."

"Men hvad er dette? – er det ikke den lille Anton fra posthuset?"

"Jo, hr. justitsmester! jeg er rigtignok mig, og jeg er sådan *fra* posthuset, at jeg aldrig kommer der mer."

"Hvad er det for en snak?"

"Jeg er kastet på døren af fuldmægtigen for brevets skyld og alle de andre historier, og den store postmester har forbudt mig at komme tilbage. Men det siger intet! Nu er jeg hjemme her, og her er meget bedre."

"Ja så" sagde justitsråden og studsede, "min datter har altså – nå ja! du kan blive her indtil videre!" Han skyndte sig ind til sin datter.

Kort efter hørte Anton i køkkenet, at der var stor glæde i huset. Frøkenen var pludselig blevet rask, som en fisk, sagde stuepigen, og var færdig at kysse sin fader fordærvet. Hvad der var hændet, vidste hun vel ikke, men så meget havde hun nok forstået, at justitsråden havde truffet en doktor undervejs og

sat ham af på gæstgivergården, og at den fremmede doktor ville se til frøkenen i morgen tidlig.

Kokkepigen ville af en lille samtale med kusken vide, at den doktor var frøkenens forrige læremester, hr. Stær, der jo nu hed magister, og havde været her for en to tre uger siden, og at de nær havde kørt ham i grøften ude ved bomhuset, hvor han nok havde gået omkring i tre dage og ventet på et brev.

"Ja så!" sagde Anton halvt højt og nikkede, "det har vist været svar på det brev, jeg blev jaget på porten for."

De nysgerrige piger frittede nu Anton, for at få noget mere at vide af hvad han havde røbet kundskab om; men han afbrød snart denne underholdning og tog sin fløjte frem. Han spillede så lystigt og nydeligt for dem, at de var nær ved at danse, og de blev dobbelt glade, da de nu også kunne høre frøken Mine synge i dagligstuen.

Så snart Anton hørte det, puttede han sin fløjte i lommen og lyttede. Ingen kunne få et ord af ham, så længe frøken Mine sang. "Det var da dejligt!" udbrød han endelig og åndede nu først lydeligt, "så smukt kan vist ingen anden frøken i verden synge! – Det skulle lille Lise høre! Hvor ville hun ikke blive glad og holde af den dejlige frøken Mine!"

"Jeg tror, Gud hjælpe mig! drengen er blevet betaget af vor frøkens kønne røst," sagde kokkepigen, da Anton var gået til den ham anviste seng i karlekammeret.

"Og jeg tror, vor frøken er blevet kæreste med denne hr. Stær," sagde stuepigen: "de har jo kendtes, før vi kom hertil. Er hun ikke blevet kæreste med ham i dag, så bliver hun det ganske vist i morgen."

Der blev nu snakket en hel del om begge de unge folk. Pigerne var enige i at løfte deres frøken til skyerne. Havde hun nogen fejl – mente kokkepigen – så var det kun den, at hun hellere ville læse end høre lidt morsomt om folk i byen, og aldrig ville vide, hvad man andetsteds spiste til middag. I det stykke var hun lige så urimelig som sin fader og kunne næsten blive vred, hvor mild hun var. Hr. Stær fandt de begge var en underlig karl. Farlig lærd skulle han jo være og en "stadskarl" i sine ting; gode drikkepenge gav han også; men han brugte glarøjne og dukkede vel meget med hovedet; han var temmelig mager og lang, og så blufærdigt et karlfolk havde de aldrig kendt. "Han kan jo blive rød," bemærkede kokkepigen, "når man blot kommer til at løbe på ham i døren, og det duer vist ikke."

"Jo, det er ganske pænt," sagde stuepigen, "og det går nok over med tiden; men hvad jeg ikke kan lide, er hans måde at drikke kaffe på; han kommer altid fløden i før sukkeret, og så får han jo ikke bryllup de første syv år."

"Å! det er overtro, Stine!" sagde kokkepigen, "men nogle år kan de jo også gerne bie – han er vel næppe de femogtyve – og hun har jo ikke fyldt de nitten."

Mens pigerne drøftede dette emne ret grundigt, fik Anton, idet han og kusken gik til sengs, en udførlig beskrivelse over hr. Stærs adfærd af kusken, som ikke kunne begribe, hvorledes et ædru menneske kunne således blive tosset over et brev, som kanske slet ikke var skrevet eller på vej til ham; "for hvem sender breve til et bomhus i stedet for til posthuset?" sagde karlen, "tænk! Det sære menneske overfalder mig, som en røver, da jeg holder ved bommen – brevet! – skreg han – kom straks med brevet, kusk! Husbond blev både glad og forskrækket, så snart

han så, det var hr. Stær. Han fik endelig snakket ham lidt til rette, og nu ville den lærde herre age med os den hele dag og her til byen med os i aften. Mens de endnu snakkede derom, blinkede bommanden til mig og gjorde tegn på panden, som han ville sige, at det rablede for magisteren. Vi fik stunder at hviske lidt sammen, og han bandede på, at således havde hr. Stær siden i forgårs overfaldet enhver, der kom fra byen, og havde bommanden ikke for gammelt kendskabs skyld givet ham husly og nødt lidt mad i ham, var det højlærde menneske forkommet."

Anton var nu ganske vis på, at et brev, man således kunne vente sig tosset på, måtte være fra frøken Mine. Han tænkte på hendes dejlige sang og faldt i søvn, så lykkelig, som han vuggedes i et hav af toner. Så snart han vågnede, greb han sin hyldefløjte, satte sig over ende i sengen og åndede sagte i den, men uden at give den lyd.

Da kusken vågnede og så sin sovekammerat sidde således i sengen med lukkede øjne, fløjten for munden, og det henrykt begejstrede ansigt, der var i en besynderlig minebevægelse, brast han i en umådelig latter. "Rider fanden dig, dreng!" råbte han, "bilder du dig ind, du blæser paradis ind, ligesom hr. Skade blæser nytår ind?"

"Rigtigt, rigtigt, Morten! Det var det netop!" udbrød Anton, og hans øjne strålede, idet han åbnede dem og så ud mod den glødende morgenhimmel. "Ak ja! Hvem der kunne blæse paradis ind i verden, ligesom stadsmusikanten blæser nytår ind! – Det må være det lyksaligste menneske i verden! – Det var kun en ringe begyndelse, Morten!" tilføjede han beskedent; "jeg er ikke kommet så vidt endnu, at jeg kan blæse alt, hvad jeg

tænker på. Kom der lyd til, ville jeg rent fordærve det. Jeg kan nok få lyd i fløjten til en lille vise, som: Skære havre! og dem, Lise har lært mig; det klinger også smukt; men hvad jeg spillede nu, var dog tusinde gange dejligere."

"Jo, det klang rigtignok dejligt!" sagde kusken og lo. "Du er en allerhelvedes musikanter. For den slags musik skal du dog ikke blive rig af spillemandspengene. Det er spægemusik, kan jeg tro; det lyder som en pibe tobak smager, når der hverken er ild eller tobak i piben."

"Lad mig om det!" sagde Anton og nikkede. "Den tid skal nok komme, da det kommer ud af Lises fløjte! Jeg har kun ingen ret dristighed dertil endnu, ser du."

"Jeg vil lade mig hænge, dreng, om jeg kan blive klog på den sladder!" sagde kusken. "Op dig nu og hjælp mig at strigle de brune! Noget må du vel gøre, for jeg låner dig seng, og vil du have davre, må du gå pigerne til hånde!"

"Ja, det skal jeg nok!" svarede Anton og sprang munter ud af sengen. Snart var han i fuldt arbejde og sang så lystigt dertil, så kusken sprang med sine træsko i stalden, og begge de brune dansede i båsen.

"Den dreng er lidt gal" sagde kusken til pigerne, som kiggede ind i stalden og forundrede sig over Antons sang. "Han synger ganske kønt; men I havde grint jeres maver itu, havde I hørt ham blæse fløjtevær på fastende hjerte. Det var rørendes, kan I tro; det var, min sandten! så dejligt og fint, at han ikke selv nænte at høre det."

Kusken lo, og pigerne lo med, skønt de ikke vidste, hvad der var så morsomt.

Anton længtes meget efter at få byfogeden i tale, for at få nogen forklaring over, hvad Jørgen havde sagt om de døde møllerfolk og om deres og Forsynets vilje med ham og dem alle. Han længtes ikke mindre efter at se et glimt af frøken Mine. Men ingen af dem lod sig se, og da klokken slog ni, stod der en fremmed herre ved døren i porten lige overfor stalden.

"Hr. Stær, hr. Stær!" hviskede kusken og puffede Anton med albuen. "Se, om han nu har forstand til at ringe på som et andet menneske! – Spring op gennem køkkenet og luk ham ind ad forstuedøren!"

Anton skyndte sig at følge dette vink. I gangen fra køkkenet til forstuen mødte han frøken Mine. "Han er der, frøken!" sagde han glad, "han har ikke ringet endnu; men han står og pynter lidt på sit halstørklæde."

"Ih! Så løb og luk op, Anton!" svarede frøkenen og skyndte sig, blussende rød, ind i dagligstuen.

Anton åbnede nu forstuedøren og bukkede kejtet; men hans bondeagtige hilsen blev besvaret endnu langt underligere.

"Jeg beder Dem meget om forladelse, hvis jeg kommer til ulejlighed så tidligt!" sagde den unge magister. Hans splinternye, sorte kjole var knappet skævt, og han bukkede for Anton, idet han tabte hatten. Han løftede ikke det neddukkede hoved, mens han trådte over dørtrinet og søgte at fange den trillende hat. "Om forladelse, hr. justitsråd! at jeg er så fri!" vedblev han.

"Å! alt forladt! – Værs'go! kom kun nærmere!" sagde Anton og rakte ham hatten. "Frøkenen har længe været oppe. Hun er rask som en fisk i dag og hun er pyntet, som det var søndag."

Nu så magister Stær på drengen og bemærkede sin fejltagelse. "Om forladelse!" sagde han, "jeg troede, det var justitsråden selv, der skulle have ulejlighed."

"Nej, på det lag! ellers alt forladt!" svarede Anton. "Jeg er ikke frøken Mines fader – jeg forsikrer Dem –"

"Det tror jeg nok, uden videre forsikring, min unge ven!" afbrød hr. Stær ham med et godmodigt smil. "Du er nok heller ikke synderlig indviet i det sociale livs former. Dig har jeg ikke set her før. Du er vel nylig kommet her i tjenesten?"

"Jeg blev først i går jaget på porten på posthuset," svarede Anton, "men nu er jeg allerede som hjemme her i huset. Vær så artig og lad De kun, som De også var hjemme, hr. Stær! – Nu kommer frøkenen vist straks, og så kan det jo snart være afgjort. Hun har længtes så gruelig efter Dem."

"Hvad for noget, dreng? Er du forstyrret!" udbrød den unge magister og studsede, "hvor kan du vide –"

"Jo, jeg ved nok," svarede Anton polisk, "men Deres halsklud er gået løs, og Deres kjole sidder galt – må jeg hjælpe Dem?"

Hans tjenstagtighed blev der nu dog ingen tid for hr. Stær til at modtage. Døren åbnedes til sideværelset, og justitsråd Kyng kom den fremmede i møde med et hjerteligt velkommen.

Døren lukkedes snart efter dem begge. Anton blev stående i forstuen og stirrede længe på den lukkede dør.

"Ak, ja!" sagde han endelig med et let suk, "nu fæster han hende da, og så er hun hans fæstemø; så bliver der lyst for dem i kirken – og så – ja, så kommer jeg nok til bryllupsgildet og får måske lov til at gå bag efter hende med salmebogen, når hun går til kirken – og blæse på Lises fløjte for bryllupsgæsterne – og se pigerne danse hende af lavet – det skal blive herligt!"

Under disse betragtninger gik han tilbage til stalden. Han blev snart sat i arbejde af kusken og pigerne, og der var ingen udsigt til, at han den dag kunne få justitsråden i tale eller få nogen klarhed i, hvad der angik ham så nøje.

Næste dag gik det ham ikke bedre. Han havde kun den glæde nogle gange at se frøken Mines dejlige ansigt, når hun fulgte magister Stær til forstuedøren. Hun nikkede da også gerne mildt til den venlige dreng, der så beundrende på hende og altid stod beredt til at være hende til tjeneste. Han greb enhver lejlighed til at løbe ærinder for hende eller hjælpe husfolkene, så snart han kun troede, det var noget, frøken Mine kunne ønske, eller som kunne være hende til behag.

Således gik nogle dage hen.

Endelig kom onsdagen. Blis kom luntende med enspændervognen. Jørgen spændte stængerne fra på gaden og lod Blis bruge vognen til krybbe.

"Moster! Moster!" råbte Anton og hjalp sin moderlige veninde ned af vognen. Hun omfavnede og kyssede ham med usædvanlig bevægelse. Jørgen syntes også rørt; han nikkede til drengen, men lukkede ikke munden op. De blev alle tre modtagne af justitsråden på kontoret. Efter en hel times forklaring og rådførsel med byfogeden gik Jørgen ud og spændte for. Anton fulgte mosteren til vogns igen. Han var nu også ret hjertelig bevæget. "Tak, tak, kæreste moster!" sagde han, "jeg skal nok arte mig og blive til noget! Jeg skal heller aldrig glemme at bede til Vor Herre for dig og Jørgen og lille Lise og de gode, døde møllerfolk. Hils og kys lille Lise fra mig! – hun får det nu vist dejligt i præstegården, hos disse gamle, gode Stære, som han roste så meget – og I må ikke være bedrøvede!"

"Gud velsigne dig, min dreng!" sagde mosteren og kyssede ham endnu en gang til farvel.

"Vor Herre være med dig, knægt! og give dig den menneskeforstand, du trænger til!" brummede Jørgen. "Sindet er godt nok; men et lille fæ er du. Nu ingen kællingerier! – sådan vil Forsynet nu jo have det. Husk på, hvad jeg har lært dig, knægt! from, from! – siger jeg – men til måde! Karl for din hat og ben i næsen! – hov!" Dermed gav han Blis et smæk, og vognen trillede ned med dem ad gaden.

Ellevte kapitel

Med Antons stilling var der nu foregået en betydelig forandring. Byfoged Kyng havde fået godhed for den livlige dreng og påtaget sig at være hans formynder. Han ville nu beholde ham i huset indtil videre, for, efter nærmere kendskab til hans anlæg og lyst, efter nogen privat undervisning, at sætte ham i en skole. Drengen havde fået købstadsklæder. Han havde nu ombyttet staldkammeret med et net lille kvistkammer, som han om natten måtte dele med kontorist Qvist, af hvem han for resten skulle være uafhængig. Her var han vel ingen velkommen gæst, og han måtte døje en del forhånelse og småtyranni af den opblæste, æstetiske skriver; men han fandt sig i det med den største tålmodighed, da der ingen anden plads var til ham i huset, og det for resten var ham et paradis.

Han blev mere og mere inddraget i husets indre liv. Han var den smukke frøken Mines yndling. Han kunne nu hver dag se hende og høre hende tale, synge og læse. Hans beundring for hendes skønhed var nøje forbunden med den hengivenhed, han havde næret for hende fra det øjeblik, hun med det dejlige blik havde rakt ham kringlerne ud af vinduet. Denne hans stille kærlighed udstrakte sig til alt, hvad hun havde kært, følgelig også til hendes forlovede, den lærde og lidt sære, men ved nærmere bekendtskab højst elskværdige magister Stær. I deres selskab tilbragte Anton sine lykkeligste timer morgen og aften. Justitsråden så han kun ved bordet, hvor kontoristerne da også var til stede, og undertiden på kontoret, når han, mere til egen øvelse, end til gavn, fik lov til her at prøve sine kræfter.

Sin gamle ven og rådgiver, Hans Litsenbroder, så Anton nu kun sjældent, og det måtte altid ske, når Siversen var fraværende. Siden de sidste begivenheder havde han en dødelig fjende i fuldmægtigen, der snildelig havde vidst at holde sig på sin post. Men når Anton, ubemærket af Siversen, kunne liste sig ind til Hans i karlekammeret, var det en stor glæde for dem begge.

En søndag aften i juli havde Siversen listet sig til den nye, hemmelige lykkespiller-klub, der for få dage siden havde rejst sig på "Kapellets" ruiner, og som kun få fortrolige og ret forvovne spillere havde adgang til. Pakkeposten var nylig afgået. Postmesteren brummede ved det sidste piquet-parti på avisskriverne, general-postdirektionen og fruentimmerne. Hans, som endnu ikke ganske havde fået kræfter i sit skævt sammensatte ben, lå på sengen i karlekammeret. Den lille, vakre Sidse Kokkepige, som havde været til gilde, sad ærbar ved hans side i sin søndagsstads og læste for ham i hans yndlingsbog: *Arild Hvitfeldts danske krønike*.

"Stop nu, Sidse!" sagde Hans, "klokken bliver nok mange. Pas på, når drengen er ved havelågen og luk ham ind gennem stalden! gak så kun over! men giv mig først et kys i tugt og ære, siden det er helligdag og min fødselsdag!"

"Nej, Hans! det får du ikke!" svarede Sidse og pillede undselig ved sit forklædebånd, "det er kun, når du brækker et ben, Hans! og det tænker jeg, du gør aldrig mere."

"Men vil du da aldrig have mig, Sidse?" udbrød hans pludselig og greb hendes hånd, mens han fæstede sine ærlige, grå øjne på hende, "er det min gammelagtighed eller mit skæve ben, der er i vejen? Nu har jeg dog kendt dig og tjent i gårde med dig lige så

længe, som Jacob tjente for Rachel. Lige fra den dag, du stod for præsten på kirkegulvet og blev et rigtigt Guds barn, som du var døbt til, lige fra den dag har jeg samlet til vort bo, for jeg tænkte nok, du skulle tage mig en gang, når du kom til skels år og alder – og der ingen anden kom, du holdt mere af."

"Men jeg har imens fyldt de otte og tyve, Hans! og nu er jeg sagtens blevet for gammel for dig – og det har du jo heller aldrig snakket om før –"

"Du for gammel? hvor vil du hen, Sidse! Jeg er jo sytten år ældre – og har jeg aldrig snakket derom før? Jeg har jo aldrig kaldt dig andet, end min lille kæreste, og dertil har du altid let nok så mildt –"

"Ja, det var jo kun dit gøgleri, Hans! og andet er det vel heller ikke endnu! – Men nu kaldte madamen. Jeg skal nok lukke drengen ind, når han er der. God nat, Hans!" Dermed var hun ude af døren, og hendes kinder var næsten lige så røde som hendes ærmer.

"Hm, hm!" smiskede Hans og gned sine store hænder, "stolt kvinde! prægtigt pigebarn! – tager mig, min sjæl, hvor gammel jeg er! bliver ung på ny – lader lyse for os på søndag! – Gud ske lov, jeg brækkede det ben! – kunne ventet fjorten år endnu på sådan et kys! – hvem skulle troet, det kunne komme så hovedkulds? Hm, hm! siger nu op hos gamle bulderbas – sætter foden under eget bord – hm, ja, men den gamle skal ikke lægges øde; – ræven må vi have fingre i, og det i denne velsignede nat! Se! så har jeg tjent husbond bedst på det sidste. – Køber så huset jævne Jørgen – flytter ind med Sidse til Mikkelsdag – hejsa!" – Han gjorde et hop, så sengen dansede under ham, og sang et stykke af en lystig vise.

Kort efter sprang Anton ind ad døren til ham.

"Prægtig knøs! kommer ret til pas!" sagde Hans. – "Giv agt, når du ser lys deroppe hos ræven! så springer du efter byfogeden og hans folk! Nu er jeg vis i min sag, Anton! Nu, jeg kan støtte på benet, har jeg set hele historien fra høloftet – har lagt min hjerne i blød – nu forstår jeg det. Han tager penge ud af brevene hver pakkepostdag og lægger dem i breve, han har plyndret forrige postdag og ladet ligge over i hans skuffe. To tykke breve, med tre røde segl for, har han åbnet i dag og gemt i skuffen med låsen. Hvad der var i de brevskaber, kom han i et par andre, der lå over fra forrige pakkepost. Han stak endda en god slump sedler i lommen. Dem skal han doble med i nat. Vandt han grumme mange penge en gang, kunne han endnu kanske slippe fra det en tid endnu, den rad! men til sidst bliver dog nogen snydt – så smører han haser, og det går ud over husbond."

"Det er da en forskrækkelig historie!" sagde Anton, "men kan vi ikke få vidner på det, smutter han dog af fingrene på os som en ål, ligesom sidst –"

"Derfor skal nu byfogeden selv være vidne, ser du. Honnet mand, den byfoged – holder ikke af bysladder – skælder en ud, når man løber med løs snak – lader hellere ti skælme slippe, end gør én ærlig mand uret. Det kan være kønt nok; men nu skal han få syn for sagn. – Han lod raden slippe med en bøde og en streng præken for dobleriet på markedsdagen – men skrev sig dog nok bag øret, hvad vi vidste om komedien her, jeg fik benet itu for. Han spiller nu højt spil, den fuldmægtig! men nu spiller jeg min tredje trumf ud – og raden er bet! Vi har dog god tid

endnu. Lad nu høre! Hvordan går det dig selv med din justitsråd?"

"Prægtigt!" svarede Anton.

"Og med frøkenen?"

"O! hende kunne jeg løbe verden rundt for – og var hun sulten en gang, så tror jeg vist, jeg kunne hente brød ud til hende af en gloende bagerovn –"

"De kringler, hun gav dig, kan du nok aldrig glemme; men hvordan går det med kæresten, hun har fået? Han er nok så sprænglærd, og så bly desuden, at han næppe kan tælle til fem, når han ser på et kønt kvindfolk. Hvordan kommer han ud af det med at se på din dejlige, unge frøken!"

"Jeg tror heller ikke, han ser på hende!" svarede Anton, "han læser kun med hende og med mig, og sommetider sukker han, så det skærer mig i hjertet –"

"Men er han da ikke fornøjet med pigen?"

"Jo vist! det kan du tro, Hans! for den tro fik jeg i den ene hånd forleden –"

"Hvordan det, dreng!"

"Jo, ser du, når vi sidder i lysthuset i haven, hvor vi kan se havet og skibene langt borte, og han så læser eller fortæller om noget smukt, som andre kvinder har sagt eller gjort – om det så er for mange hundrede år siden – så nikker han og vil tage hendes hånd, som det var om hende. – Forleden fik han fat i min hånd i stedet og kyssede den af vanvare; men så lo frøken Mine – og jeg med, og så var han nær blevet vred; men han var straks god igen, og da hun gik bort, så han efter hende med et par øjne, som han så Vor Herre selv på ryggen."

"Det må være en sær karl, den magister! Men hvordan går det dig med den lømmel af skriver?"

"Det kan jeg ikke sige er så grumme rart," sagde Anton. "Jeg ville meget hellere blevet i staldkammeret hos Morten Kusk, end kommet op til hr. Qvist. Han gør altid nar ad mig; han puffer og knubser mig alt imellem. Jeg må pudse hans støvler efter pigen og kan aldrig få dem blanke nok, og når de andre roser, hvad jeg gør, og er gode imod mig, ved han aldrig, hvad han skal finde på, for at plage mig."

"Skulle have dygtig skrub, den rad!" mumlede Hans. "Andet hjælper aldrig på sådanne fine lømler. Men sig mig, Anton!" vedblev han, "nu er du jo også blevet en fin og fornem dreng, siden du er skolekammerat med en frøken og kan sidde til bords med en justitsråd – og går klædt som en skriverdreng – nu skammer du dig vel snart ved at være i lav med en ringe gårdskarl."

"Så var det *mig*, der skulle have skrub, Hans! – men ved du, at lille Lise er kommet til de gamle, rare Stære?"

"Hvad er det for snak? er hun fløjet bort med trækfuglene?"

"Hr. Stærs forældre, mener jeg. Det er to gamle, grå mennesker, og sådanne mennesker er der ikke til i verden, det siger både justitsråden og frøken Mine. De har kun set dem en eneste gang, tror jeg, men når jeg tænker på, hvad de siger om dem, og hvad hr. Stær ikke heller kan nægte, så kan der rigtignok ingen være så rare – uden det skulle være frøken Mine selv, for hun –"

"Ja hun er meget bedre end nogen af Vor Herres engle – det har du fortalt mig så tit. – Men se! der er lys i rævens hule," udbrød Hans nu pludselig. – "Afsted, Anton! nu gælder det, at

han ikke mærker uråd og snyder os! Afsted, forsigtig! Du ved besked –"

Anton nikkede og var ude af døren.

Fuldmægtigen var denne aften kommet langt tidligere hjem fra det nye, hemmelige spillehus end sædvanlig. Den ustadige spillerlykke havde denne gang været ham særdeles gunstig. Han havde forrige nat drømt, han var i Californien og havde gravet sig så dybt ned i en guldgrube, at han ikke kunne komme op igen. Denne drøm havde både ægget hans vindesyge og vakt hans frygt for de overhængende følger af hans uredelighed. Kun ved en meget stor gevinst kunne han måske redde sig endnu. Med fortvivlet forvovenhed havde han straks sat alle de ranede bankosedler, han denne gang bragte med sig, på et kort og vundet betydeligt. Dette vovespil var lykkedes ham to gange. I blind lidenskabelighed og med en næsten overtroisk tillid til sin lykke, havde han tredje gang sat alt på spil og sprængt den betydelige bank, som en fremmed spiller denne aften havde oplagt.

Som beruset af sin mageløse lykke var han ilet hjem med sin skat, havde lukket sin dør i lås, tændt lys og velbehagelig tændt en cigar, mens han eftertalte sin bankoseddelbunke ved bordet.

Det syntes umuligt, at nogen kunne se, hvad han foretog sig på dette kammer, der var i andet stokværk og til gården. Staldbygningen og karlekammeret lige overfor var betydelig lavere. Desuagtet plejede han altid at trække rullegardinet ned for sit vindue, så snart han tændte lys, men i disse dage var det taget ned for at vaskes, og Sidse Kokkepige, der stod for vasken,

havde beholdt det længere end sædvanligt. Han så ud af vinduet. Der var mørkt i gården. Alt var stille, og lyset var slukket i karlekammeret. At man fra haven kunne komme til stalden og høloftet, og at man der, ved at løfte en tagsten, kunne se alt, hvad han foretog sig, faldt ham ikke ind.

Han tog nu en hel del åbnede pengebrev-konvolutter, hver med tre løsnede segl, ud af en skuffe, fyldte dem med bankosedler og befæstede seglene med flækkede oblater. Han gav sig god tid med dette, holdt brevene tæt til lyset og beså de sammenklistrede segl nøje. Endelig nikkede han, tilfreds over sin kunstfærdighed, forvarede brevene igen i skuffen, som han omhyggeligt lukkede i lås, og puttede nøglen i sin vestelomme. Derpå betragtede han med en triumferende mine den store bunke bankosedler, han endnu havde tilbage på bordet. Han åbnede det fastnaglede jernskrin med den nye, dirkefri lås, der siden indbrudshistorien var anskaffet. Han lo højt og nikkede, mens han deri nedlagde hele den seddelmasse, der lå på bordet. Han tændte en ny cigar og kastede sig magelig i en lænestol, mens han syntes at overveje et vigtigt livsspørgsmål. Han holdt nøglen til det lukkede pengeskrin i sin hånd og stirrede længe på den, mens han dampede stærkt. Det var, som der et øjeblik dukkede noget af en bedre natur op i ham. – "Gav jeg den gamle nu nøglen i morgen," mumlede han, "og blev så et andet menneske? hm, – ja – så var jeg en dygtig nar!" tilføjede han med hånlig røst. – Han lo højt og puttede nøglen til jernskrinet i lommen.

I det samme hørte han, der var nogen, der greb i hans dør. Han fo'r forskrækket op og pustede lyset ud. "Hvem er der?"

råbte han. "Jeg er i seng. Hvem er i kontoret så silde? Hvem vover at trænge herind ved nattetide?"

"Jeg, byfogeden, og Deres bedragne principal, hr. fuldmægtig!" – lød en streng, alvorlig stemme udenfor – "behag straks at åbne Deres dør, ellers bliver den sprængt!"

Døren blev nu åbnet. Byfogeden og to politibetjente trådte ind med lys, ledsaget af den kæmpestore postmester i nathue og slåbrok. Han var, mod sædvane, stum af forfærdelse over den retshandling, han endnu ikke ret begreb grunden til, men, som loyal undersåt, ikke havde betænkt sig på at understøtte.

"De var jo ikke i seng, hr. Siversen!" bemærkede byfogeden. "Behag nu at åbne os den bordskuffe og udlevere nøglen til postkassen! så behøver vi ikke at gøre smeden ulejlighed så silde."

"Jeg protesterer mod enhver ulovlig undersøgelse af mine privatsager!" sagde fuldmægtigen nu trodsigt og slyngede sine arme sammen over brystet. "Postkassen har jeg her kun at svare til. Her er nøglen!" vedblev han og kastede den på bordet. "Der vil endog findes betydelig mere, end der skal være."

"Også med den beholdning, der forsvandt sidste markedsdag?" spurgte byfogeden.

"Også den sum vil der findes – og jeg forlanger den ikke. Det tab vil jeg erstatte. Jeg var muligvis skyld i det ved min fraværelse."

"Det ville under andre omstændigheder være meget smukt og ædelt handlet, hr. Siversen! men jeg vil kun sige dem, at den sag nu temmelig er oplyst. Hvem Mikkel holdt stigen for, har han rigtignok ikke vidst. Det skulle heller intet indbrud være, men kun se sådan ud – og det fik han godt betalt. Men man ved, til

hvem der samme formiddag blev kogt klister af oret rugmel. Man ved, det grå papir, der var klistret på Deres rude med oret rugmel, blev savnet i post-kvitteringsbogen samme dag. Man ved også, hvad De har i den skuffe, og hvad der med forrige pakkepost skulle være afgået. Behag at åbne skuffen!"

Hr. Siversen så ud som en hængt, der var taget ned af galgen, for efter døden at udlevere sine tyvekoster. Han klemte nu munden sammen og vaklede. Han adlød uden at sige et ord mere.

De tilbageholdte pengebreve med de påklinede postsegl var tilstrækkelige vidnesbyrd om den begåede svig. Uden flere indvendinger fulgte nu Siversen politibetjentene til rådstuefængslet. Først da han var helt ned af trapperne, kom den store postmester til sit mæle.

"Jeg er en ødelagt mand!" udbrød han. "Jeg har næret en slange ved min barm. Jeg har været en dosmer, et fæ, et blindt asen, som ikke kunne se, hvad den slyngel gjorde, når ingen så det."

"Det kunne jo ingen med billighed forlange af Dem, hr. postmester!" sagde byfogeden beroligende.

"Ikke det, hr. justitsråd! jo, det kunne general-postdirektionen forlange – det kunne jeg selv og min egen samvittighed forlange af mig – hvis vi ikke var nogle asner til hobe – det kunne min embedspligt forlange – det kunne kone og børn forlange."

"Børn har De jo ikke, hr. postmester! Og Deres kone er alt for fornuftig –"

"Fornuftig, hr. justitsråd! Jeg beder Dem! tal mig ikke om fruentimmernes fornuft! det er dog dem, der er skyld i alle

ulykker. Har min kone ikke øjne i hovedet? kan hun da ikke se, jeg nærer en slange ved min barm, som vil skille mig ved ære, liv og gods – gøre mig til en røver og bedrager? –kan hun ikke have så megen forstand i sin pande, som Hans Gårdskarl engang og den lille Anton, som hun jo vidste var uskyldig, som hun bad og tiggede for og dog lod mig kaste på porten for uret!"

"Men De havde nok ikke villet høre hende, hr. postmester!"

"Høre hende, hr. justitsråd! hvad tænker De på? skulle jeg høre på kvindesnak? hvor ville det så gå med forretningerne? – og har jeg ikke måttet høre hundrede gange af hende, at han var en spillefugl, denne fuldmægtig, en liderlig knægt, en falsk hykler, som snakkede mig efter munden og bedrog mig i mine åbne øjne – men hvad kan sådan snak hjælpe, når jeg dog både er døv og blind? – når jeg lige fuldt tror det menneske, og hun ikke har den forstand at åbne øjnene på mig og sige mig, at jeg er døv og blind? Det er som jeg siger – det er, død og plage! som jeg altid har sagt – de fruentimmer har Vor Herre skabt –"

"Vær nu rimelig, lille mand!" afbrød madamen ham og klappede ham på albuen. Den sagtmodige kone var fulgt med til kontordøren, men havde holdt sig tilbage i sideværelset. Hun var nu trådt ind og havde roligt talt med byfogeden, mens manden buldrede. "Nu er alting jo opklaret" vedblev hun "og ingen taber noget uden de spillefugle, han har givet sig af med, og som har bragt ham i den elendighed. Hr. byfogeden har lovet mig, at du skal stå ren i din uskyldighed for dine foresatte og al verden, som du nu står for ham."

"I min uskyldighed!" råbte den heftige mand og samlede hastigt den flagrende slåbrok om sig, der nær havde røbet hans

dybe negligé; "jo, det er en net uskyldighed! må ikke hele verden tro –"

"Kom nu, lille mand!" sagde konen og stod på tæerne for at klappe ham på de store, trinde kinder, "du kan være ganske rolig! Verden vil ikke tro andet, end hvad byfogeden siger, og får vi nu ikke straks en pålidelig fuldmægtig, vil jeg selv påtage mig –"

"Påtage dig? påtage dig?" afbrød han hende. "Jeg tror, død og plage, du er gal, kone! vil du påtage dig at være postfuldmægtig? vil du påtage dig at være et mandfolk? – vil du påtage dig at være mig selv – din egen mand? – mig, som skulle sidde på kontoret fra morgen til aften og tage mod de forbandede breve – mig, som skulle skrive post-chartet selv og holde det djævleblændte regnskab i orden – vil du påtage dig det?"

"Ja, ja jeg vil, såmænd, lille mand! Det har jeg gjort et helt år før, og det gik meget nemt. Du fik dog dine livretter lige godt i et helt år."

Mens postmesterens buldren nu mærkeligt sagtnedes, tog byfogeden afsked, og huset kom til ro.

Tolvte kapitel

Antons ophold i byfoged Kyngs hus fra hans femtende til hans syttende år udviklede ham på en egen måde. Man havde straks fundet ham for voksen og for meget tilbage i alting, til at sætte ham i en skole blandt smådrenge, der ville have overgået ham. Han ønskede selv kun ret hastigt at lære så meget af, hvad frøken Mine havde lært, at han kunne forstå, hvad hun, hendes fader og hr. Stær talte om, når de var samlede, og rigtig glæde sig over de bøger, hun helst læste. Dertil stræbte han også, ved hendes og magisterens vejledning, med stor iver. Han betragtedes snart som en plejesøn af justitsråd Kyng og behandledes af andre som de næsten fuldvoksne skoledisciple, på hvis dannelsestrin han også på sin vis opsvang sig. Han kendte vel intet græsk eller latinsk ord, men vidste snart ret god besked om indholdet af de gamles skrifter, for så vidt det tiltalte ham og var ham tilgængeligt på dansk i frøken Mines boghylde. Hendes rigtig danske bøger var ham dog kærest, og dem kunne han til sidst næsten udenad. Man overlod ham meget til sig selv, og derved trivedes han fortræffeligt både i den indre og ydre vækst. Af fattighusdrengen og "det stribede postbud" var her, efter det første års forløb, intet af det kejtede og klodsede tilbage, men kun noget barnagtigt, som man ofte måtte smile ad, tilligemed en vis jævnhed og ligefremhed, der behagede de fleste. Han kunne den ene dag være på bal i det fine selskab uden anstød, og næste dag kunne man møde ham på gaden med Hans Litsenbroder eller Morten Kusk under armen i uforstyrret fortrolighed. Det eneste, der forstyrrede hans lykke, var de vedvarende småplager og drillerier af den lille bys

kraftgeni, kontorist Qvist, som han vel til sidst kunne måle sig med i kræfter, og heller ikke længere pudsede støvler for, men som bestandig så dybt ned på den forvandlede fattighusdreng og dagligt øvede sit vid på ham.

Anton havde vænnet sig til at tie og lade, som han var døv, når hr. Qvist kaldte ham "Frøkenens Dæggelam", "Paddehatten fra Muddergrøften", "Eventyrprinsen", "Tosse-Per, der leder efter prinsessen og det halve rige". Men når skriveren med en slags gøgler-talent efterlignede bonde-dialekten eller vrængede efter magister Stær og efterabede hans forlegne adfærd, havde Anton stor møje med at holde den forbitrelse tilbage, der kogte i ham og drev hjerteblodet op i hans kinder. Han kunne da undertiden, når han blev ene, gribe Lises gudmoders gave, den seje hæsselkæp, og svinge den i luften, så den hvinede, mens han drømte om det barne-eventyr, der knyttede sig til denne kæp.

Eventyr-Marie var nu vel død; men hendes eventyr levede i hans fantasi og dukkede ofte op i hans erindring. Når han tænkte på den rige eventyr-verden, der i hans barndom havde været ham så sand og virkelig og endnu bestandig afspejlede sig i alle hans forestillinger, greb han dog som oftest sin fløjte og blæste sig glad. Nogen undervisning i musik, skønt meget tarvelig, havde han i det sidste halvår fået af en stadsmusikant Skade, der var en godmodig, lidt forfalden og temmelig naragtig stymper.

De første elementer i musikken kunne hr. Skade til nød lære fra sig; men hvad han selv frembragte både på fiolin, fløjte og klarinet, var ikke til at udholde for noget musikalsk øre, mens det var til stor fornøjelse for den lattermilde ungdom at se på de

forskrækkelige grimasser i hans ildrøde ansigt, der altid ledsagede hans musik. Anton var ham dog højlig taknemmelig for, hvad han lærte af ham, og var snart kommet til at holde af den lille, underlige mand; han kunne heller ikke lide, at nogen spottede ham.

I nogen tid havde Anton lånt hr. Skades mådelige fløjte; men en dag havde frøken Mine overrasket ham med en stor, smuk ibenholts-fløjte med sølvklapper, som var gået i arv i familien og lå ubenyttet på en hylde. Fra den dag af tilbragte han sine fleste morgentimer hos stadsmusikanten.

Én gang hver anden måned modtog Anton gerne et besøg af Jørgen Hønsekræmmer og den kære moster, og det var altid højtidsdage for ham. Lille Lise spurgte han altid da til og fik hilsener fra; men han så hende nu aldrig. De gamle præstefolk, hun var hos, gjorde ikke lange rejser, og hun var blevet dem så kær, at de aldrig kunne afse hende. Et besøg med hr. Stær, frøken Mine og hendes fader til "de gamle, gode Stære" hørte til de skønne planer, som altid strandede på adjunktens eller byfogedens forretninger.

Siden Anton havde fået den smukke fløjte af frøken Mine, søgte han ofte ensomhed for at øve sig på den. De vistnok forvirrede toneforbindelser, han da frembragte, havde et trylleri for ham selv, som han ikke vidste, om noget andet menneske ville have nogen anelse om. Derom bekymrede han sig ikke heller i lang tid. Det var ham nok at give sine drømmende stemninger luft for sig selv. Det var ham da tit, som hans inderste væsen opløste sig og sammensmeltede med de toner, han udåndede, og han svømmede i en strøm af livsbilleder om en verden og en fremtid, han ikke kendte. De

billeder, der altid da skønnest foresvævede ham, havde næsten alle hensyn til et kvindeligt væsen, hvori der blandede sig træk af alt, hvad hans hjerte hang ved, fra hans blege, stille moder til mosteren, lille Lise og frøken Mine, hvis yndige væsen og helt udviklede skønhedsformer dog altid trådte i forgrunden, uden at han klart var sig det bevidst.

Efter at han længe således havde gemt på sine tonehemmeligheder, som han kun havde betroet til havet, skoven og en gammel kæmpegrav på marken bag byfogedens have, følte han dog til sidst en stor og stedse voksende trang til en fortrolig. Den ærlige Hans Litsenbroder, på hvis bryllup Anton havde danset, kom nu kun til købstaden, når han med sin nye fjællevogn og de to små heste kørte med fragtgods. Han brød sig heller ikke om anden musik end den, der kunne synges til eller danses efter. Nogen fortrolig ven havde Anton ikke fundet blandt byens ungdom; han holdt sig mest til de ældre; men hverken den strenge, alvorlige byfoged, der tog sig faderligt af ham, eller den velvillige lærer, magister Stær, turde han betro sig til, med hvad han ikke havde tydelige ord for. Den, han allerhelst ville have udgydt sit hjerte for gennem fløjten, var frøken Mine; men dertil havde han aldrig dristighed. Han ville forgå af skam og sorg, mente han, hvis hun fandt det barnagtigt eller smilte ad det. Endelig besluttede han at indvie sin underlige musiklærer, hr. Skade, i sin hemmelighed. Han måtte dog vel kunne sige ham, om der var noget smukt i det.

Anton plejede kun om morgenen at modtage undervisning hos stadsmusikanten. Nu kom han til ham en aften i en spændt, forvirret tilstand og med sin fløjte i lommen. Det var først i august. Klokken var over otte. Tusmørket var forbi. Han fandt

stadsmusikantens skæve, fattige dør tillukket; men han så, der var lys, og han hørte fiolinen skrige og hvine, som alle strengene skulle springe. Han tog mod til sig og bankede på. Han bankede mange gange forgæves. Fiolinen hvinede fort. Han hørte en brummende sang dertil, blandet med tale. Han vovede endelig at banke på ruden. Rullegardinet blev draget til side, og hr. Skades ildrøde ansigt kom til syne. "Herskabet ser ingen andre i denne time end den store Skade!" råbte han med strålende øjne. "Nå! er det dig, lille ven?" tilføjede han og nikkede, "gak til døren da!"

Gadedøren blev nu åbnet, og Anton trådte ind i det lille kammer, han så ofte havde set om morgenen i den uhyggeligste uorden med den uredte seng og det gamle, støvede bord, med stumper af lys og smørrebrød mellem noderne. Nu var der anderledes stadseligt. Sengen var redt, og gulvet syntes fejet. Der stod intet vaskefad mellem tøfler og støvleknægt på gulvet. Det ormstukne fyrrebord med de tre ben var prydet med to hele spedelys i flaskehalse, og mellem de gamle smudsige noder stod der kun en skåret tallerken med ost og brød og et stort, dampende ølkrus, hvorfra en stærk punchdunst udduftede. De to leddeløse læderstole var ryddede, og i stedet for uldstrømper og gamle klædningsstykker var der til hans forundring opstillet et par store dukker, en mandlig og en kvindelig i siddende stilling, begge med kåber af en fordum rød vest og med guldpapirskroner på de skrækkelige nøddeknækker-hoveder.

"Buk, lille ven! dybt, dybt!" sagde hr. Skade med usikker stemme og et højst lyksaligt ansigt, mens hans gang også røbede nogen usikkerhed, "du er ved hove! Det er hos de brasilianske majestæter," hviskede han, "de forstår ikke dansk,

men musik. Du er den verdensberømte Skades elev og gode ven. Du følger kun med for at bære hans nodestol. Det er den længe lovede kammerkoncert, jeg nyder den nåde at give for majestæterne. Drik lidt af kruset, lille ven!" tilføjede han endnu sagtere, "og vær ikke alt for undselig! Tænk på, det er dog kun mennesker! Drik, lille Knudsen! men lad ikke kejseren se det. Han lider ikke, man drikker." Han greb selv kruset og drak, derpå rakte han Anton det bag dukkernes stole. "*Cantatores amant humor es!*" tilføjede han med en lærd mine, "hm! det lærte jeg dog i de tre år, jeg måtte gå i skolen for stipendiernes skyld. Det vil sige, lille ven! der må lidt vådt til, når geniet ikke skal udtørres."

"Men, kæreste hr. Skade! hvordan har De det? Hvad betyder alt dette?" spurgte Anton, der havde nippet af den stærke punch og sat kruset fra sig.

"Jeg er en lykkelig kunstner, lille ven!" hviskede hr. Skade, "men tys! lad ingen mærke det! ellers kommer straks misundelsen og kunstnerniddet og river mig af pinden. Se her, lille ven! her ser du mig i min glorie! Der sidder mine høje patroner! Når de har hørt mine favoritstykker, nikker de nådigt, lader mig udbetale nogle tutter dukater og giver mig en snusdåse hver med deres portrætter. Se! Jeg har nogle tutter her fra sidst – og du skal se mine dåser!" Han åbnede et gammelt chatol og fremtog et par kræmmerhuse af gråt papir, hvoraf der udtrillede små kobberskillinger. Han opstablede et helt dusin gamle snustobaksdåser, på hvis låg der var klistret illuminerede træsnits-portrætter af konger og dronninger. "Men stille! – giv nu agt! nu begynder jeg – nu kommer jeg først – gør min kompliment for de høje herskaber og foredrager dem min store

favorit-march. – Men mod, mod skal der til! Det er dog kun mennesker, skal man altid tænke."

Den lille mand tog sig nu atter en god slurk af kruset, løb så med fiolinen under armen til døren – trådte frem med tre dybe buk for dukkerne på de lasede stole, stillede sig lige for dem og spillede med de forfærdeligste grimasser den march af Herman von Unna, han plejede at blæse på klarinet i spidsen for borgerne, når de drog til fugleskydning i procession gennem den lille købstad.

Da han havde gjort det sidste strøg, bukkede han atter dybt og svinglende tre gange. – "Giv agt!" hviskede han til Anton, "jeg går herfra som ridder af solen eller månen eller en af fiksstjernerne!" Han løb til chatollet og fæstede et par sukkerdeviser, der forestillede ridder-dekorationer, på sin lasede frakke og gik nu med knejsende hoved hen mod døren. "Se så!" sagde han derpå lystigt og kastede fiolinen på sengen, rev sukker-dekorationerne af sit bryst og smed dukkerne og dåserne ind i chatollet. "Nu er vi hjemme! Nu er den herlighed forbi! Lad os nu få os et ordentligt glas sammen i fortrolighed! Den megen ære tager på kræfterne. Du kan jo nok drikke punch af tekopper? – *Samlet her i en fortrolig klynge!*," begyndte han nu at synge, mens han satte stolene hen til bordet og hentede to hankeløse over-tekopper fra et skab ved sengen.

Anton havde under hele dette optrin stået som himmelfalden og ikke ret vidst, hvad han skulle tro om hr. Skade. Han mærkede nok, punchen måtte være løbet ham lidt i hovedet, men antog dog nu det hele for en leg, som han syntes selv en gang at have drømt om som barn, da han havde set linedanserne. Han undrede sig kun over, at en sådan

halvgammel mand kunne fornøje sig dermed. Han tog plads på den ene læderstol, hvor kejserinden af Brasilien havde siddet, og overlod kejserstolen til sin underlige lærer.

"De høje herskaber skal leve!" udbrød hr. Skade nu lystigt og stødte sin tekop mod Antons, "kunstens ophøjede beskyttere – mine allernådigste velyndere skal, min sjæl, leve, trods alle konstitutions-magere og røde republikanere! Se, lille ven! her kan jeg være så loyal, jeg vil, uden at fornærme tidsånden. Min kunstnerlykke kan jeg nyde her i fred – den er stille og beskeden. Det kommer ikke i bladene. Men siden jeg nu har indviet dig i mit livs mysterier, skal du ikke alene se mig i min glans – du skal også se mig i min smerte!" – han satte et ynkeligt ansigt op – "du skal se den sønderrevethed, som du nok kan mærke, jeg ikke er fri for. Det er nu en gang geniets lod i verden!" vedblev han og græd: "Målet, lille ven! målet er altid fjernt og uopnåeligt. Tag rullegardinet lidt til side, lille ven, og sig mig, hvad du ser!"

"Jeg ser ingenting, hr. Skade! uden lyset fra madam Madsens trådbutik."

"Rigtigt, lille ven! Du ser det enlige lys i klostercellen, hvor den stille nonne sidder og vinder tråd. Således har hun siddet der i ti år, mens hun var gift med den gamle skoflikker Madsen. Nu har hun siddet der i syv år til, som den stille enke, og har givet afkald på verden i sin kloster-butik, og endnu ved hun ikke, hvad jeg i tyve år har følt for hende. Hun ser ikke sin tro, uforanderlige Skade, der sidder lige overfor hende hele dage og stirrer på den grusomme gade, der adskiller os. Hør!" vedblev han og greb fiolinen. Under de besynderligste grimasser spillede han nu melodien til: *Ach du lieber Augustin!* og tårerne

trillede ned ad hans kinder. "Ak, ja, lille ven! Alt er væk, væk, væk! – det er sørgeligt, men sandt. – ungdommen er væk! de store, de dristige planer er væk – dyden er væk for det meste – og geniet – geniet er kun tilbage med den uudslukkelige, fortærende elskov. Ak, ja, lille Knudsen! det er kunstnerens højeste lykke! – Ulykkelige er vi allesammen, vi, som higer mod et stort mål. Vi har det lige for øje, men skal dog aldrig komme det nærmere i denne verden, end jeg er kommet madam Madsen."

"Men, kære hr. Skade!" sagde Anton deltagende, "holder De så meget af madam Madsen, kunne De jo sagtens gå det par skridt over gaden og sige hende det! Hun tog dem måske nok til mand, skønt De er lidt gråhåret. Hun er jo næsten også en gammel kone."

"Det gør intet til sagen, lille ven! Guderne er evigt unge, og det ægte geni ældes aldrig – men kunsten søger om brød, og jeg må vente. En ulykkelig kærlighed er også nødvendig for geniet. – Dog, det er noget, du ikke forstår endnu. Kunne hendes tråd og min fiol også skaffe os smør til brødet – gaden mellem os er dog et ocean, en uendelig verden – hun elsker mig ikke!"

"Å!" sagde Anton med inderlig medlidenhed, "det må ret være sørgeligt! Bryder hun sig slet ikke om Dem, hr. Skade?"

"Å jo! Hun spørger til mig, når jeg er syg – hun sender mig hvert nytår en julekage, når jeg har blæst nytår ind for hendes vindue. Det har da også altid været: *Ach, du lieber Augustin!*" – Han sukkede dybt og tog sig en slurk af kruset. "Men hænge med hovedet vil jeg aldrig, lille ven!" vedblev han kækt, "jeg holder i grunden mest af ulykkelig kærlighed – den har noget

eget for en kunstner. – Men sig mig nu, lille ven! hvad ville du egentlig her så silde?"

"Jeg havde noget, jeg så gerne ville spille for Dem på fløjten," svarede Anton. "Men nu ved jeg ikke, om jeg kan, og De kan vist heller ikke nu –"

"Lad se! Kom med noderne!"

"Der er ingen noder dertil, hr. Skade! Det er kun noget, jeg sådan har tænkt, når jeg var ene – noget inden i mig, som jeg ligesom har fløjtet ud af mig selv, når ingen hørte det."

"Bravo, lille ven! du er også et geni ligesom jeg! – men tag dig i agt! du står på randen af en afgrund!" udbrød hr. Skade højtideligt og satte et frygteligt ansigt op. "Jeg har stået ved samme afgrund: kender du det mægtige ord – *generalbas*?"

Dette ord udskreg han med så stærk en røst, at Anton forskrækket fo'r sammen. "Hvad er det for noget, hr. Skade?" spurgte han studsende, og der foresvævede ham et billede af en uhyre kontrabas, der nåede fra jord til himmel, og som kunne vække alt, hvad der slumrede i mennesket og i den hele natur, med sin dommedagsklang.

"Spørg mig aldrig om det, lille ven!" svarede hr. Skade og greb kruset. "Da jeg var på din alder, ville jeg heller ikke nøjes med at være blot udøvende kunstner; jeg ville være den skabende guddom, man kalder komponist. Det klang og bruste i mig – det ville ud af mig som et hav. Jeg kom til min mester, den store stadsmusikant i min fødeby – ligesom du nu til mig. Jeg greb fiolinen – jeg svingede buen – jeg bad ham høre efter, og jeg kilede på. Hvorledes det klang, ved jeg ikke selv. Det suste og bruste for mine øren, som hele Østersøen vældede ud af fiolen, som stormen hvinede dertil, og den hele verden rystede; men så

lå jeg, sandt for herren! på gulvet, med begge kinder så tykke som de engles, der blæser dommedagsbasunerne. Det kom af to forfærdelige kindheste fra min mesters stærke hånd. "Er du gal!" råbte han, "vil du sønderrive mine ørehinder med din fordømte selvlavede kattemusik? Vil du komponere? Ved du, hvad *generalbas* er?""

"Men hvad er det da med den forfærdelige bas, hr. Skade?"

"Spørg mig aldrig om det, lille ven! – min mester havde ret. Jeg spiller vel endnu sommetider vildt og ud af mig selv, uden generalbas; men det er nu gerne kun for lukkede døre. Når det kommer over mig på ballerne, og nogen hører det, bliver de gale og vil prygle mig. Men det behøves heller ikke. Man kan blive stadsmusikant og en stor virtuos på alle mulige instrumenter uden generalbas – og ser du, lille ven! det blev jeg også. – Kom nu, lad os tømme kruset! Kunsten og virtuoserne skal leve! Lær kun rigtig de syv stykker, jeg kan bedst, lille ven! og du kan blive stadsmusikant og kan rejse verden rundt og komme til ære og herlighed! Men vil du selv lave musik, der ikke gør folk gale, så må der, sandt for Herren, generalbas til!"

"Men for himlens skyld, hvad er det for en bas, hr. Skade!" spurgte Anton spændt og utålmodig.

"Spørg mig aldrig om det, lille Knudsen!" lallede hr. Skade nu med tykt mæle og drak kruset helt ud. "Det snurrer og bruser for mine øren, når jeg blot tænker på det. Det er, som verden løber rundt med mig – den løber virkelig rundt, lille ven! – og det er den nødt til – det er de evige naturlove! – Se! nu ligger jeg der!" Han tumlede om på sengen og talte nu så forvirret, at Anton næsten blev forskrækket.

"Ak, ja! Det er også en evig naturlov!" mumlede Skade. "Jeg dør i min blomstrende alderdom af næringssorg, drik og ulykkelig kærlighed – det er en sørgelig ende for sådant et geni! Arme Skade!"

Han græd.

"Græd ikke, gode hr. Skade!" udbrød Anton nu med den allerstørste deltagelse. "Lad kun være at drikke så megen punch, og De skal se, hun holder nok af Dem, når hun ved –"

Hr. Skade var faldet i søvn, men hans åndedrag lød som dybe hjertesuk, og tårerne løb endnu ned ad hans ildrøde kinder.

Anton var nær ved at græde med; men nu gik han pludselig rask ud af døren. Han havde fattet en stor beslutning, han løb over gaden og bankede på vinduet hos madam Madsen. Hun kom til vinduet og så forundret på ham. Lyset fra butikken oplyste hans åbne, trofaste ansigt. "Er det nogen, der vil have tråd eller lys eller strikkede strømper, så vær så god at gå til døren!" råbte madamen.

"Ak, nej, kæreste madam Madsen!" råbte Anton, "jeg vil kun sige Dem, at den gode hr. Skade er så syg og holder så inderlig af Dem, og hvis De vil se over til ham, tror jeg vist –"

"Syg?" gentog madamen med et suk. "Ak ja, så har han sagtens drukket for meget igen."

"Ja, det har han rigtignok – og det gør han vist hver aften, bare fordi han holder så inderlig meget af Dem, madam Madsen! – Men hvis De ville holde af ham igen, kunne De nok få ham derfra – så gik også nok det røde af hans ansigt, og så – en god kone, har jeg læst, kan gøre enhver mand så dydig –"

"Ti dog stille med sådan tale, unge menneske!" svarede madamen og lukkede vinduet på klem, "hvad må folk tænke,

som går forbi! Det gør mig ondt, at hr. Skade er syg og har ingen, der kan passe ham. Jeg skal tage pigen med og se over til ham. Kan jeg gøre noget for ham, så ved den søde Gud –"

"Jo, det kan De ganske vist, madam Madsen!" sagde Anton glad og blev nu stående udenfor hendes vindue, til han så, at hun virkelig gik over gaden med pigen, der bar en tepotte og en dråbeflaske.

Så snart Anton kom hjem, spurgte han magister Stær og frøken Mine, hvad det var for en mægtig og vidunderlig ting i verden, som kaldtes en generalbas, og om det var noget, der lignede en kontrabas?

De lo begge ad ham, men lod ham ikke længe vente på den forklaring, han ønskede.

"Ak! Hvad det må være for en videnskab!" udbrød han, "og hvad det må være for lyksalige mennesker, der kan forstå den!"

"*Heureka*! Jeg har fundet det!" udbrød derpå pludselig magister Stær: "Anton må til hovedstaden og studere generalbas! Der stikker et produktivt talent i ham i den retning, og det vil frem. Det træffer heldigt!" tilføjede han, "om en måned holder Mine og jeg bryllup. Jeg bliver kapellan hos min gamle fader. Det er netop afgjort i dag, og vi har nylig holdt råd om dig og din fremtid, Anton!"

Det var, som disse magister Stærs ord udtalte et orakel, en både glædelig og smertelig skæbnebestemmelse for den forbavsede Anton. Han spilede øjnene op og fæstede dem på frøken Mine med et udtryk, som han kun ventede et ord af hendes mund til bekræftelse på den store scene-forandring i hans liv, hvorved en helt ny, fremmed verden ville opgå for ham.

"Ja, kære Anton!" sagde Vilhelmine, "jeg tror, Stær har ret; du spiller rent og med smukt udtryk, hvad du har lært, og vi har med glæde hørt dig fantasere på din fløjte i skoven, når du ikke så os. Det var stor synd, skulle du ikke få lejlighed til at udvikle dit talent. Her vil jo også blive noget enligt, når vi nu i næste måned rejser herfra."

Anton kunne ikke få et ord over sine læber. Tårerne styrtede ud af hans øjne. Han greb både hendes og Stærs hænder, trykkede dem heftigt til sit bryst og fo'r ud af døren.

"Hvad var det?" spurgte magister Stær forbavset, "således har jeg aldrig set ham."

"Det kom så pludseligt. Det har overvældet ham," svarede Vilhelmine. "Han holder så inderlig af os og vil nødig skilles fra os. Det vil jo også gøre os ondt at skilles fra ham."

På vejen til det sovekammer, Anton delte med kontorist Qvist, standsede han ved havedøren. Han følte sig beklemt, som der lå et bjerg på hans bryst. Han måtte ud i den frie luft. Han måtte se havet og den stjerneklare himmel. "Bort, langt bort!" sagde han, "og hun holder bryllup! Men det er jo godt – det er jo glædeligt – og generalbas skal jeg lære – hvad er det at være så ulykkelig for?" Han vidste det ikke. Han løb haven rundt og blev længe stående på terrassen. Han så et skib langt borte på havet, og det var ham, som han selv stod på det og sejlede bort, langt bort til en anden verdensdel. Med et dybt suk gik han tilbage. Han gik langsomt op til sit og skriverens sovekammer på kvisten.

Her lå den lange skriver med begge ben på bordet, mens han med en cigar i munden strakte sig mageligt tilbage i en lænestol og stirrede på loftet i en tyk damp af røgskyer. "Nå, dæggelam!" sagde han, da Anton trådte ind, "har du læst vor store bynyhed?"

Anton tav og rystede ligegyldig på hovedet.

"Se! Der står det – efter forlydende og lidt spydigt," vedblev skriveren og sparkede et blad ned ad bordet. "Stæren har fået nok af skoleløjerne. Han flygter til kirken med sin due. Så flyver de hen og bygger rede hos de gamle Stære i den idylliske præstegård. Det vil blive rørende! Der kommer intet krudttårn og sprutter dem gnister i hyrdetaget. Der er man sagtens for uskyldig til at grine ham ud."

"Har nogen fornærmet hr. Stær?" spurgte Anton heftigt, "har der stået uartigheder igen om ham i det lumpne blad?"

"Tag dig i agt, paddehat! at du ikke selv kommer deri!"

"Det bryder jeg mig ikke om!" sagde Anton, "jeg ser aldrig på de uglebilleder."

"Så du heller ikke illustrationen til skolebal-historien? Den grinte dog hele byen af en hel måned – den kom drengene jo med på skolen og bad Stæren forklare dem. – Det var mudder!"

"Ja slemt mudder, hr. Qvist! deri har De ret!" sagde Anton, "det er ikke værd at røre op i."

"Ej, ej!" udbrød skriveren og så forbavset på Anton, "kan dæggelammet blive vred og spydig? – Det var jo et meget pænt genrebillede. Din værdige ven, hr. Skade, tog sig fortræffelig ud med fiolen under hagen – og pedanten med stærehovedet, som damerne inklinerer for, og som render det halve selskab omkuld, mens han tager flugten – han var kostelig! Men hvad går der af dig, eventyrprins! Du har jo flæbet. Du ser ud som en

fortvivlet elsker, der vil hænge sig. Haha! nu ved jeg det! – din prinsesse holder nu bryllup med en anden – det er hårdt! du må sagtens hyle! hør, jeg er din ven, lille Anton! vil du skyde dig på bryllupsdagen, så betro mig det kun, og jeg skal låne en rytterpistol til dig! – Det var en prægtig ide – den kan bruges!" – mumlede han ved sig selv og indhyllede sig nu velbehagelig i en dampsky.

Anton svarede ham intet ord, men gik til sengs. Nu troede han dog vist at vide, hvorfor han følte sig så ulykkelig. Han skjulte sit ansigt i sin hovedpude og græd stille den halve nat.

Trettende kapitel

Næste morgen søgte Anton så snart muligt at komme ud af sovekammeret, inden den vittige skriver så hans forgrædte øjne og fortsatte det drilleri, der nu var blevet ham allerpinligst. Den opdagelse, Anton denne nat troede at have gjort i sit unge hjerte, havde gjort ham til genstand for en selvbetragtning og en medlidenhed med sig selv, der forfulgte ham, hvor han gik og stod. Alt, hvad han allerede havde hørt og læst om kærlighed til andres brude eller gifte koner, som man aldrig kunne få og aldrig måtte tænke på, løb om i hovedet på ham og blev nu anvendt på ham selv. Han blev næsten forfærdet over, at det var kommet så vidt med ham i hans syttende år, og at han nu hele sit liv skulle fortæres af denne skrækkelige lidenskab, som der jo intet andet råd var for end at skyde sig, som skriveren meget rigtigt havde bemærket. Dette ville han dog på ingen måde. Det gav han Vor Herre sit ord på. Der var desuden noget i denne hans hemmelige ulykke, som gjorde ham interessant for sig selv; men at han for øjeblikket var det allerulykkeligste menneske i verden, var han overbevist om. Han turde den dag ikke se på frøken Mine. Når hun talte venligt til ham, blev han rød i hovedet, og det var ham, som ethvert ord, han ville sige, blev hængende i hans hals. Magister Stær turde han heller ikke som sædvanlig se frimodigt i øjnene. Det var ham, som han havde begået et hemmeligt forræderi mod den kærlige lærer. Han søgte så snart som muligt at komme ud, og nu skulle hr. Skade være hans trøst.

"Jeg skal bort om en måned og lære generalbas!" var det første, han sagde, så snart hr. Skade havde grebet sin klarinet

og lagt noderne på pulten, "men nu må De endelig høre, hvordan jeg har haft det i nat, og hvad intet menneske kan sige eller have begreb om. Det må gerne være vildt! – det må gerne være kattemusik! men høre det må De – eller jeg dør!"

"Nu, så blæs da, i Guds navn, lille ven!" sagde hr. Skade. "Det vil blive slemt at høre på for en fornuftig stadsmusikant – men kan det ikke være andet – så blæs!"

Anton satte nu frøken Mines ibenholts-fløjte til munden og blæste, hvad der øjeblikkelig ligesom udstrømmede af hans forvirrede indre. Det var vistnok vildt og stred formodentlig mod mange regler; men der kom dog af og til så milde, bløde og smeltende toner frem mellem alt det vilde og sønderrivende, at hr. Skade mod sin vilje blev bevæget derved, og der rullede store tårer ned over hans rubinnæse, mens han gjorde de grueligste grimasser og ofte stampede i gulvet over de mange fejl i fingersætningen.

"Lad nu det være godt, lille ven!" – afbrød han endelig den fortvivlede fløjtespiller: "jeg kan tåle meget, når jeg spiller med; men nu kan jeg, sandt for Herren! ikke tåle mere af den slags. Vær nu et fornuftigt menneske og spil den polka, jeg gjorde så megen lykke med ved skoleballet!"

"Nej, nej! den vil jeg aldrig høre mere!" råbte Anton, "det var jo den, både De og hr. Stær kom i bladet for – men en skammelig usandhed var det dog – Deres grimasser var ikke nær så slemme, og hr. Stær rendte ikke mere end et eneste menneske omkuld –"

Det ville ikke gå med musikundervisningen den dag. Hvad hr. Skade så lagde frem, blev det forkastet, eller når et par takter var spillet efter noderne, faldt Anton ind i de vilde,

rørende toner, som ingensteds stod betegnede, men som hr. Skade græd over og kaldte kattemusik.

I hele fjorten dage kunne Anton ikke komme til ro for den ulykkelige kærlighed, som han ganske vist troede, han led af. Han sov dog nu ret godt, og han så ganske frisk ud, men lo og spøgte dog ikke, som han plejede. Ved bordet sad han tavs og løftede ikke sine øjne fra sin tallerken, mens han dog spiste nok så meget som ellers. Til hr. Stær og frøken Mine turde han ikke løfte sine øjne, og hans adfærd blev dem mere og mere besynderlig.

Det nært forestående bryllup og den flytning, der straks efter skulle finde sted, gav dem imidlertid så meget andet at tænke på, at de ikke fik tid til at agte så nøje på den forandring, der var foregået med det unge menneske. Magister Stær måtte en hel uge rejse bort for at ordineres og kom først tilbage dagen før brylluppet. Han fandt om aftenen et brev på sit bord; han åbnede det og så med forundring, at det var uden navn. Det indeholdt kun nogle få linjer med en fordrejet og ukendelig hånd. Han stirrede længe på det og gik urolig op og ned i sit kammer.

Da magisteren næste dag kørte som brudgom til kirken, så han bleg og angrebet ud, og den omhyggelige brud frygtede for, at han var syg. Hun spurgte kærligt, om der var hændt ham noget ubehageligt, men fik intet tilfredsstillende svar.

Brudgommen fik øje på Anton under vielsen i kirken og havde derover nær forsømt at række bruden sin hånd. Han var så forlegen og adspredt under den hele handling, at det ikke

undgik de nysgerrige tilskueres opmærksomhed. Hist og her hørtes endog hvisken og en dæmpet fnisen mellem nogle voksne skoledrenge og kontorist Qvist.

Ved bryllupsbordet var der en påfaldende stilhed.

Straks efter bordet ville brudeparret tiltræde rejsen. Brudens fader ville følge dem til hest. Han havde foreslået Anton at tage plads hos kusken på brudeparrets vogn og følge med dem alle til præstegården, hvor han så ofte havde ønsket at komme, og hvor hans veninde, den lille Lise, jo var. Til hans forundring havde Anton dog ikke modtaget tilbuddet. Hans rejse til hovedstaden var forberedt, og han havde bestemt at rejse samme aften.

Da brud og brudgom skulle stige til vogns, faldt Anton hr. Stær heftigt om halsen og bad ham være glad og lykkelig og for himlens skyld aldrig tro noget slemt om ham. Havde nogen sat ondt for ham eller sagt, at han holdt mere af frøken Mine, end han havde lov til – eller at han nogensinde havde tænkt på at misunde ham så dejlig en brud, så var det en skammelig usandhed. Han havde kun ønsket en eneste gang at kysse frøken Mine på hånden. Han ønskede dem så megen lykke og glæde og velsignelse, som Vor Herre kunne give noget menneske. Han havde kun grædt en eneste nat, da han hørte, brylluppet og deres bortrejse var bestemt; men havde nogen troet, at han ville låne en rytterpistol af hr. Qvist og skyde sig, så var dette visselig ikke sandt.

Magister Stær gjorde store øjne og så ham med forundring i det åbne, ærlige ansigt. "Nej, Anton!" sagde han glad, "jeg har aldrig troet noget ondt om dig, og det skal jeg heller aldrig. Jeg har været urimelig og forstemt på den lykkeligste dag i mit liv;

men det er ikke din skyld. Se der! læs det brev, når vi er rejst, og brænd det! så kan du begribe, hvordan jeg har haft det siden i går aftes. Kom nu, Mine! og giv vor gode ven Anton et søsterligt kys til afsked! Jeg har været så dum at være skinsyg på ham på min bryllupsdag. Det er første og sidste gang, det skal hændes mig. Når du en gang besøger os i præstegården, Anton, så skal du le med os over den fantasi, der har gjort os begge til gække! – Vi skal ofte tænke på dig og tale om dig. Skriv os flittigt til og følg din gode, friske natur!"

Efter en hjertelig omfavnelse forlod de ham begge ved vogntrinnet. Han lukkede vognen efter dem, og den rullede afsted. Han blev stående så længe, han kunne se vognen. Han svingede sin kasket, og brudens hvide slør viftede til ham fra vognvinduet.

Så snart Anton nu også havde taget afsked med sin faderlige ven, byfogeden, der allerede var steget til hest, gik han stille op på sit kvistkammer for at pakke. Det var endnu ikke skriverens sengetid, og Anton var ene. Han havde både hoved og hjerte så fuldt, at han rent havde glemt brevet, hr. Stær havde bedt ham læse og brænde. Ved hvert stykke han pakkede i sin kuffert, tænkte han på, hvad han i de klæder havde oplevet i det kære hus, han nu skulle forlade. Allersidst gemte han den ibenholtsfløjte med sølvklapperne. Han trykkede et kys på den, så kærligt og ærbødigt, som det var frøken Mines hånd, der var lige så hvid, som fløjten var sort. Først da kufferten var lukket, huskede han på brevet. Det var åbnet. Udskriften var til hr. pastor, magister Stær. Så snart han kastede sine øjne på skriften, kendte han på nogle unødvendige sving hr. Qvists fordrejede kontoristhånd. Han læste det par linjer, som havde

voldet magister Stær så megen uro og bekymring på hans bryllupsdag. "Betænk hvad De gør!" stod der, "og bring ikke et menneske til fortvivlelse! Den unge Anton Knudsen har betroet en god ven, at han længe har elsket frøken Mine Kyng, og at han bestemt vil tage livet af sig, når han ser hende for brudeskamlen med en anden."

Næppe havde Anton læst brevet til ende, før kontorist Qvist trådte fløjtende ind i kammeret, tændte sin cigar og gyngede sig skødesløs på en stol. "Nå, prins paddehat!" sagde han med et hoverende smil, "var det ikke en fornøjelig bryllupsstads? – Så prinsessen ikke allerkæreste ud? og kunne nogen se brudgommen uden at grine?"

Blodet var steget Anton til kinderne. Det var, som hver nerve og muskel i ham var i bevægelse. Han svarede ikke, men satte sin kuffert ud af døren til gårdskarlen, som kom for at hente den og sige, at Hans Litsenbroder holdt med sin vogn i gården. Anton greb sin kasket og ville følge karlen; men da han til sidst fik hæsselkæppen i hånden, som han nær havde glemt, var det, som det gamle barne-eventyr pludselig blev levende i hans sjæl og blev til sandhed. "Rap dig, kæp!" råbte han, og med en næsten ubegribelig kraft og hurtighed greb han den lange skriver ved det ene ben, rev ham ned ad den gyngende stol og satte stokken i susende bevægelse mod hans lemmer.

Den forfærdede skriver gav et umådeligt brøl fra sig. Han ville rive sig løs og springe op, men mærkede snart, at Anton, der var et helt hoved mindre, dog var en kæmpe mod ham, når han blev rigtig vred. – Anton holdt fast på hans ben, trods al hans sprællen, drejede ham med ansigtet om mod gulvet og lod kæppen danse på hans ryg, til han opgav al modstand og bad

for sig. Først da gav han slip på den gennempryglede skriver og gik roligt ud af døren uden at se sig tilbage.

"Ordentlige skrub! det må jeg lide!" sagde Hans Litsenbroder og nikkede, da han havde kørt Anton gennem den slet brolagte gade og drejede ned på den bløde jordvej udenfor byporten. "Ja, sådan skal det være! – tænkte nok, der skulle blive karl af dig! – Du har længe nok ladet dig lumpe af den slubbert – og du skal se, han har godt af det! – Tørre prygl på rette sted er altid en Guds velsignelse, dem skal man aldrig spare på! Det var da en stor glæde både for mig og Morten, kan du tro," vedblev han; "og den hele by vil glæde sig, når de hører, skriveren har fået skrub. Du smurte ham, min tro rigtig igennem!"

"Jeg ved ikke selv, hvordan det gik til, Hans!" svarede Anton. "Det har tit kogt i mig før, når han drillede mig, og jeg havde nok kunnet magte ham; men så har jeg bedt Vor Herre holde styr på mig. Denne gang ville han nok ikke; jeg bad ham da heller ikke om det; men det *skulle* nok så være."

"Fromt tænkt! kristeligt tænkt!" sagde Hans, "man skal aldrig overhænge Vor Herre med urimelige bønner, og når man omtrent ved, hvad han vil, skal man gøre det kort og godt. Hvad har Vor Herre givet os næver for, når man ikke skal prygle slynglerne?"

"Men man skal dog nok ikke tage sig selv til rette, Hans! – en rigtig slagsbroder skal jeg vist heller ikke være; jeg holder mere af at håndtere fløjten end kæppen. Var jeg ikke just kommet til at tænke på det gamle eventyr om: "Rap dig, kæp!" var jeg næppe således faret i ham – men så gik det også som af sig selv."

"Ja vel!" sagde Hans, "kæp i rap hånd kan nok rappe sig, og det kan gå ganske natyrligt til. Sådan gik det også mig, da jeg

fik fingre i Mikkel og fuldmægtigen. Hm, hm!" vedblev han noget efter og nikkede, "fik mit ben spoleret, men fortryder det ikke – havde ellers aldrig fået Sidse. Der er dog en styrelse i alting! – Se! nu går den pæne hr. Siversen med skubkarren – og i morgen skal jo Mikkel rettes. Han trak det længe nok ud med sine løgne, den rad! men vor byfoged er skrap – og lømlen, du pryglede, er en god støver."

"Skal morderen nu rettes?" udbrød Anton. "Hu! det er dog fælt! Monstro han ikke kunne have omvendt sig en gang uden at rettes!"

"Kanskesens!" svarede Hans og trak på skulderen, "men i hvilket som er – retten må dog have sin gænge. Liv for liv, hedder det, og den, der udøser menneskens blod –"

"Men det gør jo skarpretteren også, når han nu hugger hovedet af Mikkel Kvæler –"

"Ja, det er en anden sag! det er med ret og skel – det er efter lov og dom og ved rettens folk."

"Men så slår jo dog rettens folk et syndigt menneske ihjel, og så skulle de jo også slås ihjel, hvis det var sådan at forstå! Du kan tro, Hans! det har ikke været Vor Herres mening, for: Du skal ikke slå ihjel! har han jo selv sagt i det femte bud."

"Det er en god snak det, Anton!" svarede Hans, "på de måder måtte vi jo heller ikke føre krig og slå tyrken og tysken ihjel, når han faldt her ind i landet og myrdede folket, og så var vi jo nogle ærke-mæhæ og dumme asner."

"Ja, det er da også sandt!" svarede Anton, "men kunne vi sætte tyrken eller tysken i bolt og jern, som Mikkel Kvæler, når de ville slå os ihjel, så behøvede vi jo heller ikke skille dem ved livet."

"Det har du endelig også ret i, Anton! men det kan vi nu ikke – derfor må nu også Mikkel række hals med rette i morgen hist ude på galgebakken ved Mølleskoven."

"Nej, Hans! det er, hvad hr. Stær kalder en falsk slutning, for ser du –"

Længere kom de ikke i denne undersøgelse. Hans måtte nu holde for at optage et par rejsende, der ventede på ham udenfor bomhuset. Den ene var en midaldrende, købstadsklædt kone med et mildt og klogt ansigt; den anden var en lille, stærkt indpakket mand, hvoraf man kun så en tyk, ildrød rubinnæse under den blå kasket.

"Ej, ej! lille ven!" lød en vel bekendt stemme, "skal de skønne ånder mødes? – det er jo fornøjeligt!" – Det var stadsmusikant Skade. Han havde sin gamle fiolinkasse under armen og en stor bylt i hånden, som hans gjorde plads til, mens han hjalp ham og madamen til sæde.

"Det er den gode madam Madsen, som jeg følger ind til eksamen," vedblev hr. Skade, "hun står sig vist godt, og så – er det ikke fornøjeligt?"

"Jo, det er det vist!" svarede Anton, "men skal madamen da nu være student?"

"Nej, vist ikke, lille ven! jordemoder skal hun være – fødselshjælperske, og det ene og alene for at hjælpe mig –"

"Men hvorledes, hr. Skade? De er jo ikke frugtsommelig –"

"Ej! lille ven! hjælpe mig på benene, mener jeg – forresten er geniet altid frugtsommeligt på en måde, og uden musen kommer der intet ud af kunsten. Kan det lykkes, vil hun nu gøre mig til en lykkelig ægtemand og en god fader måske, og så skal jeg ikke længere søge trøst i arrakpunch for næringssorg og

ulykkelig kærlighed. – Ak! hvortil kan de to landeplager ikke drive et geni!"

"Det skulle du ikke fortælle hele verden, min Skade!" sagde madamen hemmeligt og stødte ham på albuen.

"Den lille ven ved jo nok, hvordan jeg har haft det, søde Lene! Jeg har aldrig gjort nogen røverkule af mit hjerte – ham kan jeg jo takke for min lykke – han var mig en tro ven, da jeg var nær ved at dø af næringssorg, drik og ulykkelig kærlighed. – Var han ikke –"

"Ti stille, min Skade! nu er den sorg jo forbi. Det er noget, et ungt menneske ikke har forstand på."

Under en mindre nærgående underholdning om det smukke septembervejr og om alt, hvad der var at se i hovedstaden, hvor Anton nu glædede sig til at have en ven og rådgiver i hr. Skade, rullede de meget vel tilfredse hen ad landevejen. Anton syntes meget godt om den jævne, besindige madam Madsen, der havde sin kurv med smørrebrød og en lille flaske på skødet, som hun rakte hr. Skade, når de kørte en kro forbi, og han klagede meget over tørst. Hun talte meget om medicinske genstande, især om en fornuftig diæt, med et kærligt blik til hr. Skade, og undertiden prydede hun sin tale med et ømt ord af det æstetiske bogsprog. Hun nynnede også gerne med, når hr. Skade forslog tiden med at synge brudstykker af moralske og rørende drikkeviser om dyden og livets korthed, der lod til at høre til hans ungdoms-erindringer.

Anton modtog med glæde madam Madsens tilbud om kost og logis i månedsvis "i hendes families skød" i Lille Regnegade, hvor han kunne dele værelse med hr. Skade på kvistkammeret.

Anden del

Første kapitel

Mens Anton Knudsen hin septemberaften 1842 rullede hen ad Kongevejen mod den store hovedstad, som han første gang i sit liv skulle se, og ofte havde en jævn, hyggelig samtale med Hans Litsenbroder, hr. Skade og madam Madsen – red byfoged Kyng i modsat retning hen ad en mindre landevej i sporene af den lille offenbakker, han nylig havde anskaffet sig, og som nu blev indviet af de kære brudefolk. Han agtede denne aften at følge dem til den såkaldte Mølleskov-kro, hvor de ville overnatte. Næste dag ville han derfra besørge en embedsforretning og så om aftenen samles med sin datter og hendes brudgom hos de gamle i præstegården. Han lod med forsæt vognen med brudeparret køre et godt stykke forud og holdt sin hest tilbage for at være ene med sig selv og sine tanker.

Han hørte til de mennesker, som kun synes at være sig deres dybere natur bevidst, når de er ene. I omgangen med andre, selv med sine nærmeste, var han tilbageholdende og noget tør, altid høflig, men tilsyneladende kold. Selskabstonen i hans ungdom havde påtrykt hans ydre væsen det ensartede stempel, der ligesom vil bortfjerne al ejendommelighed og kun fastholde det almindeligt vedtagne og passende i alle forhold. Det var, som han frygtede eller undså sig for nogensomhelst ytring af begejstring og varm følelse, hvorved holdning og ligevægt kunne komme i fare.

Uagtet hans inderligste liv var knyttet til hans datter, havde hun dog næsten aldrig modtaget et kærtegn af ham eller hørt et frit udtalt hjerteord af hans læber. Hun havde en næsten ubegrænset ærbødighed for rigtigheden i hans domme og

meninger; men han ytrede sig aldrig om andet, end hvad der lå indenfor grænsen af det klart begribelige. Alt, hvad der kunne kaldes mysterier i åndens verden, bortfjernede han i enhver samtale som foruroligende og næsten usømmeligt i det dannede selskab. Hans faderlige kærlighed sluttede datteren sig kun til af hans utrættelige omhu for hendes forstandsudvikling og den næsten ridderligt høflige eftergivenhed, hvormed han behandlede hende som voksen. Nu, da han skulle sige hende farvel så godt som for bestandig – for de gensidige besøg i fremtiden ville kun blive sjældne og korte – følte han sig langt heftigere bevæget, end han ville tilstå sig selv eller lade nogen mærke.

Han red langsomt og lod sit lidet begivenhedsrige levnedsløb rulle sig forbi. Han så sig som den omhyggeligt opdragne dreng af middelstanden, der gik med artig beskedenhed med sine flittighedsbelønninger og fortræffeligt anbefalende karakterbøger gennem skolelivet. Han så sig agtet som den flittige student, den velbegavede unge mand, der passede i ethvert dannet selskab. Han så sig gå heldigt frem fra trin til trin på embedsstigen til sit nærværende standpunkt, der sandsynlig kun havde nogle få titelgrader tilbage til kulmination. Selv hans forlovelse og bryllup gjorde ingen betydelig forandring i den overenskomstens mekanisme, han fra sin barndom var indsnerpet i. Han havde været forelsket i den passende grad, der kunne forenes med den gode tone og den tarvelige genkærlighed, han troede at finde. Han havde levet et såkaldt lykkeligt ægteskabsliv i ti år, gjort et passende antal selskaber om året og var nu den velhavende enkemand, der strengt iagttog sine embedspligter, førte et anstændigt hus

og nød almindelig agtelse. Han måtte prise sin lykke næsten i alt og følte sig dog så fattig, så forladt, så håbløs og tom på al livsfylde, at han ikke turde tænke derpå med sin hele sjæl af frygt for at tabe den ligevægt og det herredømme over sig selv, hvori han satte sin eneste stolthed. Desuagtet fandt han et slags tilfredsstillelse i, når han var ene, at nærme sig til det yderste punkt i hans selvbeskuelse og stille sig på randen af den uendelige tomheds afgrund, for dog, med et slags høflighed mod sig selv, at lade tanken glide forbi og smile roligt over sin selvbeherskelse og afsigelse af al højere lyksalighed.

I en sådan stemning nåede han den såkaldte Mølleskov-høj, hvor han næste dag på embedsvegne skulle være til stede ved en henrettelse. Her skulle han oplæse dødsdommen for Mikkel Kvæler på retterstedet. Synet af galgebakken med det oprejste skafot, han nu red tæt forbi, rev hans tanker bort fra billedet af hans eget liv til forestillingen om, hvorledes det måtte se ud i en sådan forbryders sjæl, som den forstokkede morders. Ligesom han med en vis moralsk tryghedsfølelse forfulgte denne tanke, sprang hans hest pludselig til side og blev sky. Det var mørkt, og der var intet at se på vejen; men han troede at have hørt en lyd som af et dybt, hjerteskærende suk. "Er der nogen?" råbte han højt med kraftig stemme og tvang hesten til at gå langsomt. Der påfulgte intet svar, og han fortsatte sit ridt gennem skoven. "Rolig gamle!" sagde han og klappede den fnysende hest på halsen, "passer det sig for dig at have syner! Vil du vide mere, end vi, om det usynlige? Pas dit embede! Når du har udtjent, får du nådsensfoder – som jeg – eller en kugle bag øret. Så er alting forbi. Hm ja, i det store intet er der jo intet at frygte."

Det var, som han greb sig i, at det i grunden ikke var til hesten, men til sit eget indre, han talte, og han blev ligesom forlegen for sig selv. Slige udbrud af mørke eller bitre tanker anså han det for upassende at forurolige sig selv og andre med.

Efter et par timers ridt standsede han ved Mølleskov-kroen, hvor alt forud var bestilt til den lille enlige bryllupsfest. Det var således foranstaltet efter brudeparrets ønsker, tværtimod faderens anskuelse af det passende ved slig lejlighed.

I krodøren blev han modtaget af det lykkelige brudepar. Magister Stær holdt sin brud fast ved hånden og gik intet skridt uden at drage hende med sig. Han var inderlig lykkelig over at kunne fejre sit bryllup på et sted, hvor der hverken var naboer eller genboer, hvor ingen nysgerrige øjne foruroligede ham, og hvor han ikke næste dag skulle modtage en ligegyldig eller smålig opmærksom hærskare med alle de intetsigende lykønskninger. Han følte sig så glad, at han undertiden gjorde et hop og ville gerne gnide sine hænder, som han i lignende stemninger plejede, hvis han ikke derved skulle slippe den lille, nydelige hånd, han holdt så fast på. Her i den simple, landlige kro, hvor ingen kendte ham, var al hans forlegenhed og ubehjælpsomhed forsvundet. Her følte han sig fri og mægtig som en konge.

I de øverste gæsteværelser, som udelukkende var overladt til familien, havde allerede de unge folk indrettet alting ret hyggeligt og hjemligt. Brudekransen var taget ud af syposen og blev af og til sat bruden på hovedet, når opvartningspigen ikke var til stede, og sjalet, hvormed hun skjulte sin brudedragt, blev da bortkastet. Den splinternye brudgoms-klædning af fint, sort klæde og den hvide broderede silkevest, som hr. Stær hele

dagen havde følt sig fremmed for sig selv i, mærkede han nu slet intet til. Kufferten med deres andre klæder var ved en fejltagelse sendt forud til præstegården, og man havde kun de nødvendigste bekvemmelighedssager med i en natsæk. Nu fandt de imidlertid begge to, at det netop således var i sin orden. Ingen andre, men de selv måtte kunne se på alting, at det var en bryllupsfest. Larmen af bønder og simple rejsende i skænkestuen og køkkenet vedkom dem ikke og syntes dem endog at forøge hyggeligheden i deres lille, afsondrede bryllupssal.

"Er her ikke prægtigt?" sagde magister Stær og førte sin svigerfader til sæde i sofaen.

"Er her ikke velsignet, kære fader?" sagde Vilhelmine og skænkede på tepotten med den venstre hånd, mens den glade brudgom endnu holdt fast på den højre.

"Ja, vel! ja, vel!" svarede byfogeden adspredt, "rent og ordentligt er her gerne. Noget behageligere havde jeg dog ønsket det her. Det er brave folk her i kroen. Her er dog i dag en usædvanlig larm og færdsel. Jeg så en flok karle med en fremmed politibetjent ride herfra i fuldt firspring."

"Lad dem færdes, som de vil, i den urolige verden uden om os!" sagde hr. Stær og kyssede sin bruds hånd uden at slippe den. "Her regerer vi nu ene og har alt, hvad vort hjerte kan ønske!"

"Meget rigtigt, hr. svigersøn," svarede byfogeden og forlod sofaen for at se ud af vinduet. – "Jeg går dog lidt ud i skænkestuen for at se, hvad der er på færde," tilføjede han straks efter og gik ud.

Han blev temmelig længe borte, men for de elskende blev tiden ikke lang.

"Maskinen går af kog – slip min hånd lidt, kære og lad mig ringe," sagde endelig bruden. Med den løsladte hånd skjulte hun brudekransen i syposen, drog sjalet sammen over sin brudekjole og trak i klokkestrengen.

Da temaskinen kort efter ved opvartningspigens kunst sang sin hyggelige vise, og faderen trådte ind igen til dem, fulgte pigen ham i hælene med et blækhus og andre skriveredskaber. Hun så kransen på den smukke dames hår og studsede. Med et skælmsk smil forlod hun stuen, og et øjeblik efter vidste hele huset, at det var et brudepar, der gæstede dem.

Byfogeden havde straks sat sig til at skrive.

"Kom, kære fader, din te bliver kold" sagde Vilhelmine, "er du heller ikke her engang fri for embedssager?"

"Jeg kommer straks!" svarede han, "kun et par ord til, så er jeg færdig. Hør, hr. svigersøn!" vedblev han kort efter. "Lad mig et øjeblik forstyrre Dem! det er noget, De også bør kende, hvis De mulige skulle få øje på personen. – Middelmådig af vækst, ligeså af bygning – sorte hår – brune øjne – – taler dansk – – luder med hovedet – var ved undvigelsen iført en overmåde afslidt og smudsig sort kjole, ditto forhen gule skindbenklæder – ditto rød plysses vest, ligesom ved hans første pågribelse og aflevering for to år siden til herværende jurisdiktion –"

"Men jeg forstår dog ikke ganske?" sagde magister Stær. "Denne personbeskrivelse –"

"Det er signalementet i et stikbrev, jeg her udsteder," svarede justitsråden. "Det er efter den berygtede morder, som skulle

henrettes i morgen her tæt ved, og som jeg skulle oplæse dommen for –"

"Uhyret, der kvalte de gamle møllerfolk?" udbrød Vilhelmine.

"Ganske rigtigt! han har fundet midler til at undvige på sin transport hertil fra Stokhuset, og det lige her ved kroen for en halv time siden. Her ville de have overnattet med ham, hvad jeg dog ikke har været underrettet om –"

"Hu! Det var fælt! Gud ske lov, han kom herfra!" udbrød bruden. "Skulle vi have været under tag her i nat med det græsselige menneske! – Hvordan er det gået til?"

"Han har smøget lænkerne af sig – de ligger derude i vognen. Den ene fremmede politibetjent er bragt beruset herind i skænkestuen. Den anden ville have bragt delinkventen her ind, mens kusken trak hestene til stalden, men har fået et svært slag i hovedet med lænken, idet morderen er sprunget fra ham i mørket. Det har været den sårede betjent, jeg har mødt, med fire andre karle til hest, nu, da jeg kom. Det har vist været morderen, jeg selv hørte sukke hist i krattet under galgebakken. Nu er han sagtens i skjul for i nat; men stikbrevet må være i avisen i morgen!" Byfogeden gik nu hastigt ud for at besørge det fornødne.

Den uhyggelige uro i huset havde for et øjeblik gjort et skår i brudeparrets hjemlige glæde.

"Lad nu ikke denne lille begivenhed forstyrre os, siden vi dog har valgt dette mindre passende hus til familiefesten!" sagde byfogeden, da han kort efter kom tilbage og nu roligt drak sin te. "Jeg har gjort, hvad jeg kan og har intet ansvar. I morgen skulle jeg for sidste gang have haft med den ubehagelige delinkventsag at gøre."

"Det er rart, du nu slipper derfor!" sagde Vilhelmine. "Det var så stygt netop dagen efter vort bryllup. Derfor har du nok heller ikke talt derom?"

"Det havde du jo ikke behøvet at vide!" svarede faderen. "Den forretning slipper jeg dog næppe for" tilføjede han: "forbryderen vil snart være opsporet. Signalementet er kendeligt nok. De klæders historie har jeg haft meget med at gøre. Det vil måske more dem, hr. svigersøn! Kjolen har tilhørt en præst, benklæderne en svær skovrider, og i den pynt har vor flinke Anton stået til konfirmation." Byfogeden fortalte nu hr. Stær, hvad der var ham mærkeligst ved den hele sag, men inden han kom til ende dermed, fo'r han pludselig op. "Jeg må straks ride til byen!" sagde han "der falder mig en omstændighed ind, som kunne gøre misdæderens fuldkomne undvigelse mulig. Godnat! Jeg må bryde op – det er embedspligt! – Ses vi ikke her i morgen tidlig, tænker jeg dog nok at indhente Dem. Godnat!"

Dermed var han ude af døren, og han red forbi deres vindue i stærkt trav, inden hr. Stær kunne slippe brudens hånd for at se sin svigerfader stige til hest og få nærmere oplysning om den embedspligt, der nu aldeles berøvede dem hans selskab.

"Den kære fader! Han under sig dog aldrig ro for det embede!" sagde Vilhelmine med et let suk. "Så ivrig en embedsmand vil du dog ikke blive?"

"Mit kald bliver jo fredens og ordets stille tjeneste!" svarede den unge præst. "Din faders liv tilhører loven og verden. Evangeliet har han jo aldrig villet høre mig tale om."

"Heller ikke med mig har han rigtig talt om livet og glæden deri," sagde Vilhelmine, "det gudelige passer ikke til

selskabslivet og daglig tale, har han altid sagt – men han har sørget for, at det tidligt kom til mig gennem andre."

Stemningen hos det glade, enlige brudepar havde nu taget en from og højtidelig retning. "Ak ja!" sagde bruden til sidst, "der er, Gud ske lov, en uendelig fred og glæde at håbe for alle sjæle. Hvo ved, om ikke selv denne forskrækkelige morder nu kan få frist, endog i denne verden, til at blive et nyt og bedre menneske? – Jeg er ret så glad ved, at han ikke skal være under tag med os her i nat og vente på sin gruelige død i morgen."

"Og mere for hans mulige frelses skyld, end for den ubehagelighed, vi er blevet fri for, kæreste Mine! – – ikke sandt?" spurgte den unge præst.

"Jo visselig! Det var hæsligt egennyttigt af mig, at jeg før kun tænkte på os selv og den lille ubehagelighed på vor bryllupsaften. Nu vil jeg ønske, han kan flygte til et land, hvor ingen kender ham, og gå i sig selv. Jeg vil bede godt for ham på min bryllupsdag, som vore dronninger i gamle dage for alle dem, der lå i bolt og jern –"

"Og til en mægtigere konge, end vore dronninger bad om deres frihed! – ikke sandt?"

"Ja, ja, kæreste sjæl!" hviskede bruden og trykkede et kys på sin præstelige brudgoms kind.

De syntes i det samme begge at høre et dæmpet suk i deres nærhed. De studsede og så sig om i stuen; men der var ingen til stede. Vilhelmine åbnede døren til et sideværelse mod haven, hvor hendes fader skulle have overnattet, men fandt det ledigt. De så nu, om døren til gangen var lukket, og tænkte ikke mere derpå.

Da lysene var slukkede i den lille festsal og det tilgrænsende brudekammer, var der også blevet roligt i huset. I skænkestuen sad kun et par fragtmænd ved deres ølkrus, mens den fremmede politibetjent sov sin rus ud på en bænk. Gårdskarlen gav fragtmændenes heste vand, og så snart de var kørt bort, gik han også til ro. Opvartningspigen, som havde bemærket brudekransen på Vilhelmines hår, havde siden med stor deltagelse grebet enhver lejlighed til at tage hende og brudgommen ret i øjesyn. Hun havde med stor begejstring skildret brudens dejlighed for husets folk. Brudgommen havde hun fundet "ret pæn"; hun vidste nu fra kusken, at han var en "splinterny præst"; det kunne hun da også se på hans nye, glinsende sorte klæder. Den hvide broderede silkevest beundrede hun især. Men hvad hun ikke kunne lide var, at den unge præst holdt sit hoved så meget nedad, "al den stund han dog havde en brud, som det nok var værd at knejse af."

Det var en smuk efterårsaften. Månen var stået op. Da opvartningspigen gik til sit sovekammer, kastede hun endnu et nysgerrigt blik til stuen, hvor det enlige bryllupsgilde havde stået. Der var nu stille. Rullegardinerne var nedrullede, og der var intet lys at se. Til sin forundring hørte hun udgangsdøren knirke. Hun skjulte sig bag vandposten og så tydeligt, at den unge præst med sin pæne, sorte kjole og den hvide, skinnende vest listede sig ganske sagte med sit dukkende hoved over landevejen og forsvandt i Mølleskoven på den anden side af vejgrøften. Det var hende ganske ubegribeligt. Hun blev stående længe i sit skjul for at se, om han ikke snart kom tilbage; men han kom ikke. Hun rystede på hovedet over den

besynderlige brudgom, der således rendte fra sin brud, og med mange betænkeligheder derover gik hun ind i sit sovekammer.

Da Vilhelmine vågnede om morgenen, var det ikke lyst endnu. Man havde aftalt at bryde op i dagningen og derfor stå meget tidligt op. Hun mærkede, at Stær allerede var oppe og klædte sig på i det næste værelse, hvor han om aftenen, efter sædvane, havde sat sine støvler ud og lagt sine klæder (selv den hvide silkevest) på en stol ved døren for at få dem børstet. Hun tilråbte ham et kærligt godmorgen og spurgte, om det allerede var tid til at gøre sig rejsefærdig.

"Jeg er allerede påklædt!" svarede han, "men det er for tidligt for dig. Jeg går nu kun og muntrer kusken og forlanger te til os. – Jeg skal nok lukke døren efter mig."

Magister Stær var kommet for tidlig op. Han gik i mørke over gangen og gennem en mindre gæstestue til skænkestuen, hvor folkene dog nu var oppe og ventede med deres træskeer i hænderne på deres davre. Der hang en tranlampe over bordet. Der sad gårdskarlen og to andre karle tilligemed den fremmede politibetjent, der nu havde sovet sin rus ud og syntes noget modfalden over den ulykke, han nok havde pådraget sig ved sin uefterrettelighed.

"Er min kusk her?" spurgte magister Stær og trådte ind til dem. Men næppe faldt lampelyset på hans skikkelse, førend den fremmede politibetjent sprang op med stirrende øjne og greb ham i brystet. "Lænken! – lænken, karle!" råbte han, "jeg har ham!"

"Hvad? – hvem? – hvad for noget?" råbte karlene forbavsede.

"Ih, tyven – morderen – ham, der skal rettes i dag!" råbte politibetjenten og surrede allerede magisterens arme sammen

på hans ryg med sit halstørklæde, "skynd jer! Hent lænken! – den ligger jo i vognen, siger I."

"Jeg beder!" sagde magister Stær og så sig forundret om, som han drømte. "Jeg begriber ikke – jeg indser sandfærdig ikke, hvad De mener med således at antaste mig."

"Det skal vi snart lære dig at forstå på galgebakken, din ærkegavtyv!" svarede politibetjenten. "Nej, se, hvor han skuler, den rad; vil du lade, som du ikke er dig selv, Mikkel Kvæler! Sådanne to smukke fugle finder vi næppe i hast."

"Men jeg beder Dem indstændigst!" sagde hr. Stær, "antager De mig for den undvegne delinkvent?"

"Hvem skulle du ellers være, du gulbenede galgenfugl med det røde, skabede bryst og den sorte hale?" råbte politibetjenten og puffede ham. "Du er satan selv kanske; men derfor slipper jeg dig ikke! I går fik du drukket mig på pelsen og fik smurt haser, hører jeg – men i dag skal du ikke slippe af mine næver, før mestermanden har dig fat –"

"Her er lænken!" råbte nu gårdskarlen. "Det er ganske rigtigt Mikkel Kvæler. Jeg så ham jo ved lygten, da I kom med ham, inden han løb fra jer."

"Men er her da intet menneske, som kender mig og kan oplyse denne ubegribelige fejltagelse?" sagde hr. Stær. "Lad pigen gå ind til frøkenen – til min kone, vil jeg sige, og bede hende –"

"Ej, ej, Mikkel, har du en kone med? Og hun er frøken?" sagde retsbetjenten og lo. "Spænd straks for min vogn, gårdskarl! og få min kusk på benene! Skaf mig en stærk karl med til retterstedet! Før kl. otte skulle vi ikke være der med raden; men

vi har jo et godt stykke vej, og pokker skal passe længer på den gavtyv, end man har nødig!"

"Men når jeg siger Dem, at mit navn er Stær, og jeg er *magister artium* og ordineret kapellan og er på rejse med min brud til mine forældre –"

Karlene lo. "Jo, du er en net kapellan, Mikkel!" sagde gårdskarlen, "du vil tage dig prægtigt ud på en prækestol!"

"Men, jeg beder Dem, løs mine hænder! og jeg skal vise Dem både mit magisterdiplom, mine breve fra bispen og alle mine attester! De ligger i min højre lomme –"

"Så skal vi snart finde dem!" sagde politibetjenten og gjorde et greb i den højre kjolelomme. Hånden kom op af lommen med en lille brændevinsflaske og et stykke pølse.

"Jo, Deres Velærværdighed! Dokumenterne er i god orden!" sagde politibetjenten.

Alle lo, og man trak magisteren, trods alle beskedne modforestillinger, ud af skænkestuen.

Det var imidlertid blevet lyst, og nu bemærkede først Stær, at han var iført en gammel, smudsig, afskyelig dragt, netop sådan, som den, hans svigerfader havde beskrevet i stikbrevet. "Hvad er dette?" udbrød han, "tog jeg ikke mine nye klæder på i morges ved samme stol, hvor jeg havde lagt dem i aftes?" Han fik nu øje på opvartningspigen, som med nysgerrig gru betragtede ham. "Sig til frøkenen" bad han, "nej, sig til min kone, lille pige! – men uden at forskrække hende – sig kun, der er mødt mig en lille ubehagelighed – men man er i begreb med at føre mig til retterstedet – og –"

"Hu! Nej, det er dog fælt at se nogen, der skal rettes!" sagde pigen, "hvad for en frøken mener han?"

"Min kone – min brud – madam Stær hedder hun i dag – hende, jeg kom med i går – hende der oppe i kammeret –"

"Den unge præsts kone! Ak! Den stakkel! hende, manden rendte fra i nat?"

"Hvad for noget?" udbrød Stær forbavset, "er hendes mand rendt fra hende? – er jeg rendt fra hende?"

"Nej, præsten, hendes brudgom – det så jeg jo selv; og han er ikke kommet tilbage – det ved jeg."

"Nu ingen sladder længer med pigen, Mikkel, til vogns!" råbte politibetjenten, og da magisteren fremdeles gjorde indsigelser, blev han uden omstændigheder kastet op på vognen, og den rullede afsted.

Andet kapitel

Da vognen var kørt bort med magister Stær, der med lænken om fod og hånd sad fastklemt i armen på politibetjenten med en anden stærk karl bag ved sig, der holdt ham i nakken, gik opvartningspigen med et deltagende suk tilbage til skænkestuen, hvor der nu ikke taltes om andet end den forestående henrettelse.

Vilhelmine havde imidlertid fået god tid til at klæde sig på. Formedelst Stærs uheldige befaling til flyttegodskusken, der var kørt forbi dem med deres kuffert, måtte hun nu atter iføre sig sin brudekjole. Hun smilede dog ret inderlig glad over den kære brudgoms ubehjælpelighed i alle verdslige sager, mens hun gerne fejrede deres anden dags bryllup på denne måde.

Hun havde uforstyrret fuldendt den vel stadselige rejsepåklædning og begyndte at undre sig over den ivrige morgenmand af brudgom, der ville så tidligt afsted og nu ikke kom tilbage. Den te, han havde lovet at sørge for, udeblev ligeledes, og han havde af lutter omhyggelighed lukket hende inde.

Hun ringede, men adskillige gange forgæves. Endelig kom pigen til døren, men kunne ikke komme ind og måtte bort igen for at hente hovednøglen.

"Nu kom de da afsted med ham!" sagde pigen, da hun til sidst kom ind med temaskinen til Vilhelmine. "Om forladelse, madam! hvis De har ventet på mig, men jeg måtte endelig se, hvordan sådant et menneske ser ud, som skal rettes. – Det skal være så advarende, siger man – og så kom det til med døren –"

"Er den undvegne morder da grebet?" spurgte Vilhelmine.

"Ja, madam! og nu ager de ham til retterstedet – hu! det er fælt at tænke på! Jeg gad dog nok se det, når jeg kunne stå langt borte; men så ville jeg holde begge hænder for øjnene. Han så dog ikke så forskrækkelig ud i ansigtet, som jeg havde troet; han havde kønne brune øjne og en meget pæn næse; han var lige så fin i huden som deres mand, men ækel var han i klæder. Han snakkede næsten ganske som et kristent menneske, men det var rigtignok noget forvirret tøj om hans kone, som var frøken – og man kunne nok se, han havde en ond samvittighed, for han skulede og så altid ned på sine fæle gule –"

"Så skal han nu miste livet, før han måske aner dets betydning!" udbrød Vilhelmine, "ak, ja! Han var jo et farligt umenneske. – men hvor kan Claudius – hvor kan min mand blive af?" spurgte hun og blev rød ved første gang at sige min mand.

"Deres mand, lille madam! ak, ja! hvor kan han blive af?" gentog pigen med inderlig deltagelse, "det må De nok sige, madam! det er ikke, hvad man skulle vente!"

"Ikke det? hvordan mener du?"

"Således at liste sig bort og blive rent borte –"

"Rent borte bliver han da ikke, og han listede sig heller ikke videre – han løb nok en stol om i den anden stue; men jeg har længe været påklædt og ventet både på ham og på din te –"

"Ak, ja! Her er den, madam, gid jeg kunne sige det samme om Deres mand! Men han drikker næppe te med dem. Jeg har også kun bragt et par kopper –"

"Hvor kan det falde dig ind, min pige? Har han måske forlangt kaffe til sig selv?"

"Nej, lille madam! Han tænkte vist hverken på kaffe eller te; han lod til at holde mere af skoven og den friske luft –"

"Ja så! det ligner ham! den smukke skov så tæt herved har altså lokket ham –"

"Ak, ja! den må til visse have forlokket og forhekset ham, når han kunne snige sig bort fra så dejlig en brud –"

"Hvor ved du, at jeg var brud i går, lille pige?" spurgte Vilhelmine og rødmede.

"Det kunne jeg jo sagtens se på kransen og al den anden herlighed. Men madamen ser jo ganske fornøjet ud – det kan jeg ikke forstå efter sådan en ulykke – har De da slet ikke savnet ham?"

"Jo vist! det siger jeg dig jo; men det er da ingen ulykke, om han er gået lidt over i skoven og har glemt tiden, som han plejer –"

"Men det er dog en forskrækkelig glemsomhed af en brudgom, når han både kan glemme tiden og bruden og løbe fra hende på sådan en tid –"

"Jeg forstår dig slet ikke, barn!" sagde Vilhelmine. "Gå ud og se, om min mand ikke er der! sig, jeg venter ham! og bring så et par kopper til!"

"Ak! Det skal jeg grumme gerne, lille madam! men det nytter såmænd til ingen ting. Har han været borte den hele nat, kommer han nu vist ikke igen for at drikke te."

"Du er en underlig pige! Den halve time, inden det blev rigtig lyst, er da ikke den hele nat –"

"Tror madamen da, det var i dagningen, han løb fra dem? nej på det lav! klokken var ikke elleve i aftes, og jeg var endnu ikke gået til sengs."

"Hvem taler du om, min lille pige? Vi forstår nok slet ikke hinanden."

"Ih! jeg taler om Deres mand, brudgommen, den unge præst med den fine, sorte kjole og den hvide, baldyrede vest – ham, som altid holdt Dem i hånden og dukkede lidt med hovedet – ham, som jeg selv så liste sig herfra og rende over i skoven, inden klokken var slaget elleve."

"Du drømmer, lille pige! Han var kommet lidt for tidlig op – det er sandt nok; men det kan dog næppe være tre kvarter siden, han gik ud for at kalde på kusken og bede om te."

"Gud bevare os nådelig! lille madam! Tror De, *han* var deres mand?" udbrød pigen forskrækket "*han*, der i dagningen kom ud i skænkestuen og spurgte om en kusk? – han med den røde vest og de fæle gule – herrejemini! herrejemini! hvad er det dog for en skrækkelig ulykke! Nu begriber jeg, hvad det uhyre mente med frøkenen, der var hans kone, og som jeg skulle kalde på – arme, ulykkelige madam! og det har De slet ikke mærket? Så ved De det endnu ikke selv? Ak! Jemini! Jemini! – Deres mand er løbet fra Dem kl. elleve i aftes, og *han*, der gik fra Dem for en halv time siden, ret som folkene skulle have davre – det var morderen, Mikkel Kvæler – ham, de nu ager afsted med til retterstedet."

"Du kunne skræmme livet af mig, pige! hvis jeg ikke vidste det bedre," sagde Vilhelmine og var dog blevet bleg. "Jeg kendte jo hans stemme så tydeligt. Men hvor kan han være så længe? Følg med mig! Er han gået over i skoven og faldet i tanker, vil vi kalde på ham og få ham ind!"

Hun kastede nu hastigt sjalet over sig og ilede ud. Pigen fulgte hende med udråb og beklagelser over den forskrækkelige

ulykke, når ens brudgom listede sig bort, og man fik en tyv og morder i stedet.

Stærs ubegribelige forsvinden begyndte dog stærkt at ængste Vilhelmine, da hun forgæves havde søgt ham i nærheden af huset og gennemløbet en stor del af skoven med pigen bag efter sig. Hun kaldte på ham, både ved fornavnet og binavnet, med stedse ængsteligere stemme. Hun frygtede, han var blevet syg eller faldet i en grøft eller på anden måde kommet til ulykke.

En hel time forløb. Solen var kommet op over skoven. Næsten to timer var forløbet, inden hun opgav sin eftersøgen og med stor uro vendte tilbage til kroen. Her så hun nu sin fader komme ridende med en vogn bag efter sig, hvorpå der sad et lurvet klædt menneske med nedbøjet hoved, som i dybe tanker.

"Fader! fader!" råbte hun, "hvor er han! – hvor kan han dog være?"

"Her – her, mit barn!" svarede faderen, "fat dig, min datter! der er ingen egentlig ulykke sket. Jeg kom tids nok til at redde ham både fra skarpretteren og den nysgerrige folkehob. Jeg fik bud om, at man kom med delinkventen. Til alt held kendte jeg ham, inden de fik bragt ham indenfor kredsen. Her har du ham, hel og holden, og uden at det synderlig har angrebet ham eller forstyrret hans rolige sind – hvor ærgerligt det så er. Se! der har du ham!"

"Ih, du forbarmende Gud!" råbte opvartningspigen, "det er jo morderen, hun flyver i armene på!"

"Men hvad er dog det for en historie, kære? og hvordan ser du dog ud?" udbrød Vilhelmine nu glad og betragtede højst forbavset sin brudgoms forfærdelige dragt.

"En lille ubehagelighed, kære Mine! men uden alle slemme følger for liv, sundhed og ære," svarede magisteren. Snart var det væsentlige ved denne begivenhed oplyst.

En halv time derefter forlod magister Stær og hans unge kone Mølleskov-kroen i den nye, smukke offenbakker. Stær havde fået sine forbryderklæder ombyttet med den tykke kromands søndagsdragt, der rigtignok kunne rumme tre sådanne lærde mænd og gav ham et så forunderligt spidsborgerligt udsende, at Vilhelmine ikke kunne betragte ham uden at le. Selv lo han nu med over det hele, lille eventyr. Svigerfaderen var den eneste, der intet latterligt kunne finde deri. Det var ham en aldeles upassende stilling, hans svigersøn var kommet i; den kunne gerne blevet farlig. Den lærde, unge mands ukyndighed i alt praktisk havde nu jo næsten bragt ham på skafottet. Det var faderen dog inderlig kært, at hverken hans datter eller svigersønnen tog sig denne sag nær. Han så deres glade ansigter i vognen og nikkede til dem med et smil, som han imidlertid havde nogen møje med at fremtvinge.

I Lundeby præstegård, som var målet for de unge ægtefolks og den alvorlige byfogeds rejse, blev de ventet med længsel og glæde. Flere dage forud var alle gulve skurede, de gammeldags stole og skabe bonede og de blyindfattede vinduer polerede. Indkørslen til præstegården, mellem de to store aske med storkerederne, var af husfolkene prydet med en bue af grankviste og efterårsblomster, som en slags æresport, hvorover der stod at læse: "Vor Herre bevare indgang og udgang både for vore unge og vore gamle velsignede herrer og madamer *stære*!"

Fra den tidlige morgen havde der været travlhed i præstegården. I køkken og bagers duftede der især af brændte kaffebønner og friskt hvedebrød. Om eftermiddagen skulle nemlig hele landsbyens befolkning beværtes, når de, som man vidste, med skolelæreren i spidsen, ville hilse brudeparret til velkomst. Den gamle husmoder, provstinden, med det hvide hår under det gammeldags hovedtøj, gik, med nøgleknippet ved siden af det snehvide forklæde, fra det ene sted i huset til det andet og havde øje med, at der intet forsømtes. En nydelig niårspige løb ved siden af hende og havde tusinde ting at spørge om. Det var Lise, Jørgen Hønsekræmmers datter, der nu i to år havde udviklet sig betydeligt. Hun var alles yndling i præstegården. Når hendes forældre en gang om måneden så til hende, var de ganske undselige over, at hun "ligesom virkelig" regnedes til hr. provstens familie, og at de nu selv med deres ringe barn skulle sidde til bords med en provst og provstinde; men på anden måde ville de gamle plejeforældre ikke have det. De jævne, simple forældre kunne da ikke noksom glæde sig over barnets fremgang i alt, hvad der var godt og smukt, og i så meget, som de ikke selv forstod; men de fandt snart, at jævnheden og simpelheden netop også var hjemme i dette landlige hus, hvis gamle beboere næsten af alle kaldtes bedstefader og bedstemoder. Hvad da barnets forstandige moder gerne med et sideblik til Lise spurgte provstinden om, var om hvorledes det gik med, hvad hun vidste nok. Den gamle provstinde nikkede da gerne ret mildt og svarede: "Med Guds hjælp, lille Karen! det giver sig med tiden."

Dette havde Lise nogle gange hørt, men aldrig vidst, hvad betød. Hun havde nok mærket, det var noget, der angik hende

selv, og var meget nysgerrig efter, hvad det dog kunne være.

"Anton kommer vel med, bedstemoder?" spurgte Lise nu og klappede i hænderne af glæde over, at hun så fik at høre, hvad han nu kunne spille på hendes fløjte. Hun ville også fortælle ham alt, hvad hun havde læst om Robinson, Harun al Raschid og alle de gamle danske konger og dronninger. Hvad hun især ville overraske ham med om aftenen i tusmørket, var sangene af "Høstgildet" og "Peters Bryllup", som den gamle provstinde havde lært hende både at synge og spille til på det gammeldags klaver fra forrige århundrede.

"Den Anton holder du nok meget af, lille Lise!" sagde provstinden og klappede barnets friske kind "han er jo også blevet en flink knøs, skriver min søn, og nu skal han snart ind til den store by og lære rigtig, hvad han har så megen lyst til. Men nu er han nok for stor til at lege eventyrprinsesse med, som den gang han var prinsen i din faders lille hønsegård."

"Det må han aldrig blive for stor til," svarede Lise og blev rød på kind og hals. "Så bliver jeg vred og bryder mig slet ikke om ham."

"Din barnefløjte har han sagtens lagt på hylden," vedblev provstinden og gav agt på de heftige bevægelser i barnets miner. "Nu spiller han nok kun på den store, herlige fløjte, han har fået af frøken Mine, min svigerdatter, mener jeg."

Der tindrede en heftig ild i Lises mørkeblå øjne, og hendes små hænder bevægede sig, ligesom hun brækkede noget over.

"Lise!" sagde den gamle, milde provstinde og så hende alvorligt ind i de gnistrende øjne, "glem ikke, hvad du har lovet mig!"

Barnets øjne fyldtes med tårer. Hun foldede heftigt sine hænder og bevægede læberne.

Efter en temmelig lang tavshed så Lise sig atter glad og livlig om. "Monstro Anton har gudmoders kæp endnu?" sagde hun. "Den har du ikke hørt historien om, bedstemoder! Skal jeg fortælle dig den?"

"En anden gang, mit barn! Nu har jeg så mange andre ting i hovedet. Sig mig kun, hvad tænkte du på før, da du blev så rød i kinderne? og hvad var det, du ville brække i stykker?"

"Min lille hyldefløjte, den, jeg gav Anton – hvis han ikke mer bryder sig om den og kun spiller på den store, smukke, han har fået af – af den rare frøken Mine."

"Og hvem var du så vred på?"

"Ih! På ham og på alle fløjter –"

"Nu, vær oprigtig, barn!"

"Og på frøken Mine lidt med; hende holder han jo meget mere af, end af mig. – Det har fader fortalt mig hver gang, han kom fra byen. Hun er jo også en stor og dejlig jomfru – og meget bedre og klogere, end jeg kan blive. Men det var stor synd at være vred på hende derfor; Anton kan jo heller ikke gøre for, at han holder mere af hende – og fløjterne ikke heller – og det var skammeligt af mig. Men nu er jeg god igen. Vor Herre hørte straks, hvad jeg bad ham om."

"Godt, mit barn! – og nu vil jeg sige dig, hvad det er, din moder altid med så megen omhu spørger mig om, når hun kommer. Det er, om du kønt, som nu, husker på, hvad hun har lært dig, når det urolige, heftige sind vil få magt i dig."

"Ja så! var det ikke andet?" sagde Lise og slog de store øjne ned. "Jo, det skal jeg nok huske! Det hjælper altid så godt. – Men

hør, bedstemoder! Jeg har tit tænkt på, når jeg var ond indeni, at det var en lykke, jeg ikke fik gudmoders kæp. Det er nok også en lykke, at det også kun er et eventyr. Men det kan du nok ikke forstå, bedstemoder! Du har nok aldrig hørt historien om: 'Rap dig, kæp!'"

"Hvad er det for en historie, lille Lise har på hjertet?" spurgte nu en mild, alvorlig oldingsstemme. Det var den gamle provst, som i sin grønne slåbrok og med den sorte kalot over de lange, hvide hår, kom ud fra sit studerekammer og i gangen havde hørt slutningen af Lises og hans kones samtale.

"Det skal jeg sige dig, bedstefader!" sagde Lise og tog den gamle mand ved hånden, "det var historien om en kæp, som altid slog den, man var vred på, når man bare sagde: rap dig, kæp!"

"Ville du kanske gerne slå nogen, du var vred på?" spurgte provsten.

"Nej, fy!" svarede Lise bestemt, "det ville være hæsligt af en lille pige."

"Men hvis du var en stor dreng!" spurgte provsten.

"Ja så – så kunne jeg vel nok bruge kæppen en gang imellem, bedstefader! hvis nogen gjorde mig fortræd; men så måtte jeg vel sagtens altid først spørge Vor Herre om forlov?"

"Det forstår sig! Det må vi altid, barn! det hører også til historien om kæppen! jeg kender den nok. Den rap-dig-kæp kan ikke slå andre end dem, Vor Herre er vred på."

"Nu vil du nok narre mig, bedstefader!" sagde Lise og så ham i de stille, klare øjne. "Det er jo kun et eventyr alt sammen, jeg troede også kun, det var sandt, da jeg var ganske lille – og Vor Herre kan jo aldrig blive vred."

"Hvem har sagt dig det, lille Lise?"

"Ih, det kan jeg nok vide; for kunne Vor Herre blive vred, så var der jo ikke noget ondt deri, og hvorfor måtte jeg så ikke have lov dertil?"

"Det skal jeg forklare dig, når du siden kommer ind til mig med din lærebog!" sagde provsten og klappede hende venligt på det gullokkede hoved. "Men hør, lille moder!" henvendte han sig til sin kone, "er det i dag eller i morgen, jeg har de to brudevielser? Jeg fik ikke skrevet det op."

"Det er jo først næste fredag, i dag otte dage, bedste! Og så kan vor søn jo holde begge vielser – så har vi kapellanen i huset og Claudius er så indsat – det husker du jo er i overmorgen, når vi har det store selskab."

"Det er på høje tid, vor Claudius kommer," sagde provsten med et let suk, "den glemsomhed tager dog slemt til."

"Når vi hjælpes kønt ad, lille fa'er! og lægger vor hukommelse sammen, så går det jo meget godt," sagde den milde husmoder og tog nu Lise med sig ud i køkkenet, mens provsten gik tilbage til sit studerekammer.

Om eftermiddagen var hele landsbyen i bevægelse. Den nye, smukke offenbakker rullede forbi kirken og kørte ind gennem æresporten i provstens gård. Såvel mandsskikkelsen, der næsten blev borte i kromandens frakke, som den smukke, pyntede dame ved hans side havde hilset og nikket glad til alle sider. Hestene var nær blevet sky for æresporten og de mange mennesker, der råbte hurra i gården. Men man havde set dem begge komme lykkeligt ud af vognen i de gamle provstefolks arme, og jubelen vedblev.

At den smukke dame var bruden, det var tydeligt nok at se; man tvivlede heller ikke på, at hvad der var indenfor den store, bevægelige kromandsfrakke måtte være kapellanen og brudgommen. Den anselige byfoged, der i sin uniform kom bag efter på sin høje hest, syntes dem prægtig som en konge og blev hilset med stor ærbødighed.

Mens nu velkomstglæden opfyldte hele præstegården, og den underligt forklædte brudgom fik sin kuffert ind i gæstekammeret for at blive synlig i sine egne klæder, fik de gamle af byfogeden en kort og fattelig beretning om de bryllupsdags-begivenheder, som en mindre alvorlig fortæller næppe havde fået dem til at tro.

Den eneste, der ikke delte den almindelige glæde, var Lise; hun gik ene ude i haven og græd. Ingen lagde dog mærke dertil, førend Vilhelmine efter kaffebordet ville gå op i gæstekammeret for at skifte klæder. Hun fik gennem havedøren øje på den lille, forgrædte pige og blev straks tiltrukket af hendes nydelige ansigt og skikkelse.

"Du er vist den lille Lise, Anton har talt så meget om," sagde hun venligt og vinkede barnet til sig. "Kom ind til mig! hvorfor går du der ude og græder?"

"Han er jo ikke med!" svarede Lise. "Og du – du er så gruelig stor og køn –"

"Din gode ven, Anton, kom ikke med; ja vist! det var sørgeligt" sagde Vilhelmine, "men hvad har du mod mig? – kan du ikke lide mig?"

"Ikke rigtigt – endnu," svarede Lise, "men du er jo rar – jeg ved det nok, og når jeg beder Vor Herre derom, kommer jeg nok til at holde af dig."

Det varede noget, inden Vilhelmine kunne blive klog på, hvad der foregik i den lille piges sind. Hun fik hende imidlertid ind med sig i gæsteværelset, hvor Lise hjalp hende med at udpakke kufferten og skifte klæder under en bestandig livligere og fortroligere sladren. Inden Vilhelmine forlod gæstekammeret og gik tilbage til familien, var hun og Lise blevet de allerbedste veninder. Da hun om aftenen kyssede Lise til godnat, slyngede barnet sine arme om hendes hals med en næsten lidenskabelig heftighed og hviskede: "Jo, jo! jeg holder grumme meget af dig. – Jeg behøver ikke at bede ham derom. – Jeg kan selv!"

Tredje kapitel

Byfoged Kyng ville overvære sin svigersøns indsættelse og første gang høre ham prædike. Han frygtede for den lærde unge mands forlegenhed, og for at rygtet om hans eventyr forrige dag skulle sætte ham i et latterligt lys hos hans menighed. Herom talte han dog ikke til nogen. Det par dages ophold hos de gamle i præstegården havde imidlertid en besynderlig virkning på hans eget sind. Den fred, stilhed og hyggelighed, der var udbredt over det hele hus, mens provsten og hans søn om lørdagen studerede til deres prædikener, havde ham noget beroligende, højtideligt og forventningsfuldt, som han ikke ret kunne forklare sig. Det var et slags helligaftensstemning, han derved første gang sattes ind i, uagtet han kun betragtede det kirkelige liv og al udvortes gudsdyrkelse som en klog og nyttig stats-indretning, hvis værdighed og sømmelighed man måtte overholde.

I præstegården var det nu, som ikke alene husmoderen, men også husfolkene i køkkenet og gården besørgede de daglige sysler med en vis sagtfærdighed og stilhed. Det forekom ham næsten, som husdyrene selv dæmpede deres larmen, når de nærmede sig vinduet til studerekammeret. Hvad han ellers ville kalde dødt og kedeligt, var ham her en velgørende ro. Han tilbragte første gang i mange år en formiddag uden verdslige forretninger, med en bog i hånden, og – hvad han ikke i tyve år havde givet sig tid til – han satte sig helt og levende ind i et åndrigt digterværk, som han tilforn kun løselig havde gennembladet. Det var nu, som det rige poetiske liv, der fra bogen strømmede ind til hans inderste og vakte, hvad der så

længe havde slumret, også var udbredt over det hele hus og alle mennesker omkring ham.

Ved middagsbordet var den gamle provst særdeles livlig. Husmoderen vidste på sin egen stille måde at vedligeholde denne stemning. Skæmt og alvor blandede sig med den behageligste afveksling i den fælles underholdning.

Hvor højt Kyng i grunden skattede sin lærde svigersøn, og hvor ubetinget han elskede sin datter, så elskværdige havde de dog aldrig før forekommet ham. Det var, som den i verdenslivet så fremmede magister stær først var blevet rigtig hjemme i sine forældres hus, blandt sine barndoms-omgivelser, og som Vilhelmine her havde fundet et par eventyrlige lyksalighedsfugle i de to "gamle, hvide stære", som de ofte med kærlig spøg benævnedes. Noget lignende var tilfældet med hendes fader. Begge de gamle forekom ham som de skønneste billeder af en patriarkalsk værdighed og inderlighed, som han troede længst forsvundet i verden. Hvad der allermest tiltalte og mod sædvane rørte ham, var at se på den lille Lises ansigt og høre hendes klokkerene, uskyldige barnestemme, når hun stod med foldede hænder ved bordet og fremsagde den korte, simple bøn, hvormed måltidet her efter gammel skik begyndte og sluttedes. I barnets mund havde de gudelige ord ham intet fromladende og usandt, som ellers i det daglige liv og ved verdslige foretagender i vor gennemreflekterede bevidsthedstid. Hvor det, således som her, naturligt smeltede sammen med en forsvunden tidsalders ærværdige levninger, fandt han den fromme skik meget smuk og i sin orden. Den gamle provst havde, med sine fædres, ligesom fra det sekstende århundrede nedarvede synsmåde af det kirkelige og

statsborgerlige liv, dog intet af den skarphed og afgørende myndighedstone, som var Kyng så anstødelig. Som sønnens svigerfader og hædret gæst blev den retsindige lovens og rettens mand behandlet lige så opmærksomt som hjerteligt, og intet af de punkter blev i samtalen berørt, hvorom man vidste, at de måtte have aldeles modsatte anskuelser.

Til Vilhelmines forundring foreslog hendes fader hende om eftermiddagen mod al sædvane en spadseretur i mark og skov og udbad sig den lille Lise til vejviserinde. Med sin datter under armen og det nydelige barn ved hånden, gik han nu så munter og meddelende imellem dem, som Vilhelmine aldrig før havde set ham. Lise sladrede straks fortroligt; hun fortalte ham om sin faders hønsegård og sine eventyrlege med Anton, og han hørte med stor fornøjelse på hende. Hun fandt særdeles behag i hans uniform og spurgte, om Anton aldrig kunne komme så vidt i verden, at han blev justitsråd og kunne se så kongelig ud.

"Det slags herlighed tror jeg ikke just det er, han sværmer for, min lille pige!" svarede Kyng, og et anstrøg af den gamle, kolde alvor kom pludselig tilbage i hans ansigt. "Du er lykkelig, lille Lise!" tilføjede han, "hvis du aldrig får større fordringer til lykken i verden, end en tom titel og en rød kjole kan tilfredsstille."

"Det forstår jeg slet ikke!" sagde Lise. "Hvorfor ser du nu så surt og snakker så kedeligt, justitsråd? er det ikke prægtigt at være sådant et stort, fornemt menneske? Jeg har aldrig set en justitsråd før! og ved du hvad? – dersom du ikke havde den dusk grå hår og de tre rynker midt i din pande – ja så tror jeg vist, du så endnu prægtigere ud end Anton, den dag, han havde

stået på kirkegulvet, og han sad på hønseburet på faders vogn, som på en trone, med den røde vest og de gule bukser!"

"Du overdriver dine komplimenter, min lille pige!" svarede byfogeden og lo ret godmodigt. "Så kender du også den hædersdragt, jeg har haft så meget bryderi med, og som nær havde kostet min brave hr. svigersøn livet i går? – Dog, tys! Lad os ikke tale derom!" afbrød han sig pludselig. "Det kan skade din mands værdighed, min datter!" sagde han alvorligt med lavere stemme til Vilhelmine, "hvis den fatale historie kommer ud blandt hans menighed, inden han har befæstet sig i dens agtelse."

Man talte nu om andre ting, og Lise kunne med alle sine spørgsmål ikke få mere at vide om, hvorledes en rød vest og et par gule bukser kunne være så farlige for nogens liv.

Denne dag hørte Vilhelmine for første gang nogle uforbeholdne, hjertelige ord af sin fader om, hvor enligt det ville blive for ham nu, hvor han daglig måtte savne hende. Hun syntes nu først at se, hvad hun hidtil kun ved mange slutninger var kommet til at antage, at faderen skjulte en stærk følelse under de tørre, vedtagne former, hvori han almindeligvis ytrede sig. Hun mærkede det også på hans faste håndtryk og så det i hans blik, da han denne dags aften sagde hende godnat. Hun følte sig ubeskrivelig lykkelig derover og vovede første gang at give sit hjerte luft ved inderligt at omfavne sin fader, hun nu først syntes helt at besidde.

Den lille Lise, som det "store, fornemme menneske" havde givet sig så meget af med, ville nu også vise ham sin hengivenhed. "Du er en rar mand, justitsråd!" sagde hun og nejede nok så net, "når du kun aldrig vil se surt, og du så vil sige

mig, hvordan Antons røde vest og gule skindbukser, som tyven stjal –"

"Tys, tys, barn!" afbrød han hende. "Jeg har jo sagt dig, det er noget, du ikke skal snakke om! Du er ellers en fortræffelig pige, og jeg holder meget af dig."

"Hun synger ganske kønt med os gamle. Det må De dog høre!" sagde provsten. "Vilhelmine hjælper os nok!"

På hans anmodning åbnedes det gamle klaver. – Vilhelmines pianoforte var ikke kommet endnu. – Det tarvelige instrument fra halvfemserne frembragte dog endnu smukke toner under Vilhelmines udtryksfulde berøring, og hun valgte, hvad hun vidste, de gamle og Lise plejede at synge sammen.

Thaarup og Schulzes: "I østen sølvblå dagen smiler" tonede nu smukt og rent i den halvdunkle præstegårdsstue med flere harmoniske stemmer. Såvel provstindens endnu sikre og yndige, men svage stemme, som provstens dybe bas blandede sig med Lises klare barnestemme. Vilhelmine med hendes lykkelige brudgom sang med. Hendes fader gik hastigt hen til vinduet. Den gamle sang var ham kær fra hans barndom. Han var i en bevæget stemning; men det fandt han aldeles upassende, at nogen skulle mærke i det endnu dog noget fremmede hus.

Søndag morgen havde et ganske eget udseende i præstegården. Alt, hvad der brugtes til det daglige arbejde, var flyttet til side. Husmoderens rok stod skjult i en krog. Et net med garnnøgler, der om lørdagen havde hængt på den hvidtede væg ved kakkelovnen, var nu forsvundet. Man så intet sytøj på bordet foran den gammeldags kanapé; men det var prydet med en snehvid dug med fint indvævede blomster fra de gamles

bryllupsdag. Gulvet, som her endnu efter gammel skik var bestrøet med fint strandsand, var omhyggeligt fejet i flammer. Selv deri fandt nu justitsråd Kyng noget hyggeligt, hvor ubehageligt det end ellers var ham at høre et sandskorn knistre under fodsålen.

Kort før kirketid samledes familien ved kaffebordet, fader og søn i deres præsteornat og med glad-højtidelige ansigter. Husmoderen var pyntet til at gå i kirke med Vilhelmine, men bar endnu det hvide køkkenforklæde. Lise skulle med; hun var strålende i sin splinternye, hybenrøde kjole. Man glædede sig over det smukke efterårsvejr, der begunstigede festen. Fader og søn vekslede et par præstelige ord om dagens evangelium, men henvendte straks deres opmærksomhed på deres verdslige gæst, og hvad han ytrede om den store forskel mellem søndagen på landet og i en købstad.

Nu trådte kirkesangeren ind for at gøre aftale med præsterne om salmerne. "Det er da en besynderlig fejltagelse i avisen med hr. magisterens udenlandsrejse!" sagde han.

Ingen vidste, hvad han mente. Man fik den nysankomne avis frem og læste, at nu begyndte man også her at udvandre til Californien. Fredag morgen var der afgået et skib med en del udvandrere, deriblandt nogle tugthusfanger, hvis straffetid var udløbet, navnlig den forrige postfuldmægtig Siversen. "Med udvandrerne fulgte," stod der, "formodentlig som skibspræst, hr. magister artium Claudius Stær, der nylig var ansat som kapellan hos sin fader i Lundeby og dagen forud havde holdt bryllup med frøken Vilhelmine Kyng, datter af herværende byfoged, justitsråd Kyng."

"Ja så!" udbrød byfogeden og rejste sig forskrækket, "det var netop, hvad jeg ville forhindre! – Skipperen havde stikbrevet i god tid – men, det er sandt! – det er meget begribeligt –"

"Hvorledes, kære hr. justitsråd!" spurgte den gamle provst, "er det sandt og begribeligt, at min søn er rejst til Californien, når han, Gud ske lov! sidder her og skal indsættes om en halv time til min medhjælper i embedet?"

"Det er begribeligt, mener jeg, at delinkventen, der stjal hans klæder, har benyttet dem og hans papirer til at undkomme under hans navn. Det må straks berigtiges! Det er en fatal historie – det vil vække opsigt. Lad det nu dog ikke forstyrre Dem, hr. svigersøn!"

"Derpå vil vi ikke tænke før efter gudstjenesten, min søn!" sagde den gamle og drak roligt sin kaffe.

Alle fulgte huspatriarkens eksempel. Kun byfogeden var synligt forstemt. Med den gamle husmoder under armen og lille Lise ved hånden gik han dog ret tilfreds til landsbykirken, så snart det ringede sammen. Den lidet melodiske fællessang i kirken skurrede her mindre i hans øren, end han havde ventet, og synet af den gamle, hvidhårede provst på prædikestolen bortjog ganske hans forstemthed. Han glemte mod sædvane at følge foredraget med kritisk opmærksomhed og skjult modsigelse; han lod sig villigt drage med af de simple, evangeliske ord og fik ikke tid til andre tanker. Først da hans svigersøn havde besteget prædikestolen og noget undseligt begyndte på en temmelig langtudseende indledning, blev Kyng urolig. "Det går aldrig godt, han går fra det! – hvad skal det blive til?" tænkte han og trak sit ur op af lommen.

Den nye prædikants blik faldt på svigerfaderens utålmodige ansigt og på uret i hans hånd. Han blev forvirret og adspredt; han kom pludselig til at tænke på sin forveksling med morderen, og hvad der nu stod om ham i avisen – og han standsede – dog kun et øjeblik; snart var han helt inde i sin tale igen, og hvad der i to år havde ligget ham på hjertet at udsige for sin svigerfader og for hele verden, men han aldrig havde kunnet få frem uden at afbrydes, det strømmede nu med liv og klarhed fra hans læber.

Kyng havde beholdt uret i hånden, men uden mere at tænke derpå – han følte sig i høj grad fængslet af, hvad der med voksende kraft blev sagt til ham og alle fredløse sjæle af den før så forlegne, unge mand, der nu først følte sig kaldet og bemyndiget til sjælesørger. Menigheden var bevæget. Det var svigerfaderen et godt tegn. Selv var han vel ikke på den måde grebet; men han bukkede uvilkårligt med virkelig ærbødighed for sin svigersøn, da han gik ned af prædikestolen. Den gamle provsts dybe messe, så vel som Lises og Vilhelmines sang tæt ved ham, gjorde dog det stærkeste indtryk på ham. Da han kom tilbage fra kirken, trykkede han både provstens og den nye kapellans hænder. "Tak!" sagde han. "Lykke og velsignelse, hr. svigersøn! I dag har jeg første gang i tyve år været rigtigt i kirke!"

Der var i disse to dage ligesom løsnet et åndeligt panser i Kyngs inderste; men han længtes nu kun efter at være ene med sig selv. Så snart det var passende, forlod han det selskab, der denne dag var samlet i præstegården. "Jeg tager ikke afsked!" sagde han, da man fulgte ham til døren; "jeg kommer snart igen

et par dage, hvis jeg er velkommen." Derom modtog han de hjerteligste forsikringer af de ærværdige gamle.

"Det var rart, justitsråd!" sagde Lise, da han bøjede sig ned til hende og kyssede hende på panden, "kom snart igen, men bring så Anton med, så skal du lege den gamle konge med os! for du kender jo nok eventyret om Tosseper, som blev prins og fik –"

"Lise!" sagde provstinden, "hvor længe vil du være et lille barn? Slip justitsråden! hvad tror du, han bryder sig om dine eventyr og børnelege?"

"Jo, bedstemoder!" svarede Lise, mens byfogeden steg til hest, "han vil nok lege konge. Se kun, hvor han knejser på hesten! Farvel, justitsråd! kom så med Anton og leg eventyrkonge!"

Man kunne se på Kyngs ansigt, at han dog ikke fandt Lises beundring af hans værdighed ganske passende i de andres nærværelse. Han nikkede dog mildt til hende, hilste dem alle endnu en gang og fo'r bort.

Han red flere timer i stærkt trav. Det var allerede aften, og inden han nåede Mølleskoven, blev det midnat. Her lod han hesten udpuste lidt i laden og red videre. Han kom til hulvejen i skoven under galgebakken, hvor hans hest på udrejsen var blevet sky, og han selv havde troet at høre det suk, han siden antog var kommet fra den undvegne forbryder. Han red langsomt for at vænne hesten til stedet, og han gav nu af og til sine tanker luft i ord. "Hm, ja!" sagde han ved sig selv, "barnet har ret! – hvem vil ikke nok lege konge? – men har den gamle ret? – er jeg farisæeren, når jeg ikke vil være tolderen? Hm! fromme, smukke enfold! – Og hin anden natur," vedblev han, "hin overnatur, vi skal leve os ind i, for at bøje os for mysteriet – lærd spidsfindighed, hr. svigersøn! men ret underholdende."

Mens han således eftertænkte, hvad der i den gamle provsts og hans søns taler denne dag nu vakte modstand i hans sædvanlige livsbetragtning, traf det samme ham igen ligesom sidst på dette sted. Hesten sprang pludselig sky til side, og han syntes at høre et dybt, smerteligt suk tæt ved sig uden at se nogen. "Hvem er der?" råbte han og ville standse; men denne gang kunne han ikke få magt over hesten; den fo'r bort med ham i den vildeste flugt, og det var nu, som han selv blev smittet af dens skræk. En uhyggelig følelse af noget hemmelighedsfuldt og ubegribeligt, af hin anden natur, hans svigersøn havde talt om, ville bemægtige sig ham. Endelig fik han standset hesten. Han skammede sig ved at dele dens dyriske frygt; han ville tvinge den til at vende om mod det sted, hin lyd var kommet fra; men den stejlede og blev aldeles stædig. Han steg nu af sadlen, bandt hesten fast ved et træ og gik ene tilbage til hulvejen under galgebakken for rolig at undersøge sagen.

Fjerde kapitel

Kyng gik med raske skridt tilbage mod det hemmelighedsfulde sted; men jo mere han nærmede sig det, jo langsommere blev uvilkårligt hans gang. Gamle, længst forglemte sagn faldt ham ind, og de begivenheder i hans liv, der med en forbigående gru havde berørt ham, trådte atter levende frem i hans erindring. Dertil hørte en henrettelse, han for tyve år siden havde måttet overvære for at oplæse dødsdommen på retterstedet for en barnemorderske.

Hin ulykkelige kvindes forbrydelse havde været ledsaget af sådanne omstændigheder, at han som underretsdommer ikke havde kunnet anbefale nogen formildelse i den strenge dødsdom. Han havde personlig kendt forbrydersken for længere tid siden, da hun tjente i hans faders hus. Hun havde den gang været køn og særdeles livlig; han havde ofte spøgt med hende og en gang i ungdommelig overgivenhed kysset hende, vel ikke uden en slags vågnende attrå i det syttenårige ynglingeblod – men dog uden nogen tanke om at efterstræbe hendes uskyldighed. Kort efter havde han forladt sin faders hus for at drage til universitetet. Siden hørte han hjemme fra, at den smukke Dorthe, som pigen kaldtes, var blevet tungsindig og forsømmelig, hvorfor hun havde mistet sin tjeneste. Hun var også mistænkt for at stå i slette forhold til karlene. Først otte år senere blev hun anklaget og dømt for en hel række af fødsler i dølgsmål og overbevist om flere bestemte børnedrab.

Det var Kyngs første embedsforretning af den natur, som underretsdommer og byfoged, at undersøge sagen og siden i hendes sidste øjeblik at oplæse lovens ord for hende, som han

først selv havde måttet anføre dem i den dom, der af den øverste domstol var stadfæstet. I mange år havde han ikke kunnet glemme det blik, hvormed den ulykkelige forbryderske havde set på ham på retterstedet, og hvori han syntes at spore et glimt af den ild, hvormed hun havde modtaget hint overgivne kys som den smukke, ulastelige pige.

Hver gang han siden var kommet forbi galgebakken ved Mølleskoven, hvor denne henrettelse havde fundet sted, havde han ikke kunnet tilbageholde en lønlig gysen. Han havde gerne rejst mange miles omvej for at undgå synet af dette sted; men denne følelse var ham en hemmelig fejhed, som han foragtede. Også nu følte han sig fornedret for sig selv ved den gru, han havde delt med sin hest. Med krænket stolthed fremskyndede han sin sagtnede gang og stod endelig på det sted, hvor hesten begge gange var sprunget til side. Det var ved en åbning i skoven, hvorigennem månen på denne tid af natten belyste toppen af galgebakken. Der var en dyb grøft på den modsatte side af hulvejen, og herfra syntes ham hine dybe, stærke suk at være kommet.

Han vendte sig bort fra synet af det alt for bekendte rettersted og så ned i grøften – da blinkede der ham et par vilde øjne i møde i månelyset, og en høj kvindeskikkelse med grå, flyvende hår om et grueligt, udtæret ansigt rejste sig fra den tørre grøft.

"Skal jeg nu også til retterstedet og høre min dom?" spurgte hun. "Kan du ikke nøjes med *hendes* hoved? – skal mit nu også springe?"

"Hvem er du?" spurgte byfogeden. "Hvad ligger du her for om natten og gør heste gale med din sukken og stønnen?"

"Må vi nu ikke engang sukke mere?" mumlede konen og steg helt op af grøften med vilde, trodsige miner, "skal nu moderen også henrettes, når hun sukker for sit barns sjæl?"

"Var du hendes moder?" spurgte Kyng og blegnede, "var du den ulykkelige Dorthes moder?"

"Ja, hr. junker! – og, se kun på mig! Er jeg ikke hende op ad dage? Ser han ikke hendes lystige øjne? Ser han ikke den samme kønne mund, som han kyssede djævelen ind i, da han var ung? Skal jeg nu også derop på galgebakken og høre ham læse loven og dommen op for mig? – Kom, min skat! Kom da! – lad os danse sammen derop! – Vi er nok lige gode til sidst! *Han* slipper nok heller ikke bedre fra det, når satan kommer og læser op, hvad han har syndet!"

"Arme menneske! kom til sig selv!" sagde Kyng og veg uvilkårlig tilbage for den forfærdelige kvindes udbredte arme. "hvad kan hun bebrejde mig? – hvad kunne jeg for –"

"Ej, ej! dydige hr. Junker! Vil *han* fare til himmels, når mit barn farer til helvede?" skreg kvinden med hvinende røst. "Hvem var skyld i alle hendes synder? Over hvis hoved kommer de små børns blod? Hvem tændte helvedbranden i det unge blod? Hvem forrådte hendes sjæl og gav hende djævelen i vold med judaskysset? Jeg ved nok, hvem det var! Det var *ham* på den høje hest – det var *ham* i den røde kjole – *ham*, som alle tager hatten af for – det var *ham*, den rige mand, som kan spænde for den nye kasse til *sit* barn og ride til brylles på den høje hest, når *mit* barn ligger i rakkerkulen. – – Jeg kender ham nok, hr. Kyng! – velbårne justitsråd! skulle jeg have sagt – hans navn var, såmænd, hendes sidste ord i fangehullet den dag, de agede

hende til galgebakken. – Kyng! Kyng! lille Henrik Kyng! sukkede hun, skal *du* nu dømme den smukke Dorthe fra livet?"

"Følg med til et hus!" sagde Kyng. "Hun er syg, arme kone! – jeg skal sørge for hende! Men kom aldrig mere til dette sted! Og sig aldrig et ord til noget menneske af, hvad hun der snakker!"

"Jaså! jaså! dydige hr. junker! får piben nu den lyd!" råbte kvinden med bitter hån og sprang op på skrænten under galgebakken. "Nej, tak! jeg er frisk nok! – jeg trænger ikke til hans hjælp. – se han til, han kan hjælpe sig selv, når hans time kommer, og den store dom skal læses op for *ham*!" Dermed steg hun op ad den månebelyste galgebakke.

Kyng så med forfærdelse efter hende. Hun stod på samme sted, hvor hendes datter for tyve år siden var halshugget. Han gik tavs og mørk tilbage til sin hest, der fnyste ham uroligt i møde. Han svang sig i sadlen og lod den nu løbe så rask, den ville, gennem skoven.

Denne begivenhed havde gjort et stærkt indtryk på den strenge, alvorlige mand. Hidtil havde han betragtet sit levnet som ulasteligt, men kun fundet det temmelig tomt og indholdsløst; nu havde han hørt sig anklaget som en dæmonisk forfører og første bevæger til de groveste forbrydelser. Han havde vel mærket, at hans ulykkelige, lidenskabelige anklagerinde var halv vanvittig; men der var dog en tænkelig slutningsfølge i hendes vanvidstale. Han ville anse det for et sygeligt skrupleri, hvis han nu virkelig ville tilregne sig al den slethed og alle de misgerninger, han ufrivilligt kunne have bragt til udbrud ved en næsten ligegyldig og temmelig uskyldig tilnærmelse. Hint øjebliks ungdommelige hylding af en vakker piges friskhed og ynde forekom ham nu som en lunefuld

bortfaret forårsluftning, der havde løsnet en lavine til fordærvelse for menneske-liv og -lyksalighed.

"Hm!" sagde han ved sig selv, da han henad morgenstunden ville begive sig til hvile i sit enlige hjem, "på den måde kunne jo hvert fodtrin, hvert åndedræt gøre os til misdædere." Han kunne dog intet øje lukke. Det var ham bestandig som den afsindige anklagerinde forfulgte ham. Ganske ren kunne han ikke erkende sig; han kunne ikke tilbagetrænge den smertelige følelse af en uberegnelig andel i hin sjæls elendighed – og gennem de uendelige forgreninger af roden til alt det onde, kom han således til selv at fornemme bjergevægten af den hele uhyre syndebyrde; men han bortskød tanken derom som afsindig og sønderknusende. Han følte sig dog rystet i sin kolde sikkerhed – hans moralske stolthed var ydmyget.

Han ville straks lade hin ulykkelige moder opsøge. Han ville lade hende som sindssvag, med al den frihed, hun kunne fordre, bringe til et fjernt sted, hvor intet erindrede hende om hendes ulykke, og der drage rundelig omsorg for hendes underhold og pleje. At denne beslutning ikke alene udsprang af ren menneskekærlighed, men lige så meget af omhu for hans eget gode navn og rygte, som hendes forvirrede tale kunne kaste en skygge af miskendelse på – det var han sig også bevidst. "Jammerlighed! Jammerlighed med vor dyd og menneskekærlighed!" udbrød han. Selv hans bedste handlinger, måtte han nu tilstå for sig selv – var sjældent frie for hin store, almindelige skrøbeligheds smitte.

Da han, dagen efter hint natlige optrin ved galgebakken, ville udføre sit forsæt og opsøge hin ulykkelige moder, blev der meldt ham, at der var fundet en fattig kvindes lig i en lergrav

tæt ved mølleskovhøjen. Han rejste straks derhen med lægen for at optage den lovbefalede synsforretning. – Det var hende – det var, efter fleres vidnesbyrd, moderen til den for tyve år siden henrettede barnemorderske. Han lod liget i stilhed begrave i kristen jord, uagtet det var sandsynligt, at hun selv havde skilt sig ved livet; men hendes sindstilstand var bekendt, og selvmordet blev betragtet som utilregneligt.

Også dette tilfælde gjorde et dybt indtryk på Kyngs sind og knyttede sig som et nyt ulykke-led til den tankekæde, han grublede over. Han fordybede sig nu ofte i mørke og grublende selvbetragtninger.

Den strenge forstandsmand havde også gjort en opdagelse i sit eget indre, som forundrede ham. Den svaghed, han troede sig allersikrest for, var, hvad han hidtil havde kaldt overtro. Også i denne henseende følte han sig ydmyget. Han havde fornummet gru for en fremmed, ubegribelig natur, hvis tilværelse og mulighed hans forstand forkastede. Han havde ladet sig henrive af forestillingen om denne henrettede piges tilstand efter døden og hendes væsens mulige forbindelse med den verden, hun voldsomt var udstyrtet fra. Denne gru var vel fremkaldt ved en skuffelse; men om også det, der havde ængstet ham, ikke var til – hin ængstelses virkelighed forudsatte dog, at han hemmeligt antog muligheden af, hvad hans bevidsthed benægtede. Han antog til sin trøst, at dette i grunden var tilfældet med alle mennesker, men lå kun så dybt i vor natur, at vi ikke selv så det. Han overførte dette på sin religiøse bevidsthed og sit åndelige forhold til mysteriet, og han følte nu ofte trang og lyst til at høre andre menneskers domme om disse tilværelsens hemmeligheder, som han før med en vis sky havde

bortvist enhver tanke om. Han tænkte på den gamle provst og sin svigersøn. Hvad der for ham selv – i det ubegribeliges tanke-afgrunde kun var ydmygende og forvirrende, syntes netop for dem at have udviklet sig til frihed og klarhed. Hver gang han kunne få et par dage tilovers fra sine embedsforretninger, red han nu til Lundeby præstegård; men han red helst om dagen eller valgte den noget længere vej, hvorved han ikke kom gennem Mølleskoven og forbi galgebakken. At dette alene skete for den bedre vejs og for hans ridehests skyld, som to gange på hin skovvej havde fået nykker om natten, var noget, han gerne gav til forklaring for andre og ville overtale sig selv til at tro.

Femte kapitel

Mens Antons faderlige formynder således delte sit enlige liv mellem sine forretninger i købstaden og det ham stedse fortroligere og kærere ophold hos de gammeldags præstefolk, hos sin datter og lille Lise, modtog Anton det første betydende indtryk af hovedstadslivet.

Den omgangskreds, hvori han straks kom til at bevæge sig, hørte vistnok ikke til de højere og fintdannede. Han boede med hr. Skade på et kvistværelse i et lille, fattigt hus i Regnegade, der tilhørte madam Madsens svoger, en lidet søgt skomager.

Det gamle bindingsværkshus var et arvegods, der havde overlevet stadens store ildebrand og bombardement 1807. Familien levede mest af at udleje, tildels i månedsvis, de to over kælderen fremhængende stokværk. Selv boede de i kælderen. Alt var småt og yderst tarveligt i dette hus; men der tåltes intet uskikkeligt.

Anton spiste om middagen med sin snurrige ven, Skade, og hans forlovede hos den skikkelige familie i kælderen. Nogle morgen- og aftentimer tilbragte han med hr. Skade alene på kvistkammeret. Største delen af dagen gik han om og modtog undervisning i musik, sprog og almindelig dannende videnskaber. De lærere, han efter Adresseavisen havde opsøgt, hørte vel ikke til de fortrinligste; men han benyttede ivrigt enhver anvisning til selv at tilegne sig de kundskaber, han fik nys om. Den fornødne understøttelse sendtes ham regelmæssig hver måned fra hans formynder.

Kun på Antons indstændige begæring havde Kyng givet sit samtykke til hans nærværende huslige indretning, der ikke

syntes ham ret passende til hans uddannelse efter møller-testamentets bestemmelser.

Formynderen havde også pålagt ham kun at forblive hos hr. Skade og madam Madsens familie, til han fandt et mere passende opholdssted.

Anton var ikke den eneste studerende i huset. Der boede et par virkelige studenter på anden sal. Madam Madsen studerede også ivrigt til sin jordemoder-eksamen. Hun tilbragte største delen af dagen på Fødselsstiftelsen og dens forelæsningsstuer. Med de forkundskaber, hun havde medbragt, håbede hun snart at blive færdig og da straks at kunne begynde en lille praksis i hovedstaden. Herpå grundede hr. Skade også store planer, hvorved han tillige troede at kunne hjælpe Anton frem i verden.

Han havde ført sin unge ven om allevegne, hvor der var noget at se eller høre, der ikke var for kostbart. De små forlystelsessteder, hvor der var musik og dans, holdt han mest af selv; men på ingen af dem havde Anton endnu været med ham.

En aften i november gik de hjem fra en hundekomedie på Vesterbro, som var den højeste kunstnydelse, Anton endnu havde glædet sig ved. Hr. Skade var ganske rørt derover og holdt på hjemvejen en tale for ham om humaniteten, som det var så glædeligt at se udbredt selv til de umælende. – Han priste, som sædvanlig, musikken og dansen som de virksomste midler til at fremkalde liv og uskyldig glæde omkring sig. Hver gang de i de små gader kom forbi et hus, hvor der var musik og dans, blev han stående og priste de virtuosers lykke, der hver dag og nat så virksomt kunne "fremme brødres og søstres vel."

"Ser du, lille ven!" sagde han til sin unge stuekammerat, da de siden sad sammen på kvistkammeret og drak et glas øl, "jeg bliver her i staden! Jeg opgiver stadsmusikanteriet i den lille købstad. Her er honnette steder nok, hvor man hver aften behøver en fiol for at få livet i gang. Jeg gifter mig i næste måned her på min fiol og madam Madsens kunst. I næste uge går hun op til eksamen."

"Det var jo prægtigt, hr. Skade!" svarede Anton. "Men så må jeg vel flytte herfra? for så skal madam Madsen vel herop på kvisten til Dem."

"Madam *Skade* hedder hun så, lille ven! det forstår sig! men derfor behøver du ikke at flytte. Hvor der er hjerterum, er der altid rum. Hvor der er plads til to, er der også til tre – og så videre. Vi deler værelset med et skærmbræt. Jeg har allerede købt et gammelt, der er nok så godt som nyt – det kommer i morgen."

"Men går det også an, hr. Skade? bliver det dog ikke alt for knapt for Dem og madamen? Jeg behøver rigtignok kun det hjørne med min feltseng og den ene stol; men er skærmbrættet også stort nok?"

"Det kommer vi nok ud af, lille ven! hvor det skorter, hænger min kone så et par skørter op på en snor. Sande kunstnere må kunne indskrænke deres jordiske fornødenheder og være lykkelige i små forhold. Tænk! hvilket kunstnerliv vi så skal leve her – vi tre – både du og jeg og min mageløse kone! Liv, liv er det, ser du, det gælder om i livet – og liv skaffer vi alle til veje – hun for de lykkeligt forløste mødre og deres velsignede små – og vi håber for mænd og kvinder, både for store og små – både når vi øver os her, og når du, som jeg tænker, følger med mig en

gang imellem om aftenen og blæser fløjten til min fiol for de kære, lykkelige medmennesker, som kan og vil danse."

"Men så bliver jeg jo kun almindelig spillemand og kommer kun til at spille valse og altid et og det samme," sagde Anton med noget nedslagen mine.

"Er du allerede blevet så fornem på det, lille ven? Er hovmodsdjævelen faret i dig, fordi du lærer generalbas?"

"Gud bevare's, hr. Skade!"

"Er *jeg* da en almindelig spillemand?"

"Gud bevare's, hr. Skade! Det mente jeg ikke –"

"Jeg har i tredive år jo spillet både på skoleballerne og fugleskydningsballet og på kongens fødselsdag – og altid mine gamle favoritdanse –"

"Men, kæreste hr. Skade! Jeg skulle jo lære at spille i store koncerter og selv måske sætte noget sammen en gang –"

"Det kan man også, lille ven! fordi man udbreder kunsten i livet og glæder sine medmennesker ved at sætte liv i dem. Jeg har også spillet i koncerter med rejsende virtuoser, og jeg havde taget luven fra dem alle, havde de uvidende mennesker i vor lille by, der ikke kender en node og ikke ved, hvad obligaturen er – havde de ikke leet og skreget og forstyrret mig og råbt på, at jeg skulle holde op. – Og ser du!" vedblev han ivrigt, "hvad jeg selv uden generalbas kan sætte sammen, det hører du jo næsten hver aften, lille ven! Det er, hvad du også har anlæg til – det er det sande, naturlige geni – dertil behøver man ikke generalbas; men det skal man beholde for sig selv – når man kan, lille ven! det forstår sig – det har ikke alle forstand på, og det kan man få prygl for, når barbarer eller andre mestre høre det – sådan, ved du, gik det mig selv med min mester – for jaloux – jaloux er de

alle. – Ser du nu, lille ven! – hvad jeg egentlig ville sige," vedblev den ivrige lille mand og klappede Anton beskyttende på skulderen, "man må krybe, før man kan gå. Inden du kan spille koncerter, som jeg har gjort, eller sætte noget sammen som jeg, for din egen fornøjelse, må du, som jeg bestandig gør, kunne glæde og forbedre dine medmennesker ved at sætte liv i deres sjæle og stive lemmer! – det er den sande kunstners moralske kald!" tilføjede han med værdighed og satte et yderst imponerende ansigt op, "og det skal ingen agte sig for fornem til, allermindst en begynder."

"Ja, dersom det endelig er så nødvendigt, kan jeg jo gerne forsøge det en gang!" svarede Anton eftergivende. "Men hvad skulle jeg så spille?"

"Ih! hvad andet end mine tre favoritdanse! – dem kender du jo nok – hør!" Han greb nu sin fiolin. "Dem alene må en virtuos kunne leve af! Med dem kunne man rejse verden rundt og få alle folk til at danse og til at blive bedre, lykkelige mennesker – hør! Hør!" Han spillede nu med sine allergrueligste grimasser.

Anton måtte tage sin fløjte og spille med. Hr. Skade dansede, mens han strøg fiolinen og var som besat af henrykkelse.

"Kunne det nu ikke være nok til prøve, hr. Skade!" sagde endelig Anton og tog forpustet sin fløjte fra munden; "så overvættes kønne synes mig dog heller ikke, de gamle stykker er –"

"De falder i øret, lille ven! De flyver i benene – de springer i hjertet – de gør folket glad og lykkeligt og derved også bedre!" Han strøg nu kvinten med hvinende toner og spillede til sidst neden for fiolinstolen, mens fingrene nåede den. "Hvad kan mennesket forlange mere?" vedblev han. "Siden jeg selv er

blevet glad og lykkelig og et bedre menneske, må jeg altid i obligaturen."

Det bankede nu på kvistkammerdøren, og madam Madsens stemme hørtes udenfor. "Studenterne her neden under har klaget igen, lille Skade!" sagde hun. "Den ene af dem var besvimet. De kan ikke udholde den musik, siger de, og vil flytte i morgen, hvis du bliver ved med de stykker i obligaturen."

"De urimelige mennesker har de da heller ingen sans for kunsten?" udbrød hr. Skade fortrædeligt og kastede fiolen på sin seng. "Kom dog ind, søde Lene!" vedblev han i en mild tone, "vi er begge to påklædte, og her er meget anstændigt."

"Men det er næsten sengetid!" indvendte madam Madsen og trådte lidt betænkelig ind på tærsklen til kvistkammerdøren, som Anton havde åbnet for hende. "Jeg vil foreslå dig noget, min Skade!" vedblev hun og klappede ham på den ildrøde kind, uden dog helt at overskride dørtærsklen. "Den megen dansemusik, især om aftenen, hidser blodet både på dig selv og din næste. Var det ikke bedre, jeg hver aften læste for dig og vor unge ven, nede hos de andre? Noget, som både var nyttigt og fornøjeligt –"

"Dog ingen af dine jordemoderbøger, kære!"

"Nej, vist ikke!"

"Eller den om syltning – eller den om forfaldne menneskers forbedring ved en fornuftig –"

"Nej, noget, der kun er fornøjeligt, mener jeg, men dog ganske rørende og opbyggeligt. Jeg har just fået en dejlig nummerbog – det er rigtignok en røverhistorie; men –"

"Men er den ikke sørgelig, søde Lene? Du ved, jeg har et ømt hjerte; jeg kan aldrig tåle at høre mine medmennesker lide! –

dør de? – eller bliver de henrettede?"

"Nej, det bliver alt sammen godt til sidst – de får hverandre, og røveren bliver et ædelt menneske –"

"Ja, så er det godt! – Lad os så få noget af den på søndag aften! men et lille glas punch må der til! ikke sandt? – så glider det så dejligt – og så er ugen jo ude – denne mener jeg –"

"Ja, når du vil nøjes med tre glas, min Skade! Mere kan du ikke tåle, og din næse bliver så forfærdelig rød til bryllupsdagen – men historien må du høre på! Nu god nat, min ven! god nat, lille Knudsen!" Dermed skyndte hun sig igen ned ad trapperne.

"Mageløst menneske, den kone!" udbrød hr. Skade. "Tre glas om ugen har hun sat mig på, for min moralitets og min næses skyld; men når hun må læse røverhistorien for mig, får jeg dem alle tre på en aften! Hurra!" Han gjorde et glædeshop. "Kan du en gang blive så lykkelig gift, lille ven! som jeg nu agter at blive det i næste måned – så –"

Anton skyndte sig nu i seng og var så fordybet i sine egne tanker, at han ikke længere gav agt på sin snaksomme stuekammerats tale. Hvad hr. Skade havde sagt om dansemusikkens store betydning måtte dog nok have sat hans fantasi i bevægelse; for han drømte om en umådelig stor dansesal, hvori søjlerne var bjerge og loftet den høje stjernehimmel, og hvor han sad på et højt fjeld ved hr. Skades side og blæste på fløjte, mens hele verden dansede omkring ham. – Han så alle de skikkelser, han havde mødt fra sin barndom, fra Eventyr-Marie til Mikkel Kvæler og den store postmester, med flagrende slåbrok og brillerne på panden. Langt borte stod frøken Mine og tilnikkede ham bifald, og ved hendes side stod lille Lise og klappede i hænderne.

Sjette kapitel

Næste aften stod Anton blandt otte andre spillemænd på et stillads i en stor, men smudsig og slet oplyst dansesal og blæste fløjten. Ved hans side stod hans ven, hr. Skade, der ivrigt strøg sin fiolin og morede de dansende med sit flammende ansigt og sit forunderlige minespil.

Bal-damerne var, trods novemberkulden og den stærke trækvind i salen, yderst let klædte, med korte og meget nedringede kjoler af stift udstående musselin, der dannede ligesom en slags solskærm om dem. Nogle var synligt sminkede, andre havde naturligt glødende kinder og blev ofte opvartede med punch af deres kavalerer. De fleste lo højt under dansen, og der var gerne noget vildt og lidet sømmeligt i deres blik og bevægelser. På nogle af dem så man tydeligt, at de var udpyntede tjenestepiger. Disse havde imidlertid et mindre anstødeligt væsen og bar sømmeligere dragter end de, der strålede i de mest glimrende baldragter. Anton så dog alt i det reneste lys og beundrede al den pragt og skønhed; men hvad der forundrede ham var, at de fleste bal-kavalerer dansede med smudsige støvler, ligesom de var indkomne fra gaden, nogle endog med vinterfrakker og næsten alle med deres hatte på. Det var ham også besynderligt, at såvel herrer som damer kom og gik af og til, og at selskabet således bestandig forandredes.

Blandt de nye, jævnligt tilstrømmende gæster blev Antons opmærksomhed især fængslet ved indtrædelsen af en høj, ung mand, der omtrent kunne være en tredive år, men havde en alvor og værdighed i åsyn og adfærd som en præst. Han bar hvidt halsbind, og hans sorte frakke var knappet helt op til

halsen. Han ledsagedes af to ganske unge herrer på en seksten-sytten år, i fin, moderne spadseredragt; den ene var let og spinkel, den anden temmelig firskåren og med et påfaldende stort ansigt. De unge herrer kom ind med højrøstet latter og spøg, men standsede ved indgangen for at få en gammel herre i en stor, blå kappe ind med dem. De kaldte ham professor, og han tyssede på dem, mens han, med pudserlig efterligning af et uartigt barn, vrissede og oftere gentog: "lad mig være! I bengler! lad mig være!"

Anton, som stod yderst på stilladset, tæt ved døren, kunne tydeligt høre, hvad der taltes temmelig højt imellem dem, men for det øvrige selskab overdøvedes af musikken.

"Nu, lad gå da! I lapse! blæse være med min tresindstyveårs-jomfruelighed!" sagde endelig manden i den blå kappe rask, med en efterligning af tjenestepigernes væsen og tone, og fulgte dem helt ind, "her er jo ganske pænt! – en prægtig skole for dine hvalpe, pædagog!" sagde han temmelig højt til den præstelige mand, der med mørk alvor indførte de unge, lattermilde mennesker i salen.

"Jo afskyeligere disse kloakker tager sig ud, jo bedre svarer de til min hensigt?" svarede den tilsyneladende hovmester. "Her er næsten alt for anstændigt!"

De unge herrer havde med nysgerrige øjne set sig om og allerede løbet hele salen igennem. De kom med en noget dæmpet latter tilbage til indgangen, hvor begge deres ledsagere syntes at ville blive.

"Men se dog, professor!" sagde den spinkle og fniste "se på ham med fiolen og det kalkunske fjæs! han er kostelig! Det er en

karl for dem! Sådan en nøddeknækker må de sende os til jul med et rigtig løjerligt lirumlarum!"

Den firskårne, unge herre åbnede munden, men lod den stå halvt åben, med en vigtig, grundende mine.

"Hold dig selv! Jeg mener hold flab, greve! Din ældre broder, stamherren, vil tale!" sagde den gamle professor med et ironisk smil, "han har vist en tyk kældermand i munden! – den står på klem!"

"Hvad er *det*, professor?" spurgte nu stamherren med en triumferende mine og lagde sin hånd på hans arm.

"Det er min venstre arm!" svarede professoren alvorligt.

"Nej, bi! nu kommer det: – Mit første er lystigt – mit andet – ja, det er nu det samme! – det kan være godt nok! – men mit hele er juks!"

"Ah! En charade, stamherre! Dersom det ikke er dig selv – så skal det vel være en dansebod?"

"Han kan gætte alting – det er kedeligt!" sagde stamherren og vendte sig om for dog nøjere at betragte bal-damerne.

"Nu har De vel snart set nok på denne herlighed, mine unge herrer?" spurgte hovmesteren. "Det hører, som sagt, til livets skyggesider, som et ungt menneske af opdragelse kun en gang i sit liv skal have set for aldrig at ..."

"Af vejen, lapse!" råbte nu en rå stemme, og en plump danser, med store vandstøvler, valsede med sin udmajede dame så stærkt ind på dem, at stamherren tabte sin hat, og hans yngre broder kom til at sidde på gulvet.

"Lad os gå, hr. Sundby!" sagde stamherren, "for slås med dem må vi jo ikke!"

"Her går det groft og sjofelt til!" sagde den unge greve, og de var nu alle tre hastigt ude af døren; men den gamle professor var blevet tilbage. Han havde hverken bemærket deres bortgang eller det lille, ubehagelige optrin, der så pludselig havde bortfjernet dem. Hans opmærksomhed var alene henvendt på Anton, hvis rene, bløde fløjtespil han med bifald havde lyttet til, og hvis åbne, næsten barnlige ansigt i høj grad tiltalte ham.

"Spiller du her hver aften, min unge ven?" spurgte han, mens Anton nu havde taget fløjten fra munden og havde pustetid.

"Det er første gang," svarede Anton. "Det er aldeles nødvendigt, siger hr. Skade. Således må man begynde, når man vil frem i kunsten. Det er liv, det gælder om i livet, siger han, og ved kunsten skal menneskeslægten forædles. Det var jo også rart, kunne man gøre noget til at få sine medmennesker lykkeligere og bedre."

Den gamle professor gjorde store øjne, og der spillede et underligt vemodigt smil i hans noget slappe, blege ansigt. "Hvem er den hr. Skade, hvis kunstneriske og filantropiske anskuelser du så smukt har tilegnet dig?" spurgte han.

"Se! der står han og spiller første fiolin!" svarede Anton.

"Han ser ikke videre køn ud, og han har en slem vane med sit ansigt, når han spiller; han griber også tit fejl i sin ivrighed – og hør! Nu stryger han vist neden for stolen; men han er et stort geni og et meget rart menneske."

"Ja så! – Han er altså din vejleder i kunst og humanitet! du er rigtignok lykkelig! Fra hvilket uskyldighedens paradis er du kommet hid, min unge ven! og hvad hedder du?"

Anton nævnede ham sit fødested og sit navn. På nogle flere spørgsmål gav han den gamle herre en ganske kort, men

inderlig naiv beretning om alt det mærkelige, han hidtil havde oplevet, fra hans konfirmationsdag til denne aften. Det eneste, han fordulgte, var hans dødelige forelskelse i frøken Mine, som han nu dog også troede nogenlunde at have forvundet. Men hvad han først og sidst fremhævede, var hans inderlige lyst til at blive en rigtig fløjtespiller og "tonemager" og at kunne gøre alle mennesker glade og gode med sin fløjte.

Under Antons fortælling spillede det samme halvvemodige, halvlunefulde smil i den blege mands ansigt. "jeg forstår mig også lidt på kunsten," sagde han, "og verden kender jeg mere til end du. Se, du kommer bort herfra så snart som muligt! og kom aldrig mere på sådanne steder! – her kan hverken du eller jeg forbedre menneskeslægten. – Kom til mig i morgen formiddag! – her står mit navn, og hvor jeg bor! Jeg kan måske være dig til gavn i et og andet!" – Med disse ord klappede han Anton på skulderen og rakte ham sit kort. Han ville nu skynde sig ud af den uhyggelige balsal, men vendte sig endnu en gang om mod Anton og sagde med en røst, så alvorlig og ligesom hemmelighedsfuld, at det gennemsitrede det unge menneske: "Giv dig ikke af med disse fruentimmer! – Det er *vampyrer*!"

Dette ord, som Anton aldrig før havde hørt, var blevet betonet med et sådant udtryk, at Anton bævede tilbage for det og ikke vidste selv, hvilken forestilling om noget uhyre og forfærdeligt der foresvævede ham.

Den gamle herre var gået. Anton havde forvaret hans adressekort og var gået hen til hr. Skade, der netop nu hvilede sig lidt, mens han indtog nogle forfriskninger.

"Sig mig, kære hr. Skade!" begyndte Anton, men kunne ikke komme til orde for hr. Skades begejstring over sin favoritdans,

som nu skulle begynde. Skade drak selv nogle glas punch, og Anton måtte klinke med ham. Han var spændt og tørstig; han drak også en del punch. Nu begyndte musikken. Han løb til sin plads og greb atter sin fløjte. Men nu blev han opmærksom på et optrin i salen, der ganske bragte ham til at glemme sit fløjtespil. En af de allersmukkeste og mest pyntede damer, som han flere gange havde lagt mærke til, og som ofte havde tilsendt ham et ømt, brændende blik, lå ligesom afmægtig på gulvet med ryggen mod en stol i en voldsom dansers arme, som ruskede plumpt i hende for at bringe hende på benene.

"Ud med hende!" råbte en høj, tyk mand, med et lasket, afskyeligt ansigt, der stod midt i salen; "sådanne optøjer tåler jeg ikke i mit hus. Her kommer kun honnette og pæne folk. – Ud med hende! den fordrukne tøjte!"

"Sludder, vært!" råbte hendes danser, "hun fejler ingenting. Se til, han pakker sig! eller jeg smider ham selv på døren!"

"Hvad!" brølte den tykke vært, "vil nogen kaste mig på døren i mit eget hus?"

Der blev nu en forfærdelig larm. Dansen hørte op. Nogle tog værtens, andre danserens parti, og snart var der et frygteligt slagsmål. Damerne skreg og tog flugten. Den besvimede dame var kommet op, hun flygtede også forskrækket og ravede mod døren. Ingen bekymrede sig mere om hende. Men Anton sprang nu ned af sit stillads og ilede hende til hjælp. Hun klyngede sig til hans arm. "Red mig! red mig, dejlige unge menneske!" sagde hun – og han fulgte hende bort fra den kvalme, larmende kampplads.

Anton var noget ør i hovedet af den hede punch. Han var så fortumlet over alt dette, at han ikke selv ret vidste, hvor han var,

før han befandt sig på gaden med sin befriede dame under armen.

"Det var da forskrækkeligt!" sagde han. "Er det nu bedre med Dem, jomfru? Det var vist ikke allesammen rare mennesker – og glæden havde endnu ikke gjort dem lykkelige og gode –"

"Sliddersladder, min snut!" sagde damen. "Du var rigtignok det eneste pæne mandfolk blandt alle de svinepelse –"

Mens Anton højlig forundrede sig over hendes rå, lallende stemme og plumpe udtryk, faldt den gamle herres forunderlige advarsel ham ind og forfærdede ham. "Ak! sig mig, jomfru!" spurgte han, "De er dog vel ikke en – *vampyr*?"

"Hvad er det for sludder, min snut? – vil du være grov eller vittig? Fanden skal være din *vampyr*! Det er sagtens noget rart det!"

I det samme skråede der en herre, med hatten dybt ned i øjnene over til dem fra det modsatte fortov. "Er det dig, Pimpe-Cathrine?" sagde han, "hvad er det for en fløs, du der har kapret? Kom hellere med mig?"

"Du er en lækker knøs!" hviskede Antons dame ham i øret. "Jeg kunne have lyst til at spise dig op!" Med disse ord satte hun sine tænder så fast mod hans kind, at det smertede. "Men nu kan du gå ad helvede til!" råbte hun og lo.

I det samme følte Anton sin arm befriet fra den svære, svinglende dame, der ret var blevet ham uhyggelig. Hun hilste ham med et spotsk kniks og tumlede bort med sin ældre bekendt.

"Ak!" sukkede Anton, "hun var dog nok sådan en – men hvad er da en vampyr? – hun var vist drukken – og hun var jo dog en

dame – hun var køn – hun var meget køn – men det var dog et hæsligt mæle, hun havde."

Han betænkte sig nu på, om han skulle gå lige hjem eller se at få hr. Skade med sig fra balsalen. Da han kom der forbi, tonede dansemusikken der igen; men ligesom han nærmede sig døren, stødte han på en lille mand, som med forrevne klæder og stærkt opsvulmet ansigt ravede frem og nær havde løbet ham omkuld med en fiolinkasse, han bar under armen.

"Er det dig, lille ven?" sagde en velbekendt, men lallende stemme. "Er det dig, der trænger til en ven – en alderdomsstøtte? – Tag mig under armen! Ak, ja! på livets slibrige bane kan mennesket undertiden behøve ak, ja! behøve fire ben. – Skam dig ikke, lille ven! det kan hændes den bedste –

Svagheds børn vi alle er!"

nynnede han. "Frisk mod dog! Det hører til! – *cantatores* – det er nu det samme! – geniet, siger jeg, må aldrig udtørres – og – verden er s'gu dejlig –

Yndig og rig på fryd er jorden!"

sang han nu og gik rask frem, men snublede.

"Kæreste hr. Skade!" sagde Anton deltagende og holdt ham fast; "har De været med i slagsmålet? De ser jo forskrækkelig ud – og De har vist drukket for meget – De går så dårligt."

Hr. Skade satte et ynkeligt ansigt op.

"Og når vor stjerne da nedskrider,"

sang han vemodigt:

"Og når den dybt i vesten sidder –

Den punch var lumsk, lille ven! – jeg drak kun fire glas – men så var det galt – jeg kom for højt i obligaturen – men jeg fantaserede dejligt – og de barbarer! de uvidende mennesker! Ak, ja! vor stjerne daler, bedste!"

Og når det sidste glimt vi ser –"

sang han atter med ynkelig stemme.

"Men hvem har således tilredet Dem, hr. Skade?"

"Barbarerne, siger jeg – de uvidende mennesker – de skreg som bæster – hvad hjalp kunst? – hvad hjalp begejstring? – jo højere jeg gik, jo værre blev det – og du, du var jo smidt ud. – Ak, ja! kære, unge menneske! find dig deri! – det er verdens gang: – ud – ud af døren skal vi alle til sidst – og prygl kan man få – det kan hændes den bedste – men," tilføjede han og blev stående med hånden på brystet, mens han tabte fiolinkassen, "vor bevidsthed følger os – den moralske mener jeg – og vor stjerne –" han så op mod himlen, men tabte nu ligevægten og faldt. – Han rejste sig med Antons hjælp og sang:

"Så skal os da den tanke fryde,
Den smiled' skønt, idet den flyede –

Kan du se vor stjerne, lille ven! – den er der s'gu endnu! – det er livet – det er kunsten – det er dyden – ja dyden, lille ven! den har altid været min kæledægge –

Svig ej din ven! vær tro mod din pige!
Virksom du fremme brødres vel!"

sang han nu atter frejdigt med en stump af hine moralske drikkeviser fra hans ungdom. Han ravede endnu temmelig stærkt, men faldt dog ikke mere. Anton, der havde taget

fiolinkassen, fulgte ham trolig til deres hjem og hjalp ham op ad trappen til kvistkammeret.

Så snart han havde fået ham til sengs, satte han sig ved siden af sengen. "Kæreste hr. Skade!" sagde han, "De må aldrig drikke så meget tiere! – det skal *jeg* heller aldrig – jeg skal nu straks lade Dem få ro og lade Dem sove; men en ting må De først sige mig, hvis De ved det! – Hvad er *vampyrer*?"

"Hu ha! lille ven, det er fæle uhyrer!" lallede hr. Skade, "kom mig nu ikke med det ammestuevrøvl, når jeg skal sove!"

"Men hvad er det?"

"Bah! hvad ved jeg – lille ven! Det er blodsugere – det er fordømte, forheksede mennesker – de suger hjerteblodet ud af folk, når man sover – de graver lig op om natten og æder dem. – Ti stille med det forbandede tøj! – Nu sover jeg!"

Nu erindrede Anton et eventyr fra sin barndom, hvori sådant et uhyre havde forfærdet ham. Han tænkte længe på det, da han var kommet i seng. Han var endnu noget hed i hovedet af punchen og drømte den halve nat om vampyrer.

Det var højt op på formiddagen, inden Anton og hr. Skade havde fået udsovet. Der var flere gange banket på deres dør, inden nogen af dem vågnede og kom i klæderne. Endelig stod begge helt påklædte og så på hinanden. Hr. Skades ansigt var næsten ukendeligt af den overlast, han havde lidt. Anton så også lidt fortumlet ud og led af hovedpine. På hans højre kind var der et kendeligt spor af hans dames tænder.

"Skulle madam Madsen spørge, lille ven!" hviskede hr. Skade, "du kan nok vide, det ville ikke være hende så rigtigt –"

"Ja, hvad skal jeg så sige, hr. Skade? for lyve vil jeg ikke."

"Ei! Du kan tie, lille ven! når der er ældre, fornuftige folk til stede! det klæder ungdommen bedst."

Det bankede atter på døren.

"Nu er jeg oppe!" råbte hr. Skade i sin mildeste tone. Han havde indsvøbt sit ansigt i et stort, rødt lommetørklæde, således at øjnene kun var synlige. Han åbnede selv døren. Det var to snedkerdrenge med noget nyt boskab, ledsaget af madam Madsen.

"Det er de nye sager, vi har anskaffet. Jeg troede, du havde været længe oppe, min ven! – men Gud forbarme sig! hvad betyder det?"

"Fåresyge – fåresyge, søde Lene! det er en slem plage, så længe det varer; men når man pakker ansigtet godt ind, går det snart over."

Madam Madsen tav, til snedkerdrengene var borte.

"Du har været på svir i nat, min ven! tilstå mig det kun!" sagde hun nu. "Du er vel faldet og har slået dit ansigt eller har været i klammeri? – Det er meget slemt; men værre dog er det, at du tager det unge, uskyldige menneske med dig på sådanne gale veje. Han har ikke godt af det selskab, min ven! og en forandring må her ske."

"Ak, ja! ak, ja!" sukkede hr. Skade.

"Livet herinde duer ikke for dig," vedblev hun. "Skal jeg få en brav mand af dig, må jeg råde lidt for det første."

"Nå ja! så råd da, min Lene? Du er et mageløst fruentimmer – og jeg er et æsel – en fordrukken hund – en usselryg, som ingenting kan tåle! Hvordan vil du? Indret alting som du vil! men slå kun ikke hånden af mig!"

"Nej, det har jeg lovet dig, min ven! men nu må du kønt blive hjemme om aftenen, så læser jeg for dig."

"Og jeg får tre glas punch –"

"Ja, en gang om ugen, men ikke i aften. Vi bliver her kun, til jeg er færdig, og vi har holdt bryllup. Min svoger flytter selv herop til dig så længe – og Anton ser sig om efter en anden lejlighed endnu i dag. – Kom dog jævnligt til os, lille Knudsen!" tilføjede hun og tog Anton trofast i hånden, "du skal altid være os så velkommen, som du var vor egen søn. Lad os vide, hvor du vil være! Lad mig være på råd med, at du kan komme i et skikkeligt hus!"

Anton takkede hjerteligt den brave, forstandige kone og gik straks ud i byen for at opsøge sig et passende opholdssted.

"Mageløse kvinde!" udbrød hr. Skade og kastede sig på begge knæ for madam Madsen. Han bortrev det røde lommetørklæde fra sit ansigt. "Se nu, hvordan det asen ser ud, du har kaldt din engel! – et tykhovedet fæ – et forsviret afskum er jeg – en jammerlig karl –"

"Ja vist! ja vist, min ven! på en måde!" afbrød madam Madsen ham, mild og rolig, "men jeg holder dog ligefuldt af dig. Det var af godhed for mig, du slog dig til den ulyksalige drik. Havde du drukket dig ihjel som den grueligste dranker i alle de år, du ved nok, så måtte jeg jo have holdt endnu mere af dig og bedt Vor Herre glæde din sjæl derfor; men nu er der ingen dyd mere i det supperi, og der må være ende på alting."

"Undtagen – undtagen, min Lene!"

"Undtagen på kærlighed og troskab – deri har du ret!"

"Jeg skal rejse mig, min Lene! Du skal se det!" udbrød hr. Skade og rejste sig, "jeg skal rejse mig som en falden engel, der

flyver fra et helvede af brændende punch ved din hånd! Jeg skal rejse mig som en gammel virtuos, som en lykkelig ægtemand og fader måske – i alt fald som din lutrede og ædlere Skade."

Mens de forlovede nu glædede sig ved gode forsætter og store forhåbninger for deres fremtid, løb Anton den halve by rundt og så på alle huse, hvor der i vinduerne eller på udhængte skilte stod: "Værelser til leje!" Han var noget nedslagen over at skulle forlade sine to eneste venner i den store by; men han så selv, det var nødvendigt. Først løb han rundt om, hvor der var udsigt til volden eller til havet. De få steder, hvor han fandt ledige lejligheder anmeldt, var dog meget for kostbare for hans månedlige indtægter. Endelig bekvemmede han sig til at se sig om i de små, indespærrede gader. I en sådan standsede han ved et hus, hvor han så, der var enkelte værelser til leje i ugevis. Idet han så op ad huset, fik han øje på et ganske smukt, kvindeligt ansigt, dog med temmelig grove træk, som på anden sal nikkede skælmsk ned til ham og vinkede. Vinduet åbnedes, og han kendte baldamen, som han forrige aften havde fulgt ud af dansesalen.

"Ganske rigtigt! her boer jeg, min lækre snut!" lød hendes rå stemme dæmpet ned til ham, "kom kun, du lækkerbisken!"

Men næppe hørte Anton hendes stemme og kendte hendes ansigt, før han følte sig grebet af en pludselig skræk. "Vampyren!" udbrød han uvilkårligt og løb stærkt ned ad gaden. Han hørte en latter af flere stemmer fra det åbne vindue. "Stop ham! hold på gavtyven!" råbte en barsk, rå stemme, og nu gentoges dette råb rundt om ham; han hørte mange løbe efter sig og blev pludselig stoppet af en stærk matros.

"Reb i sejlene, lille rad! Du begynder tidligt at styre den kås!" brummede matrosen og kylede ham i hænderne på en politibetjent. "Træk af med raden!" sagde sømanden, "men lad ham slippe med en lussing!"

"Hvad har jeg gjort? – hvad har jeg gjort?" råbte Anton forfærdet.

"Ja, det må du bedst vide selv!" svarede politibetjenten og lo. "Husk dig om, til vi når politikammeret, så kan du fortælle dem det deroppe! Det kommer ikke mig ved."

Med ledsagelse af en flok hujende gadedrenge måtte Anton nu følge politibetjenten. Han var så fortumlet af skræk og skam, at han næppe kunne få et ord frem, da han kort efter stod for en politikommissær, der omstændeligt eksaminerede ham om hans navn, fødested, alder og hele foregående liv samt endelig spurgte ham om, hvad han i dag havde stjålet.

"Jeg har aldrig stjålet" svarede Anton nu frimodig og stolt, "jeg løb kun lidt før – for jeg så –"

"Nå! hvad så du?"

"Ak! hvad ved jeg! – det er da umuligt! – der er jo dog ikke sådanne mennesker virkelig til i verden –"

"Så du nogen, der ikke var til! – vil du lade, som du er tosset? sig straks, hvad du så!"

"En blodsugerske – en vampyr – men det er ikke sandt. Hun bed mig rigtignok i går lidt i kinden – og hun kaldte mig en lækkerbisken –"

Efter en lang undersøgelse og forklaring om vampyren og dette uhyres oprindelse i det unge menneskes forestilling kom endelig også den gamle professors advarsel for dagen, og Anton fremviste kortet med hans navn og adresse. Uagtet hans

uskyldighed var temmelig klar, og hans åbne, vakre ansigt talte allerbedst for ham, lod man dog en politibetjent straks følge med ham hen til den gamle, velbekendte professor for at erfare, om hvad der var anført, ham vedkommende, var sandhed.

På trappen udenfor den berømte komponist, professor X's værelser standsede Anton med sin ledsager. De stod begge som fasttryllede af de herligste toner, de nogen sinde havde hørt. Det var den gamle professor, der fantaserede på sit pianoforte.

"Ak, ja! – *det* er musik!" udbrød Anton, "det er rigtig musik! – er det ikke guddommeligt?" Han græd af henrykkelse og trykkede politibetjenten i sine arme.

"Nå ja! – det er meget kønt!" sagde betjenten forundret, "men derfor behøver du ikke at klemme livet af mig."

Han ville nu banke på døren, men Anton rev så heftigt hans arm til side, at han blev vred og løftede sin stok.

"Bliver du gal? vil du lægge hånd på rettens betjent?" råbte han og bankede nu stærkt med stokken på døren.

Kort efter blev der lukket op, og den gamle professor stod for dem i slåbrok, med broderede morgensko og blottet hals.

"Hvad er her på færde?" spurgte han, "sker her indbrud ved højlys dag – og med politiets assistance?"

"Om forladelse, hr. professor!" begyndte politibetjenten undskyldende "men dette unge menneske er nok halvgal; først omfavner han mig og flæber over Deres fornøjelige musik, og så vil han lægge voldsom hånd på mig, når jeg vil banke på Deres dør."

"Ei! hvad ser jeg? min lille fløjtespiller fra i går aftes – Anton – hvad var det nu? – det er altså besøget, jeg indbød dig til! Men du bringer en god ven med dig, som jeg ikke har indbudt. De er

for resten meget velkommen," sagde han høfligt til politibetjenten, "allerhelst hvis det ikke just er på embedsvegne, De ledsager min unge, uskyldige ven."

Antons uskyldighed var nu også snart tilstrækkelig oplyst.

Både retsbetjenten og den gamle professor lo. De tog meget høfligt afsked med hinanden, og Anton blev ene med sin lunefulde beskytter.

Syvende kapitel

Anton så sig om i det store, smagfuldt indrettede værelse, hvor alting havde hentydning til musikken, mens tillige en vis skødesløs uorden umiskendeligt røbede kunstnerens enlige stand.

"Sæt dig, Anton! og lad mig få rigtig sammenhæng i dit eventyr!" sagde professoren og lukkede sit flygel. "Vampyren har ganske rigtigt haft fat på dig og begyndt at spise dig op; det ser jeg nok på din kind; men vi har et årvågent politi, ser du; slige kannibalske gæstebud tåles ikke her om formiddagen –"

"Det var i aftes, hun bed," bemærkede Anton, "i dag talte hun kun om det. Men jeg ved nok, det var tåbeligt og barnagtigt af mig alt sammen, og jeg skammer mig så grumme meget over –"

"Det skal du ikke! – Du gør vel ikke din verdenskundskab, men desmere din fantasi og din barnlige natur ære. – Jeg byttede gerne med dig, hvad det angår," tilføjede han pludselig mørkt, "fantasere lidt kan jeg dog endnu – og vampyrer kan jeg desværre også se – om just ikke med dine øjne; men barnligheden har jeg kun karikaturen af. – Hør!" vedblev han efter et lille ophold og åbnede instrumentet igen, "jeg skal spille noget for dig! sig mig så, hvad du forstår af det!"

Han satte sig til det store flygel og lod fingrene svæve hen over tangenterne, mens han lukkede sine dybt indfaldne øjne. Undertiden åbnede han dem, ligesom drømmende, og stirrede på et portræt, der hang over instrumentet. Det forestillede en ung dame med et forunderlig dejligt ansigt, men med et blik i de sorte, ildfulde øjne, der havde noget gådefuldt, højst

tiltrækkende, men dog næsten uhyggeligt. Hun bar en dragt, der vidnede om en forsvunden tid.

Anton havde sat sig på kanten af en stol og var lutter øre. Han fulgte med henrykkelse de milde, forårslyse drømmerier, der i begyndelsen var de fremherskende; han studsede ved deres overgang til det dunkle hemmelighedsfulde, det vilde og sønderrivende, der snart fik en frygtelig overvægt. Han følte sig ængstet og uhyggelig til mode. Han vekslede farve og fo'r op fra stolen. Men nu opløste det sønderrivende sig i dybe, mægtige koraltoner. Det blev højtideligt og i højeste grad opløftende. Anton foldede sine hænder og hensmeltede i andagt. Men pludselig gik musikken over i en besynderlig vrængende tone, og det hele endtes med en springdans i den allerlaveste fjællebodstil.

Professoren rejste sig hastigt og lukkede instrumentet. "Nå ja! ikke sandt? det sidste var det bedste?" sagde han: "Det var frisk og livligt – det var hverken kedelig idyl eller fortvivlet romantik eller hældøret salvelse, men rigtig sund spøg og kommers, ikke sandt?"

"Det første syntes mig så dejligt" sagde Anton: "Det var ligesom jeg var i et land, hvor der var fuldt af blomster og små børn, der legede med engle. Det andet var som en af Eventyr-Maries allerforunderligste historier om en dejlig fortryllet prinsesse, som der kommer en ridder og befrier, og som sidder på hesten med ham i måneskin, mens han rider over fjelde og vilde bjergstrømme, og troldene bliver til sten; men så blev det til en gruelig spøgelseshistorie, hvor kirken er fuld af døde, og hvor der sidder fæle kvinder på kirkegården og æder lig – og det blev jeg ganske bange for. Det, der så kom, var dog vist det

allerherligste. Det var, som hele verden var en høj, prægtig kirke og stjernerne var lysene i den, og Vor Herre selv kom ned til os med alle de salige og velsignede os. – Men det, der kom allersidst –"

"Nå ja! det var rosinen i pølseenden – ikke sandt? – Det var dejligt folkeligt, som på en dansebod. Det kunne dit store geni, hr. Skade, vel næppe gøre bedre –"

"Jo, jeg tror," svarede Anton oprigtigt, "det kunne han nok gøre smukkere, når ikke hans fingre kom neden for fiolinhalsen, og hans bue sprang ned over stolen."

"Godt! siden du siger det, Anton! skal hr. Skade også være min mester i det stykke. – Du må ellers vide, det var både min egen og hele min tids historie, du hørte indholdet af i kort begreb, fra idyllen i Christian den Syvendes dage, dog uden dine børn og engle og med en del flovhed, jeg udelod, til den romantik og opløftelse, man blev ked af, og vor nyeste friske lirumlarum. Men det forstår du sagtens ikke, siden du er et syttenårs-svøbelsesbarn. Sig mig dog nu, hvad er det for læremestre, du har fået herinde? og hvem omgås du?"

Anton nævnede ham de lærere, han havde fået efter avisen og hr. Skades råd, både i musik og videnskaber. Den gamle professor lo, så tårerne kom ham i øjnene. "Ei, lutter prægtige folk!" sagde han, "især musiklæreren! Du kan imidlertid betale, hvad du skylder dem, i morgen – eller eftergive dem, hvad de sagtens har fået forud, og sige dem tusind tak for god undervisning! Jeg skal skaffe dig nogle, der endnu er skrappere, og når du kan undvære den store Skades daglige selskab og ophøjede mønster – så –" han tav og syntes at betænke sig.

"Jeg skal flytte i dag og leder efter et værelse; men ved volden er det for dyrt –"

"Se ud ad vinduet, Anton! hvad synes dig om den udsigt?"

"Dejligt! herligt! Det er jo Kongens Have og Rosenborg Slot –"

"Gå så op på mit loftkammer! Der er nøglen! – du går kun så højt, du kan, til du støder næsen mod den dør, hvori nøglen passer. Der er udsigten endnu smukkere. Der står en seng, du kan sove i; et bord og en stol eller to er der også til din tjeneste. Der finder du et tåleligt piano til øvelse, samt fløjter, fioliner, basser, sækkepiber, mundharper og redekamme til eget behageligt valg. Der finder du mine bøger, fra jeg red på kæp, til jeg fik grå hår! Læs, hvad du forstår og har lyst til! – du kan dog vel læse?"

"Ja, prægtigt!" svarede Anton sjæleglad. "Næsten alt, hvad frøken Mine læste, forstod jeg. Men må jeg virkelig bo deroppe – og både spille og læse?"

"Ja, det må du, Anton! når du så til gengæld vil fornøje mig med dit lærerige selskab ved mit middagsbord hver dag kl. fire – og tillade mig at give dig nogle timers daglig undervisning i musikken – og, det forstår sig, gunstigst undskylder, at jeg smider dig på døren, når jeg vil være ene – eller bliver træt af dig –"

Anton var så forbavset og henrykt over alle de prægtige tilbud, at han intet stødende fandt i det sidste tillæg og ikke vidste, hvorledes han skulle udtrykke sin taknemmelighed. "De vil selv lære mig musik!" udbrød han. "O! jeg er det allerlykkeligste menneske i verden! og De skal se, jeg er ikke så dum, som jeg sagtens ser ud til og snakker til! Både frøken Mine og hr. Stær siger –"

"Nå, hvad siger din Mine og din Stær?"

"De siger – ja, nu kan jeg ikke huske det; men de mener, at når jeg bærer mig ad som en tosset dreng, der ingenting har lært og aldrig kan få de gamle eventyr fra hønsegården ud af hovedet – så mener de –"

"Nå! hvad mener så Mine og Stæren? nu må du fatte dig noget kortere! for nu begynder jeg at blive træt af dig for i dag –"

"Så mener de," udbrød Anton hastigt og noget forbløffet, "at jeg dog nok kan være prinsen, som får prinsessen og det halve rige –"

"Ja så! – det var som pokker, min unge ven! Der kan dog gerne være noget i sladderen; men bliv nu kun ikke storsnudet derover som så mange andre konger og kejsere i håbet! og grib ikke efter kronen og scepteret, før du har prinsessen og det halve rige! – Tag nu for det første til takke med dit tagkammer!" Dermed lukkede den gamle, sære herre døren op og satte ham temmelig vredladent ud over dørtrinnet. "Kl. fire venter jeg så Deres Majestæt til taflet!" tilføjede han med et underdanigt buk og smældede døren i lås efter ham.

Anton så tilbage på den lukkede dør. Han vidste ikke, om han skulle være glad eller bedrøvet – og om den gamle, guddommelige mester havde været vred på ham eller ikke – eller gjort nar ad ham, fordi han var så dum og havde snakket så enfoldigt. I en blandet stemning, hvori dog et stort, vidunderligt håb havde overvægten, steg han op ad de mange trapper i dybe tanker og med nøglen i hånden, til han endelig, i egentligst forstand, stødte næsen mod en lukket dør. Nøglen passede. Han åbnede døren og stod som himmelfalden i et

smukt paneleret værelse, fuldt af bøger, noder og musikalske instrumenter. Panelet var endogså prydet med portrætter af berømte virtuoser og med små skrevne vers under.

Han løb til det eneste, men meget brede vindue i fordybningen mellem de fremspringende paneler – og han så nu helt ud over Rosenborg Have med det prægtige slot. Han gjorde et hop og klappede i hænderne af glæde. Han løb fra det ene instrument til det andet og prøvede dem alle. Han så på noderne og rystede af iver og begærlighed efter at kunne tilegne sig disse toneskatte. Han åbnede en hel mængde bøger og jublede. Han fandt gamle, kære bekendte, fra Robinson og Tusind-og-en-nat til de af frøken Mines yndlingsforfattere i den nyere roman-litteratur, han med så megen begærlighed havde læst, uden dog endnu at have set andet deri end de helte og elskværdige personer, hvis liv og begivenheder han havde drømt sig selv og sine gode venner ind i. På romanhylden fandt han også en del af, hvad madam Madsen og hr. Skade mest yndede. Disse bøger fra professorens ungdom syntes i sin tid ikke mindre læste end mange af de nyeste. Den egentlige digterhylde var den fuldstændigste i alle nyere sprog. Når han tog en bog ud af den hylde, faldt der undertiden tørre blomsterblade ud af den. Han fandt en hel hylde fuld af teoretiske skrifter om tonekunsten, fra Sulzer og abbed Vogler til de allernyeste. Han stirrede på de ubekendte bogtitler med en ærbødighed, som de var hemmelige guder. Han kom til den historiske hylde, hvor han fandt bekendte i Saxo og Snorre blandt de ham fremmede græske og latinske forfattere. Endelig standsede han ved en hylde, som var skjult med et grønt forhæng. Han drog det til side og studsede ved synet af et

dødningehoved og en stor, glimrende påfuglehale. Boghylden indeholdt de berømteste komponisters, digteres og andre kunstneres levnedsbeskrivelser med mange fremstikkende bogmærker, der dels bestod af laurbærblade, dels af nogle små, nydelige fjer, der syntes at ligne dem i påfuglehalen. Han opslog nogle af de således betegnede steder i bøgerne og satte sig straks til at læse. Han havde dog endnu ingen ro på sig – han havde endnu ikke set hele den rige bogskat. Han så en hel hylde med rejsebeskrivelser. I mange af dem var der bemærkninger med blyant. Her var en stor mængde håndbøger i de forskelligste fag, så vel som ordbøger og alt, hvad man behøvede til at være sin egen lærer. På en hylde med opbyggelsesskrifter stod en smukt indbundet Bibel i spidsen. I den var der kun et eneste mærke at se. Anton tog den ned og læste det betegnede og indstrøgne sted. Det var det ham fra hans lærebog velbekendte: "*Søger først Guds rige og hans retfærdighed, så skal også alt det andet blive eder til del!*" Anton så længe alvorligt på det. Tiden løb hastigt for ham, modens han gik fra bøgerne til instrumenterne og ofte prøvede det lille piano, som han forsøgte at stemme. Endelig følte han sig i høj grad sulten. Han var vant til at spise tidligt til middag. Hvad tid det var på dagen, vidste han dog ikke; lommeur var en overdådighed, han endnu ikke kendte. Han hjalp sig dog nogenlunde med sin landlige kundskab til solens stilling og kom temmelig rigtigt henved kl. fire ned til middagsbordet efter professorens indbydelse.

Han havde denne gang ringet på køkkendøren og blev af en gammel pige ført ind i en spisestue, hvor der kun var dækket til to personer. I sideværelset hørte han nogen tale højt.

"Er her fremmede?" spurgte han den gamle pige.

"Nej," svarede hun, "det er kun professoren, der snakker med sig selv."

Undertiden hørtes der nogle løb på flygelet og en høj latter. Da klokken var slået fire på taffeluret, trådte professoren ind i spisestuen.

"Nå! det kan jeg lide, Anton!" sagde han med et muntert smil, "nøjagtig må man være i forretningssager. Jeg er her altid på minutten – at sige, når jeg ikke just er inde i noget."

"Men da var De dog vist inde i noget nu," sagde Anton, "jeg hørte Dem både tale, spille og le."

"Ja så! Hvad sagde jeg da? – du lagde vel øret til nøglehullet?"

"Fy nej!" svarede Anton med en kæk, fornærmet mine, "jeg lurer ikke."

"Om forladelse, Deres Majestæt!" sagde professoren og bukkede dybt, "det var vistnok også under højstsammes værdighed. Men hvis De nu allernådigst befaler, går vi til taffels!"

"Jeg kan dog nu ikke spise," svarede Anton og var blevet blodrød.

"Hvad skal det betyde, Majestæt? er jeg faldet i unåde?"

"Ak! kæreste professor! dyrebare mester!" udbrød Anton med tårekvalt stemme, "jeg ved nok, jeg er meget dum – jeg er også nu grumme sulten; men jeg kan ikke spise det bitterste, når De gør nar ad mig."

"Nå, så gør jeg ikke nar ad dig, så længe du kan få en mundfuld ned! Sæt dig og klem på! – Så længe vi spiser, kan du gøre nar ad mig! det giver mig just appetit."

Såvel Antons pludselige forknyttelse som den forlegenhed, professorens lune satte ham i, måtte nu dog snart vige for den tillidsfulde trohjertethed, hvormed han så gerne betroede sig til hvem han anså for sine venner. Han syntes at forudsætte en ganske særdeles velvilje og deltagelse for alt, hvad der angik ham, hos enhver, der så venligt på ham, og dette havde straks været tilfældet med den gamle professor.

"Hvor vil den gode madam Madsen ikke glæde sig," udbrød Anton, da han var blevet mæt og havde drukket et stort glas vand, "hvor vil hun ikke knuge og klemme min hånd, når jeg nu i aften fortæller hende om dem, gamle, berømte professor, som alle folk kender! og hvor herligt jeg får det her hos Dem! Hun er i stand til at komme selv herop en dag til Dem!"

"Ja så! kan jeg vente en sådan ære?" sagde professoren med sit ironiske smil, "hvem er ellers den gode madam Madsen, der således knuger godtfolks hænder?"

"Det er sandt, det har jeg glemt at fortælle. Hun er en overmåde fortræffelig kone, og hun forstår sig på, hvad De næppe engang selv ved besked om. Hun har også studeret så flittigt – og nu går hun op en af dagene til eksamen."

"Ja så! hun tager eksamen? Er det teologisk eller juridisk eller måske medicinsk?"

"Det er nok mest medicinsk. Når hun har fået den, vil hun være jordemoder, må De vide, og det næsten ene og alene for hr. Skades skyld. Sådan som hun tager det med ham, vil det nok gå godt."

"Du har jo ingen vin drukket, min unge ven!" sagde professoren og betragtede ham med nogen forundring, "du

holder dig til vandet, og det gør du ret i – men hvad er det, du der vrøvler om din jordemoder og din store hr. Skade?"

Anton forklarede sig nu nøjere om madam Madsens forlovelse med hr. Skade, og hvorledes hun nok ville råde bod såvel på hans mådelige udkomme som på den lille skrøbelighed, han havde med hans alt for store venskab til punch. "Brylluppet bliver snart!" tilføjede han, "det skal stå hos hendes søster og svoger, de gode skomagerfolk i Regnegade. Der må De endelig se, De kan få lov at komme med, kæreste professor!"

"Det kunne jeg nok have lyst til, når jeg var så lykkelig at blive indbudt eller tilsagt," svarede professoren med ufordulgt ironi og satte et underligt ansigt op. "Måske det kunne opnås ved din gunstige indflydelse! Vær min beskytter ved dit lille hof i Regnegade, Anton! Indfør mig i madam Madsens soiréer! du skal ingen skam få af mig!"

"Det skal jeg grumme gerne!" svarede Anton, "men så må De love mig en ting!" – Han holdt inde og var blevet ganske rød.

"Nå, sig frem! hvad har du for betingelser ved din protektion?"

"Så må De ikke smile så spotsk eller gøre nar ad os i Deres hjerte, fordi De ved meget mere end vi og er et meget større og fornemmere geni end hr. Skade! Det er jo Vor Herres nådegaver alt sammen, som ingen skal hovmode sig af. Det sagde vor gode præst altid til dem, som ville være størst i fattighuset."

"Bravo, Anton! du læser mig jo ordentlig teksten! – ja, det kan du sagtens! – Det er vel kun et par år siden, du stod konfirmation. Jeg kunne snart trænge til at stå om igen." Den gamle herre var pludselig blevet alvorlig. "Du har ret!" vedblev

han med et bittert smil, "jeg hører til de allerutåleligste aristokrater – til det fornemme, åndrige pak, du nu også vil opsvinge dig til. Af adelskab tør nu kun fæhoveder kro sig. Den jammerlighed har man nu dog lært at grine ud. Nej, nu er dannelsens noblesse i vælten; nu er det åndens og geniets aristokrater, hovmodsdjævelen er faret i; men de må ydmyges! – de må trædes under fødder af de fattige og umyndige i ånden!"

Han fo'r heftigt op fra bordet og kastede servietten fra sig. – "Velbekomme!" sagde han og løb ind i sin arbejdsstue.

Anton så forbavset efter ham. "Er han nu vred på mig igen?" sukkede han. Men snart hørte han, at den gamle professor umuligt kunne være vred. Han spillede så smukt, så mildt og beroligende. Det klang så simpelt og yndigt, som det var et lille barn, der sang. Så snart den sidste tone var forstummet, vovede Anton at åbne døren på klem og stikke sit hoved ind ad den. "O! hvor det var dejligt, professor!" sagde han, "De er slet ikke vred på mig! er De vel?"

"Snak, Anton! jeg holder just meget af dig," lød svaret, mens Anton dog kun så den gamle herres nakke. "Du nøder mig til at repetere min børnelærdom – og det trænger jeg til. Men pak dig nu – og kom igen i morgen! så vil vi begynde et splinternyt liv – begge to!"

Anton kunne mærke på hans stemme, at han var bevæget – han ville så gerne være styrtet ind og faldet den gamle, sære herre om halsen; men det turde han dog ikke. Han lukkede døren ganske sagte til og gik på tæerne, som gennem en sygestue, op ad trappen til sit loftskammer for ikke at forstyrre professoren i, hvad han nu vist sad og "lavede på".

Efter et par timers læsning og fløjtespil på det afsides kammer, løb han ned til sine venner i Regnegade og var uudtømmelig i at beskrive dem sin glæde og lykke og det splinternye liv, han og den gamle professor nu næste dag skulle begynde sammen.

Ottende kapitel

Antons nye liv hos den gamle, berømte komponist og pianist, professor X, åbnede ham nu først den toneverden, han fra sin barndom havde drømt om, og førte ham efterhånden ind i hovedstadens højere kredse. I den første måned fandt man ham dog endnu ikke skikket dertil. Han besøgte endnu jævnligt sine venner i Regnegade, hvis bryllup og afrejse var bestemt til midt i december. Med forandringen i hans stilling var hans formynder meget tilfreds. Han kaldtes nu den unge hr. Knudsen, og inden månedens forløb blev han i professorens musikalske omgangskreds kaldet Fløjte-Knudsen. Sit binavn havde han på bøndernes vis taget af sin faders fornavn.

Næst musikøvelserne og underholdningen i professorens dagligstue var samtalerne på en daglig spadseretur med "pædagogen", som professoren kaldte ham, den høje, stille kandidat Sundby, mest fremmende for Antons udvikling. Sundby var hovmester for de unge grever Høg, som Anton havde set med ham ved deres pædagogiske indførelse på danseboden. Deres forældres hus var det, professoren mest besøgte. Når Sundby havde nogle timer tilovers fra sit "herkuliske arbejde med at omskabe sine grever til mennesker", som professoren ytrede sig, kom han gerne op til den gamle, satte sig stille i et sofahjørne og hørte ham fantasere. Deri bestod deres sædvanlige omgang. På spadsereturene med Anton var Sundby meddelende; han behandlede det unge menneske som sin elev, men søgte kun at lede hans selvvirksomhed uden at ville hæmme det ejendommelige i hans natur. På nogle sprogøvelser nær var forfatterne på

loftskammeret Antons virksomste lærere, og teatret besøgte han med stor begærlighed, især for musikkens skyld.

Et par aftener om ugen, når der intet skuespil opførtes, samledes der en del unge mennesker hos professoren, hvor man tildels underholdt sig med musik. Til denne kreds sluttede gerne Sundby sig som stille tilhører. De andre var alle dilettanter i musikken. De var den berømte professors ubetingede beundrere. De fleste af dem var lystige indtil overgivenhed. Når de musikalske øvelser vare endt, og teen kom på bordet, med nogle flasker god vin til desserten, var det ligesom den gamle lunefulde professor blev ung igen ved de unge menneskers lystighed, hvori han med største livlighed deltog.

I førstningen måtte Antons landlige simpelhed, hans næsten barnlige troskyldighed og ubekendtskab med verden afgive stof til en del morskab på hans bekostning; men det lykkedes ham nogle gange med sin gamle beskytters hjælp at drage latteren over på den modsatte side og derved sætte sig i et slags agtelse. Hver gang dette havde været tilfældet, havde ingen leet inderligere end Sundby, der ellers kunne sidde hele timer tavs med sit stille, alvorlige ansigt i sin sofakrog, ligesom drømmende. Det umiskendelige talent, hvormed Anton udførte fløjtepartierne, havde i særdeleshed skaffet ham en slags anseelse.

En aften i december havde man udført nogle gribende numre af Mozart og prøvet en herlig julehymne, der samme dag var fuldført af den gamle komponist.

"Herligt! Sublimt!" udbrød Sundby i sin sofakrog.

"Guddommeligt! hans muse værdigt!" lød det højrøstet blandt professorens yngre beundrere.

"Men det må høres i kirken! Her tager det sig dog ikke ud. Det gør os jo ganske højtidelige!" bemærkede den lystigste af dem alle, og deri syntes de andre enige.

"I længes allerede efter verden, I Belials sønner! Det kan jeg begribe!" sagde professoren med sit humoristiske smil. "Nu vel! lad os da få min store Verdens-fuga ovenpå!"

"Bravo! Bravo!" råbte de nu alle og udførte straks med den mest levende deltagelse en musikalsk spøg af den lunefulde mester, i en rigt varieret komposition til den meningsløse tekst:

"Alverden går omkring
I en grøn kasseking – :,:
I en grøn kasseking
Går alverden omkring." :,:

Dette tema gentoges mangfoldige gange i den fuldstændigste udførelse af den mest glimrende fuga – og med udtrykket af den højeste begejstring.

Mens alle de unge dilettanter lo og morede sig kosteligt derover, havde Anton skilt sin fløjte ad, lagt den i futteralet og sat sig hen i sofaen til Sundby –

"Se på hans ansigt!" hviskede Sundby, "tror du nu, han glæder sig?"

"Nej!" svarede Anton, "han ler kun udvendig. Men hvorfor har han dog spildt al den prægtige musik på de underlige ord?"

"Spørg ham selv derom?" var svaret.

Dertil gaves nu dog ingen lejlighed.

"Ja, sådan skal det være!" udbrød professoren, "det er dog noget andet end mine kedsommelige operaer og hymner. Det

kunne jeg nok gøre furore med, når jeg kunne få jer i kobbel og trække om med jer på buffo-teatrene. Apropos!" vedblev han, "jeg har tænkt på en stor opera buffa i kort begreb. Jeg vil selv sætte teksten til den. Det skal være en skræksom rørende hundetragedie i en eneste monolog med kor. Molossus, den store bulbider, skal være helten."

"Bravo! Bravo! en hundetragedie! – originalt! – prægtigt!" råbte de unge herrer i munden på hverandre.

"Ti og hør! jeg har ordet!" vedblev professoren. "Det er tidsnok at applaudere, når I ved, hvad det skal være! Bulbideren Molossus, er heroisk-patetisk. Han synger for koret, som er alle stadens hunde, en gruelig ballade om sine misgerninger – han har både bidt sin fader og moder ihjel, under midnatstimens hule slag fra Nicolai Tårn i måneskin, da der stod en komet over slagterboderne. I sidste vers får Molossus vandskræk og bider alle sine trofaste venner. Alle hundeheltene bliver gale og dør med den store Molossus under et tutti-hylefinale. Hvad siger I derom?"

Hans unge beundrere roste planen og fandt den mesterlig.

"Se på hans ansigt, Anton!" hviskede Sundby, "tror du, han føler sig smigret?"

"Nej!" svarede Anton, "han er vred indeni. Han er slet ikke så rar i aften som ellers. Jeg skal nok sige ham det i morgen, når vi er ene."

Man havde nu fået den ballade fat, som bulbideren, den store Molossus, skulle synge. Det var en vittig, men bidende parodi på den nyere tids efterligninger af de rædselsfulde og alt for sønderrivende ballader, navnlig den skotske: "Edvard! Edvard!", hvori sønnen dræber faderen og til sidst moderen, der har

ægget ham til fadermordet. "Molossus! Molossus!" og "Ve! Ve!" var det hylende omkvæd mellem sønnens og moderens replikker, og det gentoges af koret. Musikken var en blanding af gøen og hundehyl, som idelig afbrødes af de syngendes latter. Sangen udførtes med stor flid af aldeles falske stemmer og ledsagedes af lutter skurrende barne-instrumenter, skralder, trommer, piber, tintrompeter og hakkebræt, komponisten blæste selv på en redekam.

Mens de unge mennesker udførte denne forfærdelige sammendyngen af mislyd, som endnu ventede på den geniale opløsning, og den gamle professor, med sit halvt tungsindige, halvt lystige smil, fyldte deres tømte glas – åbnedes døren, og der kom et ansigt til syne, det skinnede som en poleret temaskine. Det var hr. Skade. I sin allermest strålende, men pudserlige og gammeldags pynt, med et stort kalvekrøs og struttende hår, trådte han ind med madam Madsen under armen. De blev begge stående ved døren og hilsede ærbødigt, som for en fyrste og hans hof, mens de dog syntes højlig forbavsede over den hylende sang og den overgivne latter.

"Stille! Stille!" råbte koncertmesteren, "her kommer et gesandtskab!"

Der blev et øjebliks stilhed. Hr. Skade trådte højtideligt frem og bukkede tre gange. "Store, berømte mand! guddommelige mester i den højeste af alle kunster!" begyndte han og rømmede sig, "Jeg undertegnede, ringe stadsmusikant og borger i en ringe by, men dog også noget indviet i musikkens hemmeligheder – jeg undertegnede fremtræder her med min forlovede, min mageløse Lene –"

"Ti stille, min ven! lad mig!" hviskede madam Madsen ham i øret og greb ham lidt hårdt i armen, da hun hørte de unge mennesker kvæle deres latter bag hverandres ryg. – "Undskyld, hr. professor!" sagde hun og nejede net og ret sirligt, "at vi kommer på denne tid, som vist ikke er den rette! Men vor unge ven Anton må nok ikke have vidst, her skulle være selskab – og –"

"De er velkommen på enhver tid," afbrød professoren hende høfligt. "Jeg ved, De har tænkt på at glæde mig med et besøg i anledning af Anton –"

"Ja, hr. professor!" tog hun atter ordet, "vi ville takke Dem for den store kærlighedsgerning mod vor kære, unge ven, at De vil lære ham rigtig smuk musik og fine, artige manerer –"

"Ja, det må De vel sige, min gode madam!" udbrød professoren med en hjertelig latter; "allerhelst efter den prøve, De har været så lykkelig at høre såvel på ædel kunst, som på humanitet og fine manerer."

Alle de unge herrer istemte professorens latter, og madam Madsen blev synligt forlegen.

"Ti nu du, søde Lene! og lad mig!" hviskede hr. Skade. "Vi kender begge dog, Gud ske tak og ære! så meget til kunsten, højstærede mester og virtuos!" begyndte han og bukkede dybt, "at vi selv i geniets mindre heldige og noget uharmoniske fantasier kunne opfatte det store og geniale, som, desværre, ikke alle har sans for. Bryd Dem ikke derom, hr. professor! det er noget, der kan hændes ethvert stort geni. Det er mangen gang ikke gået *mig* et hår bedre: selv mine bedste venner har undertiden leet, når jeg kom for højt i obligaturen."

"Så vil jeg trøste mig!" svarede professoren, "Deres eksempel, hr. Skade! skal være mig til opmuntring, når noget mislykkes for mig i kunsten og selv mine unge, lattermilde venner gøre mudder med mine fantasier. Behag at tage plads! – et lille glas vin, hr. Skade! til ære for kunsten, vor fælles ophøjede gudinde!"

"Det siger jeg, min tro, aldrig nej til!" svarede hr. Skade og tømte straks sit glas. "Kunsten, vor fælles gudinde, skal, min sjæl, leve! og, som jeg siger Dem, ingen kan altid være lige heldig – der er falske toner i os alle."

De unge mennesker kunne ikke dæmpe deres latter. Anton stod som på gløder. Sundby rynkede panden og bed tænderne harmfuldt sammen.

"Ti stille, min ven! Lad nu mig! – drik kun et glas!" hviskede madam Madsen og rykkede Skade lidt i kjoleskødet. "Vi skal ikke opholde os her ret længe!" tog hun med rolig fatning ordet. "Vi ser nok, De har et selskab her i aften, hr. professor! som ikke hører til vor simple stand, og som vi ikke passer til. Går det også lidt ud over os, er det meget undskyldeligt – hvor unge mennesker sidder ved et glas vin. Vi ville kun takke Dem for Deres godhed mod Anton og bede dem gøre os den ære at være til stede ved vort bryllup næstkommende fredag. Anton har sagt os, at De nok kunne have lyst dertil. Men hvis De finder det ubeskedent af os –"

Hun standsede. Latteren mellem de unge herrer var vedblevet. Synet af hr. Skade var dem en uudtømmelig kilde til latter.

"Undskyld disse unge lapses grineri, gode madam Madsen!" sagde nu professoren med alvor og med et lynende sideblik til sine overgivne gæster. "De og Deres forlovede står i dette øjeblik

langt over mig og mit selskab både i humanitet og gode sæder – det kan jeg forsikre Dem! De har udfundet den eneste mulige undskyldning for disse hvalpes lapseri, ved at anse dem for pærefulde. Har De troet det samme om mig, ville jeg næsten ønske, det var sandt! – Jeg takker Dem hjerteligt for Deres besøg og den venlige indbydelse! Jeg skal ganske sikkert komme med Anton." Han havde set den krænkede følelse i den brave kones ansigt vige for den inderligste godmodighed og for et udtryk af en stille, mild selvfølelse. Han var blevet bevæget, og det var synligt i hans blik.

"De er en god mand, hvor stor og fornem De så er!" sagde madam Madsen og greb hans hånd, som hun knugede trofast. "Og nu, god nat! – Gud velsigne Dem!" Hun nejede, trak hr. Skade i ærmet og drog ham ud med sig, mens han gentagne gange vendte sig og bukkede dybt.

"Kom nu, Anton!" sagde professoren, "og drik et glas med mig på dine gamle venners sundhed! – Madammen kan du i alt fald godt være bekendt. Har du været så dum at skamme dig over dem?"

"Nej!" svarede Anton, "jeg skammede mig rigtignok; men det var ikke over madam Madsen, og just heller ikke over hr. Skade, hvorvel han sagtens er lidt underlig –"

"Bravo, Anton! Det kan jeg lide dig for! over mig og mine ædle, unge venner her har du kun skammet dig! Nu, lad det være godt igen! Om forladelse, mine smagfulde velyndere og begejstrede mæcener! hvis jeg var lidt grov imod jer før! men det kunne I have godt af, til en forandring! Vi er lapser og kåde hundehvalpe til hobe, både gamle og unge, i vor oversunde, drengeungdommelige tid. Men det er tidens skyld og ikke

vores. Det er forresten jer, der forfører mig, gamle nar, og drager mig ind i jeres ungdommelige grinebiderier. – Dog det kan nu ikke være anderledes! Vi må holde skridt med vor store tid! Lad os tage fat, hvor vi slap! – Vi fik jo ikke det sidste vers med af min mageløst vittige Molossus-ballade!"

Man greb nu med jubel de larmende barne-instrumenter igen. Finalen var især vittig og komisk. Selskabet skiltes ad under latter og spøg, mens den gamle professor blæste en fanfare på redekammen.

Næste formiddag kom Anton nogle minutter for tidligt til musikundervisningen i professorens dagligstue. Den gamle var sysselsat og fortrædelig. "For tidligt!" sagde han, "dog du er undskyldt – du har jo intet *memento mori* fået endnu – det kram kan man få nok af for sine synders skyld." Han gik hen til en sekretær og åbnede en skuffe med en hel del kostbarheder i røde safians futteraler. Han fremtog et sådant og åbnede det. Der lå et lille guldur, besat med perler. "Put det i lommen, Anton!" sagde han i en gnaven tone, "det skal gå godt, når det trækkes op. Jeg gider aldrig se på det. Du gør mig en virkelig tjeneste ved at beholde det."

Anton blev undselig over den kostbare gave og spurgte, hvad han kunne have mod det smukke ur.

"Jeg kan ikke se det uden at ærgre mig" svarede professoren, "det erindrer mig om, hvad jeg hader værre end pesten – vor jammerlige respekt for storagtig tomhed. Jeg fik det af en fremmed prins," vedblev han. "Jeg vidste, han var et fæ. Han brød sig kun om trommer og piber til en, to! – en, to! Jeg var

dog nar nok til at lade mig imponere af fornemheden. Jeg fantaserede ganske rørende for ham ved en hof-soiré. Fæet sad hele tiden med hånden for munden og gabede. Jeg så det til sidst og endte med tappenstreg. Det faldt i hans smag. Jeg fik med et nådigt nik hans egen højfyrstelige stegevender i spillemandspenge. Jeg bukkede naturligvis underdanigt, i stedet for at smide ham den slet fortjente drikkeskilling i ålehovedet."

Der var kommet et udtryk af hån og bitterhed i den gamle kunstners ansigt, som hans elev endnu aldrig før havde bemærket. Anton gemte hastigt uret i futteralet og lagde det ned igen i den åbne skuffe. "Det er ikke værd, jeg går med det ur!" sagde han. "Jeg er bange, De kommer til at se ond ud, hver gang De ser mig med det. Men sig mig, kæreste professor!" vedblev han og fæstede sine store, brune øjne på ham, "hvad kunne den stakkels prins gøre for, at han var så dum og holdt mere af tappenstreg, end hvad De spillede så rørende for ham?"

"Det har du ret i, Anton!" svarede professoren med sit halvt vemodige smil, der klædte ham så godt. "Nu kan du bære det trygt! – Jeg skal hverken ærgre mig eller blive ond, når jeg ser det i din hånd! – Ydmyg – ydmyg skal jeg blive – at sige for Vor Herre! – Er De så tilfreds med mig, Deres Velærværdighed?" Han stak uret i Antons lomme og smed kapslen hen på bordet. "Du må ingen stads gøre af det juks!" tilføjede han. "Jeg puttede det kun i et gammelt futteral, for ikke at se det."

Nogle dage efter dette lille optrin med prinse-uret var Anton til hr. Skades og madam Madsens bryllup, og den gamle professor var med ham. Efter vielsen i kirken sad de sammen

ved bryllupsbordet i kælderstuen hos skomagerfolkene i Regnegade.

Uagtet brudeparret sad øverst til bords og blev vist al tilbørlig opmærksomhed, så man dog tydeligt, at den fremmede professor, der tillige var så berømt en mand, såvel i brudeparrets som i de ærlige skomagerfolks øjne, havde forrangen. Alting skulle først bringes til ham, og ingen rørte ske eller gaffel, førend han havde begyndt. Selv lagde han dog ikke mærke dertil. Han var så glad til mode, som Anton endnu ikke havde set ham; og det varede ikke længe, inden han ganske syntes at høre til familien. Han udbragte brudeparrets skål med så meget lune, at skomagerfolkene lo hjerteligt, og hr. Skade i sin begejstring sprang op på bordet med sin fiolin, hvormed han fra den tidlige morgenstund havde fornøjet sin bruds søster og svoger. Han ville udtrykke sin og brudens tak i det sprog, han fandt værdigt til selskabet, og begyndte allerede på sine begejstrings- og "obligatur"-grimasser men hans forstandige brud tog buen fra ham.

"Vil du byde bagerbørn hvedebrød?" sagde hun, "husk på, det er en stor mester, vi har til bords! Lad os hellere alle tilsammen blive kønt siddende og synge den selskabssang, du jo holder mest af fra din barndom om troskab både mod sine venner og mod sin kone!"

"Nej, sådan hedder det ikke, søde Lene!" svarede hr. Skade og tumlede ned af bordet, "men derfor kan det være lige rigtigt.

Svig ej din ven! Vær tro mod din pige!

hedder det; men hvad der altid har rørt mig så inderligt, når vi har fået et godt glas vin eller punch dertil, er den følgende linje,

som jeg aldrig har sunget uden tårer:

Virksom du fremme brødres vel!

Er det ikke så opbyggeligt og rørende, hr. professor, som det kunne være taget ud af den evangelisk-kristelige salmebog?"

"Ganske rigtigt, hr. Skade! Jeg tror endogså de samme ord må kunne findes der. Det var således en stående tanke i den gode moralske tid, da vi var børn. Poesien vil vi nu rigtignok slå en streg over, men meningen var god – nu er det tit omvendt, og jeg tror, der var mindre affektation i hin moralske prosa, end i megen poesi nu om stunder."

"Ja vist! man var meget mere moralsk i vor barndom," sagde hr. Skade "det er en ren sag! det ved jeg i det mindste med mig selv: som man sang ved bordet, så tænkte og handlede man til – til man lå under det." Han havde allerede drukket lidt for meget, og bruden gav ham det aftalte hemmelige albuepuf, da han nu atter fyldte sit glas tillige med de andres og begyndte sangen:

"Yndig og rig på fryd er jorden!"

Da sangen var endt, måtte hr. Skade dog klinke med alle gæsterne, men bruden søgte nu at holde øje med, at der ikke oftere blev skænket i hans glas. Hun vidste også gerne at tage ordet, når han forplumrede sig. Efter det fjerde glas blev han gerne rørt og ville tale om dyden. "Det er dog en prægtig ting med den dyd!" sagde han, "når vi kun altid havde en god ven ved siden, der kunne puffe os på albuen og minde os om den! Døden er også en god tanke, når man slår sig løs – og ligeledes de syge og fattige. Derfor holder jeg så meget af de sange fra vor uskyldige barndom, både de tyske og de danske; det var lutter venlige albuepuf – der tænkes altid både på døden og dyden og

de nødlidende." Han havde nu dog fået sit glas fyldt igen og greb det med begejstring, mens hans øjne begyndte at løbe over. "Der var en vise, som de tyske svende altid sang på svendeballet," vedblev han, "hvem der nu kunne huske den! – vi blev altid så honnette, når vi sang det sidste vers; for der hed det så kønt, at når vi barestens vidste, hvor nogen lå og var bedrøvet, så ville vi give ham vor gode vin."

"Det er den berømte sang af Claudius: *Am Rhein, am Rhein*," sagde professoren. "Den gode Claudius og hans landsmænd har rigtignok der, som sædvanlig, taget munden lidt for fuld af deres dyd. Mener De ikke nok det, hr. Skade? På den måde kunne man jo altid glæde sig ved et glas vin; for man kunne jo sagtens altid få at vide, hvor der lå nogen og surmulede."

"Det er da også sandt! Det har jeg aldrig tænkt på," udbrød hr. Skade atter livligt, "men det har dog altid klinget så honnet – så inderlig honnet." Han tørrede sine øjne og tømte sit glas.

"Jeg tror dog også, folk var virkelig meget godgørende i den tid," tog nu bruden hastigt ordet, "og når nogen havde en skrøbelighed, hjalp man ham til rette, men brød ikke staven over ham." Hun fortalte nu et par småhistorier fra sin barndom, som vidnede derom. "Og sådan er, Gud ske lov, folk endnu her til lands den dag i dag," tilføjede hun.

"Ja, ja! min søde, mageløse Lene!" udbrød hr. Skade nu begejstret, "det er sandt hvert ord, du siger: der er ikke så dydigt et folk til i verden som vi danske – vi er nogle velsignede, allerkæreste, søde mennesker allesammen – du er, død og pine! min gode engel!"

"Tys, tys, min ven!" afbrød hun ham; men det hjalp ikke.

"For det siger jeg Dem, min ærede bryllupsgæst!" vedblev han og omfavnede professoren, "havde hun ikke taget sig af mig, havde jeg, min salighed! drukket mig ihjel og nu stået på min bryllupsdag som en sviregast og fordrukken hund for Vor Herre – som jeg nu står for Dem." Han svinglede stærkt. Bruden og hendes frænder var synligt forlegne; men den gamle professor gav hastigt samtalen en munter retning og greb snart lejligheden til at sige farvel, idet han opfordrede Anton til en spadseretur udenfor porten.

"Du skal se, Anton! den kone får endnu dog et slags menneske af dit store geni!" sagde professoren kort efter, da de gik sammen på gangstien ved den sorte sø.

Anton var noget ilde til mode over hr. Skades adfærd og havde hidtil gået tavs ved professorens side. "Mener De virkelig," spurgte han, "tror De, sådant et gammelagtigt menneske med grå hår endnu kan rive sig løs fra, hvad der således er blevet ham til vane?"

"Det var ikke godt andet!" svarede professoren. "Jeg er også et gammelt menneske med gråt hår – og jeg har mange slemme vaner."

"Men dog ingen så slemme –"

"Det ved du ikke. Jeg kan have dem, der er værre, om ikke i verdens øjne, så for mig selv og –"

Han tav, og de gik begge en tid lang stille ved hinandens side hen ad stien.

Det var en skarp decemberkulde. Søen brusede sort med hvide skumkredse. Stien var øde, og det begyndte at blive

mørkt. De hørte nu en stærk plasken i vandet tæt ved dem, ledsaget af et skrig. De skimtede en kvindelig skikkelse, der syntes at have styrtet sig ned fra den høje sti og nu kæmpede med døden.

Anton, som svømmede godt, sprang straks ud for at redde hende. Bølgerne lukkede sig over dem begge.

Den gamle professor stod forfærdet på yderkanten af stien – han råbte om hjælp; men der var intet menneske at se i nærheden. Inden han vidste, hvad han ville foretage sig, kom dog Anton igen til syne og svømmede til land med et afmægtigt fruentimmer.

Det var netop så lyst, at de kunne se hendes ansigt. Det var dødblegt, men hun rørte sig, og der var sikre tegn til liv. "En vogn! – spring efter en droske!" sagde professoren. "Jeg skal imidlertid få liv i hende og bringe hende hen til vejen – skynd dig!"

"Vampyren!" udbrød Anton, "hende, jeg blev bange for den dag, jeg kom til Dem –"

"Lige meget! Skaf kun en vogn!" svarede professoren. "Vampyren er dog et menneske – skynd dig!"

Anton løb.

"Vampyr!" gentog den ulykkelige kvinde med lallende tunge og var pludselig blevet rødkindet. "Hvem kalder mig vampyr? Det kan han selv være, unge fløs!"

"Ung er jeg i det mindste ikke," sagde professoren. "Se, hun kommer til sig selv og kommer på benene! Kan jeg få hende hen til vejen, skal vi køre hende hjem!"

"Hjem?" gentog den halvberusede Cathrine, "jeg har ingensteds hjemme uden i søen. Smid mig ud igen til fiskene!"

Det var som den berusede tilstand, hvori hun sandsynligvis var sprunget i søen, nu efterhånden forsvandt. Hun græd og vred sine hænder, idet hun rejste sig og med den gamle herres hjælp nærmede sig udgangen af stien. "Skal jeg køre?" sagde hun, "nå, så kør mig hen, hvor jeg aldrig ser noget mandfolk! – ikke til byen! ikke til de ækle stræder! – langt, langt bort, hvor ingen kender mig – hvor jeg kan arbejde og fortjene mit brød på en ærlig måde! Lad mig kun komme under tag og få brød, til den lille orm er født – så må I gerne smide mig ned igen til fiskene!"

"Ja så!" mumlede professoren og kastede et mistroisk blik på hendes temmelig svære skikkelse, "vokser der nu græs på alfarvej? Vil hun på landet og have tjeneste, er det vel ikke så umuligt," sagde han højt, "og vil hun opføre sig anstændigt herefter –"

"Ak, ja! ak, ja!" udbrød hun heftigt og kastede sig på knæ for sin gamle ledsager, "hav barmhjertighed, herre! ikke for min skyld – jeg er et udkastet ådsel – men for den uskyldige orm! Skaf mig ud på landet eller til en lille by! – Jeg er stærk og kan arbejde. – Skaf mig til et sted, hvor der er en barmhjertig kone og helst hvor manden er gammel eller styg! – Lad mig kun leve, til den lille orm kan krybe på jorden – så skal jeg nok selv få ende på det – hvis jeg ikke kan blive et menneske! for et uhyre har jeg været – hvad er en vampyr for et uhyre?"

Anton kom den nu i møde. Drosken holdt ved udgangen af stien. De hjalp den ulykkelige kvinde ind i vognen og satte sig hos hende.

"Hvorhen?" spurgte kusken.

"Til Lille Regnegade!" råbte professoren, "til skomageren på andet hjørne til venstre i kælderen!"

Næppe var den såkaldte Pimpe-Cathrine kommet til sæde i vognen, før de hørte hende snorke højt.

"Skal nogen gøre din fordrukne vampyr til et menneske, Anton! så må det være madam Madsen – Skade, mener jeg," hviskede professoren. "Dog nej, det er sandt! i huset med den moralske mand – det går umuligt an!" tilføjede han betænkelig. "Men for det første må hun hjælpe!"

Anton rystede af kulde i sine gennemvåde klæder, og professoren blev våd af alt det søvand, der drev om ham fra begge sider. "Spring ud og løb, Anton!" sagde han, "du drukner ellers mig her i kassen og får selv en feber på halsen. Nu, muntert!! du er jo en hædersmand, og tænk en gang! du kunne få medaljen for ædel dåd at gøre vind med! – Spring!" Han lod kusken holde et øjeblik. Anton sprang ud og holdt skridt med vognen, der rullede afsted mod Lille Regnegade.

Niende kapitel

Det var endnu ikke sengetid. Hos skomagerfolkene i Regnegaden brændte der lys såvel i kælderen, som på kvisten, da drosken holdt udenfor kælderdøren, og den berygtede Pimpe-Cathrine blev fulgt derind af Anton og den berømte professor. En halv time derefter forlod professoren og hans elev de jævne borgerfolk. Anton var blevet opvarmet og havde fået skomagerens klæder på. Han spurgte deltagende om, hvad det var blevet til med det ulykkelige fruentimmer.

"Du har ære af dine venner, Anton!" svarede professoren. "For din husvilde vampyr havde de ly, uden spørgsmål om hendes liv og bedrifter. I morgen vil bruden, din fortræffelige veninde, lade mig vide, hvad hun tror, der er klogest, hvis vi virkelig skal få den rakkersjæl reddet. For den allerførste nød har vi sørget. Din ven Skade har ret!" vedblev han, "det er en mageløs kone, han har fået. Hun ved udvej for alt. Hun gifter sig med en drukkenbolt for at få en ædruelig nar af ham en gang. Hun har passion for al udyd af lutter dyd, tror jeg. Du skulle have set, hvor glad hun blev ved den bryllupsgris, jeg bragte hende til mulig omskabelse. Hm, ja! sådan en kone skulle jeg have haft. Hvem skulle have troet, jeg på mine gamle dage skulle komme til at sværme for en jordemoder?"

"Og gå med fattighusdrengen under armen fra hans venner i kælderen," tilføjede Anton.

"Ingen skoser til min fornemhed og mine store bekendtskaber, Anton! dem kløer din næse nok efter selv. Nu vel! i morgen skal jeg indføre dig i den store verdens herlighed!"

Den gamle professor holdt ord. Næste aften gik han med Anton og Sundby til en stor soiré hos grevinde Høg. Det var det hus, hvor Sundby var hovmester for sønnerne. Excellencen, den gamle grev Høg, hørte man sjældent nævne. Han var en udtjent hofmand, der mest levede på sine godser, selv om vinteren, når familien var i hovedstaden. Hos den i sin tid overordentlig skønne og endnu ligeså livlige, som åndrige grevinde samledes undertiden en glimrende kreds både af åndens og af fødslens aristokrater. Professoren kom der ofte og gerne; men når han gik derhen til en stor soiré, var han dog altid forstemt.

Anton havde pyntet sig med omhu og bevægede sig lidt stift i den nye stads. Da de skulle gå op ad trappen til de glimrende oplyste sale, standsede professoren og betragtede ham. "Se, Sundby!" sagde han og trak Anton frem i lampelyset, "har vi ikke ære af ham? hvidt halsbind – glacéhandsker – håret i en sjusk over venstre øre, som en rigtig virtuos – sort flue for resten, som vi alle! Kan vi ikke nok være ham bekendt?"

"Det er mig aldeles ligegyldigt!" svarede Sundby lidt gnaven.

"Men husk nu min instruks, min værdige elev!" vedblev professoren og tog Anton ved hånden, da de var kommet op ad trappen og stod ved døren til forsalen. "Så skødesløs som muligt! – ligegyldig mine! – ingen forlegenhed og dum undseelse! – en vis sirlig uforskammethed er hele opgaven –"

"De forhutler jo rent det unge menneske!" hviskede Sundby. "Lad ham følge sin gode natur!"

"Den må han suspendere, som vi alle, for i aften!" svarede professoren, idet de nu trådte ind i forsalen og tog deres overkjoler af. "Keder du dig alt for grueligt, kan du gå!" hviskede han til Anton, "men husk vel på – uden farvel og hilsen! for

alting ingen rækken-pote, som i går, ingen velbekomme! tak for mad! – eller godnat! eller slige gammeldags hjerteligheder! Skal vi gøre hoveri, vrisser jeg naturligvis og gør mig grov. – Det er mit geni-monopol – det kan ingen andre benytte. Kan jeg ikke slippe, gør jeg det så slet, jeg kan. Deri skal du dog ikke følge mit glorværdige eksempel! Du har jo fløjten i lommen? læg den i et vindue! Se så! med den adfærd er du et net menneske – en ganske charmant ung mand – en meget håbefuld elev af vor geniale mester, vor fortræffelige, altid muntre og vittige ven af huset!" – Han satte nu et pudserlig højtideligt ansigt op, stak hatten under armen, trak den ene handske af og trådte ind i den af gæster vrimlende sal, som blandt en flok dukker, der aldeles ikke vedkom ham.

Professoren var hele denne aften i sit mindst elskværdige lune. Anton fulgte ham som hans skygge og iagttog nogenlunde hans forskrifter. Der var et menneskemylder som på en børs. Han blev ført gennem trængslen til værtinden, der stod omringet af ministre, fremmede gesandter, skønånder, kunstnere og lærde.

Efter nogen venten på et passende øjeblik fandt Antons fremstilling sted. Han kom ret godt derfra med et par buk og nogen mumlen. Den gamle grevinde var venlig og ligefrem. Der var et vemodigt udtryk i det smil, hvormed hun takkede professoren for hans nærværelse og det nye bekendtskab til et talent, han satte pris på. Han syntes et øjeblik at falde ud af sin maskeagtige rolle, men sagde hastigt en let spøg og veg pladsen for en fremmed diplomat. Han slentrede videre med Sundby. Anton fulgte dem i hælene. Han stod, når de stod; han gik, når de gik; men han troede, at han også skulle hilse med dem, når

de blev tiltalt og hilsede. Et advarende blik af professoren, med en komisk højtidelig mine, standsede ham i disse opmærksomheder. Han kendte ingen. Ingen kendte ham, og han havde ingen lejlighed til at forløbe sig.

Man gik og stod sig umådelig træt. Anton så længselsfuldt efter en stol; men der var kun meget få at se, og på dem sad der gerne ældre damer, som syntes i den livligste underholdning sammen, mens deres blik og tanker synligt var andetsteds sysselsatte. Der var en surren som i en bikube. Hvad Anton kunne høre, var de sædvanlige stående høflighedsfloskler og bemærkninger om vejret, teatret og de sidste hofballer. Kun to ansigter opdagede han, som var ham bekendte; det var sønnerne af huset, som han havde set ved deres uheldige sammenstød med det plumpe par på danseboden. De kendte ham ikke; men Sundby forestillede ham for dem. Hos dem ville nu Anton anbringe, hvad han allerede havde lært af sin konversation. "Vejret er godt nok," sagde han, "men det er sølet på gaden. Jeg var i teatret i går. Det gik godt; men baller har jeg ikke været på. I går var det også godt vejr," vedblev han, "men i forgårs regnede det. Derfor er det så sølet – koldt er det også, og i går var vandet meget koldt – om det var så koldt i forgårs kan jeg ikke sige, for det har jeg glemt – jeg mener ikke vandet, men vejret, for jeg var ikke i vandet i forgårs."

"Det kan, skam, være det samme alt sammen, hr. Knudsen!" sagde den firskårne stamherre, grev Magnus, med en godmodig latter. "De er jo et stort geni på fløjte, hr. Knudsen, ikke sandt?"

Anton tav forlegen.

"Og der skal vejr til," sagde den yngre, spinkle broder, grev Ferdinand, "derfor har hr. Knudsen nok så megen interesse for vind og vejr."

"Lad ham være, vindspiller!" hviskede Magnus. "Du ser jo nok, han er undselig. Han skal være meget klogere end vi, siger Sundby."

Anton mærkede nok, han måtte have forfejlet formen til det underholdningsstof, han nylig havde opsnappet, og han gik tavs til side.

"Jeg har lavet en ny charade!" sagde stamherren kort efter til den gamle professor. "Kan De gætte den? Min første har været en stor konge – min anden er hans søn – mit hele siger: Det er sølet på gaden."

"Sindrigt, ypperligt, stamherre!" svarede professoren, "har min unge ven *Knudsen* fortalt Dem den vigtige nyhed? – vore galocher kan bevidne dens sandhed."

"Haha!" udbrød stamherren, "han kan da gætte alting! Det er dog et mageløst geni! – her er ellers kedeligt, professor!" tilføjede han, "men jeg har fået en stor firhestepisk af fader; den smælder ypperligt – den skulle De høre!"

"Den nydelse vil jeg forbeholde mig til en anden gang, højvelbårenhed!" svarede professoren, "nu åbnes pianofortet, og man må holde måde med sine nydelser."

"Deres elev er et net menneske, professor!" sagde grev Ferdinand, "han holder kun sin hat lidt genert og taler alt for meget om vejret."

"Således skal hatten nu just bæres med rigtig fjong, bedste greve! – og ved De ikke, det er naturvidenskabernes tid – det er just gentilt at tale om luft og vand."

"Ja så! det vidste jeg ikke. Han er et meget net menneske, den unge Knudsen." Grev Ferdinand skyndte sig bort.

Professoren blev nu tiltalt af en gammelagtig, sirlig herre med to stjerner på brystet og et meget fornemt væsen, som han kaldte excellence og bukkede med slapt nedhængende arme for, mens han syntes at efterligne en orangutang. Anton lagde mærke til den overdrevne underdanighed, der i den gamle professors slappe, blege ansigt blandedes med et ironisk smil ved hvert ord, han sagde.

Jo dybere professoren bukkede, jo højere knejsede den bestjernede herre og smilede veltilfreds med de tykke, røde kinder. De talte temmelig længe sammen, og Anton kunne se, talen måtte angå ham. På et vink af professoren kom han nærmere og blev forestillet for hans excellence grev Høg, som den unge, håbefulde hr. Knudsen, der både kunne spille fløjte og redde druknede.

"Det er en charmant lille historie, vor gode professor fortæller mig om Dem, lille Knudsen!" sagde excellencen med en mild, beskyttende mine. "Det er meget opmærksomt og galant af et ungt menneske at udsætte sig for en catarrh i denne sæson for at redde en dames liv. Det er dog prægtigt, at vor ungdom lærer at svømme!" vedblev han, "det giver anledning til mange små store og gode handlinger af danske, nor- nej, og holstenere må vi nu sige, siden de norske jo ikke længere vedkommer os – og det er altid flatterende for nationen. Jeg kender ikke den familie Bimbe, men det gør intet til sagen. Familien vil sagtens have sagen neddysset. Hvis den ulykkelige frøken de Bimbe – var det ikke så, min gode professor?"

"Meget rigtigt, excellence! Cathrine de Bimbe eller i det platte almuesprog Pimpe-Cathrine –"

"Fy! Det klinger simpelt, min bedste! – hvis den frøken de Bimbe, siger jeg, nu rejser bort til et bad, for at undgå skandale, bør der for alting intet erørtes – hedder det ikke så?"

"Meget rigtigt! *erørtes* er det rette ord."

"Så bør der intet erørtes derom i de fatale blade, for familiens skyld. Medaljen tilkommer Dem i ethvert tilfælde, min gode Knudsen, og den vil ikke udeblive. Jeg gratulerer! En lille ædel dåd er dog altid noget."

Anton var blevet blussende rød. Han vidste ikke, hvad han skulle sige. Han bukkede kun og tav.

"Ikke sandt, excellence?" sagde professoren med sit allerpudserligste ansigt, hvormed han efterlignede den italienske pierrot-maske, "et meget net menneske – og allerede en smuk handling at bære vidnesbyrd om i sit knaphul! Det er et lykkeligt land, hvor dyden således belønnes! De, der ikke vil have medaljen, kan jo få femten rdlr. – det er en meget passende pris for et menneskeliv – helst når det ikke hører til de allerførste klasser. Det var jo også prisen på de pressede blokskibshelte i vor ungdom, disse fortræffelige femtendalerskarle. Men, ikke sandt, excellence! min elev er et håbefuldt ungt menneske – og han taler godt for sig?"

"Det kan nok være, min gode professor! Men meget synes mig dog ikke –"

"Han forstummede af ærbødighed for Deres excellence Han er opdraget på landet, skal jeg have den ære at bemærke, og har næppe set andre stjerner end de små, usle stakler på himlen."

"Ja så! ja så! De spøger, min gode professor! Det glæder mig, at De altid er lige munter." Dermed vendte grev Høg sig til en anden.

"Det gjorde jeg nok lidt for groft, Sundby!" sagde professoren med sit naturlige ansigt og vendte sig til sin alvorlige yngre ven, der hele tiden havde betragtet ham med et mørkt, næsten smerteligt blik.

"Ingenlunde!" svarede Sundby; "med den platteste smiger glider ondskaben glat ned. Bliver Anton nu forhutlet med den dumme medalje, er det Deres skyld."

Der kom nu en stor deputation af unge hofjunkere, kammerjunkere og baroner til professoren med anmodning fra værtinden om at glæde selskabet med en ganske lille fantasi på pianoet.

"Lad mig være! lad mig være!" vrissede han som et uartigt barn, og vendte dem ryggen. De vedblev imidlertid at forfølge ham.

"Må jeg bede Dem, mine meget ærede herrer! – mine højgunstige velyndere! mine nådigste patroner! må jeg bede Dem allerærbødigst og ydmygeligst – gå ad helvede til!" sagde han til sidst med en dyb hilsen og smuttede ud af døren.

De unge herrer lo og vedblev med gentagne bønner at forfølge ham ud i forsalen.

Sundby havde imidlertid draget Anton hen i en vinduesfordybning, hvor de kunne bemærke nogle finere træk af dette salonliv. Her kunne de se og høre, hvorledes den talentfulde værtinde med stor kunst delte sin opmærksomhed mellem de mest forskellige partier og de mærkeligste personligheder, som ofte grupperede sig om hende og hendes

datter. Moderens finhed og den skønne datters, komtesse Camillas, endnu mere beundrede talenter var bestandige genstande for de mest betydende gæsters hyldest. Blandt mændene hørtes der spøgende ytringer om tidens tegn og mærkelige bevægelser, dog i så let en tone, som det kun gjaldt forviklingerne i et lystspil. Forfatterne overtraf hverandre i gensidige høfligheder, som grevindens berømmelser over deres nyeste værker afnødte dem, mens de mødtes i hyldingen af deres fælles ædle velynderindes smag; men de tog gerne straks efter erstatning og gave deres hjerter luft i stiklerier og vittige småbemærkninger, når de stødte på nogen af deres koteri.

For den unge, uerfarne iagttager var alt dette noget nyt; for Sundby var det kun brudstykker af et livsbillede, som han nu allerede i sit tredivte år var ked af. Han nævnede Anton alle de berømtheder, der vekselvis deltog i denne selskabelige øvelse. "*Vanitas vanitatis!*" mumlede han undertiden ved sig selv. "Her er det ikke, man skal lede om sandhed eller kærlighed." Hans blik dvælede ofte med en stille, mørk ild på komtesse Kamilla, hvis skønhed og ynde i høj grad havde fængslet Anton. Alle selskabets mærkeligheder flokkedes især om hende og kappedes om at sige hende de mest smigrende artigheder, som hun altid på en let og yndig måde vidste at aflede. Blandt den store mængde yngre og ældre herrer, der vekselvis søgte lejlighed til at sige datteren af huset noget smukt, bemærkede Anton en stærkt dekoreret herre, i en fremmed diplomatisk uniform, der så temmelig aflevet ud, uagtet han næppe kunne være over tredive år. Han bar en lorgnet i det ene øje, som bestandig spejdende var vendt mod den unge komtesse. Den citrongule hud og det kulsorte hår røbede sydboen, og hans

magre, udtørrede skikkelse vidnede om en tidlig tabt ungdomskraft. Han nærmede sig ofte komtessen og afbrød hendes livlige underholdning med en høj, smuk mand, der talte italiensk.

"Hendes tilkommende gemal, den østrigske grev von Strahl," hviskede Sundby. "Italieneren er hendes syngelærer, vor gode professors kontrapart."

"Han er uovertalelig – han er rent ubændig i aften. De må tæmme ham, komtesse! han vil tage flugten!" lød nu en røst tæt ved dem. Sundby og Anton savnede nu først professoren. De skyndte sig begge ud i forsalen, hvor de traf ham med kappen på og ivrigt ledende efter sine galocher. Inden de havde fået overfrakkerne på og fundet den utålmodige professors galocher, kom komtesse Camilla ud til dem. Hun nikkede med et artigt, lidt koket smil til den egensindige, gamle husven og trak uden videre kappen af ham. "De spiller ganske bestemt min favorit-sonate af Rossini! – så synger jeg den store bravurarie af *Tancredo*," sagde hun med den skønneste, mest indsmigrende stemme. Hun tog ham under armen, og hvor meget han vred og våndede sig, måtte han ind i salen igen. Hun slap ham ikke, før han sad ved pianoet og havde hænderne på tangenterne.

"Er her ikke en fløjte? De må høre min elev!" sagde han og så sig om. Anton, der med Sundby var fulgt tilbage med ham i salen, havde allerede på hans vink hentet sin fløjte. Professoren begyndte. Anton faldt ind i rette tid og kom meget godt fra sit lille parti. Professoren rejste sig og klappede. "Det er for fløjten!" sagde han, "har De nogensinde hørt Rossini smukkere og yndigere blive udpebet?"

Man lo og klappede. Man vidste, at Rossini just ikke hørte til hans yndlings-komponister. Anton rødmede og trak sig tilbage. Han vidste ikke, om det bifald, der ydedes ham, var alvor eller spot, og han var slet ikke tilfreds med sin kære professors lune. Han glemte dog snart alt andet for den sangstemme, der nu, med professorens ledsagelse, lod sig høre. Det var den unge komtesse, der sang. Såvel hendes skønhed og ligefremme ynde, som en flygtig lighed, hun havde med hans ideal, forrige frøken Mine, havde straks gjort et stærkt indtryk på Anton. Hendes sang henrev ham nu fuldkommen, og han stod som i den syvende himmel.

Professoren var nu også kommet i bedre lune. Han gjorde vel nogle slemme miner til rulladerne i komtessens bravurarie, men han hilsede hende med beundrende hyldest, da hun holdt op. Salen genlød af: Herligt! charmant, mageløst! – Han rejste sig for at overlade hende pladsen. Diplomaten med lorgnetten i øjet stod ved hendes side og bad hende spille ouverturen til *Prinsen af Kina*, som just lå opslået. Mange istemmede samme bøn, og komtessen udførte den med stor færdighed og smag.

Under spillet holdt professoren af og til begge tommelfingrene i vejret og lod dem hoppe ved sine øren, mens han rokkede med hovedet som en kinesisk dukke. "Klingeling!" hviskede han til dem, der stod ham nærmest, og mange trak på smilebåndet. Hans parodierende mimik gjaldt dog kun den meget yndede musik, der var ham for meget klingklang, men ingenlunde komtessens udførelse, som han fandt fortrinlig. Da den unge dame forlod instrumentet, takkede han hende med virkeligt bifald. Han gav derpå uopfordret nogle af sine egne fortræffeligste sager til bedste og blev overvældet med

beundring og komplimenter. Da han kort efter for alvor forlod selskabet, ledsaget af Anton og Sundby, så Anton, at han, uden at hilse nogen anden, med en slags heftighed trykkede den unge komtesses hånd til sine læber. Anton bemærkede tillige en usædvanlig ild i hans som oftest noget matte øjne, idet han i frastand kastede et blik til hendes moder, der stod omringet af de fremmede ministre.

"Godnat, guddommelige mand!" sagde den skønne komtesse halvhøjt og fulgte ham til døren. "De har rigtignok lapset Dem fælt i aften – jeg så det nok, da jeg spillede kinesisk; men der er ikke mage til Dem i alle verdensdele – sydhavsøerne iberegnet."

"Og *Deres* mage, komtesse!" svarede han med hånden på hjertet og vendte øjnene med parodierende patos mod loftet, "ja, ham vil jeg opsøge – i stjernerne og knække halsen på – fordi det ikke er mig."

Man skiltes ad med en munter latter. Komtessen lod også sine spillende øjne dvæle ret velvilligt på Anton, idet hun takkede ham for det vakre fløjtespil og bad ham komme jævnligt igen med hr. Sundby og deres gamle, geniale husven. Hun hilsede dem alle tre med det nydeligste nik og vendte sin opmærksomhed tilbage på det øvrige selskab.

Sundby var blevet blussende rød.

På hjemvejen var de alle tre tavse. Sundby, som boede i deres nærhed, fulgte de andre til deres port. Da han rakte dem hånd og sagde godnat, var det, som han først mærkede, hvor han befandt sig.

"Godnat, Sundby! var du med?" sagde professoren. "Tak for dit underholdende selskab!"

"Den slags underholdning trængte vi nok allermest til," svarede Sundby, "for mig har det i det mindste været en stor vederkvægelse ovenpå al den snak."

"Komtessen var dog nydelig?" sagde professoren. "Skade, at man kun én gang i verden er ung!"

"Skade, at ingen nu mere kan komme til skels år og alder for det evindelige liv, der råbes på og jages efter! Skulle jeg have noget imod dem, gamle ven! måtte det være Deres alt for urimelige ungdommelighed."

"Godnat, pædagog!" afbrød professoren ham. "Når jeg for alvor begynder på min opdragelse, skal jeg sende bud efter dig! – Du spiser vel ellers hos mig i morgen?"

De skiltes ad. "En meget lovende surmuler, Anton! Han er knap halvt så gammel som jeg; han kan blive brav!" sagde professoren, idet de gik op ad trappen til hans værelser. "Jeg har en plan i hovedet med ham og dig. Når han om et årstid eller to rejser udenlands med sine lømler, kan han tage dig med, at du også kan komme på bjerget og se al verdens herlighed, men have en brav surmuler-engel ved siden, som kan holde på dig, når du svimler, og hviske dig i øret: det er løgn, unge ven!"

"Rejse! – rejse!" udbrød Anton sjæleglad. "O! Det var den største lykke, jeg kunne tænke mig i verden."

"Ja, det tror jeg! det skriger de vilde gæslinger på, før de får fjer – og når de kommer hjem, er de store, grå gæs, som de tamme i gadekæret."

"De har da vist rejst meget selv, kære professor?"

"Ja – især mellem Kronprinsessegaden og Mælkevejen. Godnat, fugl! kom du af det rigtige æg, kan du ellers gerne fløjte verden et stykke i din rede!"

Med rejsetanken gik dog Anton til sengs, og den voksede i ham fra den time både nat og dag.

Tiende kapitel

Få dage efter Antons første indtrædelse i den store verden bragte den gamle pige ham et brev med en lille, forseglet æske, som var kommet til ham. I æsken fandt han medaljen for ædel dåd og blev meget forundret derover. Han var bange, det var en spøg af professorens unge venner. Han viste Sundby det korte franske brev, der var fulgt med, og som han ikke forstod. Navnet, der stod under, var også ulæseligt. Sundby kendte håndskrift og navn. Det var en egenhændig, sirlig billet fra den gamle excellence, grev Høg, som, i følge professorens beretning om en vis frøken de Bimbes redning, lod Anton tilstille dette ham lovligt tilkommende hæderstegn. Den gamle greve havde vel intet at gøre med disse medaljers uddeling, men greb gerne enhver lejlighed til at være beskytter og vise sin indflydelse. Sundby rådede til at gemme denne tidlige dydsbelønning og ikke tale derom til nogen, mindst til professoren og hans unge, lystige venner, som upåtvivlelig ville drive megen spøg dermed.

Anton besøgte nu jævnlig med Sundby og sin lunefulde mester grevinde Høgs musikalske aftenselskaber, hvor ofte fremmede virtuoser lod sig høre. Han kom snart i meget god forståelse med begge de unge grever og var altid en stille beundrer af den skønne komtesse Camilla. Han ledsagede undertiden hendes musik med sin fløjte, og når det lykkedes ham at vinde et bifaldende smil eller et deltagende ord af hende, satte det ham altid i den allerlyksaligste stemning. Det varede ikke mange måneder, inden han havde lært at bevæge sig i det såkaldte salonliv uden anstød og selv med et slags

lethed, som den stille, alvorlige Sundby aldrig havde kunnet tilegne sig og selv betragtede med en slags ringeagt.

På en af deres daglige spadsereture på "lange Linje", hvor Anton især glædede sig over havet og længtes efter fremmede lande, ytrede Sundby sig lidt mut om hans "sommerfuglenatur".

"Gør mig ikke til en sommerfugl, kæreste hr. Sundby!" sagde Anton livligt, "den skal jo betyde sjælen, ved jeg nok, og den har tit dejlige farver på vingerne; men den flagrer jo stum og lavt om blandt blomsterne. Nej, en sangfugl ville jeg hellere være – om jeg så kun havde grå eller sorte vinger – og så ville jeg flyve hen over verden med sang i de høje, glødende luftstrømme –"

"Men dog vel af og til flyve ned til de unge damer og hoppe sirligt på pinde for dem i buret og fløjte kælent og få sukker og søde ord derfor – ikke sandt?" sagde Sundby mut.

"Nå ja! – når de er så dejlige og så inderlig gode, som frøken Mine – og komtesse Camilla. Ak, ja! Når hun nu også bliver gift og rejser bort," tilføjede Anton, "og når De så en gang, ligesom hr. Stær, også bliver gift og rejser bort –"

"Jeg gifter mig aldrig!" afbrød Sundby ham mørk. Anton så, han havde skiftet farve. Han tav og mærkede nu, at Sundby kæmpede med en skjult hjertesorg, som han med sin kæmpestærke vilje dog endnu ikke var herre over.

De åndelige brydninger såvel i Sundbys som i den gamle professors sind berørte dog kun flygtigt det unge, livlige menneske. Han var for munter til at lade Sundbys strenge alvor og moralske indignation over al svaghed og slethed få magt over sig. Den humoristiske maske, hvormed den gamle professor legede både med godt og ondt, både med hvad han i

grunden agtede og hvad han forkastede, som affektation, kunstleri og tomhed – denne undertiden farceagtige maske, hvorunder han skjulte sin dybere natur, havde for Anton, som for så mange andre unge mennesker, noget besynderligt tiltrækkende. De havde altid bevidstheden om den genius, der legede skjul selv under abemasken, når det undertiden kunne falde den gamle mand ind med krumme knæ og fremrakte dinglende hænder virkelig at efterligne dette modbydelige dyrs lader. Hvad der da morede ungdommen mest var det lune, hvormed han med det dummeste drengemæle parodierede de sædvanlige floskler fra selskabslivet eller den indbildte åndrigheds domme om kunst og litteratur.

Anton var imidlertid meget overladt til sig selv. Forfatterne på loftskammeret måtte erstatte ham savnet af fortrolige, jævnaldrende venner. Ingen af de unge mennesker, han traf sammen med, syntes ham skikket til andet end til at le og spøge med, og med sine barndomsvenner og tidligere bekendte stod han ikke mere i nogen personlig forbindelse. Hr. Skade og hans kone var, efter deres bestemmelse, rejst tilbage til deres lille købstad. De havde modtaget hint ulykkelige fruentimmer i kost og pleje indtil videre. Det brev, Anton regelmæssigt hver måned modtog fra sin formynder, indeholdt sjældent andet end hans månedspenge og nogle faderlige formaninger om flid og gode sæder. Undertiden havde byfogeden dog vedføjet en venlig hilsen fra sin datter og lille Lise så vel som fra magister Stær og de gamle provstefolk, som dog aldrig havde set Anton, men nu kendte ham fra Vilhelmines og Lises beretninger.

En gang hver tredje måned fik Anton gerne et brev fra den kære moster Karen, med hilsen både fra hendes mand og fra

deres ærlige ven og nabo, Hans Litsenbroder. Af mosterens brev, seks måneder efter hr. Skades bryllup, havde Anton set, at det gik godt med madam Skades praksis og nogenlunde med hr. Skades ædruelighed. Det syge fruentimmer, de havde medbragt fra hovedstaden, var af madam Skade lykkeligt helbredet for – vattersot. Hun var kommet i tjeneste hos Hans Litsenbroder og hans kone, hvor de var vel tilfredse med hendes opførsel. Hun lod kun til – hed det – at være alt for bedesøsteragtig og havde nylig ladet sig døbe om i gadekæret af nogle prækere på egen hånd, der kaldte sig baptister, og som satte mange folk griller i hovedet der i egnen. I dette brev var der også hilsen fra hans venner i Lundeby præstegård. "Vor lille Lise," hed det "vokser nu både udvendig og indvendig. Hun lærer så meget godt og smukt af den unge madam Stær så vel som af begge de gamle. Justitsråden læser bøger på vers med hende og gør grumme meget af hende. Dersom hun var en seks-syv år ældre og han en snes år yngre, blev der vist et par af de to. Hun spørger altid til dig og kan ikke glemme dit indtog i møllen, din konfirmationsdag og eders eventyrlege i hønsegården."

Anton læste ofte siden dette brev og blev altid underligt bevæget derved. Han droges nu dog daglig mere bort fra erindringerne om sit barndomsliv. Han levede sig stedse dybere ind i kunstens og idéernes verden, men brød sig ikke meget om det offentlige livs bevægelser i denne konstitutions-iverens, demonstrationernes og den lattermilde presses tid. Han var så ivrigt inde i sine arbejder, at det var blevet sommer og vinter igen, næsten uden at han mærkede det. Da han anden gang så et forår i hovedstaden, var hans længsel efter at rejse og se

fremmede lande næsten blevet til en lidenskab. Men inden han turde tænke derpå, måtte han dog allerførst vide, om han virkelig duede til noget i kunsten og kunne gøre sig håb om noget muligt held på en kunstrejse. Nogle forsøg i komposition havde vundet mesterens bifald, og han svømmede i et hav af håb og forventninger. Endelig skulle han optræde på en stor, offentlig koncert, og han øvede sig dertil i den største spænding.

Dagen og dens for Anton så vigtige aften kom. Frimurerlogens store sal var blevet ham overladt til koncerten, og han skulle understøttes af dilettanterne fra den gamle professors aftenselskaber. Den sidste prøve var gået godt. Alle billetter var solgt. Salen var propfuld af damer og herrer af hovedstadens højeste salonkredse. Øjeblikket kom. Anton trådte frem, med hatten i den ene hånd og fløjten i den anden, og hilsede. Den nittenårige virtuos, med de store, brune øjne, det kraftige lokkehår over den ene kind, den ranke, ædle skikkelse og det beskedne væsen, gjorde straks et behageligt indtryk. Han skælvede og satte fløjten til munden; men i næste øjeblik var hans hele sjæl kun henvendt på musikken. Hvad han selv skulle udføre var nogle af hans egne forsøg i komposition, som hans gamle mester nøje havde gennemset og fundet så vakre, at han selv havde opmuntret sin elev til at prøve sin lykke dermed.

Den gamle, berømte mester sad forrest blandt tilhørerne blandt en kreds af sine ældre velyndere og venner. Han opmuntrede straks ved første ophold sin undselige elev med nogle stærke klap, som straks genlød over hele salen, og Anton bævede igen, men af henrykkelse. Hans undseelse og synlige

bevægelse havde indtaget alle for ham. Bifaldet voksede nu ved hvert nummer, han foredrog, og fyldte til sidst koncertsalen med stormende larm.

Anton svimlede af glæde og formåede næppe at hilse – han ville bortfjerne sig, men blev fremkaldt med fornyet bifaldslarm – tårerne rullede ham ned over de glødende kinder. Han fo'r endelig svimlende ud af salen og styrtede sig i sideværelset i armene på sin lunefulde mester, der kom ham i møde med et muntert, lidt skalkagtigt smil, for at ønske ham til lykke.

"Nu, nu! tag ikke så forfærdelig på veje, min gode ven!" sagde professoren. "Der er jo ingen ulykke sket! Det gik jo ret godt. De svage partier blev knap bemærkede. Det var, såmænd! en meget anstændig debut af så grøn en fugl. Man greb sig jo ordentlig an. Dersom du ikke vidste det bedre, kunne du bildt dig ind, du allerede havde prinsessen og det halve kongerige i lommen."

Det var som disse ord slog en spand koldt vand over Antons henrykkelse. Det skar ham i hjertet som tusinde dolkestik. Han blegnede.

"Hvad nu! vil du dåne, som en lille jomfru, der kom for højt op i gyngen?" vedblev professoren. "Vær ingen nar! Du skal straks komme ned igen! Havde de dumme skrålere haft ret – var du virkelig kulmineret med dine prøveklude – ja så var det rigtignok trist – så kunne du have haft grund til at blive bleg om næbbet og skyde en hvid pind efter prinsessen. Nej, trøst dig, min gode ven!" hviskede han og så sig om. "Det kommer ikke de andre ved – men du kan stole på mig! Det var juks i grunden."

Anton så på ham med forfærdelse.

"Du forstår mig jo nok!" vedblev professoren og klappede ham på den blege kind, "det var juks, mod hvad jeg venter af dig

med tiden. Folk var lidt gale; men det var ikke min skyld. Jeg ville kun opmuntre dig lidt til måde, men var kommet for skade og havde fået hjortelæders handsker på. Det forførte mine venner, og det var dem, der gjorde publikum fjantet. – Men som sagt, det har intet at betyde – i morgen er det galskab glemt."

"Men, kæreste professor! jeg begriber Dem ikke!" udbrød Anton, "var det da ikke Deres alvor, da De klappede allerførst og nikkede så kærligt op til mig?"

"Jo vist var det så! – Det siger jeg dig jo! Jeg så, det gik ret godt, når du kun fik lidt mere mod i brystet. Et par klap havde du ærligt fortjent, og dem fik du; men at folk derfor skulle rive frimurerlogen ned af henrykkelse, det var rigtignok ikke min mening – og det var jeg uskyldig i."

"Men det var juks i grunden, siger De – det var kun jammerlige prøveklude, jeg kom frem med – og De havde dog selv –"

"Ja vist! jeg havde givet dig "godt med spørgs" for dem hjemme og fundet dem gode nok til denne indlemmelsesprøve – og deri havde jeg jo ret. Kom til besindelse, min unge ven! Her er jo ingen ulykke sket – huset blev stående, og du kan jo også stå på dine ben endnu, trods den lille svimmelhed, der kom over dig."

Anton var som sønderknust. Han følte sig så dybt ydmyget, som han skulle synke i jorden af skamfuldhed over den selvtilfredshed og henrykkelse, han nu var udrevet af.

"Ak ja! det var jammerligt!" sukkede han, "der bliver aldrig noget af mig. Det var vel kun af spot og foragt både De og publikum klappede –"

"Sliddersladder! det siger jeg jo ikke. Du kom ganske godt fra det – hverken mere eller mindre – det var min mening. Der kommer de andre! Lad os nu gå hjem og drikke den lille rus bort i et glas champagne!"

"*Bravo, bravo, maestro Antonio Canuti!*" råbte nu en mægtig stemme med neapolitansk accent fra den åbne dør.

"Gør *den* karl dig til mester" mumlede professoren fortrædelig og vendte ryggen mod den indtrædende, "så gør jeg det aldrig!"

"En rigtig helt lader ikke fjenden se sin ryg!" sagde nu den indtrædende og lo. Det var en af professorens muntre, unge venner, der især havde sin styrke i at efterligne stemmer og manerer.

Han sang en parodieret stump af en italiensk bravurarie i den rossiniske smag med deres fælles antagonists stemme og overdrevne gebærder.

"Bravo, bajaz! – han var her jo ikke" udbrød professoren og lo.

Alle de andre unge dilettanter, der havde understøttet Anton ved koncerten, flokkedes nu om ham med muntre og overdrevne lykønskninger. Anton gik, inderlig opløst, med det ynkeligste ansigt, hjem med dem til professorens bolig, hvor han først kom til mæle igen, da man havde drukket hans skål i champagne og nu sluttede denne aftens triumf med de overgivne bellmanske sange.

Anton havde i sin stille fortvivlelse drukket adskillige glas af den brusende vin. Han blev nu pludselig lystig og sang med af alle kræfter.

Såvel professoren som alle de andre studsede ved hans klare, fortræffelige tenor, som han aldrig før havde ladet høre. "Hvad pokker!" udbrød professoren, "nu må vi nok også her til at

skråle huset ned af beundring over ham – og det vil gå ud over mig! Du er jo en allerhelvedes karl, Anton! og endnu større tenorist, end fløjtespiller og komponist – og det har du aldrig sagt et ord om."

"Det er juks, som alt det andet!" sagde Anton, "men det er nu lige meget!" – Og han sang med rørende patos om, hvorledes drikkebrødrene skulle begrave ham under klangen af glas og flasker.

"Rigtigt, Anton! Du ser i ånden et højt mål!" sagde professoren, "i den store Skades glorværdige fodspor går vejen lige lukt til udødelighed."

"Leve kunsten og udødeligheden!" råbte de andre, "leve vor gamle, udødelige mester!"

"Og det guddommelige galskab!" tilføjede professoren og klinkede med dem. Det lystige selskab adskiltes, og Anton tumlede op på sit loftskammer.

Så snart han næste morgen var i klæderne, sad han ved sit lille piano og foretog en streng prøvelse med sine første musikalske åndsfostre, som han forrige dag havde vundet det stormende bifald med. Ethvert sted, hans berømte mester havde ytret nogen indvending imod, overstrøg han heftigt med en tyk blyant. Til sidst slog han en stor streg over dem alle og kastede dem i kakkelovnen. Det var en kold dag, uagtet man var sidst i marts. Han frøs og varmede sig nu ved luen af sine første store, bortblussende drømme. "Bort!" sagde han, "ud i den vide verden! her bliver der dog aldrig noget af mig."

Han gik til Sundby, som ikke havde været på koncerten, og han udøste nu hele fylden af sin fortvivlelse for ham. Sundby

sad tavs i sin sofa med en bog i hånden, mens han lod Anton udrase.

"Men er det da gået så galt?" sagde Sundby endelig forundret. "Jeg troede tværtimod, du havde gjort furore. Her står jo store berømmelser over dig i bladene." Han rakte Anton et par nys ankomne dagblade.

"Er det muligt? Er det ikke spot og forhånelse?" udbrød Anton og slugte bladartiklerne med stirrende øjne. "O! hvis kun en tusindedel af alt dette er sandt!" sagde han, og hans store øjne strålede. "Men jeg ved det bedre!" tilføjede han med et dybt suk. "Mine prøveklude skal nu ingen mere råbe bravo for! – når rejser De med Deres grever, kære Sundby? vil De tage mig med til Italien? eller kan jeg ikke selv rejse straks – langt bort – til Amerika – eller hvor der kan blive noget af mig?"

"Hvorfor ikke til Otahaiti? eller til Månen?" spurgte Sundby. "Du har vel lyst til at rejse fra dig selv, Anton! så er det lige kraftigt, hvor man rejser hen. Du kan fly dit fædreland, er et gammelt ord, men ikke dig selv. Jeg rejser til efteråret. Følg så med mig! hvis du kan! men bliv i sommer hos vor gamle! Hvo ved, hvor længe vi beholder ham?"

"Er han da syg?" spurgte Anton forskrækket, "har De set ham i dag? Han var dog så munter i aftes –"

"Når han er aller lystigst, synes mig altid døden står bag ved ham," svarede Sundby. "Til sommer skal komtesse Camilla have bryllup," tilføjede han mørkt, "hendes bortrejse vil blive ham et svært pust."

"Han kan da ikke være forelsket i komtessen – han kunne jo være hendes fader. Den, han var forelsket i, har han jo hadet, og

hun er jo død for længe siden; men han ser dog på hende hver dag –"

"Hvem har betroet dig det, Anton?"

"Han selv, da jeg en gang spillede på fløjte for ham i tusmørket; men han fortrød det nok, da vi fik lys; for så lo han og var så underlig."

"Den latter er desværre døden i ham, den udler livet og al dets herlighed. Kun når han komponerer, er han sig selv. – Komtessen er den eneste unge pige, der nu har øre og sjæl for hans musik, siger han. Når hun er borte, falder han sammen og går ud som et lys. Også du har haft en god virkning på ham, Anton! han holder af dig, som du var hans søn. Er du også borte, når hun rejser, så –"

"Jeg bliver – jeg bliver!" udbrød Anton, "o! er det muligt! tror De virkelig, han holder så meget af mig? – han pinte mig dog så frygteligt i går."

"Han har set din svimmelhed over det sagtens alt for stærke bifald, du vandt – og så har han måske taget lidt for hårdt på dig, for at redde dig fra den kunstner-forfængelighed, han hader som pesten, og mere end nogen virkelig last."

"O! ja – o, ja! således har det været! Tak! tak! kæreste Sundby! nu er jeg så glad og rolig igen."

Den ro og glæde, hvormed Anton den formiddag forlod den alvorlige Sundby, skulle dog snart atter vige for nye misforståelser og lidenskabelige storme.

Der var kommet en fremmed virtuos til byen, som gjorde stor lykke ved hoffet, hos publikum og i de store selskabskredse.

Det var en italiensk tenorsanger Spontani, med en ganske udmærket høj stemme; men han hørte til den nyeste italienske skole, som den gamle professor ikke kunne udstå. Man undrede sig ikke over, at den gamle ikke ville høre ham; men denne gang gik hans uvilje urimelig vidt. Det var, som der fo'r en dolk igennem ham, hver gang navnet Spontani nævnedes, og han undgik ethvert sted, hvor han kunne møde ham.

Anton var blevet henrevet af signor Spontani indtil sværmeri. Han havde, uden at tale derom til den gamle, gjort den fremmede virtuos et besøg, som han siden oftere gentog. På samme tid var han meget ivrig i at lære italiensk og fransk. Der var kommet et nyt liv i ham. Han gjorde nye forsøg i komposition, men viste dem ikke til nogen.

En dag kom den gamle professor op til ham på loftskammeret, for at hente en bog. Han så Anton i fuldt arbejde med at renskrive en stor bravurarie, som der dog ikke var skrevet ord til, men hvortil partituret lå helt færdig for ham.

"Bravo!" sagde professoren, "jeg skal overraskes! – det kan ske straks!" Han lagde partituret for sig og satte sig til instrumentet. Næppe havde han dog gennemfaret den med øjnene og gjort nogle løb over tangenterne, før han fo'r op og omfavnede sin forbløffede elev. "Prægtigt! prægtigt!" udbrød han, "mageløst! – hvem skulle have troet det om dig, du kælne, følsomme nattergal! Det er bedre, meget bedre, end jeg selv kunne gjort det – du er en mester i parodien."

"Parodi?" gentog Anton som himmelfalden, "er det en parodi?"

"Naturligvis! – for du er jo ikke blevet gal, ved jeg! – er du sådan et umiddelbart geni, at du ikke ved selv, hvad du gør så

mageløst – så hør da! hør da!" Den gamle fo'r til instrumentet; han spillede og sang nu med den mest overdrevne patos og med alle den nyere italienske skoles snirkler og rullader den komposition, der lå for ham. I stedet for de manglende ord sang han kun: "Lirumlarum! La, la!" og efterlignede alle de larmende instrumenter, der skulle ledsage temaet. Det var af en uendelig komisk virkning, og inden han kom til ende, brast han selv i så heftig en latter, at tårerne løb ham ned over de magre kinder. Men Anton lo ikke. Han var blevet dødbleg. Han udstødte en lyd, der næsten klang som et skrig – greb sin hat og styrtede som en rasende ud af døren.

Ellevte kapitel

Den gamle professor så forundret efter Anton, og var pludselig blevet alvorlig. Han kastede atter et blik på sin elevs nyeste komposition og rystede på hovedet. Nu bemærkede han et par fremmede, sirligt indbundne nodebøger, som lå omhyggeligt forvarede mod støv på Antons lille arbejdsbord. Han åbnede dem og så, det var nogle af de allernyeste italienske operasange og netop de samme, hvormed den rejsende virtuos, signor Spontani, gjorde så stor lykke. På titelbladet så han Spontanis navn. Han blegnede. Der gik pludselig et lys op for ham. – "Min stakkels fangne fugl!" sagde han, "er det sådan fat? – den fremmede påfugl har forlokket dig – sådan vil du nu også glimre og synge – og Spontani, Spontani! – skal det navn forfølge mig til min dødsdag?"

Han stampede i gulvet og forlod loftskammeret. Han havde taget partituret til Antons italienske bravurarie ned med sig på sit værelse. Han satte sig alvorlig til sit instrument, hvor han undersøgte og prøvede den nøje. Han rystede ofte på hovedet og stampede harmfuld i gulvet; men af og til nikkede han glad. "En pokkers knægt! – geni er der dog i," sagde han, "men på den vej går det fanden i vold." Han så nu ofte på uret og lyttede hver gang, han hørte nogen på trappen. "Hvor bliver han af?" sagde han urolig, "han springer dog aldrig i stranden eller flyver bort med påfuglen?"

Hele formiddagen gik hen. Han havde ingen ro til at arbejde. Han gik ud og kom tilbage. Hans middagstid kom. – Anton var endnu ikke kommet tilbage – og han satte sig ene til bords. I stedet for at spise, sad han med hånden under kinden og

stirrede på sin tallerken. Da den gamle pige kom med eftermaden og så ham sidde således uden at have rørt noget, blev hun forskrækket og spurgte, om han var syg.

"Vist ikke!" svarede han, "men hvor bliver Anton af?"

"Er hr. Knudsen da ikke i middagsselskab?" spurgte pigen. "Her var en tjener i går med et kort til ham. Jeg kunne ikke forstå ham. Han snakkede nok tysk. Hvad der stod at læse på det stadselige kort var nok fransk eller spansk. Hr. Knudsen blev meget glad, da jeg bragte ham det i morges, og jeg troede, han skulle i stor stads."

"Du øvede dig naturligvis lidt i fransken ved at stave på hans kort? Fik du ikke noget ud, der klang som Spontani?"

"Det kan nok være! – hvad forstod jeg af det krimskrams! – Men spis nu dog, kære professor! Er hr. Knudsen i stads til middag, så kommer han jo ikke, men har kun glemt at sige det."

Professoren lod nu, som han ville spise, og den gamle pige gik. Da hun siden tog af bordet, fandt hun næsten alting urørt. Hun åbnede urolig døren til sin kære herres arbejdsstue og så ham, mod sædvane, hvilende på sofaen med hånden under kinden, og den bog, han syntes at have læst i, lå på gulvet. "De er vist syg, kæreste hr. professor!" sagde hun, "må jeg løbe efter doktoren?"

"Sladder! – lad mig være!" svarede han gnavent, "jeg er kun et liggende fæ; men hvad kommer det dig ved? Spørger nogen af mine lapser efter mig, er jeg ikke hjemme. Men kommer Anton, tager du ham i nakken og kyler ham straks herind! Pak dig nu, gamle vrøvl!"

Den bekymrede pige skyndte sig bort, men lukkede døren ganske sagte.

Det blev aften, og det ringede nu ofte på døren. Det var de unge, lystige herrer, der sædvanligvis denne aften i ugen her samledes. De blev alle bortviste, og på den gamle piges ansigt syntes de nok at kunne se, at hun mod sin vilje måtte nægte sin herre hjemme, og at han enten måtte være upasselig eller i sit allermørkeste lune.

"Han er dog aldrig syg?" spurgte en ung baron, der kom sidst.

"Han siger nej," svarede hun, "men at han kun ikke er hjemme. – Han har heller ingenting spist" tilføjede hun, "og jeg var tilfreds, jeg turde gå fra døren og hente doktoren."

"Det skal jeg!" sagde den unge herre og løb ned ad trappen. Inden han kom tilbage med doktoren, kendte pigen Antons gang på trappen. Hun rev hastigt køkkendøren op og bad ham for Guds skyld gå ind til professoren straks, for han var vist meget syg.

"Syg?" gentog Anton og løb forskrækket ind til sin gamle, kære mester, som han rigtignok havde følt sig så dybt krænket af om formiddagen, at han nu ville have listet sig hans dør forbi og næste dag forlade ham for bestandig. Det var ham dog nu, som det ene ord "syg" havde bortfjernet enhver anden tanke – og han kom så hovedkulds ind ad døren, at han løb mod en stol og rev den om. Der var bælgmørkt, og han mærkede først, at den gamle var derinde, da han hørte hans stemme fra sofaen.

"Nå, er det min rasende Roland, her styrter ind på hovedet?" brummede han med svag røst, "har Armidas påfugl fra hekselandet endelig sluppet dig for i dag? – Du fik vel laurbærblade på macaroni-pasteten og rigtig sød kvinkelering til orvietoen?"

"Jeg har rigtig nok været hos Spontani til middag," svarede Anton, "og vi har spillet og sunget sammen; men derfor må De ikke være vred på mig! Er De virkelig syg, kære, kære professor?"

"Hvad kommer det dig ved? Har jeg ikke lov til at være syg og ligge med næsen i vejret, hvad time jeg vil, uden at høre vrøvl og støj derover, som der var ild i huset eller verden skulle forgå? Den står nok uden os alle til hobe! Men sæt dig her hen hos mig! Jeg har noget at sige dig. – Ræk mig poten, hvis du kan finde min!"

Anton havde grebet hans hånd i mørket; den var iskold. – "Men skulle De ikke i seng?" sagde han beængstet, "trænger De ikke til noget? Må jeg ikke ringe om lys?"

"Hold mund, om du behager! og sæt dig! siger jeg. Hør først, hvad der ligger mig på hjertet og knuger den gamle kødklump i stykker! Jeg har været ond imod dig, Anton! Jeg har lapset mig og gjort dig uret. – Der er meget godt i dit nye lirumlarum – der er fantasi – der er liv og patos – der er geni deri – men det er noget helvedes kram for resten. – Dog jeg er gammel og ensidig. Jeg har mine nykker. Der kan være meget fortræffeligt, jeg ingen sans har for. – Jeg har gjort dig uret – jeg har været lapset og ond imod dig – vil du tilgive mig det?"

"O! om De så pinte mig til døde, ville jeg elske og velsigne Dem, kære, kære professor!" sagde Anton med hulkende stemme og badede hans kolde hånd med sine tårer. "For Guds skyld, lad mig nu ringe!"

"Nej!" svarede han, "det er hverken tællelys eller varme servietter, jeg trænger til. Tag din fløjte og blæs det gamle

kæmpevisevers for mig, du ved nok! eller syng det! – syng! Det er endnu bedre!"

"Ak! hvor kan jeg nu synge?" sagde Anton, men sang dog med dybt bevæget stemme mildt og dæmpet:

"Jeg gik mig ud en sommerdag at høre
Fuglesang, som hjertet måtte røre,
I de dybe dale,
Blandt de nattergale,
Blandt de andre fugle små, som tale –"

Næppe havde han dog sunget verset til ende, før døren fo'r op og den gamle pige kom med lys, ledsaget af lægen og den unge herre, der havde hentet ham.

"Om forladelse!" sagde lægen, "jeg hører til de små fugle, der nok må tale med, mens du sidder her med din nattergal i mørke –"

"Nå ja! det var jo også alt for rørendes," sagde professoren og ville rejse sig, men sank mat tilbage i sofaen. "Kom da, Æsculap!" vedblev han "og tæl hvor mange dages livsdråber jeg har tilbage i min pulsåre! Den er nok blevet ked af det evige frem og tilbage – og hvem kan ikke blive det?"

Lægen undersøgte hans puls og nikkede roligt. "Når du kommer i din seng, min ven! og får noget varmt i livet, kommer den ting nok i sin orden," sagde han, "men nu vil vi to være ene!"

Lægen hjalp ham op og fulgte ham hen mod hans sovekammerdør; her vendte den gamle sig og nikkede mildt til Anton. "Tag din fløjte med, når du kommer igen!" sagde han, "og får du noget nyt færdigt, så vis mig det! Jeg skal hverken være buffo eller bussemand. Tak, baron! for at du skaffede mig den plageånd på halsen!" sagde han til den unge herre, der var

kommet med lægen. "Hils mine andre kære grinebidere! – jeg længes efter dem. Jeg har nok så mange dage tilbage, som verden har haft årtusinder til at gøre sig til nar i. Rigtigt målt, er hver dag jo som tusind år. – Jeg har tid nok at lapse mig i – vi kan nok få en lystig aften endnu –"

"Kom!" afbrød lægen ham, "du har ikke godt af –"

"Lad mig skille mig af med den åndrighed, der sidder mig i halsen i," vedblev han og støttede sig til lægen. "Hører I, at jeg med denne brave mands hjælp har fyldt min ballon og vil til vejrs, så kan I nok komme og synge min påskehymne for mig! – men ingen bommerter, siger jeg jer! og ingen bededags-ansigter! I kan i alt fald gøre de pligtskyldige, højtidelige grimasser i den anden stue!" Han gjorde et forsøg på at hilse med sine overgivne abebevægelser; men det ville ikke lykkes ham.

Anton gik med den heftigste bedrøvelse ud i spisestuen og blev der den hele nat, mens den gamle pige kun gik ind til den syge, når lægen ringede. Hen ad morgenstunden gik lægen bort og lovede at komme igen op ad dagen. Den syge sov nu, sagde han, og der var ingen overhængende fare. Han nødte Anton til også at hvile nogle timer, for siden at kunne være frisk og livlig, når den kære gamle professor ville se ham.

Aldrig havde Anton med så tunge skridt gået op på sit kære loftkammer. Han frygtede, at han ved sin lidenskabelige adfærd havde fremskyndet dette farlige sygdomstilfælde, og han besluttede nu fuldt og fast, at blive hos den gamle, sære mester og kærlig finde sig i alle hans luner, hvis Vor Herre kun ville lade ham leve.

Tolvte kapitel

Hvad Anton stille havde bedet om, da han denne morgen lukkede sine øjne for at blunde, lod til at skulle opfyldes. Efter et par dages sygeleje stod den gamle professor op og ville ikke længere vide af læge og medicin at sige. Han var rigtignok en del blegere og mindre lunefuld end tilforn; men der var kommet en stille mildhed i hans blik, der gav ham noget usigelig elskværdigt, og når han talte til Anton, var der en forunderlig blødhed i hans stemme.

En aften sad de sammen i tusmørket. Anton havde spillet for ham på sin fløjte, og professoren satte sig til sit flygel. "Hør nu, Anton!" sagde han "jeg har tænkt på nogle små børnesange, mens jeg lå der inde og drømte i puderne." Han spillede nu nogle ganske simple, men uendelig yndige melodier i en stil, som uden at være kirkelig eller bestemt religiøs, dog nærmede sig dertil: De havde noget, så fredeligt, tillidsfuldt og beroligende, som når et barn ser sin fader ind i øjnene eller skjuler sit ansigt i sin moders barm. De var føjet til nogle små sange for børn, men som voksne dog også kunne tilegne sig. "Se! dem skal du synge og spille for dine børn en gang, Anton!" sagde den gamle, "hvis du, som jeg håber, bliver en lykkelig, ret idyllisk familiepapa – og ikke, som jeg, en gnaven og kedsommelig pebersvend. Så kan du også fortælle dem grinagtige anekdoter om den gamle, lapsede musikant, der blev from, da han fik ækle miksturer, og tænkte på dine rollinger, før de blev født!"

"Hvor de melodier dog er dejlige!" sagde Anton. "I morgen skal jeg skrive dem op og spille dem! de er lette at huske."

"Men hør nu, Anton!" vedblev den gamle, "det billede, du ved, der hænger over instrumentet – nu kan du ikke se det; men jeg ser det altid, som for tyve år siden – det er dejligt, som en uskyldig engels – det skal du have, når jeg er død en gang. Du må love mig at bevare det omhyggeligt – og aldrig sige til nogen, at hun var – en djævel!"

"Jeg ved nok, det var hende, De holdt så meget af, og som dog var så ond og fæl, at De afskyede hende; men det har jeg aldrig ret kunnet forstå. Hvorfor skal jeg have hendes billede?"

"For aldrig at glemme, at der er noget ondt, noget ret djævelsk i alt, hvad der fortryller os i denne smudsige verden, ligesom i os selv – og for en gang – om ikke før, så dog når du skal dø – at kunne se på alt det lumpne i verden – enten det er i os selv eller i andre, enten det er stygt eller dejligt – således som Vor Herre formodentlig må forstå det, hvis han kan se os helt igennem sjælen, uden at hade os."

"Det kan han jo og elsker os dog," sagde Anton. "Men er alle mennesker da så forfærdelig onde?" spurgte han, "også De, kære, gode professor! og alle de rare mennesker, jeg har holdt af, fra jeg var lille? Og hvad ondt er der da i kunsten og i videnskaben, i gudsfrygten og i alt det skønne og herlige i verden?"

"Du spørger om mere, end jeg gider snakke om i aften!" svarede professoren. "Dine stakkels forældre vil jeg ikke tale om – de slap jo uden stort ansvar ud af denne verdens maskepi. Dine venner, hønsekræmmeren og Hans Litsenbroder, din moster og den lille Lise samt den hele stærefamilie vil jeg gerne tro alt godt om – Vor Herre kender dem! – men de er dog vel ikke lutter rene engle. Og nu kunstens og videnskabens verden

– selv hvad vi kalder fromhed og gudsfrygt – tror du, der i de regioner er ingen løgn og forfængelighed i krogene? ingen uterlighed og jammerlighed i grunden? – det vil du få at se! – Og alle de store ånder, du sværmer for, bah! til dem regner du kanske også mig – jeg er dig meget forbunden! – men jeg har været en halunk alle mine dage. Hvad godt og smukt jeg har gjort, skal jeg ikke rose mig af! Til ingen nytte blev det – så meget er kun vist. Der i krogen ligger det alt sammen – videre kommer det aldrig! Jeg har været for storsnudet, skal jeg sige dig, til at rejse verden rundt som en nar, og skvadronere mig et europæisk navn til, som alle de kunstnere og virtuoser, der har gjort spræl, med hvad der er glemt eller snart vil glemmes. Du skal dog rejse, når du er klog, men, om muligt, uden at blive en flittersyg berømmelsesjæger! – Hvad nu endelig din egen dyd angår, min gode Anton! så er du rigtignok endnu – meget skikkeligere, end jeg; men der kan gerne blive en meget større slyngel af dig, end du og jeg drømmer om. Nok sagt! vi er noget djævelsk pak til hobe – og du skal arve min engel der, for aldrig at glemme det."

"Men hvad ondt gjorde hun da?" spurgte Anton, "må jeg ikke tænde lys og se rigtig på hende?"

"Vær så god! Se kun rigtig på hende! men tag dig i agt! tro ikke dine øjne! og tro heller ikke hendes! Løgn – løgn er der i alle øjne."

Anton havde tændt lys og betragtede billedet. Den gamle blev mere og mere urolig. "Var *hun* koket? – var *hun* falsk? – var der ikke et sandt ord i *den* mund?" mumlede han, "kunne hun ikke tale som en engel og sværme for alt skønt og guddommeligt? og dog – kunne hun ikke græde af henrykkelse over mit *Sanctissima*

– og dog – kunne hun ikke flyve til Himlen med mig den ene time – og flyve til Helvede i den anden med – se! se! er hun ikke fortryllende! – har du set mage til øjne? – og hør! – hvilken ånd! hvilket vid! hvilket lune! – se! nu blinker hun til mig!"

Anton havde stået så fortabt i beskuelsen af det dejlige billede, at han kun halvt havde hørt, hvad den gamle hviskede. Nu faldt hans blik på professorens ansigt – også han stod og stirrede på billedet, men var blevet dødbleg. – "Gå nu!" sagde han heftigt og svimlede, "pak dig, bort! lad mig ene! Nej – følg mig! jeg må herfra!"

Anton greb ham forskrækket under armen og fik ham hen til sofaen. Der sank han sammen og var nogle øjeblikke uden bevidsthed. Anton ville ringe på pigen om hjælp, men kunne ikke få sin hånd løs, som den gamle havde grebet og med krampagtig styrke holdt fast.

"Rolig! Nu er det forbi!" sagde professoren og slog øjnene op. "Jeg vil ingen kvalm have over de narrestreger! kun bort herfra! Jeg blev lidt tosset – og hørte hende tale – jeg så hendes øjne bevæge sig de – forfølger mig – de sænker deres ildstrømme i mit bryst – bort! under dynen med mig! *hende* taler vi nu aldrig mere om!"

Anton hjalp ham med stor bekymring i seng og ville blive hos ham; men den heftige gamle ville nu sove og jog ham bort.

Anton blev dog stille i dagligstuen. Han lod døren til sovekammeret stå lidt på klem, så han kunne høre hver lyd der inde. Lyset satte han bag en skærm på flygellåget, så det ikke kunne skinne ind til den syge. Selv satte han sig i sofaen. For ikke at falde i blund, holdt han sine øjne fæstede på det lille, stærkt oplyste portræt, som havde sat den kære gamle i den

foruroligende tilstand. Men som han således sad og tænkte på hint lunefulde, fortryllende væsen, hvis billede endnu syntes at udøve en besynderlig trolddomsmagt over sin gråhærdede elsker – blev han selv forunderligt grebet af dets dejlighed, dog tillige helt uhyggelig til mode. Det var ham, som billedet også for ham blev levende og bevægede de spillende øjne. Han fo'r op og ville tilhylle det med et klæde; men det var ham umuligt. Han stod som fastgroet til gulvet og kunne ikke vende øjnene fra billedet. Det blev større og større for ham. Det syntes ham at træde ud af rammen i en så fortryllende skikkelse, som han aldrig havde set nogen kvinde. Han vidste, det var drøm og skuffelse; men han *ville* nu skuffes. Der brændte en ild i disse øjne, der udstrømmede en livsfylde fra disse yppige former, som et øjeblik forvirrede hans sanser. Han tumlede tilbage i sofaen og vidste ikke mere, hvad der hændte ham.

Da han kom til besindelse og slog øjnene op, var det dag. Lyset var brændt helt ned i stagen og gået ud. Det lille, nydelige billede så ud som den uskyldigste engel og syntes at smile ret deltagende til sin nye, fantastiske tilbeder. Den gamle professor var i færd med at stå op. Han så vel yderst bleg og angrebet ud, men forsikrede, at han befandt sig overordentlig vel og var kæmpestærk. – "Men du ser jo ud, som en vampyr havde suget hjerteblodet ud af dig," tilføjede han og betragtede Anton med et mørkt blik, "afsted med dig! – ud i den friske luft! hvem gav dig lov til at sove i mit tempel?"

Anton gik, ør og fortumlet af den urolige søvn og dens feberagtige drømme, ud i det frie. Han gik langt ud på Strandvejen. Han kunne ret godt forklare sig grunden til sit fantasteri af den spændte stemning, han havde været i; men

han kunne ikke befri sig fra de forestillinger, der således havde fået magt over ham. Billedet af den skønne *Faustina* forfulgte ham allevegne. Det navn havde han læst bag på det lille portræt, da han et øjeblik havde taget det ned, for at betragte det nærmere. Forgæves forestillede han sig det latterlige og urimelige i således at lade billedet af en smuk, forførerisk kvinde, der måske var død, før han blev født, få magt over sind og tanker – jo mere han anstrengte sig for at bortjage det fortryllende syn, jo mere levende fremtrådte det atter. Han syntes nu først at høre, hvad den gamle professor havde sagt om hende; men de urimelige modsigelser i hendes natur og væsen ville ikke blive ham forståelige. Han hørte hende tale med en stemme, som han satte sammen af de dejligste, han havde hørt. Han så hendes begejstring for det skønne og herlige. Han så disse øjne, der brændte med uudslukkelige flammer. I hendes billede blandede sig træk af den lille Lises uskyldighed, af frøken Mines ånd og dannelse, af komtesse Camillas talentfulde skælmeri; men gennem alt dette trylleri sneg endelig den uhyggelige tanke om "vampyren" sig dæmonisk og forfærdelig frem og forvandlede det dejlige billede til et uhyre.

Fra disse drømmerier kunne Anton ikke den hele måned løsrive sig. Han talte dog intet ord derom til nogen. Han arbejdede flittigt, men dog ofte adspredt, hos Sundby og lagde sig nu især med iver efter det italienske. Den fremmede virtuos, Spontani, var rejst bort med mange ærestegn og kostbare gaver. Hans nærværelse og bekendtskab havde vakt en brændende begærlighed hos den unge kunstner efter berømmelse og et

stort navn i udlandet. Når han ikke læste for den gamle professor, der dagligt blev svagere og nu sjældent kom fra sin sofa – og når han var træt af sine studier med Sundby – gik han nu helst alene ud på Strandvejen og så over havet. Han drømte sig da på hvert bortflyvende skib og syntes, han fo'r verden om som berømt virtuos. Den fortryllende Faustinas billede var da som oftest med i hans drømme. Han blev imidlertid noget bleg og havde tabt en stor del af sin forrige munterhed og frimodige åbenhed. Den gamle professor betragtede ham ofte med et gennemtrængende blik og rystede på hovedet.

En dag havde Anton læst højt for ham i Ariosto, og de yppige skildringer deri havde opflammet ham.

"Det kan være nok af den tønde!" sagde den gamle, "nu kan du tage fat på Tasso og Dante! – eller hvad siger du om Vasari – eller hvad jeg har der oppe af store digteres og komponisters levnedsbeskrivelser?"

"Dem har jeg læst allesammen," udbrød Anton. "O! hvem der dog en gang således kunne opsvinge sig til noget stort og herligt i kunsten!"

"Og en gang få sit portræt stukket i kobber med en stor laurbærkrans om parykken eller skaldepanden! ikke sandt? – eller med en gallakjole, rigt besået med kors og stjerner – og så blive forgudet i alle døgnblade og kæledægget af damerne – helst af en prinsesse eller en fe eller kanske af en fin, åndrig og ret fortryllende – vampyr!"

Antons kinder blussede. Han tav og slog de store øjne ned.

"Tag en stol, Anton!" vedblev den gamle, "og tag mig en bog ned fra den allerøverste hylde! Der står min Boccaz. Jeg har sat

ham så højt til vejrs, ikke just til ære for ham, men for at han ikke alt for nemt skulle falde i hænderne på mine unge lapser."

Anton stod alt på stolen og beså rygtitlerne på bøgerne. "Er det *Decamerone*, jeg skal tage?" spurgte han.

"Nej, rør ikke ved den! der er pestsmitte ved den – jeg kender den. Det er rigtignok hans berømteste værk – derfor gav den liderlige verden ham udødelighed; men når hans sjæl sidder for Vor Herre – som han selv siger i sin lidt uforskammede gravskrift – prydet med hans værkers fortjeneste i hans dødelige liv, så har han dog næppe et mæcenat-eksemplar af sin Decameron under armen. Det skrift er et meget smukt åndeligt bordel, skal jeg sige dig, min kære Anton! Fald ikke ned af forskrækkelse! sæt dig hellere på stolen, så skal jeg sige dig, hvad du dog ligeså godt først som sidst må vide! Der er en slags forfattere, som jeg rent ud kalder åndelige ruffere. Til den klasse hører nogle af de berømteste i verden – og jeg kender meget få, som ikke har en rem af huden. Verden er i grunden en stor svinesti – skal jeg have den ære at sige dig. – Ingen kommer igennem den, uden at søle sig lidt til; men siden den forlorne søn åd med svinene, finder de store, svinagtige publikummer kun rigtig smag og geni hos de store mænd, der følger hin forlorne søns glorværdige eksempel og deler smag med dem selv og deres grise. For de gamle klassiske griserier har du da været så heldig at slippe fri, med mindre du har slugt dem i forbedrede opkog i oversættelserne; men nu skal du jo være en fin, dannet mand, og du må gennem sølen. Såvel de gamle som alle de nyere tiders største berømtheder hører nu en gang nødvendigt med til vor højere dannelse og selskabelige salighed. Svinerierne kan lige så lidt undgås i kunst og

litteratur, som i livet. De græske og latinske grisehaler er gået i arv til de fleste berømtheder hos alle nyere nationer. Dog hatten af, naturligvis, dannede mand, for de store ånder, trods deres større eller mindre grisehaler – fra Decamerons og Pucellens berømte digtere til de romerske elegiers og deres søskendebørns ærværdige fædre! – Gå nu dog kun Decameron forbi! Den store Boccaz var en åndelig ruffer af første skuffe – mod den legemlige pest brugte han den åndelige til medicin. Den talentfulde skamløshed hørte imidlertid til hans tid. Vor tids litterære ruffere er mere anstændige, men ikke et hår bedre. Tag mig den yderste bog i rækken! *Dantes Levned* af Boccaz: *Origine, vita et costume di Dante Alighieri*!"

Anton sprang op på stolen og hentede bogen.

"Se her!" vedblev professoren, "her står hvad jeg ville vise dig. Dante var en stor mand – det vil vi nu lade gå! – fædrelandsforræder var han rigtignok, og han var fuldt så storsnudet som jeg – som digter er han mig for allegorisk – men hvad fejl han så kan have haft – til de åndelige ruffere hørte han ikke, og en forfængelig nar var han ikke heller. Fristet har han sagtens været i sin ungdom, som enhver, der higer efter berømmelse og griber efter laurbærkransen, inden han har gjort noget for at fortjene den. Siden du nu, som jeg mærker, lider af den samme orm, min unge ven! så vil jeg vise dig, hvad Boccaz her fortæller." Han læste nu, hvorledes "Dantes moder drømte, at hendes søn, der den gang var et barn, voksede og blev stor uden anden næring, end frugten af laurbærtræet og kildens klare vand. Hun så ham da springe af alle kræfter for at gribe bladene af det træ, der havde næret ham, men han *faldt* og blev forvandlet til *en skinnende påfugl*. Moderen vågnede af

forundring derover." – Hvad synes dig? Er det ikke højst mærkeligt, Anton?"

"Å! ja" svarede Anton, "men Dante blev jo en ædel og herlig paradisfugl i åndens verden, men ingen dum, pralende påfugl. Det var jo da en drøm, der ikke gik i opfyldelse. I drømmen var han jo også blevet stor af frugten, inden han greb efter bladene –"

"Dante har måske fundet en advarsel deri," vedblev professoren, "stolt blev han – dygtig stolt; men han var for storartet en natur til at blive forfængelig. Passer drømmen ikke som spådom på Dante, så passer den således des bedre på hans allerfleste kolleger og næsten på alle kunstnere. Jeg har i det mindste ingen kendt – selv af dem, jeg sætter over Dante – der har været for stolt til at kunne smigres eller krænkes af dosmere." – Udtrykket i den gamles ansigt var næsten blevet bittert. – "Undskyld, hvis jeg synes dig lidt tør og kedsommelig i dag!" tilføjede han, "jeg er i færd med at gøre mit testamente, ser du –"

Anton så kærligt deltagende på ham. "O! tænk ikke derpå endnu!" sagde han, "Vor Herre har nok hørt, hvad jeg bad ham om."

"Så du har ulejliget dig med fromme petitioner for mit liv?" sagde professoren med et underligt smil. "Tak skal du have! Det var kønt af dig! For *din* skyld gør Vor Herre det dog ikke – det kan jeg forsikre dig. Hvad nu testamentet angår, må du foruden engle-portrættet, du ved, nøjes med de vise advarsler, jeg har givet dig mod de berømte åndelige ruffere og mod alle slags vampyrer, så vel som mod de bukkespring, hvorved man kan forvandles til skinnende påfugle! Tag mig denne papa-tale nu

ikke ilde op! men husk derpå, når jeg er blevet organist eller måske dog bælgetræder på Sirius! Det håber jeg nemlig med det første at drive det til. En tysk klarseerinde skal have fortalt, at Goethe var blevet landsbyskolemester der oppe. Mozart tænker jeg da vel er blevet organist, og ham vil jeg nok træde bælgen for, til jeg kan succedere ham på Sirius-orglet. – Hvad jeg har at testamentere til den øvrige højt ærede verden," tilføjede han, "se! det ligger der i krogen. Det er min ånd i rå materie, på en måde, eller egentlig i manuskript for venner og orme. Hvad man mener er pengene værd, kan man lade trykke i dette eller et andet århundrede, hvis ormene da har været så artige at respektere det! Jeg har hverken haft råd eller lyst dertil! Det var også, trykt, kun blevet ormeføde, siden jeg, som sagt, har været for storsnudet til at rejse verden rundt og lade trompetere for mig."

Der var nu i den gamle mesters åsyn et umiskendeligt udtryk af dyb krænkelse, men tillige af en selvbevidsthed og stolthed, der med trodsig foragt for ånden i hele hans samtid udlynede af hans ellers matte øjne.

"Men, kære, kære professor!" udbrød Anton, "De er jo æret og elsket og beundret af enhver, som kender Dem og Deres herlige værker –"

"Hvem kender da mig? og hvor mange tror du kender ånden i mine værker? Jeg er i min personlige nullitet ingen pibe tobak værd," vedblev den gamle mester med sit humoristiske smil, "men det kunne nok hændes, der var et par funker Prometheus-ild i den papirbunke, som kunne sprænge et lille bjerg af lirumlarum-berømtheder i luften, når ånde-krudtet var opfundet i den verden, jeg har haft den ære at være konstabel i."

"Kæreste professor!" sagde Anton bekymret, "om også slet ingen i verden kender Dem rigtigt og kun en eller to har haft ret forstand på alt det herlige i Deres værker, der dog har glædet og henrevet så mange – så var det jo dog en stor synd, hvis De troede, at der ingen ånd var i verden, og at alle deres venner og beundrere var lige så enfoldige, som jeg sagtens endnu er. De har, visselig, som den store Dante, næret dem åndeligt med laurbærtræets frugter og det evige livs klare kilde – men er det nu bladene af det træ, De på Deres gamle dage savner og kaster det bitre, foragtende blik ud efter i den store, vide verden – så kunne De jo selv nu stå i fare for at forvandles." – Han holdt inde og blev blussende rød.

"Til den skinnende påfugl, mener du – ak, ja! ak, ja! du har ret!" hviskede den gamle mester, og hans hoved sank ydmyget ned på hans bryst. – "Du har ret, Anton!" udbrød han heftigt og rejste sig, "jeg sidder selv midt i suppedasen og moraliserer for dig! – o! forfængeligheds forfængelighed – selv i det hovmod, der tror sig storartet nok til at foragte den! Gud velsigne dig, Anton! Vor Herre være med dig, til vi mødes på Sirius! – på denne forfængeligheds planet ser du mig næppe mere."

Han græd og omfavnede sin elev med en heftighed, som aldeles udtømte hans kræfter. Han vaklede og sank bevidstløs tilbage på sofaen.

Anton kaldte forskrækket på hjælp. Lægen blev øjeblikkelig hentet; men den gamle professor opslog ikke mere sine øjne. Da solen gik ned, havde han sidste gang åndet.

Han lå stille med det blege, indfaldne ansigt vendt mod vinduet, hvorfra man nu så Rosenborgs slotstårne i det sidste dagslys. Det ironiske smil om hans mund var forsvundet, og i

hans skarpe, ædelt formede åsyn var der et skønt udtryk af den dybeste fred.

Anton stod, opløst i gråd, ved hans leje og trykkede hans kolde hånd til sine læber. Sundby stod tavs og dybt bevæget ved hans side. Den gamle pige stod med forklædet for sine øjne i den åbne dør og hulkede. Lægen holdt et lille blankt spejl for munden af den døde for at vise de tilstedeværende, at åndedrættet aldeles var forsvundet. Tre af de ellers så lystige unge husvenner, der vare kommet med lægen, så med vemodige miner derpå. De gik kort efter med lydløse trin ud af den stille stue og listede sig sagte ned ad trappen. De syntes at undse sig for hverandre over deres usædvanlige bevægelse.

"Han så ganske køn ud i barberspejlet, det gamle næb!" hviskede den ene og gjorde sig møje med at antage en ligegyldig tone; men stemmen slog ham fejl – og han hostede.

"Havde han set sit eget bededagsansigt, havde han bestemt gjort Casorti-fjæs" bemærkede den anden.

"Måtte vi nu kun få rigtig muntert vejr til begravelsen og så synge finale for ham uden bommerter!" sagde den, der gik sidst ud af porten, og smånynnede, men han behandlede sin næse voldsomt med sit lommetørklæde, mens han med raske skridt gik ned ad gaden med de andre.

Trettende kapitel

Det var i den stille uge 1844, den gamle, geniale professor havde lukket sine øjne. Otte dage derefter kørte der silde om aftenen en stor, lukket rustvogn ud af Vesterport. Anton sad tavs og stille hos kusken. Han bragte sin kære mesters lig ud til Roskilde, hvor den gamle i et loyalt lune havde forlangt at hvile sine ben, som en tro kammermusikus, ved sine suveræne kongers fødder – men dog under Guds frie himmel og i skyggen af de høje domkirkespir.

Da de store ligklokker næste formiddag havde udbrummet deres alvorlige farvel til hans sjæl, lød der dybe orgeltoner fra domkirken, og en herlig, gribende musik tonede opløftende gennem de høje hvælvinger med rene, kraftige mandsstemmer. Det var den afdødes unge, musikalske venner, der nu, til hans amindelse, og som deres sidste farvel til ham, udførte hans egen herlige opstandelseshymne, som han ikke, efter sit ønske, fik at høre i sin sidste time. Under den sædvanlige koral blev derpå ligkisten båren ud af kirken af de samme unge mennesker, der havde sunget; til dem havde Sundby sluttet sig; han gik nærmest ved Anton, hvis rene, høje tenor allerskønnest havde gennemtonet hvælvingerne. Kisten fulgtes af mange ældre venner og hædersmænd. Straks efter jordpåkastelsen begav ligfølget sig til Postgården, hvor rejsevognene stod forspændte. Anton var blevet tilbage for med den gamle pige at strø blomster på den nylig opkastede gravhøj og dvæle noget længere ved sin uforglemmelige lærers grav.

"Hvad bliver der nu af Anton Knudsen?" sagde en af de unge dilettanter og tændte sin cigar, så snart han blandt tre andre var

kommet til sæde i rejsevognen, og den rullede afsted med dem.

"Ingenting!" svarede hans sidemand, "han er jo ækelt sentimental. Så I den torvekurv fuld af smagløse påskeliljer, den gamle, tudende kokkepige havde slæbt der op! – ved den stod han jo og flæbede om kap med hende, så jeg skammede mig på hans vegne."

"Han er en fantastisk gæk!" bemærkede en tredje. "Han har dog ingen ringe tanker om sig selv. Vor gamle har forkælet ham. En ganske skikkelig fyr er han dog med alt det, og talent har han jo."

Sundby, som var den fjerde i vognen, sad mørk og stille i et hjørne, tæt indsvøbt i sin sørgekappe. Han tog nu ordet med temmelig barsk stemme. "Skade, at vor gamle vens ånd ikke kan tale et ord med i dag!" sagde han. "Måske ville han, med tak for Deres fortræffelige sang, forsikre Dem, mine herrer! at hvad han længst vil huske og glæde sig ved i Paradiset, er Anton Knudsens *sentimentalitet* og *fantasteri*, med samt den gamle piges påskeliljer. De talenter, han nu agter højest, er *alvor*, *kærlighed* og *sandhed*."

"Nå, nå, hr. skolemester! Vi glemte, vi havde pædagogen med!" mumledes der blandt de andre. Man tændte nu flere cigarer, og der smøgedes mere, end der taltes.

Så vel i Lundeby præstegård som hos byfoged Kyng i den lille købstad og hos Jørgen Hønsekræmmer og hans kone i landsbyen ventede man i dette forår eller i sommerens løb et besøg af Anton, inden han tiltrådte den udenlandsrejse, der hele det sidste år var forberedt. Det blev imidlertid både pinse og midsommer, men han kom ikke. Der indløb dog jævnligt

breve fra ham såvel til hans formynder, som til magister Stær og mosteren. I dem alle var hans sorg og savn ved den gamle professors bortgang det, han både begyndte og sluttede med. I øvrigt så man, at han arbejdede flittigt med stadigt hensyn på den forestående kunstrejse. Om sin urolige sindsstemning og sin stedse mere brændende higen efter storhed og berømmelse skrev han intet, siden han havde modtaget nogle advarsler mod overspændthed og udhulende ærgerrighed af magister Stær og den alvorlige formynder.

En lørdag eftermiddag i høsten kom Kyng, som sædvanlig, til præstegården for at blive der søndagen over. Han havde et brev med fra Anton, som han bad magister Stær læse højt, da det indeholdt så mange kærlige hilsener og farvel til dem alle. "Anton har været syg," sagde han, "hans udenlandsrejse med Sundby og de unge grever Høg er for hånden. Han rejser på mandag. Han må nu opgive det besøg til os, som han så inderligt har ønsket og længtes efter."

Man hørte brevet med stor deltagelse, og Lise græd, dog mere af vrede, som det lod, end af bedrøvelse. "Han bryder sig slet ikke om os – det kan jeg nok mærke," sagde hun og rev pinden ud af sit strikketøj, "ellers var han nok kommet –"

"Og var ikke blevet syg, mener du nok," afbrød den gamle provstinde hende.

"Ja, det kan også gerne være!" vedblev Lise. "Var han kommet herud i fjor eller straks efter påske, da hans gamle professor var død, så var han måske blevet glad igen hos os og ikke blevet syg."

"Men så ved du jo, han skulle synge i kirkekoncerter og ved komtesse Høgs bryllup –"

"Å, bedstemoder! Det er aldrig andet med ham!" vedblev Lise med stigende heftighed. "I al den tid, han var hos justitsråden og vor rare fru Mine, brød han sig jo ikke om andre, end om dem og – det er sandt! den rødnæsede hr. Skade, som spiller nytår ind – og aldrig så snart var han kommet ind til sin underlige professor og den dejlige komtesse, før han straks ville være en stor mand, som den professor, og kun spille for ham og den dejlige komtesse og alle de fine frøkener derinde – o, jeg ved det nok alt sammen – og ved det, som er meget værre."

"Gud bevare's, lille Lise!" udbrød hendes kærlige veninde, Vilhelmine, og greb den grædende piges hånd, der rystede af ivrighed og vrede, "du er jo rent ubændig i dag! Hvad ondt ved du om vor kære Anton? – Vi har jo alle haft så megen glæde af ham – og du hører jo, hvor inderligt han holder af os alle og af dig med."

"Å! mig bryder han sig allermindst om. Hils *lille* Lise! Det er jo næsten alt, hvad han skriver. Det har han nu skrevet i fire år, og nu er jeg da ikke så *lille*."

"Det er sandt, min pige!" sagde den gamle provstinde og nikkede lidt skælmsk til den lidenskabelige barn, "Den *store* jomfru Lise burde han nok skrive, siden du har fyldt det ellevte år og kan læse både dansk og engelsk, ja endogså norsk med justitsråden."

"Gør ikke nar af mig, kære bedstemoder! så gør du mig ondt!" hviskede Lise og kyssede den gamle provstindes hånd, mens hun hastigt vendte sig bort med sit lille forklæde for øjnene og løb ud af stuen.

"Hvad fattes Lise?" spurgte den gamle provst, "I driller hende dog ikke, børn? – hun har et vanskeligt sind og må tages

forsigtigt på. Hendes sjæl er en guldflod, men når den oprøres og bruser, synker hvert guldkorn tilbunds i sandet."

"Du har desværre ret – for det meste!" sagde provstinden og kyssede sin smukke, gamle mand, "hun læste forleden en bog, der på titelbladet kaldtes norsk, og pralede straks af, at hun forstod norsk, uden at have lært det. Jeg var nu rigtignok *barnet*, der drillede hende dermed. – Ja vist!" vedblev hun muntert, "du har så ungdommelig en kone. Vor søns opdragelse kom jeg kun dårligt fra, han blev alt for kælen – sidder han nu ikke der på en stol med sin unge kone og holder på hendes hånd, som om han var bange for, hun skulle løbe fra ham, og som om han var skinsyg på lille Lise. Ham skulle jeg have gjort lidt nar af i tide! Nu driver jeg det måske for vidt, når vor kære Lise får nykker. Men trøst dig, lille fa'er! nu vil jeg gå i skole hos vor svigerdatter. Med Guds hjælp kan vi snart allesammen lære lidt børneopdragelse af hende."

Vilhelmine havde sluppet sin mands hånd, og hendes smukke kinder havde fået en forhøjet farve. Hun rejste sig fra den brede lænestol, hvor hendes ægtemand også havde taget plads på yderkanten – og hendes skikkelse røbede den moderglæde, hun nu snart så i møde. Hun omfavnede begge de kære gamle og gik ud efter Lise.

"Om tre år kan vel Lise konfirmeres, hr. provst?" spurgte byfoged Kyng, som hidtil havde siddet stille ved vinduet med en bog i hånden. "Hun er næsten mere hjemme i sin kristendom end jeg. Hun har mange gange gjort mig til skamme, når jeg læser med hende."

"Ja så! læser De religion med Lise, hr. justitsråd?" spurgte provsten med sit stille, godmodige smil, "det var ellers et fag,

jeg nok ville have mig forbeholdt."

"Nej, det er egentlig hende, der læser religion med mig," svarede Kyng, "hvad hun har hørt af Dem og med sin barnlige inderlighed opfattet, vil hun altid straks lære mig, og jeg tror virkelig, det lykkes hende. Fra hendes barnelæber klinger i det mindste de mysteriøse dogmer mig langt elskeligere og forståeligere, end jeg nogensinde har hørt dem i min ungdom."

"Det kan jeg godt forstå!" sagde provsten og nikkede. "Havde vi været blandt børnene, som Vor Herre selv lagde sine hænder på og velsignede, så ville vi vist alle have forstået ham bedre og elsket ham højere, end vi nu gør."

"Kære, kære fader!" udbrød den unge præst og var nær faldet ned fra kanten af lænestolen, som han hastigt rejste sig fra, "nu gav du mig en herlig tekst til i morgen."

"Godt!" sagde den gamle, "men brudevielsen, ved du, besørger jeg selv. Du skal dog ikke tage mine glædeligste forretninger fra mig! Lises konfirmation forbeholder jeg mig også, vil Gud, jeg lever så længe!" tilføjede han. "Jeg begynder allerede så småt at forberede hende."

Begge præsterne gik nu til deres studerekamre, og Kyng fordybede sig i en bog.

Vilhelmine havde imidlertid opsøgt den forgrædte Lise og fået hende ind til sig i sit lille hyggelige kammer overfor storstuen, hvor hun havde sit sybord ved havevinduet og bestandig havde marken og skoven for øje. Her stod også hendes boghylde med udvalget af hendes yndlingsforfattere, som Lise allerede var ret godt bekendt med.

"Vær nu god og glad igen, min egen Lise!" sagde Vilhelmine og lagde sin fint formede hånd beroligende på det yndige,

gullokkede hoved. "Jeg ville også gerne have set Anton, inden han rejser så langt bort fra os; men det får vi nu opgive! Derfor vil vi dog ikke tro, han holder mindre af os, end vi af ham, og allermindst vil vi tro noget ondt om ham, om vi også har hørt det af andre. Men jeg kan ikke begribe, hvem der skulle have talt ilde om Anton til dig."

"Det har heller ingen rigtig gjort," svarede Lise, "men jeg er dog ikke så lille et barn nu – og jeg kan nok selv slutte mig til et og andet. – Jeg har jo også læst historier om, hvordan det går til i de store byer, hvor der er komedier og baller hver aften. Der er jo så mange slemme mennesker, og der er hele, store huse, hvor de slemme mennesker kommer sammen om natten, og der danser de stygt med hatte og store kavajer på og lokker de stakkels fattige piger til at danse med dem og give dem penge og smukke kjoler derfor. – Og så drikker de for megen punch – og så snakker de så afskyeligt, og så løber de ud sammen på gaden – og så kommer vægterne og politiet og trækker dem op på rådstuen – og det er en stor, stor skam –"

"Nå ja! det har vi måske læst en gang noget om; men hvad kommer det Anton ved?"

"Jo, han og den stygge hr. Skade med den store, røde næse, og selv den gamle professor, han holdt så meget af, de har allesammen været i de fæle huse, og Anton har spillet på fløjte for de slemme mennesker og drukket for megen punch og løbet om på gaden med en af de stakkels fattige piger, som de slemme mennesker havde forlokket til at danse og drikke for megen punch med dem; – så er der kommet en skikkelig mand, som har taget sig af den stakkels pige og fulgt hende hjem til sine forældre; men så har Anton ikke villet lade hende være i

fred, men er kommet op til hende dagen efter og har villet gøre hende fortræd – så har hun måttet rive og bide, for at blive fri for ham, og så har han kaldt hende en *vampyr* – det er nok noget meget fælt – og så har man måttet hente politiet og ladet ham trække til rådstuen. – Er det ikke en gruelig skam! – Se! det har jeg vidst siden påske; men jeg har tiet stille dermed; for jeg holdt dog så meget af ham – og når han bare var kommet her ud, skulle jeg nok have skammet ham ud og talt godt for ham og fået ham skikkelig igen. Men nu rejser han bort til alle de slemme mennesker udenlands og bliver så fæl, så fæl." Hun græd igen og var rent utrøstelig.

"Men hvem har du hørt det af? Det er dog noget, fader aldrig ved et ord om og dine forældre vist ikke heller."

"Nej, ingen af dem ved det endnu; men moder vil nok få det at vide af Cathrine, den stakkels fattige pige hos Hans Litsenbroder. Hun har betroet mig det alt sammen, da jeg var hjemme i påsken. Jeg var så bedrøvet over, at Anton ikke kunne komme herud. Men så sagde hun, at jeg kun aldrig skulle bryde mig om ham, for han var ligesom alle de andre. Han var rigtignok sprunget ud i vandet og havde hjulpet hende op, da hun ville drukne sig af bare skam over, at hun havde været i det slemme hus med ham; – den gamle professor havde også hjulpet hende; men så havde de siden sendt hende bort med madam Skade og kun betalt for hende, til hun blev frisk og kom ud at tjene for sit brød – og de var dog skyld i, at hun lod sig forlokke til at blive i den onde verden og få det lille barn –"

"Men, min Gud, Lise! hvad er det for snak? – et barn?" afbrød Vilhelmine hende forundret.

"Ja, et rigtigt lille barn og slet ikke vand, som madam Skade har sagt til folk. Det var et virkeligt lille barn, Cathrine var syg af – men det var dødt, den lille stakkel – og det var alt sammen Antons og hans professors skyld. – Det – har Cathrine sagt – har Vor Herre selv været vidne til. Men Anton har været skyld i, hvad der var meget værre, siger hun. Han har hindret hende i at drukne sig og komme til Vor Herre. Nu har hun dog tilgivet ham det alt sammen," vedblev Lise, "for hun er så from og gudfrygtig, den stakkels Cathrine! Nu bander hun aldrig mere og drikker aldrig mere punch, siger hun, og vil heller aldrig danse mere med de slemme mennesker i verden; for nu er hun blevet opvakt og et rigtig Guds barn – og meget rigtigere end alle vi andre – for hun er blevet døbt."

"Det er vi andre jo, Gud ske lov! også, mit barn!"

"Ja, men det er så længe siden – det kan ingen af os huske – og det var inden vi havde forstand på nogen ting og kunne tro på Vor Herre – det gælder ikke – det kan ikke hjælpe nogen, siger Cathrine. Og når jeg bliver rigtig stor, vil jeg også bede bedstefader døbe mig rigtigt!"

"Ja så! Du har i påsken været i baptist-hænder, og Cathrine har proppet dig fuld af lutter usandhed og urimeligheder. Din moder er dog så forstandig en kone; vidste hun af, at du havde så meget med den Cathrine at gøre?"

"Ja, det forbød hun mig ikke. Cathrine var et fromt og skikkeligt menneske, sagde hun altid, når fader sagde noget imod hende. Han kunne ikke godt lide, at hun bad så meget til Vor Herre, men det var der intet ondt i, sagde moder. At hun har ladet sig døbe, kan moder rigtignok heller ikke lide; men –"

"Der ser du, mit barn! Den Cathrine skal du aldrig mere have omgang med! Hvad hun har foresnakket dig om Anton, må min fader nok vide rigtig besked om, hvis det ikke er usandhed alt sammen. Det skal vi snart få at vide! Bliv du nu her, mens jeg går ind til fader!"

Byfoged Kyng blev nu afbrudt i sin læsning, idet hans datter trådte ind til ham i dagligstuen, hvor han sad alene, og spurgte ham, om han vidste noget om den forvirrede historie, Lise havde fortalt hende om Anton.

Han tav og lod sin datter omstændelig meddele ham alt, hvad Lise havde sagt.

"Det er for en ubetydelig del materialiter sandt, men for største delen formaliter usandt og ravgalt alt sammen," tog han nu ordet. "Både Anton selv og den gamle professor har i sin tid skrevet mig det alt sammen til – på den snak nær om denne løse kvindes dødfødte barn, som de nok intet har hørt videre til, men som jeg selv har fået lovlig besked om. Det hele er dog en historie, som kunne misforstås og gøre opsigt. Det er noget, som Lise ikke skal høre noget om! Du kan kun forsikre hende på mit ord, at vi i alle måder har haft ære af Anton. Det berygtede sted, han en gang i al uskyldighed har været på, og den løse kvinde, han har taget sig af og trukket op af søen – det er noget, jeg ikke vil have talt om, allermindst til den uskyldige Lise. Du kan dog gerne fortælle hende, at han ganske rigtigt har vovet sit liv for at redde et druknet menneske, og at kongen derfor har givet ham en medalje. Det har han ingen skam af, ved jeg, og det er altid anstændigt, hvem det så er, hvis liv man redder."

Med denne forklaring syntes Lise også fuldkommen tilfreds. Hun glemte al sin vrede på Anton, fordi han ikke kom. Hun

klappede i hænderne og løb straks til de gamle "bedsteforældre", som de nu snart håbede at kunne hedde med rette. – Hun måtte endelig fortælle dem, at Anton havde fået en stor skilling af kongen for et menneskeliv; men hun ville kun vide, om det dog ikke var synd at hindre et menneske i at komme til Vor Herre.

Den gamle provst forklarede hende nu, hvorledes man meget godt kunne komme til Vor Herre uden at drukne sig og uden først at dø – og det fandt hun også meget fornøjeligere.

Om aftenen, da Lise var gået i seng med Vilhelmine og den gamle provstinde, gav Lises baptistiske kætterier anledning til en alvorlig samtale om denne sekt mellem Kyng og provsten. Kyng forsvarede baptisternes lære om voksnes dåb, som han mente, skriften gav dem medhold i, trods vedtægten i vor kirke. Om Lise i det stykke blev baptist og en gang lod sig døbe om, skulle han aldrig have noget derimod, når det kunne ske uden opsigt.

"Men hvorfor lader De Dem da ikke selv døbe om?" spurgte den gamle.

"Det kan ikke ske uden opsigt," svarede Kyng, "og desuden –"

"Men var det Deres alvor, hvad De før sagde, og var det Dem en salighed," afbrød provsten ham med sit rolige smil, "så måtte De dog finde Dem i lidt opsigt –"

"Det er for mig ingen salighedssag," svarede Kyng med næsten mørk alvor. "Jeg er, desværre! jo en kætter i mange punkter, som De ved. Jeg holder mig endnu til Lessings sindrige fabel om de tre ringe."

"Nathan den Vises visdom! – den er for de rige i ånden, der ikke føler trang til den sande ring," sagde den gamle provst mild

og rolig, idet han rakte Kyng hånden og gik til sit sovekammer. "Jeg diskuterer ikke med de rige – jeg prædiker kun evangeliet for de fattige."

Kyng så efter ham med et tungsindigt blik. Hans svigersøn, som hidtil beskedent havde tiet, stod nu ligesom på nåle og så ligeledes efter den gamle; hans blik mødte den tungsindige alvor i hans retsindige svigerfaders åsyn. Han tog nu pludselig mod til sig og gik lige ind på Kyng, som om han ville ham til livs.

"Hvad er det, hr. svigersøn?" spurgte Kyng forbavset og trådte tilbage.

"Det er kærlighed," sagde magister Stær bevæget og greb hans hånd, "kærlighed alt sammen, kære svigerfader! Hvad min gamle fader af kærlighed til det guddommelige ikke vil diskutere om, har jeg heller aldrig mod Deres vilje gjort til genstand for kold dialektik i vor daglige omgang. Men kommer De i kirke i morgen, vil De med Guds hjælp både høre og gå ind på –"

"Ja, vel! ja vel! det kan nok være, min brave, kære svigersøn!" afbrød Kyng ham med et lille smil, "således som De gik ind på mig for at give mig Deres kærlige hensigt til kende, troede jeg ellers –"

"Det kom nok lidt hovedkulds, kan jeg vide," sagde Stær, "men det ser Vor Herre ikke på."

De rakte hinanden trofast hånden og tav. Man gik nu til ro i præstegården. Den sædvanlige helligaftens-fred var udbredt over det hele hus. Kyng gik dog endnu en times tid op og ned i sit sovekammer med Nathan den Vise i hånden. "Nej," sagde

han til sidst og kastede den hen på bordet, "i den visdom er ingen hvile."

Anton havde dagen før sin afrejse travlt med at tage afsked med sine bekendte og venner i byen. Den kæreste fulgte med ham; det var Sundby. Den eneste afsked, som bevægede ham, var med den forrige komtesse Camilla Høg, der nu, som grevinde Strahl, ikke syntes ham at se nær så lykkelig ud, som tilforn. Hun agtede også snart at rejse bort og følge sin gemal til et fremmed hof, hvor han søgte ansættelse. Hun gav Anton en lille erindring af hendes eget sirlige håndarbejde. Hun talte længe, med inderlighed, med ham om deres gamle, kære professor og ønskede ham lige så megen lykke og hæder i kunsten.

"Ak," tænkte Anton, da han om aftenen stod i sit uryddelige værelse og pakkede sin rejsekuffert, "den gamles lykke var der måde med og selv hans hæder – hvor vidt er den udbredt i verden?" – Han havde gemt det lille portræt af hin Faustina, som var blevet hans arv. Han havde atter set længe derpå, og hans kinder blussede. Nogle skrevne blade, der, med udskrift til ham, var fundet blandt professorens papirer, lagde han ved siden af portrættet. Til sidst faldt Lises hyldefløjte ham i hånden. Han så længe på den med et drømmende blik og gemte den i kufferten.

Næste morgen stod han på dampskibet ved siden af Sundby. De unge grever Høg gik muntre på dækket og gjorde bekendtskaber, stamherren mest med matroserne, grev Ferdinand med damerne og andre fine folk. En del af de unge

musikalske herrer fra professorens aftenselskaber havde fulgt Sundby og Anton til toldboden. De svingede nu deres hatte og gik bort. Anton stod med blottet hoved og stirrede tavs tilbage på den skønne, vigende stad og den dejlige kyst, han forlod. Han var vemodigt stemt, men dog opfyldt af en uendelig glæde og længsel efter den nye, fremmede verden, han nu fo'r i møde. Billederne af alle de ansigter, der havde set mildt og kærligt til ham i hans fædreland, fløj ham nu forbi. Han nikkede til dem alle i sine tanker. Lille Lise var også deriblandt, men som syvårsbarnet, han legede prins og prinsesse med i hønsegården. Alt, hvad han siden havde set af dansk liv og natur både i den lille og den store stad og dens herlige omegn, svømmede i brogede billeder for hans indre øje.

"Når tænker du at se de tårne igen, Anton?" spurgte Sundby og pegede tilbage mod de solbelyste kirkespir i Danmarks hovedstad.

Anton fo'r op af sine drømmerier. "Når jeg en gang kan komme hjem med prinsessen og det halve rige," svarede han med et halvvemodigt smil i det livligt begejstrede blik. "Riget får det gå med, som det vil," tilføjede han, "det bliver sagtens for tungt at slæbe med sig – men prinsessen, Sundby! prinsessen må jeg finde! – enten hun hedder Fortuna eller Faustina eller Morgana, og i hvilket fortryllet slot eller fængsel hun så sidder! Tryllefløjten, som skal åbne mig hjerter og døre, har jeg jo i kufferten! og se! mod dragerne har jeg jo min "rap-dig-kæp"!" – Han havde virkelig den samme lille hæsselstok i hånden, som Lises gudmoder havde foræret ham. "Livet er et vidunderligt eventyr!" vedblev han, "nu skal jeg først ret ind i det!"

Sundby så på ham med et stille, deltagende blik. Det glædede ham at se det nye liv, der med renhed og kraft spillede i den nittenårige drømmers øjne. Det var som den friske havluftning også åndede et nyt livshåb hen over Sundbys høje pande. Som han stod der på dækket med sin anselige skikkelse og det strenge blik, så han ud som en prøvet åndens kæmpe, der har vundet sejr over sin egen ufred og nu vender sig mod fredløsheden i verden og dens stridende ånder. Siden Camillas bryllupsdag var han blevet mager og bleg. Han havde arbejdet både nat og dag. De farer, der truede fædrelandet, så vel fra hvad der uklart rørte sig i folket selv, som hvad der gærede og glødede i den hele tidsånd, var blevet genstand for hans forskning og virksomhed.

Dampskyen fra skibet skjulte nu stadens tårne for deres øjne.

"Se!" sagde Sundby, "Frelseren på hans tårn blev borte – men han står der dog lige fuldt, håber jeg. Gud bevare vort fædreland!"

Skibet brusede fort. Skummet fløj fra hjulene. Dampskibet så ud fra toldboden som en slukt troldkælling. Men passagererne på dækket flokkedes nu om Anton, som med pludselig begejstring istemte:

"Kong Christian stod ved højen mast!"

Alle beundrede det unge menneskes fortræffelige tenor; men det faldt ingen ind at synge med. Anton sang kun det første vers og skyndte sig undselig over sin enlige begejstring ned i kahytten med Sundby. "Det var flovt!" sagde han, "jeg fik komplimenter som i en salon."

"Hvad ville du have haft?" spurgte Sundby.

"Havde jeg rigtig kunnet udsynge min stemning, havde den vel fundet genklang, og man havde sunget med."

"Hvor kunne du vente det! Ved kunstnydelser forlanger ingen jo mening eller sandhed i en virkelig stemning. Andet end øreklang er sangen jo ikke i vor tid. I de to år, jeg har kendt dig, er det jo også første gang, jeg har set dig selv begejstret for fædrelandet."

"Underligt nok! nu, jeg forlader det, mærker jeg først rigtigt, der er sådan noget til!" svarede Anton.

"Vi kunne nok alle have nødig at forvises eller på anden måde miste vort fædreland for rigtig at elske det," sagde Sundby. "Det er så længe siden der er sket noget stort og mærkeligt. Siden hin ene dag 1801 har vi jo ikke mærket, vi var et folk. Debatterne mellem højre og venstre i vor indre statsudvikling og latteren over alting i bladene er der nok liv og vid, men ingen poesi og storartet ånd i. Sådan er det allevegne. Men pas på, Anton! der kommer noget – der *må* komme noget, der vækker de store folkeånder, så de ser – den gudsånd, der svæver over vort kaos! – kommer den tid, vil du måske også drømme om andre eventyr, end din barne-prinsesse og det halve rige, som fløjtespiller og tenorist."

"Herre Gud! er det da nu ingenting?" sukkede Anton.

"Det siger jeg ikke" svarede den alvorlige Sundby og lagde hånden på hans skulder, "men idé må der være i eventyret – en stor, mægtig idé, der kan gribe ind i verdenslivet – eller dog i det enkelte folkeliv. Personlighedens triumfer giver jeg ingen pibe tobak for."

Anton tav og faldt i tanker. Han steg atter op på dækket og så tilbage mod fædrelandet. Dampskibshjulene brusede. – Den

sorte dampsky fløj hen over havet. Det sidste glimt af Danmarks kyster var forsvundet.

Tredje del

Første kapitel

Det var en af de smukke efterårsdage 1844. Solen var ikke langt fra sin nedgang. Ved indkørslen til skoven Düsternbrock, der glimrede i de herligste farver, holdt der en mængde wienervogne og jagtvogne. Der fo'r mange sirlige herrer til hest hen ad den dejlige vej ved Kielerfjord. Fra en del lyststeder ved vejen hørtes der musik og højrøstet selskabelig tummel. Af og til kom der en flok studenter med deres cigarer i munden, med deres korte knævamse og de små, flade burschhuer på tre hår. De svingede deres ziegenhainerstokke, mens de sang eller diskuterede med heftige og ivrige miner. Midt i en sådan flok af de alleryngste, mest ustyrlige "burscher" så man begge de unge grever Høg, hver med behørig cigar i munden og splinterny ziegenhainer, begge dygtigt rødkindede og med rigtige tyske burschhuer på til deres for resten københavnske kavalérfrakker. De hostede, dels af røgen, dels af skrattende latter over de mange lystige indfald, der fløj fra mund til mund omkring dem, men som de kun halvt forstod, og som gerne gik ud over dem. Man kom fra et gæstgiversted i skoven, hvor de unge grever var blevet indviede i det frie tyske kommersliv og havde trakteret med champagne ovenpå det meget bajerske øl, man havde nedskyllet. Hvor det lystige tog lod sig se, blev der almindelig latter over den sindrige spøg, man havde tilladt sig med de troskyldige gæster, ved at påhæfte dem en slags kammerherre-dekorationer, der betegnede pøbelens spotnavn til de danske. Man søgte kun at forhindre, at den ene broder kom til at se den anden på ryggen, og legen kunne uforstyrret fortsættes, til stor glæde for de fleste, der så det.

Anton og Sundby havde alene gennemvandret den smukke skov og var på tilbagevejen mod byen, da de i nogen frastand hørte den overgivne tummel og kendte grev Magnus' hjertelige latter i studenterflokken. Sundby havde nok hørt og kendt det spotord mod de danske, der ofte gentoges; han syntes dog ikke at have fundet den rå, vidløse uvilje deri mindste opmærksomhed værd.

Solen glødede nu i sin nedgang på skovens kroner. Fjorden blev mørkere og brusede stærkere, mens den dog endnu hist og her modtog glansen fra den vestlige himmel, og der var bølgerne ildrøde. "Se! hvor smukt!" sagde han, "selv når mørket drager sejrende frem gennem ildstrømme! Hvad synes dig om det her, Anton?"

"Her er overmåde smukt!" svarede Anton, "her er vist også mange fortræffelige mennesker, men –"

"Luften trykker dog lidt her, mener du. Vi kan også snart være færdige. Mærkelighederne har vi set, og stemningen har vi fået nok af. Nogle dages kursus ved denne sandhedens og troskabens højskole kan mine brave klodderjaner nok nøjes med. Vi kan rejse i morgen, hvis der så ingen prøver skal aflægges i den ædle fægtekunst."

"Det har vel ingen nød!" svarede Anton, "de kommer jo ypperligt ud af det med disse lystige studenter. De ler jo selv allerlystigst, om der også bliver gjort lidt løjer med dem."

"Ja, når de tror, det er godt og ærligt ment, eller når det ikke gøres så groft, at de forstår det rigtigt, og der skal vistnok en del til."

"Men forstår de da rigtig at fægte?"

"O, ja!" svarede Sundby ligegyldigt, "i kropskunster er de flinkest. Kløgt og kundskaber har de for resten mere end nok af her."

Anton så lidt forundret på ham, men nænnede ikke at ytre noget om hans grevelige elevers mangler, som han i den senere tid rent havde glemt over deres godmodighed.

"Du tror nok, jeg spotter mine brave klodderjaner," vedblev Sundby, "ingenlunde! Klodderjaner i dybsindighed og lærdom kan jeg ikke befri dem for at være; men det er der intet ondt i, og deri må de finde sig! Ingen kan jo lægge en alen til sin vækst."

"Men," indvendte Anton, "det kan dog ikke være Deres alvor, at nogen kan have mere end nok både af kløgt og kundskaber?"

"Det er mener jeg virkelig på en måde," svarede Sundby: "med lidt mindre naturlig kløgt, end de virkelig har, ville de ingensteds mærke den lavhed og hjerteløse begavethed, der føler sig smigret ved at have mindre begavelse til bedste. Til at være grever og rige mænd ved fødslen, uden mindste anstrengelse, har de jo altid geni nok. Hvad kundskaber angår, så ser du jo, de kan blive studenter her for deres penge så godt som andre. *Artium* med *non* kunne jeg forresten nok have skaffet dem hjemme, for i deres stilling spørger ingen om karaktersedlen. De har med deres overfladiske politur mere sand natur og menneskelighed i livet, end de renomister har kultur og humanitet, der nu spiller bas med dem."

"Men når de vil tale tysk eller fransk," sagde Anton, "klinger det rigtignok løjerligt –"

"Jo slettere og uforståeligere de taler det, jo bedre!" afbrød Sundby ham med forstemt mine og var nu i sit sære lune. "Jeg

har med flid ladet dem forsømme flersprogs-snakkeriet. Jeg har tit beklaget den ulyksalige sprogkundskab, man pånøder mennesker, der har lidt nok at sige i ét sprog og må arbejde som heste for rigtigt at kunne oversætte deres uheldige indfald i alle mulige tungemål."

Ligesom Sundby og Anton gik i denne samtale på vejen ved fjorden, blev Sundby hilset og tiltalt på tysk af en bekendt advokat med et slags litterært navn, som han havde gjort bekendtskab med i et af grevinde Høgs store aftenselskaber og siden skrevet imod. "Hr. Sundby! Ikke sandt! Greverne Høgs hovmester? – den ærede opponent mod mit skrift om vore landsrettigheder?"

Sundby gengældte hilsen og tiltale noget koldt. "Jeg troede hverken mig eller hine småbemærkninger her erindret," sagde han. "Når jeg går uden for mit fag, er det kun af hensyn til tiden og af rent menneskelige grunde. Jeg kan næppe tro, et fornyet bekendtskab vil føre os nærmere sammen i anskuelsen af sandhed og ret."

"Så begavet en modstander er det mig altid kært at møde," vedblev advokaten. "Jeg så Dem i auditoriet i går hos vor berømte statsrets-docent. Jeg håber nu vist, De er blevet omstemt og giver os ret." Han udbrød nu i en ivrig lovtale over det høje standpunkt, hvorpå statsvidenskaben og retsfilosofien efter hans påstand stod netop på det Kieler-universitet i de sidste år, og kunne ikke noksom fremhæve den mageløse grundighed og skarpsindighed, hvormed man her gik løsningen af tidens største politiske spørgsmål i møde.

"Jeg er dansk!" afbrød Sundby ham med ufordulgt harme: "De må have mig undskyldt, når jeg finder den grundighed og

skarpsindighed, De vil anprise mig, i højeste grad oprørende og statsopløsende."

"Men De kender og skatter dog den højere ånd og intelligens, det store Tyskland har forud for det lille ubetydelige Danmark!" sagde advokaten med en uforskammet mine.

"Jeg bøjer mig kun for storheden, når den følges med sandheden," svarede Sundby nu med rolig kulde, og der spillede et sarkastisk smil om hans strenge, alvorlige mund. "Det glæder mig, at det lille Danmark endnu ikke er kommet på så højt et standpunkt. Vor almue siger med rette: Alting er en videnskab! – Jeg tænker på et tilkommende dansk ordsprog efter gammelt snit, men det ville næppe klinge behageligt i Deres øren –"

"Hvorledes skulle så den tilkommende danske folkevisdom klinge?" spurgte advokaten med et skarpt, stikkende blik.

"Ganske simpelt, hr. advokat!" var Sundbys svar, "jeg ville foreslå den korte sentens: *løgn er en videnskab*! – sagde Fanden, han hørte forelæsninger i Kiel."

"Ah, ja så! men gør De Dem så ikke selv til hans diaboliske majestæt, min hr. Satyricus? – det var ikke så ganske heldigt – *adieu*!" Han drejede sig nu hastigt om på hælen med en skødesløs hilsen og et skarpt, lynende blik, idet han sluttede sig til sit selskab, der var blevet noget tilbage.

Anton hørte dem tale højrøstet i forbitret tone bag ved. Sundby lo; men der var et mørkt udtryk i hans blik. Han gik langsommere og lod advokaten med hans højrøstede selskab gå forbi.

"Det er dog underligt!" sagde Anton, "siden vi nu ikke længere hører et dansk ord omkring os, mærker jeg først rigtigt, hvor fast jeg er sammengroet med folket og livet der hjemme. Hvor

dejligt her er, kunne jeg dog hverken synge eller få en tone i min fløjte her."

"Har du allerede hjemve, Anton? – nå ja! det går mig ikke stort bedre. – Vi må længere bort for at ånde frit. Men det er for tidligt at se tilbage mod dejligst vang og vænge! Lad os nu kun lukke øjne og øren rigtig op og se, hvad der er værd at rejse over Østersøen for!"

De gik raskere frem, dog i en halvt uhyggelig stemning, og nåede deres gæstgiversted i byen uden at bekymre sig om, hvad af og til en gadedreng råbte til dem, fordi de talte dansk sammen.

Mens de sad ved deres te, hørte de larm på gaden. Der blev hujet og pebet. En sten fløj ind ad vinduet, idet døren fo'r op og begge de unge grever sprang ind til dem, hæsligt tildækkede med gadeskarn, men i det lystigste lune.

"Det var prægtigt!" sagde stamherren, "de fik rigtignok deres vittighed betalt; men min nye stok gik i stykker."

"Det var mudder!" sagde den yngre greve og rystede sig, så gadeskarnet stænkede hen ad gulvet.

"Mudder i egentligst vellugtende forstand!" sagde Sundby. "Har I været i gadedrengekamp, mine højvelbårne unge herrer?"

"Ja, det kan du tro, Sundby! Og det gik lystigt!" sagde stamherren, "det var studenternes skyld; men de lod os i stikken, så snart det kneb, og vi blot havde visket et par drenge om ørene. Vi måtte slå skrapt til her udenfor – og hør! nu skråler de igen!"

Under et vildt skrig fra gaden klang der atter et par ruder.

Sundby slukkede lysene. "Gå nu kun ind i sovekammeret og skift klæder!" sagde han, "jeres gadedrengelaurbær lugter

forbandet, og det går ud over værtens vinduer."

Der var imidlertid snart blevet stille på gaden.

Sundby tændte lysene igen og satte sig roligt med Anton ved bordet. Kort efter trådte værten ind til dem og beklagede sig over de unge herrer, der havde indladt sig i gadeoptøjer og udsat ham for at få hotellet ødelagt. Den sag var dog snart jævnet med penge. Værten blev temmelig høflig; men spurgte kun, hvornår de klammerilystne unge herrer agtede at rejse.

"Når de har vasket Deres smukke bys skarn af sig," sagde Sundby, "men hvor længe det vil vare, ved jeg ikke. Har man intet gadepoliti her i byen?"

"Jo," svarede værten, "det vil De ret straks få at vide. Politikommissæren var meget vred; – han er her vist på øjeblikket."

Værten gik, og kort efter trådte der en mand i politiets uniform ind. Han ville hilse på d'hrr. grever eller deres ledsager – sagde han med kold høflighed – og bede dem undskylde de små-ubehageligheder, de havde mødt. Det var uordener, som her aldeles ikke tåltes, forsikrede han. De værste spektakelmagere var arresterede og skulle tilbørligt blive straffede. D'hrr. grever, tilføjede han, havde for resten temmelig stærkt brugt deres stokke, og nogle kåde drenge var næsten blevet hårdere revset end lovligt nødværge kunne forsvare. Det var imidlertid i politiets og den gode ordens interesse. Han bad at formelde greverne sin kompliment og forsikre dem, at så længe de opholdt sig her, behøvede de ikke at gå med politistokke. Der skulle tilbørligt blive sørget for deres sikkerhed. Derpå hilsede han høfligt og gik; men i hans øjne troede Sundby at se, at han var inderlig forbitret.

Nu kom greverne, helt omklædte, ind til tebordet og var overstadigt lystige.

"I har god grund til at glæde jer, mine tapre herrer gadehelte!" sagde Sundby tørt. "Jeg har hilsen og taksigelse at bringe jer fra denne stads årvågne politi. Man påskønner jeres heltebedrift. I kan vente en deputation i morgen fra magistraten."

"Gør ikke nar af os, Sundby!" sagde stamherren. "Vi var jo nødt til at slå fra os. De skældte os jo ud og dængede os til med skarn, blot fordi vi snakkede dansk og havde fået tysk bagpå."

"Ja, men det var dog din skyld, de blev så grove, Magnus!" sagde broderen. "Var du ikke blevet gal i hovedet og havde slået næsen flad på den lange lømmel, var det aldrig gået så glubsk til –"

"Det kan nok være!" svarede Magnus. "Hvem der skælder mig ud, slår jeg altid straks på torsken – det er nu min måde."

"Det er meget naturligt, stamherre! men kun lidt filosofisk," bemærkede Sundby, "dog siden filosofien heller ikke er dit fag, finder jeg det temmelig i sin orden. Ved slig lejlighed er det ellers klogere –"

"Å! snak nu ikke mer om det! – lad os nu få te!" sagde stamherren, "alt det øl og den tyske champagne oven på har gjort mig flov!"

"Men hvad skal vi nu gøre ved de uforskammede studenter?" spurgte broderen, "de har jo haft os gruelig til nar!"

"Det kan vi tænke på, når vi får udsovet!" svarede stamherren og blinkede til ham. "Hvor tidligt skal vi rejse, Sundby? Et par visitter har vi at gøre, og før klokken tolv kan det ikke gå an."

"Nå ja! så bestiller jeg vognen til klokken tolv præcis!" svarede Sundby og gik ud.

"Det skal blive rigtigt spænd!" sagde stamherren og gned sine hænder.

"Hvad mener du?" spurgte broderen.

"Vi må op og nappes med et par af dem! – det er nødvendigt! ellers gælder vi for nogle torske til evig tid. Du må ikke sige et ord derom til Sundby! De ikke heller, Knudsen! eller jeg prygler jer begge to!" Derpå skyllede den firskårne stamherre en kontorkop te ned og trampede ind i sit sovekammer.

"Deres broder har vist drukket for meget derude," sagde Anton. "Det er dog aldrig hans alvor, hvad han sagde om at slås med studenterne?"

"Det ved jeg ikke," svarede Ferdinand. "Det kan vi jo spørge ham om i morgen. Hvad han gør – det gør jeg også! Nu er jeg søvnig. Godnat! snak endelig intet til Sundby derom!" Derpå gabede han og gik også til sit sovekammer.

Da Sundby kom tilbage, var Anton i stor uvished om, hvad han skulle gøre. Han fandt det dog rigtigst at tie og selv se, om han ikke kunne tale stamherren til rette, når han havde udsovet.

"Der er en ting, jeg nok burde have lært, inden jeg rejste hjemme fra," sagde han til Sundby, da de siden efter en samtale om andre ting ville begive sig til ro.

"Nå! og det var?"

"At kunne bruge en sabel eller kårde. – Kan det ikke blive nødvendigt blandt disse mennesker, der forhåner os, når vi taler vort modersmål? – det var dog anstændigere end at slå fra sig med stokke, som blandt gale hunde."

"Det tilfælde kunne vel indtræffe," svarede Sundby. "For dig og mig er dog slige kavalerfærdigheder mindre fornødne. Vi er hverken adelsmænd eller studenter. – Jeg er i alt fald en filistrant – og du – en sanger, en kunstner. – Din ære har intet med slige våben at gøre."

"Men når det ikke gjaldt min egen, men mit folks og mit fædrelands ære," udbrød Anton med opblussende iver.

"Dumme uvenners mening derom, mener du. Nå ja, det var tænkeligt!" svarede Sundby. "Den ene dumhed kunne måske kurere for den anden – det var homøopatisk. Jeg anser dueller for de aller tåbeligste narrestreger i verden," vedblev han. "Jeg har troet, det var umuligt, jeg nogensinde kunne fristes til slig galskab. – Jeg måtte anden gang til de store filosoffers land for at finde det tænkeligt at hævde ånd med hånd. Kun for sundhedens skyld har jeg lært de kropskunster. Nå ja! i morgen køber jeg et par rapirer; så vil vi hver morgen øve os i det håndværk! Jeg skal være din våbenmester! – Jeg ved ellers nok, hvad der har bragt dig på de tanker, Anton! mine klodderjaner vil hugges med de overmodige studenter i morgen. Jeg må ikke vide det. Nå! det vil jeg heller ikke. Lad dem hugges! det går sjældent på livet løs. Lidt brøst kan de have godt af! de er for kry af gadedrengesejren. Lad dem rende hornene af sig! Man sige, hvad man vil! Selv klodderjans-æren er nogle dråber blod værd – og fædrelandets en hel strøm som Eideren." Han gik til ro, og Anton ligeledes, men ingen af dem sov roligt.

Næste morgen kørte der en rejsevogn fra Kiel med fire personer, hvor iblandt to unge herrer med forbundne pander. Det var begge greverne Høg. Men de lo lystigt.

"Vi fik brådne pander," sagde stamherren, "men burscherne skal ikke grine af os – deres flænger var nok så drøje."

"Sådan går det med ridefogedbeviserne for sandhed og ret!" sagde Sundby, "man må nøjes med våde og tørre prygl på begge sider."

Anton så tankefuldt hen for sig. Det var ham, som fløjten i hans kuffert sukkede, og "rap-dig-kæp" i hans hånd blev til en bøsse.

Andet kapitel

"Lad os snart komme videre og helst med damp, hvor der er så tørt og sandet som her til!" sagde grev Magnus, da han og hans broder fjorten dage senere sad med hele pander ved frokostbordet med Sundby og Anton i et af de største hoteller i Berlin. "Jeg holder dog allermest af at køre med fire!" vedblev han, "men så vil jeg sidde på bukken og smælde med den store pisk."

"Det er vistnok højst lærerigt og dannende for den rejsende stamherre!" bemærkede Sundby i sit tørre lune.

"Jeg gad helst ride gennem verden på en fuldblodshingst!" sagde grev Ferdinand.

"Og jeg helst sejle!" tilføjede Anton.

"Flyve mener du nok," sagde Sundby, "men jeg gik allerhelst på mine ben. – Det er det første og naturligste befordringsmiddel, og så får man dog noget at se. Men lad os nu først se og høre, hvad her er mærkeligt. – Anton sværmer jo for koncerterne."

"Det kunne være godt nok med musikken," sagde stamherren, "når man kunne få en cigar og en jævn passiar dertil og strække benene ud på en sofa – eller bruge dem til gavns; men pokker skal sidde stiv som en pind hele timer i en kvalm koncertsal, uden at mæle og røre sig! Nej, så er det dog bedre, når man kan svinge en køn pige til en fiol eller får noget at høre, man kan grine af!"

"Nej!" sagde grev Ferdinand, "vagtparaderne er det bedste, man kan se – der har man jo også den aller smukkeste musik –"

"Og hvor der er lirekasser og gynger, ikke sandt?" spurgte Sundby, "hvor både damer og herrer drikker øl af pottemålsglas – der er det nok også efter mine herrers smag?"

"Ja, såmænd, Sundby! det er ikke så galt!" svarede stamherren og kastede sit ene ben op på sofaen, "der kan man da mærke, man er blandt levende folk. Damerne ser ganske godt ud; men det er nogle dumme mennesker her udenlands; de forstår jo kun deres eget pluddervælsk, som pokker skal gøre sig til nar med for dem."

"I hvilket sprog gør du det da, stamherre?" spurgte Sundby.

"Ih! Jeg snakker fransk. Det forstår ikke de simple, og det morer mig."

"Men så kunne du jo lige så godt snakke dansk; det forstår du dog selv langt bedre, og det kan du endogså have den morskab af, at hverken de simple eller de fornemme forstå dig, og at du i det stykke har noget væsentligt forud."

"Nej! så ærgrer jeg mig kun," svarede stamherren, "fordi vort land er så lille og ingen fremmed gider lære vort sprog. Nej! Andet end fransk vil jeg ikke snakke med tyskerne, hvor dårligt det så går – men kommer jeg til Frankrig, vil jeg snakke tysk, så mærker ingen, hvor galt det går, for det forstår de sagtens ikke der."

"Deri har du ret, *dogge*!" sagde broderen og gav ham det fortrolige øgenavn fra hjemmet, som altid betegnede den hyggeligste stemning imellem dem. "Det synes mig også! Ingen fremmed kan jo snakke dansk, når de kommer til os. Hvorfor skal vi alene lade os grine ud ved at lægge større kundskaber for dagen og gøre deres hunner til hanner på tysk eller fransk?"

"Men hovedsagen er dog nok, at man forstår hverandre," sagde Sundby, "og at man så har noget at sige, som det er værd at lukke munden op for."

"Jo, det kan nok være!" sagde stamherren og lo med et nik til broderen, "det var en til dig, vindspiller! Jeg bjæffer ikke så meget. Har man noget vigtigt at sige, og gælder det mad eller drikke, behøver man slet ingen sludder; man kan jo kun pege på, hvad man vil have, og lukke sin pung op! Det sprog forstår de alle vegne. Men se! der har vi vor landjunker!"

Døren var faret op, og en ung, lystig herre kom med spøg og latter ind til dem og opfordrede d'hrr. grever på ravgalt fransk, blandet med den stærkeste wienerdialekt, til en lysttur med ham den hele dag. De havde tilfældigt gjort hans bekendtskab, og de syntes ypperligt at passe sammen. Sundby var dog lidt betænkelig ved dette bekendtskab. Landjunkeren hørte til den store masse af lystige nydelsesfugle, der vel intet ondt synes at være i, men som kun tænkte på øjeblikkets velbehag, uden alle højere interesser. I politur og dannelse stod han omtrent på de unge grevers standpunkt. Sundby lod nu imidlertid de voksne mennesker tumle sig på egen hånd og var temmelig sikker på, at de ikke indlod sig på noget slet, hvor mange ubesindigheder og dumme streger de end kunne finde på. De fortalte ham gerne ganske oprigtigt alt, hvad der hændte dem, og var som oftest sammen med ham hver aften. Han foreslog dem at mødes med ham og Anton i teatret, når de var trætte af dagens vigtige forretninger.

"Det tvivler jeg på, jeg gider!" svarede stamherren: "de har nok noget til at flæbe over i aften; men på restaurationen, hvor vi fik de gode østers i går – der kan vi jo træffes!"

De sagde Sundby og Anton farvel og skyndte sig bort med deres landjunker.

"Hvor Camilla dog har fået ulige brødre!" sagde Sundby. "Hun fik sin moders natur. – De har nok fået bedstefaderens. Racen er dog oprindelig ret brav. Vi vil ikke hovmode os over dem, Anton! Jeg ligner sagtens også et eller andet vildt dyr – og du – ja du hører nok til fugleslægten, ligesom vor gamle professor."

"Ak! vor kære, gamle professor!" sukkede Anton, "han var en grå, tungsindig nattergal med al sin lystighed."

"Har mine klodderjaner selv fundet på deres øgenavne, har de dog sans for det karakteristiske," sagde Sundby og så ud af vinduet efter dem. "Det er den plumpe, ærlige dogge og den lette vindspiller op ad dage. Et tomt dagdriverliv dog i grunden, det rejseliv!" vedblev han og tog en bog frem af sit lille rejsebibliotek, som her var opstillet til fælles benyttelse.

Anton fulgte hans eksempel, men åbnede dog tillige det lejede pianoforte og kastede et længselsfuldt blik til nogle nye musikalier, som han endnu ikke havde prøvet.

"Spil kun! Det forstyrrer mig ikke," sagde Sundby. "Jeg hører allerhelst musik, når jeg tillige kan beskæftige tankerne. Jeg er kun ikke musikkender nok til, at det helt kan udfylde mig."

Efter en times rolig læsning til Antons musik afbrød Sundby ham. "Hør! sig mig oprigtigt, Anton!" spurgte han, "er jeg meget gnaven og kedsommelig? er jeg, hvad man kalder et temmelig utåleligt menneske? det gad jeg dog nødigt!"

Der var et tungsindigt udtryk i Sundbys strenge, alvorlige ansigt, som altid havde gjort et dybt indtryk på Anton fra den allerførste gang, de havde set hinanden. Hans mørke øjne lå temmelig dybt under den mægtige pande, som det stærke,

brune hår undertiden faldt for langt ned over. Når han strøg det til side, og det faldt ned over det store, brune kindskæg, var der en højhed i hans åsyn, som ofte erindrede Anton om en fangen løve, han en gang havde set ligge stille tungsindig i sit bur. Sundby havde først nylig fyldt sit 32. år, men havde allerede længe blandt sine venner heddet den gamle. I dragt og adfærd yndede han en vis gammeldags simpelhed. Man så ham næsten altid i den sorte, præstelige frakke, knappet helt op til halsen, men med skinnende hvidt hals-linned. Når han bevægede sin høje skikkelse, var det altid med en vis stille værdighed, som indgød agtelse.

Anton tav undselig ved hans spørgsmål, og han gentog sagtmælet: "Er jeg gnaven og utålelig?"

"De er sjældent rigtig glad, kæreste hr. Sundby!" svarede nu Anton og gik venligt hen til ham. "De er undertiden noget bitter og ser vist verden i for mørkt et lys – men sådan som De er, holder vi alle så inderligt af Dem, og kunne vi få Dem lidt gladere, var det rart."

"Jeg vil vænne mig af med den dumme vrantenhed!" sagde Sundby. "Jeg skal plage jer så lidt som muligt! – Hvad kan I gøre for, jeg blev fordømt til et forfejlet liv og – blev en surmuler!"

"Det vil blive herligt, når vi kommer til Wien og træffer komtesse Camilla igen!" sagde nu Anton uden overgang ved en pludselig, ham selv uklar, tankeforbindelse.

"Komtesse Camilla!" gentog Sundby og skiftede farve, "hun forsvandt ved brudeskamlen – grevinde Camilla Strahl lever nu kun – og Gud hjælpe hende for det liv!"

"Tror De, greven ikke er god imod hende?" spurgte Anton bekymret.

"Han er en tigerkat!" udbrød Sundby heftigt og rejste sig, "og hun er i hans kløer! Hun hed Høg, men var en ren og from due, trods rovfuglereden, hun fløj ud fra," vedblev han med tiltvungen ro og kastede sig tilbage i sofakrogen. "I adelsblodet stikker der altid lidt af de store rovfugles højheds-drift, om det så udarter til aristokratisk jammerlighed, som hos den gamle excellence. Hvad der var tilbage i ham af den ædle race, har hun arvet – men den åndens og hjertets adel, hun arvede fra sin moder – den blev et offer for storagtigheden og den usalige glimrelyst. Nu er hun tigerkattens rov – og han vil sønderrive hende."

"Det er da skrækkeligt!" udbrød Anton forfærdet. "Men kunne De da ikke have hindret det? – og kan hun ikke reddes endnu?"

"Hvad tænker du på? Kunne en simpel borgerlig kandidat, der blev tålt i grevehuset, som hovmester, og til nød kunne sidde til bords med, når der ikke var alt for høje gæster – kunne en sådan ubetydelighed blande sig i husets familiesager? – Nej, Anton! alt, hvad jeg kunne gøre, har jeg gjort. Jeg gav komtessen en stil til fransk oversættelse, hvori hun kunne se tigerkattens billede og måske mit i baggrunden – og sin egen elendige skæbne, hvis hun gav efter for storagtighedens og glimresygens fristelser. Hun oversatte den stil ypperligt på fransk og rakte mig den med et vemodigt smil – og deri så jeg –"

"Hvad så De i det smil?" spurgte Anton og trykkede med varme hans hånd.

"Du har gættet det, Anton!" svarede han, og der kom en usædvanlig blødhed i hans stemme og en mild glans i hans blik. "Det smil sagde mig, at hun hellere var blevet præstekone på landet end grevinde, hvis hun havde skrevet den stil for en

måned siden og vidst, hvad hun nu havde læst deri mellem linjerne."

Han tav, og hans hoved sank ned på hans bryst.

"Kære, kære Sundby!" udbrød Anton og trykkede hans nedbøjede hoved til sit bryst, "skal det da gå Dem som vor gamle professor! skal De heller aldrig finde den, til hvem De kan hvile Deres hoved i verden?"

"*Jeg* kan nok komme gennem verden uden at hvile så blødt!" svarede Sundby og rejste sig hastigt, "men *hun* – hun har hældet sit hoved til et udhulet bryst, som der intet hjerte slår i som er udbrændt af de laveste dyrelyster og kunne sælge både hende og vort fædreland for en flitterstjerne."

"Og *han* blev kaldt en højsindet ørn i bryllupsdigtet, jeg satte musik til – og man mente, hun ville få det prægtigt og komme til Italien med ham –"

"Hun kan komme til konger og kejsere og de dejligste lande med ham, men kun aldrig til noget fredens og troskabens hjem," sagde Sundby med sit mørkeste blik. "Jeg ønsker kun at se hende en gang endnu, for at give hende et vink, hvis hun behøver det. Tal nu intet mere om, hvad jeg har betroet dig, Anton! Spil for mig igen! Det gør mig godt, når jeg kan glemme den ydre verden for den indre."

Anton trykkede hans hånd trofast og tavs, idet han gik tilbage til pianofortet. Han så nu ikke på noderne; men alt, hvad der mægtigt og stille rørte sig i hans bevægede bryst, gav han luft i øjeblikkelig udstrømmende toner. Det var første gang, han således følte sig som herre over dette instrument, at tangenterne ligesom adlød selv hans uvilkårlige luner og indskydelser. Han fantaserede ellers kun på fløjten; den var

fortrolig med hans inderste væsen; den kunne med hans åndedræt ligesom indsuge og udgyde, hvad der dybest og hemmeligst rørte sig i ham. Til sidst greb han nu også Vilhelmines ibenholts-fløjte, som lå på stolen over noderne, og nu var det først, som han ganske kunne udånde, hvad han ikke havde ord til. Det var, som erindringen om den gamle professor blandede sig med hans kærlighed til Sundby og med tankerne om Camilla, Vilhelmine og lille Lise. Det var, som skovduevingerne fra hans fædrelands bøge susede hen over ham og tabte sig i et bevæget havs vilde brusen og i strandfuglenes urolige skrig; men de vilde toner opløste sig efterhånden i et mildt smeltende adagio, der endte med en efterklang af en dyb, vemodig middelaldersang.

Da han lagde fløjten fra sig, følte han sig heftigt omfavnet, og Sundby gik med hastige skridt ud af døren til sit eget kammer.

Kort efter trådte han dog ind igen med hat og stok. "Kom nu, Anton!" sagde han i sin sædvanlige rolige tone. "Vi har endnu meget at se her, og du har endnu heller ikke afleveret dine anbefalingsbreve."

Dagen gik hen med at aflægge besøg og bese kunstsager. Om aftenen gik de i teatret og mødtes til sidst på restaurationen med de unge grever og deres landjunker, som modtog dem lystigt med glasset i hånden i en kreds af unge, overgivne herrer, der næsten var kvalt af den umådeligste latter.

Hverken Sundby eller Anton kunne begribe, hvad man lo så overvættes af, førend de opdagede, at stamherren havde ladet sig sværte med en kork-told i ansigtet. Han havde nogle uhyre sorte streger over mund, kind og øjne, der gav ham et meget pudserligt udsende; han havde tillige anskaffet sig en ny lodden

hue, således som de bøhmiske hesteprangere bruger dem, og som han nu satte på sit store hoved, hvorved han kom til at ligne en travesteret kæmpe eller et vildt dyr.

"Holger Danske! – "*Ogier le Danois*"! – "Vildmanden fra det danske våben"," råbte man. Grev Magnus nikkede meget fornøjet og syntes selv at more sig allermest over disse løjer, mens han råbte af alle kræfter, hvad der faldt ham ind, uden mening og sammenhæng, og bestandig på dansk eller galt fransk.

Grev Ferdinand fandt gerne alt morsomt, hvad hans ældre broder fandt morskab i, og han lo om kap med de andre. Hverken Sundby eller Anton fandt smag i denne spøg, der fra de fremmedes side syntes at skulle gå ud over danskheden. Antons kinder blussede og hans rap-dig-kæp brændte i hans hånd; men han tav og satte sig stille til bordet.

Sundby tav også, til latteren havde udraset og han selv imidlertid havde fuldendt sit tarvelige aftensmåltid. Han greb da sit glas og rejste sig, ligesom han ville udbringe en toast, og der blev almindelig opmærksomhed.

"Siden min unge landsmand har givet vor gamle riddderånds-repræsentant og folkehelt til pris for disse selskabelige løjer," sagde han, "og man har sammensmeltet hans billede med en af vildmændene, der bærer Danmarks gamle rigsskjold – så burde vi nu dog ikke savne den anden skjoldbærer. Han er også en vildmand, ved De, og hans billede bør da ligeså passende falde sammen med nationaliteten og heltelivet hos den tyske del af den danske stats befolkning, hvis våbenmærker er indbefattede i rigsskjoldet. Hvem af mine herrer vil nu gøre os et passende

modbillede til vor travesterede Holger, som vildmand, og forestille den anden vildmand af tysk blod og herkomst?"

Man studsede og så på den høje, alvorlige Sundby, der med samme kulde og rolighed vedblev: "Så vidt jeg ved, har den tyske folkeånd en repræsentant i kejser Barbarossa, der svarer til vor Holger. Han var storartet og ridderlig, han var tapper og standhaftig; han var anderledes lærd og kundskabsrig end vor jævne Holger; han var høj og majestætisk; men overmod, stolthed og en umættelig begærlighed var den inderste kilde til al hans højhed og storhed. Efter et sagn, der ligner det om vor Holger, sidder Barbarossa jo også i sin gravhule, med sit store, røde skæg nedgroet i et stenbord, og venter på den tid, når han skal vågne, og hans ånd atter skal forene det store, adsplittede Tyskland. – Eller er han ikke en værdig repræsentant for tyskheden?" vedblev Sundby med et sarkastisk smil, "foretrækker De den såkaldte tyske Mikkel med de 30 millioner par arme? skal vi betragte ham som Deres folkehelt? – nu vel! det kommer ud på ét! Vildmand må han være og slem nok at slås med, hvis han blev vred og kunne bruge alle sine arme; men Holger kan også blive glubsk, når man tirrer ham; han sparker tårnmuren ned, når man tror, den holder ham fangen, og han har lært at behjælpe sig med færre arme. Vildmænd skulle egentlig være nøgne; men det kostume er her vel mindre passende," tilføjede Sundby i en lettere, halv spøgende tone, "giv Deres Barbarossa eller Mikkel hvad kostume, De vil, mine herrer! men rødt skæg må han ikke mangle, enten han er kejser Rødskæg eller Mikkel; for Mikkel har vel her, som hos os, den samme naturlige skikkelse som den verdensberømte Reineke-Fos."

"Skal det være satire, min herre!" brølte nu pludselig en af de største unge herrer med en forfærdelig røst i schwabisk dialekt og rejste sig, fnysende af harme, som en besat. – Han udstødte i sin ubændighed en hel strøm af kraftord, som ingen ret forstod, da det var rav-schwabisk i den allersnurrigste mundart.

"Bravo! der har vi jo allerede vildmanden, og kostumet er i sin orden!" sagde Sundby roligt, og man lo nu lige så højt som før. Det traf sig nemlig, at den lange, hidsige schwaber, der havde råbt så højt og sat så rasende et ansigt op, at han mere lignede en vildmand end et tamt menneske, tillige havde ildrødt hår og et stort skæg af samme luende farve. Han hed desuden Michael von Hintzen.

"Rødskæg! Barbarossa! Vor lange Mikkel!" råbte nu hans overgivne kammerater, mens latteren ved hans stedse voksende vrede og uforståelige mundart bestandig tiltog.

Det forbitrede menneske var imidlertid sprunget frem og fo'r nu som afsindig mod Sundby med en bordkniv i hånden, men modtog i det samme så vældigt et puf af grev Magnus, at han tabte kniven og tumlede baglæns tilbage mod bordet, så glas og flasker dansede. I samme øjeblik var de to modstandere i den heftigste brydning sammen.

"Vildmændene slås!" – "Holger Danske og Mikkel Rødskæg slås!" råbte man overgivent i munden på hverandre. – "Nu går skjoldet, de skulle holde, vel fanden i vold!" – Man lo og veg tilbage for de kæmpende.

Den stærke, muskelknudrede grev Magnus var blevet vred for alvor, da den rasende rødskæg ville lægge hånd på Sundby. Hans modstander var lige så stærkt bygget, og forbitrelsen syntes at give ham løvekræfter; men han kom dog ingen vej

med grev Magnus. Deres brydning lignede mangen gang en fastgroet dobbeltkæmpes stilleståen. Snart syntes den ene, snart den anden at skulle synke i knæ, og til sidst styrtede de begge med et voldsomt fald til gulvet og væltede sig flere gange over hinanden med de eftertrykkeligste puf og stød.

"Hold nu op, mens legen er god, Magnus!" råbte Sundby på dansk. "Lad os skille dem ad, mine herrer! inden det bliver til alvor!" sagde han på tysk.

Man fik nu løsnet deres tæt sammenslyngede arme fra hverandre. De kom begge på benene, men stod blege lige over for hinanden med forbitrede miner og glubende blik, mens de hver på sit sprog, uden at forstå hinanden, udstødte alle de skældsord og forbandelser, de kunne sammendynge.

"Bravo! Bravo!" råbte Sundby. "De gør det beundringsværdigt! De spiller deres roller så naturligt, som nogen kan forlange! Jeg foreslår et vivat for vort udmærkede vildmands-par!"

Under latter og spøg greb man nu til glassene. De hidsige modstandere fik hver sit glas i hånden og overøstes med berømmelser for deres mageløse kunst. "Man skulle have forsvoret sig på, de var de arrigste fjender," sagde landjunkeren, "jeg fortrød allerede bittert den hele spøg; men aldrig har jeg set mage til natur og sandhed hos nogen mester i burlesk komediespil."

Både grev Magnus og hans modstander tav, mens de endnu bed tænderne sammen og kastede glubske blikke til hinanden.

"Det er nok med bisterheden!" sagde Sundby, "dog De har ret, mine herrer! rigtige vildmænd må glo lidt barsk til hinanden, inden de kan drikke forlig efter et slagsmål. Det er måske også for tidligt i aften. Men De har givet os et lærerigt skuespil, mine

herrer! kommer de vildmænd, De for spøg har forestillet, en gang for alvor til at brydes, så vil det knage i deres lemmer, og de kommer ikke ret vidt med hinanden; men skjoldet, håber jeg, får ingen stor skavank."

"Skal vi drikke forlig, rødskæg? – så kom! det er min sjæl det samme!" råbte nu Magnus godmodigt på dansk og stødte sit glas mod sin modstanders, "du gø'r slemt, når du slås, og kneb er du fuld af; men der er gode kræfter i dig – mine næver tænker jeg nok også, du har mærket."

Barbarossa eller hr. von Hintzen brummede også endnu på sit tungemål; men efter den vending, man havde givet klammeriet, lod han nu også det hele gå for god kommers. Han klinkede og drak. Snart var de begge to lige så lystige som før deres slagsmål, og da man endelig brød og med spøg og latter, havde begge vildmændene fået hinanden ret kammeratligt under armen. Hver af dem talte fremdeles sit sprog, der hos begge var spækket med en del kraftord, som de selv kun rigtigt kunne have fornøjelse af.

"Du kunne blive et godt stykke komediant, Magnus!" sagde Sundby, da de kom hjem i hotellet. "Du gjorde dine sager lige så fortræffeligt som denne Hintz eller Kuntz, eller hvad han hed. Man skulle have troet, I var ret gale på hinanden."

"Ja, den tro fik vi begge i næverne og i ryg og sideben med!" brummede Magnus, "men det var din skyld, Sundby! hvad ville du holde den lange tale for om hans røde skæg!"

"Det røde skæg, jeg talte om, er jo begravet næsten for halvsyvende århundrede siden; men det er sagtens gået i arv til vore tider!"

"Jeg syntes rigtignok, du var vred, dogge!" sagde broderen, "og man skulle have bandet på, den rødskæg var arrig som fanden; men så mærkede Sundby og vi alle, det dog kun var jeres løjer."

"Det var pokker til løjer, vindspiller! Mine sideben holdt dog, og jeg lagde just heller ikke fingrene imellem."

"Han vrælte fælt, det er vist nok!" sagde Ferdinand, "men det hørte jo til legen. Når både Sundby og alle vi andre siger, det var leg og spøg – så gælder det ikke, om I to vil nægte det, ved jeg."

"Ja vist, vindspiller! det var leg og løjer," sagde nu Magnus og greb ham fast om det smalle liv med sine kæmpehænder, "nu skal jeg vise dig, hvordan vi legede!" Han kylede ham hen i sofaen som en vante og gik ind i sit sovekammer. Broderen lo og sprang efter ham.

"Jeg kunne dog ikke le," sagde Anton og satte sin lille stok hen i en krog. "De lo heller ikke, hr. Sundby!"

"Nå ja, der var sagtens mere alvor i den leg, end vi just alle ville mærke," svarede Sundby: "folkeånder skal man ikke drive spøg med!" Han satte sig hen i sin sofakrog og tav.

"Hør, Anton!" sagde han efter et tankefuldt ophold, "sig du til mig herefter, som jeg til dig! Du talte i morges om vor gamle professor. Jeg har tænkt meget på ham i dag. Camilla var hans øjesten. Hendes moder var hans første uforglemmelige kærlighed – men hin Faustina var og blev dæmonen i hans liv – om hende er det jo, han har skrevet, hvad du lovede at vise mig?"

"Ak ja!" sagde Anton, "Faustinas øjne har han beskrevet i de blade, han efterlod mig tilligemed hendes billede. Nu gruer jeg for det trylleri, der kan være i slige øjne."

"Dem er der flere af i verden – vogt dig for dem!" sagde Sundby. "Hent de blade! Lad os nu høre de ord fra ham her i stilhed, inden atter den urolige verdensånd drager os ud i sine strømninger!"

Tredje kapitel

Anton havde hentet hine blade fra den gamle professors hånd. De syntes skrevne kort før hans død. Han havde taget det lille, nydelige portræt med, der endnu bestandig havde en større virkning på hans fantasi, end han ville tilstå for sig selv. Han stillede billedet op i en fordelagtig lysning, åbnede det lille håndskrift og læste:

"Faustinas øjne

(Til min kære Anton Knudsen med hendes billede)."

"Det er kun hendes ansigt, du ser, Anton! nej, det er kun et genbilleds spejlglimt af hendes åsyn. Så du dette ansigt virkelig – stod hun levende for dig i sin hele fortryllende skikkelse – det gik dig ikke et hår bedre end mig. – Men du er sikker! Tvende sådanne væsner har vor planet ikke. – Træffer jeg hende på Sirius, går der måske en solglans fra hendes åsyn, som lutrer og forklarer mig. Hvo kan vide! – Lysets og skønhedens engel, den guddommelige Lucifer, blev jo en Satan. – Omvender han sig en gang, bliver han måske endnu herligere, end da han stod strålende for Guds trone.

– Kender du legenden om den hellige Lucie? – hun var dejligere end nogen jordisk kvinde. – Det var Faustina også. – Helgeninden var en from og ren nonne. – Det var Faustina ikke. – Men hin hellige nonne havde et par øjne, som, med al deres fromhed, var fordærvelige: ingen mand kunne se dem uden at fortæres af uimodståelig, rasende elskov. – Sådanne øjne havde også Faustina. Fromme kunne de også se ud. – Når hun hørte

mine hymner og opløftede sine stråleblik, da sitrede der en fortryllende tåreglans under de lange, sorte øjenhår. Det blik kunne have gjort en djævel til en helgen. Men så helgenen for dybt i dette blik, kunne han nedrive Himlen for at flyve med amorinen derinde til Venusbjerget.

Hin hellige nonne gik altid med slør, for at ingen mand skulle se hendes øjne. – Det gjorde Faustina kun på vore rejser, når luften var skarp, eller når vi gik sammen i skoven i stille, månelyse nætter, og hun ville forøge flammen i min sjæl ved den kunst, hun havde lært af Månen. – Den skinner sværmerisk, kun ikke skælmsk, gennem sit flagrende skyflor i den dejlige sommernat; den fremkalder drømmeverdenens hemmelighedsfuldeste trylleri i den bløde, hensmeltede sjæl.

Hin fromme nonne havde en gang i hellig begejstring ladet sit slør flagre til side, da hun knælede for Guds moder i bønnen. Det så den ærværdige broder, der var hendes skriftefader – og han var fortabt. Han havde fra det øjeblik ingen anden tanke, end disse øjne. Han kunne ikke bede – han kunne ikke læse messe, uden at se dem. – Han fastede og pinte sit legeme. Han blev bleg og udmagret, som en døende. Men blodet fo'r dog op og brændte i hans kinder, når han så et glimt af hendes skikkelse, når han hørte et ord fra hendes læber. Gennem det tætteste slør syntes han at se hendes øjne, og i deres glans så han hele hendes skikkelse – både vågen og i drømme. Forgæves flyede han hendes nærhed. Det var, som hendes øjne forfulgte ham: de blinkede til ham fra de klare søers dyb; de ramte ham med fortærende stråler fra hver stjerne på himlen. – Han var nær ved vanvid. Han kæmpede længe, men opgav kampen til sidst. Han ville hellere styrte i det brændende Helvede, end

længere udholde den helvedkval på Jorden. Han kastede sig en dag i skriftestolen for hendes fødder og åbenbarede hende sin rasende lidenskab.

Således gik det mig med Faustina. Munk var jeg vel ikke, og hun ingen hellig nonne; men hun var en anden mands hustru – og jeg havde – dog nej, jeg havde ikke med noget udtalt ord lovet nogen anden kvinde troskab; dog jeg vidste, at min lidenskab for Faustina ville for evigt fjerne mig fra den kvinde, som jeg i grunden elskede højest og havde svoret kærlighed og troskab i mit hjerte. – Dog det gik mig som Lucifer og som munken – jeg brød eden og troskabsløftet i min sjæl – jeg slap min højeste kærlighed for et skønt, men skuffende løgnbillede. Der var splid og kamp i mit inderste. Men jeg blev træt af at kæmpe. – Der var måske dog også måde med min kamp. Bleg og mager var jeg rigtignok blevet; men jeg havde aldrig været stort andet end skind og ben. Gav jeg efter for min lidenskab – ville jeg foragte mig selv. Det hjerte, jeg selv foragtede, var jeg for stolt til at skuffe nogen ren og ædel sjæl med; – dog det var nu en gang tabt og fortæret – det stod ikke til at redde. – Lucifers og munkens brændende Helvede kendte jeg ikke; men jeg kendte det, som var værre – foragt for livet og verden og mig selv. – Det gik mig som Lucifer og munken.

Men de øjnes historie er ikke ude, Anton! Se på dem! Dig vil de vel ikke brænde fra det kolde pergament!

Munken blev dog frelst. Den hellige nonne havde medynk med hans sjæl; hun åbenbarede ham sine øjnes fordærvelige magt – hun ville overtale ham til at tro, at det ikke var hende, men alene de usalige øjne, han ville bortkaste sin fred og salighed for. Klosterløftets hellighed var hende lige så

ubrødelig, som hans fortabelse var hende vis, når hun ikke kunne befri ham fra det trylleri, der allerede truede ham med vanvid.

Faustina var lige så vis – hun kendte også det trylleri, hendes øjne udøvede. For hende var ægteskabsløftet vel intet ubrødeligt klosterløfte – men hendes gode navn og rygte var klostermuren, som adskilte os. Velanstændigheden eller i det mindste dens skin syntes hende hellig. Jeg var i alt fald ikke den elsker, for hvem hun ville opofre så meget. – Hun blev inderlig rørt – hun tillod mig at trykke hendes hånd til mine læber. Når ingen så det, rakte hun mig panden eller kinden – og selv i bevægede øjeblikke munden. Hun havde medlidenhed med mig – hun nænte ikke at lade mig fortvivle – og jeg fortvivlede heller ikke – men frelse mig tænkte hun ikke på.

Men hvad gjorde da den fromme nonne? – spørger du. Har du aldrig set hendes billede? Hun fremstilles gerne med et fad i sin hånd. På fadet ligger der et par øjne. Således trådte hun frem en dag for munken, med sløret for det blødende ansigt og med sine forføreriske øjne på et fad.

Munken så det med gru – og blev frelst.

Faustina gjorde mig ingen present af sine øjne på et fad. – Det havde også været en artighed, jeg ville have frabedet mig. Hun lod mig derimod til min husvalelse se på dem så meget jeg ville, i hele det år, jeg var sammen med hende i Hamborg. Hun var der sammen med sin mand, den berømte tenorist Spontani den Ældre, fader til den yngre virtuos, du har set og sværmet for, og, som sønnen, en unaturlig manierist af første skuffe. Hun var dog ikke moder til denne søn. Om hun før eller senere har haft børn, ved jeg ikke. Om hun var formelig ægteviet til hin

signor Spontani, vil jeg nu heller ikke sværge på; men hun bar hans navn. Hun var selv en udmærket sangerinde. Jeg var hendes yndling – i tugt og ære – det forstår sig! Men den højere gunst, jeg ærede hende for højt til at tænke mulig, hørte jeg en dag en smuk kunstberider plat og råt gøre sig til af. Jeg var nar nok til at erklære ham for en nedrig bagvasker og lade mig skyde en kugle gennem skulderen for hendes ære. Hun belønnede mig derfor med tilståelsen af hendes højeste kærlighed og beundring. Jeg troede mig endelig i den syvende himmel. Men samme aften, som hun havde indbudt mig til et hemmeligt stævnemøde, fandt jeg kun en rørende afskedsbillet til mig i hendes hotel. Hun havde forladt Hamborg med sin såkaldte mand og var sejlet til England på det samme skib som den smukke kunstberider. Den hymne, hun havde grædt over ved min orgelkoncert, og hvori hun så mesterligt havde udført hovedpartiet, havde hun samme aften med sin gemal og kunstberideren meget morsomt parodieret i en fortrolig kreds.

Jeg rejste ikke længere. Jeg kom tilbage og blev pebersvend. To år derefter så jeg den berømte Faustina Spontanis død i aviserne.

Den pige, jeg en gang havde svoret kærlighed og troskab i mit hjerte, hørte aldrig noget ord derom fra mine læber. Hun var af borgerlig stand, som jeg, men rakte en rig adelsmand sin hånd. Hun hedder nu grevinde Høg – og er gammel, som jeg. Da hun var ung, var hun endnu skønnere end Camilla.

Men du har jo endnu ikke fået slutningen af legenden om den hellige nonne.

Til løn for hendes mageløse opofrelse, for at frelse en menneskesjæl, gav Vor Herre hende – hedder det – et par andre

øjne i stedet for dem, hun frivilligt havde berøvet sig. Disse nye øjne var endnu tusinde gange skønnere og herligere end de, hun havde mistet; de strålede med en glans som ingen andre øjne i verden; men deres glans var ikke fordærvelig; den var som englenes øjenstråler, der kun hendrager sjælene til Gud og opløser dem i den saligste andagt. Derfor afbildes hun også altid både med øjne i hovedet og på fadet; men et sværd går gerne gennem hendes bryst, ligesom på *Mater dolorosa*, for at betegne såvel hendes martyrium, som hint store, smertelige offer, der har hævet hende til helgenernes himmel.

Sådant et offer for min fred havde det været synd at forlange af Faustina. Hendes øjne var meget for smukke til at opofres for min bekvemmelighed. I denne verden havde Vor Herre næppe givet hende et par andre, om hun nogensinde havde mistet dem. Men hvo kan vide, om hun nu ikke kan have fået et par øjne af samme fortræffelige egenskab, som hin hellige nonnes? – Det er jo ikke for vor dyds skyld, Vor Herre i almindelighed giver os sine nådegaver.

Jeg vil dø i den tro, Anton! at jeg ser Faustina igen med et par tusinde gange dejligere øjne, der kan drage mig lige så højt op til Vor Herre, som de forrige har fjernet mig fra ham – og så er hadet borte – og tvedragten i os selv borte – og forvildelsen borte, og – den første sande kærlighed bliver den sidste. – I alt fald håber jeg så selv at få et par andre øjne i hovedet – så jeg kan se op i et engleøje uden at blues – og ned i de allermørkeste og mest forvildede sjæle og – som du jo sagde en gang – lige fuldt elske dem – ikke med vor egen, men med Vor Herres mere durable kærlighed – amen!"

Hermed var det lille håndskrift sluttet.

Anton og Sundby så vemodigt på hinanden. De rakte tavse hverandre hånd og gik, hver med sit lys, til deres sovekamre.

Sundby betragtede længe et albumsblad med en lille tegning, han havde fået til afsked af Camilla. Det forestillede et sjællandsk landskab. Neden for en landsbykirke så man en stråtækt bygning med to storkereder på taget. Fra en rejsevogn, der kørte forbi med fuld oppakning, viftede en kvindelig hånd med et slør.

"*Sundbys tilkommende præstegård og mit farvel!*" stod der skrevet under med hendes navn.

Anton gemte det lille portræt og de blade, han nylig havde læst, på bunden af sin kuffert. På billedet så han ikke mere. Han troede nu at have overvundet det besynderligt opflammende indtryk af *Faustinas øjne*.

Fjerde kapitel

Anton var med Sundby og de unge grever Høg kommet til Wien. Det var blevet vinter, og det var forlystelsernes tid i den yppige kejserstad. De godmodige wienere brød sig ikke om Tysklands enhed og "afrunding" på andre staters bekostning (når kun deres kejser beholdt sin del af Polen og Italien med samt de bøhmiske og ungarske lande). Man hørte her endnu ofte de gamle loyale sange om "Vor Kejser". – Det sædvanlige ønske, man hilste hverandre med hen ved middag, var "god appetit og angenem underholdning!" Man hørte ofte nationalsangen: "*Mir ist alles eins*", og Anton lagde mærke til, at de fleste folkesange her var i *dur*. Det unge republikanske Tyskland arbejdede her endnu kun hemmeligt. De danske rejsende bemærkede her ingen fordom mod deres fædreland. De var taget ind i et af de største hoteller. Grev Strahl med hans smukke gemalinde var få dage senere kommet til staden, hvor de indtil videre havde lejet sig ind i samme store hotel.

Grevinden havde en række værelser, med udgang til hovedtrappen, til sin benyttelse. Greven havde indskrænket sig til en mindre stor lejlighed i samme stokværk, med nærmeste nedgang ad bagtrappen. Midt imellem deres således adskilte værelser var en stor sal, hvor de af og til havde selskab eller modtog de besøg, der gjaldt dem begge.

Anton var straks, tilligemed Sundby og Camillas brødre, med sædvanlig venlighed blevet modtaget hos grevinden, der med hjertelighed havde ytret sig over sine brødres munterhed og friske udsende. Grev Strahl var ikke til stede. Til ham havde de afleveret deres visitkort, uden at denne høflighed blev

gengældt. Camilla var vel med synlig glæde kommet Sundby og Anton i møde og havde bedt dem dagligt besøge hende med hendes brødre; men Anton troede at bemærke en mørk græmmelses-skygge over hendes skønne pande, som dog altid bortjoges af skæmt og livlighed, så snart hun talte.

Sundby var alvorlig og stille. Han syntes at have gjort sig det til regel, aldrig at se hende uden i selskab, eller når hendes brødre var til stede. Anton kom derimod siden jævnligt og deltog i øvelserne i de musikalske aftenselskaber, der hyppigt fandt sted.

Ved grevindens indflydelse og anbefaling var den unge virtuos snart en gerne set gæst i de mest ansete huse, hvor han alle vegne, så vel ved sit talent som ved sin vakre personlighed, gjorde lykke. Inden fjorten dage var allerede hans navn bekendt i de største selskabskredse. Han blev nu også forestillet ved hoffet og fik tilladelse til at lade sig høre i et par hof-assembléer. Så vel hans udmærkede tenor som især hans fløjtespil vandt almindelig beundring, og han kunne snart ikke undværes noget sted, hvor man ville anses for at have smag og kunstsans. Først efter at hans navn gennem de store selskabskredse var udbredt over hele kejserstaden, anmeldte han sin første offentlige koncert. Der var et stormende tilløb, og han gjorde, hvad man kalder "furore".

En sådan triumf fejrede han nu ofte, og den unge, fremmede virtuos med det smukke ansigt og det behagelige væsen var inden en måneds forløb blevet publikums og især damernes yndling. Denne hastige lykke syntes dog ikke her at gøre ham svimmel. Så vel Camilla som Sundby glædede sig ved at bemærke den "beskedne og næsten ydmyge selvnedsættelse",

hvormed han modtog enhver hyldest. Hver gang han hørte de stormende klap og bravoråb, huskede han vist nok på sin første kunstnertriumf og samtalen derefter med den gamle professor, der så knusende havde ydmyget ham. Det så let erhvervede og næsten bedøvende bifald var ham selv mistænkeligt. Han tilskrev grevinde Strahls indflydelse en stor del af denne lykke. Han var hende inderligt taknemmelig; men tanken derom ydmygede ham. Han troede at høre den gamle professors ironiske røst i enhver berømmelse over hans "geni og mageløse kompositioner". Han komponerede imidlertid flittigt, og han troede, det lykkedes ham. Han nikkede undertiden i enrum til sig selv, med stærkt voksende selvfølelse; men det stormende bifald, hvormed alt optoges, ængstede ham dog bestandig mere og mere, og han ville have prist sig lykkelig, hvis han kunne have spillet de mest beundrede af disse sager i hin uforglemmelige dagligstue, uden andre tilhørere end den gamle, strenge mester.

Da han en dag kom til at ytre dette ønske i grevinde Camillas nærværelse, vendte hun sig til ham og Sundby med et vemodigt smil. "Ja vel!" sagde hun, "han var et guddommeligt geni og en fin kunstdommer, vor gamle, ridderlige professor – hans smag i kunsten var dog lidt gammeldags og ensidig. For hvad han kaldte flitterstads hos mine nyeste afguder havde han altid et skarpt øje. Hans blik for damer var alsidigere," tilføjede hun lidt skælmsk, "men han sværmede dog mest for de ældre."

"Falsk glimmer skuffede ham aldrig!" sagde Sundby alvorligt. "Ungdommen spøgte han helst med. – *Mændenes* sjæle gennemså han uhildet."

Grev Strahl havde nærmet sig og tilkastede såvel Sundby som sin gemalinde et par lurende blikke.

"Blandt unge herrer kunne han dog lapse sig fatalt," sagde Camilla nu hastigt. "Det skulle *forlange* mig at vide," vedblev hun med tysk betoning, "om han leger orangutang og kineser, når han nu gør kur både til mødre og døtre på Sirius, som han gerne spøgte med."

Denne lidet hjertelige ytring gjorde et krænkende indtryk på Anton, og han så på Sundbys mørke blik, at han heller ikke glædede sig derved.

"Skulle hun være af en mindre dyb natur, end jeg altid har troet?" sagde Sundby om aftenen mere til sig selv, end til Anton, da de i skumringen sad sammen i deres fællesværelse og havde talt om Camilla. "Hun holdt dog også af vor gamle ven – nu ser hun mest hans særheder. Således plejer ikke det danske hjertelag at mindes gode venner. Hun bliver mig mere og mere fremmed. Med os taler hun dog dansk endnu; men hun synes halvt at have glemt det. Selv brødrene taler hun jo mest fransk eller tysk til."

"Det er vel for at øve dem i sprogene – og for ikke at gøre sin mand vred," svarede Anton. "Har du lagt mærke til hans blik, når han hører hende tale dansk med os? Du har kaldt ham en tigerkat. Han ligner virkelig den, vi så forleden."

"Hun kunne dog begejstres for vor historie," vedblev Sundby halvt for sig selv, uden at høre Antons spørgsmål. "karakterløs var hun ikke: ånd og hjerte skinnede altid igennem, trods fornemhedens og aristokratiets maskedragt."

"Hun er sikkerlig den samme endnu, kæreste Sundby!" sagde Anton, idet han satte sig til pianoet. Han spillede et par

melodier af Reichard. "Husker du, med hvilket udtryk hun sang disse nydelige småsange? Ordene hørte jeg kun ikke."

"Hun sang dem heller ikke tydeligt," svarede Sundby. "Det var Goethes: *Neue Liebe, neues Leben* , og *Ich hab' mein Sach' auf Nichts gestellt* . – Hun sang dem på grevens opfordring. Den diplomatiske skønånd vil sagtens have de løse fugles liv så vel som sin blaserthed poetisk."

De blev nu begge tavse. Sundby havde sat sig mørk hen i sofakrogen. Anton spillede en af sine sidste kompositioner, som nylig havde gjort stor lykke på en koncert. Da han holdt op, havde han ventet et bifaldsord af Sundby; men han tav.

"Kæreste Sundby!" sagde nu Anton og gik hen til ham, "vil du være ganske oprigtig imod mig? – vil du slet ikke tænke på, hvor meget du holder af mig, og hvor nødig du vil nedslå mit mod eller gøre mig bedrøvet – og så, uden al skånsel sige mig, om du synes, jeg har fortjent en tusindedel af al den lykke, jeg her gør?"

"Ja, det vil jeg, Anton!" svarede Sundby og rakte ham hånden. "Brøk er jeg ikke stærk i, og kunstdommer er jeg heller ikke: dog en tiendedel af det bifald, du vinder, mener jeg, du nok kan have fortjent, men heller ikke mere."

Antons hånd fo'r hastigt tilbage.

"Rent ud sagt!" vedblev Sundby, "mig tiltaler det langt mere, hvad du af og til før har spillet for mig i mørkningen, end hvad du nu får al den klap og herlighed for. Dog det skal du aldrig bryde dig om! Jeg forstår mig jo slet ikke derpå."

"Den skole, jeg nu følger, yndede vor gamle professor vel ikke!" udbrød Anton og følte sine kinder blusse, "og dog synes mig, der er et liv, en friskhed, en ild – en uimodståelig virkning deri, som man ikke uden tåbelig ensidighed kan forkaste."

"Det var nok ikke oprigtighed, du egentlig ønskede!" sagde Sundby. "Jeg siger dig jo, at jeg er en lægmand i din kunst. Vil du alligevel høre min mening, må du kønt finde dig deri, om den synes dig *tåbelig*."

Anton blussede nu af skamfuldhed over det udbrud af krænket stolthed og indre forbitrelse, der var undsluppet ham. "Bliv ikke vred på mig!" bad han, "sig mig kun alt, hvad du mener! Det var netop en sådan dom, jeg ville høre af en rigt begavet, ædel sjæl, der er modtagelig for alt skønt, men står helt uden for den egentlige kunst-sfære og intet parti hører til."

"Nu vel! så skal du gerne få min hele trosbekendelse om, hvad jeg ikke forstår en døjt af, hvis det kan interessere dig; men bliver du vred derover, er du en gæk. Hvad jeg hører allermest beundre, så vel her som hjemme, på koncerter og i operaen, er netop, hvad der allermindst går mig til hjertet, men alene kildrer mine øren til fortvivlelse eller gør mig ør i hovedet af bedøvelse. Melodien er jo dog sjælen i al musik. Den skal bæres af harmonierne som af serafvinger eller mægtige kerubvinger, om du vil – men selv er den både serafen og keruben; – vingernes susen og brusen eller klapren må aldrig overdøve dens simple, åndsopløftende sjælerøst. Egentlig forstår jeg denne røst kun helt, når ordet kommer til, eller når jeg hører dets rene, simple, ublandede toneudtryk. Derfor holder jeg mest af din sang, helst når den er uden alle rullader og bravurarie-snorkler – og dernæst af din fløjte, når du begynder med et simpelt tema, inden du kommer til al den stads og sauce derpå, som du er nær ved at tabe vejret ved. For mig har musik kun ret betydning som lyrikkens bærer gennem sjælenes verden."

"Men musikken er en selvstændig kunst!" udbrød Anton heftigt: "hvad ingen digterlæbe har udtalt og ingen dybsindstanke har ord for – hvad der ikke med klar bevidsthed er oprundet i nogen menneskesjæl – det skal den udtone og udånde, som en himmelsk seraf, der er steget ned til Jorden med sin strengeleg, sit tonerør og sin sangstemme, men uden at behøve noget andet sprog, end den tonepoesi, de himmelske hærskarer udsynger for Guds trone."

"Meget godt! – det klinger fortræffeligt!" sagde Sundby, "mon der dog ikke stikker lidt hovmod og indbildskhed deri, min kære Anton? Skulle åndens og ordets digtere på Jorden alle stå så lavt mod en rigtig himmelfalden tonepoet, at de ikke kønt kunne følges ad blandt os stakkels enfoldige mennesker og, allerhelst i broderlig forening, give ånden både menneskerøst og engleflugt? Er det måske for at bevise tonekunstens selvstændighed, at så mange store komponister synes aldeles uvidende om den skat af sand lyrik, der ligger opslået for dem næsten i ethvert folks litteratur, mens de så ofte griber de floveste og mest prosaiske tekster til deres mesterværker? – Dog nu er jeg måske alt for oprigtig igen. Husk på, jeg er en lægmand i kunsten, Anton! og snakker som den blinde om farverne!"

"Jeg forsvarer jo ikke de slet valgte tekster!" svarede Anton ivrigt: "der ligger vist megen herlig poesi begravet i bøgerne, som man kunne give liv og få til at flyve ud fra papirgravene; men jeg tror kun, at den sande tonedigter må kunne svinge sig til udødelighed og den højeste berømmelse, uden at gere sin kunst til slavinde for lyrikken og uden at have læst eller sluttet sig til en eneste digter."

"Meget muligt!" sagde Sundby, "men den udødelighed og berømmelse bryder jeg mig kun ikke om. I det stykke er jeg så prosaisk, hellere at nøjes med den begravede poesi både i bøgerne og i livet – og lade de himmelske umælende musikanter flyve mig forbi som den hele ordløse, uartikulerede naturmusik i alle de velsignede fluers og bremsers surren, i vildgæssenes skrig og, om du tillader det, i frøernes kvækken."

"Så nævn dog hellere den store naturharmoni i den rige, uendelige fuglesang!" udbrød Anton, "i tordenens brag og orkanens brusen, i havets og skovenes susen og hvisken om de store, uopløste naturgåder!"

"Du har ret! jeg var gnaven," svarede Sundby og greb venligt hans hånd, "jeg gjorde også fluerne og frøerne uret. Der er liv og en stor poesi i det hele. Jeg skal med hjertets glæde høre til og råbe bravo med alle dine stormende publikummer, når du, som den guddommelige tonemester i naturen, kan give verdenspoesiens evige grundmelodier og uudtalelige gådesange en sådan mangfoldighed af harmonier, at jeg får et skønt, uforstyrret indtryk deraf. – Men til du driver det dertil, må du tillade mig at søge åndens højeste udtryk i det evige levende ord og kun lytte til musikken med min hele sjæl, når den griber hin ordets melodi og gengiver mig det i flyvende og opløftende harmonier."

De tav nu begge en tid lang noget forstemte.

"Rejser vi snart til Italien?" afbrød Anton endelig den næsten pinlige tavshed. "Her er mig dog tomt og ængstende i dette salon- og virtuosliv. Jeg bliver alle vegne båret på hænderne på en måde – om ikke just af *dig* – og det har jeg vel bedst af – men du behøver ikke at slå vand på min begejstring! Jeg har ingen

tro til den lykke og herlighed. I de fornemmes kredse står jeg dog altid som en fremmed fugl, man har sat i bur og føder med sukker. Selv damernes skønne ord, når de siger mig artigheder, klinger mig som musikfigurer, der ikke passer til grundtemaet i min sjæl. Selv den fortræffelige grevinde Camillas beskyttelse er mig en ydmygende byrde. – Jeg må ud af denne tryllekreds, som hun dog er den mægtige fe, der har fremmanet omkring mig! – Jeg må ud blandt vildtfremmede mennesker, der har sans for ånd og kunst, og hvor jeg ikke behøver nogen anden anbefaling, end livet og ånden i mig selv og mine frembringelser!"

"Om otte dage er jeg rejsefærdig med mine grever!" svarede Sundby med utilfredshed over retningen i hans selvfølelse. "vil du før bort, kan vi jo snart indhente dig! Lad os nu få lys! du skal sagtens i selskab."

"Man venter mig hos den franske minister – men jeg udebliver. Det går dog kun ud på, at jeg skal betale indbydelseskortet med hoveritjeneste – af den ære er jeg ked. Drikkepenge – som vor gamle professor kaldte det – har jeg også fået nok af!" Med disse ord stødte han med harme et par gulddåser til side, der stod på hans bord, og greb en svovlstikæske for at tænde lys.

Inden han havde strøget svovlstikken, blev imidlertid døren til gangen pludselig åbnet, og en person trådte hastigt ind til dem i mørket, som ved en ufrivillig bevægelse eller fremskydning udenfra. De lette trin og lyden som af en raslende silkekjole røbede, det var en dame.

"Er det ikke her?" spurgte en smuk, kvindelig stemme, usikker og bævende, "er det ikke denne dør, jeg skulle ind ad til

–"

"Til hvem?" spurgte Sundby med stærk stemme. "Indgangen til grev Strahls værelser finder De på den anden side af trappen."

"Om forladelse! – jeg tog fejl!" sagde den usynlige dame, ligesom forskrækket, og var forsvundet gennem den atter oprevne dør. "Nej, jeg kan, jeg vil ikke!" hørte de hende sige uden for. "Der er to herrer der inde – grevinden er også alt for honnet til –"

De hørte nu trin af flere mandlige fødder på gangen.

"Ah! min fru gemalinde!" lød grev Strahls ubehagelige stemme i høj og hånlig tone, "De har forvildet Dem til hovmesterens og den unge virtuoses værelser. – Følg grevinden til hendes gemakker, Joseph!"

Anton havde nu strøget svovlstikken og så ved det tændte lys, at Sundby sad dødbleg i sofaen.

"Min Gud! hvad skulle det betyde?" udbrød Anton, "og kære Sundby! hvordan har du det?"

"Afskyeligt!" svarede Sundby, "kendte du hende?"

"Det var grevindens kammerpige. Jeg så det, da hun løb ud. Greven stod uden for med et lys. Hun havde grevindens blå silkekjole på og havde slør for ansigtet; men jeg kendte godt hendes stemme."

"Og Joseph hedder jo grevens kammertjener!" sagde Sundby. "Herre, tjener og kammerpige altså i komplot mod hendes ære!"

"Jeg forstår ikke," sagde Anton, "skulle greven selv –"

"Det er let at forstå!" sagde Sundby og tog et par pistoler frem af sin kuffert. "Den ædle greve har gjort en solid erobring her, uagtet sit udsvævende levned. Jeg hørte rygtet i går. Kunne han

ved en lumpen kabale nøde grevinden til skilsmisse, så kunne han måske selv, ved tabet af hendes ære, få dispensation til et nyt ægteskab – blive millionær – og få stor indflydelse. Hm! befris fra den æreløse skurk *må* hun; men *hendes* ære skal reddes!" Sundby tav og stirrede mørkt på pistolerne. "Jeg ved kun et middel," tilføjede han, "min overbevisning om lov og ret og menneskeforstand forkaster det – men der er intet andet." Han stak pistolerne i lommen, greb sin hat og gik med hastige skridt ud af døren.

Anton så forbavset efter ham og sprang ud på gangen. Han så, at Sundby gik trappen forbi og åbnede døren til grev Strahls forværelse, uden først at ringe på. Anton blev et øjeblik stående uvis på gangen. Den var oplyst af en lampe. Der var intet menneske at se. På denne tid om aftenen var tjenerskabet andetsteds sysselsat med tilberedelser til aftensbordet. Anton følte sig i den uroligste spænding. Han måtte vide, hvad Sundby havde for – og, om muligt, forebygge en ulykke. Han åbnede også døren til grevens forværelse og trådte der ind. Der var ingen til stede; men døren til et kabinet stod på klem. Inden for hørte han Sundby og grev Strahl i den heftigste trætte. Sundbys heftighed var dog dæmpet og med en vis overlegen åndelig overvægt; men den opbragte greve var rå og skrigende.

"Mageløse uforskammethed af en obskur udlænding uden stand og rang!" råbte greven på sit affekterede halvfranske højtysk, "en lejet hovmester – en domestique – en ubetydelig borgerlig personage formaster sig til at indtrænge sig i mine affærer og styrter som en furieus bjørn her ind til mig! Hej, Joseph!"

"Deres kammertjener er i den anden ende af huset – og se! klokkestrengen må De nu have en stige til at nå der oppe på skabet!" sagde Sundby roligt. "Deres spotord foragter jeg. En ærløs mand kan aldrig fornærme mig. Deres elendige plan har jeg gennemset. Det usle komediespil med Deres frille i grevindens dragt skal kun føre til Deres egen beskæmmelse, hvis De vover noget ærekrænkende skridt mod Deres ædle gemalinde!"

"De er unægtelig hendes ridder på en måde, min hr. skolemester!" lød grevens hånlige stemme, og der hørtes lyden af et gemme, som åbnedes, "kender De dette makværk af stupid romansnak og uforskammethed?"

"Den skildring af et ulykkeligt ægteskab kender jeg!" svarede Sundby. "Det er en fransk stil, jeg en gang har givet komtesse Camilla, mere til advarsel mod Dem, end til øvelse i sproget."

"Og den stille romantiske tilbeder, der vil vove sit liv for den ulykkelige dame, uden nogen tanke på sig selv," sagde greven hånligt, "det er den ædle hr. hovmester – ikke sandt?"

"O, ja! det blev en profeti – nu står jeg beredt til at opfylde den. Jeg har to ladte pistoler i lommen, hr. greve! men jeg greb dem for tidligt: her ville det kaldes et snigmord, hvem af os der faldt. Dog vil De ikke tilsværge mig Deres højeste ed og tage sakramentet derpå af Deres egen kirkes tjener, at grevindens ære i ethvert tilfælde skal være Dem hellig – så –"

"Hvad så, min hr. skolemester!" sagde greven med en hånlig latter, "mener De, nogen adelsmand af et navn som *Strahlernes* fornedrer sig til at krydse kårde eller veksle kugler med en borgerlig, en rejsende hovmester, et dansk tjenestetyende?"

"Nu vel!" svarede Sundby, "så gives der dog et våben endnu og det eneste fornuftige mod løgn og slethed. – Jeg fører en skarp pen, vil man sige – den frie presse skal en gang – om ikke her, så dog andetsteds – brændemærke Deres *strålende* navn for Europa!"

"Ja så! den frie presse? – det vil vi se! Skulle De få forfald, min hr. frie presse-helt! – skulle De muligt en gang mellem fire mure, som en tro ridder af gåsefjeren, ønske et pant på Deres dames hengivenhed – så læs disse blade fra hendes egen hånd!"

Anton hørte atter lyden af en åbnet chatolklap, der smældedes i. Kort efter hørte han udtrykket af dyb foragt i Sundbys kolde, rolige stemme: "De har altså været lav nok," sagde han, "til at undersøge hendes lukkede gemmer, for at finde midler til Deres lumpne hensigter! Vel! jeg modtager disse blade – men vær forsikret! hun skal modtage dem ulæste tilbage – eller De skal opgå i flammer! At jeg ikke har været mere for hende end en trofast, men måske sær og uelskværdig ven – det behøver jeg ikke at dele Deres forræderi for at erfare." Sundby åbnede nu døren helt til forværelset og gik roligt der igennem, uden at bemærke Anton, der var trådt til side bag en høj kakkelovnsskærm.

Grev Strahl kom straks efter ud af sit kabinet og smældede gangdøren i lås efter Sundby. Idet han vendte sig om for at gå tilbage, stod Anton lige for ham med harmblussende ansigt. Han havde uvilkårligt taget hat og stok med. Hatten havde han beholdt på sit hoved, og stokken havde han opløftet i hånden. "De vil ikke krydse kårde eller veksle kugler med en borgerlig, hr. greve!" sagde han med dæmpet heftighed. "De må da undskylde, jeg vælger et borgerligt våben! – der står Deres

spadserestok, og her ser De min – det er kun en simpel dansk hæsselkæp. Her gælder ingen andre regler, end færdigheden!" Dermed drev han greven et gennemtrængende rap over skulderen, så den seje kæp snoede sig helt om hans ryg.

Greven sprang bleg tilbage som med et vildt dyrs blik og med sammenklemte læber. Han greb rasende efter den svære metallampe på bordet, for at knuse sin forvovne tugter, men blev i samme øjeblik således omtumlet og gennempryglet af sin forbitrede modstander, at han, frådende af harme, smerte og afmægtig trods, kastede sig ned på gulvtæppet og blev liggende uden at røre sig.

"Se så!" sagde Anton og kom først til besindelse, da han stod på gangen og havde lukket døren til grevens værelser. "jeg tog dog ikke "rap-dig-kæp" med mig forgæves!"

Femte kapitel

Efter at den unge, duelige virtuos (så vel på stok som på fløjte) således havde givet sin vrede næsten mere end tilstrækkelig luft over den lumpenhed og lavhed, han havde været vidne til, og endt kæpperyggedansen med grev Strahl, følte han sig tillige befriet fra den harme, han kort tilforn havde næret mod sin kære, lidt vel ensidige Sundby, der kun havde sans for den musik, der var ord til, og hvis mening han kunne læse sig til i bøger. Anton mente med føje at kunne give sig selv ret i sin begejstring for musikken, som en fri, selvstændig kunst. Han tilgav nu gerne den brave Sundby hans mangel på øre for den fuldendte instrumentalmusik og den rent musikalske enhed i harmoniernes uendelige mangfoldighed. Sundbys dør gik han nu dog forbi. Han trængte til frisk luft. I sin oprørte stemning havde han næsten glemt alle harmoniske instrumenter for den svajende lyd af Lises gudmoders kæp, der atter havde erindret ham om eventyrene fra hønsegården. Også denne gang havde det forekommet ham som kæppen blev levende i hans hånd og frivilligt dansede på den ryg og de lemmer, den tugtede. At greven var blevet revset i den grad, at han endog for et øjeblik havde tabt bevidstheden, havde Anton dog ikke bemærket. Blodet var steget det lidenskabelige unge menneske så stærkt til hoved og øjne, at han svimlede, da han gik bort og slog døren i efter sig. Han havde ingen set på gangen. Han gik nu helt ned ad hotellets hovedtrappe og svingede sin lille, vævre "rap-dig-kæp," med en vis triumferende selvtilfredshed, da det pludselig faldt ham ind, om den tilstand, hvori han havde forladt den tugtede greve, dog ikke kunne være betænkelig. Han så nu

grevens kammertjener i portnerstuen i en ivrig samtale med portneren, huskarlen og tre af hotellets tjenere, som alle lo af fuld hals over den lystige maskerade, to af dem havde været vidne til. De havde kendt den forklædte kammerpige Annette, som i sin frues fraværelse legede grevinde og med sin herres tilladelse gjorde besøg hos de unge grevers hovmester og den vakre, unge virtuos. Hvad fornøjelse greven kunne finde i at bilde folk ind, han var en bedraget ægtemand, kunne ingen af dem få i sit hoved. Nu blev de pludselig afbrudt i deres latter og sindrige gætninger om grevens bevæggrunde til denne spøg ved at se den unge virtuos, hr. Knudsen, række hovedet ind ad glasdøren til dem.

"Joseph!" sagde Anton, "skynd Dem op til Deres herre! Han befinder sig ikke vel. Det er bedst, der straks kommer bud efter en læge!"

Joseph sprang nu hastigt op ad trappen til sin herre, og huskarlen løb øjeblikkelig efter lægen. Anton gik lettere om hjertet ud af porten og lod den friske aftenluft afkøle hans blussende kinder.

Kammertjeneren fandt med stor forskrækkelse sin herre liggende på gulvet, dog uden længere at savne sin bevidsthed. Ved siden af ham lå den svære metallampe. På Josephs deltagende spørgsmål om hvad der var hændet Hans Højvelbårenhed – om han var blevet overfaldet – om der havde været tyve eller røvere – svarede greven kun: "Hold mund, æsel! – hjælp mig op på sofaen! – skaf mig en læge! men i al stilhed! – intet menneske må vide, jeg fejler noget!"

Joseph løftede sin herre op på sofaen – men forsikrede, det var umuligt at holde grevens upasselighed skjult. Den unge,

berømte musikant på nr. 10 havde mærket, at greven var syg – han havde været så omhyggelig at sende bud efter en læge – og doktoren ville vist være her på øjeblikket.

"Ja så! Det satans menneske!" udbrød greven og ømmede sig. – "Det er *dig*, jeg mener, æsel!" råbte han, da tjeneren stirrede forbavset på ham. "Hvor længe skulle jeg kalde og ringe på dig? – var det unge, deltagende menneske – ("Gud evigt fordømme ham!" mumlede han mellem tænderne) – var den fortræffelige virtuos ikke kommet mig til hjælp – ("Ha! gid han brændte i helvede!" mumlede han) – så havde du fundet mig død her, dit æsel! – Hjælp mig klæderne af! Jeg må i seng!"

"Men hvad kan det da være for en sygdom, nådige herre!" spurgte tjeneren under afklædningen, "har hr. greven kvalme? eller hovedpine? eller værk i lemmerne?"

"Ja, æsel! der traf du det! Værk i lemmerne har jeg; men siger du det til et eneste menneske – sparker jeg dig ned ad trapperne, så snart jeg kan røre mig –"

"Det er da forskrækkeligt, hr. greve! – det må da vel være gigten eller en hidsig feber – for kolera skulle det da vel aldrig være? Har greven ondt i maven? eller i ryggen?"

"Ja vist, asensbæst! i ryggen har jeg det – og i arme og ben med. – Au! rør mig ingen steds! – hjælp mig til sengs! – hvor blev han af? det forbandede menneske!"

"Hvem, nådige herre?"

"Hold mund, æsel! hvad kommer det dig ved? – doktoren mener jeg – hvor bliver han af? siger jeg –"

"Han kommer – han kommer straks. Der løber nogen op ad bagtrappen – det må vist være ham."

Greven var imidlertid kommet i seng. Straks efter trådte ganske rigtig hotellets læge ind og nærmede sig grevens seng med mange komplimenter. "Det gør mig ondt, hr. greve! det gør mig særdeles ondt! – et pludseligt tilfælde – et aldeles pludseligt anfald –"

"Ja vist! forbandet pludseligt, hr. doktor!"

"Tør jeg udbede mig hr. grevens ærede puls! – Uro i blodet – lidt febrilsk – dog ingenlunde livsfarligt! – Behag at række Deres ærede tunge ud!"

"For satan! det var ikke på tungen, doktor! – på ryggen – på skuldrene – på arme og lår var det, jeg fik – jeg fik det pludselige tilfælde eller anfald, om De vil –"

"Betænkeligt! betænkeligt nok! men det har aldeles ingen fare, hr. greve! det er et ganske sædvanligt tilfælde. Jeg kender det. Ikke sandt? det stikker og prikker – det værker og svier – det er en følelse akkurat som –"

"Ja vist!" ("det satans menneske'."), "ja vist, doktor! det værker og svier – det er en følelse som – som – ja, som jeg havde været gennempryglet – for at jeg skal bruge en plat, men træffende lignelse, og sådan må det sagtens også se ud. Undersøg det, doktor! og giv mig noget, der kan lindre! – men jeg vil ingen snak have derom! forstår De? – En mand som jeg, er aldrig syg – aldrig syg på ryggen – forstår De? Aldrig syg på nogen måde, der kan lignes ved en infam gennempryglen. Nå! hvad siger De?"

"Netop! aldeles som De behager at sige, hr. greve! Røde og blå strimer ligesom af et spanskrør eller en sej stok –"

"En stok? – en stok! – er De gal, doktor! Tror De virkelig, der kunne være tale om, at noget menneske skulle have formastet

sig til at byde mig stokkeprygl? – en hudsygdom er det – ikke sandt? det er huden, der er angrebet. – Er det striber eller pletter – lige meget! Hudsygdom er det – røde hunde måske –"

"Rigtigt, hr. greve! aldeles rigtigt! det er røde hunde!" udbrød doktoren med en selvtilfreds mine. "Det var straks min mening. De grasserer netop her i byen. Det er en ubehagelig hudsygdom – en højst ubehagelig fornemmelse – og et næsten uanstændigt navn har den. – Jeg fortænker ikke hr. greven i, at De nødig vil have det omtalt. Lig nu kun ganske rolig og dæk Dem til! Jeg skal skrive en recept. De skal have en kølende mikstur –"

"Og smørelse, hr. doktor! rigtig smørelse til udvortes brug!" sagde Joseph, "så vidt jeg kan se på herrens ryg, har den vist allerbedst af smørelse!"

"Hold mund, dosmer!" råbte greven forbitret, "har jeg ikke fået nok – nok af dit sludder, mener jeg! – Å! De tager for hårdt, doktor! – dog jo! lidt salve kunne vel ikke være af vejen! – deri kan det æsel have ret!"

"Ja, hr. doktor! Smørelse må der til den ryg! – Andet hjælper skam ikke!" forsikrede Joseph, helt kry, "herren ser akkurat ud alle vegne som mine arme og ben så ud, den gang jeg havde fået prygl af sidepirken."

"Prygl? Æsel! snakker du om prygl, når talen er om mig? – kun du og dine lige *kan* få prygl. Som sagt det er røde hunde, doktor! men salve vil jeg have, enten fanden det er røde munde eller ikke – salve vil jeg have! forstår De?"

"De *skal* få salve!" svarede doktoren og nikkede studsende, mens han skrev. "Se, der er recepten! Skynd dig og skaf det hentet!" sagde han til tjeneren.

Joseph knejsede triumferende. "Jeg havde dog ret!" mumlede han og løb ud med recepten, "smørelse må der til!"

Næste dag kunne ingen få grev Strahl i tale, uden lægen og kammertjeneren. Han måtte holde sengen, men havde vigtige forretninger, hed det. Grevinden modtog som sædvanlig besøg og syntes intet at vide om, hvad der var foregået.

Om aftenen var der et lille musikalsk selskab hos hende. Anton deltog i musikken. De unge grever kedede sig og gik bort. Sundby blev siddende stille i en sofakrog. Han tænkte på det alvorlige optrin med grev Strahl forrige aften. Antons håndgribelige efterspil dertil var blevet ham fordulgt. Han havde dog hørt, at greven var upasselig, men antog det for følger af ærgrelsen over den mislykkede skurkestreg. Han tænkte på grevens truende ytring om de fire mure, han kunne vente sig hensat imellem, hvis han optrådte imod ham gennem pressen; men det foruroligede ham ikke.

Den skarpe pen, Sundby selv havde hentydet til som sit eneste våben, hvis grevindens ære blev angrebet, havde han nogle gange brugt til sit folks og sit fædrelands forsvar i fremmede blade. Derved havde han ikke skånet nogle højtstående, men halvskjulte partihøvdinger, i hvem han så hovedbevægerne til visse statsomstyrtende planer. Hans forfatternavn var bekendt. Han havde dog ikke nævnt de personer, hvis slethed og åndelige uvæsen han bestred. Han havde endnu ikke ladet trykke nogen linje, der i noget land kunne pådrage ham lovlig tiltale eller forfølgelse, men han havde nu mægtige fjender og større grund til forsigtighed, end

han drømte om. Han arbejdede på et skrift om statsidéens forhold til folkenaturerne, hvori han vel hævdede statsvæsenets berettigelse og nødvendighed, men påstod, at folkepersonlighedernes bevarelse og redelige beskyttelse af statsmagten var den nødvendige betingelse for statsbåndets ukrænkelighed. Lige så ivrigt som han bestred ethvert troløst og unødvendigt brud på de ved traktater grundede stats-samfundsbånd og de lovligt bestående statsformer, med lige så megen varme forsvarede han folkeåndernes berettigelse til at hævde deres frihed, sprog og ejendommelige personlighed. Han havde ikke alene, med kærlig begejstring for sit fædreland, belyst danskhedens ret og naturlige grænser, men også kastet et djærvt, uhildet blik på Grækenlands og Polens, på Ungarns og Norditaliens forhold og tilstande. Til dette skrift havde han valgt det franske sprog, som det almindeligst bekendte; men han kunne først tænke på dets offentliggørelse, når han kom til et land, hvor pressen var uafhængig.

Dette arbejde havde han kastet sig ind i med kærlighed og med en iver, hvormed hans ånd og tænkning ville bekæmpe enhver urolig bevægelse i hans sind. Det syntes også i den grad at have udfyldt ham, at han selv ikke kunne løsrive sig derfra i selskabslivet, men ofte opsøgte sig en enlig plads i selskabssalene, for uforstyrret at hengive sig til sine tanker. Således var det også gået ham denne dag; men her var dog hans politiske skrift ikke i stand til at holde ham fast. Hver gang han så grevinde Camillas skønne skikkelse eller i frastand hørte hende le og tale, vidnede hans blik og ilden i hans dybt liggende øjne om, at der dog var et menneske til stede, som havde større magt over ham, end hans tanker.

Mens selskabets opmærksomhed var henvendt på musikken, nærmede grevinde Camilla sig det yderste hjørne af salen, hvor Sundby havde taget plads. Han rejste sig.

"Bliv siddende, kære Sundby!" sagde hun med munter mine, i selskabstonen, men med noget usikker stemme. "Her hører man musikken allerbedst; men så burde man rigtignok tie stille. Dog det er en firhændig sonate, der spilles; den bryder De Dem jo ikke om, og jeg er just overordentlig konversabel." Hun satte sig, og han tog plads ved hendes side. "Når man bliver ked af verden," vedblev hun, "og opsøger dens yderste afkrog – så ved man dog, Gud ske lov endnu, hvem man kan træffe der –"

"Næst Vor Herre – mener De vel? – men er jeg den eremit, De er så venlig at tænke på, så varer det vel længe, inden jeg bliver så lykkelig i verden, som nu i denne sal?"

"De er jo galant, min eremit!"

"Det tænkte jeg dog ikke på, grevinde! det må vel være en fælles skæbne, at synes så, for hvem der så taler med Dem."

"Dersom der var et sted i Verden, hvor man kunne undfly både den og sig selv, kunne jeg nu også finde mening i eremitlivet," vedblev grevinden med et vemodigt smil.

"Men dog ikke få lyst til at prøve det?"

"O! jo! – jeg står netop i begreb med et lille forsøg i den smag. Hvad siger De om opholdet ved et bad på denne årstid? Se! det eremitliv har jeg pludselig fået lyst til. Jeg rejser til Tøplitz alene med min tante og en kammerpige – ikke hende, De har set her," tilføjede hun ligegyldigt, "hende har jeg haft den ubehagelighed at måtte skille mig ved i dag."

"Ja så! hun gjorde små, upassende visitter i Deres kornblå kjole, ved jeg –"

"Og hendes nøgler passede alt for godt til mine skuffer. Jeg har savnet nogle papirer, som jeg nødigt ville have haft i fremmede hænder."

"Skulle det ikke være disse?" sagde Sundby og tog en lille forseglet pakke papirer op af lommen. "Jeg har kendt Deres håndskrift, men ikke læst nogen linje. Det er mit segl, jeg har sat for. Jeg har modtaget disse blade til trøst og behagelig underholdning, hvis jeg mulig skulle berøves alt andet selskab; og det er hr. greven, der har været så forekommende."

"Ah! en spøg af min hr. gemal – ligesom den lille forklædning i går!" sagde grevinden og skiftede farve. "Det var uheldigt, at jeg ikke var hjemme og kunne have moret mig derover med tjenerskabet! – Det er besynderligt," vedblev hun, "hvorledes ganske kloge mennesker kan springe de allersimpleste og smukkeste midler forbi, men gribe de mest indviklede og mindst hæderlige. – Oprigtighed har ingen stort af, og ingen tiltror derfor andre den dyd. Min hr. gemal ser gerne, jeg rejser til et bad for min sundhed, selv i denne årstid; han har ingen lyst til at følge med, og tror, jeg må have uhyre stærke bevæggrunde, når jeg skal undvære hans selskab. Hellere end ligefrem at spørge mig om mine tanker, har han villet tage dem ud af min sekretær. De ubetydelige tanker, jeg der havde gemt, har lige så lidt fortryllet ham, som de ville være Dem behagelige." Hun havde imidlertid åbnet pakken og kastet et blik i papirerne. – "Behold dem stedse," tilføjede hun og rakte Sundby de skrevne blade tilbage, "de er vel ikke skrevet for at ses af andre, mindst af Dem; men se mig nu kun som jeg *var*! og skænk mig så meget venskab, som der da bliver tilbage!"

Hun havde rejst sig og rakte ham hånden. Hun lod sin hånd hvile længere end sædvanligt i hans og betragtede ham med et blik, som han ikke kunne forklare sig. Der var lige så megen stolthed som ømhed deri. "Det er bevægede tider," sagde hun. "Såvel religioner som troner står på vulkangrunde. Mange forældede bånd vil måske kunne opløses – mine måske også; men det er sidste gang vi ses i den afkrog af verden, jeg vil kalde min. – Det var en meget smuk sonate!" sagde hun nu højt i ligegyldig konversationstone, "ikke sandt, hr. von Sundby! den kunne næsten fortjene at være ledsaget af rørende ord." Hun lo ret yndigt, med en skalkagtig drillende mine – slap hans hånd med et næsten umærkeligt tryk og gik hen til det øvrige selskab, hvor hun straks var i den livligste underholdning med sine andre gæster.

Da Sundby kort efter hilste hende til afsked, sagde hun i en let, høflig tone: "Jeg håber dog at se Dem med mine brødre, inden De rejser! – Det er sandt!" tilføjede han med lavere stemme, "jeg glemte at sige Dem, der må være et hav eller et par bjerge mellem os, inden De læser mine *sidste* stilprøver!"

En morgen tidlig, få dage derefter, da Sundby pakkede sin kuffert og med Anton og de unge grever Høg ventede på rejsevognen, savnede han det håndskrift, han i de sidste dage med stor omhu havde arbejdet på. Han pakkede helt sin kuffert om, men det fandtes ikke. Den første utydelige koncept lå vel fuldstændig i kufferten; men den del deraf, der om aftenen havde ligget renskrevet på hans bord, var ingensteds at finde. Han fandt det højst besynderligt. Ingen af hotellets tjenere

kunne give ham oplysning derom, og han måtte rejse med den trøst, at han dog havde konceptet.

Da grev Strahl samme morgen, første gang efter sin "upasselighed," tænkte på at stå op, rakte kammertjeneren ham fire afskedsord, som aftenen forud var afleveret.

"Ah! fra mine herrer svogre og deres hovmester!" sagde greven, "og – hvad satan! selv fra den uforskammede stok-virtuos!"

"Stryger hr. Knudsen også med stok?" spurgte Joseph med en enfoldig mine. "Jeg troede, han strøg med bue som andre spillekanter –"

"Stok-virtuos kalder jeg ham, æsel! ligesom jeg kalder dig et stokdumt fæ."

"Om forladelse, nådige herre! jeg forstod kun ikke hr. greven. Mon den stok-virtuos nu ikke rejser så hastigt, for ikke også at få røde hunde – eller røde grise, som det nok også kaldes?"

"Hør, Joseph!" sagde greven med et stikkende blik, "har den dumme doktor sladret, og ved du mere, end du skal vide –"

"Så er jeg tavs som graven, nådige herre!" sagde Joseph og bukkede dybt, "og tavshed er guld værd!" Han gjorde sin hånd til båd, og hans herre kastede en dukat deri, som straks forsvandt i Josephs lomme.

"Hvornår skal de herrer rejse?" spurgte greven.

"De rejste for en time siden."

"Hm! men passene så du vel efter hos huskarlen? lød de på Triest, Venedig og Rom?"

"Ja, netop således stod der."

"Godt! – Nu løber du straks til politipræfekten med denne pakke papirer og dette brev! – Når du går ud af porten, siger du

til portneren, at jeg er ude! og inden en halv time fører du den lurvede italiener, her var i går, herop til mig ad bagtrappen! Der har du hans adresse!"

Joseph bukkede og ville gå. "Det er sandt, hr. greve!" sagde han og standsede, "her er et brev fra fru grevinden, som den nye kammerpige har bragt. I morgen tidlig skal hun rejse med fru grevinden til Tøplitz."

"Godt!" svarede greven og kastede brevet hen på bordet. "Når du går forbi døren, lægger du mit visitkort af og siger, –"

"Hvad skal jeg sige, nådige herre?"

"Ingenting! – men i morgen tidlig lader du Annette vide, at hun kan komme!"

Joseph bukkede med et fiffigt smil og skyndte sig bort.

Sjette kapitel

I en rejsevogn med fire heste, der rullede hen ad vejen mod Triest, sad Sundby på bagsædet hos grev Ferdinand, og Anton alene på forsædet, mens stamherren sad på bukken hos kusken og smældede af hjertenslyst med den lange pisk.

Anton strakte ofte sit hoved ud af vinduet, for at se tilbage på Stephanstårnet, der nu forsvandt i tågen over den store kejserstad. Underholdningen var meget levende på bukken; men inde i vognen var de alle tre tavse. Grev Ferdinand sov, og Sundby lukkede sine øjne uden at sove. For en time siden havde han set grevinde Camilla, sandsynligvis for sidste gang i sit liv. Hun havde hjerteligt omfavnet sine brødre. Sundby og Anton havde hun rakt hånden med et tilsyneladende muntert smil og med en umiskendelig tvungen spøg om den "furore", de nu hver på sin vis ville gøre i "*bella italia*", som den skarpe pens og den milde fløjtes virtuoser. Det var åbenbart, at hun på ingen måde ville synes bevæget eller højtideligt stemt.

"Når jeg ser Dem igen, hr. Knudsen," havde hun sagt til Anton, "så må De hedde *il celeberrimo maestro signor professore Antonio Canuti* og være medlem i det mindste af 36 musikalske akademier. Hjertesiden på Deres gallakjole må heller ikke savne sit behørige firmament. Og De, Sundby!" havde hun tilføjet, idet hun trak vejret dybt, "ja, De må have kransen af den eviggrønne eg over Deres dybsindige pande – og," havde hun sluttet med lavere og usikker stemme, "én af os må kønt have vor gamle, kære professor under armen."

I denne ligesom spøgende henkastede ytring havde Sundby troet at høre hendes farvel for denne verden.

"Når vi sejler over det adriatiske hav, Anton!" sagde nu Sundby og åbnede sine mørke øjne, "så sidder grevinde Camilla ved hin enlige slotsbjerg-ruin og lytter til valfartssangene mellem bjergene. Bravurarierne i de glimrende saloner har hun fået nok af."

"Det er dog sørgeligt!" svarede Anton med et let suk. "Hun var lutter ånd og liv – og nu allerede livstræt –"

"Liv og liv er to!" sagde Sundby: "hører hun til de virkelig åndrige, vil hun vel ikke kalde stilheden død og freden tomhed –"

"Verden er dog dejlig!" udbrød Anton og så ud af vognvinduet på det skønne, solbelyste landskab. Hver gang der kom en rejsevogn forbi, nikkede han til de fremmede ansigter, og når han så en smuk dame, fløj uvilkårligt rejsehuen af hans bruntlokkede hoved.

De fortsatte rejsen til langt ud på natten, for at nå det herberg, der var dem anbefalet. Inden de nåede det, bemærkede Anton en let rejsevogn med fire raske muler, der havde indhentet dem og bestandig holdt skridt med dem, dog uden at køre dem forbi. Da de steg ud ved herberget, rullede denne vogn også ind i den rummelige gård. Tre mænd steg ud, og den ene syntes med særdeles opmærksomme blikke at betragte dem allesammen, men fornemmelig Sundby. De tre herrer ville overnatte samme steds og havde straks forlangt særskilte værelser. Hverken Sundby eller de unge grever havde givet agt på dem; men den ene herres skarpe blik havde gjort et uhyggeligt indtryk på Anton. De to andre syntes ham mere at se ud som et par fornemme tjenere, end som hans ligemænd. Anton spurgte en opvarter, om han kendte den herre, men fik

intet svar, hvorimod tjeneren satte et vigtigt og hemmelighedsfuldt ansigt op og mumlede nogle ord om tiderne og de urolige hoveder.

Da de næste morgen forlod herberget, holdt den samme lette vogn med de fire muler forspændt, og den fulgte dem bestandig på samme måde i flere dage, uden at køre dem forbi.

På den sidste station ved Triest råbte stamherren på bukken: "Beridere! Beridere og marekatte!" og de så en lurvet kunstberidertrup fare dem forbi, ledsaget af en underlig stor karre, hvorfra en hel del abekatte stak hovederne ud og grinte med de pudserligste ansigter og gebærder. På abekattevognen sad en lang karl ved siden af kusken, svøbt i en grå, forreven kappe og med et gult ansigt under den smudsige hue. Det var et af den slags ansigter, man plejer at se bag de italienske fængselsgitre eller blandt de lænkede galejslaver i Genuas og Venedigs havne. Den lurvede kappemand gjorde en studsende mine, idet han vendte sit afskyelige ansigt mod Anton og så ind i vognen. Hvem han stirrede på med de stærkt skelende øjne, var det vanskeligt at sige.

"Fy for satan! hvilket fjæs!" råbte stamherren fra bukken.

Sundby havde ikke lagt mærke til abekattevognen; men grev Ferdinand så til Anton og hviskede: "Hu, ha! den karl så hæsligt på mig. Det var ikke så galt, om jeg fik mig en kårdestok!" tilføjede han, "det kan nok behøves, når vi nu kommer over til alt det røver- og banditpak i det forgudede Italien."

"Det er dog nok fordom og overdrivelse af frygtsomme rejsende!" bemærkede Sundby. "Du gør i alt fald uklogt i at gå med skjulte våben. Det er sagtens lovstridigt, hvorhen vi kommer, ligesom hos os. Røverne har desuden altid bedre

våben og skal jo være dobbelt barbariske, hvor de træffer på stiletter, og man ikke har overmagten."

"Tørre stokkeprygl tænker jeg at slå mig igennem med!" sagde Anton og stødte sin "rap-dig-kæp" lidt overmodigt mod vognbunden. "Min lille, vævre eventyrkæp har nylig gjort mig god tjeneste." Han fortalte nu først Sundby og grev Ferdinand det håndgribelige sammenstød hin aften med grev Strahl.

"Et ridderligt eventyr var det just ikke," bemærkede Sundby, "men det passer til vor antiromantiske tid. Det undrer mig kun, du er sluppet hel og holden fra hotellet."

"Pryglene under jeg min storsnudede hr. svoger!" sagde Ferdinand og lo, "han har altid gjort nar af os danske. Han har da heller ikke været for ridderlig mod Camilla. Det vil more Magnus!"

"Stokken bruger jeg ellers kun mod hunde," sagde Anton, "men folk, der er så højt på strå, vil jo ikke behandles mere ridderligt af os borgerlige."

Grev Ferdinand studsede, men tav og så surt en halv times tid.

Da grev Magnus siden hørte samme historie, lo han også, men spurgte Sundby, hvad en greve havde at gøre, når han havde fået stokkeprygl.

"Så tier han naturligvis stille dermed, enten det er med rette eller urette," svarede Sundby. "Er han en slyngel, hævner han sig på en slyngelagtig måde – og er han en ædel mand, i alt fald kun på en ædel måde."

"Med en god, lang firhestepisk – mener du vel?" sagde stamherren. "Men pas på! svoger Strahl hitter på noget andet; han er en hul karl."

Man havde tænkt at overnatte i Triest og få tid til at bese byen; men dampskibet til Venedig skulle just afgå samme time, de kom. Man måtte enten straks følge med, eller finde sig i at vente flere dage. Man valgte det første og kørte lige ned til havnen.

Det var en klar og stille, næsten sommerlummer februaraften. Stjernerne tindrede smukt og spejlede sig i det mørkeblå Adria. Der lå mange skibe i havnen. Dampsøjlen steg sort og tyk fra dampskibet og blev længe stående som en lang sky. Der var et stort mylder af rejsende og nysgerrige tilskuere på skibsbroen. Der taltes alle slags sprog; men det italienske var det fremherskende, og Anton glædede sig over første gang at høre det skønne, klangrige sprog i folkemunden. Blandt de mange rejsende, der indskibedes, befandt sig også hine tre herrer fra den lille rejsevogn med mulerne. Hele beridertruppen med deres heste og abekattekarren med deres førere blev ligeledes indskibet.

Dampskibet var så opfyldt af gods og mennesker, at der kun var ringe udsigt til søvn og hvile. Efterhånden fordelte dog masserne sig i rummet, i kahytterne og på dækket. Stamherren havde fundet sig et ypperligt leje mellem nogle tove på dækket. Her fandt hans broder også plads. De svøbte sig i deres kapper og sov snart. Sundby havde sat sig på sin kuffert ved forstavnen og ville ikke sove bort fra det opløftende syn af stjernehimlen, der afbildede sin uhyre kuppel i det stille havspejl. "Se! Anton!" sagde han, "har du set noget herligere? Her svømmer vi udenfor jorden midt imellem to himle."

Anton var i høj grad henrevet af det store natursyn. Der var blevet stille på dækket. Hist og her bevægede sig kun enkelte

dunkle skikkelser, både herrer og damer, der ligeledes syntes at foretrække dette prægtige syn for søvnen og hvilen i kahytterne. Af og til afbrødes kun tavsheden og damphjulenes ensformige brusen ved hestenes trampen i rummet og ved nogle ubehagelige kvækkende lyde fra abekattevognen.

Anton havde set glimtet af et ansigt og et par øjne på en ung dame, som endnu mere forhøjede hans begejstring og romantiske stemning. Han havde taget sin fløjte ud af hylsteret og skruet den sammen. Han følte en uimodståelig trang til at give sin stemning luft, og han udåndede den i toner, der lod til at fremkalde ligesom en magisk virkning på enhver, der hørte dem. Det var frie fantasier, hvori der blandede sig erindringer om hans tidligere barndomsdrømme, om hans eventyrverden og den hemmelighedsfulde romantik i folkesangene fra vor middelalder. Melodien til den tragisk-fantastiske romance om Agnete og Havmanden brød uvilkårligt ind deri og afvekslede lunefuldt med de humoristiske toner til romancen om liden bådsmand, der spiller terninger om prinsessens tro og ære. Disse nordisk-romantiske toner opløste sig til sidst ligesom i anelser om den skønne, sydlige natur, han drog i møde, ved hentydninger til nogle af de glødende elskovssange, der var udstrømmet fra Petrarcas og Ariostos fædreland.

Sundby havde ladet sig henrive især af de toner, han kendte ord til, og af dem ladet sig indvugge i et ubestemt drømmeri, der dog efterhånden optog den skikkelse, han lønligt tænkte på. Camillas billede hensvævede for ham, snart som Agnete, der neddrages af Rosmer Havmand i afgrunden og siden, da hun hører kirkeklokkerne over sig i menneskeverdenen, flygter bort fra umennesket med forfærdelse. I havmand-uhyret, for hvem

alle billederne i kirken vendte sig, så han nu Strahls skikkelse og den hule udbrændte natur, fra hvem alt skønt og helligt bortvender sig. Snart var det atter Camilla, der, som den fornemme, lunefulde prinsesse, dog kun vil tage til takke med den jævne bådsmand, når hun heldigvis opdager, at han er en forklædt prins. "Hvor dog livet altid genspejler sig i det romantiske tryllespejl!" sagde han halv sagte, "ligesom stjernehimlen og de tomme dampskyer her i det dybe, hemmelighedsfulde hav." Han så på Antons miner og begejstrede blik. "Et stort talent dog!" sagde han ved sig selv, "en dyb, poetisk natur! – Vor Herre bevare den!"

Anton havde atter forvaret sin fløjte i dens hylster. Han stod med sammenslyngede arme og så på havdybspejlet, da han følte sin skulder berørt af en hånd. "Ah! min fortræffelighederne danske ven!" klang en usædvanlig høj italiensk mandsstemme i hans øren, "min unge, guddommelige Pan fra det yderste Thule! De her! og på vejen til mit og musikkens paradisiske fædreland!"

"Signor Spontani!" udbrød Anton og gengældte med glæde den heftige omfavnelse, hvormed den italienske virtuos sluttede sin blomstrende tiltale. Snart var de i en livlig samtale på afbrudt fransk, italiensk, tysk og undertiden lidt dansk i en babylonisk sprogforvirring, hvorved de gensidigt søgte så godt som muligt at gøre sig forståelige for hinanden.

De meddelte hverandre deres rejseplaner, der faldt sammen for det første til Neapel. De gjorde straks aftale om at forene deres kræfter og give koncerter sammen i de store italienske stæder. Spontani fortalte, at han nu just havde afhentet sin "kære, lille søster", Fioribella, fra Triest, for at indføre hende i

kunstverdenen, hvortil hun både var født og oplært. Hun bar ikke sit smukke blomsternavn forgæves, forsikrede han – og hun sang som en engel. "Men det siger jeg Dem forud, min geniale ven!" sagde han, "tag Dem i agt for hendes sorte øjne! for en lille heks er hun, men har et hjerte som stål og flint, hvor rasende hun end sværmer for alt det skønne. Se! der står hun og drager stjernerne ned til sig," vedblev han og pegede på den unge dame, som Anton allerede havde lagt mærke til, "hun var ganske henrykt over Deres fløjtefantasi og er vist endnu i den syvende himmel. Lad mig straks forestille Dem for hende!"

Italieneren tog Anton ved hånden og førte ham hen til den unge dame. Hun slog sløret fra sit ansigt, som Anton nu først rigtigt kunne se, idet månen steg frem og kastede en lyssøjle hen over hav og skib. Hun hilste ham med et fortryllende blik fra et par sorte, ildfulde øjne, der ikke var ham ubekendte. Disse øjne havde for længe siden udøvet en ubegribelig tryllemagt over hans sind og fantasi. Det var øjnene på Faustinas portræt, der nu virkelig var blevet levende, de øjne, der lignede hin helgenindes, inden hun udrev dem for at frelse en menneskesjæl.

Anton blussede og blev dødbleg i samme øjeblik. Han stammede nogle ord på dansk, uden at mærke det og uden mening og sammenhæng.

Hun takkede ham på smukt fuldt tonende italiensk for den "mesterlige fløjtedrøm," og slog hastigt sløret over sit dejlige ansigt, enten for den stærkere havluftning eller for at skjule det smil, den unge kunstners påfaldende forvirring aftvang hende.

Hun vidste nu snart at knytte samtalens fine tråde til en række tanke-billeder, som musikken og dens samstemning med

den store, hemmelighedsfulde natur omkring dem gav anledning til. Hendes stemme havde den yndigste klang, og ordene strømmede fra hendes læber som fra en begejstret improvisatrices. Hun anførte nogle strofer af Ariosto og Dante, som skildrede den italienske himmel og det dybe, lunefulde hav. "Pas på!" sagde hun, "det vil ikke vare længe, inden den store, stille herlighed, vi her beundrer, vil forvandle sig til et vildt, dæmonisk skuespil. Jeg kender vor kære, lunefulde Adria! hun har vort lands og vort folks natur."

Anton havde imidlertid fattet sig nogenlunde og fandt lejlighed til at sige nogle forståelige ord.

Hun roste hans italiensk og forsikrede, at han talte det med en betoning, der skønt den var fremmed, dog havde noget særdeles indtagende, ligesom man måtte tænke sig det hos en højt begavet natur fra Nordstjernen eller den Store Bjørn, der vil glæde Italien med sit besøg, men endnu kun vil optage de sprogtoner, der svarede til renheden og uskyldigheden i de højere ånders barnehimmel.

Selv det søgte og overdrevne i denne artighed klang dog ganske kunstløst og naturligt i hendes lette, bløde sprog. Hun havde atter kastet sløret til side, og om hendes lille, skælmske mund spillede der et smil, som på en pikant måde svævede mellem ironi og lyst til at behage den unge, smukke mand.

Hun var selv meget ung. Hun kunne næppe have fyldt sit sekstende år, men var fuldkommen udviklet som en tyveårig skønhed i vort nordlige klima og lod til allerede at have modtaget det højere selskabslivs dannelse.

Anton følte hendes overlegenhed ikke alene i det fortrin, at hun her frit kunne bevæge sig i sit modersmål, men også i den

lethed, hvormed hun vidste at gribe enhver flygtig tankeforbindelse til de sindrigste, ofte slående bemærkninger, og med stedse nyt tilstrømmende lune og liv kunne vedligeholde en samtale, der fra hans side kun bestod af enkelte ord og stående floskler af det tillærte underholdningssprog.

"Du havde ret, Fioribella!" afbrød nu Spontani søsterens livlige tale: "se, hvor havet nu svulmer og sortner! Vi vil snart have et uvejr over os – så er det bedst, du søger ly i damekahytten! – Vi må holde ud her på dækket!" sagde han til Anton, "enhver plads i kahytten er vist optaget."

Det var et stort og ophøjet skuespil, den pludselige forandring i luft og hav fremkaldte. Det stille bølgespejl var snart forvandlet til en voldsomt bevæget bjergegn. Skibet opløftedes mod de lavt flyvende skyer og nedrullede ligesom til havets bund, mens skummet fra de gennemskårne bølgestrømme sprudede hen over den sydende skorsten.

"Tordner det?" udbrød Anton forbavset. "Var det et lyn, der glimtede?"

"Visselig!" svarede Spontani, "det er dog intet særsyn her på denne årstid. – Det ved De kun lidt af i deres Thule – her kan hele himlen stå i luer ved juletid."

Uvejret tiltog med bedøvende tordenbrag. – Lynene blev ligesom stående og vekslede med det sorteste gravmørke. – Snart vuggedes man på ildstrømme mod en flammehimmel – snart syntes hele verden et udbrændt krater – og i næste øjeblik dansede månen og stjernerne på de frådende bølgetoppe.

"Tag min arm, lille søster! hold dig fast, og lad mig følge dig ned!" sagde Spontani; men den unge dame havde allerede grebet Antons arm og klynget sig fast til ham.

"Med en efterkommer af Nordens berømte søhelte til min støtte, tør jeg nok blive her lidt endnu og se vor vrede fru Adria i hendes højhed!" sagde Fioribella med bævende stemme og holdt sig fastere til sin beskytter.

Nu havde Anton fået alt det mod og al den dristighed, han før syntes at savne. Sproget flød nu rask fra hans læber. Han måtte klemme sin arm temmelig stærkt om den skønnes – og han syntes således at kunne trodse den oprørte natur. "Herligt! Guddommeligt!" udbrød han. "Ja, De har ret, signora! Deres Adria er en lunefuld havfruedronning, lige så stolt og ophøjet i sin vrede, som yndig og henrivende i sin mildhed. Hør hvad en rejsende landsmand af mig her en gang har sagt om hende!" Han oversatte nu på temmelig forståeligt italiensk nogle strofer af et dansk digt, han tænkte på, mens han uvilkårligt sammenblandede skildringen af den adriatiske havfrue med den skønne italienerinde, hvis arm berørte hans bryst og bragte enhver af hans nerver til at sitre.

I skildringen af den dejlige havfrue, med den svanehvide barm og det himmelblå bælte, nævnede han dog også hendes søgrønne lokker –

"Fy! grønne hår! det må være stygt!" afbrød Fioribella ham, "men bliv ved! jeg må endelig høre, hvorledes vor skønne natur kan være opfattet af en nordbo!"

Trods uvejret vedblev Anton med begejstret røst at gengive hin skildring af dronningen fra dybet, der snart vugger sin beundrer og indluller hans sjæl i milde drømme – snart vækker ham med vilde drøn i sit vrede lune.

Fioribella nikkede til beskrivelsen af det stille, store natursyn, de nylig havde set –

"Pantheonskuplen,
Hvælvet med verdner i dybet,
Hvor under foden
Tindre de himmelske stjerner, når havfruen danser –"

"Men," vedblev Anton og så ud over det oprørte hav –

"Nu hun henfarer med lyn på de voksende bølger,
Hæver med latter i stormen
Skingrende stemme –
Synger om dybets palads af dødningeknokler."

"Hu! nej! Det er alt for nordisk-uhyggeligt!" afbrød Fioribella ham igen, "hvad skal vi med de fæle dødningeben i dette storartede forbud på en verdens undergang? – Her vil vi ikke tænke på den fatale død og vor uskønne opløsning, men kun på det stolte opløftende selv i undergangen!"

Mens hun talte, var det imidlertid som den oprørte natur pludselig havde udraset og skiftet lune. Uvejret var ophørt; månen skinnede atter mildt og roligt på de sagte murrende bølger; lette florskyer flagrede den forbi, og det sidste lynglimt henfo'r i horisonten som et kornmod.

"Det er forbi!" sagde Spontani og drog vejret let. Man mærkede nu også først, at både skibsfolk og passagerer havde været forfærdede og kun dødsstille af skræk. Man hørte mange glade og livlige udbrud, deriblandt også et par lystige danske ord af Magnus og Ferdinand, der havde siddet stille på deres tov og set på uvejret, men nu atter lagde sig til hvile.

Den afbrudte stilhed på dækket indtrådte igen. Anton stod endnu på samme sted med Fioribella ved sin arm. "Lad mig opløse den lidt for stærke dissonans i min landsmands sang

med dens egen slutnings-akkord!" sagde han, "den passer netop til den nye forvandling, Deres havfrue nu viser sig i –

Lune kun var det og spøg. Ej snekken hun knuser –
Mild hun den skyder mod kysten,
Mens hun med stormen
Flygter i hvidende sky og blinker i lynglans."

"Nå ja! den store natur-dissonans er jo virkelig opløst!" sagde Fioribella. "Fru Adrias lune har dog angrebet mig lidt." Hun var blevet bleg. Hendes yndige hoved sank ned på Antons skulder, og han måtte gribe hende om det smalle liv for at holde hende oprejst. "Min Gud! hun bliver afmægtig!" sagde han.

"Det har intet at betyde!" sagde broderen, "hendes nerver er noget fine, og, min kære, unge ven!" tilføjede han på en blanding af tysk og dansk, "Deres alt for poetiske nærværelse med samt Deres dødningeknokler har måske også angrebet hende noget." Han hjalp nu Anton med at føre hende hen til kahyttrappen. Her overtog han ene omsorgen for hende. Hun kastede endnu et blik til Anton, der trængte ham helt igennem sjælen, idet hun, med noget svag, men yndig stemme takkede ham og, med øjnene halvt skjulte af de hilsende fingre, ønskede ham "den lyksaligste nat".

Anton trådte svimlende til side. Han gik nogle gange op og ned ad dækket uden at kunne begribe, hvad der var foregået med ham. Hver gang han kom forbi abe-karren, åbnede karlen i den grå kappe, der sad og sov, sine skelende øjne og stirrede ned på ham; men han mærkede det ikke. Hans tanker var kun sysselsatte med Spontanis dejlige søster.

"Faustinas datter!" udbrød han, "Faustinas øjne og levende billede! – Ak! mon også hendes sjæl!"

At Spontani kun var en stedsøn af hin Faustina, det vidste han af den gamle professors papirer. Fioribella, formodede han, var hans halvsøster; for at hun var Faustinas virkelige barn var umiskendeligt. "Har hun arvet sin moders natur med hendes skønhed?" spurgte han atter og atter sig selv. "Nej, det er umuligt!" trøstede han sig, og et livligt håb tindrede i hans øjne, "her er renhed, uskyld og ånd forenet med en fes fortryllende ydre."

Han nærmede sig nu Sundby, som under uvejret havde stået stille ved forstavnen og betragtet det.

"Så du hende?" spurgte Anton, "har du nogensinde set mage til skønhed og elskværdighed?"

"Det var en meget smuk pige, du nok der havde et lille romantisk eventyr med," svarede Sundby. "Jeg så hende kun flygtigt, da hun gjorde mine til at besvime. Det klædte hende meget kønt. Jeg hørte også hendes artige kompliment til dig, som en ånd, der er faldet ned fra den Store Bjørn og snakker italiensk, som et rent uskyldigt barn. Det huede mig just ikke. Renheden og uskyldigheden taler man gerne mest om, når den er borte."

"Hvor kan du dog dømme så koldt og uretfærdigt!" sagde Anton og vendte sig med harmblussende kinder bort. I det samme kom Spontani tilbage fra kahytten og sluttede sig til ham. De gik nogle gange frem og tilbage på dækket i livlig underholdning. Hver gang de kom forbi abekattevognen, snerrede de hæslige dyr vrængende ad dem og gjorde pudserlige grimasser. Deres lange fører i den grå kappe skjulte

nu altid sit afskyelige ansigt med kappefligen; men hans glubende øjne var åbne og forfulgte dem med de skelende blikke.

Hen ad morgenstunden drog Spontani sin unge ven afsides hen ved bagstavnen. "Sig mig," hviskede han, "har De haft noget galant eventyr i Triest eller gjort Dem nogen mægtig person til fjende?"

Anton så forundret på ham og forsikrede, at han næppe havde set Triest, men var kørt lige til havnen.

"Nå ja'! så har De sagtens haft småeventyr andensteds. – Lige meget! men tag Dem i agt, min unge, smukke ven, for den grå Cerberus hist på abekattekarren! han har et skævt øje til hele verden, men ganske specielt til Dem. Jeg kender hans måde at se sig selv og andre ind i øjnene på."

"Hvad er det for et menneske? Jeg har aldrig set ham før i går på vejen."

"Han er et slags frimester i sit håndværk – rejsende kommis i privatsager! om De vil, og nu tillige abekathovmester, som jeg ser. Han udfører punktligt, hvad han har påtaget sig, når man ikke ser sig for og holder ham stangen. Han har en gang haft en lille fatal kommission til mig fra en skinsyg ægtemand i Genua; men det slap han uheldigt fra: det kostede ham en halv kind og det højre øje. For mig har han respekt," vedblev Spontani. "Jeg går altid med en lille, nem dolk her, ser De, især i mit eget kære fædreland, og jeg parerer godt i en snæver vending med min kappe. En rigtig bravo støder altid fra neden af op, ser De, for ikke at fordærve kniven på ben; det er en snild og temmelig sikker metode; men kender man knebet, er han kaput. Jeg skal lære Dem kunsten i en håndevending, så snart vi er ene!"

"En bravo, altså en bandit?" udbrød Anton forbavset. Hans italienske ven nikkede, men lagde fingeren hastigt på munden og lukkede det ene øje.

De så just nu abekatteføreren stige ned af karren og nærme sig et par skridt til den del af skibet, hvor de stod, men derpå vende sig hastigt og gå ned i rummet.

"Her er De sikker ved min side!" hviskede Spontani, "men hav øjnene med Dem, hvor der er trængsel! gå heller aldrig alene eller uden våben på øde steder om natten – mindst i Venedig!"

"Jeg har i Wien haft et vel heftigt sammenstød med en vis lumpen person af høj stand," sagde Anton, "men jeg kan dog aldrig tro –"

Deres samtale blev nu afbrudt, idet flere passagerer steg op af kahytten og adspredte sig på dækket; blandt dem var også hine tre mænd, der så uafladelig havde fulgt Anton og hans rejseselskab i den lette vogn med mulerne. "Hvad mon det er for mennesker?" spurgte Anton.

"De se ud som retfærdighedens fuglefængere fra hin side havet," svarede Spontani og betragtede dem nøje med et noget sky blik. "De er sagtens på jagt inkognito – med fine net og god lim i lommen."

Anton så studsende på ham.

"For dem må de frie fugle tage sig i agt – de, som hører til vort unge Italien!" tilføjede Spontani hviskende med en hemmelighedsfuld mine. "Kender De vor Silvio Pellicos *Fængsler*? – det er en lærerig bog! – *per Bacco*! Friheden er et tema, signor Antonio! som det er en kilden sag at sætte variationer til i vor tid. Dog det vedkommer jo ikke os! en rigtig virtuos overflyver hele verden og giver alt det filistervæsen

døden og djævelen! – Jeg må nu ned og se, om min lille søster har overvundet indtrykket af uvejret og Deres alt for poetiske underholdning."

Spontani skyndte sig ned ad kahytstrappen, og Anton glemte snart alt andet i drømmerier om hans fortryllende søster. Til Sundby nærmede han sig ikke mere under hele overfarten, og de unge grever sov så fast, at de først vågnede, da det var højlys dag, og man allerede i det fjerne så Venedigs kupler og tårne dukke op af havet, som et fata morgana-syn i morgenglansen.

Anton stod, henrevet af det herlige syn, da han følte en hånd på sin arm og hørte Sundbys stemme.

"Er du vred på mig, Anton?" lød den dybe, venlige røst. "Tilgiv mig kønt, hvad jeg vistnok ikke endnu havde tilstrækkelig grund til at ytre! – Men husk på *Faustinas øjne* og vogt dig! efter hvad jeg har set og kan slutte mig til – er de her blevet levende for dig."

"Ganske rigtigt, kære Sundby!" svarede Anton. "nu ved jeg det; men det forskrækker mig ikke – det skulle ikke heller gøre dig ubillig! Lov mig kun, at du vil se og høre, uden fordom, hvad der unægtelig har grebet mig som et vidunderligt trylleri! Denne unge piges blik og stemme, hendes skikkelse og hele væsen har for mig en magi, som jeg aldrig har troet var til, uden i feverdenen eller i den sydlige naturs digterdrømme. Har hendes moder blot været halvt så indtagende – kan jeg nu begribe, hvorledes vor kære, gamle professor –"

"Hvorledes han kunne fortvivle over skuffelsen i al den dejlighed, mener du vel, og tabe troen på al sandhed i kærligheden," afbrød Sundby sin begejstrede unge ven. "Gid det ikke må gå dig ligeledes, kære Anton! Jeg vil gerne tro så meget

fortræffeligt som muligt om hin Hebeskikkelse; lad os nu dog begge se hende ved lys dag, inden du gør hende til feen Morgana – og jeg reducerer hende til et skuffende luftsyn fra det skønne feland, vi nu nærmer os til!"

Med disse ord trykkede han trofast Antons hånd, og deres opmærksomhed hendroges nu på, hvad der foregik omkring dem. Der var blevet muntert på dækket. Flere og flere hoveder dukkede op af kahytterne og rummet. Snart surrede det som hundrede bisværme rundt om dem. Man nærmede sig Venedigs havn, hvor de sorte gondoler med de små, blinkende stål-galioner snoede sig frem og tilbage. Enhver greb til sine bylter og pakker. På et øjeblik lå dampskibet ved skibsbroen, og trængslen på dækket blev nu betydelig, mens enhver ilede med at komme i land.

Nu steg også signor Spontani, med sin søster under armen, op fra kahytstrappen. Anton skyndte sig at erkyndige sig om hendes velbefindende. Hun havde et øjeblik draget sit slør til side og tilsmilede ham det yndigste god morgen, med et ansigt, der strålede af friskhed, livslyst og en ganske ejendommelig skønhed, der dog mere bestod i det fine udtryk af en pikant åndelig livlighed og et vist indtagende skælmeri, end i noget åndeligt storartet eller i fuldendt harmoniske former. Hendes skikkelse og bevægelse svarede derimod til forestillingen om den fuldendte Hebefigur.

Sundby havde nu også set hendes ansigt og fundet det meget smukt; men han så ikke det blik, der fra de uimodståelige sorte øjne atter havde sat Anton i febrilsk tilstand. Hun lod straks sløret falde ned igen og modtog Antons arm, mens hun bad sin broder hente nogle småting, hun havde glemt i kahytten.

Sundby fik kun lejlighed til at hilse hende temmelig flygtigt og med et par ord forny bekendtskabet med hendes broder fra grevinde Høgs koncertsal. Han skyndte sig at opsøge sine unge grever, for ikke at blive skilt fra dem i trængslen.

Ved udskibningen måtte enhver følge den fremtrængende menneskestrøm, og Anton stod på skibsbroen med sin dame under armen, uden at vide, hvorledes han var kommet der. Han havde kun øje og øre for hende.

"Min broder siger, De tager ind i samme hotel som vi," sagde Fioribella, "og måske vil forskønne vor koncert med Deres mageløse fløjte og den guddommelige tenor, De skal være begavet med. Jeg brænder af længsel efter at høre den – og – mirakuløse menneske! De er jo selv en stor komponist! Min broder er henrykt over den bravurarie, De i Deres fædreland har sat til hans stemme. Han gør alle vegne furore med den. Men hvor bliver han af med mit sjal?"

"Plads! Plads!" lød det nu bag ved dem i trængslen, og der rullede en vogn ind på skibsbroen. Det var abekattekarren. Idet dens fører i den grå kappe trængte sig igennem folkemassen og strøg sig tæt forbi dem, følte Anton et stik og en pludselig smerte i den venstre arm, som han uvilkårligt i samme øjeblik havde indsvøbt i sin kappe og trykket ind under hjertekulen.

Et dæmpet udbrud af smerte fløj fra hans læber.

"Min Gud! hvad fattes Dem?" spurgte Fioribella og så ham blegne.

"Ingen ting, signora!" svarede han og så den grå kappemand hastigt forsvinde i folkestimlen.

Såvel Spontani som Sundby og greverne Høg havde nu indhentet dem; de gik alle, efter Spontanis anvisning, til det

store hotel, der lå lige ved havnen, og hvorhen nu også deres kufferter og rejsetøj blev bragt. Inden de nåede trappen til hotellet, segnede dog Anton bevidstløs til jorden og havde nær draget den forfærdede Fioribella med sig i faldet.

Hun skreg og fo'r fra ham, men lå i samme øjeblik knælende ved hans side, mens de andre ilede til for at hjælpe ham op. Kappefligen om hans venstre arm var gennemboret og gennemblødt. Han blev straks af Sundby og grev Magnus båret op i hotellet, hvor der øjeblikkelig var en sårlæge ved hånden, der fik bragt ham til bevidsthed og forbundet hans sår.

Fioribella var utrøstelig over denne ulykke. Hun jamrede og vred sine hænder; hun ytrede så lidenskabeligt en deltagelse, at broderen ville drage hende bort; men hun var ikke til at bringe fra sin sårede ledsager, før han fuldkommen var ved sin bevidsthed igen og hun af den henrykkelse, hvormed han betragtede hende, så, at hans sår dog ingenlunde var dødeligt. Dermed trøstede også lægen hende, og hun lod sig endelig følge til sine egne værelser i hotellet og overlod Anton til lægens og sine venners omsorg.

Syvende kapitel

Dolkestikket i Antons arm var temmelig dybt. Han kunne ikke vente at få armen ud af bindet i de første fire uger. Om den da ikke ville blive stiv og fingrenes bevægelighed blive vanskelig, var ham et livsspørgsmål, med hensyn til hans kunst. Lægen trøstede ham dog med en sikker mine, og han slog sig til ro på lejet. Sårfeberen udeblev imidlertid ikke. Den blev betydelig forøget ved den febrilske tilstand, han medbragte fra den bortvågede nats eventyr og den alt for levende forestilling om Spontanis skønne søster. Af og til fik han små anfald af feberfantaseren – han talte da om *Faustinas øjne*, der snart, syntes ham, lå på et fad på Fioribellas toiletbord og snart blev til stjerner, der dansede om ham i himlen. Endelig faldt han i en roligere søvn, og hans venner satte sig til frokostbordet.

"Gæt nu, Sundby!" sagde stamherren med en vigtig, dybsindig mine: "hvad er det for en dans, som går ud over den enes ryg og den andens arm? – der er mere – bi lidt! – og som endes i himmel eller helvede efter omstændighederne?" tilføjede han med et selvtilfreds nik over dette nye, lykkelige indfald.

"Er det en rigtig kældermand, dogge?" spurgte grev Ferdinand. "Å! den duer vist ikke. Det skal sagtens være din egen portstolpevals: Du knuger jo altid din dame så stærkt i ryggen, at hun ømmer sig, og du bliver selv træt i armen derved."

"Fejl gættet, vindspiller!"

"Du tænker nok på Antons kæpryggedans med jeres noble hr. svoger," svarede Sundby, "og dens følger for begge parter. – Det

var ikke så galt tænkt! – Tilfældet er kun alt for specielt. – Jeg vil dog håbe, enden bliver mindre alvorlig for begges vedkommende! Anton danser nu rigtignok en lille tur gennem himlen med et par dameøjne, hører jeg; men det er kun en inklinationstur! – han kommer nok tilbage!"

Spontani kom nu for at spørge til sin unge vens befindende, både fra sig selv og sin søster, og Sundby spurgte ham, om han ikke mente, det var rigtigst og sikrest, straks at anmelde det sandsynlige banditangreb til politiet.

"Det nytter til ingenting, *signor mentore*!" svarede italieneren. "Slige småhistorier hører ikke her til de mærkelige, og med hensyn til sikkerheden er det overflødigt. Et mislykket forsøg gentager ingen bravo på samme sted; De kan også være vis på, han er straks sprunget i en gondol og har sørget for sin egen sikkerhed."

Inden aften var Antons sårfeber forbi. Grev Magnus ville med vold og magt dog våge hos ham, og grev Ferdinand ville gøre broderen selskab, for at holde ham vågen. Antons nattesøvn var imidlertid rolig, og begge de vågende grever sov snart i sofaen.

Sundby sad alene på sit soveværelse i hotellets andet stokværk med pennen i hånden og gennemså konceptet til det skrift, han næsten havde fuldendt, og allerede havde spildt så megen tid på at renskrive. I den bortkomne renskrift var der optaget adskilligt, som han nu i en ny afskrift ville udelade. I det første koncept var der meget, som var udsprunget af øjeblikkets iver og heftighed, men som han meget ville betænke sig på at lade trykke. Hans begejstring for friheden og folkeligheds-idéen havde hist og her bragt ham ud over de grænser, han selv havde afstukket sig, som nødvendige for

staternes sammenhold og den europæiske fred. Han indskrænkede sig dog for det første til at indstrege alle sådanne steder i håndskriftet med en rødkridtspen og vedføje et stort *NB*. til egen påmindelse og nærmere overvejelse.

Det var imidlertid blevet sildigt. Den forrige vågne nat og den foruroligende begivenhed med Anton havde angrebet ham. Han trængte højlig til hvile. Han kastede håndskriftet ned i sin kuffert og lukkede den i lås. Nøglen lod han ligge på stolen ved sengen under sin brevtaske. I den lå hans veksler og Camillas lille håndskrift, som han først måtte læse, "når der lå et hav eller et par bjerge imellem dem". Nu brusede Adriaterhavet mellem ham og den ulykkelige grevinde, som i flere år havde været genstanden for hans stille, skjulte lidenskab. Uagtet sin træthed greb han de små, sirligt skrevne "*aftenbogsblade*", som hun havde kaldt dem. Han kastede sig i en stol og stirrede på dem; men bogstaverne løb rundt for hans øjne; der kom en urolig heftighed i hans blod. Han overvandt sin begærlighed efter at se Camilla, "*som hun havde været*". Han sammenfoldede atter de fine blade, lagde dem omhyggeligt i deres omslag og gemte dem umiddelbart ved sit bryst, men ville kun betro vekslerne til brevtasken. Derpå drak han et glas vand og beredte sig til at gå i seng. Der var nu stille i hotellet. Alle syntes at sove. Han lukkede sin dør i lås og tog nøglen af, som han plejede på fremmede steder, for at kun tjeneren i nødstilfælde kunne komme ind ved hjælp af sin hovednøgle. Endelig slukkede han lysene og gik til sengs. Han var dog endnu ikke faldet i søvn, da han hørte nogen gå sagte op ad trappen og standse ved hans dør. Han rejste sig halvt op i lejet og lyttede. Det blev atter stille. Månen skinnede ind i værelset og belyste skilderierne på

væggen lige over for ham. De forestillede en del rædselsoptrin fra den første franske revolution, kongen og dronningens henrettelse – de såkaldte republikanske bryllupper og slige afskyeligheder, der alle var kolorerede ligesom med blodfarver. Han følte sig dog så betynget af den alt for længe tilbageholdte søvn, at verdenslivet med alle dets små og store tanker og billeder hensvømmede i tåger for hans drømmende blik. Han sank atter tilbage på lejet og sov fast.

Hvor længe han havde sovet, vidste han ikke, da han hørte en sagte mumlen og hvisken omkring sig. "Skynd jer! – han vågner!" sagde nu en myndig befalende stemme på italiensk, "begplasteret for hans mund! – arme og ben sammen! se så!"

I samme øjeblik følte han sig berøvet magten til at råbe eller røre sig. Han så sig i hænderne på tre stærke mennesker i en slags uniform. De slæbte ham ud af sengen, svøbte tæppet om ham og bar ham ud af stuen så stille og sagtfærdigt, som han kunne være en gipsstatue. En fjerde person i uniform havde taget hans klæder fra stolen ved hans seng og var gået forud. Den mand, som havde udstedt hine strenge befalinger, greb tegnebogen og kuffertnøglen, der havde ligget under klæderne på stolen. Hotellets vært stod meget ærbødig for denne mand med et lys i hånden, der i samme øjeblik måtte være tændt, og der stod endnu en tavs person i stuen, hvis ansigt og skarpe blik Sundby genkendte fra dampskibet og rejsen til Triest.

Med den største forsigtighed og stilhed blev den således overraskede fange båren ned ad trappen. Ved forsalsdøren stod hotellets huskarl med en lygte; han åbnede døren til den store udgangstrappe og bukkede tavs. Nedenfor den brede stentrappe lå en lukket gondol i kanalen, der skyllede sine

månebestrålede småbølger helt op til trappen. Den tæt indsvøbte fange blev båret ind under det sorte skur på gondolen. To af de personer, der havde båret ham, tog plads med under skuret. En sad der allerede med hans klæder. Gondolen gled nu med næsten lydløs fart ned ad den store kanal, forbi de prægtige, månebelyste paladser og basilika-kupler, til den endelig standsede ved en stentrappe. Her blev fangen båret op og derpå over en lang, smal træbro hen til en stor skummel bygning med enkelte gittervinduer i de høje, tykke mure. Han hørte med et dybt suk broen knage under sine bæreres trin og de svære porte knirke, som lukkede sig efter ham.

Han tænkte på, hvad han så ofte havde læst om "Sukkenes Bro", om de grusomme fængsler under blytagene i den aristokratiske republiks tider, og han syntes nu selv at skulle erfare, hvad disse fængsler brugtes til i denne det unge Italiens nye bevægede tid.

Inden Sundbys forsvinden, morgenen efter det natlige overfald endnu havde forfærdet Anton og de unge grever, lod hotellets vært sig melde til dem i et vigtigt anliggende.

Anton var kommet ud af sovekammeret og lå på sofaen i sideværelset, hvor de unge grever sad ved tebordet.

Værten trådte ind til dem med en højtidelig mine og bukkede meget dybt. Han underrettede sine "højgunstige herrer gæster" i en slags sirlig tale om, at "deres meget ærede rejse-kompagnon, den lærde herre, på den velvise øvrigheds foranstaltning, i den kongelig-kejserlige krones navn, tvende

timer efter midnat, var lovligt og i bedste form arresteret. Kun hans hemmelige papirer havde man set sig nødsaget til at borttage, til nærmere retslig undersøgelse. Alt øvrigt var urørt; og såvel hans veksler og rede penge, som alle småting af værdi, ham tilhørende, var nedlagte i den lærde herres kuffert, hvortil han gav sig den ære, under den høje øvrigheds omslag og segl, at overrække de højtærede excellencer nøglen."

Anton var faret op fra lejet, og hans sårede arm blødte. Han var blevet dødbleg. "Sundby er fængslet!" råbte han til de forbavsede unge grever, som ikke havde forstået den højtidelige vært.

Uden videre forklaring og uden at forstå de udbrud af forfærdelse og harme, der udstrømmede på dansk, blandet med nogle tyske og franske kraftord, fra de fremmede signorers mund, bukkede værten alvorlig og højtidelig som før, og forlod dem.

Anton bad grev Ferdinand uopholdeligt sende bud ind til Spontani, som var den eneste, de her kunne vente råd eller hjælp af.

"Ah! *per Bacco*!" udbrød virtuosen, så snart han var kommet og havde hørt, hvad der var sket, "det kan blive en slem sag for Deres lærde landsmand. Er hans hemmelige papirer i ørnens klo, kan de blive lige så farlige for frihed og liv, som de, der her fordum nedlagdes i løvesvælget. Her var slemt under den gyldne løves vinger," vedblev han, "men ørnen slipper heller ikke sit bytte. Dog," tilføjede han, "en filosof som den lærde *signor mentore* vil vide at bøje sig roligt under jernspiret."

"Han skal – han må befries, om det skal koste mit liv!" udbrød Anton heftigt, "bedste, kæreste signor Spontani! De må råde og

hjælpe os! De kender Deres landsmænd her. – De har sikkert forbindelser af indflydelse! – Tænk! grund! find på råd! Vi vil takke Dem, som det var vort eget liv, De havde frelst!"

"Tålmodighed, min allerbedste ven! skån Deres kostbare sundhed, dyrebare genius og tonedigter!" svarede Spontani og kunne ikke tilbageholde et veltilfreds smil. "Ja vist! nogle formående velyndere har en virtuos med navn allevegne. Nogen menneskekundskab har man også. Ved venskab og de rette argumenter kan der allevegne udrettes noget. Fortvivle må den store genius aldrig. Jeg skal tænke derover! – jeg skal se, hvad man kan gøre! Men – den hellige jomfru stå os bi! – Deres forbinding er jo gennemblødt, bedste; og, *per Bacco*! De ser jo ud som den døende Adonis! Deres allermindste finger er tusinde gange mere værd for kunsten og verden, end hundrede sådanne tørre mentorer og penneførere. Forhold Dem rolig, min dyrebare! Jeg må allerførst skaffe Dem doktoren herop. Siden vil jeg se til Dem med min elskværdige søster – og så vil vi se, hvad vi kan udfinde, og tænke lidt på den arme fangne *signor mentore*!"

Han skyndte sig bort, og straks efter kom lægen, som med betænkelige miner nødte Anton til at lægge sig på sofaen og forholde sig aldeles rolig.

Stamherren var imidlertid blevet mer og mer ustyrlig. Han løb op og ned i stuen som en vred løve i sit bur. Han udstødte de voldsomste forbandelser mod det land, han var kommet til, og ville både have folket og øvrigheden pisket ud af landet. Til lykke forstod ikke nogen italiener et ord af, hvad han frembuldrede.

"Han er jo en *Orlando Furioso*, Deres unge, herkuliske ven, signor Antonio!" sagde lægen. "De har sikkerlig feber, *signor conte*!" sagde han til den blussende og larmende grev Magnus. "Lad mig undersøge Deres herskabeligheds puls!"

"Gå fanden i vold og føl pulsen på hans oldemoder!" råbte stamherren. "Jeg er ingen kælling! Hvem må ikke blive gal i hovedet i et land, hvor man ikke kan sætte fod på jorden, før man har en dolk i livet – og ikke kan lægge sig i en seng, før man trækkes ud af den og slæbes til jeres fordømte røverhuler, hvor I har pint og plaget folk til døde, før verden blev skabt!"

"Nej, Magnus!" sagde Ferdinand, "så længe siden er det ikke – det var i dogernes tid, da her var republik."

"Ja, det ved jeg nok!" råbte Magnus, "det er republik, De har haft her, og derfor er de så gale. Røde republikanere har de altid været – blodrøde – og det er de endnu – de går med gift og dolk i lommen – de koger folk levende i smeltet bly i deres røverhuler. Således vil De nu pine vor kære Sundby – og det skal vi danske se på og tåle? – Nej, så længe der er en ærlig dansk blodsdråbe i mig, vil jeg slå ned mellem det røverpak, til de slipper ham løs, disse fordømte blodrøde republikanere!"

"Men republikken er jo pokker i vold for længe siden, Magnus!" sagde Ferdinand, "nu står de jo under kejserens tøffel og må lystre som hunde."

"Fanden heller! Er det at lystre, når de stikker Anton Knudsen med dolk og slæber Sundby til pinebænken, når de ville pille hans tanker ud af hans kuffert og vil brænde ham i gloende ovne for dem? – Har nogen kejser befalet dem det? Nej, det skal ingen bilde mig ind! Det er sagtens vor egen hr. svoger, det kommer fra, både det ene og det andet – han har altid været

mig en luks – han står i komplot med alle gavtyve, kan du tro, med disse fordømte republikanere med; men jeg skal lære dem!"

Lægen greb om stamherrens knyttede hånd ved ledet, for at føle hans puls, og rakte ham med det samme et glas brusevand, som han imidlertid roligt havde tilberedt. "Drik, drik! bedste *signor conte*! Skynd Dem før det har afbruset!" sagde han, "det beroliger det unge blod og stiller feberparoksysmen –"

"Fanden i vold med det juks og hold sine labber fra mig, eller han skal få mine at føle! Han! Røver! Morder! Bandit! Republikaner!" råbte Magnus og slog til glasset, så det fløj hen ad stengulvet.

"Kom! kom, Magnus! Du tager bestemt fejl, han er hverken bandit eller republikaner," sagde Ferdinand, "jeg siger dig jo, her er slet ingen republik mere – og de kogte heller ikke folk i bly." Han trak nu sin broder ind med sig i den næste stue, hvor Magnus lod sin harme gå ud over stole og borde.

"Et betænkeligt tilfælde med Deres unge, herkuliske ven, signor Antonio!" sagde lægen, "plejer han ofte at have slige anfald? gør han ingen fortræd i sin voldsomhed? – Dersom De ønsker det, kan jeg ringe, og vi skal i al hast med største behændighed få hans arme i en egen slags trøje med meget lange ærmer, som vi kan binde sammen på hans ryg, så han ikke kan røre sig. Jeg ved ikke, om man kender denne fortræffelige opfindelse i Deres ærede fædreland. I videnskab og kultur står man dog der noget tilbage."

Anton forsikrede ham, at man meget godt kendte spændetrøjen i Danmark, men at den unge greve var fuldkommen ved sin forstand. Det var kun hans måde at ytre

sig på, når han var vred. Han fortalte nu lægen, hvad der i så høj grad havde foruroliget dem alle, og spurgte, om han intet middel vidste til at få deres lærde landsmand løsladt, siden han dog var aldeles uskyldig.

"Har man beslaglagt hans papirer, som De siger, vil Deres indhold vel fornemmelig afgøre hans skæbne," svarede lægen med en vigtig mine. – "Findes der intet lovstridigt i bemeldte papirer, kan De være ganske rolig, signor!"

"Hvem kan vide, hvad han kan have nedskrevet, for nærmere at overveje det?" sagde Anton, højst urolig. "Skulle man af mennesker drages til ansvar for sine hemmeligste tanker, så det galt ud for den retsindigste i verden – det var et utåleligt tyranni!"

Lægen fo'r, ligesom forskrækket, tilbage ved dette ord. "Forstår sig," sagde han, "enhver kan tænke frit, hvad han vil, såvel her, som andetsteds i verden, signor Antonio! når tankerne kun smukt forbliver i deres respektive hoveder; men kommer de ud af mund eller pen, er det en ganske anden sag. Skrevne tanker er altid farlige varer at rejse med i vore tider. Urolige hoveder må en klog regering passe på – det er dem, der til sidst gør alle kroppe og hænder urolige – og vort kære, unge Italia er en nation af urolige hoveder. Strenghed, strenghed er nødvendig, signor! Den unge, vrede *signor conte* råbte også meget heftigt på republik – så meget forstod jeg dog nok af hans umenneskelige sprog. Den anden unge herre råbte også på republikken. Det er et ord, som har en farlig klang her i disse tider – og jeg råder Dem, signor Antonio –"

"Hvad råder De mig? hvad skal jeg gøre? hvorledes kan jeg redde ham?" udbrød Anton heftigt og sprang atter op. "Sig

frem! Jeg vil vove det yderste! Vis mig kun en udvej! hvad råder De mig?"

"Jeg råder Dem at lægge Dem på sofaen og forholde Dem aldeles rolig, signor, til Deres arm er lægt, og så skynde Dem herfra, både med Deres eget og begge de andre urolige hoveder, inden de alle tilsammen bliver arresterede. Den, der en gang er sat fast, ved jeg aldeles ingen redning for. – Højst farlige folk, disse danske! aldeles revolutionære!" mumlede lægen for sig selv, "de kunne føre mig i en net ulykke, hvis jeg ikke –" Han bukkede tavs og skyndte sig bort til sine andre patienter i hotellet.

Anton så urolig til døren og længtes nu kun efter det besøg, signor Spontani havde lovet ham med sin fortryllende søster. Den uro og spænding, hvormed han tænkte på Sundbys frelse, hindrede ham dog ikke i at kaste et blik i spejlet, der hang skrå for sofaen, og ordne sin klædedragt så net, som det i hans liggende stilling var muligt. Fioribellas smukke navn fløj også sagte og uvilkårligt fra hans læber.

Kort efter åbnedes døren, og den yndige Hebeskikkelse svævede ind af den ved sin broders arm.

Ottende kapitel

Anton modtog nu en så levende deltagelse i hans egen og hans fængslede vens ulykke, at han manglede ord til at udtrykke sin taknemmelighed. Den skønne Fioribella var uudtømmelig i forslag og dristige planer til at sprænge den lærde herres fængsel. Hun åbnede Anton selv udsigten til en hastig, mere end europæisk, berømmelse. Hun var overbevist om, at blot det ene af hans mageløse talenter, som hun allerede havde haft lejlighed til at beundre, ville på en eneste måned gøre ham udødelig. Indtil han atter kunne bruge sin hånd, bad hun ham nu dog, for Himlens og alle helliges skyld, slå al uro af sit sind og kun tillade sine oprigtige venner og beundrere at sørge for hans opmuntring. Der var en stor koncertsal i hotellet. Der agtede hun og hendes broder så snart som muligt at give nogle koncerter. Så snart deres geniale ven kunne deltage deri med sin sang eller sin fløjte, var de sikre på et stormende tilløb og almindelig "furore," blandt deres kunstelskende landsmænd.

At Fioribella selv var en udmærket sangerinde, lod hun Anton ikke længe være i uvished om. På sin broders opfordring hentede hun sin guitar og sang en slags bravurarie, der næsten syntes improviseret. Den passede i det mindste til situation og stemning. Det var en klagesang af Aphrodite ved den sårede Adonis' leje.

Anton vidste ikke, om han vågede eller drømte: – det var ham som sangens og poesiens engel i den yndigste skikkelse var steget ned til ham.

"Det var uheldigt valgt!" sagde Fioribella og lagde guitaren fra sig, "det passer kun halvt på, hvad jeg ville sige Dem i det

tonesprog, der er vort fælles rette modersmål. Jeg er desværre ingen Aphrodite, og – den hellige jomfru være priset! – De blev heller ikke dødelig såret af hint vilde udyr; men vær forsikret!" – vedblev hun med et skælmsk smil og greb hans hånd, – "var jeg hin gudinde og holdt nu anemonen i min hånd, hvortil de milde guder forvandlede hin ædle yngling, jeg ville pleje den til dens hastige afblomstring og vande den med mine tårer!" Der faldt virkelig en lille tåre på hans hånd. "Jeg ville altid sidde seks måneder i sorg, mens min guddommelige vens sjæl var i Hades, for i seks dejlige sommermåneder at kunne glæde mig med ham på Olympen!"

Hvad Anton ikke havde ord til i det fremmede sprog, brød sig nu vej i en tonestrøm fra hans bevægede bryst, og han takkede hende i en sang, han selv i tankerne havde komponeret den forgangne nat, da han gik ene på skibsdækket i sine romantiske drømmerier; den var føjet til ordene af en dansk begejstret sang over Italien, som musikkens og skønhedens evige fædreland.

"Har du hørt noget skønnere, Fioribella!" hviskede Spontani, "hvad kunne sådan en stemme ikke –"

Han tav nu pludselig; men Fioribella tog nu ordet, og hendes beundring over Antons tenor og "geniale komposition," var ham en salig berusende guddomsdrik.

Endelig afbrødes denne formiddags-underholdning af de unge grever, som med en tysk lejetjener havde tumlet om på en gondol den hele formiddag og kun spurgt om, hvor der var fængsler. De havde også haft den sørgelige tilfredsstillelse, at se mange skumle bygninger med små, høje gittervinduer, hvor man forsikrede dem der var fortræffelige, uigennembrydelige fængsler, og hvor de også havde set mange gruelige

forbryderansigter, som lo vildt med lidet høviske tegn og miner og forhånede dem bag gitterstængerne.

Stamherren var så oprørt derover, at han, uden hensyn til den italienske dames nærværelse og uden at hilse hende og hendes broder, straks udbuldrede en del drøje danske kraftord om det skammelige folkefærd, de var kommet til.

"Det er jo ikke hele folket, der sidder i fængslerne her," afbrød Anton ham. "Vil man søge repræsentanter for folkenes dannelse og sædelighed, grev Magnus! så må man virkelig gøre andre bekendtskaber."

Spontani, som havde forstået nogle af stamherrens stærke ytringer, skyndte sig at række sin søster armen og tage afsked. De lovede imidlertid Anton, at besøge ham hver formiddag når d'hrr. grever var ude, og hver aften, de selv fik tilovers fra selskaber og koncerter.

Anton takkede dem med den inderligste hengivenhed og kunne ikke sige dem, hvor lykkelig han følte sig ved deres deltagelse og uskatterlige selskab. Han skammede sig over sin plumpe landsmands adfærd, og næppe var Spontani med sin søster ude af døren, før han uforbeholdent lod grev Magnus forstå, at hans unægtelige overlegenhed blandt fremmede i vort djærve danske sprog dog ikke gav ham ret til at hæve sig over alle selskabelige hensyn.

"Det kan nok være!" brummede Magnus, "men hvad pokker bryder jeg mig om den skægløse kvinkelerer og hans mamselle! Han er jo en af pavens kasserede tremulantmagere – det sagde vor gamle professor – det kunne man jo også høre, når han tudede for os hjemme i moders lirumlarumsal – det gik jo så himmelhøjt, som kvinten skulle springe i hans fede hals – men

det skulle nu være så rart og kunstigt. Bah! nej, så hører jeg ti gange hellere en dansk tyr brøle eller en rigtig hingst vrinske – det er der dog kraft og natur i!"

"Det synes mig også!" sagde Ferdinand, "jeg lider heller ikke hans underlige skrigende stemme, men hans kone må du dog tilstå er dejlig! – Nå, ja! er hun ikke rigtig hans kone? – hvad ved jeg? – hvad er det at le af, Magnus?"

Stamherren havde glemt sin vrede; han var færdig at kvæles af latter. "Du er lovlig dum, vindspiller!" sagde han, mens tårerne randt ham ned ad de store kinder, "ved du ikke," han lo atter og tørrede sine øjne, "ved du ikke, for fanden!"

"Jo vist, ved jeg – det er også sandt!" vrissede Ferdinand og vendte sig ærgerlig bort.

"Signora Fioribella er hans søster og en højst agtværdig dame," sagde Anton meget alvorlig og studsede, "hvad De så kan have mod broderen, og hvordan det hænger sammen med ham, beder jeg Dem, kære grever! både for min og Sundbys skyld, være høflige mod dem begge! Her er jo ingen dansk gesandt, vi kan ty til – alt mit håb om Sundbys frelse har jeg sat til disse velvillige fremmede. Vi kan jo lige så lidt bryde fangetårne ned med vore hænder, som vi kan dømme folket her efter deres forbrydere –"

"Deri har Knudsen dog nok ret, dogge!" sagde Ferdinand. "Ler du nu mere over min dumhed, hjælper jeg dig ikke med at forklare tjeneren, om du vil have barbervand eller øl, når du snakker tysk til ham."

"Nå, så lad det være godt!" sagde Magnus og dæmpede sin rå latter, som ville begynde på ny. "Mon vi snart skal have middagsmad? – jeg er så sulten som en hund – og så må vi ud

igen og se på fængsler! Herre Gud! hvordan skal vi dog få ham ud?"

"Knudsen har jo godt håb," sagde Ferdinand beroligende. "Lad os nu dog også være fornuftige og se tiden an! De steger eller koger ham vel ikke straks."

Der blev nu ringet til *table d'hôte* – og begge de unge grever skyndte sig til spisesalen.

Anton spiste på sin stue. Han var den hele dag i en urolig spænding, Sundbys uvisse skæbne lå tungt på hans sind. Enhver plan til hans befrielse, der havde klinget ham så fortræffeligt i Fioribellas yndige sprog og ved hendes livlige deltagelse, syntes ham nu alt for eventyrlig og fantastisk. Stamherrens formening om grunden til Spontanis høje sangstemme og det usædvanlige i hans glatte kinder havde også givet ham et slags modbydelighed for denne hans fremmede ven og beskytter, hvad han dog selv fandt aldeles uretfærdigt. "Skulle det også være tilfældet," sagde han ved sig selv, "hvad kan det arme menneske da gøre derfor? er han mishandlet i sin barndom af unaturlige, egennyttige forældre – så er det jo deres, men ikke hans brøde." Han foresatte sig at overvinde enhver ubillig modbydelighed for den vistnok alt for kunstlede sanger, der viste så inderlig en hengivenhed – selv om han virkelig skulle høre til hine ulykkelige ofre for en falsk og egennyttig kunstiver.

Lægen så om aftenen til Antons sår og foreskrev ham en kølende mikstur, der skaffede ham en roligere nat, end han havde ventet.

Næste formiddag modtog han atter et musikalsk besøg af de deltagende søskende. Fioribellas sang og elskværdige lune –

hendes begejstring for hans talent, både som sanger og komponist, satte ham nu atter i den lykkeligste stemning. Ethvert skælmsk og venligt blik af hendes fortryllende sorte øjne henrev ham. Han kunne ikke se hende bevæge en hånd eller en fod, uden at beundre den uendelige ynde deri. Der lå en uimodståelig tillokkelse for ham i hele hendes skikkelse og væsen. Hun syntes dog på det omhyggeligste at undgå enhver tilnærmelse, der kunne synes koket. – Det var kun i bevægede eller begejstrede øjeblikke, at hun kunne berøre hans arm eller række ham sin hånd; men disse øjeblikke indtraf, hver gang et smukt digt eller en musikalsk nydelse eller hvilkensomhelst kunst- eller naturgenstand bragte deres forestillinger til at mødes. – "*Bella ideal!*" udbrød da Fioribella, og Anton måtte finde alting skønt, hvad hun således begejstredes ved. Det var, som hun elektrisk meddelte ham sin smag og begejstring ved sit blik eller den mindste berørelse af hendes nydelige fingerspidser.

Spontani havde fået et pianoforte bragt ind i Antons stue. Han ville nu spille og synge her dagligt med sin søster. I deres geniale nordiske vens nærværelse ville de forberede sig til deres koncerter. Hans dom, mente de, skulle sikkert være dem vejledende. De behandlede ham bestandig som en autoritet, en overlegen genius, og satte hans beskedenhed på de hårdeste prøver ved deres ubetingede hyldest.

Hvad der dog endnu syntes at værne Anton mod de forfængelighedens og indbildskhedens latterlige dæmoner, der hemmeligt lure i ethvert kunstnerbryst, var erindringerne om den gamle professors ofte bidende spot og ironi over denne sædvanlige virtuossvaghed. Hver gang han følte sig i nogen høj

grad smigret eller med alt for stor tillid lyttede til de begejstrede søskendes spådomme om den mageløse kunstnerlykke, der upåtvivlelig ventede ham, hørte han gerne den gamle professors stemme le i hans inderste. Han kunne da pludselig blive ildrød i sine kinder og føle sig dybt ydmyget i sin egen bevidsthed.

Således gik det ham denne dag og alle de følgende i tre hele uger.

Det første, Anton spurgte om, hver gang han så Spontani, var om han endnu ingen udvej havde fundet til at befri Sundby. Virtuosen trak da gerne på skuldrene og meddelte nogle mislykkede forsøg hos de formående herrer af hans bekendtskab, der henhørte til autoriteterne.

"*Per Bacco*!" sagde Spontani en dag efter beretningen om et nyt mislykket forsøg, "den vej opgiver jeg! De hader alle hemmeligt den regering, i hvis navn de handler. Det er vist nok. De ønsker i deres hjerter den gamle republik og dens tabte storhed tilbage; men de bøje sig højtideligt for nødvendigheden og er lige så strenge i den bestående magts tjeneste, som de ville været i dogernes og oligarkiets tid. Jeg kommer nu til at vende mig til d'hrr. åbenbart misfornøjede af folket! – til patrioterne af det unge Italias farve! – men det er farligt – det er halsbrækkende! – opgiv dog ikke håbet, dyrebareste signor Antonio! for Deres skyld vil jeg vove det farligste! – kun tålmodighed! Rom blev ikke bygget på en dag eller i en hel måned. Nu må vi allerførst have Dem fuldkommen rask og vore koncerter i gang!" Så snart han var kommet til denne sædvanlige vending i sin tale, sad han atter ved pianofortet, og nu blev der kun tænkt på musik og kunst. Fioribella svævede

ind ad døren og applauderede. Hun var endnu mere indtagende end nogensinde. Hun sang en af Antons kompositioner, og han sang selv sine allernyeste melodier til et par af Petrarcas og Dantes sonetter. Lauras og Beatrices navne skjulte for Anton Fioribellas skikkelse og væsen, og han kunne således uforbeholdent udgyde hele sin flammende sjæl i den mest platoniske beundring af hendes elskværdighed.

"Herligt! Guddommeligt!" udbrød Fioribella, "De har forstået hin ophøjede kærlighed! Kun *vore* digtere har følt, hvad den ideale, den sande kunstneriske kærlighed betyder. I deres rene begejstring kunne det aldrig falde en Petrarca eller Dante ind at fordærve dem den højeste åndelige nydelse ved at tage deres idealer spidsborgerligt til ægte eller sætte bo i en hovedstad med deres guddommelige muser til husholdersker. Ah! signor Antonio!" vedblev hun, "med Deres følelser for den rette frie kunstnerkærlighed – med Deres mageløse geni, vil De blive den største komponist og virtuos i verden. Fru Fortuna vil vist heller ikke nægte Dem guldnøglen til den fineste nydelses morganaslot og det skjulte jordiske Paradis."

"Gør mig ikke forfængelig med Deres venlige, overbærende deltagelse!" svarede Anton, "og tro for alting ikke, jeg vil gøre min kunst til en ønskekvist, der skal åbne mig guldgruber og et yppigt levneds feslotte! – Når jeg deler Deres store digteres begejstring for den ideale skønhed," tilføjede han med et brændende blik i hendes sorte, ildfulde øjne, "så mener jeg dog derfor ikke, at en sådan begejstring er uforenelig med den virkelige lyksalighed i et skønt, naturligt og menneskeligt forhold til den elskede."

"Ah! slap det derud, min ideale hr. komponist!" udbrød Fioribella med et skælmsk og listigt smil, "det er dog kun halvt alvor, når de gode herrer genier i denne verden bliver paradisfugle og flyver hen over jorden uden ben, som det synes, og uden at hvile på den platte jord. De gemmer kun begge benene, som storken i Deres nordiske viser det ene, når den står på taget og vil forøge den huslige glæde hos en lille idyllisk familie i *Danimarca*."

Der var en blanding af skælmeri og naivitet i Fioribellas miner, som fortryllede Anton og gjorde ham dristig. "Tilstå mig, dejligste Fioribella!" sagde han og greb hendes hånd, "det var vist heller ikke Deres alvor, hvad De før ytrede om den ideale kunstnerkærligheds fuldkomne uforenelighed med enhver attrå efter familielykke i ganske simple, naturlige forhold –"

"Jo, til visse var det mit alvor!" svarede Fioribella og trak hastigt sin hånd til sig. "Flerguderi forkaster jeg aldeles i kunstnerlivet; der må genien være den eneste rådende guddom. Den kan påtage sig alle mulige skikkelser – den kan snart være mand og snart kvinde at se til; men i grunden er den ingen af delene; og – forlad mig, min geniale ven! den sande kunstnersjæl er en virkelig paradisfugl: den behøver aldrig nogen smålig sammenlappet rede at hvile i, som spidsborgerfuglene, når de ret skal have det godt. Har kunstnersjælens paradisfugl kun tilstrækkelig store vinger, kan den allerdejligst svæve hen mellem himmel og jord; den strækker kun vingerne ud og hviler særdeles behageligt – i luften."

Hun lo og sprang bort. Han så hende ikke mere den dag; men hendes væsen var blevet ham lige så gådefuldt, som det var og

blev ham fortryllende. Han tog Faustinas portræt frem og sammenlignede det med datterens, således som den unge pige nylig havde stået for ham, med det tilsyneladende naivt uskyldige, men dog brændende blik – den stolte opløftelse over al jordisk lidenskab, og dette skælmske, listige smil, hvori alle elskovsguders underfundighed skjulte sig. Han lagde portrættet atter på bunden af sin kuffert og drog et dybt suk.

Antons helbredelse gik nu frem med stærke skridt. Om få dage havde han håb om at kunne kaste armbindet og tage fat på sin fløjte. Spontani og hans søster havde allerede givet et par koncerter i hotellet, men uden noget betydeligt tilløb. Publikum ventede derimod med spændt opmærksomhed på den fremmede kunstners optræden, som Spontani allerede med de stærkeste udtryk havde bebudet i sine plakater. Fra hans ophold i Wien var Antons italieniserede navn allerede fløjet over det adriatiske hav i et par glimrende anmeldelser af hans frembringelser. Det dolkestik, hvormed han var blevet modtaget på italiensk grund, havde vakt opsigt og gjort ham til en interessant person, en misundt kunstner eller en forfulgt elsker. Den sidste formodning vakte mest deltagelse. Hans skønhed var der megen tale om, og de venetianske damer sværmede allerede for den smukke, geniale eventyrer. "Den berømte *Antonio Canuti*" – hed det allerede nu et venetiansk blad – "den mageløse tenorist og fløjtenist, som har sat hele kejserstaden i forbavselse og er damernes erklærede yndling, er tillige vor tids største komponist i den nyeste italienske smag. Han lader allerede sine største forgængere langt tilbage efter sig i originalitet og tilegnelse af de tonekunstens

hemmeligheder, der gør den til sjælens udødelige beherskerinde. Han agter nu også at glæde venetianerne med sin kunst i forening med den berømte Spontani og hans almindeligt beundrede søster."

Antons kinder blussede, da han læste denne overdrevne berømmelse, og det var ham, som han hørte den gamle professor le og råbe: "Bravo, trompeter!" Det klang ham imidlertid ret smukt på italiensk, og han lod sig ikke synderligt forstemme af ligheden i sprog og tone med de lovtaler, han dagligt hørte af sin begejstrede italienske ven.

Næsten i fire uger havde nu hverken Anton eller greverne Høg erholdt nogen underretning om den forsvundne Sundby. Ethvert håb om hans befrielse syntes at forsvinde. Anton fik hver dag kun skuldertræk og opfordringer til tålmodighed af Spontani, og greverne havde dagligt gentaget deres frugtesløse gondolfarter til alle stadens fængsler.

Dagen før Anton skulle fremtræde første gang i den store bebudede koncert, styrtede grev Magnus med sin broder ind til ham med strålende ansigt og råbte: "Vi har ham! – vi har set ham!"

"Sundby? hvor? hvor? er han fri?" råbte Anton sjæleglad og omfavnede den ærlige stamherre.

"Fri er han vel ikke endnu," svarede Magnus, "men vi kan ro hen til ham på en halv time, og så er der kun en bro, man skal over, og et stakit, man skal igennem, og så et stort hus med tykke mure, man skal ind i, og så er der sagtens en trappe – for han stod højt oppe ved et gittervindue og så ned til os i gondolen, og da jeg kendte ham og viftede med mit

lommetørklæde, nikkede han så glad til os, at jeg kom til at flæbe af bare glæde – og Ferdinand gjorde lige så –"

"Men det var indenfor fængselsgitteret, Sundby stod?"

"Ja, det var det rigtignok – og der stod en skildvagt lige under ham og en anden ved broen, og vi måtte straks ro bort, for skildvagterne havde set os og truede med bajonetterne, men nu ved vi jo, hvor han er – og så kan vi vel sagtens få ham ud!"

"Ak! fordi vi ved, hvor vi kan finde vor bedste vens grav," sukkede Anton, "derfor kan vi jo dog ikke føre ham tilbage til de levende."

"Vi så ham jo lyslevende," svarede stamherren, "og han nikkede ned til os ret ligesom hjemme, når han stod i sit vindue i Kronprinsessegaden og så os ride forbi. Ud skal vi nok få ham, om vi så skal slå alle skildvagterne ihjel –"

"På den måde går det ikke!" sagde Anton bekymret. "Lad os tage Spontani på råd med i, hvad vi foretager!"

"Å! den karl vil jeg ikke have med at gøre!" svarede Magnus. "Nej! vor tyske lejetjener vil finde på råd! – jeg har betalt ham forud for en hel måned –"

"Nej, Magnus! ham skal du ikke tro!" afbrød Ferdinand ham, "så du ikke, han vinkede til skildvagterne, da vi viftede op til Sundby med vore lommetørklæder?"

"Jo vist! det så jeg nok; men det var, for at de skulle lade os komme i land straks og komme over broen."

"Nej, Magnus! Knudsen har ret!" sagde Ferdinand, "med vold og magt får vi ham ikke ud. Ved porten stod der jo to andre skildvagter, og den store gitterport mellem dem og broen var jo lukket. Ror du derhen om natten, går det galt! – men hvad du så gør, skal du tage mig med, dogge!"

Magnus nikkede trodsigt med en meget bestemt mine. Han gik hastigt, og broderen fulgte ham. Anton blev tilbage i største uro for, hvad den lige så dristige som ærlige, men lidet kløgtige grev Magnus syntes at ville foretage sig.

Niende kapitel

Mens den største koncertsal i Venedig næste aften genlød af jubel og stormende bifaldslarm ved den beundrede *Antonio Canutis* og de berømte søskende Spontanis koncert, steg grev Magnus med sin broder og deres tyske lejetjener, Conrad, ned ad den brede stentrappe, der førte fra hotellet ved havnen til den store kanal. Her trådte de over på en lukket gondol, hvori der stod en roerkarl i hver yderstavn med sin lange åre i hænderne og huen trykket dybt ned over panden. Hotellets huskarl kom straks bag efter dem og satte tre læderkufferter ind i gondolen. På den ene stod med messingbogstaver: *Chr. Vald. Sundby*. Stamherren rakte karlen en håndfuld scudi og mumlede på dansk: "Hold nu mund, køter! eller jeg skærer halsen af dig!" For større tydeligheds skyld lagde han fingeren på munden og lod den glide tværs over halsen. Hans kappe gled til side, og karlen så lidt sky til den unge, stærklemmede herre. Såvel Magnus som broderen og den tyske lejetjener havde en sabel og to pistoler under kappen. Grev Ferdinand overrakte den venetianske huskarl et brev fra Magnus og ham selv med udskrift: *"Al celeberimo amico, signor Antonio Knudsoni di Danimarca*!" "Ikke før i morgen!" sagde han med tre sprogs forenede ord: "i aften er vi på abekattekomedie!"

"Jeg forstår! – jeg forstår, excellencer!" svarede venetianeren med et fiffigt ansigt og bukkede meget underdanigt. Gondolen gled forbi trappen og forsvandt i skyggen under de høje paladser, mens månelyset blinkede på kanalens modsatte side.

Imidlertid sad Sundby i sit fængselskammer på fjerde stokværk af den tårnagtige bygning, hvor de unge grever forrige dag havde set ham bag et lille gittervindue. Der brændte en høj kobberlampe med to væger på et bord foran ham. Bordet var fastnaglet i den tykke mur, hvorpå der hang et madonnabillede og et lille vievandskar. På bordet lå der et opslået breviar, mellem et trækrucifiks, et timeglas og et dødningehoved. Lige for ham stod en ung, alvorlig mand i kapucinerdragt med en sort kalot på issen. Et kruset, kulsort skæg, der synligt var falsk og var gledet lidt fra sin plads, skjulte den nederste del af et smukt, men gulblegt ansigt. Han lod til nylig at have rejst sig fra den bønskammel, han nu med foden skød til side, mens han lettede kalotten fra det sortkrøllede hoved, uden tonsur, og satte det løsnede skæg fast.

Sundby rejste sig også, og som han stod der, tavs og anselig, i sin sorte, tæt til halsen knappede frakke, så han mere ud som en virkelig gejstlig end den blege, unge mand i munkedragten.

"Ceremonierne med eden kunne De have sparet og Deres bøn i det kostume ligeledes!" sagde Sundby på latin. "Jeg holder mit ord, når De har opfyldt Deres! men glem ikke den første og sidste betingelse! Den frihed, jeg kæmper for, er guddomstankens i folkenes naturer – og de våben, jeg kæmper med, er de rent åndelige."

"Vi er aldeles enige i den store, evige idé!" svarede den fremmede højtideligt, ligeledes på latin. "Formen, hvorunder den fremtræder i endeligheden, tilhører tiden og dens omskiftelser. De har svoret, med livets og dødens, med tidens og evighedens symboler for øje – De har svoret, at sætte livet på idéen, som vi, det unge Italiens edsvorne, i de store folkeånders

tjeneste, trods de verdensmagter, der truer med at knuse os. Hvad jeg har givet ungdomsblodet i disse kinder bort for og håbet om al livslyst og glæde i verden – det vil De også stride for til Deres sidste salige ende!"

"Ja vel! det har jeg svoret, men kun under gudsåndens evige banner! – glem ikke det!"

"Folkenes røst er Guds røst!" svarede den fremmede. "Jeg har Deres ed! – Jeg skal nu opfylde min! – Om en halv time skal De høre tegnet! så venter jeg Dem ved nedgangen af den sidste trappe og fører Dem til gondolen, Deres venner vil vente Dem med. Der ligger franciskanerkutten, De må svøbe Dem i! Kun tavs og stille! og det må lykkes! Løsenet er kun det ene ord, De ved." Derpå gik han med langsomme, næsten lydløse trin ud af fængselsdøren, der ligesom af sig selv åbnedes og lukkede sig efter ham.

Sundby satte sig på briksen ved bordet og hældede sit hoved til sin hånd. Han tog nogle sammenhæftede blade frem fra sit bryst og så i dem. Det var grevinde Camillas "*Aftenbogblade*", som han nu mange gange i sin ensomhed havde gennemlæst. Hans blik dvælede på nogle steder, han i særdeleshed havde lagt mærke til.

"Moder har ret!" stod der på et blad, der var skrevet året efter hendes konfirmation, da hun allerede var en berømt skønhed og spillede en hovedrolle i salonlivet, "mændene kender ikke kærligheden. Det er en uhyre skuffelse, når en kvinde tror sig virkelig elsket – alene for sin egen skyld – for ejendommeligheden i hendes væsen og dets nødvendige forhold til Gud. – Således vil dog en kvinde kunne elske; men sætter hun sit liv og sin salighed deri, bliver hun en

afgudsdyrkerinde – hendes afgud var et stenbillede, som kun hendes egen tanke og begejstring gav liv – det vil blive til sten igen, som det var – det vil styrte, når hun vågner af sin drøm, og sønderknuse hende i faldet."

Han opslog et andet sted:

"Jeg vil herefter kun lege med den kærlighed, der dog kun er en skøn, romantisk drøm. – Jeg har læst Werther; – jeg er naturligvis Charlotte og leder efter min Werther. – Hr. gemalen kan man altid finde!"

"Jeg har fundet ham, tror jeg næsten, den stille, romantiske tilbeder – Sundby kunne dog måske nok spille den gæsterolle for mig. – Jeg vil ganske umærkeligt instruere ham – men den fatale katastrofe med pistolerne må han udelade –"

"Nej!" stod der senere, "han duer dog ikke dertil – han er for tør og politisk – han skriver om folk og stat – han vover at sværme for andet end sin Lotte! – Jeg giver ham afsked, den filister!"

"Jeg vil gøre et glimrende parti – livet er et stjerneskud. – Lad det bortfare med glans! – Stjerneskud er jo små, begyndende planeter, uden fast kerne – vil man sige. Den romantiske måne er jo heller ikke stort andet, hører jeg nu. – Det er verdener, som forgår, før de rigtig fødes. – Lad dem glimre, mens de forgår! – Jeg er også et stjerneskud. – jeg må have glans, mens jeg henfarer! – Jeg gør et glimrende parti!"

"Arme, arme Camilla!" sukkede Sundby og gemte atter det lille håndskrift ved sit bryst. Han lyttede og hørte en gondoliere synge en strofe af Ariosto. "Det er tid!" sagde han og rejste sig hastigt. Han kastede munkekutten om sig, trak hætten over hovedet, bandt snoren om livet og greb i dørlåsen. Den åbnede sig udefra. En skildvagt stod i gangen med hånden på dørnøglen. Han låsede hastigt døren igen, bøjede andægtigt det ene knæ og lod munkeskikkelsen gå forbi. Sundby steg ned ad den første trappe. På den nederste afsats stod en anden skildvagt. Han bøjede ligeledes med andægtig mine det ene knæ, mens han dog fremstrakte bajonetten. "*Ora pro nobis!*" sagde han.

"*Ora!*" gentog Sundby.

Skildvagten skuldrede, med bøjet hoved, og den forklædte franciskaner gik uhindret ned ad de øvrige trapper.

"*Ora pro nobis!*" lød det også ved enden af den sidste trappe, men fra den unge, sortskæggede kapuciners hætte. Sundby gentog det første ord, og de skred tavse sammen gennem en lang korridor til den store udgangsport. Her stod atter en skildvagt som portner. Det samme løsen gaves og besvaredes. Porten blev åbnet og lukket efter dem.

Begge munkeskikkelserne bevægede sig tavse og stille over fængslets forgård til den høje jerngitterport. Den åbnedes og lukkedes ved samme trylleord, og nu havde de kun nogle få skridt til broen. Udenfor vagthuset i den ydre forgård stod en flok soldater i det smukke månelys i fuld iver med deres fingerspil. De var ikke her på post, men hørte til den næste afløsning, der ventede på klokkeslaget. De standsede kun et øjeblik i deres spil, for at bøje sig for de ærværdige fædre. En

klokke slog; de greb hastigt deres geværer og ilede til forskellige sider.

Sundby og hans ledsager havde på gejstlig vis besvaret soldaternes hilsen og gik stille over den knagende træbro. De nærmede sig nu langsomt og noget urolige den brede stentrappe, der førte ned til kanalen. Her blev skildvagterne nu just afløste. Der stod en soldat på hver side af trappen. De bøjede sig ligeledes med andægtig mine for munkeskikkelserne, men stillede sig i vejen for dem med krydsede bajonetter, uden at udsige noget "*Ora pro nobis!*"

Den unge mand i kapucinerkutten studsede. Sundby så betænkelig på ham.

"Gondolen er der!" hviskede kapucineren, "men det gælder et dristigt spring! – Vi er forrådte!"

I gondolen, der lå nedenfor trappen, stod grev Magnus med en spændt pistol under kappen, i den højeste uro – han ville op ad trappen og skyde på soldaterne; men Ferdinand og den tyske lejetjener holdt på hans arme.

"For Guds skyld, rolig! – skyd ikke, før vi angribes!" hviskede lejetjeneren, "der er de! – nu gælder det!"

Kapucineren opløftede nu sin højre hånd med de tre udstrakte fingre, som når velsignelsen uddeles. Begge soldaterne faldt på knæ, men holdt dog deres krydsede bajonetter tæt sammen. "*In articulo mortis!*" (i dødens øjeblik) mumlede de, og i samme øjeblik slog kapucineren med et voldsomt slag af en hidtil skjult knippel begge geværerne til side. – Med nogle dristige spring nåede både han og Sundby gondolen. Soldaterne stak efter dem og gjorde anskrig; men gondolen var allerede stødt fra trappen. Soldaterne lagde

kolben til kinden og råbte: "Tilbage! eller vi skyder!" Men nu knaldede det fra gondolen. Grev Magnus havde skudt. En pistolkugle havde truffet den ene soldat i armen, og han kastede geværet med et brøl. Den anden løsnede sin bøsse. Kuglen traf grev Magnus i siden, og han styrtede tilbage i gondolen med den afbrændte pistol i sin hånd. Nu greb Ferdinand en pistol i hver hånd og afskød dem begge på en gang, mens gondolen skød sig med pilens fart hen ad kanalen. Man hørte larm, råb og trommeslag på den anden side af broen. Mange soldater ilede over den. De sprang hastigt i en gondol og forfulgte de flygtende; men de var for mange i gondolen – flygtningene havde allerede et betydeligt forspring. Snart tabtes begge de små fartøjer af syne. På kanalbredden stod hist og her et enkelt menneske og så efter dem i den månelyse nat.

Næsten bedøvet af det stormende bifald var Anton kommet tilbage fra sin glimrende triumf i den store, overfyldte koncertsal. Han undrede sig ikke over at høre af hotellets huskarl, at de unge grever havde foretrukket at gå på abekomedie. Deres smag kendte han, og deres bifald trængte han ikke til. Han var også alt for lyksalig til at kunne nære nogen uvilje imod dem for deres mangel på deltagelse i hans lykke. Deres fuldkomne udeblivelse fra hotellet denne aften gav han ikke agt på. Det blev ham nu den herligste aften, han havde glædet sig ved i den skønne Fioribellas selskab. Hun og hendes taknemmelige broder, der var den egentlige koncertgiver, havde ham til gæst i deres smagfuldt dekorerede sal, hvor han sad i skyggen af to store laurbærtræer. De overøste ham med

beundring og taksigelser, og han svømmede i henrykkelse. Når tanken om den kære Sundbys skæbne, med forestillingen om hans sørgelige ensomhed i et mørkt fængsel, undertiden faldt ham ind, blev han vel pludselig alvorlig og noget sørgmodig; men Fioribella tillod aldrig denne stemning at få magt over ham i mange sekunder.

"Ingen rynke i den fortræffelige pande, vor nordiske Apollo!" udbrød hun, da hun således ved desserten så en bekymret mine i hans ansigt. "Nu må De kun tænke på guddomslivet på vort stue-parnas! Her er De guden i aften. – Jeg og min broder er kun tjenende genier."

"De fordærver mig aldeles, skønneste Fioribella!" svarede Anton med en beskeden rødme, der endnu mere blev forhøjet ved den elektriske fornemmelse af hendes fingerspidser på hans arm: "Deres forekommende broder har nylig gjort mig til en døende Adonis; gør De mig nu til en Apollo, må jeg i det mindste blive levende, om end ikke udødelig; men skulle *jeg* spille sanggudens rolle på denne lyksalige aften, hvad måtte *De* så være?"

"Ih, naturligvis hans højt elskede Daphne – om De så synes!" svarede Fioribella skælmsk. "Se! jeg er skovnymfen, der sidder ved kilden og drømmer nok så net!" Hun hældede sig i en yndig drømmende stilling over en stråomvunden orvietoflaske og lod vinen strømme hen over stengulvet.

Spontani studsede og trak sin fod bort fra vinstrømmen. "Ja vel, meget sindrigt, lille søster!" sagde han og nikkede. Anton så kun den yndige skikkelse. Hun smilte listeligt til ham mellem de nydelige fingre, hvormed hun halvt skjulte sit ansigt og tilbageholdt de opløste, langt nedrullende hår.

Anton fo'r op og greb hendes hånd; men hun rev den hastigt fra ham og hvirvlede sig hen ad gulvet, som den flygtende Daphne. Hans kinder blussede. Han kunne ikke modstå det pikante i denne skalkagtige overgivenhed. Det opfordrende lune henrev ham, og han sprang efter hende med udbredte arme, som de skulle lege tagfat; men hun snoede sig let og smidig forbi ham, hvirvlede sig hen gennem salen, som en sylfide, og så bestandigt i flugten tilbage over skulderen, hvorfra det lille silketørklæde var nedgledet, mens de sorte, glinsende lokker i yppig fylde omflagrede hals og barm. "Husk på, jeg er ubønhørlig!" sagde hun, "selv sangguden kan ikke smelte mit stenhjerte. – Ak! der er han!" vedblev hun, som forskrækket. "Skjul mig, jord! – modtag mig i dit skød! lad mig blive til det træ, han elsker højest! men lad ham aldrig røre nogen flig af mit bælte!"

Hun smuttede om bag det ene store laurbærtræ, skjulte sig bag ved det og tittede gennem dets grene. "Se! jeg blev bønhørt!" vedblev hun straks efter og fremtrådte, stille, højtidelig, med en laurbærgren i hånden, som hun hastigt snoede sammen til en krans, "nu er jeg laurbærtræets dryade, der bekranser sin guddommelige, men evig ubønhørte elsker med kunstens evige sejrskrans!"

Anton havde uvilkårligt, i en blanding af alvor og spøg, bøjet sit knæ for den højtideligt skønne skikkelse. Hun trykkede kransen på hans brune lokker og lod med det samme sin fine, bløde hånd glide ned over hans blussende kind.

"Bravo! bravo!" råbte Spontani og klappede, "*per Bacco*! en nydelig gruppe! nu et vivat for berømmelsen – for kunstens sejrskrans på vor geniale vens isse! Den klæder ham

fortræffeligt, og jeg priser dit vakre indfald, lille søster! Den krans er det dog, vi alle higer mest efter, og den er De nu sikker på, signor Antonio! De basunengle, der fløj over Adria foran os og forkyndte Deres berømmelse, skal nu flyve over hele det skønne Italia og bebude, hvorledes det stolte Venetia, havets herlige dronning og evig unge brud, har bekranset Dem i aften!" Med disse ord lod han en champagneprop knalde mod loftet og fyldte glassene. Anton klinkede med de artige søskende, og de tog atter plads ved bordet med de yppige frugter.

"Du har vel behørigt tænkt på basunenglene, min snilde broder?" spurgte nu Fioribella med en listig mine og gjorde en bevægelse med hænderne, som om hun udbetalte penge.

"Det forstår sig, min kære! dem glemmer jeg aldrig; de må have deres vinger forgyldt, de skabhalse, når de rigtig skal flyve og blæse højt i ærens trompet!"

Anton studsede med en næsten nedslået mine. "Ja så!" sagde han. "Journalisterne, som berømmer os, får honorar for deres ulejlighed?"

"Naturligvis!" svarede Spontani, "de karle gør skam ingenting gratis; men det må en kunstner aldrig se på! Æren er mere værd end en håndfuld dukater."

"Men den berømmelse, man ligefrem køber for penge, som støvler og sko –" udbrød Anton, inderligt oprørt, og var nu blevet rød af harme.

"Ih, den har man fuld ret til, som sin allervirkeligste ejendom!" afbrød Spontani ham og lo. "Hvad man har købt og betalt og oven i købet fået sort på hvidt for, det er meget

solidere gods, end hvad man skal smigre og tigge sig til af det dumme, lunefulde publikum."

Anton rejste sig heftigt fra bordet; men Fioribella lagde hånden beroligende på hans arm, og han satte sig atter stille ned ved hendes side.

"Vor ædle, fintfølende ven har ret, min broder!" tog hun hastigt ordet: "den købte berømmelse må den sande kunstnersjæl foragte dybt i sit inderste. Det gør du jo, som jeg og vor ædle ven her. Det går med kunstner-æren som med kærligheden – den er kun sin egen pris – som en stor digter nok har sagt – den vil kun skyldes sin egen genius-magt i vort indre og i de sjæle, vi berøre med kunstens usynlige tryllescepter. Men, vor kære signor *Apollino*! vær ikke så pirrelig!" vedblev hun og så Anton skælmsk ind i øjnene, "man skal ikke alene være stolte som kongeørne og – det forstår sig – fromme som turtelduer, men tillige snilde, som vævre, nydelige slanger, af den uskyldige slags, mener jeg, som ingen gifttænder har. Når vi beskikker vore kunstdommere, enten med dukater eller smigrende artighed – hvad jo kommer ud på ét – så foragter vi trompeterne og al den ære, der kan vindes ved kneb og koterier, i grunden, mens vi kun benytte jammerligheden og lavheden i det fordærvede selskabsliv til at åbne sansen hos den sløve mængde for det store og skønne –"

"Eller putter den blår i øjnene, lille søster!" bemærkede Spontani og lo, "men det kommer også ud på ét. Hverken publikum eller avisskriverne eller al verdens partier eller koterier kan virkelig afgøre, hvad en kunstner duer til, men kun hvad han skal gælde for; dog andet kommer det heller ikke an på, så længe man nødes til at bruge kunsten som middel til en

gang at blive dens frie lyksalige dyrkere på en smuk villa eller et fyrsteligt slot, hvor man kan give alle publikummer døden og djævelen."

"Er da en udvortes fyrstelig rigdom Dem et værdigt kunstnermål?" spurgte Anton med et temmelig koldt blik. "Jeg er dog vis på, Deres ædle søster ikke tænker derpå, når hun fortryller os med sit skønne talent, som med sit hele væsen."

"Det tør jeg dog ikke sværge nogen meget hellig ed på, signor Antonio!" greb Fioribella hastigt ordet med sit skalkagtige smil, "hvad om det gik mig med kunsten, som dem med den ideale poetiske kærlighed, og jeg nok ville tage en god slump af dens jordiske frugter med, til et komfortabelt ydre liv i det romantiske paradis?"

Anton følte sig atter noget forstemt; men Fioribella afbrød nu denne mindre heldige samtale med en italiensk sang, som hendes broder og til sidst også Anton istemte omkvædet til. Det var et slags begejstret dityrambe til de frie kunsters pris, hvori hver strofe endte med et *Gloria* for den udødelige guddom i tone, billede og ord. Med denne sang brød det lille selskab op, i den ypperligste stemning. Fioribella bortfjernede sig med begge arme på kors over brystet, idet hun bøjede sig for Anton, som festens bekransede konge.

Anton tumlede ind i sit værelse, med laurbærkransen i hånden og sjæl og sind opfyldt af den mest brændende lidenskab.

Tiende kapitel

Med stor uro læste Anton morgenen efter sin triumf og bekransning følgende korte og mådeligt bogstaverede brev, som hotellets huskarl havde bragt ham.

Kære Anton Knudsen!

Når Du læser dette Brev – lad Os sige *du* herefter, vis Vi mødes I Denne verden – Så er enten Sundby Ude af Sit Fængsel og Vi med Ham i behold eller osse Jeg og Ferdinand sidder i et fangehul, vis vi ikke har sat vores unge Liv overstyr på Dette eventyr – Hvad jeg dog ikke vil Håbe. Din Ven ihast.

Magnus.

Kære ven!

Meer en anden Gang, hvis vi kommer vel derfra!! – God Lykke til Konserten!! vi havde gærne hørt på Dig og klabbed af Livsenskræfter, men nu fik Vi andet at gøre. For Magnus var ikke til at styre, og jeg vilde også gærne have Sundby ud. Farvel din Ven

Ferdinand v. Høg.

E.Sk. At vi var Gået på abekatkomedie var Løgn på en måde; Men det lod vi sige, for at du kun skulde blive lidt Ærgerlig på Os, men hverken Angest eller Bedrøved.

Magnus.

Mens Anton atter med stor bekymring gennemlæste dette brev, kom Spontani og lagde nogle store tutter med dukater på hans bord. Det var kun tredjedelen af den glimrende aftens nettoindtægt, sagde den taknemmelige koncertgiver. Han påstod, det var det allermindste, der tilkom aftenens største sejrherre, og hvis den alt for noble ven ikke ville fornærme ham og hans søster, måtte han ikke afslå at modtage dette så vel fortjente honorar. "Og nu," vedblev Spontani, "nu kun to sådanne guldhøst-aftener til her! og vi flyver videre frem efter vor berømmelses fugl. Den flagrer nu allerede forud med dette laurbærblad i næbbet til Padua og Bologna, til Firenza, Roma og Napoli – til England og Amerika til sidst! *Der* er det rette guldgrubeland – og så – så er vi millionærer alle tre inden tre år er omme."

"Ak! kære signor Spontani!" sagde Anton uden at høre efter, "jeg har fået et brev – ved De noget om det? er Sundby befriet? eller har de unge grever styrtet sig i ulykke?"

"Ah! nu forstår jeg. – En lille billet har jeg også her fået om det galskab," sagde Spontani. "Ja vist! signor mentoren må nu enten være fri – eller d'hrr. grever og en tredje god ven sat ved vingebenet. Et halsbrækkende foretagende! ganske vist! En ung, fantastisk ven af mig, en af det unge Italiens futtende heroer, står i spidsen for det hele eventyr. Jeg vil intet vide deraf! Et lille vink, forstår De? kun en lille gnist i sådan en krudttønde – og puf! – eksplosionen er der! – og vinket – gnisten kom fra mig – men tavs som graven! bedste! Det var for Deres skyld, ene og alene for Deres skyld, allerbedste! Men De skulle intet vidst derom, før vi så resultatet. Vi skal snart få at

vide, om det er lykkedes – eller de selv er sprængt i luften, de unge, gale mennesker!"

Han løb hastigt bort. Anton så ham kaste sig i en gondol og fare ned ad kanalen. I sin uro og spænding gik Anton ud på gangen og bankede på signora Fioribellas dør.

"Ah! så tidligt og alene tager jeg ikke mod herrebesøg!" sagde Fioribella, mens hun dog åbnede døren halvt og lod ham komme ind. "De må da undskylde mit morgenkostume!" tilføjede hun "dog, ser jeg ret, kommer De jo selv i morgensko! – Nå ja, på rejser må man ikke være ceremoniel! Hvad må jeg ellers tilskrive denne overraskelse?"

Anton bemærkede nu først det upassende i sit besøg, og sin skødesløse dragt. Han så Fioribella med det lange, sorte hår over skuldrene i en let, flagrende morgendragt af blegrødt taft. Han var blevet blussende rød. Han fremstammede en forvirret undskyldning og ville straks gå tilbage; men hun lo nu og greb hans hånd. "Nej!" sagde hun, "De må nok blive, siden skæbnen eller en anden mægtig guddom nu vil det! men under en betingelse! De må stå ganske stille og se ud af vinduet, til jeg har sat mit hår og ordnet min halskrave!"

Han adlød. Han stod ganske stille og ærbar nogle minutter og så ud af vinduet. Han stod dog som på gløder, og han havde glemt, hvad han var kommet for. Brødrenes brev holdt han sammenkrøllet i hånden. Han tænkte ikke mere på de unge grever eller Sundby. Om dem kunne Fioribella heller intet sige ham. Han var nu kun opfyldt af det dejlige billede, han nylig havde set. – Han havde drømt om hende den hele nat, og, da han stod op, sammenlignet hende med Faustinas billede, som han nu havde følt sit hjerte banke mod. Hun havde været

henrivende den forrige aften; men aldrig havde hun endnu stået så fortryllende for ham som i denne yndige morgendragt. Han følte en umådelig lyst til at vende sig om; men han ville det ikke. Dog nu hørte han en skælmsk latter bag ved sig. Det var ham umuligt længere at se ud af vinduet – han vendte sig! Men hvad han så af hende, vidste han ikke. Stuen løb rundt med ham. Han så kun hendes yndige hånd true fra døren til et kabinet, som hun hastigt var smuttet ind i og nu lukkede døren i lås for. "Ugudelige!" hviskede hun gennem nøglehullet, "kan man ikke anderledes stole på Deres ridderlige ord! Jeg skal aldrig tro Dem mere!"

"Jeg har jo ingenting lovet – jeg har jo ikke sagt et ord," svarede han modigere. "Jeg troede, De var færdig. Jeg hørte Dem le –"

"Nu synger De mig Deres dejlige sonet til Beatrice!" hviskede hun, "mens jeg udruster mig til at møde Deres afskyelige øjne! – Synger De ikke straks, kommer jeg slet ikke tilbage!"

Anton sang, men med dæmpet stemme. Da sangen var endt, åbnedes kabinetsdøren, og Fioribella trådte frem i en slags maskerade-nonnedragt, med et sort, gennemsigtigt slør for ansigtet, og håret skjult under en lille, sort hætte. "Se! således vil jeg kun vise mig for Dem, ugudelige! når jeg er ene!" sagde hun i en streng tone, hvorigennem dog skalkagtigheden halvt røbede sig, ligesom det lille, nydelige ansigts uendelige skælmeri gennem sløret. "Jeg er priorinde i kunstens hellige kloster!" vedblev hun. "Se! her er talestuen! – Gitteret må De tænke Dem imellem os! Denne gulvflise må De på ingen måde overskride! Lad mig nu høre, min tilbedende hr. ridder! hvad ligger Dem på hjertet? hvad har De at åbenbare Deres hjertes

stille dame, som hun kan høre uden at rødme bag det slør, hun har svoret aldrig at løfte for nogen mand!"

"Tilbedte priorinde!" svarede Anton og gik et øjeblik ind i spøgen, idet han krydsede armene over sit bryst og bøjede sig dybt, "jeg står her som en bodfærdig. Jeg styrtede her ind i Deres klosterlige helligdom i mine verdslige sorger, for at søge trøst for, hvad der ligger langt udenfor denne indviede tærskel. De unge grever Høg," vedblev han med alvorlig bekymring, "har villet befri vor kære ven, Sundby – men jeg frygter –"

"De har ret!" afbrød hun ham, "det hører til den tomme verden og dens forfængelighed! Derom må De henvende Dem til min broder, den verdensfugl! – hvor er han fløjet hen? – hvor bliver han af?"

"Han er faret bort på en gondol for at skaffe mig underretning," svarede Anton: "men tag nu det slør bort, og lad mig helt se Deres skønne, deltagende øjne!"

"Det strider mod mit klosterløfte!" sagde Fioribella og trådte et lille skridt tilbage, "men sig frem! hvad har De ellers at skrifte? Hvad er det for et portræt, jeg et par gange har set Dem skjule, når jeg under min broders bevogtning besøgte Dem som barmhjertig søster? – Skrift oprigtigt! – De har det hos Dem – der ser jeg silkelidsen! – Lad mig se det og bekend, sommerfugl!"

"Her er det!" svarede Anton og fremtog Faustinas lille portræt. "Kender De det ikke? – har De set dets påfaldende lighed i Deres spejl?"

"Himmel! min moder! min moder!" udbrød Fioribella og trykkede billedet heftigt til sine læber, idet hun rev sløret til side, og en strøm af tårer styrtede ned ad hendes blegnende

kinder. "Hvor kommer det billede i Deres hånd? – Sådan så hun ud i hendes sidste time. Jeg var et lille barn – jeg var næppe fire år – af den hele verden husker jeg kun hende. – Jeg lå knælende ved hendes seng – hun så på mig med disse øjne – hun var dejlig som her – hun løftede hånden for at velsigne mig – men så udsluktes de, disse mageløse øjne – så udstødte hun et forfærdeligt skrig, som jeg aldrig kan glemme – og så – så – så –" Hun sank bevidstløs tilbage i en stol, med portrættet krampagtigt knuget til sit hjerte.

Anton stod i høj grad rystet og forfærdet over dette optrin. Han greb en flaske fra bordet med rosenvand og hældte den over hendes isse. Hun slog de dejlige øjne op, men stirrede vildt på ham: "Hvad var det?" sagde hun, "så jeg ikke min moder? ak, ja! ak, ja!" vedblev hun, og hendes blik faldt på portrættet i hendes hånd – "De fremmanede hende for mig – fra Dem kom dette billede men, min Gud! forklar mig –"

"Det er dyrebart arvegods!" sagde Anton: "min bedste faderlige ven, en stor komponist i mit fædreland, efterlod mig det, for at erindre mig om –" Han standsede.

"Hvorom? hvorom?" spurgte Fioribella med lidenskabelig heftighed, "dog ikke om noget ondt? – intet ondt om min moder? – sig nej! eller jeg hader Dem! – sig nej! eller jeg må afsky Dem som min dødelige fjende!"

"Nej, nej! kæreste Fioribella!" sagde Anton med usikker stemme, "han havde elsket hende lidenskabeligt – han glemte hende aldrig – men han var meget ulykkelig – han havde tabt troen på kærlighedens sandhed – han kastede sig i den kolde, bitre ironis arme, og dog – dog var der en uendelig kærlighed i

hans bryst – og han så den elskede i en højere verden som en lutret, salig engel –"

"Lutret? – lutret?" udbrød Fioribella heftigt og fo'r op, "altså *her* var hun besmittet, falsk – troløs – et foragteligt væsen? – jeg ved det – jeg ved det – og dog den skønneste, den herligste kvinde! – Gå!" vedblev hun. "Jeg ser Dem aldrig mere, hvis De ikke lover mig, som ved Deres helligste ed, at De aldrig siger et ondt eller foragteligt ord om min moder!"

"Jeg elsker – jeg tilbeder hende jo –" – "i Dem," ville han have sagt; men det var som en pludselig gru gjorde ham målløs. Han så nu et blik i Fioribellas øjne, som forfærdede ham, og den gamle professors skildring af Faustinas øjne og deres dæmoniske magt faldt ham ind. Han styrtede ud af stuen og lod portrættet blive i Fioribellas synkende hånd.

En halv time efter kom Spontani tilbage med den glædelige efterretning, at Sundby virkelig var undkommet af sit fængsel, og at en gondol, fuld af soldater, der havde forfulgt ham og hans dristige befriere langt ned ad Brentafloden, var vendt tilbage i middagsstunden uden at have indhentet dem.

Uagtet Antons glæde herover, var dog hans spændte, urolige væsen Spontani påfaldende. "Se! nu er De jo den bekymring kvit, signor Antonio!" sagde han, "en lykkelig skæbne har med det samme befriet Dem fra den kedsommelige mentor og hans dumme grever Øg. Med sådanne træklodser på vingerne var Deres genius aldrig kommet ret til at flyve frit og højt. Lad ham nu trække om med sine klodser og sætte skik på dem, om muligt! men nu flyver De med mig og min søster over verden!

og De skal se! Alt, hvad det urolige kunstnerhjerte higer efter, skal De vinde – både rigdom og udødelig ære! – Berømmelsen først og sidst! det forstår sig!" vedblev han og rakte sin unge ven et italiensk dagblad, "se! her står anmeldelsen om Deres glimrende triumf i går! – Jeg glemte før at lade Dem se den. – Jeg og min søster får også vor virak; men De står dog med palmer i hænderne, som en stor, vidunderlig helgen i kunstens rige."

Anton greb bladet og kastede et begærligt blik deri. – Hans ansigt opklaredes; men snart krøllede han avisen harmfuldt sammen, og hans kinder blussede. "Det er jo lutter usandheder og overdrivelser!" udbrød han, "det må jo klinge som spot og forhånelse for enhver, som kender mig. Jeg har jo ingen stor opera komponeret og heller ingen kirkemusik; ridder er jeg jo heller ikke – og der nævnes ordener, som ingen steds er til – det er det mest uforskammede charlataneri, jeg kan tænke mig! Jeg må stå som den største pralhals og nar for alverden – og det er oven i købet vist lovtaler, De har købt og betalt."

"Ah! hvad siger det! allerbedste signor Antonio! Lad de smørere kun lyve som heste og smøre så tykt på som de kan, når det kun er til vor glorie! Sådan må det just være, når det skal blive bemærket. Har De ingen store sager komponeret endnu, så har de jo komponeret guddommelige ting i det mindre, som disse himmelske sonetter til Laura og Beatrice, det er små, men kostelige perler og uskatterlige diamanter i Deres krans. Disse små mesterværker alene vil gøre Deres navn udødeligt – og er De ikke ridder endnu – *per Dio*! så burde De være det, og De vil upåtvivlelig snart blive det. Med de gale ordener, her er nævnt, har det heller intet at betyde. Hvad kender mine landsmænd til

Deres nordiske bånd og stjerner? Kan det ikke lige så godt være en dromedar som en elefant, man der hænger hædersmænd om halsen? Og kan den Store Bjørn ikke være nok så hæderlig som en lille stjerne i den Lille Bjørn? – og andet er jo den berømte Nordstjerne ikke! – Slå Dem til tåls, allerbedste! og tag mod æren i hvad skikkelse den kommer! En slags ridder er De jo virkelig. Jeg har jo selv set det smukke, røde bånd med det hvide kors, hvori De har en stor medalje hængende – hvorfor pokker bærer De ikke det bånd i et knaphul? det har De jo ret til! – Medaljen kan De jo lade ligge i kufferten – så tror hele verden, det er et ridderbånd –"

"Men så var det jo dog løgn og bedrag," svarede Anton.

"Ej! hvad siger det? Verden *vil* bedrages! – Lad mig se det, bedste! det vil bestemt klæde Dem fortræffeligt – og anseelse giver det altid. Hvor mener De, det lille blå bånd er kommet fra, jeg lader beskedent titte frem af mit knaphul? Det er fra min lille søsters toiletskuffe; men det er allerkæreste, og det gør samme nytte, som det var kommet fra en kejser."

Spontani tog nu selv Antons medalje for ædel dåd op af hans åbne kuffert og løste båndet af den. "Se kun!" sagde han og stak det gennem sit eget knaphul, "ville det ikke tage sig ypperligt ud på en sort kjole? Kom, kom! – Beatrice – min lille søster mener jeg – skal med sin egen skønne hånd pryde Dem dermed! – rødt er netop hendes farve – *hendes* ridder kan De dog aldrig undslå Dem for at være! – og – pas på! – det skal snart yngle, det lille bånd! – De har jo anbefalingsbreve med til flere hoffer. Jeg lader kun et lille ord falde til vedkommende marskalker om, at det ville være deres monark kært at se Dem hædret og opmuntret af

hans kære kongelige herrer fættere, ligesom af ham selv – og De er en rigt dekoreret mand i en håndevending!"

"Nej!" svarede Anton med inderlig indignation, "før jeg skulle bruge så foragtelige midler til at blive hædret – ville jeg aldrig tænke derpå!"

"Nå ja! så tænk heller ikke derpå! det er jo kun min behagelige spøg, kan De nok vide! Men kom nu dog ind med til min søster!" Med disse ord trak den italienske virtuos nu Anton ind med sig til Fioribella, men fandt hende til sin forundring i nonnedragten, skødesløst henstrakt på sofaen, i en vistnok yndig, men sørgmodig stilling, og med det lille portræt i hånden. Hun stirrede på det, og hendes øjne svømmede i tårer.

"Ah! hvad ser jeg? min lille søster forvandlet til en bedende Magdalene!" udbrød Spontani, "og hensunken i andagt ved den hellige jomfrus billede!"

"Se!" sagde Fioribella, "kender du *hende*?"

Spontani fo'r pludselig tilbage, som ved et skorpionstik. Han var blevet dødbleg. "Hvilken djævel i Helvedes dybeste afgrund har bragt det åsyn tilbage fra de fordømte?" råbte han, som rasende, og rev billedet ud af hånden på sin søster; han kastede det hen ad gulvet og stampede. Han stirrede med et glubende blik omkring sig, som om han kunne myrde, hvem der kom ham nær.

Fioribella fo'r op og klappede ham smigrende på den gulblege kind. "Broder! kære, lille broder! myrd mig nu dog ikke! – hun er jo død og borte for længe siden – hun gør dig aldrig mere fortræd. Du hader hende, selv i døden – det ved jeg nok, og jeg skulle ikke have vist dig hendes ansigt. – Din moder var hun jo

heller ikke – men mig elskede hun – min moder var hun dog – og hvor dejlig! hvor dejlig!"

Anton havde taget portrættet op og forvaret det. Spontani havde fattet sig, men hans blå læber sitrede endnu. "Ja så!" sagde han med sammenbidte tænder, "det er Dem, signor Antonio! der har bragt den skat i min søsters hænder? Ah! jeg begriber det! Deres gamle professor har lyksaliggjort Dem dermed – han var en gang hendes hyrde. Han var en af de lyksalige Kirke-tilbedere, der siden gik omkring i verden og gryntede."

"Nå, vær god igen, lille broder! – krænk ikke vor geniale ven med nogen bitterhed mod hans gamle lærer! – Sig heller intet ondt mere om min moder! eller," tilføjede hun med et bestemt, næsten truende blik, "jeg rejser fra dig og ser dig aldrig mere – og hjælper dig ikke til –"

"Om forladelse, lille søster! – tilgiv mig, signor Antonio!" afbrød Spontani hende pludselig. Han syntes fuldkommen rolig og i sit sædvanlige lune, idet han hastigt fo'r med hånden over ansigtet. "Det var en overgang," vedblev han, "et lille raseri, som undertiden kan overraske mig ved disse fatale erindringer; men det har intet at sige! – Se her, lille søster!" blev han ved i en munter tone og blinkede listigt til hende bag Antons ryg, "betragt en gang dette dejlige bånd! det vil vor geniale ven ikke bære, uagtet han er berettiget dertil. Det hører til den kongelige danske orden for dyd og nobel bedrift. Der hører en guldplade dertil, hvorpå det står at læse på dansk; men den er for stor til at slæbe på. Sæt da ham båndet i knaphullet; han vil være stolt af at bære din farve."

"Prægtigt! prægtigt!" udbrød Fioribella og klappede i hænderne, "det har jeg netop tænkt på. Havde han ikke allerede haft et sådant bånd, skulle jeg have udsøgt ham et andet i min syæske! – Kom! knæl, min hr. ridder!" vedblev hun med yndig overgivenhed og lagde sin hånd på Antons arm, "fra denne time er De indviet til at følge mig, som min tro ridder, og forsvare min dyd og min ære, såvel mod alle andre, som – mod Dem selv, hvis De nogensinde skulle blive så ugudelig at have slette tanker om mig – eller – hvad der endnu var værre – alt for gode og venlige tanker."

"Uimodståelige!" udbrød Anton og bøjede sit knæ halvt, mens han greb hendes hånd og trykkede den til sine brændende læber.

Hun knyttede båndet hastigt i hans knaphul. "Stå op, ridder af dyden! ridder af den noble bedrift!" sagde hun, "du er indviet til min beskærmende dydsengel for liv og død –"

"Lad det være nok med livet!" afbrød broderen hende, "døden og de døde vil vi aldrig mere tænke på! – Og nu til arbejde! til den noble bedrift, der er vort fælles livsmål! Noderne frem. Fioribella! Vor næste koncert averterer jeg allerede i dag!"

Snart var de nu alle tre dybt inde i musikken. Alle mislyde fra fortid og nutid opløste sig i de lyksaligste forestillinger om den store fremtidslykke, de hver på sin vis så i møde.

Ellevte kapitel

På bagsædet i en tæt lukket rejsevogn, der, med fire raske hingste, fo'r hen ad vejen mellem Padua og Bologna, sad nu den befriede Sundby ved siden af sin tavse ubekendte befrier. I Padua havde italieneren ombyttet sin kapucinerdragt med en hvid jesuiterkappe. Han havde trykket den trekantede hat dybt ned over panden. Han holdt bestandig en stiletstok i sin hånd mellem begge knæ, og stirrede ofte gennem det halvt tildækkede vindue, især når der kom vogne eller ryttere forbi, der fulgte samme vej. Sundby havde, efter italienerens råd, afkastet munkekutten, men anskaffet sig en skotsk, ternet rejsekappe og en lignende hue med bred skygge. En grøn øjenskærm skjulte desuden største delen af hans ansigt.

På forsædet lige for dem sad grev Ferdinand med en stor ryttersabel ved siden. Dette åbenbare våben havde han nu foretrukket for noget som helst skjult, og det gav ham i forening med hans blå slængkappe og den lille friskfyrshue, udseendet af en rask officer. Magnus sad, som sædvanlig, på bukken. Han smældede dog ikke denne gang med firhestepisken. Han bar et stort plaster med et tykt lag af linned på sin højre side, og det smertede ham hver gang han rørte sine arme. Hans skudsår var for resten ikke farligt, og han sang lystigt hele vejen. Han fornøjede sig især over de stolte, fyrige dyr, der fo'r afsted med dem. "Når jeg kommer hjem på Høgholm, vil jeg altid køre med hingste!" forsikrede han kusken på galt fransk, som han troede blev forståeligt, når han råbte højt. "Det er dog usselrygget og tyrannisk," tilføjede han på en

slags tysk, "at mishandle de stolteste skabninger, Vor Herre har skabt, bare for at kunne styre dem mageligt!"

"Det var et sandt ord, hr. greve! ja, ned med tyrannerne! til hede helvede med dem, de uhyrer!" råbte en barsk stemme på tysk bag ved dem. Det var et begejstret udbrud af den tyske lejetjener fra Venedig, der nu, i de unge grevers tjeneste, sad bag på vognen mellem kufferterne i kurven. Han kaldte sig Conrad, som hans overgivne herrer lidt lapset havde forkortet til: *Rad*, hvis betydning som dansk ukvemsord dog var ham ubekendt.

"Bliver du nu gal, Rad?" spurgte stamherren og så sig tilbage.

"*Freilich, herr!*" svarede Conrad, og den lystige greve lo.

I vognen, ligesom i gondolen hele den forrige nat, havde den fremmede ved Sundbys side siddet tavs eller højst ordknap. Det lod til, at han måtte have lige så megen grund som Sundby til at ile og komme over den østrigske grænse i Norditalien.

Ferdinand kedede sig ofte og sov. Sundby sad lidt fordybet i tanker, mens han i erindringen gennemgik sit nu aldeles forkomne skrift om statsidéens forhold til frihed og nationalitet. Så snart han kom i ro, ville han på ny behandle og til dels omarbejde det hele. Af og til benyttede han den sparsomme lysning i vognen til at kaste et blik i Camillas lille håndskrift. Dette skete dog kun, når han kunne høre, at grev Ferdinand sov, og hans egen tavse sidemand også syntes at blunde. Når Sundby så i hine "Aftenbogsblade", steg der ofte dybe suk fra hans inderste; men det var dog, som han elskede selv de smertelige forestillinger, han derved fremkaldte.

Rejsen fortsattes uden ophold således dage og nætter, indtil de nåede Florents. Selv der var deres ophold dog meget kort.

Først da de havde nået kirkestaten og nærmede sig Rom, hvor deres fremmede ledsager ville forlade dem, syntes italieneren at anse sig selv og sit rejseselskab for nogenlunde i sikkerhed. Hidtil havde deres samtaler indskrænket sig til det allerfornødneste, hvad der vedkom rejsen eller de steder, hvor man ville standse. Nu begyndte den fremmede at blive noget mere selskabelig. Da man var forbi *La Storta*, nogle få mile fra Rom, spurgte Sundby, under hvilket navn han skulle mindes den ædelmodige ubekendte, som han skyldte sin frihed eller måske sit liv.

"Kald mig *Ludovico Speranza*!" svarede den unge, smukke italiener med et tungsindigt blik. "Det er et falsk navn – det håb, det betegner, er måske også falsk! Men det navn har jeg fået pas på; under det vil jeg kun kendes blandt fremmede."

"Er det håb, De frygter kan være falsk, af den beskaffenhed, signor Speranza! at det kan meddeles en taknemmelig fremmed?"

"Ja vel! De kender det allerede! Dem og Deres brave landsmænd her tør jeg nu helt betro det. Den djærve, frisindede germaner her bag på hører til vore indviede. – At jeg, med ånd og hånd, med liv og blod, tilhører fremtiden og vort unge Italia, må De have formodet. Det håb, hvori vi edsforbundne lever og dør, er naturligvis livets sejr over den grimme død, sandhedens over løgnen, frihedens over despotiet, folkene over de unaturlige stater, der skylder uretfærdighed og rå magt deres oprindelse – alle troners fald, der hviler på ruinerne af adsplittede og opløste nationaliteter –"

"Et sådant håbs berettigelse, lige over for det bestående og historisk begrundede, var netop det store spørgsmål, jeg havde

drøftet i det skrift, man fraranede mig i håndskrift og lod mig fængsle for," sagde Sundby.

"Det ved jeg!" svarede Speranza og nikkede, "resultatet af Deres undersøgelse var til frihedens og folkenes fordel. Et vink derom var den eneste grund til mine bestræbelser for Deres befrielse. Det er de åndelige kæmper hos alle nationer, der skal gå forud i vor store kamp. Vi vil alle falde først. Derpå må vi være beredte; men vi må slutte os sammen, så længe vi ånder! Over Moses-grave går først folkene gennem deres ørkener til de forjættede lande."

Der var en skøn, storartet begejstring i den unge italieners bleggule, sygelige ansigt, idet han sagde dette.

Sundby så på ham med stor deltagelse. "Ædle, unge mand!" sagde han, "De har selv allerede lidt meget, kan jeg se, for den forgænger-bedrift, hvortil De også har villet bevare mit liv. Om vi virkelig skal mødes på vore veje til det fælles mål, er dog uvist. Målet selv kan ses anderledes fra forskellige udgangspunkter. Mit værk var ikke fuldendt. Undersøgelsen er endnu ikke i dette øjeblik sluttet i min sjæls forskning. Det fuldstændige resultat vil først blive klart for mig selv, når alle nødvendige forudsætninger er drøftede, når alle grundede indvendinger er prøvede –"

Den fremmede så studsende på ham med et næsten uhyggeligt blik.

"Spørgsmålet om frihed og nødvendighed," vedblev Sundby, "er vist lige så vanskeligt at besvare i politisk, som i psykologisk og moralsk-filosofisk forstand. Hvem elsker ikke friheden og ethvert folks naturlige rettigheder? Men hvem erkender derfor ikke tillige en vist nok berettiget magt i den store

nødvendighed, der nu en gang er grundpillen for de kolossale, folkehistoriske bygninger, vi kalder stater!"

Det var som den unge, fremmede mand ville gennembore Sundby med sine sorte ildøjne. "Hvorledes?" udbrød han. "De nærer tvivl om folkenes evige ret til at bryde deres lænker, til at sprænge de unaturlige, med vold påtvungne statsmaskiner, der har sønderlemmet dem?"

"Jeg fordømmer den tidernes og magternes uretfærdighed, hvorpå næsten alle bestående statsforhold grunder sig," svarede Sundby roligt, uden at bemærke forandringen i den fremmedes åsyn, "men en praktisk revision af historien, hvorved folkene måtte leve deres liv om og opgive enhver ubillig fordel over hverandre gennem århundreder – det hører til de skønne umuligheder, hvorom man kun kan – drømme."

"Skal da trællen evigt blive ved at være træl? skal ikke de sønderhuggede folk samle deres adspredte lemmer og knuse de bødler, der har lemlæstet dem?" spurgte italieneren med flammende blik og knugede hånden om sin stilet.

"Enhver træl skal visselig frigives eller frigøres, når hans sande frihedstime slår – men intet øjeblik før!" svarede Sundby.

"Ha! usle trøst for feje slavesjæle!" mumlede italieneren.

"Slaven, der bier på sin frihedstime, kan være større og virkelig friere, end den magt, han må adlyde."

"Elendige vuggesang for sovende trælle!" hviskede Speranza. "De vil dog vel ikke forsvare slaveriet?"

"Ingenlunde! når det ikke er forbryderens slaveri. Enhver trældom er dog som oftest forskyldt, selv når talen er om undertvungne folkestammer. Grækernes ånd var udslukt, før friheden tabtes –"

"Men når ånden opflammer på ny, fortærer den sine tyranner med ildsluer –"

"Selv da har æren og pligten en stemme!" svarede Sundby. "Den overvundne krigsfange, der på sit æresord har beholdt sit værge, har ikke ret til dermed at myrde sine overvindere."

"Men kommer der liv tilbage i de afhuggede lemmer, vil de allerførst sønderrive og nedtrampe deres bødler –"

"Kunne invalidens afhuggede arm få liv og kraft tilbage, måtte den dog vente på hjernens ordre til at røre sig!" svarede Sundby. "Hvor en uforskyldt trældom eller lemlæstelse kunne gribe ind i det åndelige liv, ville der ingen tvivl være om retten til selvfrigørelse og selv-reproduktion, hvor den var mulig; dog det er ikke folkenes legemlige masser, men deres ånd, jeg anser for ubetinget hellig og ukrænkelig. Hvor folkeånden kan røre sig frit i sine højeste retninger, hvor hverken religion, sæder eller modersproget bliver krænket, har jeg nu megen tvivl om nationalitetens berettigelse til at omstyrte staterne, hvor ingen grundlov er overtrådt –"

"Jeg fortryder, at jeg har rørt en finger for at frelse Dem, signor!" udbrød nu Speranza med et lynende blik, "ha! De har skuffet mig – De har skammeligt bedraget mig! Men vogt Dem!"

Grev Ferdinand var vågnet ved den højrøstede tale i vognen. Han forstod ikke, hvad der taltes om, men så de truende lyn i den unge italieners øjne, og hvorledes hans magre, hvide hånd hvert øjeblik krummede sig om stiletten. Uden at blande sig i den ivrige samtale, greb Ferdinand uvilkårligt til sabelhæftet, men slap det igen. Han viklede kun begge sine hænder ud af

kappen og gav nøje agt på enhver af den fremmede herres bevægelser.

"Jeg har ikke bedraget Dem med min vilje, signor Speranza!" sagde Sundby nu i sin sædvanlige rolige tone. "Føler De Dem skuffet i Deres forventninger om mig, må De have misforstået mig. Jeg har på det bestemteste sagt Dem, at jeg kun er en åndens stridsmand i verden. Jeg betragter enhver hævdelse af ret og sandhed med rå, legemlig magt som en slags vanvid. Kun selvforsvar mod sligt vanvid gør våbenmagt nødvendig for den angrebne. Jeg har udtrykkelig sagt Dem," vedblev han, "at – jeg ærer og elsker de store, herlige ånder, der åbenbarer sig i folkenaturerne, som i alverden, men tillige, at tidens og historiens ånder også er mig agtværdige, betydende magter. Jeg har på det bestemteste erklæret, at hvor dybt jeg bøjer mig for enhver stor, guddommelig tanke i tidens og verdens ånder – hvor gerne jeg lever og virker for folkeliv og folkefrihed – nærmest for det land og den stat, jeg tilhører, – så er der dog et større rige og en større ånd, jeg først og fremmest tjener og kun bøjer mig ubetinget for – *gudsriget* – den evige *gudsånd* selv!"

"Ha! hykkelske forræder!" råbte nu italieneren som rasende, og dolken fo'r ham af stiletstokken; men i samme øjeblik havde grev Ferdinand ham i brystet med den venstre hånd, mens han med den højre fravristede ham stiletten og kastede den ud af vinduet.

Sundby så forbavset på de unge menneskers voldsomme bevægelser. De tav begge, og deres brydning varede kun et øjeblik. Ferdinand var, med sin lette, ranke bygning, sin langt spinklere modstander overlegen, både i behændighed og kraft. Han fandt det ikke her fornødent at ty til andet våben end sine

hænder. Sablen var faldet klirrende ned i vognen, mens han med få, raske greb afvæbnede den i sin forbitrelse og følelsen af sin afmagt ligesom forstenede italiener, der bed sine læber til blods og nu blev siddende som en bleg billedstøtte, med krampagtigt sammenknyttede hænder, uden at mæle og røre sig.

Sundby begreb straks, hvad der måtte være sket. Han så Ferdinands højre hånd bløde; med den venstre havde han taget sin sabel op fra vognbunden. Han svøbte nu sit lommetørklæde om den sårede hånd og sagde på dansk: "Det har intet at betyde, Sundby! – jeg skar mig kun lidt. Nu kan De tage fat igen, hvor De slap! Vor gode ven gjorde kun nogle slemme miner – og jeg smed hans smørstikker ud på vejen."

"Undskyld, signor Speranza!" sagde nu Sundby til sin stille, rasende sidemand: "vi skylder Dem alle taknemmelighed. Vor meningsstrid vil vi nu helst udfægte en anden gang, om De så synes, og uden sådanne våben, som det, min unge ven her har tilladt sig at bortfjerne."

Italieneren svarede ikke. Han forblev tavs hele den øvrige vej.

Det var sildigt om aftenen, da de endelig steg af ved den store "Doganagård", toldstedet, der fordum har været et Mars-tempel, og som straks drog Sundbys opmærksomhed til sig. Han var opfyldt af tanken om, at han nu var i Rom, og af forestillingen om det stille, indholdsrige liv, mellem verdens berømteste kunstskatte og alderdomsminder, han her i flere måneder skulle leve. Han bemærkede først sin lidenskabelige medrejsendes fraværelse, da han steg i vognen igen, for med de unge grever og det undersøgte rejsegods at køre hen til det

store Corso-hotel. "Men hvor blev han af, hr. Speranza?" spurgte han.

"Ih! han var jo som blæst bort, så snart han var ude af vognen!" svarede Ferdinand. "Den eneste, han ville se til, var vor tyske rad; ham rakte han nøglen til sin vadsæk."

"Har I haft klammeri med munke-manden i vognen?" spurgte Magnus.

"Jeg måtte tage et lille tag med ham," svarede Ferdinand og nikkede vel tilfreds, "for han ville dolke Sundby ihjel."

"Var det hans alvor, burde han dog ikke have sluppet så nemt," mente Magnus, og broderen måtte på vejen til hotellet fortælle ham, hvad der var hændet.

Da de sad ved aftensbordet i hotellet, og den tyske tjener kom ind med deres rejsetøj, bemærkede Ferdinand, at han havde Speranzas stiletstok under en af kapperne. "Hvor har du fået den fra, din rad?" spurgte han, "den smørstikker smed jeg jo ud af vognen –"

"Men jeg sprang ned og tog den op," svarede Conrad. "Jeg glemte siden at aflevere den til hr. Speranza."

"Hvad hviskede jesuitten dig i øret der ved toldstedet?" spurgte Ferdinand, "bad han dig hilse mig?"

"Nej!" svarede Conrad mut og skyndte sig ud af døren, uden at se på nogen i stuen.

"Den karl hover mig ikke!" sagde Ferdinand til sin broder: "han og jesuitten stak hovederne sammen. Vi må nu have øjnene med os."

"Men den fremmede herre var jo ingen virkelig jesuit!" sagde Magnus, "det var jo kun en ny maskeradedragt, han stak i, ligesom de andre munkekutter, han hjalp Sundby ud af

fængslet med. Det var dog meget kønt af den lille, blegnæbbede fyr! Du har vist ikke forstået hans mening, Ferdinand! Du er jo heller ikke stiv i de dumme sprog, de snakker her udenlands."

"Men på en kat kan jeg nok se, når den bliver gal og vil springe os i øjnene, enten den er udenlandsk eller ej. En hund, der skuler, tror jeg heller ikke, hvad sprog den så gøer i. Tro du mig, Magnus! det er ikke for ingenting, vi har nappet den landstryger Conrad ved halen af hans navn: for en hul *rad* er han."

Sundby havde ikke lagt mærke til, hvad brødrene talte om. Han beklagede nu, at de var skiltes fra deres frisindede velgører på så uvenskabelig en måde, og spurgte Ferdinand, om han også var vis på, at den unge mand i sin heftighed havde haft noget ondt i sinde. Det var dog næsten utroligt, mente han, af en mand med så megen finhed og dannelse,

"Ja, er det ikke det samme, jeg siger?" udbrød Magnus og lo, "du har bestemt gjort blind alarm, vindspiller! Du har kun ikke forstået de italienske grimasser."

"Det vil jeg tage mig på, uden grammatik og leksikon!" svarede Ferdinand. "Vil hverken du eller Sundby tro mig, så får det skam være det samme! Men pas på!" – Han tav nu pludselig, da Conrad gik gennem værelset med to lys.

"Jeg har bragt hr. Sundbys tøj ind i dette kammer," sagde tjeneren og standsede ved døren til et mindre sideværelse. "De to andre sovekamre er oven på," tilføjede han. "De er meget ordentlige; men her er mange gæster; det var ikke muligt at få to værelser, der stødte sammen."

"Det er det samme!" svarede Magnus. Conrad bukkede og gik.

"Så ganske det samme synes mig dog ikke det er!" bemærkede Ferdinand: "når vi kun har en dør imellem os og lader den stå helt åben, er enhver af os bestemt dobbelt så sikker, så vist som fire øjne, øren og arme er akkurat dobbelt så mange som to."

"Du har lært ganske godt at regne, vindspiller! og du kan prægtigt tælle til fem!" sagde Magnus og lo. "Mine arme kan du ellers ikke regne for to hele, så længe det svier i min side, når jeg rører dem. Din ene hånd må du nok også regne fra, ser jeg. Den kæler du jo for, som for et svøbelsebarn. Men – hvad der er allerværst – jeg skulle næsten tro, dit tapre generalhjerte var sunket lidt nedenfor din bukselinning, siden vi er kommet til Italien."

"Fejhed skal ingen beskylde mig for!" svarede grev Ferdinand vredt, "det tåler jeg ikke engang for spøg af dig, Magnus!" Han tav nu og så surt. Riften i hans hånd var ubetydelig, og han rev klædet af den.

"Gør ikke din broder uret!" sagde Sundby til stamherren: "er han urolig for nogens sikkerhed, er det mindst for hans egen. Vi må nu finde os i lejligheden her, som den er, for det første; men det skader aldrig at være forsigtig! Siden det nattebesøg, jeg blev overrasket med i Venedig, lader jeg nu altid nøglen sidde indenfor i min dør, når jeg har lukket den i lås. Det samme vil jeg råde mine unge herrer til."

Conrad kom nu tilbage fra sideværelset. Han havde så let en gang, at man sjældent kunne høre, når han kom og gik.

"Er der ingen anden udgang fra mit værelse, siden De går denne vej?" spurgte Sundby.

"Jo," svarede Conrad, "men den er aflukket, og nøglen er ikke i låsen."

"Så må De skaffe mig den!" sagde Sundby.

Tjeneren bukkede og gik.

"Nu lurer han bestemt der udenfor ved døren!" hviskede Ferdinand til broderen, "se selv ad!"

Magnus sprang over gulvet og rev gangdøren voldsomt op. Den gik udad. Han hørte et bulder og et dæmpet skrig. Ferdinand kom med et lys, og de så Conrad med blødende næse rejse sig op fra gulvet i gangen.

"Så skal du have, når du lurer, Rad!" sagde Magnus. "Du kom dog vel ingen stor skade til?"

Tjeneren mumlede noget, som ingen af dem forstod, og skyndte sig bort. Brødrene trådte ind igen i værelset, hvor Sundby nu sad med en blyant og en optegnelsesbog i hånden, uden at have bemærket det lille optrin på gangen.

"Den gang havde du ret, vindspiller!" sagde Magnus til broderen og klappede ham venligt på skulderen. "Jeg ved jo nok, hvor hjertet sidder på dig! du må ikke være så vrippen!"

"Ja, vil du så tro mig en anden gang, dogge!" sagde Ferdinand fornøjet, "og nu have øjnene med dig? Må jeg råde, beholder vi heller ikke denne knægt længere end til i morgen!"

"Ih! Herre Gud! han er lidt nysgerrig, den rad! Det er da ikke noget at jage ham bort for!" svarede Magnus. "Han børster ypperligt støvler og forstår straks, hvad man mener. – Han snakker dog også af og til så manerligt et sprog, så man kan forstå det halve. Det er jo en skam så uvidende og dumme alle andre folk er her til lands!"

Kort efter gik nu brødrene op til deres sovekamre på anden sal. En af hotellets tjenere gik foran dem med lys. Magnus var meget vel fornøjet med sit værelse. Han var træt og ville straks til sengs. Ferdinand bad ham huske på Sundbys advarsel om døren.

"Å! du er alt for mistænkelig!" svarede stamherren og gabede. "Jeg skal ellers nok huske det! – God nat!"

Ferdinand gik til sit sovekammer, der lå ved den modsatte ende af den lange gang. Han betragtede værelset nøje. Der var kun en dør. Det var sidst i februar. Det havde været en usædvanlig kold dag, og der var sat et par varmekrukker med gløder ind i begge sovekamrene. Det gav en ganske behagelig varme; men gløderne osede noget. Tjeneren spurgte, om han skulle tage den alt for store "ægtemand" ud, og tilføjede forklarende, at således kaldte pigerne for spøg de varmekrukker, den fremmede tjener havde forlangt her op, fordi de gode herrer var forfrosne. Ferdinand forstod ham ikke. Han tilkendegav kun, at han ingen videre opvartning behøvede. Han gav tjeneren vink til at gå, låsede døren efter ham og lod nøglen sidde indvendig.

Uden at bekymre sig om den ubetydelige os, der var i stuen, lagde grev Ferdinand sig til sengs og slukkede lyset. Det var blevet sildigt. Der var temmelig stille i hotellet. Endnu blev der kun et par gange ringet på porten; nogle døre blev åbnet og lukket på gangen. Endelig var der fuldkommen ro. Den meget lydhøre Ferdinand, der, som ivrig jæger, havde skærpet denne sans, lå dog endnu vågen og lyttede. Han syntes endnu at høre nogle ganske lette trin på gangen og troede at kende Conrads listende kattetrin. Han havde sin sabel stående ved sit

hovedgærde og følte ingen egentlig frygt; men han var spændt – hans blod var ophidset. Han tænkte på, at hverken Sundby eller Magnus havde noget forsvarsvåben. Broderen var desuden ikke i stand til at føre noget værge, så længe hans sår endnu ikke var lægt. I Speranza så han nu en uforsonlig, dødelig fjende. Conrad var den vist nok hævngerrige italieners fortrolige og nu selv fornærmet af Magnus. Disse tanker og de mistænkelige listende fodtrin på gangen, som han bestandig vedblev at høre, og som undertiden standsede ved hans dør, bortjog søvnen fra hans øjne, uagtet han følte sig tung i hovedet og i høj grad søvnig. En usædvanlig beklemthed overfaldt ham nu; han følte sit åndedræt besværet og ligesom en lamhed i alle lemmer. Han ville springe op, men følte sig svimmel og sank tilbage.

Sundby havde siddet en times tid og skrevet i sit sovekammer, da han ligeledes følte et ildebefindende og en besynderlig svimmelhed.

Han var blevet opmærksom på en lerkrukke med gløder, der stod på gulvet ved hans seng, og bemærkede snart, at den udbredte en bedøvende kuldamp i værelset. Han satte straks ildkrukken ind i kaminen i den næste stue og åbnede et vindue. Så snart den friske luft strømmede ind, befandt han sig bedre. Da soveværelset tilstrækkelig var udluftet, var han fuldkommen vel og tænkte på at gå til ro. Men nu faldt det ham pludselig ind, at man muligvis på samme måde havde villet opvarme de unge grevers sovekamre. Han erindrede det råd, han havde givet dem om at lukke sig inde på dette fremmede sted og lade dørnøglen sidde indvendig. En pludselig uro overfaldt ham. Han kendte kuldampens farlige, ofte dræbende virkninger: Han betænkte sig intet øjeblik, men greb lyset, for at gå op til dem og advare

dem. Gangdøren var aflukket; Conrad havde ikke bragt ham nøglen. Han skyndte sig, med stigende uro, gennem det næste værelse, hvor nøglen til alt held sad indvendig i gangdøren. Snart stod han på gangen. Han vidste, grevernes soveværelser var på anden sal, og steg hastigt der op. Numrene på deres værelser vidste han ikke, men håbede at træffe nogen, han kunne spørge derom. Det var imidlertid over tjenerskabets sengetid. Der var så stille, som huset var uddøet. På anden sals lange gang så han nu dog en skikkelse bevæge sig med sagte, næsten lydløse trin. Han tænkte, det var en af hotellets tjenere, der gik så sagte af omhu for de sovende gæster. Han nærmede sig hastig med lyset den ubekendte skikkelse, der syntes at ville undvige ham, men nødvendigvis måtte indhentes ved enden af gangen. Endelig stod de lige over for hinanden og så begge forbavsede på hverandre.

"Conrad!" udbrød Sundby og stillede sig i vejen for den tyske lejetjener, der ville skjule sit ansigt og trænge sig forbi. Han havde en nøgle i den ene hånd og Speranzas dolkestok i den anden.

Sundby så ham streng med overlegen åndsmyndighed i de blinkende øjne. "Bliv!" sagde han, "hvad gør De her så silde, Conrad?"

"Jeg leder efter grevernes værelser," stammede Conrad. "Der er sat nogle ildkrukker ind; – jeg er bange for, de skal ose – det skal være farligt – jeg ville just tage dem ud. Her er nr. 13 – der ligger den ældre hr. greve."

"Godt! så luk op! De har jo en hovednøgle! Skynd Dem! Ræk mig den stok! den generer Dem –"

Conrad kastede et forskende blik i de mægtige øjne, der betragtede ham, og syntes et øjeblik at betænke sig; men det var som den moralske kraft i Sundbys hele væsen og adfærd lammede ham. Han skælvede og rakte dolkestokken fra sig. Han satte nøglen i døren – og den sprang op. Grev Magnus havde, efter gammel vane, taget nøglen af indvendig og lagt den på sit bord. Sundby skyndte sig ind. Tjeneren blev stående i den åbne dør, men gjorde mine til at fjerne sig. – Værelset var opfyldt af kuldamp. Grev Magnus lå dødsstille; men han åndede svagt – det var en halv bedøvelse. Conrad stirrede bleg ind på ham.

"Vinduet op straks!" råbte Sundby og løftede stamherren op i sengen. Conrad adlød, med et sky, uroligt blik.

"Luft! Luft!" råbte nu Magnus og slog øjnene op. "Det var da satan til drøm! Der lå en stor okse over mig. – Hvad er du for en karl?" Han løftede den knyttede hånd mod Sundby; men den sank mat tilbage.

Luften fra det åbne vindue bragte straks Magnus både til samling og kræfter. Han kendte såvel Sundby som Conrad. "Tak!" sagde han og nikkede. "Det var et prægtigt indfald! Jeg kan sluge al den luft, der er udenfor. – Du kan da gætte alting, Sundby! selv hvad jeg ligger her og vrøvler sammen i drømme."

"Sæt kullene ind i kaminen, Conrad! vis mig så straks den anden greves kammer!" bød Sundby og skyndte sig ud på gangen igen med lyset i hånden. "Jeg kommer straks igen, Magnus!" råbte han tilbage gennem den vidt åbnede dør og rev hovednøglen af låsen.

Conrad havde listet sig forbi ham og var kommet nogle skridt foran. Han løb nu hastigt hen mod trappen.

"Løb kun og kald folk her op! – hent en læge!" råbte Sundby, "men vis mig først det andet sovekammer!"

"Der!" svarede Conrad – og pegede hen mod enden af gangen, men var i samme øjeblik ved trappen, som han i lette, hastige spring fo'r ned af.

Sundby vidste ikke, hvilken dør han havde peget på. Han greb i flere døre og fandt dem lukkede; han åbnede dem ikke med hovednøglen, men indåndede kun luften fra kamrene gennem nøglehullerne og gik hastigt fra det ene til det andet. Allersidst kom han til en dør, som også var lukket, og som han ved lyset kunne se der sad en nøgle i forinden. Han fornam en meget stærk kuldamp gennem en sprække, og bankede nu på døren af alle kræfter, mens han forfærdet råbte på grev Ferdinands navn. Der kom intet svar. Der var dødsstille i kammeret. Han stod et øjeblik rådvild og næsten fortvivlet; men pludselig kastede han lyset fra sig og styrtede ind på døren med hele vægten af sit legeme. Døren sprængtes, og han tumlede der ind. Der var mørkt, og lyset på ganggulvet var slukt. Kuldampen slog ham kvælende i møde. Nær ved døren snublede han over et menneskeligt legeme. Det var grev Ferdinand, der her lå, uden at røre sig og uden tegn til liv. Sundby opløftede ham i sine arme, og bar ham ud på gangen. Han bar ham gennem hele den lange gang til broderens værelse. Der var Magnus nu kommet på benene. Ferdinand blev lagt på hans seng. Sundby greb i en klokkestreng og ringede voldsomt, mens Magnus råbte på hjælp af alle kræfter.

Bulderet ved dørens sprængning havde imidlertid vakt både gæster og husfolk. Man kom styrtende med lys. Man kom med vand og med dråber. Men ingen kunne komme den livløse nær

for Magnus, som, trods smerten i sit sår, rystede og tumlede sin broders legeme, som var det en flaske livs-essens, der var størknet og kun skulle rystes i bevægelse.

Grevernes egen tjener var løbet efter en læge – blev der sagt. Der kom dog ingen læge. Tjeneren kom heller ikke tilbage. Sundby havde sendt et andet bud efter lægehjælp; han holdt Ferdinands hånd i sin og mærkede nu pulsslag.

"Se! Se!" råbte Magnus, "han slår de velsignede glugger op! Hurra! han er levende igen!"

Nu kom endelig en læge. Han erklærede faren for overstået, og der blev atter roligt den nat i det store Corso-hotel.

Tolvte kapitel

Virkningerne af kuldampen var lykkeligt overvundne, og den første dag i Rom blev ikke ubenyttet. Opad formiddagen var grev Ferdinand allerede så frisk, at han, med sin broder og Sundby, kunne bestige Capitolet. Fra dets tårn overså de både det gamle og det nye Rom. Sundby stod længe tavs med sammenslyngede arme og tabte sig i et hav af tanker. Det var, som en begravet verden opdukkede for ham med hele dens forgangne herlighed, med den store republiks helte, med cæsarernes og gregorernes storhed. Han var usædvanlig bevæget. Grev Magnus så på ham med forundring og rystede sit store hoved.

Sundby havde medtaget et kort over den hele mærkelige stad. Han opsøgte nu de syv gamle høje, og han fandt mere deltagelse hos sine grever, end han havde ventet, for hvad han selv første gang beskuede med dyb, stille begejstring. De tav og syntes grebne med ham af den store åndelige magt i det dobbelte verdensherredømme, der dog ingensteds i verden har sådanne mindesmærker.

Efter en oversigt fra dette højdepunkt over Forum og Colosseum, fredens tempel, kejserpaladserne, triumfbuerne og alle de mest fremragende ruiner af det gamle Rom, så de hen over det nye Rom med den store mængder kupler og kirketårne, der alle syntes at bøje sig for St. Peders mægtige middelalders-Colosseum, der opløftede sig på den modsatte side af Tiberen. Endelig steg de ned af tårnet og gav sig denne gang kun kort tid til at beundre Antonius' ridderstatue og de berømte dioskurer. Castors og Pollux' malmheste havde grev Magnus ondt ved at

løsrive sig fra. Han ønskede kun, de "havde kød og rigtigt blod", og at han så kunne tumle dem som forløbere, med hans egne to jyske stangheste og smælde over dem med den nye, store firhestepisk, han havde købt sig i Florents.

"Store barn!" udbrød Sundby, "er da firhestepisken din eneste lidenskab – og heste det eneste i verden, du kan begejstres for!" Han nikkede imidlertid venligt til den firskårne stamherre, som han med alt det dog erkendte en egen slags dygtighed hos.

"Å! er I sprænglærde folk da ikke også store børn, når I kan blive så rørte over dette forbandede røverfolks ulvehuler fra gamle tider?" sagde grev Magnus lidt muggen, "og hvad er kunstnerne ikke for små bitte børn med alt, hvad de kan hitte på? Læste du ikke selv for os i avisen, hvorledes vor gode, kære Anton Knudsen nu kalder sig Ridder af Dromedaren og den Store Bjørn? Havde han kaldt sig ridder af fløjten og hæsselkæppen, kunne jeg dog forstå det."

"Alt det tåbelige vindmageri kommer naturligvis ikke fra ham – det kan du nok begribe!" sagde Sundby, "men fra den nar af virtuos, han uheldigvis er faldet i hænderne på. Jeg vil skrive til Anton endnu i aften! Han må rive sig løs fra det selskab, han tumler om med!"

"Ridder af dyd og nobel bedrift hedder han jo også!" bemærkede Ferdinand, "det kunne være godt nok, når det var sandt, og når man virkelig kunne ride på dyden. Nej, jeg vil helst være ridder af en virkelig fuldblodshest. Jeg gad nok sidde på den hr. Castors hest, når der var liv i den, men ikke splitternøgen, som den hedenske afgud, nej, med en smuk husaruniform og et bånd i knaphullet – helst når jeg så kunne galoppere hjem, efter en stor, prægtig sejr, og der regnede

kranse ned over mig fra smukke frøkeners og komtessers hænder –"

"Hvor mange arme eller ben ville du så give for at have fortjent al den hæder af *frøkener* og *komtesser*!" spurgte Sundby.

Ferdinand betænkte sig lidt. "Nå, den venstre arm ville jeg give derfor. Kunne det ikke være nok?" sagde han, "uden ben kunne jeg jo ikke godt ride, og en arm måtte jeg dog have til at omfavne min smukke gemalinde med – og det skulle være den frøken, der var allermest begejstret over min tapperhed!"

"Å! du er dog en topmålt nar, vindspiller!" sagde Magnus, "skulle det endelig være en frøken eller komtesse? kunne du ikke nøjes med en køn, lille, skikkelig jomfru, som holdt rigtig af dig?"

"Jo, måske dog!" svarede Ferdinand, "når hun holdt ganske grueligt af mig; men så måtte hun rigtignok også være overmåde dejlig –"

"Nej, udse dig hellere til *gemalinde* en stor, højadelig nøddeknækkerske, med et fuldblodshjerte, der rigtig påskønner dine og dine forfædres fortjenester!" sagde Sundby med et smil. "Det var stor synd, skulle nogen elskværdig pige af borgerlig stand fornedre sig til at tages til nåde af din selvforelskelse og skønhedssans!"

"Nu er du vred på mig, Sundby!" sagde Ferdinand noget nedslået, "og det har jeg sagtens fortjent. Du har lært mig i så mange år, at man er hestedum og gør sig gruelig til nar, når man holder på sit adelskab eller sin fornemhed i vore tider. Men hvad kan jeg gøre ved, at jeg er så dum? det må være arvedumhed, ligesom vi jo alle har arvesynd."

"Deri vil jeg til dels give dig ret!" svarede Sundby, "for din skrøbelighed i det stykke vil jeg dog frikende din ædle moder. Når du selv erkender grunden til din svaghed, taber den straks en stor del af det uelskværdige. Den, der så bliver vred på dig for alvor og vil piske dig med sit lunes skorpioner, beviser kun, at han hverken har ånd nok til at le uden bitterhed, eller hjerte nok til at have medlidenhed uden at hovmode sig."

"Ja, det kan nok være!" sagde Ferdinand og nikkede.

"Det er *mig* for lærd! det forstår jeg ikke!" sagde Magnus, "men det ved jeg: det kommer ikke an på, om folk er fuldblods, men om de kan holde ud – og – lad mig se! – og være vor *alderdoms støtte på livets slibrige bane*. Se så! var det ikke pænt sagt? sådan snakker de lærde jo i bøgerne."

Under denne lille pædagogiske samtale med sine store elever, som i det mindste ingen fordring gjorde på at være store hoveder – førte Sundby dem ned til Forum Romanum og alle de storartede ruiner, de nylig havde set i frastand. Han glemte nu rigtignok sine pædagogiske pligter og hengav sig til sin egen stille beundring og til de alvorlige tanker om forgængeligheden i al jordisk højhed og magt, uden at bekymre sig om, hvad indtryk disse mindesmærker gjorde på de unge grever. Først da Magnus gabede alt for lydeligt, og de begge klagede over, at de kunne "slå knuder på deres maver af sult" fulgte han dem tilbage til hotellet og til det sildige middagsmåltid.

Således gik det en hel uge. Rom blev stadig større og betydningsfuldere for Sundby. De unge grever havde allerede mere end nok af al dens herlighed. Karnevallet ville de dog gerne se og så rejse til Neapel i fasten. Den "fromme sultetid", havde de hørt, skulle være allerkedeligst i Rom. De gjorde

imidlertid bekendtskab med en sær, men meget agtet ung englænder, der talte ligeså slet tysk og fransk som de selv, og i hans selskab lærte de, hvorledes man med en lejetjener kan se Rom og alle dens mærkeligheder på nogle få dage. Sundby opgav at bibringe dem den smag og sans, som dog ikke lod sig indpræke. Han så dem ypperligt komme ud af det med den stive, alvorlige lord Hardly, som altid filosoferede over skæbnen og var altid lige rolig og tilfreds. Han var en berømt musikalsk kunstdommer og lærd; men Sundby kedede sig over hans krasse determinisme og gik som oftest alene til ruiner, museer og kirker, mens greverne fulgte lord Hardly og morede sig over hans underligheder.

I karnevalsdagene så Sundby næsten slet intet til dem. Den storartede folke-maskerade fornøjede dem. De tumlede om med deres englænder i de lystigste masker, både til fods og til vogns, og overdyngede folk med "confetti", de små gibskugler, som den alvorlige englænder havde med sig i skæppevis. Den del af folkelegen, hvortil der slet ingen tale behøvedes, mente de at forstå allerbedst.

At grev Ferdinand under karnevalsløjerne dog også havde indladt sig i et lille romantisk eventyr, mærkede Sundby først den sidste karnevalsaften, da han selv var kommet hjem fra den store leg med små-lys på Corso, hvorved han uimodståeligt var blevet henrevet af den mægtige overgivenheds-strøm. Han hørte nu sang og guitarmusik udenfor hotellet. Han åbnede vinduet til sidegaden ved Corso og så et af de små karnevals-optrin, som undertiden finder sted på vejen til eller fra Corso-gaden, der er hovedskuepladsen for den store folkemaskerade. En græsk-kostumeret ung hyrde, med en særdeles kælen maske,

og en lille nydelig gartnerpige, med sort halvmaske, dansede den italienske folkedans, "saltarella", i sidegaden lige udenfor hotellet, mens et andet maskeret par, der syntes at forestille gartnerpigens gamle forældre, spillede på guitar og tamburin dertil, under en improviseret sang og under husfolkenes latter og klappen.

Sundby havde set grev Ferdinand gå ud i den arkadiske hyrdedragt og kendte nu hans ranke, lette skikkelse i den forelskede hyrde, der lod til at have fundet sit hjertes udvalgte i denne muntre, skælmske gartnerpige, som overøste ham med blomster under dansen og stedse mere og mere vidste at bringe ham til at røbe det store indtryk, hun gjorde på ham. "Gør som jeg! – bestandig som jeg!" sagde hun til ham, hver gang de mødtes i dansen, og han efterlignede ret smukt hendes bevægelser. Endelig tog hun halvmasken fra sit ansigt og svingede den i hånden. Hatten lod hun glide ned i båndet ad sin nakke, hvorved et meget nydeligt ansigt og lange, sorte hårfletninger kom til syne. Han gjorde troskyldigt det samme. Hun nærmede sit lille, skælmske ansigt til hans, ligesom hun ville indrømme ham en meget øm gunstbevisning. Den fristelse kunne han ikke modstå – og karnevalsscenen endtes nu med en dobbelt eksplosion. Under den gensidige ømme tilnærmelse, hørtes der et skraldende smæk – en raket fløj op fra den krans, hun med et stærkt smækkys havde trykket på hans hoved. En af de lange, sorte hårfletninger blev hængende om hans hals, og alle husfolkene med de to andre masker lo og råbte: "Bravo, Carlo! bravo, dreng!" Under den almindelige latter smuttede gartnerpigen ind ad porten til hotellet tilligemed begge de

andre masker, og Ferdinand kendte i gartnerpigen den lille, lystige dreng, der plejede at opvarte ham ved *table d'hôte*.

Ferdinand var blevet flov og rød, men skyndte sig at istemme hotelfolkenes latter, og det lykkedes ham at bringe de fleste af dem til at tro, at det hele også fra hans side havde været et aftalt og heldigt udført karnevals-optrin, hvori han med vilje havde spillet den forelskede, men listeligt gækkede hyrde.

Kort efter stod grev Ferdinand i stuen hos Sundby. Han kastede masken, hyrdehatten og den lange, løse hårfletning ærgerlig fra sig, men ville dog ikke lade sig mærke med sin ærgrelse.

"Bravo, Ferdinand! det gjorde du virkelig godt!" sagde Sundby.

"Ja! ikke sandt? – jeg tog mig ikke så galt ud?" svarede den unge greve i ligegyldig tone og bed tænderne sammen, "hjemme havde det ikke gået an; men her og i denne overgivne karnevalstid –"

"Her var det overmåde passende! det forstår sig! Men blev dit hår ikke svedet af raketten?"

"Å! nej – ikke synderligt! – Du så da nok, hvem min dame var? Det var et meget morsomt indfald af drengen – den satans Carlo!"

"Og han gjorde det ypperligt!"

"Forbandet ypperligt!"

"Men det må jeg tilstå: du gjorde det endnu langt naturligere," vedblev Sundby tørt: "når man ikke vidste, din elskede var en opvartningsdreng, skulle man have troet, du var virkelig forelsket. Du må dog ikke glemme at give drengen en

klækkelig drikkeskilling! Du høstede jo selv det største bifald af alle hotellets folk!"

"Ha! Sundby! dril mig ikke med den satans historie!" udbrød nu Ferdinand, "men hjælp mig at holde gode miner! Jeg var en nar! – Jeg blev som forhekset af den lille satan! – jeg troede, det var en dejlig, fornem frøken, der var blevet forelsket i mig; – men det kunne jeg dog nok have begrebet, når jeg havde tænkt mig om –"

"Det var for tidligt, mener du dog, at blive bekranset på gaden af frøkener og komtesser –"

"Å! skal jeg nu høre det igen? – Men ved du, hvad Magnus har for? Det er endnu meget galere –"

"Nå! hvad er det?"

"Han vil hjælpe vor englænder med at føre en virkelig nonne bort for ramme alvor? Er det ikke forskrækkeligt –?"

"Er de gale!" udbrød Sundby. "Hvornår skal det ske – og hvor?"

"Klokken tolv i nat – så skal vor englænder rejse – han tager til Neapel og sejler derfra til England. En dejlig, ung nonne i St. Claras kloster, hist ved de fire vandspring, har vekslet breve med ham derom. En gammel kælling har skaffet dem stævnemøder. Alt er aftalt og beredt. Magnus skal komme med hans rejsevogn og holde tæt ved det første vandspring. Resten besørger englænderen og den gamle kælling selv. Så snart han er kommet i vognen med sin skat, skal Magnus kun sørge for at skaffe ham en halv times forspring, inden nogen kan komme ud af klosterporten og forfølge dem –"

"Og hvorledes skal han hindre det? Han vil dog vel ikke holde hele klosteret i belejringstilstand med sin firhestepisk?"

"Det kan gerne være!" svarede Ferdinand og lo. "Han er jo et rent galt menneske, Magnus, når han en gang får noget i hovedet, som ingen andre vil tage sig på –"

"Vi gå derhen sammen lidt før tolv!" sagde Sundby. "Kan vi forebygge et sådant lovløst galskab, er det heldigt! I alt fald må vi sørge for at få Magnus i sikkerhed!"

"Jeg tager min sabel med! – Jeg skal hente dig i rette tid!" sagde Ferdinand og løb ud.

Sundby rystede på hovedet over sit vanskelige kald med at være de to ubesindige herrers mentor.

Lidt før midnat gik Ferdinand og Sundby, tæt indsvøbte i deres kapper, ud fra hotellet ved Corso henad sidegaden, der fører til "de fire vandspring".

"Det var en snurrig karl, den englænder!" sagde Ferdinand. "Han tror på ingenting uden det græske Fatum – siger han selv – og på sine drømme. Derfor er han lige godt fornøjet med alting. Hvad der sker er altid bestemt forud, siger han, og hvad han drømmer går altid på en eller anden måde i opfyldelse. Han har nu drømt, at han skal finde sig en kone her i Rom – at hun skal være ung og dejlig og uskyldig og komme ud til ham af et klostervindue. Dersom skæbnen nu vil have det, må det jo ske – siger han – og vil skæbnen have det noget anderledes – må det dog således være det rette. Det er ham alt sammen til pas. Man kan gøre, hvad man vil, eller også lade det være – siger han – det kommer alt sammen ud på ét. Det er en dum snak, at man skal bruge sin forstand. Man behøver slet ingen forstand i grunden. Verden står ligegodt alligevel. Skal man være vis eller

lykkelig, må man jo blive det, om man aldrig er så dum eller uheldig. Hvad der sker må dog ske, og det er det eneste fornuftige og rette –"

"Det er en god tyrkertro!" sagde Sundby. "Den har lord Hardly dog vel ikke præket dig og Magnus ind i?"

"Nej!" svarede Ferdinand, "men han ser så prægtig ud, når han rynker panden og præker derom med nogle af de danske ord, vi har lært ham. Både Magnus og jeg er da færdige at briste af latter; men vi må holde tørklædet for munden og lade som vi har hoste, for han er så grumme alvorlig."

Inden Ferdinand og Sundby var kommet halvvejen til "de fire vandspring", fo'r der en let rejsevogn med fire heste dem forbi, og på bukken ved siden af kusken kendte de stamherren, der nu ret syntes i sit es, mens han, med hel side og kraftig arm, svingede sin nye firhestepisk hen over hestenes hoveder og smældede.

"Vi må skynde os!" sagde Ferdinand. "Så du Magnus?"

"Ja vel!" svarede Sundby. "Jeg kunne nok vide, firhestepisken måtte med, når han skulle tage del i et romantisk eventyr."

Inden de nåede pladsen ved vandspringene og St. Claras kloster, stod grev Magnus ved det første vandspring ved siden af den åbnede rejsevogn og gav nøje agt på, hvad der foregik omtrent 40 skridt fra ham. Der var ganske stille på pladsen og intet menneske at se, undtagen en høj, mandlig skikkelse i en stor kappe, der stod nedenfor et åbent vindue ved en stor, skummel hjørne-bygning med røde mure og gammeldags gesimser. Den høje kappemand var hans englænder, den filosofiske lord Hardly. Magnus så to kvindelige skikkelser i det åbne vindue på anden sal, hvorfra der nedhang en rebstige og

blev nedhisset en temmelig stor kurv, mens der taltes med dæmpede stemmer ned til englænderen. Magnus så ham nikke og gribe kurven. Den høje, alvorlige mand, med det unge, men højtidelige ansigt, kom med lange skridt med kurven og bad Magnus sætte den ind i vognen.

"Æsker og kasser skal nu de damer altid have med, selv når de skal bortføres!" mumlede englænderen, "men det er uundgåeligt! det er nu deres skæbne, og den går ud over os andre!" Han gik hastigt tilbage til det åbne vindue med rebstigen, som der nu blev hisset en lille kasse ned fra. Englænderen syntes at gøre alvorlige indvendinger; men det hjalp ikke, og han tog mod kassen. Der blev nu holdt en tale til ham fra vinduet, som Magnus ikke kunne forstå noget ord af, men som endte med en lydelig latter, mens rebstigen blev draget op. Vinduet smældedes i – og begge de kvindelige skikkelser forsvandt pludselig.

I samme øjeblik forbavsedes Magnus ved at høre en lyd fra rejsevognen, som af et lille barn, der græd. "Hvad pokker er det? Der er bestemt et barn i kurven!" sagde han til englænderen, som nu kom farende med den lille kasse under armen.

"Jeg ved det!" brummede lorden, "*god dam*! Hun har drevet spot både med mig og den uundgåelige skæbne, den letsindige – den uhøviske kvinde! Hun har givet mig sit barn at bortføre, i stedet for sig selv, og let mig ud for min tro til hendes kærlighed og dyd. Nå ja!" tilføjede han og så ind i vognen, "således har altså skæbnen villet skaffe mig en virkelig ung, ren og uskyldig brud! – det var godt, jeg ikke fik den moralsk fordærvede moder! Er det virkelig et fromt og elskværdigt lille pigebarn, som hun siger – nu vel! så opdrager jeg mig en dydig kone af

hende aldeles efter mit sind! Se! her er hendes lille garderobe, min forud bestemte brud." Han satte den lille kasse ind i vognen og steg selv ind bag efter. "Det allerførste, jeg nu har at sørge for, er at få en amme eller i alt fald en ged, indtil videre. For sine penge kan man jo få alting! – Den første, den bedste jordemoder må vide råd! Farvel, *count* Høg! Tak for god assistance! Nu fik jeg dog den brud i Rom, jeg *skulle* have, og jeg har nu ingen forfølgelse at befrygte ved denne bortførelse! – *God damn*! – den har dog underlige indfald – den uundgåelige skæbne!"

"Ah! nu forstår jeg først det hele!" udbrød Magnus og anstrengte sig umådeligt for ikke at briste i latter: "det er altså Deres nonne – deres unge, uskyldige brud, mener jeg, pattebarnet, som skriger på en amme der i kurven?" Nu brød den tilbagetrængte latter voldsomt ud, uagtet Magnus holdt sit tørklæde for munden.

"*God dam*! Skæbnen er ikke at spøge med, min gode, letsindige ven!" brummede lorden, dog i ret godmodig tone. "Farvel! – kør til, kusk! og hold ved det første jordemoderskilt!" Vognen rullede allerede bort, da Sundby og grev Ferdinand nåede pladsen og så grev Magnus stå ved det første vandspring i den voldsomste latter. Det var dem ikke muligt at forstå et ord af, hvad han ville fortælle dem, mens han bestandig afbrødes af sin latter. Han holdt sin firhestepisk i hånden og slog et smæld udenfor klostervinduerne, så de klirrede. "Se så!" – sagde han, "det skal I have til ære for jeres dyd og gode indfald, I nonnetøjter!" Derpå tog han Sundby under armen og begav sig med ham og Ferdinand tilbage til hotellet, mens han undervejs, så godt, latteren tillod ham det, gav dem en sammenhængende

beretning om den fatalistiske englænders elskovs-eventyr, og hvorledes lord Hardly, ligesom han havde drømt, nu dog virkelig bortførte et ungt, ganske uskyldigt pigebarn af et nonnekloster i Rom, for en gang at få en dydig, engelsk kone efter sit sind – når han havde lært hende engelsk og hvad hun ellers endnu stod tilbage i.

"Du kom altså ikke til at sætte klostret i belejringstilstand!" sagde Ferdinand. "Hvorledes ville du have båret dig ad dermed?"

"Ih! det havde ingen sag været! Jeg havde bare fornaglet portlåsen med det søm, jeg har i lommen – eller holdt den lukket en halv time med begge mine næver. – Det var da intet hekseri! Det var dog en gang noget spænd! Men hvad har du haft for løjer i din kælne hyrdedragt, vindspiller?"

"Å! ingenting! – Jeg har kedet mig forbandet! lad os ikke snakke derom!" sagde Ferdinand hastigt med et bønligt sideblik til Sundby. "Der var ikke en eneste køn pige, der så til mig."

"Ikke det? da så jeg dig dog på Corso med en lille gartnerpige under armen, der klyngede sig nok så kælent til dig –"

"Å! hun? – Ja, hun var rigtignok ganske net; men hun var dog ingen rigtig – ingen fin dame – hende blev jeg også straks ked af." – Han hostede og vendte sig bort, for at skjule sin ærgrelse og forlegenhed.

Sundby reddede ham nu for broderens latter, hvis han fik mere at vide. "Skal jeg hilse Anton fra dig, Magnus?" spurgte han. – "Jeg skriver til ham, ved du."

"Ja, ja! hils ham mange gange!" sagde Magnus. "Bed ham snart komme til os i Neapel! – Jeg ville også gerne lykønske ham, som ridder af dyden, dromedaren og den store bjørn. –

Dog, nej! det er synd at drille ham dermed, når det kun er de andre, der har gjort ham til nar! – Sig ham, at vi rejser i morgen! Kl. fem kommer vi vel af sted?"

"Ja, lad os endelig komme tidligt herfra!" sagde Ferdinand ivrigt. "Jeg har fået nok af denne tossede by."

"Du fandt måske Rom mindre tosset," bemærkede Sundby, "når vi blev her, til vi alle havde fået øjnene rigtigt op for, hvad den betyder. Roma er en *virkelig* og fornem dame."

Ferdinand rødmede og kneb ham lidt i armen. "Sundby har bestilt vognen til kl. fem og med fire heste, Magnus! er det ikke prægtigt? – og denne gang skal du ikke vente på mig!"

I hotellet blev de lyst op til deres værelse af den lille, lystige Carlo. Han smilede polisk til grev Ferdinand, men var meget ærbødig.

"Jeg kendte dig straks på Corso!" hviskede Ferdinand ham i øret. "Det var en ypperlig spøg! du skal få gode drikkepenge!"

Sundby gik ikke til ro, før han havde skrevet et lige så venligt som alvorligt advarselsbrev til Anton og erindret ham såvel om "den skinnende påfugl", han vidste, den gamle professor så ofte havde hentydet til, som om Faustinas farlige øjne, der nu atter var blevet levende og truede med at berøve ham sans og samling.

Dette vennebrev og to lignende kom dog aldrig i Antons hænder. Derfor sørgede hans beundrer og leder, den snilde signor Spontani.

Trettende kapitel

Morgenen efter den sidste karnevalsaften i Rom vågnede grev Ferdinand først rigtigt, da han hørte Magnus smælde fra rejsevogns-bukken i gården op mod hans vindue. Hvor meget han skyndte sig med sin påklædning, måtte dog, som sædvanlig, broderen og Sundby vente noget på ham i vognen.

"Man skulle tro, han var en fin dame!" brummede Magnus. "Han kan aldrig blive færdig! – Men pas på, Sundby! han skal ikke dø i synden! – Jeg får en god ide!" Stamherren nikkede nu vel tilfreds og ventede tålmodigt, til broderen kom springende med sin slængkappe over armen.

I sin nylig anskaffede snorefrakke med militært snit, den røde, fiffige rejsehue, det fine, begyndende mundskæg og med den lange sabel slæbende efter sig, så den smækre, unge greve meget godt ud. Da han sad i den nedslåede wienervogn hos Sundby, stod Carlo blandt flere tjenere og et par skælmske piger ved vognen. Ferdinand skyndte sig at række den listige dreng en dukat. "Til tak for i går!" sagde han højt, "jeg kendte straks dine lukseøjne. – Hils dine værdige forældre! der er også en præmie til dem!"

Hans ære var nu fuldkommen reddet hos tjenerskabet.

"Ah! ham var det – den smukke, blonde løjtnant!" udbrød en af pigerne temmelig højt, da de rullede bort. "Gid jeg havde været i dit sted i går, Carlo!"

Dette udbrud af skønsomhed forsonede Ferdinand både med Rom og med karnevalet, og han morede sig ret over, at man tog ham for en rigtig rask officer.

"Jeg skal give dig en nød at knække, vindspiller!" råbte Magnus ned til ham fra bukken, så snart de var kommet ud af byen. "Jeg lavede en charade om dig, da jeg før blev ked af at smælde og vente på dig. Kan du gætte den?"

"Ja jeg kan, og uden at du behøver at sige mig den!" svarede broderen og lo, "dens opløsning er bestemt *Ferdinand*."

"Se! se! det var godt gættet – men jeg forsnakkede mig jo, det var ingen sag! Nu skal du dog høre den! Mit *første* og mit *andet* og – mit *hele* kan aldrig blive færdigt – mit *sidste* er kun et dårligt stykke af en *løjtnant*."

"Gud bevare's hvor du er tåbelig, dogge! du kan jo ikke engang stave mit navn rigtigt," sagde den yngre broder, mod sædvane noget ærgerlig og stødt: "skulle den charade passe, måtte jeg jo hedde *Færdignant* i stedet for Ferdinand."

"Ja så! var det så dumt? har jeg stavet så galt?" sagde Magnus nedstemt, og var blevet noget lang i ansigtet.

"Nej vist har du ikke, Magnus!" tog Sundby hastigt ordet. "Jeg vil forsvare din charade både fra kløgtens og ortografiens side, som Ferdinand er så stiv i."

"Det gad jeg dog nok høre!" sagde Ferdinand og så forundret på Sundby.

"Har han ikke i charaden meget kløgtigt angivet både din skødesynd og egenskaberne ved dit navn, som rigtigt passer til dig: – *Ferdi* kan jo, ligesom du selv, aldrig blive *Færdig* –"

"Nå ja," afbrød Ferdinand ham og blev rød, "men hvor vil han så hen med den snak om et stykke af en løjtnant – den sidste stavelse af mit navn? det kan jeg dog skrive uden fejl, og det ved jeg skal ende med *d*."

"Ganske rigtigt! men derfor kalder han jo også meget kløgtigt halen af dit navn kun et *dårligt* stykke af en løjtnant. *T* er jo en meget kraftigere endekonsonant, end det bløde *d* – og nu hvad det hele angår, betragtet både logisk og grammatisk, både filosofisk og æstetisk –"

"Det er nok! det er nok!" udbrød Ferdinand heftigt. "Jeg ser nok, du holder med Magnus og vil gøre ham så forfærdelig kløgtig og lærd, bare for at ydmyge mig og lade mig høre, jeg er for fin og blødagtig og sover for længe om morgenen – og holder for meget af pynt og bilder mig for meget ind af mit glatte ansigt og af mit adelskab og meget mere – men har dog aldrig gidet lære noget – det kan nok være! men det forsikrer jeg dig – jeg kan blive årvågen som en gårdhane, og hårdfør som en tyr, og flittig med, når jeg vil og når det skal være – og jeg vil ikke holde mig for bedre, end den ringeste –"

"Nå, nå!" afbrød Sundby ham, "den stærke vilje, du kan få, har jo hverken Magnus eller jeg tvivlet på."

"Jeg tror, Ferdinand har ret, Sundby!" råbte Magnus nu i sin allergodmodigste tone fra bukken, "jeg har dog nok været et fæ og stavet hans navn galt; hvad du siger om bløde eller hårde bogstaver, Sundby! og hvad Ferdinand siger om alle de fejl, han har, derpå har jeg slet ikke tænkt."

"Dogge! du er dog hundrede gange bedre end jeg!" råbte nu Ferdinand og sprang helt op på bukken til Magnus for at omfavne og kysse ham. Han havde derved nær revet kusken af sædet og gjort hestene gale. Magnus holdt dog fast på kusken og greb tømmen, han var i begreb med at tabe. "Gud velsigne dig, vindspiller!" råbte han, "men al den kærlighed går min sjæl ikke an, når man kører med fire! Herefter gør jeg aldrig

charader mere!" vedblev han, da han atter havde bragt hestene i rolig gang. "Hør, Sundby! du må love mig en ting! skulle jeg mod al formodning blive et vittigt hoved og fornøje mig med at gøre nar af folk og sige spydigheder om mine bedste venner, så tjen mig i at give mig en rigtig drenge-lussing, som den du var så god at give mig for tre år siden, da jeg var kommet for skade at sige noget, der gjaldt for en stor vittighed – jeg tror, det var om vor gamle professors abekatteløjer, som moder græd over –"

"I er dog to velsignede, prægtige mennesker!" udbrød Sundby, inderligt bevæget, og trykkede begge de unge menneskers hænder. Snart sang de nu begge lystigt. De fire muntre heste sprang i tøjet, og Magnus smældede over dem med sin pisk.

Man kørte nu gennem den store, øde landstrækning omkring Rom, som kaldes "Campagna Romana", forbi Ascanius' grav og det yndige Albano, forbi Pompejus' grav eller, efter et andet sagn, horatiernes og curiatiernes gravmæle. Sundby fortalte sine unge venner nogle af de store historiske bedrifter og sagn, hvorom ethvert bemærkelsesværdigt sted mindede ham. Ved Ariccia havde han fortalt dem det rystende sagn om fyrsten af Savelli, som ved en ringe hyrdes bryllup forelskede sig i bruden og dansede, nådigt nedladende, med hende, mens han smilende tilhviskede hende en nederdrægtig trussel mod hendes brudgoms liv, hvis hun ikke ville love ham et stævnemøde til midnat i lunden. Brudgommen mødte, efter sagnet i hendes dragt, og da fyrsten løftede brudesløret og troede at favne den unge, smukke brud, faldt han for dolken i den forklædte brudgoms hånd og blev den sidste af sin stamme – mens brudeparret lykkeligt undkom. Sundby havde fordærvet

det romantiske i sagnet ved den håndgribelige moralske tendens i fortællemåden.

"Den historie mener du nok, at et par unge, adelige lømler kan have godt af at høre!" sagde Magnus og nikkede. "Det var til pas til ham, den fornemme slyngel! Den hyrde var min tro både rask og snild."

"Men lumsk er det dog altid at støde dolken i livet på den, man lader som man vil omfavne," bemærkede Ferdinand, "og fej har han dog været, siden han forklædte sig."

"Enhver forklædning, der forveksler kønnene, er der noget misligt ved," sagde Sundby med en lun hentydning til Ferdinands lille karnevalsscene – men Ferdinands rødme og bedende blik bragte ham straks til at afbryde denne betragtning.

Ved Veletri fortalte Sundby hen ad aften om de gamle volscers tapperhed og blodige kampe, og dagen gik hastigt for dem alle.

Den følgende dags morgen rullede de hen ad stenvejen ved de berygtede pontinske sumpe, hvor de små, vilde, stikkelhårede bøfler ofte mødte dem og stirrede glubsk på dem med de fæle, ildrøde øjne, mens de dog veg sky tilbage for de raske heste. Ved vejen sad en enlig hyrde med sin spidspuldede hat, sit bleggule ansigt og sin gedeskinds klædning, på en stor sten, blandt sine geder, og delte sit tarvelige måltid med sin hund.

"De to har det godt sammen! Men her er stygt!" sagde Magnus og smældede. "Lad os komme herfra!"

De var kommet til et stykke af den gamle appiske vej og måtte standse ved en sten-cisterne, hvor den smalle vej var

spærret af en stor, besynderlig rustvogn, som der var gået noget i stykker på. Kusken måtte stige ned for at få rustvognen skubbet til side. Grev Magnus greb tømmen og tæmmede de urolige heste. Kusken havde vanskelighed ved at skaffe plads og blev skammeligt overfuset af en lang, mager mand i en grå, lurvet kappe, der stod ved siden af rustvognen. Da Magnus endelig kunne lade hestene gå frem, og han kom tæt forbi rustvognen, kendte han den. Han så, den var fuld af abekatte, som snerrede og strakte kløerne ud efter ham. Nu fik han øje på manden i den grå kappe og kendte ham fra dampskibet fra Triest. "Ha, se! Abekatmanden! – Banditten!" råbte han og løftede sin pisk, "ham, der stak Anton!"

Både Sundby og grev Ferdinand kendte også den gule, skelende karl i den lasede kappe, som de vidste havde bibragt Anton hint dolkestik. Ferdinand greb uvilkårligt til sin sabel.

"Giv jer ikke af med ham!" advarede Sundby. Magnus kunne dog ikke lade være at true ham med pisken. "Din lumske satan!" råbte han. "Du skulle rigtignok have stryg! – det var bedre, *du* sad i abeburet og dine stakkels marekatte var fri! Fy, bandit! hvor du skeler fælt!"

Vognen skulle tæt forbi abekatføreren. Ordet *bandit* syntes han at have forstået. Hans hyæneansigt var blevet hvidgult; hans hånd fo'r til dolken ved hans bryst, og han syntes i færd med et spring op på vogntrinnet, i det øjeblik den brede rejsevogn langsomt rullede ham forbi. Men han betænkte sig hastigt, greb en flintesten fra vejen og udkylede den med voldsom kraft lige efter hovedet på Magnus. Den strejfede dog kun hans kasket. Kusken var atter kommet op ved hans side og havde grebet tømmen. Magnus smældede nu med den lange

pisk hen over forløbernes hoveder, og da han så stenen flyve hen imellem dem, gav han piskesnerten et sving tilbage, så den ramte banditten ansigt og snoede sig om hans hals. Idet Magnus nu rykkede kraftigt til for at få snerten løs, styrtede banditten hovedkulds ned på stenvejen og slæbtes nogle skridt efter vognen.

"Hilledød!" råbte Magnus, "det var næsten for drøjt."

Sundby og Ferdinand så forfærdede tilbage.

"Han er på benene igen!" råbte Ferdinand, "han fejler ingenting – han rækker tunge!"

Magnus så dog, der var blod på piskesnerten, og han tav alvorlig, mens han endnu et par gange så sig noget uroligt tilbage. "Nå ja! stor skade har han vel ikke fået!" sagde han endelig beroliget, "han prøver, hvor langt han kan stritte!"

Kusken så betænkeligt på sin sidemand. "Tag Dem nu i agt, signor englænder!" sagde han, "den karl rejser samme vej som vi; han er ikke god at have til uven!"

"Det vil jeg dog hellere end have ham til ven!" svarede Magnus, som nogenlunde havde forstået kuskens mening. "Nu fik han dog en lille forsmag på den strikke, der venter ham! Det har han nok fortjent for Anton Knudsens skyld –"

"Og ved han, det var en grevelig stamherre, der gav ham den forsmag på strikken, må han naturligvis anse det for en stor ære," sagde Sundby fortrydeligt. "Hør, Magnus!" tilføjede han, "den firhestepisk kunne dog let givet dig patent som en meget duelig bøddel!"

"Fy for fanden!" råbte Magnus og kylede pisken hen ad vejen, som den havde brændt ham i hånden. "Se så!" vedblev han, "nu er min bedste fornøjelse i verden forbi! Jeg må nu se, jeg hitter

på noget andet at forslå tiden med! – et anden slags lidenskab, Sundby! ikke sandt? – en anden slags begejstring kunne ikke være af vejen?"

"Ja vel!" svarede Sundby, "helst en begejstring, der er lidt ånd i! Hvad siger du om den kærlighed, der agter levningen af Guds billede selv i forbryderen? En ædel mand behandler selv ikke det foragteligste menneske som et vildt dyr –"

"Således ville jeg ikke have snertet nogen ræv," sagde Magnus. "Han var rigtignok et fælt udyr; men det var dog for groft! jeg havde jo nær fået hans hoved med i det ryk. – Du har dog ret!" vedblev han efter et alvorligt ophold: "kan Vor Herre lade sådan en rad beholde sit hoved, så kan jeg vel også! Men det kan jeg ikke forstå, Sundby! skulle sådan et lumpent banditfjæs endnu have den allermindste lighed med Vor Herres ansigt?"

"Det må der andre øjne til at se end vore!" svarede Sundby, "men når vi ser os selv i spejl, enten det er legemligt eller åndeligt, kunne vi vel også, med rigtig ydmyghed, lede efter gudsbilledet –"

Magnus stod nu længe tavs. Ferdinand syntes også at sidde i dybe tanker, han strøg undertiden sit lille, håbefulde overlæbeskæg, og efterhånden opklaredes hans ansigt. "Hør, ved du hvad, Sundby!" sagde han og nikkede, "når mit skæg bliver noget stærkere, vil jeg rage det ligesom på det billede, du holdt så meget af i moders stue – det, hvor han synker under korset! Sådan er det nu jo også mode i Rom."

"På det billede var der jo intet kunstigt raget skæg!" svarede Sundby med et halvvemodigt smil. "Vil du ligne Vor Herre, min unge ven! vil jeg for resten råde dig til at begynde fra *inden* og

uden alle toiletkunster! Det var noget, de gode, unge kunstnere i Rom også skulle betænke!"

Enhver henfaldt nu i sine egne tanker, mens vognen rullede bort fra de pontinske sumpe, forbi Castellazios store ruin og forbjerget Circello, hvortil myten om den forføreriske troldkvinde, Kirke, og sirenernes lokkende sang knytter sig. Sundby kendte stedet efter beskrivelserne; han greb dog ikke denne lejlighed til nogen pædagogisk advarsel til sine ufordærvede venner mod den sydlige naturs fristelser. Deres friske livslyst havde ingen farlig retning. Det lod ikke til, at sydens toner og yppige skikkelse for dem ville blive til sirenesange og Kirke-tryllerinder. Men ikke uden bekymring tænkte Sundby nu på Anton og på de åndelige farer og lidelser, denne hans kæreste unge ven nærmest var udsat for i den skønne Fioribellas og hendes listige broders selskab. Fra Neapel agtede han at sende ham et brev i møde til Florents.

"Havet! havet!" råbte nu Magnus og klappede, så hestene sprang. Ferdinand jublede også ved det kære, herlige syn, og Sundby delte deres glæde. De nærmede sig den prægtige havkyst ved Terracina og sang: "Kong Christian stod ved højen mast".

Dagen var imidlertid næsten rullet hen. Snart så de dens sidste solstråler oplyse de storartede ruiner af Theodoriks borg på det høje fjeld. Sundby fortalte om den mægtige østgoterkonge, hvis navn også, som Didrik af Bern (dvs. Verona), var de unge grever bekendt fra et par kæmpeviser, de havde hørt af en gammel røgter på Høgholm.

"Det var da morsomt!" udbrød Magnus, "har han levet her? Hvor længe er det siden han døde, den gamle konge? – Så der

oppe har han siddet og fortrudt, at han havde slået sin bedste ven ihjel? – hvor længe er det siden, Sundby?"

"Vel tretten hundrede år," svarede Sundby.

"Det var som pokker! – og det kan skribenter og visemagere og lærde folk huske så længe! De karle må da have en satans hukommelse," bemærkede Magnus, med et beundrende udtryk i sit store ansigt. "Det gad jeg dog nok komme op og se, hvor han har siddet og sørget, den gamle ørn! – Tænk, Ferdinand! havde han levet nu, havde han været *tretten hundrede* år gammel."

"Foruden hele hans levetid!" sagde Ferdinand og lo, "for Sundby har nok regnet fra hans dødsår; men så gamle kan vi jo også blive efter vor død, når vi giver tid."

"Du har ret, vindspiller! men dygtig gammel bliver han dog altid – og jeg vil derop!"

Da de steg ud ved værtshuset i Terracina, trak der et uvejr op over havet. Lige over for stod det mørke fjeld med sin ruin.

"Jeg går der op straks! vil du med, vindspiller?" sagde Magnus og trak broderen til side. "Men du må ikke snakke om det til Sundby! Jeg vil ingen snak have om at bie til i morgen tidlig! – så skal vi rejse videre – og så bliver der intet af –"

"Det kunne være morsomt nok!" svarede Ferdinand, "men det er så mørkt og ser ud til et forskrækkeligt vejr. Vi kender jo heller ikke vejen, og der er jo tit gavtyve og banditpak i sådanne gamle røverborge –"

"Er du bange, vindspiller! og du er jo dog en hel krigsmand med slire ved lårbenet! Nu vel! så går jeg alene!"

"Jeg følger med!" sagde Ferdinand, og de skyndte sig straks over vejen til en fjeldsti, der syntes at føre op til ruinen.

Sundby havde, som sædvanlig, bestilt værelser og hvad der behøvedes til at overnatte. Han savnede ikke de unge grever, før det uvejr brød løs, som nu var kommet nærmere, og han hørte med stor uro af staldkarlen, at man havde set de to unge herrer straks springe op ad stien imod fjeldborgen. En anden fornem herre og hans tjener havde for tre timer siden gjort det samme, hed det; men man havde frarådet det; for i den sidste tid var det ikke rigtigt fat der oppe. Enten det var spøgelser eller røvere, vidste man ikke; men ingen gik ellers der op i denne tid, mindst mod natten.

Uvejret tiltog, både med storm, skylregn og torden. Det brusede vildt fra det oprørte hav. Den mørke fjeldborg blev stedse sortere og oplystes kun af og til af de stærke lyn.

Sundby betænkte sig ikke længe. Da hverken kusken eller nogen karl fra herberget for nogen pris var at formå til at gå med ham, lånte han en stor knippel af staldkarlen, svøbte sig i sin kappe og begav sig ene ud på den mørke, stejle fjeldsti.

Fjortende kapitel

Mens Sundby med sikre, kraftige skridt fulgte fjeldstien, der vel ofte forsvandt for hans øjne, men dog altid igen oplystes af de hyppige lyn, havde Magnus og Ferdinand i deres iver forvildet sig og var kommet til en stejl skråning af fjeldet ud mod havet, hvor der ikke var spor af menneskefod, og hvor kun den vilde stenged syntes at kunne få fodfæste.

"Det er galt, Magnus! det er umuligt! du brækker halsen!" råbte Ferdinand uroligt, "jeg siger dig jo, vi skal til højre, hvis vi endelig vil der op; men kunne vi nu kun finde ned igen, var det klogest!"

"Vist ikke!" svarede Magnus, der var et godt stykke foran ham. "Jeg fik dig herom med vilje: – den dumme sti fik jo aldrig ende – fra denne kant kan vi jo se borgen over os hver gang det lyner!"

"Men vi kan ikke klatre som katte! – Det er ikke til at holde ud! jeg falder hvert øjeblik over den forbandede sabel. – Jeg tror, jeg smider den!"

"Kom! jeg skal bære den!" råbte Magnus og blev stående, til han havde modtaget sablen. "Nu ingen kællingerier! følg mig kun lige i hælene! og hold dig fast ved mig, når du glider! – Skulle vi nu give tabt og vende om som nogle narre! – Det var en evig skam! Nu er vi jo langt over halvvejen! Vi skyder her fortræffelig genvej!"

"Ja, Per Gantes genvej [Note 1)]!" mumlede Ferdinand fortrædeligt. "Der er dog ingen udveje med dig, Magnus! hvad du vil, det vil du, om det aldrig er så pinende galt!"

"Se nu da!" råbte Magnus lystigt og svang sig op på et klippestykke, "hvad siger du nu? – kom! lad mig få dig ved hånden! rask til!" Han hjalp Ferdinand op på det bredere fjeldstykke, han selv stod på, og her så de nu de store borgruiner så nær ved dem, at de kun behøvede at klavre et par hundrede skridt endnu for at være der. Men den del af fjeldskrænten, de havde tilbage, var langt stejlere end den, de havde besteget, og uvejret tiltog i en frygtelig grad.

"Jo, du har ret, Magnus! nu kunne vi være der i en hast, når vi bare kunne flyve! Du har dog aldrig i sinde at krybe derop?"

"Jo, det har jeg rigtignok! og det skal nok gå! Lad os se, hvad din slire duer til!" Dermed trak Magnus sablen ud og lod skeden falde. De hørte den klirre mod stenene dybt under dem i en uhyre afgrund, som et stærkt lyn nu først viste dem lige ved deres fødder, mens det stærkeste tordenbrag, de nogensinde havde hørt, ligesom rystede hele fjeldet.

"Jo, her er rigtignok rart, Magnus!" sagde Ferdinand i halvt fortvivlet lystighed. "Det var et prægtigt indfald af dig!"

"Her kan vi ikke blive stående!" sagde Magnus, "op *må* vi! nu drattede jo hele den vej, vi kom fra!"

Ferdinand så sig tilbage – et stort fjeldstykke var styrtet ned, og der gabede et dybt svælg bag ved dem.

Magnus huggede hastigt med sablen nogle enebærbuske om – han borede sig hist og her et lille fodfæste, hvor der var en blødere masse mellem stenene. "Skynd dig! følg mig skridt for skridt! stik kun en tå ind, hvor jeg har boret! – hold dig fast ved buskene! – det må gå! kan du ikke se, så bi et øjeblik til det lyner igen! se nu!"

Med stort besvær og fare for at styrte baglæns ned i det gabende svælg, lykkedes virkelig denne sidste halsbrækkende stigning. Yderst anstrengte, stod de begge på en bred, flad klippegrund. Lige over for dem lå de mægtige borgruiner.

"Ja, nu er vi her!" sagde Ferdinand og drog vejret dybt, "men hvad skal vi her? Det er jo alt sammen den tåbeligste narrestreg! og hvordan kommer vi tilbage?"

"Vær intet vrøvlehoved, Ferdinand! ville du ikke have været med, kunne du være blevet tilbage! Her er vi jo ved målet! vi står jo lige for den gamle konges borg – og der ind vil jeg nu! – Jeg vil se, hvor han har siddet, den gamle ørn, der var *tretten hundrede år* gammel – hvis han levede endnu – det forstår sig! – Jeg vil se, hvor han har siddet med sit grå skæg og sørget over sin gode ven, han havde slået ihjel. Jeg har ret haft ondt af ham, den gamle! det må være det allerværste, der kunne hændes en ærlig karl!"

"Se!" udbrød nu Ferdinand, "lys! ild! det blusser op derinde! det er et helt bål!"

"Ah! det ser prægtigt ud!" udbrød Magnus fornøjet, "og der må være folk! – det er jo ypperligt! Kom! Lad os kun gå efter lyset!"

"Men om det nu var gavtyve eller røverpak?" indvendte Ferdinand betænkeligt.

"Å! det har vel ingen nød! i alt fald jeg *vil* der ind og se mig om! Vi må jo også en anden vej tilbage – og her er ingen anden. Nu er vi jo dog midt i det! – Kun rask til! følg kun mig!"

De havde imidlertid begge fået udpustet. Magnus gik frem med så stærke skridt, at broderen næppe kunne følge ham.

De var kommet ind under nogle halvt nedstyrtede hvælvinger, der syntes at hænge fast ved nogle levninger af store murpiller. Alt var overgroet med buskværk og nedhængende rankeplanter. Den lysning, de fulgte, forsvandt af og til igen og skjultes af fremspringende ruiner, når de måtte gå til side for de vildt henstyrtede murbrokker. Endelig stod de under en afbrudt bue, hvorfra de tydeligt kunne se det blus, de havde fulgt. Det var et stort bål, der oplyste en anden endnu større hvælving – og nu kunne de se fem høje mandlige skikkelser bevæge sig i den store, oplyste hvælving og kaste lange slagskygger hen over de skarpt oplyste mure. To andre mænd lå udstrakte på jorden ved deres fødder. Midt på gulvet lå der en stor sten, ligesom kapitælet af en søjle, der lod til at tjene dem til bord. Derom bevægede sig fire af de høje skikkelser med heftige armbevægelser og klappede i hænderne ligesom de ville danse. Den femte havde sat sig på en lavere sten med en guitar i hånden. Han spillede og sang. De andre lo nu og dansede. De sang allesammen med vilde, kraftige stemmer, mens en af dem tog en dampende kedel fra ilden og satte den op på stenbordet. – Med store bægre i hænderne drak de nu alle. Musikken og dansen blev vildere. Et par kvindelige hoveder tittede frem fra hvælvingens mørke baggrund – og med flagrende lokker og vild, mænadisk jubel fløj der et par nymfelette kvindeskikkelser i armene på to af de raskeste dansere.

"Lystige folk!" sagde Magnus, "og her kan vi få noget at leve af!"

"Det er tatere og røverpak!" hviskede Ferdinand, "ser du? – de har jo sabler og pistoler ved bælterne! – og se! der blinker bøssepiber ved muren! – hvad skal vi gøre!"

"Ih! lad os gå ind til dem! Vi har jo ingenting gjort dem! Vi har jo lov til at se os om her lige så godt som de! – hvad skulle de gøre os?"

"Å! ingenting! kun slå os lidt ihjel eller binde os, for at plyndre os ud, som de sagtens har gjort ved de to, der ligger på gulvet og vrider sig; for mod de fem lange karle kan vi dog næppe stå os. – Lad mig nu dog få min sabel igen!"

"Men hvad skal jeg så have?" sagde Magnus. "Nej, bliv du her og skjul dig! så går jeg først alene der ind og ser, hvordan det hænger sammen! Skulle det så være røvere, og skulle de få bugt med mig – nå, så kan du måske finde tilbage og hente hjælp –"

"Nej!" råbte Ferdinand ivrigt og rev ham sablen af hånden, "sliren er min, og jeg går foran! – så kan du skjule dig og skaffe mig hjælp, når det kniber!"

Inden Magnus kunne hindre det, havde Ferdinand gjort en halv snes spring over sten og murbrokker og stod pludselig, med den blanke sabel i hånden, midt i den store hvælving, hvor han meget stærkt oplystes af blusset.

Magnus stod et øjeblik ubestemt. Han så, hvorledes hans broder hilste med sablen, ligesom en officer ved en parade, og syntes at tiltale de fremmede med ridderlig høflighed. Men næsten i samme øjeblik så han, hvorledes danserne slap deres damer – og de fire høje mænd styrtede sig over broderen, mens den femte kastede sin guitar og ilede til. Han hørte dem larme og skrige, som rasende – han så sablerne blinke og sin broder falde overvældet til jorden. – I samme nu sprang han frem og styrtede sig med et vildt brøl ind imellem de forbavsede røvere. Han greb en af bøsserne, der stod ved muren, og slog drabeligt om imellem dem med kolben. Pigerne skreg og løb bort.

Guitarspilleren havde også grebet en bøsse. En af røverne, der lå over Ferdinand, havde rejst sig. De syntes alle forfærdede; men de mandstærke karle lod sig ikke længe forbløffe. De så snart, deres rasende angriber var ganske ene. Mens en af dem endnu havde travlt med at binde arme og ben sammen på Ferdinand, kastede de fire andre sig på en gang over Magnus. To af dem fik han stødt fra sig med bøssekolben, men fik nu selv et sabelhug over armen, og, efter en kort, fortvivlet modstand, lå han afvæbnet og bunden på gulvet ved siden af sin broder.

Uvejret rasede nu allervoldsomst. Det var et af hine forfærdelige tordenvejr, som nordboen ikke kender, men som man er temmelig vant til i syden. Lynene kommer så hyppigt på hverandre og fra så mange sider på en gang, som om hele himlen står i flammer, og tordenskraldene samler sig til en eneste, hele timer vedvarende buldren.

Sundby havde aldrig oplevet et så stort og opløftende natursyn. Han gik frem med faste og hastige skridt ad den stærkt oplyste fjeldsti, men måtte undertiden samle hele sin åndskraft, for ikke at overvældes af den store naturmagt, han beundrede. Hans uro for hans unge venner hindrede ham i rolig nydelse af det opløftende naturoptrin. Det faldt ham dog ikke ind, at de havde forladt den eneste sti, der syntes at føre til ruinen, og han håbede vist at finde dem der oppe i ly af de mægtige mure.

Vejen var imidlertid meget længere, end han havde forestillet sig. Stien snoede sig i de forskelligste retninger og syntes mere at tjene gedehyrderne til græsningssti end være anlagt for

nysgerrige rejsende, der ville bese borgruinerne. Den førte dog bestandig nærmere op mod borgen, som man næsten bestandig havde for øje. Endelig havde Sundby kun nogle hundrede skridt tilbage og var nu kommet om til den venstre side, nærmere havet, hvorfra han også kunne se ildlyset i den store hvælving. Tordenvejret var nu aftaget. Lynene forsvandt fra den mørke himmel, der stedse blev sortere. Tordenbulderet tabte sig i en fjern brummen. Han kunne nu næppe øjne stien, men måtte føle sig frem med sin knippel, for ikke at træde ud i de dybe kløfter. Uden lysningen fra ruinen ville han ikke have fundet vej. Omsider stod han under en uhyre levning af en hvælvet, med fjeldstykker opmuret port. Gennem den kom han til resterne af en buegang, der førte ham hen til den af bålet uoplyste baggrund af den store hvælving. Her skimtede han to kvindelige skikkelser, der lå henstrakte på et leje af mos og i stillinger, der røbede en aldeles beruset tilstand. De sov hårdt, og han skred dem forbi. Det var, som natten selv bluedes ved den nedværdigede kvindehøjhed og drog sit slør over disse ulykkelige skabninger, som et mat refleksIys fra den sorte, ildbelyste mur kun gjorde kendelige.

Sundby hørte nu sang og guitarspil. Han trådte hen under en fremspringende pille-ruin, hvor han, uden selv at bemærkes, kunne overse største delen af hvælvingen og høre sangen. Det var en ung, smuk mand, der sang. Han havde et kækt, nøddebrunt ansigt, med tungsindige, men noget slappe og forvildede træk. Hans kulsorte lokker ringlede sig ned under en høj, spidspuldet hat, der var prydet med røde silkebånd. Han sad skødesløst på en væltet søjlekapitæl, med det ene ben over knæet og med sin guitar på skødet. Han ledsagede med enkelte

akkorder et slags romance, som han dels syntes at hente fra den gamle italienske folkepoesi, dels at udsmykke med nye, øjeblikkelig digtede tillæg. Lige for ham sad eller lå en gruppe af fire, omtrent på samme måde prydede, unge mænd, med sandaler, korte, vide benklæder og lange gamacher, store, spraglede silkebælter, med pistoler og sabler, og korte manchesters-trøjer, hvorover den brune kappe hang dem skødesløst henkastet over den ene skulder. En sad med begge albuer på knæene og hovedet støttet til begge hænder. Et par andre hvilede på hinandens skuldre, mens de ligesom ubevidst legede med deres dolke. De stirrede alle med spændt opmærksomhed på den begejstrede sanger. Magnus og Ferdinand såvel som de andre to fanger lå på sangerens højre side og sled i deres bånd; men ingen af dem kunne Sundby se; de skjultes af den samme murkant, der kastede sin skygge over hans ansigt og skjulte ham for deres nu romantisk stemte beherskere.

Såvel af forsigtighed som af nysgerrighed og stigende deltagelse for den smukke, gribende romance, var Sundby blevet stående stille som en statue. Han havde kastet den våde kappe af sig og lyttede opmærksomt til sangen, hvis indhold han omtrent forstod. Det var en heltesang om kong Theodorik og hans store, mageløse bedrifter; men efterhånden gik det over til en skildring af hans berømte ven, den store lærde og digter, Anicius, Manlius, Severinus, Boëthius, som snart benævnedes med det ene, snart med det andet af disse navne. Han beskreves som en høj, alvorlig mand, med et stolt og roligt åsyn, og som en indviet i alle magiske og hemmelige videnskaber. Sangen beskrev den magt, han udøvede over

konger og fyrster, som over Italiens folkeslag, ved sin visdom og retfærdighed, ved sine kundskaber til de gamle grækere og ved sit mageløse herredømme over det herlige digtersprog, hvori han kunne "trøste enhver ulykkelig med himmelske tanker og selv fremkalde de dybeste og ædleste følelser i den forhærdede morders sjæl". Sangeren var synligt bevæget. Han skildrede nu denne store vismands kærlighed til folk og konge, og hvorledes kong Theodorik hædrede ham og satte ham ved sin højre side. Men nu faldt sangeren ind i en mørk, tungsindig tone. Han skildrede den gamle kong Theodoriks tungsind og mistænkelighed, der bragte ham til at tvivle på al sandhed og troskab og kærlighed i verden – hvorledes han lyttede til den store vismands fjender og lod ham fængsle som oprører i Padua. "Der står endnu det mørke tårn," sang han, "hvor vor store Boëthio sang sin guddommelige svanesang, da kongens bødler fo'r ind til ham hin mørke oktobernat, og stødte deres dolke i hans bryst på den forblindede konges befaling. Men fra hin nat havde den store konge ingen ro," vedblev han, "*her* sad han, gammel og grå – her, hvor jeg nu sidder, og der randt store, blodige tårer på hans kind. Severino Boëthio! råbte han, min sidste, min eneste ven! Dit uskyldige blod brænder i luestrømme over mit hoved – din udødelige ånd træder her for mig hver nat og indstævner mig til regnskab for den evige faders trone! – *Der* står du! – *der* står du! – jeg ser dig! – og *her* skal du fremtræde hver nat, fra århundred til århundred, og forkynde dom og gengældelse over mit folk for de misgerninger, de har delt med deres største konge, indtil tyrannernes slægt er udryddet på jorden – til mit herlige Italia er samlet og fri – til Boëthios ånd er forsonet med sin konge –

til denne borg er styrtet i grus og der ikke er sten på sten tilbage af denne morderhule!"

Sangen havde gjort et mægtigt indtryk på tilhørerne. De stirrede på den begejstrede improvisator med tindrende blik, og det var tillige, som en uhyggelig følelse af deres eget forvildede liv havde grebet dem. Også på Sundby havde sangen gjort et stærkt indtryk; men han følte sig opløftet derved. Det var ham, som den mægtige folkeånd her rørte sig, der gennem århundreder er gået igennem Italiens folkeslægter og – ligesom hin store konge – higer efter fred og forsoning med sin bedste, af folket selv myrdede, men dog udødelige ven, med retfærdighedens, sandhedens og frihedens genius i folkets eget bryst.

"Ja, ja visselig! den tid skal komme!" udbrød Sundby med uvilkårlig begejstring og trådte frem i reflekslyset ved den gamle mur, "den store Boëthios ånd skal vende tilbage til sit folk, og et nyt Italien skal opblomstre så vidt som Theodoriks store scepter var udstrakt!"

Han sagde disse ord på italiensk. Der var en alvor i hans blik og en højtidelighed i hele hans åsyn og høje skikkelse, som forbavsede.

"*Boëthio! Santo Boëthio! Ora pro nobis!*" råbte de forfærdede italienere og sank på knæ.

Sundby studsede og blev stående uden øjeblikkelig at fatte, hvad denne tilbedelse skulle betyde. Han mærkede først det overtroiske indtryk, hans pludselige fremtrædelse og hele personlighed havde gjort på disse bjergets vilde sønner, da han så dem med tilhyllede hoveder styrte ud af ruinerne og forsvinde.

"Sundby, Sundby! tag kniven på bordet og skær os løs!" råbte nu Magnus.

"Skynd dig og hjælp mig det sidste bånd af!" råbte Ferdinand, "lad os komme op og få riflerne fat, før de kommer tilbage!"

Nu så først Sundby sine unge venners tilstand. På et øjeblik var deres bånd overskårne, og de stod, vel bevæbnede med røvernes våben, ved hans side.

"Her er to til!" råbte Magnus, "og det er et par gamle bekendte!" Han skar nu selv båndene over på de to andre fanger. De rejste sig, overraskede, dog med sky, mistænkelige blikke. Sundby kendte med forbavselse sin befrier fra fængslet i Venedig, den såkaldte Ludovico Speranza, og den bortrømte tyske tjener, Conrad.

"Vi er kvit!" sagde Speranza koldt. "Jeg giver Dem Deres ed og løfte tilbage, signor! – Kom, Conradino! – Farvel, mine herrer! Vil De levende ned af bjerget, så følg vore spor!"

Sundby betænkte sig ikke på at følge dette råd. Han greb hastigt sin kappe og knippel. Mellem sine to vel bevæbnede unge venner forlod han de mørke ruiner i samme retning som Speranza og Conrad, der gik foran i nogen frastand. Ingen af de to vejvisere så sig tilbage, og Conrad havde ikke set nogen af sine forrige herrer i øjnene. De havde klogeligt forsynet sig både med våben og med fakler.

Såvel Magnus som Ferdinand havde i hast drukket den kære Sundbys skål i den gode, endnu varme, kryddervin, røverne løb fra. Sundby havde også styrket sig derpå. Ingen af brødrene havde noget betydeligt sår. Magnus behøvede kun et nyt ærme og et stykke engelsk plaster, forsikrede han på de andres omhyggelige spørgsmål.

"De havde drukket tæt, de karle!" sagde Ferdinand lidt kry, "de fægtede kun dårligt, og man kunne prikke dem på øjnene."

"Så var det jo en skam, de fik bugt med os!" sagde Magnus. "Men så kan jeg forstå, hvorledes de kunne tage vor gode, mandhaftige Sundby for deres hellige jomfru."

Tilbagevejen til Terracina var en halv times sag. På vejen fik Sundby brødrenes hele ravgale eventyr at høre, og han måtte mere prise lykken og et heldigt sammentræf af omstændigheder for deres frelse, end deres og sin egen kløgt.

"Det var dog en lykke," sagde Magnus, "at de gavtyve fik i sinde at høre gamle viser! Den lange historie om deres gamle konge og hans gode ven ville de jo høre til ende – inden de holdt råd, om vi skulle slås ihjel eller slippe med at plyndres. Skade, at jeg ikke forstod visen om den gamle konge! det var dog kun for hans skyld, jeg ville der op."

"Den skal jeg nok fortælle dig indholdet af!" svarede Sundby. "Det var dog i grunden folkepoesien og den gamle overtro, I kan takke for jeres unge liv denne gang – næst den herre, naturligvis, som er alle dårers formynder."

Ovenpå dette anstrengende eventyr var nu vederkvægelsen og hvilen i Terracina dem alle tre særdeles velkommen. Men Ludovico Speranza og hans "Conradino," satte sig straks i deres rejsevogn og forlod herberget i stor hast.

Femtende kapitel

Uden flere eventyr nåede Sundby med de unge grever Høg Neapel. Her fo'r de nu hver dag, som oftest til vogns, om i staden og dens paradisiske omegn. De gjorde udflugter til Sorrent og Amalfi, til Capri og Ischia, og de så det syditalienske forår i al dets herlighed i den mest fortryllende natur. Uger og måneder rullede hen, uden at de mærkede det. Her fik de unge herrer ikke tid til at kede sig. Sundby følte sig her for første gang så aldeles henreven af den ydre verdens skønhed, at han ikke savnede sine stille sysler i studerestuen og ved pulten, mens åndens dybe liv i hans indre dog var i en uafladelig bevægelse.

Hver aften besøgte de sædvanligvis St. Carlo eller et af de mindre teatre, og altid samlede. Siden de sidste begivenheder, især det fatale møde med banditten på vejen gennem de pontinske sumpe, ville Sundby ikke gerne nogen dag forlade de unge mennesker. Her egnede også det hele liv sig mest til selskabelig forening på de mangfoldige smårejser både til søs og til lands. Endnu havde de ikke besteget Vesuv. Derom erindrede dog Magnus, hver gang han så den rygende vulkan i frastand. At komme der op, var hvad han allermest længtes efter. Hidtil havde den ene herlige udflugt efter den anden draget dem til de andre naturherligheder i den uendeligt rige omegn. Så snart de nu havde set det berømte Pestum, skulle Vesuv bestiges.

En aften sidst i juli kom de temmelig sildigt tilbage til Neapel efter flere dages udflugt – også til Pestum, som var det eneste sted, hvor begge de unge herrer havde kedet sig, mens Sundby

havde beundret de store, mærkelige bygningsminder fra oldtiden.

"Det var stygt!" sagde Magnus, "der var øde og bart. Jyllands heder syntes mig meget kønnere. Hvad rart er der ved nogle gamle murstenspiller på en øde, sveden mark? Det kan jeg ikke begribe, hvordan nogen kan blive så andægtig over. Har det været smukke afgudshuse en gang, så kan det have været meget rart for det hedningepak, der den gang har levet; men vi er jo kristne folk. Vi måtte sagtens kunne bygge nogle nye og meget smukkere kirker for den rigtige Vor Herre, og hvor man i det mindste havde tag over hovedet!"

Ferdinand nikkede bifaldende; men Sundby tav. Han havde opgivet at ville meddele dem sin egen begejstring for hedenoldets storhed.

Da de nu, på vejen til deres hotel i Neapel, kom forbi St. Carlo-teatret, så de den store bygning oplyst.

"Jeg er ked af at kede mig i dag!" råbte Ferdinand og sprang af vognen. "Noget morsomt må her dog vel være, siden her er så lyst og holder så mange vogne."

Sundby lod holde og steg ud. Han overtalte også Magnus til at gøre Ferdinand selskab. Uden at se på plakaten tog de billetter til en loge. Da de trådte ind, hørte de hele huset genlyde af bravoråb og bedøvende bifaldslarm.

"Her er altså noget, der gør furore!" sagde Sundby, "det traf jo heldigt!"

De stod nu pludselig alle tre slået af forbavselse, idet de så en ung herre i en glinsende sort kjole med en mængde bånd i knaphullet og en fløjte i hånden, stå alene på skuepladsen og

bøje sig dybt for det larmende publikum, der havde fremkaldt ham og skreg: "*Da capo!*"

"Anton Knudsen!" hviskede Ferdinand.

"Ja, min sjæl!" udbrød stamherren temmelig højt, "og se! dekoreret! – så er han dog alligevel ridder af dromedaren og den store bjørn!"

"Og se!" tilføjede Ferdinand, "han har jo også det røde bånd med det hvide kors fra Anden-april-slaget!"

"Nå ja!" hviskede Sundby, "det er båndet til hans medalje for ædel dåd – den fik han en gang for det menneske, han reddede – den har han ret til at bære! – men ti stille, og lad os høre! nu begynder han. Det er jo glædeligt, at vor kære Anton gør lykke!"

De hørte nu Anton foredrage det simple tema til den neapolitanske sang:

"Chi dice mal d'amore,
Dice una falsita! Note 2)"

Der var så stille i skuespilhuset, så man kunne have hørt en knappenål falde. Udtrykket i hans spil som i hans ansigt, var ømt, naturligt og skønt; men nu blev stilheden i huset snart afbrudt af bifaldsråb, idet han med de heftigste og uroligste miner og med en grænseløs lidenskabelighed udførte en række af variationer over dette tema, hvori han syntes at have overtruffet alle de nyeste italienske komponisters overdrivelser og kunstlerier. Han syntes nær ved at udånde livet under de vilde og yderst vanskelige løb, og da han endelig tog fløjten fra læberne og bukkede dybt under de stormende bifaldsråb, fløj der kranse op til ham på teatret, damerne viftede med deres tørklæder i de fornemste loger, og hele skuepladsen overøstes med en regn af blomster og buketter.

Den måde, hvorpå Anton modtog denne hyldest, og det smil, hvormed han tilkendegav sin taknemmelighed, syntes dog Sundby langt fra at røbe nogen sand, inderlig glæde; men der var et udtryk af åndelig beruselse og ærgerrig svimmelhed i virtuosens af alle beundrede ansigt, som gjorde en smertelig virkning på den alvorlige Sundby. Han vendte sit ansigt bort. Han følte sine kinder brænde, ligesom af undseelse på den ædle naturs vegne, han her så hildet af en bedragerisk lykke. Han drog et dybt suk og satte sig hen i en krog af logen, uden mere at ville kaste et blik på scenen.

Anton afløstes nu af Spontani, som med meget bifald udførte en bravurarie. Det var den, hvormed han alle vegne gjorde lykke, den samme, som Anton havde komponeret for hans stemme og hele foredragsmåde i København, men som den gamle professor havde troet var parodi.

Endelig fremtrådte Anton igen med en dame ved hånden, i hvem Ferdinand og Magnus straks genkendte den smukke Fioribella. De blev modtaget med bifaldsråb, og den duet, de, som koncertens slutningsnummer, sang sammen, vandt ligeledes et stormende bifald, der ledsagedes af en kranse- og buket-regn. Selv Sundby var trådt frem af sin krog og havde klappet.

Da dækket rullede ned, gabede Magnus lydeligt; men Ferdinand var blussende rød af begejstring over den skønne Fioribella. "Hun er dog mageløs dejlig!" udbrød han. "Skade, at hun kun er en aktrice!"

"Den skade er dog ikke så stor!" svarede Sundby. "Hun er en udmærket kunstnerinde i sit fag. Det er der ingen tvivl om. Det sætter hende, efter min rangforordning, i en langt højere klasse

end *komtesser* uden talent; men koket er hun på en næsten uimodståelig måde –"

Sundby tav pludselig; han havde grebet sig selv i et alt for stort velbehag i det graciøse koketteri, han ville dadle.

"Bandsat køn er hun! det er vist og sandt!" sagde Magnus, "men hendes triller går for højt for mine nerver: jeg har fået en forbandet hovedpine."

"Å! pokker heller, dogge! bilder du dig ind, du er nervøs som en pæn dame?" sagde Ferdinand. "Hendes sang forstår jeg mig ikke på; men hendes øjne kan jeg ikke se på, uden at alting løber rundt med mig."

Da Sundby med de unge grever forlod skuespilhuset, kastede han et blik på plakaten og så Anton der benævnet: professor Antonio Canuti fra Danmark, kongelig-kejserlig kammermusikus, første tenorist og fløjtenist ved en hel del hoffer, der alle var nævnt, ridder af den kongelige danske dyd og mange andre kongelige og fyrstelige ordener, samt komponist af alle de foredragne musiknumre og mange andre verdensberømte værker. Spontanis navn stod under denne skrydende plakat. Sundby trak på skuldrene og drog sine unge venner hastigt bort med sig, inden nogen af dem havde stavet sig til meningen på den store, ildrøde plakat. Da de trådte ud på pladsen udenfor St. Carlo, hørte de larm og vivat-råb. En vogn, man havde spændt hestene fra, blev under skrigende jubel trukket af en mængde mennesker, der dog mest så ud som lazaroner og smudsige lastdragere. "Leve signor Antonio! Leve signora Fioribella! Leve de store, guddommelige virtuoser!" skreg man.

"Så I det?" sagde Magnus, "der trak de afsted med Anton som en konge!"

"Og med *hende*, som en dronning!" sagde Ferdinand. "Hvor mon de bor? Vi må straks hen til dem!"

"Det er for sildigt!" sagde Sundby, "det er jo midnat!"

"Så i morgen tidlig da!" sagde Ferdinand ivrigt.

"Nej!" råbte Magnus, "så får vi opsætte det til onsdag! I morgen skal vi jo op på Vesuv, og tidligt skal vi afsted! det har I lovet mig."

"Nu vel!" svarede Sundby, "der må nok være en dag imellem, inden vi taler med ham efter den sejrsrus!"

Temmelig tidligt næste morgen kørte Sundby med de unge grever i en åben phaeton gennem Toledogaden, som allerede myldrede af skrigende udsælgere, der mellem deres højt opstablede dynger af frugter, æg, macaroni og alle mulige fødevarer, overdøvede hverandre med råb og skingrende trompeter. Magnus holdt for sine øren og brummede over "de fordømte skrålhalse og den urimelige by, hvor folk skreg som gale, både dag og nat, såvel over hønseæg og melnudler, som over virtuos-tremulanter."

"Du er nok bange for dine fine nerver, dogge!" sagde Ferdinand og lo, "havde vi signora Fioribella med, fandt du dig nok i det så godt som vi andre, om hun også fik i sinde at synge en trille med i denne morgenkoncert."

"Ja! det var morsomt, havde vi hende og Anton med!" udbrød Magnus glad, "men de sover sagtens endnu ovenpå al den herlighed!"

På gaden kom de forbi flere små marionetteatre, og den skrigende pulcinel hilste de "blonde, fremmede signorer", med sin kvækkende latter. Ved et nyt fjællebods-teater med et uhyre stort udhængsskilt, der var overmalet med lutter abekatte, så de den vel bekendte abekattevogn holde; men den gule, skelende fører så de intet til. En ganske anden person stod som udråber, og bebudede med overdrevne berømmelser abernes talenter og vidunderlige kunster.

"En Spontani i lavere stil!" sagde Sundby ved sig selv.

"Kendte du marekatte-kareten?" spurgte Magnus. "Banditten er ikke mere abehovmester. – Jeg vil dog håbe, at han ikke har fået kværken skåret over af min piskesnert!"

"Det vil jeg med!" svarede Sundby. "Men lad os dog nu have øjnene med os! Min kollega i hovmesterfaget, om du så vil, har måske fået en anden bestilling, men vil vist nødigt stå i gæld til sin højvelbårne mester –"

"Sig kun ikke *mestermand*!" afbrød Magnus ham. "Træffer jeg ham, den slyngel, vil jeg sige ham, det var just ikke min mening at hænge ham selv. Forresten har jeg en dygtig stok her, og Ferdinand er jo fremdeles vor årvågne livvagts-løjtnant."

Ferdinand nikkede og så sig spejdende tilbage. Han havde købt sig en ny, smuk sabel og fået et endnu mere krigeragtigt snit på sin rejsefrakke. Han strøg sig ret vel tilfreds over sit voksende mundskæg. "Min første dyrendal gjorde dog god tjeneste, da vi stormede din *trettenhundredårige* konges borg!" sagde han lystigt.

Magnus lo godmodigt, og de små venlige drillerier fortsattes. Man var nu snart ude af den vrimlende stad og glædede sig ved den herlige udsigt over bugten, som glimtede i morgenglans,

og hvor de nu så røgstøtten fra Vesuv på den modsatte kyst. De standsede i Portici, for der at ombytte deres vognbefordring med æsler. Hver æselrytter fik som sædvanlig sin fører, som gik ved siden af sit æsel eller bag efter og drev det frem med sin pigstav. Magnus lo og tumlede sit æsel, mens hans fødder næsten berørte jorden. Føreren havde ondt ved at følge ham. Sundby og Ferdinand, der også tog sig underligt ud på de små dyr, havde stor besvær med at få deres egensindige æsler frem. Ingen af dem havde lagt synderlig mærke til deres førere. Det var alle tre lange, sortsmudsede karle med et råt og vildt udsende og næsten klædte i pjalter. En slags kappe havde dog enhver af dem, hvori han draperede sig ret malerisk, mens han bandede på sit æsel og ofte gav det et stød med spydstokken. Den, der fulgte med Magnus, bar en bredskygget hat, som næsten aldeles skjulte hans ansigt. Da Ferdinand nu så denne karl på ryggen, stødte han Sundby på armen og hviskede: "Synes du ikke, den æseldriver ligner abekatteføreren på sin gang? Han har jo også sådan en lurvet, grå kappe; men hans ansigt har jeg ikke set."

"Lad dig ikke mærke med noget!" svarede Sundby. "Lad os se, vi når dem, og ikke slipper ham af syne!"

Ved den såkaldte eremithytte, ved foden af Vesuvs stejlere bjergmasse, ophørte æselridtet. Her sad Magnus allerede hos eremitten og drak "*Lacrymæ Christi*", da Sundby og Ferdinand indhentede ham. Både hans æsel og dets fører var forsvundet.

Mens de endnu dvælede hos eremitten og udrustede sig med tyksålede bjergsko til fodvandringen over den størknede lava, kom der et nyt tog på æsler fra Portici for ligeledes at bestige bjerget. I det muntre selskab af herrer og damer, der talte

engelsk og fransk, så de her signor Spontani stige af sit æsel, og kort efter så de Anton komme ridende ved siden af en dame. Det var den smukke Fioribella.

"Anton! – Anton Knudsen!" råbte brødrene i munden på hinanden og havde nær revet ham omkuld, idet de begge på en gang under en hjertelig omfavnelse trak ham ned af æslet. Sundby var også kommet til, og Anton fo'r fra favn til favn imellem dem, under de hjerteligste udbrud af overraskelse og glæde.

"Min ridder glemmer nok rent sin dame!" sagde Fioribella og sprang let fra sin sadel, mens både Ferdinand og Anton ilede til for at hjælpe hende. Magnus og Sundby forsømte nu heller ikke at hilse hende. Hun lo og spøgte yndigt med dem alle, og snart gik hun som en hyldet dronning imellem dem. Hendes broder omfavnede dem alle tre med italiensk heftighed og forsikrede, at han og signor Antonio næsten var døde af længsel efter dem. At de havde været på St. Carlo forrige aften og været vidne til deres landsmands triumf, lod til at glæde ham særdeles. Såvel han som søsteren modtog med beskeden selvforringelse enhver bifaldsytring, men gav deres "geniale ven", signor Antonio, hele æren for den nye glimrende kunstsejr.

Efter at nu også de nylig tilkomne bjergbestigere havde forfrisket sig hos eremitten med ildbjergets kostelige druesaft, som man ikke har kunnet finde noget navn for stort til, men kaldet "Kristi tårer", begav hele det store selskab sig på den besværlige fodvandring til toppen af Vesuv. På de vaklende og ofte nedrullende stykker af størknet lava, der måtte tjene dem til et slags trappetrin, steg enhver, med sin æseldriver til fører, op ad det øde, kulsorte bjerg, hvor der ikke mere vokser noget

græsstrå. Kun aske og sammensmeltede klumper af sten og metaller er den jord, man betræder, og stigningen bliver stedse stejlere. Damerne lod sig trække af deres førere, der gik foran dem med et tov om livet, hvori de lod sig holde som i en tømme. Mændene undså sig gerne ved denne magelighed og bekymrede sig ikke om deres førere, der gerne lo og snakkede ivrigt imellem hverandre. Den sædvanlige opfordring til at gå langsomt lød ofte fra deres mund:

Chi va piano – va sano Note 3)!

En af dem glemte sjældent at tilføje – med en ubehagelig stemme og en hæs latter:

Chi va forte – va in morte Note 4)!

"Det er *ham*!" hviskede Ferdinand til Sundby. "Jeg så nu hans skæve øjne – det er ganske rigtigt banditten!"

Sundby nikkede. "Nu har det ingen nød!" sagde han, "men lad os passe på, når det bliver mørkt, og vi skal tilbage!"

Man standsede ved en afsats på bjerget for at udpuste og hvile sig. Uden betænkelighed kastede førerne sig først på dette hvilested og tog deres flasker frem. De drak og lo med deres sortebrune ansigter og syntes at more sig over de rejsendes studsen ved den hede lava under deres fødder og deres betænkelige miner, når man kunne se den underjordiske ild gløde gennem sprækkerne.

"Ah! jeg dør af angst!" udbrød Fioribella og klyngede sig til Antons arm. "Det er dog den største dårskab af verden, således frivilligt at lade sig trække til et virkeligt brændende helvede!"

"Lad os synge!" sagde Spontani, "så går angsten over!" – Han begyndte. Fioribella og Anton sang med. Alle de rejsende, selv

de rå førere, lyttede opmærksomt, og de syngende belønnedes med jubel.

Man brød atter op og steg højere over den stedse hedere lavaskorpe, hist og her også gennem de afskyeligste svovldampe.

"Nej! det er ikke til at udholde!" råbte Fioribella, "nu går jeg ikke et skridt videre!"

"Vi er også ved målet!" sagde Spontani og pegede på den glødende lavastrøm, som de nu stod tæt ved. "Noget nærmere kan vi nok komme til krateret – men det er ikke for damer!"

"Der vil jeg hen!" råbte Magnus.

"Så følg kun mig, *signor conte*!" sagde Spontani. "Jeg kender lejligheden her oppe!"

Sundby og Ferdinand fulgte dem. De havde dog ikke lagt mærke til, hvad Spontani havde bemærket, at føreren med den grå kappe var gået der op. Den skarpøjede italiener havde straks kendt sin uhyggelige landsmand, der syntes at undvige ham, men ofte skelede under den side hat såvel til Anton som til grev Magnus. At hans hovedforretning just nu, som æseldriver og fører på Vesuv, fornemmelig gjaldt en kun halv udført kommission, Anton Knudsen vedkommende, havde Spontani formodet. Han søgte nu den vel bekendte skikkelses tabte spor oppe ved krateret, men ville ikke forurolige nogen.

Anton var blevet hos Fioribella. Han havde opsøgt et sted til hende, hvor vinden bar fra, og hvor hun kunne betragte lavastrømmen uden at lide af dens hede. Her stod de nogen tid tæt sammen og så ned i den glødende ildflod. Anton følte selv en anden ildstrøm i sit inderste; men han tav. Det var, som hvad der rørte sig i ham kun kunne få luft, når han, som bjerget, han

stod på, kunne lade sin fortærende lidenskab udbryde vulkanisk.

I nogen frastand fra det enlige par stod nogle af førerne ved ildstrømmen. De kastede glødende lava op af den med deres pigstave og stak kobbermynter deri til en lille handel med de rejsende. De lo vildt og råt. "Sådan macaroni får man i helvede!" sagde en af dem.

"Det længes han nok efter, vor nye Fra Diavolo [Note 5)]!" sagde en anden. "Se, der går han og snuser om krateret, som han ville ned til sin papa – den lede Satan og smage hans macaroni!"

De lo alle ad dette indfald.

"Det er dog en besynderlig lyst, de rå mennesker altid finder i det rædselfulde!" bemærkede Fioribella med et ængsteligt blik til førerne. "Og fine folk går det for resten ikke stort bedre," tilføjede hun, "hvad ville vi ellers vove os her op for?"

"Naturens rædsler opløfter os," svarede Anton, "når vi føler vor åndelige overmagt over de blinde naturmagter –"

"Altså en slags hovmod! Nå ja! hos mændene måske! – hos os er det kun en barnagtig lyst til at lege med ild – og det er jo meget uskyldigt!"

"Lege med ild?" gentog Anton med et dæmpet suk. "Den leg, kære Fioribella! kan dog nok sprænge mennesker i luften?"

De hørte nu dybe brag under deres fødder, som af torden. Et lille udbrud fra krateret kastede sten højt op i luften, og man kunne høre dem falde ned.

"Men, min Gud og alle hellige! det er jo grueligt!" udbrød Fioribella og blegnede. "Vil vi da endelig sætte livet til her? – For himlens skyld, lad os komme bort! – hvor blev min broder af?"

"Der kommer han tilbage!" sagde Anton. "Kæreste Fioribella! vær kun ikke angst! her er jo slet ingen fare!"

"Ak! de tapre herrer! de har det godt!" sagde hun med et skælmsk smil, idet hun tillod ham at støtte hende med sin arm, "de har aldrig større fornøjelse, end når vi dør af angst i deres heltearme!"

De andre kom nu tilbage. Ferdinand så hende bæve og sprang til for at støtte hende.

"Ak, ja!" sagde hun og greb hans arm, "her kan nok behøves to ædle ridderes bistand."

"Det behøves ikke, grev Ferdinand!" sagde Anton og var blevet blussende rød: "jeg skal nok føre frøkenen sikkert!"

Ferdinand fornam et lille tryk på sin arm. "Tak! tusind tak, signor greve!" sagde Fioribella med et blik, som gik ham lige til hjertet, "nu kan jeg nok nøjes med én skytsengel!"

Man opsøgte et tåleligt sted på det kulsorte bjerg, hvor man kunne spise til middag. Man var henvist til den sodede, rygende naturskorsten – til den største og hæsligste af alle brandtomter; men udsigten var mageløs.

"Her er prægtigt, efter omstændighederne!" sagde Fioribella, "her er vi rigtignok kommet op i Vulkans fæle smedeværksted; men vi ser jo lige ned i Hesperidernes have!"

De medbragte kurve blev her udpakkede. Selskabet lejrede sig på deres kapper i grupper. De andre rejsende sluttede sig til dem. Mens syracuseren blinkede i glassene, blev alle nu oprømte. Under sang og livlig skæmt så man solen rulle ned imod den glødende havbugt og månen løfte sit blege ansigt mod flammebjerget. Man lod det blive så mørkt som muligt, inden man tændte de næsten overflødige fakler, og man sang

nu et højtideligt "*Sanctissima*" til afsked for bjergets mægtige ånd.

"Er han en djævel, den vilde bjergånd, må han nu vel blive from og lade os komme levende herfra!" sagde Fioribella til Anton, da de havde endt denne sidste opløftende sang og beredte sig til nedvandringen igennem den høje aske. Damerne gik lidt til side bag et fjeldstykke for at ordne deres klædedragt til denne nedstigen, hvorved man ville synke i aske til højt over knæet.

Anton var synligt forstemt. Fioribella havde ved sit lune og sine blik tændt flammer i mange hjerter. De fremmede franskmænd og englændere, der havde sluttet sig til dem, havde næsten forglemt deres egne vakre damer over hende. Grev Ferdinand havde bestandig været hende nær og grebet enhver lejlighed til at vise hende opmærksomhed. Selv Magnus og Sundby var ikke forblevet uberørte af det trylleri, hvormed hun hendrog alle mænd til sig.

Anton havde vendt sit blik mod lavastrømmen og det flammende krater, som man nu først i mørkningen så i hele dets dæmoniske majestæt. Han havde atter nærmet sig den stille, glødende lavaflod og stirrede tankefuld ned i dens langsomt rullende ildbølger. Han troede sig ikke her bemærket af nogen; men gennem svovldampen, nærmere ved krateret, stirrede der i dette øjeblik et par skelende øjne på ham, og i halvmørket nærmede der sig en skikkelse i en grå kappe fra den side, vinden kom fra, og som han vendte ryggen til for heden og svovldampen.

Anton havde stået temmelig længe således og næsten glemt, hvor han var – da han nu pludselig hørte en larm bag ved sig

som af fodtrin og klirrende våben. Han vendte sig hastigt og så to mennesker brydes på randen af lavastrømmen med blinkende dolke i hænderne; men næsten i samme øjeblik var den ene forsvundet. Den anden trådte frem imod ham – og månen skinnede på hans gulblege ansigt. – Det var Spontani.

"Min Gud! hvad var det?" spurgte Anton forfærdet, "var her ikke to?"

"Kom!" sagde Spontani, "nu er det tid at stige ned! – Damerne venter!"

"Men hvem var her? og hvor blev han af?"

"*Fra Diavolo* var her! – han ville styrte Dem i helvedstrømmen. Nu fortærer den ham selv! – Kom!"

"Forfærdeligt!" udbrød Anton og følte sig som lammet af rædsel, "kan han ikke reddes?"

"I skærsilden måske! men her er han nu kul og aske. – Kom! lad ingen mærke noget! Han ligger på sin gerning! Han brød akkorden: hvem jeg beskytter, måtte han ikke røre. Kom!" Spontani greb den forstenede Anton ved hånden og førte ham hastigt tilbage til selskabet. Selv var han nu livlig og munter. Han så sin søster ved grev Ferdinands arm med spøg og latter glide ned gennem asken. Sundby holdt Magnus under armen, og Spontani fo'r dem forbi med Anton. Asken fløj dem om ørene; ved hvert skridt kom de hele favne frem og sank så dybt, at de ikke kunne falde. Først ved eremittens hytte standsede det raske løb. Nu blussede faklerne. Æslerne besteges atter, og snart red hele selskabet i maleriske grupper ned ad fjeldstien, der snoede sig som en å mellem klipper og krat. Bag ved dem steg flammesøjlen fra Vesuv og kastede sit genskin hen over bugten. I skyerne sejlede månen bleg hen over rejsetoget, og det

hele havde en drømmende, romantisk tone, der hos Anton blandede sig med gru og lidenskabelig smerte. Han red dog stille ved Fioribellas side og lod hende uforstyrret le og spøge med grev Ferdinand. Sundby og Spontani red noget bag efter dem, og Magnus tumlede sit æsel forbi dem. Enhver havde sin fører med; kun Magnus havde ingen.

"Hvor blev din fører af?" råbte Sundby til grev Magnus, idet han red forbi.

"Pokker har nok taget ham!" svarede stamherren og lo, "men jeg behøver ham ikke! – dyret fandt jeg – det er et godt skind!"

Sundby betroede nu Spontani (på fransk, for ikke at forstås af førerne), den mistanke, Ferdinand havde haft til hin fører, der nu savnedes.

Spontani nikkede. "De kan være uden frygt for ham, *signor mentore*!" mumlede han. "Jeg står Dem inde for, han kommer ikke tilbage fra Vesuv! – at sige i aften eller ad denne vej," tilføjede han hastigt, "han er gået en anden!"

Sundby så forundret på virtuosen. Der var et smil i den høje italieners gulblege ansigt, der i dette øjeblik forekom ham ret uhyggeligt. "Tror De også, det var banditten fra Venedig?" spurgte han.

"Ja vel! *Fra Diavolo* var det," svarede han, "eller rettere sagt – han hverken *var* det eller *er* det, for gengangere tror jeg ikke er til." Han prikkede nu sit æsel med sin dolk, så det galopperede. Sundby så ham først igen i Portici, hvor hvert enkelt selskab nu steg i sin vogn.

Anton sad atter ved Fioribellas side, med Spontani lige over for sig. Hans øjne mødte italienerens, og han gjorde mine til at tale; men Spontani blinkede og berørte hastigt sine smalle

læber med en finger. Anton tav. Deres lette phaeton rullede alle de andres forbi. Fioribella sang i vognen. Broderen sang med; men Anton tav. Fioribella besvarede med det yndigste nik de herrers hilsen, hun kørte forbi, og viftede med sit hvide slør i månelyset.

"Hvor hun dog er nydelig!" udbrød Ferdinand og gentog sin hilsen. "Men hvad fejlede Anton i aften?"

"Du har gjort ham skinsyg!" svarede Magnus. "Det var også forskrækkeligt, så du koketterede med hans donna!"

Sundby sad stille hele vejen tilbage til Neapel. Han tænkte meget på Anton og den fortærende lidenskab, han troede at have set i hans åsyn og urolige blik. Han tænkte dog næsten endnu mer på Spontanis underlige smil og hans ord om hin æseldriver, der ikke kom tilbage fra Vesuv.

Sekstende kapitel

Lige over for den åbne altan i St. Luciagadens smukke hotel, med udsigt til bugten og det dampende Vesuv, sad Sundby ved sit skrivebord morgenen efter hin mærkelige udflugt til flammebjerget. Han havde det nye udkast for sig til omarbejdelsen af sit bortranede skrift, som han nu ville kalde "Statsnødvendighed og Folkefrihed, eller Tids- og Verdensåndernes Forhold til Gudsånden." Ovenpå dette udkast lå grevinde Camillas lille håndskrift, som han sidst syntes at have læst i. Han sad med hånden under kinden i dybe tanker og så ud over bugten. Det var tidligt, og det luftede frisk fra havet i den dejlige sommermorgen. De unge grever var endnu ikke kommet på benene. Med dem havde han aftalt et besøg op ad formiddagen til Anton og Spontanis.

Døren blev nu pludselig revet op, og Anton styrtede ind til ham, med blegt, forstyrret åsyn og i den lidenskabeligste uro. Han var skødesløst påklædt. Han havde en morgenfrakke på, som Fioribella nylig under en musikprøve på hans værelse i et overgivent lune ret havde dekoreret efter sin smag både med ægte og falske ordensbånd. Han faldt Sundby om halsen med den voldsomste heftighed. "Hjælp mig! – råd mig!" udbrød han, "hvad skal jeg gøre? – Spontani har myrdet et menneske for min skyld – han har styrtet ham i den glødende lava –"

"Banditten – ham de kaldte *Fra Diavolo*!" udbrød Sundby og rejste sig, "fat dig, kæreste Anton! Jeg ved det – jeg formodede det; dog – det var nødværge – det var til dit og vort forsvar – banditten stræbte dig og Magnus efter livet –"

"Ja vel!" sagde Anton og drog vejret noget lettere, "han ville have styrtet mig ned i lavastrømmen – men Spontani fo'r til og brødes med ham – jeg så deres dolke blinke og – morderen var forsvundet – udslettet af verden – fortæret i et eneste øjeblik – det var dog forfærdeligt! Jeg har ikke lukket et øje den hele nat."

"Jeg havde gjort det samme i Spontanis sted," sagde Sundby nu roligt, "og du er jo aldeles uskyldig deri. Der var noget forfærdeligt i den handling; men den var retfærdig og nødvendig. Vi skylder ham alle tak for hans mod og raskhed! Kun den måde, hvorpå han tager det – kun smilet i hans ansigt og hans lystige sang på hjemvejen var mig fatal. Dog, vi vil ikke miskende ham, Anton! – Hvor slige forbrydelser, som her, er hyppige, har et menneskeliv ikke stor betydning; men er han ikke urolig for muligt ansvar?"

"Det lader det ikke til," svarede Anton, "dog han påskynder nu vor rejse. – Til i morgen har vi anmeldt koncert – og overmorgen sejler vi –"

"Hvorhen?"

"Til Amerika. Det er vor plan og aftale. Flere end tre koncerter giver vi nu ingensteds. Ny skal man være og forud berømt, hvor man vil træde frem med stor virkning. Virtuosens liv og lykke er en række af strålende stjerneskud, snart på den ene, snart på den anden halvkugle-himmel, siger han, og han har vel ret –"

"Sig mig oprigtigt, kære Anton!" spurgte Sundby og greb hans hånd, "føler du dig lykkelig ved disse triumfer? Kan den slags kranse, du således vinder i hundredvis, virkelig tilfredsstille dig som kunstner?"

"Nej!" svarede Anton med et blik, hvori en høj og ædel stolthed glimtede. "Det er gøglespil – det ved jeg – det er

modesmag og affekteret begejstring, der løfter os til himlen og overdynger os med kranse den ene dag, for at glemme – eller måske spotte os den næste, hvis vi gav dem tid til at komme ud af rusen, ved at gøre vore kunster og personer dagligdags. Nej!" vedblev han, "skuffes vil de, og skuffes må de – og vi med dem, så længe det kan vare! – men anderledes er det ikke at være en berømt virtuos –"

"Og dog kan det liv fængsle og henrive dig?" sagde Sundby med et skarpt blik, "og se! du bærer jo endog dine hæderstegn på din morgenkjole – du lader dig kalde professor, kammermusikus og ridder – jeg vil ikke engang nævne hvoraf –"

Antons øjne faldt ned på hans knaphulsprydelser, og hans kinder blussede af skam og harme. "Ja vel!" sagde han og greb en saks fra bordet: "Jeg har været en nar – jeg er det halvt endnu. – Se! der ligger ridderen både af det ene og det andet og ingenting!" Han kastede de afskårne bånd tilligemed saksen hen på bordet. "To rigtige var der for resten imellem, og de raktes mig af fyrstehænder; men jeg fik dem, såvel som de tomme, embedsløse titler, ved Spontanis charlatanerier og kunstgreb. Fioribella har overtalt mig til at stikke narren i mig frem. Jeg har aldrig set mig med den stads uden at blues. Det er sidste gang, du skal se mig som den skinnende påfugl! Det er sidste gang, jeg skal rødme over mig selv, når jeg slår mine øjne ned på mit frie bryst!"

"Men er dit bryst *nu* da lettet? – er dit hjerte nu befriet? Min kære, kære Anton! er din sjæl nu fri fra ethvert bånd, der hæmmer dens flugt mod sandhedens og den evige skønheds rige?"

"Ak! nej, nej!" udbrød Anton med et mørkt blik og rystede på hovedet. "Jeg ved det – løgnens og forfængelighedens flitterstads har jeg mod til at bortkaste, mener du, men hovmodets djævel sidder dybt i mit bryst og udler mig. Ja vel! Narren i mig kan jeg selv udle, når jeg, som hr. Skade, pynter mig ud og bukker underdanigt for de dukker, jeg har udmajet mig for – men – kald det længe nok hovmod! – det skal blive anderledes! Du ser mig aldrig igen, Sundby! jeg vil aldrig se mit fædreland igen, før jeg er noget virkeligt, og før du kan agte mig –"

"Men hvad andet virkeligt vil du da være, end hvad du er – en heldig udøvende kunstner – en rejsende virtuos, som gør lykke? Du vil jo rejse til Amerika med disse mennesker for at høste ære og guld? Og kommer du tilbage, hvad er du så?"

"Et menneske – et frit, selvstændigt menneske, håber jeg," svarede Anton med et kækt blik, "ikke blot en virtuos, der har gjort lykke, men en kunstner, der fortjener et navn, når han er død, og som kan gøre kunsten og sit fædreland ære."

Sundby så den ædle stolthed i hans åsyn og blik – og trykkede ham glad og kærligt i sine arme. "Kære, brave Anton!" sagde han, "jeg forstår mig ikke på den ædle kunst, du dyrker – jeg agter måske ikke den blot udøvende musikus højt nok; men han synes mig, som en forelæser eller deklamator, kun et redskab eller instrument, hvorigennem en større, en mægtigere ånd taler – han opfinder jo intet; han gengiver kun – dertil hører ingen skabende fantasi, men kun færdighed, smag og letbevægelig følelse – han deler skæbne med skuespilleren – han er barnløs – han efterlader sig intet mindesmærke –"

"Jo dog!" afbrød Anton ham; "ethvert stort og skønt indtryk, han fremkalder i en sjæl, er uudsletteligt med den begejstrede sjæl og for så vidt udødeligt! – dog deri har du ret: den ånd er større og mægtigere, som virtuosen kun er organ for – og kan jeg blive en sådan ånd, kan jeg selv en gang fremkalde toner, som måske i årtusinder har slumret og drømt i menneskenaturens bryst eller i det folks sjæl, jeg nærmest tilhører – kan jeg derved vække og fremkalde den ubevidste verdensånd eller en ædel folkeånd til nyt liv og til udødelig storbedrift i kommende tider – så er jeg det bedste og største, jeg nogensinde har drømt om – så vil jeg gerne skjule mig i en afkrog af verden, hvor intet menneske ser mig eller kender mig før efter min død –"

"Det var det, hvad jeg ville sige dig, kære, velsignede Anton!" udbrød Sundby glad, "det var det, jeg tildels skrev til dig – du har da fået mit sidste brev fra Rom?"

"Intet brev har jeg modtaget. Hvad jeg her siger dig, er min egen sjæls tanke – dog jo – dig og vor gamle professor takker jeg for, at jeg nu ved, hvad jeg vil – Gud velsigne jer begge!"

"Endnu kun ét, kæreste Anton!" tog Sundby atter ordet, "kan og vil du betro mig, hvorledes dit forhold er til denne smukke, talentrige Fioribella?"

"Som det var det første øjeblik, jeg så hende, hin herlige nat på det adriatiske hav," svarede Anton, og hans kinder glødede. "Det er *Faustinas øjne*! dog, håber jeg, ikke som vor gamle professor så dem her i verden, men som han drømte sig dem, lutrede og forklarede, i den største og herligste solverden. Dog – om dette håb er en afsindig drøm – det vil jeg først kunne sige dig, hvis vi om tre år mødes i London."

Nu afbrødes deres fortrolige samtale af de unge grever, som allerede i forværelset havde kendt Antons stemme. De stormede ind og knugede hans hænder med hjertelig glæde. De spurgte, hvad han havde været så tavs og "muggen" for på hjemvejen fra Vesuv, og Magnus plumpede ud med, at det vist var, fordi Ferdinand havde gjort for glubsk kur til den smukke Fioribella.

"Hvad er det for en tåbelig snak, dogge!" sagde Ferdinand lidt ærgerligt. "*Jeg* gjorde jo ikke mere ud af hende, end både du selv og Sundby og alle de fremmede herrer. Hun er jo desuden en sangerinde, en offentlig person, som hele verden har lov til at gøre kur til –"

Anton var blevet forlegen og tav; men nu tindrede der en opblussende harme i hans store øjne.

Sundby bemærkede det og greb hastigt ordet. Den hylding, der vistes det udmærkede talent, havde vel enhver ret til at deltage i – påstod han i en noget tilrettevisende tone – men den var strengt at adskille fra, hvad man kaldte kurmageri. Ferdinand så hans alvorlige blik og tav. Sundby fortalte derpå, med en pludselig overgang, de unge grever, at Anton og Spontani rejste til Amerika om et par dage; men de kunne vente at mødes med den fælles ven, når de på deres hjemrejse kom til London.

"Ikke før?" udbrød Magnus, "der kommer vi jo ikke, før vi har set alle de andre tossede lande i Europa og har lært fransk og dannelse og alt det juks i Paris. Inden den tid må du da være blevet en rigtig konge, Anton Knudsen! så du kan spænde anderledes karle for din vogn, end dem, der trak dig forleden aften; for det var noget lurvet pak – det så jeg nok –"

"Tal ikke om det dumme optog, grev Magnus!" svarede Anton. "Det var et af Spontanis sædvanlige charlatanerier – det var folk, han havde smidt penge ud til, da vi kørte til teatret. Sådanne optøjer har jeg frabedt mig for fremtiden."

"Men kransene, du fik, havde han dog ikke betalt!" sagde Ferdinand, "og dem kunne jeg nok have misundt dig, når jeg var vis på, de kom fra –"

"Frøkener og komtesser!" afbrød Sundby ham, "ikke sandt!"

"Å! skal jeg nu høre det igen?"

"Eller fra rene, uskyldige gartnerpiger!" vedblev Sundby ubarmhjertig.

"Nej!" råbte Ferdinand, "jeg giver alle de kranse fanden, som jeg ikke selv har fortjent – men det skulle ikke være med sang og musik –"

"Men med bestormelser af borge," sagde Magnus.

"Ja! af trettenhundredårige kæmpers borge!" svarede Ferdinand og lo. "Men dine ordner, Anton! dem skal du vise os! Magnus vil endelig se den af dromedaren og den store bjørn! – Jeg vil helst se den af dyden og nobel bedrift –"

Anton var atter blevet blussende rød; men han fattede sig øjeblikkelig. "Derom kan Sundby nu fortælle den rene sandhed, mine gode venner!" sagde han roligt, men med et smerteligt, dog stolt blik. "Og så vil jeg bede om, at spøgen dermed må blive opsat, til vi ses igen om nogle år! Jeg har været en gæk og lapset mig lidt – det er hele historien – og det kan måske også hændes andre. Nu må jeg bort! Jeg skal prøve et nummer til koncerten i morgen –"

Anton tog hastigt afsked, og hvor meget han anstrengte sig for at skjule det, kunne de dog alle se, at krænket stolthed,

dæmpet harme og kval stod præget i hans smukke, men lidenskabeligt bevægede ansigt.

"Det var synd af dig, Ferdinand!" sagde Magnus, "at du ville drille ham med den dromedar og den store bjørn! Du vidste jo, det var kun løgn og vind af den italienske kvinkelerer –"

"Men du troede jo selv i går, det var sandt!" sagde Ferdinand, "og vi så ham jo selv med al den stads –"

Sundby forklarede dem nu, hvad der i deres spøg måtte have krænket Anton; han nævnede dem hans virkelige udmærkelser og udbrød i en lovtale over ham, som de ikke kunne forstå, men hjertens gerne undte ham. De ville høre hans koncert næste dag og overraske ham med en kostbar erindring, når han rejste.

Sundby forvarede nu sine papirer, for at gå ud, og bemærkede derved først en billet, som lå på hans bord. Han åbnede den og læste på italiensk:

> En ven i ånden, som har miskendt Dem, ønsker endnu en gang at se Dem og sige Dem tak for, hvad det tilkommende Italiens ånd har talt til ham gennem Deres seerlæber, i den store Boëthius' navn, på vor udødelige Theodoriks borg, mens jeg lå fortvivlet og bed i mine egne og mit sønderrevne folks lænker. Jeg venter Dem i aften (onsdag) ved *Ave Maria* på terrassen ved Camaldoli. Tror De mig ikke – så kom bevæbnet! Jeg kommer ubevæbnet og ene. Jeg kalder mig endnu
>
> *Ludovico Speranza.*

Sundby så på underskriften med et glad og roligt blik. Han meddelte sine nysgerrige unge venner billettens indhold og sin

beslutning om at følge indbydelsen, hvorpå han gik ud med dem, for senere, efter en nys ankommen indstændig opfordring, at tilbringe middagen, og hvad de af den dag og aften havde tilovers, hos Spontanis.

/>

Noget før *Ave Maria*, inden solen endnu var gået ned, gik Sundby alene gennem den smukke løvtræskov ved camaldolensernes munkekloster. Han kendte den herlige, skovbegroede fjeldvej. Han var ofte kommet forbi klosteret på de hyppige lystture, men havde endnu ikke set den berømte udsigt fra klosterterrassen. Det var første gang i lang tid, han havde været ene i det frie. Han havde forladt de unge grever hos Anton og Spontanis, hvor de, mod sædvane, ville høre musik den hele aften.

Sundby indåndede nu med fuldt bryst frihedens og ensomhedens vederkvægende luft i stille selskab med sine kæreste tanker. Et par hundrede skridt bag ved ham gik der tre mandlige skikkelser i gule nankins-regnkapper, uagtet det slet ikke truede med regn, og med hvide, bredskyggede stråhatte ned over øjnene. Sundby vendte sig et par gange for at betragte udsigten. Hver gang det skete, vendte også de gule kappemænd sig. Han betragtede det som noget aldeles tilfældigt og gik roligt videre. Da han nåede klosteret, fandt han den store terrasseplads udenfor det aldeles øde. Han hørte munkenes *Ave Maria*-sang fra klosteret, og det stemte ham højtideligt. Han vidste, disse munke hørte ti den strenge trappist-orden, og som stumme genfærd måtte gå til den grav, som deres ligkiste-

senge hver nat minder dem om, uden at turde udgyde det dæmmede livsvæld i deres sind og sjæl for noget menneske. Han troede nu at se en af disse stumme eneboere i en munkeklædt skikkelse, der med hætten over det nedbøjede hoved dvælede et øjeblik ved en stenbænk, for at se ud over havet og den herlige egn, men straks gik tilbage og forsvandt i en mørk buegang ved klosteret.

Sundby var standset i skyggen af en sten-eg. Han gik nu hen til stenbænken og så ligeledes ud over havet. Han stod som fastnaglet af henrykkelse over det mageløse panorama, her lå udstrakt for ham. Solen gik just ned og kastede sin glorie-glans over land og hav. Her så han i den prægtigste belysning hele den mærkelige egn og alle de verdensberømte stæder, han i de sidste to måneder havde tumlet om imellem. Han så hen, hvor han havde sejlet forbi Nicida og Nicidetta til det bjerghøje, fjeldomkransede Ischia. Han så St. Nicolos fjeldpynt, hvor han havde stået, og hvorfra han over den stejle fjeldvægs trapper var steget ned til de kogende kilder i blomsterparadiset over den udbrændte vulkan. Han så over til Bauli, til den elysæiske mark og det døde hav – til det yppige Bajæ og det romantiske gådefulde Cuma. Her havde han set Sibyllas grotte og gennemvandret de gamles rædselsfulde Tartarus-vej. Han havde stået ved Acherons bred mellem de brusende vande i den bælgmørke afgrund og følt dødens rædsler gennemrisle hans inderste, for siden dobbelt at fryde sig ved lyset og livet og den paradisiske jord. Han havde undertiden i tungsindige øjeblikke ønsket sig hensat i et klosterlivs ensomhed og stilhed, kun med evigheden og Guds store natur for øje, som det sted, han nu stod på; men synet af hin stumme camaldolenser havde givet

ham et indblik i tomheden og den øde selvfortærelse i et sådant liv. "Nej!" sagde han nu ved sig selv og gav tanken lyd, ligesom af gru for hin evige tavshed, "det var en mørk, en uhyggelig drøm! – livet til virksomhed – tankevekslen – frejdig kamp for de store, evige guddomstanker. – Eremitter er vi dog alle i vore dybeste, vore hemmeligste tankers ensomhed – klosterbrødre kunne vi være midt i menneskevrimlen – uden klostermure. – Ak! Camilla!" udbrød han med en smerte, han måtte give luft, "således sidder du nu med ryggen til verden ved hin slotsbjerg-ruin – du ser tilbage på et forfejlet liv uden mål – og frem på en evighed uden kærlighed – dog nej, nej! – den store kærlighed – den, der overgår al forstand – den har du dog i grunden levet i – den har du med dig i din ensomhed –"

Han blev nu afbrudt i sine vemodige tanker ved lyden af fodtrin i sandet bag ved ham. Han vendte sig om og så den samme camaldolenser, som han før havde set, nærme sig ham. Munken slog hætten fra hovedet, og Sundby kendte i den stærke aftenrødes lys det blege, sygelige ynglingeansigt med det kulsorte hår og de lidenskabeligt flammende øjne, som han første gang havde set i sit fængsel i Venedig. "*Speranza*!" udbrød han, "signor *Ludovico*! Jeg har været præcis. Jeg så Dem før, da man sang: *Ave*! men kendte Dem ikke i denne dragt."

"Jeg bærer den kun som *novizio*," svarede italieneren mørkt, med et bittert udtryk i sin smukke, klangfulde stemme. "Jeg har endnu ikke frasvoret mig menneskerøsten. Jeg vil endnu tre gange se vor sommersol gå op og ned over dette døde, åndløse paradis, inden jeg opgiver håbet om liv og frihed i dette land – inden jeg siger farvel til ånden og forsværger at tale et ord mere til noget menneske. Tak fordi De kom!" vedblev han i samme

højtidelige og taleragtige tone, idet han rakte Sundby sin magre, fine hånd. "Jeg ville gerne endnu en gang se den mand, der tror på de dødes tilbagekomst – der kunne begejstres ved en forvansket folkesang om vor heltetid og bebude helteåndens og frihedens genopvækkelse i mit ulykkelige fædreland. Vi er ene her," vedblev han og så sig om, "verdens tyranner lurer dog ikke ved den tavse døds porte." Han syntes ikke at bemærke, hvad Sundby heller ikke så, at de tre gule kappemænd, der havde fulgt Sundby i frastand, havde nærmet sig terrassen og stod med lyttende opmærksomhed i skyggen af et par store plataner.

"Jeg har troet mig skuffet af Dem!" tog Speranza atter med stigende ivrighed ordet. "Jeg har hadet Dem – jeg har villet myrde Dem eller lade Dem myrde. – Det var uret – det har jeg fortrudt – jeg har fastet og fået absolution derfor. De står ikke længere i min gæld. De har reddet mit liv, som jeg Deres. Vi står atter som frie mænd lige over for hinanden, uden at skylde hverandre mere, end vi begge skylder hottentotterne. – De kalder Dem en åndens stridsmand. Det gør jeg også. Ånden er mit sværd – ordet er min fakkel. Med *det* sværd vil jeg sprænge frihedens grav! – med *den* fakkel vil jeg sætte Italien i flammer!" Han gjorde en heftig armbevægelse. En af de hvide hatte var kommet frem fra platanskyggen, men trak sig atter tilbage.

Først nu var det Sundby muligt at komme til orde, mens den heftige italiener drog ånde. "Jeg ærer Deres fædrelandskærlighed," sagde han, "jeg højagter det mod og den begejstring, der opflammer Dem – jeg ville måske beundre den kraft, hvormed de formodentlig både har handlet og lidt for den enhed, frihed og selvstændighed, for den uafhængighed af alle

statsforhold, hvortil De vil vække og føre Deres ædle folk; – men, tilgiv mig! – den ånd, der taler gennem Deres lidenskabelige ord og blikke, den er hverken retfærdighedens eller sandhedens eller kærlighedens – det er den samme, som kunne opfordre Dem til at snigmyrde og tage absolution derfor i samme åndedræt. Jeg fordømmer Dem dog ikke derfor!" vedblev Sundby, mens den blege italieners øjne gnistrede. "De er en søn af vulkanernes fædreland – Deres liv og begejstring deler vulkanens natur – den føler kun sin kraft og sin trang – den vil kun have luft og sprænge sine lænker –"

"Ja vel! ved alle engle og djævle! det vil jeg, om jeg så skal myrde *Dem* og hele verden!" råbte den heftige sydlænder og syntes forgæves at lede efter sin dolk. "Jeg er våbenløs!" vedblev han, "derpå stoler De – dog tal! tal dem kun ud! pisk mig med skorpioner! jeg skal høre – jeg skal tie og tåle det, som en martyr!"

En af de hvidhattede kappemænd var atter trådt frem af skyggen og de blev begge opmærksomme derpå. "Vi er ikke aldeles ene her!" sagde Sundby og studsede. "Dog jeg har intet hemmeligt at sige Dem!" vedblev han med rolig kraft. "Jeg tiltror Dem ikke den nederdrægtighed, her at have lokket mig i en fælde. – Jeg er i tillid til Deres ord kommet ubevæbnet, som De ser, og hine mennesker kender jeg ikke. – Jeg beklager den mand og det folk, der kun kender driftens ubændige vilje – der kun bøjer sig for guddomsviljen, som naturånden for den evige naturlov, som den overvundne fange for nødvendighedens jernspir i tyranhånden, og da krummer sig som tigeren i sit bur – som hedning-slaven, der fråder og bider i sine lænker. Tro mig, signor!" vedblev han og opløftede sin røst, trods raseriet i

den forbitrede Speranzas miner, "jeg besværger Dem ved den levende Gud – ved alt hvad sandt og helligt, De tror på! ad lovløshedens, edsbruddets og troløshedens vej kan ingen sand frihed vindes! – Den vej fører til en større trældom – til åndens trældom – til fredens og salighedens evige forlis!"

Sundby udtalte disse ord med en myndighed og kraft, med en sådan åndens og viljens overlegenhed, at de ligesom rystede den rasende italieners marv og ben.

Speranza faldt pludselig sammen som en kraftløs olding – han drog hætten over sine dødblege kinder og sukkede. "Farvel!" sagde han med svag stemme, "jeg går tilbage til tavshedens bolig. Jeg skal tænke på, hvad De har sagt mig – men siger jeg nogen sinde, det var sandhed – så er det mit sidste ord i denne verden – så træder jeg ikke mere ud af den afsigelsens dør, der nu skal lukke sig efter mig!"

Han vendte sig og gik langsomt tilbage til klosteret.

Næppe var han forsvundet, før Sundby så de tre skikkelser med de gule kapper og hvide hatte træde frem imod ham med raske skridt og kaste kapperne heftigt til side. Han studsede og betragtede dem skarpt med et roligt og kraftigt blik.

"Kom nu med *os*! og giv de munke fanden!" råbte en vel bekendt stemme. Han kendte grev Magnus, som med Ferdinand og Anton kom ham glade i møde.

De havde alle fundet hans enlige stævnemøde med den iltre italiener betænkeligt, men vidste vel, han ville afslå ethvert forslag om følgeskab. Efter Antons råd havde de kun i denne forklædning fulgt ham i frastand og givet agt på den mistænkelige munks bevægelser.

"Men dumt bar vi os dog ad!" sagde Magnus, "munken kunne jo have dolket ham hundrede gange, mens vi stod der og gabede på dem som narre."

"Nej!" sagde Anton, "du kom langt nok frem, Magnus! hvor meget vi så holdt dig tilbage. Han måtte jo straks se vore hvide hatte – og vejen til klosteret kunne vi spærre ham, når vi ville. Bevæbnet var han jo heller ikke."

"Hvem kunne se, hvor mange dolke han havde i ærmet?" indvendte Ferdinand, "men jeg tabte ikke hans højre hånd af sigte og kunne have sprunget til, før han vendte den to gange –"

"Tak, tak! kære venner!" afbrød Sundby dem, "det var dog en overflødig forsigtighed, og nu må han jo tro, jeg dog var mistroisk eller lumsk og kom med en hemmelig garde i hælene."

Da de nu var steget ned af terrassen og var kommet et stykke ind på skovvejen mellem de halvdunkle bjergskrænter, bemærkede Ferdinand, at en munkeklædt skikkelse sneg sig efter dem og syntes spejdende at lytte til deres tale. Den tilsyneladende munk drog hastigt hætten over hovedet, så snart han så sig bemærket, og forsvandt mellem buskene.

"Det var Conrad!" sagde Ferdinand, "jeg kendte hans listende gang."

"Ja så!" råbte Magnus og lo, idet han svang den svære prygl, han havde forsynet sig med, "han vil nok have drikkepenge for sine dejlige varmepotter!"

De nåede imidlertid den store, larmende stad og tabte sig mellem dens menneskevrimmel, under livlig meddelelse til Anton om deres eventyr i Venedig og på deres rejse til Neapel. Anton hørte stille, men temmelig adspredt, derpå. Sundby gik

tavs ved hans side og syntes fordybet i sine egne alvorlige tanker.

Syttende kapitel

På undsætningstoget til camaldolensernes kloster var det gamle venlige forhold mellem Anton Knudsen og de unge grever Høg aldeles kommet tilbage. Magnus og Ferdinand havde ikke vidst, hvor kærlige de ville vise sig imod ham, og deres fælles omhu for Sundby forenede dem inderligere. Der var intet spor tilbage i den unge kunstners sind af den krænkede følelse, hvormed han om formiddagen havde forladt dem. Sundby havde også vist ham megen kærlighed. Der var desuagtet et stille tungsind udbredt over Antons ansigt, som han forgæves søgte at skjule. Han havde lovet at bringe dem alle tre tilbage med sig til Spontanis, hvor Fioribella havde foranstaltet en lille fest.

Alt var indrettet på det nydeligste i hotellet. De fire gæster blev modtaget af Fioribella og hendes broder med en duet, som de artige søskende udførte i kostume. Den var valgt af en opera. De fremtrådte som Oberon og Titania og tvistedes om, hvem der af fire berømmelige helte, som komme tilbage fra en stor sejr, fortrinlig skal hædres som den største, og prydes med den krans, alfedronningen har bundet. Hun og Oberon kappes i berømmelser over deres yndlinger. Oberon priser fornemmelig to ridderlige grever af fyrstelig byrd, der er ligeså udmærkede ved deres tapperhed, som ved deres vid og skarpsindighed; af disse foretrækker han dog den, der har det *største* hoved og den drabeligste skikkelse tilligemed det allerfortræffeligste hjerte. Der spillede et fint, listigt smil om Spontanis smalle læber, idet han under de kunstfærdigste rullader nu greb kransen fra sin

søsters hånd og svingede den over hovedet på grev Magnus. Stamherren nikkede godmodigt og rakte sit store hoved frem. Men Fioribella snappede kransen fra sin broder med et skalkagtigt nik og nærmede sig til Sundby og Anton; hun priste sine yndlings-riddere, som "lærdommens og kunstens ypperste heroer", hvorpå hun skilte den dobbelte krans ad, så den blev til tvende, og bekransede dem begge, med den yndigste alfedronning-hilsen. Hun rakte derpå de unge grever en lille dejlig buket hver. Den, hun gav Magnus, plyndrede hun fra hårprydelsen under sit flagrende Titania-slør. Den, hun rakte Ferdinand, havde hun båret ved sit bryst. Hun ledsagede alle gaverne med skælmske og udtryksfulde blikke, der ikke forfejlede deres indtryk på de hædrede gæster – og Spontani klappede.

Aftenen gik hen under den livligste og mest afvekslende underholdning. Flammebjergets kristnede guddomsnektar – som Spontani kaldte den – og de yppige sydfrugter havde oplivet dem alle. Anton havde også glædet dem med sin sang; men det vemodige udtryk i hans ansigt var ikke forsvundet, og undertiden havde Sundby bemærket en hemmelig bitterhed i hans miner, når han besang kærlighedens og kunstnerlivets lyksalighed. Han lo og spøgte dog også, men der var noget deri, der erindrede om den gamle professor, når han var i sit tungsindigste lune.

Da endelig Sundby og de unge grever temmelig silde forlod deres artige vært og den indtagende værtinde, som alfedronningens kostume syntes at have forvandlet til en virkelig fe, fulgte Anton dem til deres hotel i St. Luciagaden. Han gik helt op ad trappen med dem. "Jeg bliver her i nat!"

sagde han og bad opvarteren skaffe ham et soveværelse. "Går du ikke straks til ro, så bliver jeg nu lidt hos dig!" sagde han til Sundby. Han sagde godnat til greverne og gik med den ældre ven ind på hans værelse.

"Det er sidste gang for lang tid – måske sidste gang på denne lykkekugle – jeg har en fortrolig time med dig!" sagde han og kastede sig på en stol, da opvarteren havde sat lysene på bordet og forladt værelset. "I morgen spiller jeg min sidste narrerolle her. Jeg går da formodentlig beklappet og bekranset i seng, for næste morgen at forlade denne overkulturens rådne halvkugle. Skal jeg blive til et sandt naturligt menneske, må jeg til frihedens land, hvor enhver kun gælder for, hvad han er – hvor en stor, frisk natur endnu lever –"

"Er det da de vilde, du vil besøge i deres urskove!" spurgte Sundby. "De er nu vel snart alle udryddede af de ædle sejrherrer, der har tilranet sig deres verdensdel. Så vidt jeg kender de amerikanske tilstande, vil du nok der finde stor dygtighed i erhverv og megen politisk udvikling alle vegne, men næppe noget højere åndeligt liv og mere sans for kunst, end i den kulturens og historiens gamle vugge, du nu i din forstemthed lader hånt om."

Anton tav og støttede hånden mod sin kind. Sundby satte sig ved hans side, greb hans mat nedhængende hånd og vedblev: "Kære, kære ven! Jeg er glad ved, at du endnu dog vil høre et fortroligt ord af mig, før du forlader os. Der er noget gået i stykker i dig. Du er i ufred med dig selv. Du lider! – jeg så det på dig straks forleden aften i St. Carlo, trods al den hæder og alle de kranse, du overvældedes med – og jeg skal sige dig, hvad du

lider af –" Han holdt inde og syntes dog betænkelig ved, hvad han ville sige.

"Nå!" sagde Anton og tog hånden fra kinden, "så sig det da! – dog nej! det behøves ikke! – jeg skal selv sige dig det! – en dyb ærgerrighed – en mægtig stolthed – om du vil – lider jeg af; men den har hjulpet mig til at foragte skinnet, løgnen og forfængeligheden – er det hovmod, nu vel! så er hovmod min orm. – Jeg foragter de dumme mennesker, der forgude og forhutle mig. Når jeg bøjer mig for dem, når jeg hykler og fornedrer mig til at modtage deres klap og kranse, – så udler jeg dem i mit inderste – så spotter og håner jeg de narre, der ikke har mere ånd og smag, der ikke kan høre, at hvad jeg giver dem, er falsk glimmerpynt, løgn og affektation, men dog det eneste, de kan modtage. Tror du, det kommer fra mit sande inderste, hvad jeg her givet til pris, når de raser for mig? – nej! jeg tilslænger dem, hvad de vil have, og hvad de har forstand på. Liv er deri – men overdrevet, unaturligt; – lidenskab er deri, men vild, uskøn, uden ånd og hjerte. *Det* vil de have – og *det* skal de få. Jeg kan sætte mig ind deri – jeg kan selv lade mig henrive af den lidenskab, jeg fremgøgler og foragter; men det må dertil: jeg må skuffes selv, for at få en slags natur i unaturen – en art sandhed i løgnen. Hvad jeg virkelig føler – hvad der rører sig dybest i mig – det gemmer jeg til en anden tid – eller et andet folk – eller en anden verden! Den, jeg lever i, forstår det ikke – og er det ikke værd –"

"Du har ret, Anton! det er et grueligt hovmod," sagde Sundby dybt bekymret, "det er en selvsyg, ukærlig stolthed, som jeg ikke havde tiltroet dig – det er en foragt for ånd og sandhed i din

samtid, hvortil hverken du eller det mest begavede menneske i verden er berettiget –"

"Ja vel! det har jeg sagt mig selv," udbrød Anton med et bittert, vemodigt smil, "men hvad hjælper det? Når man er besat af en djævel, nytter det kun lidt, man ved det. Der må en højere magt til, som kan sige: far ud! vig fra ham!"

"Den magt kender du også," vedblev Sundby, "den kendte du i det mindste, da jeg så dig første gang – da du i din uskyldighed blæste fløjten på danseboden og troede, du var i godt selskab. Den gang foragtede du intet menneske – ikke engang den nedværdigede, berusede kvinde, du siden drog op af sorte sø –"

"Det var *den gang*!" svarede Anton med et dæmpet suk. "Den gang var jeg et barn, for hvem Guds rige jo står åbent – nu er jeg den berømte virtuos, for hvem alle *andre* riger står åbne, – det vidunder, jeg en gang drømte om, som det allerstørste i verden – men derfor har jeg ikke magt til at uddrive djævle. Og hør!" vedblev han heftigt og fo'r op, "der er en værre dæmon, som tyranniserer mig. Når *den* har magten, kryber hovmodsdjævelen til den dybeste fold i min sjæl og skjuler sig – og ved du, hvad det er for en plageånd?"

"Forelskelse – blind, lidenskabelig forelskelse – for kærlighed er det ikke!" sagde Sundby og rejste sig også, idet han lagde hånden på sin unge vens skulder. "Kan du da ikke se! at denne skønne, talentfulde, i næsten forfærdelig grad elskværdige Fioribella med al sin ynde og elskværdighed –"

"Er en mageløs kokette," afbrød Anton ham, "en fin, dydig, rigt begavet, uimodståelig kokette, som kan henrive alle – som ikke du selv engang kan modstå! – Nægt det ikke, Sundby! også dig har hun draget i sit garn – også dig har hun kastet blikke til,

som har smigret og pirret. Jeg har set det før – og jeg så det tydeligt i aften – både du og de unge grever forlod hende med en gnist i sjælen af den lue, som fortærer mig – og som aldrig, aldrig kan slukkes –"

"Det er sandt!" svarede Sundby med rynket bryn, "hun behager og tiltrækker – også *mig*. Alting klæder hende yndigt, selv hvad jeg misbilliger hos hende. Hun har sans for kunst og poesi, men ingen dybde; hun har lune og selv begejstring – men lige så vel for det falske som for det sande, når det kun glimrer; hun kan *synes* både følsom og åndrig, ja selv grebet af det højeste og helligste, når hun *vil*; men pikant *er* hun altid og i højeste grad. Jeg har beundret hendes talent – jeg har gerne set hende og talt med hende; men den uudslukkelige ild, du taler om, har ikke angrebet mig. Om en gnist deraf også kan have afspejlet sig i mit øje og en anden måske svedet Ferdinand lidt i nærheden af hjertet," tilføjede han med et roligt smil, "så tør jeg dog nok assurere både Magnus og mig selv mod den ildsvåde. Kunne jeg så vel kun rive dig ud af branden! Kun et blik på hendes sande væsen og en kraftig beslutning, kæreste Anton! – Løsriv dig! og du er fri! – Lad dem rejse alene i overmorgen!"

"Det er umuligt!" svarede Anton nedbøjet: "Jeg *må* med! – jeg er bortlejet på to år. I to hele år har Spontani ret til at trække om med mig, hvor han vil. Jeg er en fangen fugl – og lænket abe, der kan gøre kunster. Ja! jeg har *solgt* ham min sjæl og min frihed. Jeg har forskrevet mig til – til dæmonen. Dog nej!" vedblev han og opløftede atter sit hoved stolt, "en sådan slave blev jeg dog ikke. Jeg *kunne* blive fri – jeg kunne løskøbe mig fra vor kontrakt – men jeg *vil* ikke. Min trældom er frivillig. Hendes øjne drager mig med sig, Faustinas øjne! Det går nu mig som

vor gamle professor. – Lad hende være den, hun er! kokette eller hvad der er værre! lad hende pine mig til døde med sit lune! – lad hende være falsk og troløs, som hendes moder! – lad hende være usandheden og forstillelsen selv! – lad hendes dyd og ærbarhed være hykleri! – for mig er hun en magt – en uimodståelig magt – en engel fra himlen eller afgrunden – lige meget! jeg må – jeg *vil* følge hende! – Godnat!"

Han greb nu sit lys og styrtede ud af døren til sit sovekammer.

Næste morgen havde Anton forladt St. Luciahotellet meget tidligt. Hverken Sundby eller greverne så ham før på den store koncert i St. Carlo. Den endte, som sidst, med "furore," under en regn af blomster og kranse. Ferdinand havde medbragt en nydelig laurbærkrans til Anton, med en indflettet guldring og en buket til Fioribella, hvori der glimrede en kostbar diamant. Han vidste på en net og sirlig måde at kaste dem op i hænderne på dem begge. Magnus havde den hele dag haft travlt med en større overraskelse. På hans vink kom der to stærke lastdragere slæbende med et uhyre af en krans. Den bestod af de mest spraglede og pralende blomster, der var flettede om det forgyldte bånd til et oksehoved. Dette monstrum af en krans trak de stærke karle op på teatret af al magt, mens Magnus selv klappede med et par store træbrikker. Kransen havde nær gjort en ulykke og ramt den skønne Fioribella; men Anton og Spontani, som tilligemed hende var fremkaldt og just skulle gøre deres sidste kompliment for det begejstrede publikum, greb heldigt kransuhyret, hver ved sin side. Begejstringen var et øjeblik ved denne kolossale bekransning gået over til almindelig

latter; men Spontani og Anton stillede straks kransen op, som en slags æresport, ikke for dem selv, men for den kunstens fedronning, de ledsagede. De drog Fioribella hen under den og stod som ærbødige skjoldholdere ved et våbenskjold, mens hun stod med tåspidsen på kransens nederste del og således med de andre dannede en smuk gruppe. Hun nikkede og hilste nydeligt gennem den store yppige krans – og tæppet faldt, under et buldrende bifald.

Det var midnat. Ved udgangen af teatret modtog Magnus og Ferdinand kun en flygtig taksigelse for de behagelige overraskelser. Sundby trykkede Anton tavs i hånden, og de skyndte sig hver til sit.

Da Sundby og greverne den følgende morgen på det aftalte klokkeslæt stod på skibsbroen ved Neapels havn for at sige farvel til Anton og Spontanis, var der som sædvanlig en stor menneskemyldren; men de kunne ingen steds få øje på dem, de søgte. I det samme hørte de nogle rå, vilde stemmer larme og skrige bag ved dem. "Stop dem! stop dem!" råbte en barsk mandsstemme, "stop de satans virtuoser! De har myrdet ham! De har myrdet den stakkels *Fra Diavolo*! – efter dem! stands dem! hal morderne ind!"

Sundby, som forstod, hvad der blev råbt, så sig forfærdet tilbage og kendte deres førere fra Vesuv, som med vilde, heftige gebærder pegede ud mod havnen og overdøvede hverandre med deres skrig.

"En båd! en sejlbåd ud! – afsted efter det morderpak, I sendrægtige æsler!" råbte den, der skreg højest, "hører I ikke? Vi har fundet liget – hele hovedet var brændt – men kappen og kroppen har vi kendt – begge virtuoserne har gjort det – de

fremmede sangere har stødt ham ud – de stod sidst med ham ved lavastrømmen. Efter dem! stop dem, de forbandede mordere!"

"Se! min krans! min store krans!" råbte nu Magnus og pegede langt ud i havnen, "det er dem, der sejler! Vi er kommet for silde – det er din skyld, Ferdinand!"

"Nej!" råbte Ferdinand og så på sit ur, "så er de bestemt rejst over ti minutter for tidligt."

Der fløj et skib ud af havnen for fulde sejl, og på bagstavnen var en uhyre stor krans ophængt. Sundby blev let om hjertet. Han så Anton på skibet svinge sin hat.

"Og se!" råbte Ferdinand, "Fioribella vifter til os med sit slør gennem kransen!"

Ferdinand og Magnus svingede nu med deres hatte af alle kræfter. Sundby gjorde også et sving med sin, men skyndte sig at få de unge grever bort fra havnen. Der klyngede sig nu en stor mængde mennesker sammen om førerne fra Vesuv for at høre nyheden om den myrdede *Fra Diavolo*, hvis formentlige mordere man påpegede på det amerikanske skib. En sejlbåd satte ud efter dem under larm og skrig, men uden sandsynlighed for at kunne indhente skibet.

Fjerde del

Første kapitel

Over seks år vare forløbet siden hin smukke sommermorgen, da Sundby og de unge grever Høg havde stået ved Neapels havn og set skibet bortfare, der skulle bringe Anton Knudsen og de den gang berømte søskende, Spontani, til Amerika. Antons venner havde set skibet forsvinde og den sejlbåd komme tilbage, der, med politi og gendarmer, forgæves havde forfulgt de for mord beskyldte virtuoser.

En stor, mærkelig tid var imidlertid henfaret over Europa. Frankrig og Italien, Tyskland og Ungarn havde stået i flammer. Ludvig Philip var styrtet. Selv den i 1845 forgudede pave *Pio nono* havde måttet vige for det unge Italiens republikanere. De mægtige omvæltningsidéer, der så længe havde rørt sig både åbenbart og i løndom, havde på ny for en tid fået magt. Den atter vakte begejstring for folkenes frihed og ejendommelighed havde dog ikke alene i vildhed, med den franske friheds- og lighedsånd til forløber, sat hele Sydeuropa i brand og rystet mange troner, men tillige, med retsind og rolig kraft, fremkaldt en ny dådstid i vort fædreland. Den vilde bevægelse havde imidlertid udraset. Oprørene i 1848 var dæmpede med blodstrømme. På Danmarks sydgrænse havde kampen været blodig og langvarigst. Det lille enestående, danske folk var dog sejrrigt gået ud af kampen og havde, selv midt under striden for sin tilværelse, med sin konge i spidsen, uden lovløs vold, erhvervet sig den frieste forfatning. Sejrsåret 1850 havde, med de to foregående, været en ildprøvetid for dansk troskab, udholdenhed og heltemod. Det afsindige oprør var knust. De største slag, Norden i århundreder kan mindes, havde givet

Fredericia og *Isted* europæisk berømmelse. Oprørernes sidste kraft – om end ikke deres overmod – var sprængt i luften ved *Frederiksstads* mageløse forsvar. Til dels ved stormagternes indblandelse var blodsudgydelsen standset og en fredeligere tilstand forberedt. Den landsforræderske "slesvigholstenisme" var tilbagetrængt og søgte tildels et nyt fædreland på Jordens anden halvkugle. Men reaktionen gik nu frem med store, foruroligende skridt. Den truede selv med at tilintetgøre frugterne af de sejre og det blod, der atter havde hævet Danmark til en magt og vakt en stor, uberegnelig selvfølelse i folkets bevidsthed.

I de blodige bedrifters tid var heltenavne som *Rye*, *Schleppegrell* og *Læssøe* fløjet til udødelighed med tusinders sjæle, der i mod og tapperhed var deres lige. "*De gik lige til Ryes brigade*" hed det stolt og frejdigt i krigermunden. Mange var i egentligst forstand gået i døden med sang, som de gamle skandinaver, ligesom i det hele en frisk og munter dødsforagt var et hovedtræk i disse felttog. En stor række af yngre helte delte æren og sejren med en *Helgesen*, en *Meza*, en *Bülow* og *Krogh*. Ved hvert skridt kunne man møde unge mænd, som med deres blod havde vundet kranse af skønne hænder, men tillige mødre, som i deres sørgeklæder var stolte af de sønner, de havde født og hengivet for fædrelandet.

I en sådan dådstid syntes det stille privatliv at synke sammen som ubetydeligt og småligt. Selv kunstens og videnskabens heroer træder da i skygge, og – hvor ikke selvsyg forfængelighed føler sig krænket, skjuler de sig gerne for den glans, de beundrer. De borgerlige helte, der har betalt bøder eller siddet i fængsel for pressens og ordets dristige brug i frihedens

tjeneste, syntes nu endog forglemte. Skuepladsens og koncertsalens sejrherrer synes i sådanne bedrifttider næsten at være bortblæste. Hvilke virtuoser der i hine tider har været til, bekymrede ingen sig om. Gamle avisartiklers udbasunering af de flygtige underholdnings- og smagsbedrifter syntes næsten latterlige. Anton Knudsens og Spontanis navne og mulige berømmelse i amerikanske blade nåede næppe til Europa – mindst til det af kampbulderet gennemrystede Danmark, og om deres tilværelse spurgte ikke mange.

På en gammel herregård i gotisk stil, bygget på en ved opdæmning landfast holm ved Østersøen, og som de sidste ejere havde kaldt *Høgholm*, sad nu grev Magnus Høg, der, som stamherre, efter sin faders død havde taget gården og godset i besiddelse. I de sidste tre år havde han mistet begge sine forældre. Selv havde han, med sin broder Ferdinand som frivillig deltaget i alle tre felttog. Begge havde de med ære kæmpet i det betydeligste slag; dog Ferdinand havde kun haft lejlighed til fortrinsvis at bemærkes. Hvad den yngre greve en gang halvt i spøg havde ønsket, var nu opfyldt. Grev Ferdinand Høg bar et løst ærme, uden arm, opfæstet på den venstre side af brystet, og tæt derved et hvidt ordensbånd med røde kanter i en temmelig stor sløjfe. Han havde, som husarofficer, redet gennem hovedstaden ved krigernes hjemkomst fra det tredje felttog. Mange blomster og kranse var regnet ned over ham fra skønne damehænder, og folket havde råbt hurra efter ham i gaderne. Den skønneste krans var faldet lige ned på hans vel dannede pande; han havde grebet den og set op med en artig hilsen. Kransen var blevet udkastet af en dejlig hånd, som han en måned efter hjemkomsten havde modtaget ved

brudeskamlen i den lyksaligste brudgomsbegejstring. Det var vel ingen komtesse eller rigtig adelig frøken; – men det tænkte han nu ikke på. Hun var ganske smuk og fuld af begejstring for ham. Hun var for det meste af samme mening som han, skønt hun ofte drillede ham for spøg – og han beundrede hendes smag og forstand. Hun var yderst godmodig, ligesom han, og de kunne ofte lege med hinanden som børn. Grev Ferdinand gik nu i sit fire og tyvende år. Med sin ene arm, sit kors og sin krans, der hang på væggen i hans stadsestue over hans klinge – var han en meget lykkelig hædersmand, men endnu lykkeligere ægtemand og en ret duelig landmand. Han ejede en mindre herregård i nærheden af broderens stamgods og havde allerede en lille tilkommende "tapper landsoldat" i vuggen.

Sundby var blevet præst på stamherrens gods og besøgte jævnlig sine forrige elever.

Magnus havde ikke mistet noget af sine stærke lemmer i krigen; han havde heller intet kors på sin kjole og ingen krans på sin væg; han havde heller ikke anskaffet nogen vugge, da han endnu ikke havde fundet nogen frøken eller jomfru, der således holdt af ham, at han havde været fristet til grundigt at forelske sig og frie. Han havde dog først nylig fyldt sit fem og tyvende år og syntes ingenlunde at have nogen overvættes forkærlighed for den enlige stand. Han elskede ensomheden så lidt, at han gerne en gang om ugen havde stort selskab af en gang for alle indbudne, og på enkelte bemærkelsesværdige dage anstillede han meget store fester. Han havde formået sin søster, grevinde Camilla Strahl, der for to år siden var blevet enke, til i sin uafhængige enkestand at bo hos ham på Høgholm, som et slags dronning i mindre målestok. Hun havde en hel række værelser

og en særskilt have, så vel som heste og vogn, til sin frie rådighed og kunne tilbringe sin tid aldeles efter egen lyst og smag eller lune, men hun måtte kun være på råd med ham om udførelsen af den storartede plan til et fornøjeligt og rigtig selskabeligt herremandshus, således som han mente, det burde være. Bortfjernelse af al stivhed og rangvæsens-forskel var heri en hovedsag.

Siden grevinde Camilla var blevet enke, havde hun overvundet den nedstemthed, som det trykkende forhold til en mand, hun foragtede, havde fremkaldt. Et tre-års eremitliv, på en måde, ved den gamle slotsbjergruin i Töplitz-egnen havde bragt fred i hendes sind og klarhed i hendes livsanskuelse. Tomheden i hendes hele foregående glimmerliv havde givet hende en mægtig åndelig trang til et nyt liv med indhold og fylde. Et sådant håbede hun nu også at kunne udbrede omkring sig i sin jævne, ærlige broders hjem.

Det var en smuk efterårsmorgen 1851, årsdagen efter det hæderlige slag ved *Midsunde* (den tolvte september), hvor grev Ferdinand som infanterist havde mistet sin arm. Han var kort efter blevet udnævnt til løjtnant ved husarerne og fik som sådan afsked som invalid, hvorved han dog havde opnået at bære den uniform, han altid lidt barnagtigt havde sværmet for. Grevinde Camilla sad nu i morgendragt ved sit skrivebord i sit eget hyggelige tårnkammer, hvor bøger, musikalier, malerier og billedstøtter indtog den væsentlige plads, mens al overflødig boskabspragt var bortfjernet. Her var udsigt både til gården og haven. Gennem det buede havevindue havde hun skoven og nogle småholme i havbugten for øje. Solen blinkede på havspejlet, og trækfuglene fløj hen over skoven i store skarer.

Hun var endnu overmåde smuk og så ud som en tyve-års-pige, skønt hun nylig havde fyldt sit otte og tyvende år. Der var en stille fred udbredt over de før så lunefuldt bevægede ansigtstræk, og en dyb sjæls glæde skinnede ud af de klare, kornblomstblå øjne. Hun hældede sig ofte tilbage på stolen og så ud i det frie.

"Vil du ikke nok snakke lidt med mig, Camilla; i dag er jeg en fredsforstyrrer!" sagde nu en kraftig, munter mandsstemme, og hendes broder Magnus stak sit store hoved ind ad døren.

"Kom kun!" svarede søsteren og rejste sig fra et halvt fuldendt brev, der lå på bordet, "for dig tør jeg nok lade mig se. Jeg skriver til Vilhelmine med vor duepost, og beder hende endelig komme i eftermiddag og tage sin sorte Stær og begge de hvide Stære med. I et sådant vejr kan de gamle nok tåle det –"

"Og jomfru Lise – hun må da endelig med!" udbrød Magnus ivrigt, "hendes forældre kommer ganske vist denne gang: dem var jeg hos i går – de brave hønsekræmmerfolk, ved du –"

"Ja vel!" svarede grevinden lidt forlegen, "jeg kender dem nok fra Vilhelmine og Lise – men jeg har jo ikke set dem endnu. Jeg er kun bange for, vi plager dem, og de vil være forlegne."

"Det har ingen nød! Deres nabofolk, den ærlige Hans Litsenbroder og hans kone, kommer med; men denne hersens Cathrine, eller hvad hun hedder, hende, de har i huset, hun hører til de hellige – hun kommer aldrig, hvor der skal være dans og lystighed."

"Det var dog godt!" sagde grevinden, der ved dette navn var blevet urolig og nu drog vejret frit. "En vis grænse må der dog være, selv for den folkeligste gæstfrihed, broder Magnus! Hverken hønsekræmmerfolkene eller den ærlige fragtmand og

hans kone har jeg noget imod for deres ringe stand, mod anstændige tjenestefolk ikke heller! De hører netop til, hvor der gives sådan en fest, og hvor det fornemmelig er den menige landsoldat, deres ligemand i dannelse, vi vil hædre; men denne Cathrine, har jeg hørt, er et berygtet fruentimmer. Det var jo hende, Anton Knudsen en gang trak op af søen, og vor gamle professor tog sig af og fik her ud på landet."

"Ja, det var den gang!" sagde Magnus. "fader kaldte hende frøken de *Bimbe*; men det var nok ellers *Pimpe-Cathrine* hun blev kaldt; dog nu er hun jo blevet ædruelig og meget dydigere end nogen af os – så for den sags skyld kunne hun nok komme. Jeg har jo også indbudt alle og enhver, der vil komme, i avisen. Men jeg ser dog helst, hun bliver borte! hun drejer mig øjnene alt for meget mod loftet og snakker bestandig bibelsk – det kan jeg ikke lide! – du skal ellers se, her bliver muntert!" vedblev han snaksomt: "den tykke, snurrige postmester kommer og den fortræffelige hr. Skade, han, der blev gift med den skikkelige jordemoder – ham, vi nær havde grint os ihjel af en gang i vor lapsetid hos vor gamle professor."

"Du vil dog nu ikke have disse mennesker til gæk, Magnus?"

"Nej! men lystige vil jeg nok se dem og selv have lov til at være, som vor herre har skabt mig. Justitsråd Kyng kommer nok også – ham må Sundby tage sig af! – og de gamle, hvide Stære må du ret lave det godt for! – jeg vil holde mig til soldaterne og få en svingom med Lise eller frøken Mariane! – jeg ved næsten ikke, hvem af de to piger der er vakrest. – Jeg kom ellers for at spørge dig, om du har tænkt på nogen rigtig dejlig musik – sådan af min slags, som man kan blive glad ved og råbe hurra efter – noget, der kan passe, når jeg udbringer

soldaternes skål, og Sundby siger et par ord til ære for dem og broder Ferdinand –"

"Ja, derfor har jeg sørget – det må ellers helst komme af sig selv – og så vil nok Lise og Vilhelmine og nogle af dem fra byen hjælpe til."

"Prægtigt!" sagde Magnus, "du er en rar pige! – det må komme af sig selv! – Det er netop, hvad jeg mener – for alting ingen komedianterspil! – det juks fik jeg nok af på Anton Knudsens store koncerter. Vidste vi dog kun noget om ham!" tilføjede han alvorligt. "Jeg er bange for, at han er død og begravet for længe siden i det dumme Amerika. Men nu løber jeg!" råbte han og så ud af vinduet til gården, "der kommer Ferdinand og hans lille kone. De er festens konge og dronning i dag – og, se! Sundby er med dem!" Han løb hastigt bort.

Camilla gik hen til vinduet og så ned i gården. Der var et smukt udtryk i hendes stille, glade ansigt, da hun hilste til Sundby og nu skyndte sig at blive påklædt. "Gud ske lov!" sagde hun: "*han* har også overvundet! – Vi er begge kommet i havn!" Broderens ytring om Anton Knudsen klang dog endnu i hendes øre. Uvisheden om det unge menneskes skæbne fo'r ofte som en skygge over hendes brødres glade ansigter og var jævnligt genstand for deres samtaler med søsteren og Sundby, der begge delte deres bekymring for ham, uden dog at have opgivet håbet om hans liv og mulige tilbagekomst til Europa.

Under sin påklædning havde Camilla nærmet sig havevinduet for at drage det grønne tralværks-forhæng ned, da der mod sædvane var en del fremmede mennesker i haven, som denne dag stod åben for alle. Ligesom hun nu just tænkte på Anton Knudsen, syntes hun at høre hans navn nævnet af en rå

stemme, ledsaget af en hæslig latter. Hun kastede en kåbe over sig, åbnede vinduet hastigt og så ned. På en bænk lige under hendes høje tårnvindue sad to mænd, der så ud som skibsfolk. De syntes at have hørt vinduet åbnes; to par øjne mødte hende, som hun forskrækket veg tilbage for. Straks efter hørte hun en slags salme vekselvis synges af to mandsstemmer.

"O, hvor jeg skal glædes ved
Tusindårets herlighed –
De hellige i Adam-ondi-Ahman!"

sang den ene med en ret god tenor, der dog havde noget af en forsviret drikkebroders udtryk.

"Hold mund! Lad mig! – jeg kan en, der er mere fynd i!" brummede den anden og sang med rå basstemme:

"Snart det vil lyde, hun falden er ned
Fra tronen af purpur og guld,
Den Babylons skøge, som blodet udgød,
Hvoraf hun har drukket sig fuld –"

Camilla skyndte sig at lukke vinduet. De brudstykker af en slags gudelige sekterer-sange, hun kun halvt havde hørt og forstået, fandt man siden i en mormon-salmebog. Hun havde set begge de fremmede mænd dreje øjnene i hovedet, ligesom de ville se andægtigt mod himlen, mens de dog kun så op efter hende med frække og uforskammede blikke. Kort efter så hun dem slentre ned ad en havegang, der førte til fjorden og den lille bro, hvor lystbådene lå.

Hun fuldendte roligt sin påklædning, men besluttede dog at tale med Sundby om disse uhyggelige mennesker, med hvis fromhed det næppe var alvor, men som bestemt havde nævnet

Anton Knudsen og muligt kunne give nogen underretning om ham.

Andet kapitel

Henad eftermiddagen begyndte først folk i større mængde at samles til den store fest på Høgholm. Udenfor den åbne gitterport til haven var skovsletten ved gartnerhuset opfyldt med vogne både fra købstæderne og fra landet. I skoven og haven myldrede der med glade, pyntede mennesker af alle stænder. En mængde borde med forfriskninger var opstillede. Udenfor et stort telt vajede de tre skandinaviske flag, Dannebrog i midten. Fra et mosbeklædt orkester tonede melodien til "Danmark dejligst vang og vænge!" afvekslende med "Den tapre landsoldat". Alle den gamle borgs pragtværelser stod åbne og var festligt smykkede. Magnus og hans søster skiftedes til at være til stede inde eller ude, og snart havde enhver af dem store klynger af gæster omkring sig.

Til den forekommende grevinde Camilla sluttede sig især damerne fra købstaden og de nærmeste herregårde, dog tillige nogle velhavende møller- og gårdmandskoner fra landsbyerne, tilligemed et par koner, som Magnus havde trukket frem af vrimlen og med særdeles opmærksomhed ført hen til hende. Den ene af disse var en vakker, bondeklædt kone med et klogt og venligt ansigt. Det var Karen Hønsekræmmers, Anton Knudsens moster. Karen havde for 7-8 år siden læst så mange lovtaler over Camilla i Antons breve, den gang grevinden hed komtesse Høg, og var nu meget glad ved at se hende. Anton og hans forsvindelse var dog det første, hun, med tårer i øjnene, talte om. Af grev Magnus havde hun hørt, hvad han vidste om Anton fra sin rejse; men nu var der ikke mange, der mere længtes efter underretning om ham, end den kærlige moster.

Camilla ytrede sig med stor deltagelse om Karens søstersøn og hans sjældne talent. "Desværre!" sagde hun, "det sidste vi har hørt fra vor kære, unge ven, var hans bortrejse eller flugt fra Neapel, da han falskelig blev beskyldt for deltagelse i et drab. I London traf mine brødre ham ikke, som de havde ventet, da de var der i foråret 48 – og så kom de hovedkulds til at rejse hjem for krigens skyld. Ingen har haft brev, og i aviserne har man heller intet set om ham."

"Ak! det rare, unge menneske!" udbrød en noget fyldig, købstadsklædt kone, som fulgtes med Karen, "både jeg og min Skade holdt så inderligt af ham; han var altid så ædruelig og så artig mod fruentimmerne, uden at være næsvis eller storagtig. Alt, hvad der var pænt og dydeligt, holdt han af, både i bøger og omgængelse; og han kunne næsten spille lige så prægtigt som min mand selv. Min Skade har da også været hans læremester, og er hr. Knudsen ikke død, er han vist blevet en stor mand i verden."

Camilla fik nu at vide, at det var jordemoderen fra byen, madam Skade. Grevindens samtale med disse Antons tro veninder blev snart afbrudt af en lille, overgiven ung dame fra nærmeste herregård, frøken Mariane Holm, som var uudtømmelig i lystige bemærkninger over et par skikkelser, der i folkevrimlen især havde tildraget sig hendes opmærksomhed.

"Se! Se, grevinde! har De set mage til monstrum?" sagde den livlige frøken, "det er bestemt *John Bull* eller sådan en grotesk person, der kan forestille et helt folks komiske side – ligesom nu vor gode hr. *Sørensen*, hvis sønner og døtre her vrimler af. Dog nej, til ingen af de to helte har han den rolige spidsborgerværdighed – han er et ildsprudende bjerg, der går omkring og

buldrer – han gør hvert øjeblik et forskrækkeligt spektakel!" Hun pegede på en høj, tyk mand med et stort, rundt ansigt og lange, grå hår, der fløj vildt under hans kasket om de tykke rødmossede kinder, mens han slog ud med begge arme og larmede.

"Det er, såmænd, min mand, postmesteren!" sagde en aldrende kone i gammeldags købstadsdragt og med et lige så mildt og sagtmodigt som karakterfast ansigt, "han holder sig Gud ske lov rask og rørig – når han bliver lidt ivrig og højrøstet, er det kun hans gode, sunde natur, der må have luft – han kan fare op som en løve, men er from som et lam."

"Det var vist ikke ham, De mente, frøken Holm!" sagde Camilla hastigt og blinkede.

"Nej, det har De ret i! – han er jo en køn, gammel mand – den høje!" skyndte frøken Mariane sig at rette sin bommert. "Nej ham, jeg mente, var den lille nøddeknækker med den røde næse – ham, postmesteren nu har under armen – han kunne nok ligne den lystige mester Punch –"

"Det er såmænd *min* mand, lille frøken!" sagde madam Skade og nejede noget stødt. "Dersom De ikke finder ham køn, er det ingen ulykke. Min Skade er for resten den største virtuos i byen og et menneskekærligt menneske; han opholder sig i det mindste aldrig over sin næste, enten det er en hr. *Bul* eller en hr. *Sørensen* eller en, der knækker *nødder* og holder af *punch* til måde, eller har en næse, der ikke er ham til pas. Den fornøjelse, der ingen kristenkærlighed er i, er af det onde, siger min Skade – og siger han det ikke, så viser han i sit levned, at han mener det. Jeg nægter ikke" – vedblev madam Skade i en nedstemt tone, "han har lidt tilbøjelighed til rosen i ansigtet, den sjæl –

men dermed fornærmer han jo ingen – det har jo også meget fortaget sig, siden han eksemplarisk holder den diæt, jeg har tilrådet ham –"

Den uheldige frøken Mariane var blevet blussende rød under jordemoderens lange straffetale og søgte så godt som muligt at undskylde sin "fejltagelse" med sit korte syn og det røde flag, der viftede i sollyset over hr. Skades blomstrende, fornøjelige ansigt. Hans virtuositet var hende noksom bekendt – forsikrede hun – og hun havde tit tænkt på, at når der skulle være rigtig munterhed på et bal eller ved et bryllup – kunne man umuligt undvære den berømte hr. Skade.

"Det samme siger jeg, frøken Mariane!" råbte grev Magnus, der havde hørt den sidste ytring, "bal eller bryllup uden hr. Skade ville være juks, hvem man så havde til dame." Han kom stormende hen til sin søster med en bondeklædt mand ved hver hånd. "Se, Camilla!" sagde han til søsteren, "nu fik jeg dem fat! Se! Det er Jørgen, Anton Knudsens faster – nej, hans moster – hans mosters mand, mener jeg – ham, der køber alle vore høns –"

Frøken Mariane kunne ikke holde sin latter tilbage over denne præsentation og over hønsekræmmerens halvt mugne, halvt forlegne ansigt derved.

"Bryd dig om ingenting, Jørgen!" sagde stamherren halvhøjt. "Hun ler også mig ud. – Gimmerlam af den fine race er gerne lidt kåde. – Og se her, Camilla!" vedblev han, "det er Hans Litsenbroder, der kører vore fedekalve til København, den raske karl, der en gang reddede Antons liv og fangede Mikkel Kvæler –"

"Nej, hr. greve!" afbrød Hans ham, "det var galt! det var Jørgen Hønsekræmmer, der fangede Mikkel i Møllerskoven – jeg pryglede ham kun lidt mør, da han holdt stigen for fuldmægtigen, der ville gøre indbrud hos sig selv og skære halsen af drengen. Det er en gammel og lang historie, madam grevinde! Den små Anton var rigtignok den gang i knibe; men en rask knøs var han både den gang, og da han pryglede skriveren. Jeg har også altid holdt af ham, som jeg kunne have været hans fader. – Herre Gud! hvor monstro han nu er i verden?"

"Ja, hvad monstro der er blevet af knægten?" tog nu Jørgen Hønsekræmmer deltagende ordet. "hoved havde han ikke meget af, stakkel, han kunne sommetider ikke skelne en ung høne fra en hanekylling, når han sad og blæste ånde i sin hyldepibe, uden at der kom en lyd; men et godt skind var han, og husker han kun på, hvordan jeg formanede ham, den gang han skulle ud i verden blandt de fremmede mennesker, så slår han sig nok igennem! – Hør, Anton! sagde jeg, du skal have ben i næsen, som en due! – sagde jeg – nej, hvad var det, jeg sagde, lille kone? det må du jo vide –"

"Det var vist meget godt, hvad du sagde, Jørgen!" svarede Karen og trak ham lidt i ærmet, "men det var nok for langt og alt for højtideligt til at huske på her. Nu skal vi jo være lystige og kun tænke på vore tapre landsoldater!"

Ferdinand var nu kommet til med sin nydelige lille frue under armen, og hvor han lod sig se i sin husaruniform, med sin ene arm og sit ridderkors, flokkedes de unge soldater om ham og råbte: Hurra! Han ville straks begynde dansen med sin

frue, der første gang var ude efter sin nedkomst, men var sundheden og munterheden selv.

Soldaterne og mange andre unge mennesker fik nu travlt med at skaffe sig damer til dansen. Musikken til en rask polka begyndte, og snart var dansen i fuld gang på den store grønplads i haven, hvor et høvlet bræddegulv den dag skjulte det ellers omhyggeligt plejede græs.

Magnus var dog endnu ikke kommet med i dansen. Han løb uroligt frem og tilbage og syntes at lede efter nogen.

"De savner nok Deres dame, hr. greve!" sagde Mariane Holm med et skælmsk smil, "hun kommer vist først om en hel time. – De hvide Stære skal jo have deres middagsro, og så kommer først justitsråd Kyng med sin lukkede vogn for at hente dem."

"Hvem har sagt Dem, jomfru Lise skulle være min dame?" spurgte Magnus, "det har jeg rigtignok tænkt på; men hun har ikke lovet mig det. Kommer hun med justitsråden, så får han vel den første dans?"

"Hvad tænker De på, greve!" udbrød den unge frøken og lo: "den adstadige byfoged har vist ikke danset i tyve år! – så vil jeg før tro, provst Stær selv kunne slå sig løs, hvorvel han sagtens er over de firs."

"Vil De vove en svingom med mig og ikke le mig alt for meget ud?" sagde nu stamherren og bukkede mod sædvane lidt forlegen. "Jeg danser som en mølle, der drejes til vindfang, siger rigtignok Ferdinand – jeg har en gang danset to kammerjunkere omkuld og trådt en fin frøken lidt på foden, så hun måtte have doktor – og det må jeg altid høre. Men tør De vove det med mig, frøken! og kan De lade være at le alt for højt – så vær så artig at tage mig, siden De ingen bedre kavaler har!"

"Å! De danser just som jeg allerhelst vil have det!" svarede Mariane. "De er en kavaler, som kan gøre plads, hvor han kommer, og ikke så let bliver træt." Hun stak sin lille, trinde arm ind under hans og hoppede lystigt med ham ind i danserækken.

Der kom nu en lukket vogn rullende til gitterporten. Sundby stod der tilligemed en hel del ældre mænd. Han ilede til vognen og hjalp med megen omhu et par gamle mennesker ud, som med milde, glade ansigter nikkede til ham og til alle dem, der flokkedes om vognen og hilsede dem.

"De gamle provstefolk!" sagde den ene til den anden, og enhver gjorde plads for dem.

"Tag dig i agt, lille Lise! hop dog ikke så forvovent, som en ung herre!" sagde provstinden og så sig tilbage efter en ung dejlig pige på 18-19 år i hvid kjole med rosenrøde bånd og blomster i de gule lokker, som let og yndigt svang sig ud af vognen, for at tage den gamle provst under armen, mens Sundby fulgte provstinden.

Grevinde Camilla var nu også kommet til gitterporten, for at modtage de ærværdige gamle. Hun omfavnede dem og Lise hjerteligt. "Men hvor er Vilhelmine og hendes mand?" spurgte hun.

"De kommer bag efter i den gamle kurvevogn med justitsråden og den lille Carl!" svarede Lise. "De kunne ikke skilles ad, det kan du nok vide – men jeg er jo de gamles kæledægge og måtte med dem!"

Sundby fulgte provstinden ind i haven og hen til dansepladsen. Begge de gamle ville endelig se lidt på den glade, dansende ungdom, inden de gik under tag. Camilla bemægtigede sig oldingens ene arm og lod Lise beholde den

anden. Enhver, som mødte dem, hilste med en ærbødighed, der ikke blot gjaldt Camillas dronningeagtige skikkelse og den smukke atten års piges ynde, men endnu mere den usigelige elskværdighed i de patriarkalske gamles åsyn og deres snehvide hår.

Ved et bord i nærheden af indkørslen til skovsletten ved gartnerhuset, sad der et par mænd med korte knævamse og sivhatte som fremmede skibsfolk, og drak skiftevis af en lille flaske, som de skjulte, når nogen så på dem. De syntes ikke at ville blande sig i den store menneskevrimmel; men deres øjne løb bestandig omkring, og de gav agt på enhver, der kom eller gik. De hviskede meget sammen; men hver gang nogen bemærkede dem, drejede de øjnene fromladent mod himlen og foldede deres hænder.

"Se! der gik hun med det gamle skrog, den nysselige snut!" sagde den ene og smækkede råt med tungen. "Den kønne frue, vi så i morges, var den anden. Ved *Joseph Smith* og hellig *Mormon*! Pigebarnet skal være vores! – det skal vor opvakte Trine nok sørge for! – og det siger jeg dig, apostel! mig, mig, profeten Michael, skal hun tilhøre! Det har ånden åbenbaret mig i nat."

"Sladder med din ånd! du er for gammel til hende, Mikkel! det var synd og skam!" svarede den anden. "Hvor mange åndelige koner vil du lægge dig til? – får du nu Cathrine med, har du det halve dusin komplet – men jeg har jo kun det par stykker endnu og slet ingen, jeg kan snakke dansk med."

"Lydighed, apostel! blind lydighed mod dine foresatte! Den, som har, ham skal der just gives – står der skrevet. Hvad ånden tilsiger mig, er ufejlbarligt – og kom mig ikke med den sladder

om synd! Synde *kan* ingen af os udvalgte – det ved du jo, slyngel!"

"Men så synder jeg jo heller ikke, når jeg snapper hende fra dig, Mikkel Profet! – hvad lydighed og foresatte angår, kan du gå ad helvede til! Jeg kan lige så godt have åbenbaringer som du – og jeg lystrer nu kun frihedens ånd i mig! – Når vi to er ene, behøver du ellers ikke at gøre dig så hellig."

"Hold flab, Siversen! eller tag dig i agt for mine profetiske næver!" brummede den ældre med et hæsligt blik. "Der har vi nok en spion! – jeg er bange for, han har luret! – Det er en af byfogedens folk," vedblev han hviskende, "jeg kender ham fra min syndige tid, den gang jeg sad i bånd og fængsel for den dumme streg med møllerfolkene. Dig har han jo også ført pen for på rådstuen. Kom, lad os gå! han var i stand til at kende os med sine lukseøjne."

"Nå, om så var – det var da ingen stor ulykke!" svarede Siversen med en stolt og trodsig mine. "Ingen kan jo nu krumme et hår på mig, om de også kender mig – jeg havde jo tjent min tid ud på Møn, inden jeg rejste – og *dig* kan fanden kun kende igen, når du agerer profet og selv er nær ved at tro på dit sludder."

"Deri har du dog ret, gavtyv!" brummede Mikkel. "Vi har afført os det gamle menneske og iført os det nye. Nu er her jo også frihed! vi har jo loven for os, om det så var Satan, vi tjente. Lad os synge om vort nye himmerig! det kan ingen forbyde os! Begynd du! det vil ærgre ham, den Babels snuser! og du har ret! han måtte være Satan selv, skulle han kende mig!"

Den yngre begyndte nu en slags salme, som den ældre faldt ind i med sin brummende bas. Med foldede hænder og

fordrejede øjne sang de:

"Den Gud, som andre tjene,
Er ej en Gud for mig:
Han kan slet ikke høre,
Ej heller kan han se.

Hvad kirke man vil nævne,
Der ej har en profet,
En, som har ej apostler,
Er ikke god for mig.

Det falsk indbildte Himmerig,
Det duer ej for mig:
Det har slet ingen grundvold,
Indbildning det kun er.

Jeg på et Himmerige tror,
Som bliver på den nye jord
Med *sandhed, lys og kundskab* –"

Disse ord sang de meget højt.

"Med åndelige koner –"

sang de sagte med et fortroligt blik til hinanden,

"Et Himmerig for mig!
Et Himmerig for mig!"

Dermed sluttede de sangen med trodsig jubel. De rejste sig nu og forsvandt hastigt i skoven.

Den person, de ikke ville kendes af, var byfoged Kyngs forrige skriver, den æstetiske hr. Qvist, som havde været den lille bys kraftgeni og stadssatyricus, og som Anton Knudsen til afsked

havde revset så eftertrykkeligt. Om det var stokkepryglene selv eller hele byens fornøjelse derover, der havde haft så heldig en virkning på den utålelige vittighedsjæger, var uvist; men han havde fra hin mærkelige aften for en stor del forandret sin adfærd. Han var senere blevet en ganske vel anset mand. Han var nu byskriver og havde nogle forretninger ved landpolitiet.

Qvist havde nøje iagttaget de to fremmede, selv førend han af dem blev bemærket. Han skyndte sig hen til en vogn, som byfoged Kyng nylig var steget ned af, og hvoraf den omhyggelige fader, med sin sædvanlige ridderlige artighed, hjalp sin datter Vilhelmine ned, mens hans svigersøn, magister Stær, løftede en lille, smuk dreng på en 6-7 år ud af vognen.

Hr. Qvist var meget begærlig efter at få draget byfogeden til side og meddele ham sin opdagelse.

At der var kommet et par fremmede, der kaldte sig "de sidste dages hellige", til egnen, og at de holdt forsamlinger hist og her hos bønderne, hvor nogle baptister og jansenianere tidligere havde virket og nu havde sluttet sig til dem, var byfogeden bekendt. Han vidste, at de nogle gange havde været samlede med deres tilhængere i Hans Litsenbroders hus, når manden havde været borte på fragtrejser og konen i besøg hos sin familie. Her havde de en ivrig veninde i den såkaldte Præke-Cathrine, der både var baptistinde og hørte til de "syndeløse" jansenianeres sekt. Den gamle provst Stær og hans søn, kapellanen var underrettet derom. De advarede nu derfor ofte menigheden mod disse sekters sværmerier og falske lærdomme. Andet havde hverken de eller byfogeden fundet fornødent eller lovligt at foretage.

Nu hørte Kyng, at den formentlige mormonpræst, der kaldte sig profeten Michael, var den dødsdømte, men undvegne Mikkel Kvæler, og hans ledsager, der kaldte sig apostlen Jens, var den forrige postfuldmægtig Siversen. Qvist havde kendt dem begge. Han vidste, at de var sat i land fra et amerikansk skib, der lå for anker i fjorden. De havde vekslet en del dollars i købstaden, hvor de havde forevist "Mormons Bog" som et nyt, ene gyldigt evangelium, støttet på den nye, store profet Joseph Smiths åbenbaringer. Foruden deres åbenbare hverv: at skræmme folk med Verdens undergang og fordømmelse med det allerførste og vise dem Zions-vejen til den eneste frelse og et nyt tusindårigt liv, uden synd, sygdom, pengemangel og død, i Amerika, syntes de tillige, til deres egen opbyggelse, efter Joseph Smiths eksempel, at ville udse sig nogle såkaldte "åndelige koner" blandt landets døtre. Hvem de fornemmelig havde kastet deres fromme øjne på, kunne Qvist endnu ikke bestemt sige; men de havde set med meget grådige blikke både efter provst Stærs plejedatter og grevinde Strahl. Nogle ord, han havde hørt af deres samtale, klang også højst mistænkelige.

Kyng studsede og blev mod sædvane urolig. "Morderen kan pågribes – ham har vi dom over," sagde han. "Den anden kan ikke røres, før han foretager noget ulovligt. Hold et skarpt øje med dem begge, Qvist! tag betjentene med, hvis det behøves – men uden al opsigt! lad mig straks vide, når noget forefalder!"

"Ser jeg ret, er det de helliges sivhatte, der blinker i den båd!" udbrød Qvist og pegede ud mod fjorden. "Men de skal ikke slippe mig af syne!" Han tog en kikkert frem og skyndte sig bort.

Kyng sluttede sig nu til sit selskab og var blevet meget alvorligt stemt.

Tredje kapitel

Folkefesten på Høgholm var nu i fuld gang; men ved grev Ferdinands utålmodighed var dansen begyndt for tidligt. Stemningen var heller ikke så livlig og munter, som stamherren havde ventet.

Den uro og spænding, hvori så mange fædrelandsksindede danske netop i dette efterår (1851) befandt sig, over de betænkelige underhandlinger med stormagterne og selv med de besejrede oprørere, dæmpede lysten til at more sig og gav sig hist og her luft i misfornøjede ytringer. Man undrede sig over, at nogen i en sådan tid kunne tænke på glade erindringsfester "over vore spildte sejrvindinger". Man trak på skuldrene, men havde dog lyst til at se, hvorledes det gik til. Soldaterne ville man nok endnu gøre nogen ære af. Hist og her hørtes dog også vrantne ytringer derom. "Nu havde man tit nok skreget hurra og gjort stads af soldaterne" – hed det, "de måtte jo selv være kede og lede deraf!" Nogle ytrede endog, at denne hele fest ikke var andet, end "dum forfængelighed" af de unge grever Høg, som selv ville "smigres og gøres stads af, fordi de havde været med i krigen og lugtet krudt".

Magnus var næppe trådt ud af dansen med frøken Mariane Holm, før han mærkede denne forstemmelse og hørte nogle af disse misfornøjede ytringer. Han var selv blevet utilfreds med det hele. Al slags forberedt højtidelighed og begejstring havde tilforn været ham en pest. Den virkelig begejstrede tid, han nylig havde oplevet og med liv og sjæl været inde i, havde dog således vakt hans følelse for det gribende og storartede i virkelige folkefester, at han endnu sværmede derfor og havde

fundet sig i de forberedelser, hans søster og Sundby fandt nødvendige. Hans søsters ord om formiddagen, at "det måtte komme af sig selv", havde imidlertid været ham det allerbedste festprogram. Lange, udstuderte taler havde han en vis gru for; deraf fik han altid i egentligst forstand mavepine. En mosbeklædt talerstol, som Sundby havde ladet opstille, fik han nu først med stor forskrækkelse øje på. "Bort med det sludderbatteri!" råbte han til et par tjenere, "væk med vrøvlestolen! den grønne pinebænk der!" og på et øjeblik var talerstolen forsvundet. Siden hin aften, Magnus selv havde udtømt sig i hylding og havde fået den kolossale oksehovedkrans kylet op til sin gode ven, virtuosen, på St. Carlo-teatret, havde han næsten fået lede til alle hyldest-ytringer, der forekom ham teatralske, og nu var han kommet i gang med at bortrydde alt kunstleri. De mangfoldige kranse, buketter og dannebrogssløjfer, grevinde Camilla med så megen omhu og smag flere dage før denne fest havde syslet med, og som af de begejstrede unge damer skulle overrækkes krigerne, så hun nu til sin forbavselse, på en gang flyve ud af kurvene og flagre hen over alles hoveder. Den tykke postmester og stadsmusikant Skade havde uheldigvis hver fået en af de smukkeste kranse på hovedet og det vakte almindelig munterhed. Magnus vendte i sin iver op og ned på alting.

"Men, min Gud! du fordærver os jo det hele!" sagde Camilla.

"Det må komme af sig selv!" råbte stamherren og lo, "sådant skal det være!"

Først efter en tale og en festsang skulle dagens helte have været overraskede med blomster og kranse; men der var nu kommet en mageløs uorden i det hele. Talerstolen savnedes, og

ingen kunne finde det trykte oplag af festsang-eksemplarerne. Magnus havde kylet den store, opløste papirspakke ind imellem buskene. Magister Stær var imidlertid steget op på et bord, for alligevel at holde sin vel udarbejdede tale om festens betydning; men det var ham umuligt at få ørenlyd for den almindelige larm og munterhed. Han steg forlegen og mismodig ned. Sundby trådte nu frem med næsten mørk alvor og vinkede til tavshed. Hans strenge åsyn og høje skikkelse vakte opmærksomhed, og der blev stille. Han talte nogle få, men kraftige ord, som øjeblikkets stemning indgav ham, om det store og uforgængelige gennem århundreder for vor historiske folkebevidsthed i, hvad vi havde oplevet, trods alle mulige skuffelser i vore forventninger om sejrens øjeblikkelige frugter. Den alvorlige stemning var et øjeblik vendt tilbage. Enkelte bifaldsråb hørtes; men de fleste tav. Han sluttede hastigt med et "leve!" for vore trofaste krigere og deres tilstedeværende enarmede fører. Det fandt hist og her genklang, men afbrødes af den tilbagevendte munterhed.

"De forbandede fruentimmer!" råbte en kæmpestemme, "de ødelægger os, pine-død! De er skyld i al verdens ulykke! hvem kommer de dumme kranse fra, der flyver os i hovedet og gør os til narre for alverden? Det er fra disse helvedes plageånder, som Vor Herre har skabt i sin vrede!" Den store postmester var vred og trådte sine ufortjente prydelser under fødder.

"De velsignede fruentimmer!" råbte hr. Skade, der var sprunget op på et bord og svingede sin krans, "det er dem, som strør blomster på mandens slibrige bane! – det er dem, som lærer os dyd og afholdenhed – belønner kunsten og bedriften

med udødelige kranse og helbreder os for ulykkelig kærlighed, som min søde Lene –

Lad dadle kvinderne hvo vil!
Jeg vil dem altid elske og forsvare –"

– sang han af livsens kræfter. "Ja! Ja!" afbrød han sig selv inderligt bevæget, "jeg synger med vor store digter:

Svig ej din ven! Vær tro mod din pige!
Virksom du fremme brødres vel!"

Nu tørrede han sine øjne og sang med skingrende stemme:

"Piger og vin og dans og sang –
O! det er sjælen i al min glæde!"

hvorpå han råbte hurra for damerne, "som havde hædret ham med deres allerskønneste krans."

"Bravo, Skade! Bravo, du levende fyrtårn! det er *dig*, det gælder!" råbte nogle lystige stemmer. Hr. Skade blev trukket ned af bordet og båret i triumf om blandt den overgivne mængde. Han bar stolt sin krans på hovedet, og der var nu ingen ende på lystigheden.

Frøken Mariane Holm var blevet overstadigt munter ved dette optrin. Hun havde grebet fat på den vilde blomsterstormer, grev Magnus, og rakt ham den rønnebærkvist, der var gået løs af hendes brune lokker under den voldsomme vals med ham.

"Der har De den frugt, De selv har rystet ned, bersærk!" sagde hun overgiven, "det er rigtignok den, man fanger kramsfugle med; men De kan tage den uden betænkelighed! Der er ingen done ved den, som ved Deres broders sejrskrans. – Har De ikke,

som han, fortjent den med Deres helteblod – så har De fortjent den ved den tapperhed, der nu også har givet vore kranse vinger at flyve med. Se! nu er det forbi med den forskrækkelige højtidelighed – nu er her først blevet muntert!"

Magnus nikkede og gav hende ret. Alle lo og spøgte. Ferdinand var også kommet ud af den højtidelige stemning, som de mange forberedelser til hans ære straks efter den første dans havde sat ham i. "Det var prægtigt, dogge!" sagde han. "Jeg var bange for, man ville have sunget op og præket over os og dænget os og vore ærlige jenser over, som vi havde gjort kunster eller mirakler for dem, og jeg skulle holde taksigelsestale og se mit vrøvl i aviserne. Havde vi nu Anton Knudsen her, så skulle han dog se, vi heller ikke er tabte bag af en vogn, og der også kan blive godtkøb på kranse i Danmark! Se! hvor tykt de ligger her omkring os!"

"Ja, gid vi havde ham og hans donna med, den smukke Fioribella!" svarede Magnus. "Nu ville du dog nok lade ham beholde hende alene, vindspiller!"

"Å, snak! råb ikke så højt, Magnus! jeg var jo ikke så farlig forlibt i hende –"

"Du er nok bange for, at din lille frue skal få skrupler!" sagde Magnus og lo. "Nej! Anton var første hane i kurven – det så jeg nok!" vedblev han: "havde du friet for alvor, havde hun kun givet dig den tomme kurv og en lang næse."

Lise, som for lidt siden var kommet i deres nærhed og nu havde fået sin veninde, Mariane Holm, under armen, havde med spændt opmærksomhed lyttet til brødrenes skæmt.

"Hvem var den smukke Fioribella, De talte om, hr. greve?" spurgte hun med skjult uro, "var det et bekendtskab fra Deres

udenlandsrejse?"

"Det var en nydelig italiensk sangerinde, som vi traf sammen med i Venedig," svarede Magnus, "vi så hende siden med hendes broder og Anton Knudsen i Neapel – har jeg ikke fortalt Dem det? – dem var det, han rejste med til Amerika –"

"Og hun var så køn?" spurgte Lise og støttede sig fast til sin venindes arm.

"Ja, hun var overmåde dejlig – det er vist og sandt!" svarede Magnus, "og hun sang som en kanariefugl; men mine nerver kunne dog aldrig udholde det –"

"Å! ti du stille med dine nerver, tykke dogge!" råbte Ferdinand, "guddommeligt sang hun – det måtte Sundby selv tilstå – og havde Anton ikke været så rasende forelsket i hende og hun sagtens også i ham – så havde dine nerver nok kunnet holde ud at høre på hende –"

Lise havde et par buketter i hånden, som hun ville have overrakt de unge grever, ligesom hun nylig på samme måde havde hædret de andre unge krigsmænd – men nu tabte hun blomsterne og var blevet dødbleg.

"Hvad fattes dig, kære Lise?" spurgte Mariane Holm og drog hende hastigt bort med sig.

Man havde imidlertid fundet og uddelt den trykte festsang, som Sundby havde forfattet, og som efter den forstyrrelse, grev Magnus havde fremkaldt, nu dog blev afsunget.

"Den vise kommer jo bag efter, som tyndt øl!" sagde Ferdinand og lo, "nu er der jo råbt hurra nok for os berømmelige helte, og kransene, der synges om, er jo pokker i vold!"

"Ja vel!" sagde Sundby og trådte til, "det hele festprogram er gået i lyset ved vor gode vens naturmenneskelige bersærkergang. Men jeg giver dig fuldkommen ret, Magnus! Ethvert bekendt eller ubekendt festprogram er i grunden den største satire på hele festen og gør den til en løgn – til en tom, indstuderet farce. Sange på papir, som man skal læse sin fornuft eller begejstring ud af, duer heller ikke! Begejstringen skal vi tage ud af os selv eller synge ud af vore sjæle med de ord, man kender og elsker, som udtrykket for en sand stemning. Det er første og sidste gang, jeg skriver sang til nogen fest eller forbereder, hvad der kun kan være sandhed og natur i, når det er uforberedt. Du har ret, Magnus! det må komme af sig selv!"

"Det har ikke jeg, men Camilla fundet på!" sagde Magnus beskeden og gned fornøjet sine store hænder. "Det er jo jer fint dannede mennesker, de store idéer skal komme fra; men klodderjaner som jeg må der til for at udføre dem! Se nu har man rystet muggenheden og bedemandsfjæsene helt af sig! hør nu, hvor det surrer omkring os! – nu er ævred opgivet! Enhver fugl synger med sit næb, hvad han har lyst til, og ingen går og har barsels-veer med lange taler i maven!"

De store folkemasser havde fordelt sig i grupper under sang og lystighed. Det begyndte at blive mørkt; men snart blussede fakler og begkranse under det mørkegrønne efterårsløv, der endnu ikke var falmet. Nogle kanonskud tilkendegav, at det var tid at samles om de rigeligt opdækkede borde, som man kunne gå til og fra eller lejre sig om, efter behag.

"Tak for den herlige sang, Sundby!" sagde grevinde Camilla og sluttede sig med sin svigerinde og Vilhelmine Stær til den gruppe, hvori den høje, alvorlige præst stod hos hendes brødre,

"den passede ypperligt til den stolte melodi – den var kraftig og gribende – den måtte gøre et stort og dybt indtryk –"

"Har den indeholdt noget sædekorn," svarede Sundby med et smil, "så kan jeg vistnok vente en rig høst: den er jo udsået over hele haven – se! vi træder den alle ned i frugtbar grund med vore hæle! Var jeg en virkelig digter," tilføjede han, "ville det måske ærgre mig lidt; men det ville da unægtelig være dumt."

Grevinden så forlegen de mangfoldige tabte eller bortkastede eksemplarer af den benyttede sang, der skinnede i græsset. "Men hør! man synger den jo igen!" sagde hun hastigt og fornøjet.

"Det er kun melodien, med dens gamle, fortræffelige ord; den kender man og holder af –"

"De nye, gribende ord til den vil man vist også en gang kende og påskønne –"

"Blandt kommende slægter, mener De, i et mere oplyst og poetisk århundrede, når folket har opsvunget sig til mit poetisk-politiske standpunkt?" afbrød Sundby hende med et tørt ironisk smil. "Nej, kunne jeg skrive udødelige sange, grevinde!" tilføjede han med et stolt blik, "så lod jeg dem næppe flyve her omkring til et øjebliks underholdning eller –" *mishag* ville han have sagt, men blev afbrudt.

"Hvorfor ikke det, Sundby?" spurgte Magnus, "skal enhver lap, en virkelig digter skriver, da endelig være udødelig? Kan genierne ikke også gerne gøre lidt for at fornøje folk nogle minutter? Det er jo store ting, når nogen af os andre kan drive det så vidt!"

"Jeg må atter give dig ret, min nøjsomme ven!" svarede Sundby. "Skønt jeg ikke er digter, har min vises tynde lykke dog

nu lært mig, at jeg ikke er fri for lidt åndelig adelsstolthed på idéernes vegne."

"Nej, Sundby! den storsnudethed har du slet intet af!" sagde stamherren og klemte trohjertigt hans hånd: "du har aldrig, som de berømte genier og de store lærde, gjort nar ad mig så småt, fordi min oldefader var så dum at lade sig adle, og Vor Herre heller ikke har gjort mig så farlig klog. Nej! De lærdes og geniernes adelsstolthed er du fri for! den synes mig også er nok så grov, som vores, fordi den dog ligesom har en slags grund."

Sundby trykkede hans hånd med varme, og Camilla så kærligt på sin jævne broder.

"Men hvor blev jomfru Lise og frøken Mariane af?" udbrød Magnus nu pludselig og så sig om, "de skulle været mine borddamer!"

Mens grev Magnus nu søgte de unge damer mellem vrimlen i de smukt oplyste havegange, sad de i en pavillon, hvorigennem der var udgang til en eng ved fjorden med en lille skibsbro for lystbåde. Her havde Lise betroet sin deltagende veninde, hvad der så pludseligt havde bedrøvet hende.

"Det var barnagtigt af mig," sagde hun, "jeg ved det nok! det er mange, mange år siden jeg så ham. Jeg var kun syv år gammel, da vi legede sammen i faders hønsegård og fortalte hinanden eventyr. Så var han altid prinsen, som vandt prinsessen og det halve rige – og jeg var altid prinsessen. Nu har han fundet en anden prinsesse og er sejlet bort med hende til sit halve kongerige i kunstens verden på den anden side af Jorden. Det er allerede over seks år siden – og det kan jeg store

pige sidde her og græde over! er det ikke utåleligt!" Hun trådte heftigt med sin lille fod i gulvet og fo'r med hånden over sine våde øjne.

"Men har du virkelig ikke set ham, siden du var syv år?" spurgte Mariane forundret, "har han da heller aldrig skrevet dig til?"

"Nej, aldrig! undtagen en eneste gang, da han var postdreng, og jeg endnu ikke kunne læse; – det brev har jeg dog, og det har jeg siden læst over hundrede gange. Siden skrev han kun til moder en gang imellem, inden han rejste udenlands, og til den gode justitsråd og til hr. Stær! så kunne der vel være en hilsen til *lille Lise*; men det hed jeg bestandig – og mere stod der aldrig. Nu har ingen hørt fra ham i alle de år. Han skrev ikke engang det år, jeg blev konfirmeret – ja, den gang var han jo allerede *rasende forelsket* i den dejlige sangerinde og vel sagtens gift med hende i Amerika –"

"Nå! så slå ham af dit lille hoved, din gæk! lad den sommerfugl flyve! Jeg ved nok den, der anderledes ville skønne på dig –"

"Jeg bryder mig om ingen! heller ikke om *ham*! Jeg vil aldrig gifte mig – det har jeg fast bestemt!" sagde Lise heftigt, og det var som hendes egensindige barnenatur ganske fik magt over hende. – "Skulle jeg nogensinde gifte mig, skulle det være med en gammel, gammel mand, som den velsignede provst," vedblev hun, "ham ville jeg så passe og pleje og holde af; – men, Cathrine har ret! de unge mandfolk er der ingenting ved: de flyver fra den ene til den anden, ligesom gråspurvene på taget. Han har også en gang været forelsket i Cathrine, og det har været en meget hæslig historie – det kan jeg nu nok forstå. Hun

fortryder det også og er blevet så from – og har ladet sig døbe om to gange. Hun vil også have, jeg skal lade mig døbe om, for at blive from og god og komme til Vor Herre – og nu tror jeg vist, jeg gør det –"

"Men, kæreste Lise! hvad er det dog for en barnagtig snak, vil du gå over til de hellige, der ikke tør danse, ikke gøre andet end sukke og bede, fra morgen til aften? Og vil du foragte din kristne dåb og lade dig døbe om af disse tåbelige mennesker? – det er jo forskrækkeligt! det er jo synd og ugudelighed!"

"Nej, Mariane! det er den eneste måde, hvorpå jeg kan få fred med mig selv og blive fri for al synd og ugudelighed! Jeg ved nok, jeg er fæl – jeg er egensindig og trodsig: jeg kan blive så vred, så vred, når nogen siger mig imod, så jeg kunne løbe bort til et skib og sejle bort – langt bort til en anden verdensdel – og aldrig mere se noget menneske, der har kendt mig. Jeg er ond og fæl, Mariane! Ingen ville holde af mig, hvis de kendte mig rigtigt – hverken den gamle provst eller bedstemoder eller Vilhelmine eller den gode justitsråd eller du –"

"Men din fader eller din moder dog –"

"Ingen af dem kender mig rigtigt; de tror alle, jeg er så rar, for jeg hykler og forstiller mig – jeg græder, når jeg er så vred, så vred indeni, så jeg gerne kunne springe i søen –"

"Gud bevare's! men hvem er du da så vred på?"

"Ih! på alle mennesker og på mig selv og på Vor Herre med, fordi han har skabt mig så ond – og når jeg sådan er ret afskyelig, så klapper og kysser de mig allesammen og tror, jeg kun er bedrøvet – og så bliver jeg god igen; men jeg lyver dog og siger, jeg er syg; for der er slet ingen sandhed i mig. Jeg har løjet for dem allesammen – for provsten med og selv på kirkegulvet

for Vor Herre! Jeg har løjet så forfærdeligt den dag, jeg stod til konfirmation – kun for ikke at bedrøve den gamle provst. Jeg troede ikke rigtig på meget af det, han havde lært mig; men jeg gav ham hånd på, at jeg troede det alt sammen og ville dø på det. Jeg kan nu ikke blive salig og blive fri for synd, før jeg bliver et nyt menneske, et rigtig Guds barn, og bliver døbt på ny – siger Cathrine – for alt det andet gælder ikke. Ingen havde ret til at døbe mig, før jeg havde forstand og fri vilje – det var syndigt at lade en anden svare for mig, før jeg kunne tænke og tale – før jeg kunne tro på Vor Herre og selv ville til ham – det var uret og bedrag både mod Gud og det spæde barn – dertil har mine stakkels forældre og min gudmoder kun ladet sig forlede, fordi man nu således har leget både med Gud og de små børnesjæle i århundreder, og præsterne har sagt, det var ret. Men ved uret og bedrag kommer ingen sjæl til Vor Herre! – jeg kom endnu længere fra ham, da jeg løj for hans ansigt på kirkegulvet og lod, som jeg bekræftede en pagt, der var ugyldig. Se! derfor vil jeg nu døbes om; men det må ingen vide! Siger du det til noget menneske, Mariane! så bliver jeg fortvivlet – så lægger du den gamle provst i graven – så vil alle afsky mig derfor – så rejser jeg bort med Cathrine og den fremmede præst – ham, som er profet og har forudsagt mig, at jeg skal blive god og lykkelig og fri for al synd i et fremmed, dejligt land og i en åndelig kærlighed –"

"Gud i Himlen bevare os! hvad er det dog for en tale, du fører! bedste, kæreste Lise!" udbrød Mariane forfærdet og slog hænderne sammen. "Jeg tror for Gud du er gået fra din gode forstand! hvad skal jeg dog gøre, for at bringe dig til fornuft! – det er jo ren afsindighed alt sammen, og det kommer dog alene

fra det barne-eventyr med denne Anton, som du ikke har set, siden du var lille, og som for længe siden har været dig utro – det er ubegribeligt! det er forskrækkeligt! det er både til at le og græde over. Du er jo ellers så klog en pige og har læst og lært så meget. Du, som både kan danse lige så godt som jeg – og synger og spiller så nydeligt – du, som justitsråden siger har så prægtigt et hoved og kan skrive så ypperligt – skulle du døbes om og blive et tossehoved, der ingenting måtte gøre med og hverken danse eller være glad!"

Lise havde intet ord hørt af sin muntre, verdslige venindes tale. Hun havde siddet stille og stirret ned mod fjorden, hvor nu månen stod op og belyste en sejlbåd, der lagde ind til broen, og hvorfra der steg et stort fruentimmer i land og gik op ad engvejen.

"Se! der kommer Cathrine, som hun har lovet!" udbrød nu Lise med pludseligt liv og pegede på det svære fruentimmer med jomfruhat og bondekonekåbe, som med lange karleskridt gik op imod dem fra den lille skibsbro, men standsede og så sig tilbage, med en armbevægelse.

"Er der nogen i båden?" spurgte Lise og var blevet bleg. "Her skulle hun træffe sammen med de to fremmede præster, som har lov til at præke og døbe om, når nogen vil frelses. Der ude på en af holmene vil de døbe mig om, hvis jeg vil komme. I aften ville de allerhelst – men det har jeg dog ikke lovet dem." Hun betænkte sig et øjeblik og sprang nu op med funklende øjne, mens en pludselig rødme fo'r over hendes blege kinder. "De er der! hun vinker! Er du virkelig min veninde, Mariane!" udbrød hun heftigt og greb sin venindes hånd, "så følger du nu med og står fadder til mig!"

"Er du rent tåbelig? Lise! Det kan dog aldrig være dit alvor? – jeg skulle stå fadder til dig og holde huen? men hvem skal så bære dig?" Mariane brast i latter. Det hele forekom hende nu lige så latterligt som ubegribeligt; men det faldt hende ikke ind, at der kunne være nogen alvorlig fare at befrygte ved disse fantasterier, der endog havde fået noget romantisk for hende, siden det var følger af en lille kærlighedshistorie. "Du er rigtignok en stor gæk, Lise!" sagde hun livligt, "og din kærlighed til en troløs elsker, som du ikke har set, siden du var barn – den kan jeg slet ikke få i mit hoved; men kunne du komme til din forstand ved at få lidt koldt vand på hovedet, var det måske ikke så galt, og andet er det jo ikke med disse hældørers hokuspokus. Det kunne være ganske morsomt at se – for du skal vel aldrig klædes af og puttes helt ned i vandet?"

"Nej! det vil jeg ikke! det har jeg udtrykkelig sagt!" svarede Lise. "Jeg skal beholde mine klæder på; men lidt ud i vandet må jeg gå og lade dem dyppe hele mit hoved ned lige til skuldrene –"

"Nej! det var komisk! det gad jeg nok se! Men det går dog ikke an – det er for koldt – du kan få snue af det, søde Lise!" sagde Mariane, "og det var dog ikke værd –"

"Kom!" afbrød Lise hende og trak hende med sig. "Se! Cathrine vinker med sit forklæde, og præsterne står nede ved båden –"

"Nej, nej, Lise! det går aldrig an! – det er dog galskab alt sammen og måske synd dertil," sagde Mariane urolig, men lod sig dog drage med ned til fjorden af den lidenskabeligt heftige Lise, der næsten ikke selv syntes at vide, hvad hun foretog sig.

Fjerde kapitel

Grev Magnus havde trængt sig igennem folkevrimlen i de oplyste havegange og alle vegne forgæves søgt de unge damer. Til sidst kom han også til pavillonen ved fjordengen og så der ind. Han fandt den tom, og det faldt ham ikke ind at søge de balklædte damer længere borte. Han skyndte sig tilbage til selskabet og mente, de unge piger måtte være gået ind til de gamle i havesalen. Her mødte han i den åbne dør byfoged Kyng. Den lange byskriver Qvist ledsagede ham, med en vigtig og hemmelighedsfuld mine. De lod til at have hast.

"Følg med os, hr. greve! Deres sejlbåd er vel brugbar?" sagde Kyng.

"Det tror jeg nok, bedste justitsråd! men nu er det jo ikke tid at sejle! – nu skal vi spise! har De ikke set jomfru Lise og frøken Holm?"

"Nej, men kom med, greve! Qvist vil vide, her er mormondåb på en af Deres holme –"

"Det skal pokker løbe efter!" svarede stamherren og lo, "de narrestreger bryder jeg mig ikke om!"

"Men når de unge damer, De spørger om, er taget der over af nysgerrighed og måske kan drages ind med i den upassende handling –"

"Hvad for noget?" udbrød Magnus, "de er dog aldrig gale!"

"Tys! kom, greve! lad os undgå al opsigt!" hviskede Kyng, og de gik hastigt alle tre ned mod pavillonen.

På vejen gentog Qvist, hvad han med stor snuhed havde opdaget og allerede gjort byfogeden bekendt med. Der skulle være en hemmelig baptist- eller mormon-dåb på den længst

bortliggende holm i fjorden, mens folkefesten denne aften bortdrog opmærksomheden derfra. Han havde set de to formentlige mormonpræster, den berygtede Mikkel Kvæler og Siversen, i en sejljolle ved den lille skibsbro og en kvinde stige ud af jollen, i hvem han havde genkendt den såkaldte Præke-Cathrine. To unge damer var gået ned til hende og fulgte med hende til fartøjet. Den ene var frøken Holm, den anden var provst Stærs plejedatter.

Inden de nåede skibsbroen kunne de se agtersiden af en sejljolle, der lå ved den fjerneste holm, og nogle skikkelser, som bevægede sig omkring den; men månelyset var svagt, og de kunne ikke kende nogen eller se, hvad de foretog sig. Den lille sejlbåd, der lå ved broen, blandt flere lystbåde uden sejl, var halvt fuld af vand, og roret var borte. Ved alle bådene fandtes også kun en åre. Magnus sprang straks ud i sejlbåden og begyndte at øse. Qvist fandt roret, afkastet i vandet, og fik det op. Byfogeden ordnede de sejlstumper, der forefandtes, og så på vimplen, der flagrede udad.

"Vinden er god! det lufter lidt op!" sagde han, "lad os kun se, vi kommer afsted! – Nu er båden let nok, greve!"

Mens de endnu anstrengte sig for at få båden af grunden, sad frøken Mariane nu alene i den fremmede skibsjolle ovre ved den lille holm og så med lige så megen nysgerrighed som forundring og spænding, på de besynderlige ceremonier, hun var vidne til. Det var hende et ganske nyt slags skuespil, der dog begyndte at blive hende lidt betænkeligt.

Lise var straks steget ud af jollen og stod nu i vand til højt over anklerne, mens den nederste del af hendes hvide kjole svømmede rundt om hende på det krusede vand. Den store,

stærke Cathrine stod ved hendes side i vandet og understøttede hende. Begge de fremmede mænd stod ligeledes i vandet. De drejede øjnene i hovedet og læste vekselvis over hende nogle formularer med pietistiske udtværelser af de bibelske billeder om lammet, blodet og brudgommen, som de kunne udenad. Endelig syntes Mikkel Profet at være færdig med, hvad han kunne på remse. Han greb nu til sin egen veltalenhed og profetiske indskydelse, mens Cathrine sang en mormonsalme, som hun nok forbedrede ved endnu hyppigere brug af "lammet". Mariane hørte kun det ofte gentagne omkvæd:

"Der kommer nu for lammets får
Et sabbatshvile-år!"

"I den store profet Joseph Smiths navn!" råbte nu Mikkel i hul præketone og lagde sin store, plumpe hånd på Lises hoved, "i den hellige hr. Smiths og Mormons navn optager jeg dig således blandt de sidste dages hellige og indvier dig til at være et syndefrit barn i det tusindårige rige, såfremt du bekender, at du hidtil har været et ugudeligt skarn, men nu vil være en ren due i fornyelsens ark, der ene kan redde os fra den sidste store syndflod – den, der kommer med flammebølger over den gamle verdens Babel! Bekend og bøj dit hoved i lydighed! så skal du aldrig mere forlokkes og besmittes af verdens sorte ravne, men være blandt de udvalgtes hvide duer, der henter olieblade til deres saliggørere – til deres befriere fra den store, brændende syndflod!" Mikkel syntes nu virkelig i en slags begejstring, og hans glubske øjne funklede.

"Skynd dig, profet! det er nok! der er nogen ved bådene der ovre!" hviskede Siversen, og Mariane så forundret på hans urolige miner, uden dog endnu at fatte mistanke.

Lise var så fordybet i sit eget inderste, at hun intet ydre fornam. Hun havde stået med nedbøjet hoved og kun hørt opfordringen til hende om syndsbekendelse. Nu opløftede hun sit hoved ligesom i en forklaret tilstand. "Ja, jeg bekender," udbrød hun, med dyb inderlighed i åsyn og blik, idet hun knugede de foldede hænder mod sit bryst, "jeg har været ond og ugudelig i mit hjerte, fra jeg var lille – jeg har løjet og hyklet for Gud og mennesker, når jeg syntes from og god – jeg har vidnet, at jeg troede, før det var sandhed; men nu tror jeg – nu er det sandhed – fra denne time vil jeg blive et nyt menneske – jeg vil blive et rigtigt Guds barn og bøje mig for hans evige kærligheds vilje!" – Idet hun sagde disse ord, bøjede hun sit hoved dybere og dybere ned mod vandet, hvori månen og stjernerne spejlede sig. Det var, som hun skulle dukke sit hoved ind i Guds åbne Himmel. Mariane blev næsten andægtig ved at se på hende. Selv den store Cathrine, der holdt på hende, var virkelig rørt og græd lydeligt.

"Dyp hende nu og lad det få ende, Mikkel! – de har hejset sejl der ovre!" hviskede Siversen.

"Nu vel, min snut!" sagde Mikkel med sin rå, naturlige stemme og trykkede Lises hoved dybt ned under vandet, mens Cathrine holdt hende fast om livet, "således døber og indvier jeg dig da, både i hr. Smiths og hellig Mormons og mit eget navn til den nysseligste glut af de sidste dages hellige og til min sjette åndelige kone! – dermed er den historie ude! Nu op med hende i jollen, Jens Siversen! og lad os få alle kludene op! du kan tage den anden gås – men denne hersens er, død og pine, min!"

Med forfærdelse hørte Mariane disse rå ord. Hun så nu først ret disse gruelige mennesker i deres frække, forvorpne ansigter,

og nu faldt det hende pludselig ind, at de måtte have noget ondt i sinde. Hun så dem løfte den halvbevidste Lise op i jollen til hende og hejse sejl med stor il.

Cathrine hjalp dem, men så med et forbitret blik til den mand, der havde grebet roret. "Ja så, Mikkel!" mumlede hun, "var det meningen? og du bander på det, som en Babels synder!"

Mariane ville skrige; men hun kunne ikke – det var, som hendes tunge var lammet. Hun så sig tilbage og trøstede sig med, at der dog var mennesker i nærheden, og at hun snart måtte være i land igen. Men næsten forstenet af skræk bemærkede hun i det samme, at jollen ikke sejlede mod land, men styrede længere ud i fjorden. Hun var ikke af de nervesvage damer, som får ondt, når der er fare på færde. Så snart den første skræk var overstået, tog hun mod til sig og sagde højt og dristigt: "Det er galt, godtfolk! – sæt os straks i land, eller jeg gør anskrig!"

"Stop munden på tøsen, Cathrine!" brummede Mikkel, "eller smid hende ud! Jeg kan ikke gå fra roret."

Cathrine vendte sig hastigt til Mariane, men blinkede: "Ti kun stille, lille frøken!" hviskede hun, "jeg skal se, jeg hitter på råd! – Lad mig holde roret, Mikkel!" sagde hun derpå højt til styrmanden, "der er noget i ulave ved sejlet – din apostel er en kludrer. Det vil jeg ellers sige jer begge to," vedblev hun med kraftigere stemme, "I må ingen fortræd gøre nogen af pigerne! Krummer I et hår på nogen af dem, så smider jeg i det mindste én af jer ud på hovedet! For så mange kræfter har jeg nok – kender I ellers denne?" – Hun løftede sin hånd, og der blinkede en stor kniv i den.

Mikkel havde allerede sluppet roret og var løbet hen til det svajende sejl for at ordne det. Han kastede nu et glubende blik til Cathrine, men tav. Hun havde bemægtiget sig roret. Hun drejede det hastigt – sejlbåden krængede og vendte sig om mod land.

"Plager Satan dig, din rakker!" skreg nu Mikkel som rasende, og sprang som et vildt dyr hen over hende; han rev hende kniven af hånden og gav hende så voldsomt et slag i hovedet, så hun tumlede om i jollen og blev liggende som død. I det samme greb han roret og vendte fartøjet igen fra land.

Under alt dette stod Siversen med rebet i hånden til det flagrende sejl for at binde det fast; men han famlede med usikker hånd og syntes højst urolig.

Lise sad dødsstille i bagstavnen, med de lange, våde lokker over skuldrene, og syntes intet at sanse af, hvad der foregik; men på Mariane spillede øjnene i hovedet. Hun tvang sig til at tie, men havde løsnet det hvide slør fra sin hat. Hun lod det nu flagre højt i sin hånd og flyve bort. Hun havde set en sejlbåd fare ud fra broen og styre noget til siden efter dem. Hun kunne skimte tre mænd i båden, men kendte dem ikke i den frastand. Hendes slør var et nødflag, hun havde hejset for at kalde dem til hjælp.

Dette tegn behøvedes dog ikke. De havde alle tre set jollen sejle bort fra den lille holm og tage fart ud i fjorden.

"Mere til højre med roret, Qvist!" råbte Magnus og satte et lille sejl op til. "Vi må vel kunne hale dem ind! hvor pokker vil de hen?"

"Hvad er det for et skib, der ligger hist ude?" spurgte Kyng.

"En amerikaner," svarede Qvist. "Jeg så flaget, da sol gik ned."

Kyng blegnede. "Det begynder at se alvorligt ud!" sagde han. "kan vi hale jollen ind, før den når amerikaneren, grev Høg?"

"Jeg tænker det nok!" svarede Magnus. "Mer til højre, Qvist! – Hør, justitsråd! må jeg prygle dem, de gavtyve, når vi haler dem ind?"

"Selvtægt er ikke lovlig, hr. greve!" svarede byfogeden med juridisk rolighed i det endnu dog blege ansigt, "men bliver det nødvendigt at bruge magt her, er det ret!"

Den lille jolle med ransmændene havde et betydeligt forspring; men grevens lystbåd var en bedre sejler og blev styret bedst. De havde begge lige kår, hvad vind og strøm angik. Det store, fremmede koffardiskib, som formodentlig skulle optage ransmændene, lå aldeles sejlklart. Der skulle allerede løftes anker; man kunne høre skibsfolkenes sang i spillet. Det gik dog noget langsomt og ligesom til en salmetone. Begge de små sejlbåde skar med voldsom fart frem mod skibet, som det var målet for et væddeløb – de var ikke langt fra hinanden og endelig så nær ved koffardiskibet, at man kunne høre nogle ord af, hvad der blev sunget i spillet, især det ofte gentagne:

"For vi er de ægte Zions sønner!"

"Nu gælder det!" råbte Magnus, "lige ud, Qvist!"

På et øjeblik var lystbåden lige på siden af skibsjollen. Man kunne gensidigt se og kende hverandre. Magnus satte sin åre ind over rælingen på jollen og holdt bådene tæt sammen. "Stop, I satans hældører! eller jeg slår jeres pander itu!" råbte han.

"Vi vandt væddemålet, mine unge damer!" råbte Kyng og gav Magnus tegn til at tie, "sig nu farvel til de gode venner og stig over til os!"

Begge sejlbåde var på en gang stødt mod boven på amerikaneren. Siversen var straks sprunget op på det store skib. Mikkel slap roret og gjorde mine til at tage fat på Lise, der sad stille, ubevægelig ved bagstavnen. Men nu rejste pludselig Cathrine sig og stødte ham baglæns om i jollen. "Nej, Mikkel!" sagde hun, "du skal nøjes med mig! en skikkelig pige er for god til dig, og fem åndelige koner kan du have nok af!"

Mariane havde imidlertid hjulpet Kyng med at få Lise over i den anden båd; selv var hun rask sprunget bag efter. Qvist havde skyndt sig at dreje roret, mens Magnus stod med åren opløftet i begge hænder for at hindre enhver modstand. Mikkel var dog allerede kommet på benene; han styrtede, frådende af raseri, mod bagstavnen, for at gribe fat i Lises kjole; men i det samme faldt åren i stamherrens hånd så vældigt mod hans pande, at han med et vildt brøl styrtede tilbage.

Der var blevet larm på det fremmede skib. Man kom med lygter og så ned, mens ankeret allerede svajede over vandfladen. De to sejlbåde var skiltes ad. Cathrine lå hylende over den hårdt sårede Mikkel. De blev begge hejset op på amerikaneren, som kort efter sejlede ud af fjorden med god vind, mens grevens lille lystbåd, med de to unge damer og deres befriere, ikke uden vanskelighed krydsede tilbage mod landingsbroen.

Femte kapitel

Seks uger var forløbet siden den store folkefest på Høgholm. Det var sidst i oktober 1851. Skovene stod nu bladløse og sorte ved fjorden og den gamle borg. Grevinde Camilla havde trukket sig tilbage til et af de lunere værelser i hendes sidefløj, med vinduer alene til gården. Men også her havde hun fået det indrettet efter sin smag, sine bøger, musikalier og malerier havde hun om sig, og hendes lille arbejdsbord stod således, at hun kunne glæde sig over ethvert solglimt i den dunkle, tågede årstid. Det var morgen. Udenfor hendes vinduer flagrede spurvene og duerne fredeligt frem og tilbage ved det bræt, hvorpå hun nylig havde udstrøet korn til dem. I gården var der munter færdsel med hestene, der blev redet til vands. De store dogger og mynder gøede. De ventede på deres herre. Gennem den hvælvede, gotiske port med takkede gavle så hun ud til vejen og enghaven, der, med skov og fjord til baggrund, med en landsbykirke på en bakke til højre og en kæmpehøj til venstre, dannede et ret karakteristisk sjællandsk landskab. De bøger, der lå opslået på Camillas bord, vidnede om, at historie og poesi måtte være hendes kæreste læsning.

Hun så nu Magnus gå på jagt med sin muntre, enarmede broder, der havde sin egen skytte med, en ung, halt krigskammerat, på hvis skulder han lagde bøssen, når han skød. Sundby ledsagede dem, mod sædvane, denne dag på jagten, dog uden nogen bøsse. Han fulgte kun med for selskabs skyld og for at bese den fjerneste del af skoven ved den såkaldte klint, hvor der stod et gammelt vagttårn, der i sommerens løb var blevet gjort beboeligt. Hint forfaldne tårn på den øde,

afsides pynt havde grev Magnus overladt til en rig englænder, master Richard, som her ville drive fiskeri og oldnordiske studier i ensomhed. Om hin særling havde der været megen tale. Han havde afgjort alting ved en kommissionær og ville leve som eremit her i nogen tid for sin fornøjelse. Magnus og Ferdinand ville vædde ti mod én med Sundby om, at denne master Richard var deres gode ven lord Hardly, den sære englænder, de havde kendt i Rom 1845, og som havde bortført det spæde barn i stedet for nonnen. Han havde lovet en gang at overraske dem i deres fædreland, og denne måde at blive deres nabo på kunne nok ligne ham. Nu var englænderen for en fjorten dages tid siden flyttet ind i sit tårn i den allerubehageligste måned, for ret at nyde det skandinaviske eremitliv i ro. Han var kommet om natten og havde ikke aflagt besøg til nogen. De unge grever ville nu dog, når de på jagten kom i hans nærhed, forsøge på at aflægge ham en mulig visit, for at ønske ham velkommen! Under munter spøg over den bortførelseshistorie, de nu atter var kommet på tale om, gik de gennem gården.

Sundby så op til Camillas vindue, og hun besvarede hans hilsen med venlig ro. "Gud ske lov!" sagde hun: "den fred, han selv har vundet, bringer han med sig, hvor han kommer." Hun satte sig nu hen med stille alvor og gennemlæste et par breve fra Vilhelmine Stær, der lå på hendes bord blandt en hel del andre. De fleste af dem var en række små beretninger angående Lises og den gamle provsts befindende. De havde begge været farligt syge. Lise var straks efter den angribende begivenhed hin festaften faldet i en hidsig feber, og den gamle provst havde, uagtet al forsigtighed, pådraget sig en alvorlig forkølelse. –

Hvad der havde forværret oldingens tilstand, var den sorg og bekymring, hvormed han havde erfaret det kære plejebarns åndelige forvildelse og den yderlighed, det var kommet til med hendes religiøse skrupler. Byfoged Kyng havde underrettet ham og familien så vel som deres fortroligste veninde, grevinde Camilla, tillige med Sundby om, hvad der var sket, således som han havde hørt det af Mariane Holm; men han havde indstændigt pålagt dem alle at holde den hele historie hemmelig, for den unge piges skyld, som ellers ville blive genstand for mange skæve og uskånsomme domme. Mariane var, med al sin munterhed og lyst til at more sig over livets vrængbilleder, denne gang lige så tavs som snild. Qvist var, som en rigtig politispion, forsigtigheden selv. Grev Magnus vidste ikke andet, end at det havde været Præke-Cathrines anden eller tredje sektdåb, de unge damer af nysgerrighed havde bivånet, og at Lise ved en uforsigtighed var faldet i vandet. Selv havde Lise ikke i flere uger været i stand til at få klarhed i sin egen bevidsthed. Hun havde levet i en fantasiverden, hvor hun kun omgikkes med engle og salige ånder, der modtog hende i et nyt himmelsk Jerusalem, som hun selv havde opbygget sig af alle de historier om feslotte og vidunderlige tryllepaladser, hun havde hørt af Eventyr-Marie i sin barndom. Til denne feslottestad, som lå i det virkelige, fra østen bortflyttede Paradis, forekom det hende, at hun var sejlet over det store verdenshav med Kyng og Mariane, efter at hun først var nedsunket i et uendeligt dyb, der var fornyelsens og tilblivelsens guddommelige hav – den evige kærligheds kilde. Af dette hav påstod hun, at hun var opdukket med en fornyet sjæl og forvandlet til en hvid due – og således var hun fløjet fra masten af den store ark, der fo'r

gennem flammebølger over den gamle, undergangne verden, til olivenskovene på et nyt Ararat og til feslottestaden.

Vilhelmine havde i flere foregående breve skildret disse Lises feberfantasier med de mest levende farver. Alle disse breve, som var omvundet med silkebånd i stedet for segl, var befordret ved den brevduepost, Lise og Vilhelmine i den sidste sommer, mest for spøg, havde fået indrettet mellem Lundeby præstegård og Høgholm. Afstanden var næppe fire mil; men postvejen gik gennem flere købstæder, og på denne sædvanlige vej behøvede ethvert brev næsten et par dage til at nå sin bestemmelse. Nu afsendtes kun en gang imellem et bud frem og tilbage med en duekurv. De fra deres mager kun på kort tid adskilte duer syntes ikke at lide ved denne deres tjeneste som tro kærlighedsbud. De fløj altid hastigt og glade tilbage til deres hjem med et lille brev under vingerne, og det havde været Lises største glæde at kunne afsende og modtage slige småbreve undertiden med friske blomster, der ikke behøvede nogen time for at flyve mellem de kærlige veninder. Så vel Vilhelmine som Camilla havde også haft stor glæde af denne poetiske duepost. I Lises sygdom benyttedes den idelig af dem og var nu især blevet Camilla af stor vigtighed, mens den hver time på dagen kunne bringe hende budskab om den kære Lises og provstens betænkelige tilstand.

I de første breve om Lises sygdom og feberfantasier havde Vilhelmine ikke kunnet finde ord til fuldelig at udtrykke den ynde, højhed og begejstring, der var i ethvert af hine drømmesyner. Hun havde derved lært at kende den unge pige fra en side, som hun aldrig før havde ladet noget menneske se. "Der strømmer ord fra hendes læber," skrev Vilhelmine i et af

disse tidligere breve, "med en rigdom af poesi og tankefylde, som de sjældent udstrømmer fra nogen digters sjæl. Der svæver billeder for hendes øje, som de herligste, nogen malerfantasi har fremkaldt. Det er, som skikkelserne i Dantes Paradis foresvæver hende med profeters og apostlers, med forklarede martyrers og de salige menneskers sjæle. Blandt dem ser hun nu altid sin barndoms ven og legebroder, Anton, med den lille hyldefløjte, hun en gang har givet ham; hun hører ham spille på den, så Guds engle flyver ned og lytter dertil, og alle de salige jubler. Selv er hun bestandig kun den lille hvide due, der flyver fra gren til gren i de saliges paradis og glæder sig med dem over deres fred og herlighed og over den lille fløjtespiller fra den anden side af Jorden, der nu også er kommet derhen, hvor de rette lyksalige øer ligge."

Camilla greb et sildigere brev fra Vilhelmine og læste: "Selv når hun ikke fantaserer, når der ingen feber-bevægelse er i hendes pulsslag, er der nu en højhed i hendes blik og en lyksalighed i hendes åsyn, som næsten ængster os. Det er, som hun skulle forklares for vore øjne og forlade os. Kilden til denne opløftelse og lyksalighed er dog alene den forestilling om befrielse for al synd og umuligheden i mere at kunne synde, som hun har medbragt fra disse vistnok forvildede sektereres lærdomme. Skade, at vi nu må modsige hende og uddrage hende af denne lyksalige skuffelse! – Jeg kan godt begribe," sluttede Vilhelmine dette brev, "at en sådan lærdom, så længe den virkelig kan tros, må kunne åbne Himlen for enhver dybere menneskenatur. Således forekommer det endnu Lise undertiden, som hun i egentligst forstand har neddukket sit hoved i det dybe uendeligheds-hav, hvori den højeste himmel

afspejler sig, og som er livets og tilblivelsens, sandhedens og kærlighedens evige kilde –"

"Nu er Lise, Gud ske lov! uden al fare," skrev Vilhelmine i et af sine sidste breve, som for et par dage siden var kommet fra præstegården, "men nu er en stor del af hendes drømte lyksalighed forbi. Hun er ikke mere den hvide due i hint salige paradis – hun ser og hører ikke mere sin forrige legebroder spille for Guds engle. Hun tror heller ikke mer, at den kristelige forløsnings- og forsoningslære ophæver muligheden for hende i at synde. Hun er aldeles åndelig helbredet. Der er fred i hendes sjæl; hun føler sig i klarhed med sig selv, med sit forhold til Gud og verden; men hin overstrømmende glæde er forsvundet. Hun er mild og stille. Hun synes at have overvundet det stivsind og den pirrelige heftighed, der hørte til hendes små skødesynder; hun kan dog ikke være så barnlig som før: Det er, som det højere menneske i hende, ved sin alvor og dybde, har bortskræmmet den rest af den naive bondepige-natur og den næsten enfoldige barnagtighed, der dog klædte hende så nydeligt. – Hun sladrer nu ikke mere så hjerteglad om sine blomster og duer. – Hun sværmer ikke mere som før for alle eventyr og fehistorier. Kun de eventyr og den poesi i det hele, hvorigennem der går en dybere, helst religiøs tanke, synes nu at tilfredsstille hende. Sligt læser hun nu tit for vor gamle. Det har været ham en usigelig glæde at se hende helbredet for sekter-sværmeriet og i fast besiddelse af, hvad han altid først har villet meddele hende – det allerhøjeste – det ene fornødne."

"Vor gamles tilstand bliver mig betænkelig," skrev Vilhelmine i det sidste brev, som samme dag var kommet. "Han er ikke længere syg; men hans livskræfter er udtømte. Han ser så

smuk, så inderligt lyksalig ud. Han ser kærligt, dog undertiden med et anstrøg af vemod i sit næsten forklarede blik, på os alle og trykker ofte vore hænder. Men han ligger stille og taler ikke meget. Han holder for det meste sin tro, firsindstyveårige elskede – sin stille, hvidhårede guldbrud i hånden. – Det bliver til sommer seks år, siden de holdt deres guldbryllup. – Det er, som han dog nu ikke ret glad kunne gå bort uden at tage hende med sig. Hun er også udlevet – hendes liv synes kun at hænge sammen med verden ved en eneste tråd – hendes kærlighed til ham. På hendes stille smil kan jeg se, at hun næppe mange dage vil kunne overleve ham. Hun er, som han, i fuld besiddelse af alle sine åndsevner. Hun læser ofte for ham i Bibelen. I går havde hun læst nogle gamle breve for ham, da de var ene. Jeg kunne se på udskriften, at de var fra deres forlovelsesdage. Da vi kom ind til dem, så vi dem i hinandens arme og med glædestårer i de herlige øjne, hvoraf en evig ungdom og et højere livs salighed udstrømmede."

"O!" tilføjede Vilhelmine, "disse elskelige gamles eneste søn har arvet denne kærlighed. Han faldt mig om halsen, da han så deres glæde, og sagde: "Vilhelmine! således vil Gud vist også en gang lade os mindes det samliv, vi allerede her kan føre i hans rige!"

"Kæreste Camilla!" sluttede brevskriverinden, "hvorfor skal de stå så afsondret og ene i det Guds rige her på Jorden, hvori de dog også har fundet fred og himmelsk glæde?"

På disse ord dvælede Camillas øjne længe.

I en efterskrift stod der:

"Lise er kærligheden og elskværdigheden selv. Min kære, trofaste fader er her i disse dage næsten bestandig. Han er

blevet ti år yngre, siden det gik så lykkeligt med Lises helbredelse. Hun var ham altid næsten kærere end en datter. Nu har han, med os alle her, kun en tanke – vor kære, kære gamle! – Fader og Lise forlader nu sjældent bedstefaders leje. De skiftes med bedstemoder og mig til at læse de steder af skriften, som han peger på."

Det var næsten aften, inden de unge grever og Sundby kom tilbage fra jagten og det påtænkte besøg hos den engelske tårneremit. Ved det sildige middagsbord var greverne i det fortræffeligste lune.

"Jeg får dog ret!" sagde Ferdinand og lo, "det er vor gale englænder med sin skæbne. – Er hans tjener ikke herren op ad dage og præker om den skæbne, der forbyder hans herre at tage imod os, i et grueligt tungemål? Forstod du andet af hans præk, Magnus?"

"Det var ikke stort "- svarede Magnus, "det var jo ikke engang så forståeligt som Conrads tyske pluddervælsk – den arme Rad! ham kom jeg til at tænke på ved at høre denne William – eller hvad han hedder – snakke fransk på engelsk med Sundby."

"Var det ikke ved Frederits, I så Conrad falde?" spurgte Sundby hastigt, "fortæl mig noget mere om *ham*!"

"Det har vi jo fortalt dig alt sammen!" svarede stamherren: "han var den jammerligste friskarekarl, vi så. Det var mig dog kært, vi fik puttet ham i kristen jord, hvorvel han var og blev en rad til det sidste; han kendte os nok straks, da vi løb storm – han luskede af og smed geværet, så snart han så os –"

"Men jeg så, han greb det igen – da de havde hejset hvidt flag og dog skød på os fra Treldeskansen," sagde Ferdinand ivrigt, "han skulle være begravet i rakkerkulen, den slyngel!"

"Nå ja! derfor fik han jo straks sin bekomst!" sagde Magnus godmodigt. "Da han lå i kisten så han dog ganske menneskelig ud. – Men hør, Sundby! hvad var alt det, den engelske tjener havde at betro dig? – Jeg kunne se på hans ansigt, det måtte være noget meget vigtigt – han så jo ud som en parlamentær, der kom med stilstandsforslag fra fjenden."

"Han gentog sin herres ønske, at være fri for visitter," svarede Sundby undvigende, "det sagde jeg jer jo nok! Hans hus er hans kastel, siger han og holder strengt på at leve frit efter eget lune, ligesom i England. Han lod mig desuden bede om de optegnelser, jeg har lovet ham, angående livet her i Danmark, som han vil studere her i ro, uden at gå ud af sit kastel – det er jo meget begribeligt!"

"En stor nar må han være!" sagde Magnus, "men lord Hardly kan det dog næppe være – han var jo ingen kedsommelig surmuler – han var jo vel fornøjet med alting, og hvad han studerede, var jo kun skæbnen og det gamle katolske lirumlarum."

"Nej, lord Hardly tror jeg heller ikke, han er," sagde Sundby. "Men hans griller kommer os jo ikke ved, og vi vil ikke plage ham med nysgerrighed!"

"Jeg tror dog endnu, det er vor nonnebortfører," sagde Ferdinand og lo, "hvad mon der blev af hans spæde brud? mon han bar hende med i sit kastel? Hun må nu jo være en dejlig voksen pige på hele seks år."

"Han er ganske alene med sin tjener," svarede Sundby, "han ønsker, som sagt, kun fred i sin ensomhed –"

"Men vil han da heller ikke se dig, Sundby?" spurgte Ferdinand med et frittende blik, "med dig har han jo dog vekslet breve, og dig kan han dog takke for, at han fik Magnus til at gå ind på hans underlige griller med Klintetårnet. Forskruet må han dog være som pokker!"

"Det vil jeg ikke sige!" tog Camilla nu ordet, "har han haft et forvildet og ulykkeligt liv, som det lader til, finder jeg det ganske naturligt, at han søger ensomhed. Hans forkærlighed for vore klinter og denne levning fra vikingetiden, som vi selv jo næppe har kendt, røber en nordisk natur, som nedstammer fra angelsaksere og danske. Han må vist før have berejst disse egne."

Sundby afbrød nu denne samtale og spurgte om underretninger fra Lundeby præstegård.

Camilla gav dem alle en kort, men hjertelig beretning om, hvad Vilhelmine denne morgen havde skrevet, og rakte Sundby brevet. Hun erindrede dog i det samme en ytring deri, som angik hende selv, og ville tage det tilbage; men Sundby sad allerede fordybet deri.

"Du skal se, Camilla! de går ud på en gang som to smukke kirkelys – de flyver bort sammen – de to gamle, hvide stære!" sagde Magnus og var blevet ganske rørt over, hvad søsteren med så megen inderlighed havde fortalt. "Det er dog rart, jomfru Lise kommer sig så godt!" tilføjede han, "men efter alt, hvad jeg hører om hende, må hun nu vist være blevet noget kedsommelig. Siden den fadderhistorie synes jeg ikke nær så godt om hende. Hældørerne havde jo gjort hende så stum som

en fisk, og på båden så hun ud som en død nonne. Nej, da måtte jeg lide Mariane Holm! hun var, min tro, en rask pige! Jeg kunne have kysset hende, da hun hejsede nødflag, havde der ikke været så meget vand imellem os."

"Haha! det nødflag var det, du havde så travlt med at fiske op, dogge!" udbrød Ferdinand og lo. "Ser jeg ret, stikker det frem der bag din vest. – Hør! jeg ved nyt!" vedblev han: "En smuk dag med det allerførste rider der en anselig, ung mand, med godt huld, i en splinterny jagtfrakke med blanke knapper, hen og frier til Mariane Holm –"

Magnus var blevet blodrød i de store kinder. "Mener du det, vindspiller!" mumlede han og slog øjnene undseligt ned. "Tror du, det gik an? hun ville sagtens gøre nar af den klods, ligesom alle de andre fine frøkener, der skal være så åndrige – og slem kan hun være –"

"Nej, det vil jeg stå dig inde for!" sagde Ferdinand, "mig gør hun rigtignok dygtigt nar af, fordi jeg kroer mig, som hun siger, af hvad der slet ikke er til – nemlig vor oldefaders bedrifter og min venstre arm; men dig er hun ganske indtaget i – for dit store hoved og dit gode hjerte, kan jeg tro –"

"Ja, der har vi det! – altid skal jeg høre, at mit hoved er for stort og der er for lidt i det!" brummede stamherren. "Og når man berømmes for et godt hjertelag, mener de nu kun, man er et fæ –"

"Men det er jo kun mig og ikke frøken Mariane, der snakker om dit hoved og dit gode hjerte, Magnus! vær du kun rolig! det skal du ikke tage dig så nær! – med frieriet var det kun min spøg –"

Brødrene gik nu fra bordet, under nogle små, godmodige drillerier, og forlod spisesalen. Sundby rejste sig også; men han ledte efter sin hat og blev tilbage. Camilla så en usædvanlig bevægelse i hans ansigt og studsede. Hun mærkede, at han måtte have noget vigtigt at tale med hende om alene. En let rødme fo'r pludselig over hendes kinder; hun hilste ham hastigt, for at bortfjerne sig. Hun syntes dog ubestemt, om hun ville gå eller blive – men blev og satte sig roligt i en stol ved et håndarbejde.

Sjette kapitel

Så snart Sundby var ene med grevinde Camilla, rakte han hende Vilhelmines brev tilbage og betragtede hende med et stille, gennemtrængende blik. Han pegede på det sted i brevet, hvor der taltes om hendes enlige liv. "Tilgiv!" sagde han, "jeg læste vist et ord mere, end jeg skulle. Jeg ser på Dem, at hvad der berører Dem selv, ikke var bestemt for andre. Jeg så dog ikke, om det var et spørgsmål eller blot et udråb –"

"Det kan aldrig blive noget spørgsmål, kære Sundby!" svarede Camilla med forhøjet rødme; men i hendes blik og åsyn var der stille ro. "Jeg føler mig ikke forladt i verden, uagtet jeg er henvist til et noget afsondret liv. Jeg har fundet, hvad jeg søgte – fred!"

"Mere end fred, ædle veninde!" afbrød Sundby med inderlighed, "himmelsk glæde – stod der."

"Også det tør jeg sige, jeg har fundet" – svarede hun stille, "således som himmelglæden her kan findes – som genskin i gådespejlet – og udstykket – helt kan vi dog kun eje dens betingelse – freden."

"Derved mener De ikke nogen kold, død resignations-ro! – hin stoiske hedningedyd, som De en gang delte Schillers begejstring for – den er De lykkelig kommet ud over –"

"Ja vel! der er meget, man må ud over, selv af hvad der prises som stort og åndrigt, før man ser, at den største og rigeste ånd er *den*, der endnu kan svæve over ethvert kaos og bringe fylde i vor egen og al verdens tomhed. Jeg priser nu netop min ulykke, som min største lykke, kære ven!" vedblev Camilla efter et lille ophold. "Uden den forsmædelse, jeg ikke vil nævne, havde jeg vist aldrig løsrevet mig fra den øde glimmerverden, jeg fra min

barndom havde levet mig ind i. Der var en tid, da jeg måtte bemærkes og beundres, for at føle min tilværelse. Tak for Deres vink og spildte råd den gang! Der måtte en strengere læremester til. – Jeg måtte en tid ligesom miste alle mennesker, for at finde Gud og mig selv – og menneskene igen. Ensomheden i hine års eremitliv ved Töplitz, hos den kære, døve tante og den stumme tjenestepige, var mig lige så nødvendig som velgørende."

Hun rejste sig og gjorde mine til at gå.

"Hvad De der siger, bringer mig til at tænke på vor nye eremit, vor stakkels tårnbeboer hist på Klinten," tog Sundby nu hastigt ordet og bad hende dvæle et øjeblik, idet han så, hun ville have talen afbrudt om hende selv. "*Han* har virkelig haft et tomhedsliv i en øde glimmerverden at udrive sig fra. Han gemmer et stort verdenskaos i sin sjæl, som den skabende ånd, der svæver over den, må bringe fylde i. *Han* har en lidenskabskamp at gå igennem, som *Deres* mildere natur har været befriet for."

"Kender De ham?" spurgte Camilla og studsede. "De taler med så megen deltagelse om ham. De anser ham altså ikke for en lunefuld gæk, der kun jager efter romantik i en uromantisk tid, eller en byronianer, der leger med den store *verdenssmerte*, som ingen karikatur af sønderrevethed dog kan tilintetgøre?"

"Nej!" svarede Sundby, "der er sandhed og alvor i hans smerte."

"Så vil jeg da heller ikke tro, han hører til de gennemreflekterede hoveder, der formelig øver sig i ruelse og filosofisk vil udvikle syndsbevidstheden efter et system, som det nu jo hist og her er blevet mode; men er det dog ikke en

skjult forfængelighed i grunden, der har bragt ham på den grille at søge ensomheden på en måde, der dog gør en smule opsigt?"

"Jeg kender ham," svarede Sundby, "og jeg elsker ham. Om han er ganske fri for den forfængelighed, han som kunstner kun kom ud over ved en langt dybere stolthed – det er jeg vel ikke ganske vis på; dog jo! det må jeg tro. Den lidenskab, der har tyranniseret ham, har selv knækket hans stolthed. Han står nu ydmyget for sig selv og ser tilbage til sit barndomsliv og sine eventyrdrømme om en storhed og herlighed, der var mere sandhed i, end hvad han greb efter. Med alle sine forvildelser er han en herlig, en ædel natur, både som menneske og kunstner; men han har været nær ved at gå til grunde. De kender og ynder ham også – det er vor kære, så længe forsvundne Anton Knudsen."

"Det anede mig ved hvert ord, jeg nu hørte," udbrød Camilla, "stakkels kære Anton! så kommer han nu her tilbage som en paradisfugl med svedne vinger, for at søge hvile på en ruin! – Når De ser ham, så hils ham hjerteligt! – og når De kan, så drag ham ud af den gamle røverhule! Hans romantiske eremitliv her skal fremdeles være en hemmelighed, kan jeg vide," tilføjede hun med et halvvemodigt smil, "har han tilladt Dem at indvie mig deri?"

"Det vel ikke; men – De miskender ham dog lidt endnu, grevinde! De har ikke gennemset ham, som jeg. Han har aldrig tænkt på at spille nogen romantisk eller hemmelighedsfuld rolle. Han skrev mig et oprigtigt bekendelsesbrev til fra London og bad mig om et ret ensomt fristed her, til han havde samlet sig og kunne tale med noget menneske i sit fædreland – og jeg

valgte det fristed, der nu skjuler ham. At en stor bedrift-tid her er faret hen, mens han har ladet sig slæbe om som en åndelig fange, i en anden verdensdel – det er nu også noget, han skammer sig over, som et landsforræderi. Jeg har vekslet flere breve med ham; men først i morgen skal jeg se ham, når jeg kommer ene på min hjemvej i hans nærhed. De skal se mig eller høre fra mig, når jeg kan sige Dem mere og måske noget trøsteligere om vor kære Anton. Hans liv og fremtid ligger mig i høj grad på hjertet."

Sundby tog nu afsked med Camilla og gik til sit faste gæstekammer på Høgholm i den fløj, grev Magnus selv beboede, og hvor den altid velkomne gæsteven nu i et par dage havde levet sammen med begge brødrene, ligesom på deres rejser.

Det var sjældent, Sundby var hele tre dage borte fra sit hjem. Hans virksomhed i kirken og menigheden udfyldte næsten ganske hans tid. Det påtænkte besøg hos Anton og forebyggelse af ethvert andet besøg var denne gang en hovedgrund til det forlængede ophold på Høgholm.

Næste morgen tidlig red Sundby ud gennem den gamle, hvælvede port. Han så tilbage til Camillas og de unge grevers vinduer. Allevegne var rullegardinerne endnu nedrullet. Han havde taget afsked med dem alle om aftenen. Der var endnu ingen af dem oppe.

Sundby havde ikke langt hjem. Det var hans sognekirke, man kunne se gennem borgporten. Denne dag blev hans hjemvej dog lang. Til tårnet på Klinten havde han en betydelig omvej, og der var adskillige fattige og syge i hans anneks, som han samme dag ville besøge. Han red stille gennem den smukke

porthvælving. De store porthunde kendte ham godt; de logrede ad ham og gøede ikke. Han var en jævnlig gæst på Høgholm. – I den sidste tid kom han dog i reglen kun en gang om ugen. Hans hyppige besøg havde givet anledning til det rygte, at han var hemmeligt forlovet med grevinde Strahl og formodentlig snart skulle ægte den unge, smukke enke. De havde kendt hinanden nøje førend grev Strahls død – mumledes der om – og nu kunne grevinden måske nok, trods adelskabet og den medfødte fornemhed, bekvemme sig til at ombytte det forhadte tyske strålenavn med en lykkelig præstemadams beskedne titel. Det ugrundede i dette, for Camilla især ubehagelige, rygte troede Sundby kun ved sine sjældnere besøg at kunne godtgøre. – Han red på en høj, sort hest, som han havde afrettet til at gå i så stærk en skridtgang, at den gik sin mil i timen, uden at han behøvede at røre den. Han kunne hengive sig uforstyrret til sine tanker, selv med en bog i hånden, under dette ensformige ridt. Hvo der så den høje, anselige skikkelse i den tæt knappede, sorte frakke, med den sorte fløjls rejsehue, således ride hen ad vejen, standsede uvilkårlig og betragtede ham med mere end almindelig deltagelse. Der var, især siden han var blevet præst, kommet en mildhed i hans strenge, alvorlige ansigt og et udtryk af kærlighed i hele hans væsen, som sjældent forfejlede sin virkning på nogen, der så ham.

Vejen til Klinten førte ham om ad en enlig skovstrækning ved fjorden. Solen var nylig stået op og gennembrød nu tågesløret, som nylig havde skjult både skov og fjord. Det herlige landskab viste sig nu selv på denne årstid i en skøn skikkelse. Sundby behøvede ikke her længere at give agt på sin hest, så snart den vidste, hvilken vej den skulle følge. Hans tanker fløj snart

tilbage til Høgholm og dens kære beboere, snart forud til Anton, som han tænkte meget og længe på; men tankerne vendte dog ofte tilbage til de venner, han nu mod sædvane i to dage havde set. Han glædede sig over de unge grevers broderlige samliv og den jævne godmodighed, der gjorde dem elskværdige, med alle deres mangler. Den raskhed og dygtighed, de havde lagt for dagen i krigsårene, havde sat dem i agtelse, og den begejstring, de havde delt med hele folket, havde udviklet det bedste og ædleste i deres natur. Det smukke forhold, de stod i til deres fæstebønder, som de nylig på de allerbilligste vilkår havde givet valget mellem arvefæste og selvejendom, var en glædelig frugt af deres retfærdighedsfølelse og frihedssind. Sundby nikkede, når han tænkte på dem, og fandt ikke den tid spildt, hvori han havde været deres hovmester.

På Camilla tænkte han med en følelse, som han nu kun ville kalde venskab, men som dog havde et anstrøg af romantik, der gjorde ham de timer, han så hende, til de skønneste lyspunkter i hans liv. Han havde endnu ikke fyldt sit fyrretyvende år. Det kunne vel af og til forekomme ham, som den lidenskab, der for ti år siden havde martret ham, og som han nu troede dæmpet, dog ved enkelte lejligheder ville blusse op igen; men så tænkte han på – hvad han var overbevist om – at Camilla dog aldrig havde delt denne lidenskab, og at hendes fred og lykke nu også fordrede at vide ham, som hun følte sig selv, "*ud over*" al fredløs lidenskabelighed.

"Hm!" sagde han nu ved sig selv, "skal da mand og kvinde aldrig kunne agte og elske hinanden, uden at jordbranden i os bryder ud fra en af siderne?" – Han havde nylig læst en bog af sin gamle, filosofiske universitetslærer, som deri havde givet en

slags fortsættelse af en halvfordulgt selvbekendelse fra sin lidenskabelige ungdom. Den ro og klarhed i kærligheden, der her var udstrømmet af den samme ædle, men lidenskabeligt heftige sjæl, der i sin ungdom kunne opblusse og forbitres, når en ven forstyrrede ham et øjeblik i hans grublerier – dette livsbillede stod nu ofte velgørende for Sundby. Ved enhver opblussen af sin egen ungdomslidenskab gentog han ofte – som nu – det ham mere end magiske ord: "Begær intet – slet intet – og du har fred!"

Idet Sundby nu så ud over den solbelyste fjord og glædede sig ved den stille skønhed, der lå udbredt over landskabet, fløj hans tanker til fortid og fremtid. Han tænkte også med dyb alvor og ikke uden uro på fædrelandets øjeblikkelige tilstand. Tilbagegangen i tidens store bevægelser var ham forbud på en voldsom standsning i de store kræfters udvikling og de allervoldsomste verdensrystelser i en fjernere fremtid. Han så ingen ende på kampen. Det var ham, som de store verdensånds-idéer, med frihedens og folkenaturens magter, altid ville forudgribe, hvad de må hige efter, og selv bestride nødvendigheden i menneskeslægtens historiske udviklingsgang. Han tænkte på sit skrift om statsidéens forhold til frihed og folkeliv, som aldrig var blevet sluttet, og som han aldeles havde lagt til side fra den dag, han blev præst. Hans hånd fo'r nu til hans brystlomme, og han fremtog et brev, han for flere uger siden havde modtaget, men endnu ikke besvaret. Det var fra en fordums skolekammerat, som nu opholdt sig i hovedstaden og med største iver var inde i den politiske bevægelse. "Er det muligt" skrev han, "at nogen dansk, der har sit fædreland kært, i denne tid kan agte på livets daglige sysler –

på filistrøse embedsforretninger – om det også er på at præke og frelse sjæle, som I kalder det? Småligt og jammerligt er det dog alt sammen, når man tænker på, at nu et par diplomater og et pennestrøg skal afgøre, om vi er købte eller solgte, om vi skal være et folk herefter eller ikke. – Kom herind! skriv! tal! råb! Du har folket og friheden kær – det ved jeg – du har både kundskaberne og talegaven. Krig er mit løsen! Krig mod alle magter – mod hele Europa – mod alle verdensdele – mod Vor Herre selv, hvis han er uretfærdig og nægter os vor åbenbare ret! Kast præstekjolen af, hvis den hindrer dig i at være menneske og dansk borger! – Krig være vort løsen! Modstand til det yderste, med pen og med mund, med hånd og med sværd, hvis det behøves! Kamp mod enhver såkaldt nødvendighed, der vil kue sandhed og ret! Bort med alt andet! – Bort med kristendommen selv, hvis den gør os til trælle!"

Sundby rystede på hovedet med et vemodigt smil og gemte brevet. Han tog et andet frem. Det var skrevet på italiensk og dateret fra et fængsel i Rom kort efter stadens sidste erobring af de franske.

> "Alvorsmand fra Norden!" stod der, "endnu et ord i denne verden, før jeg tier for evigt! Stenen ruller tilbage – Sisyphus ligger såret og træt – paven vender tilbage – afgudstronen oprejses igen. Selv den franske republik vakler – despotiet har knust os med dens våben. Du havde ret, mand fra Norden! Den frihed, jeg har kæmpet for, blev en større trældom. Forbandelse over verden og den djævel, der regerer den! Mit sidste ord er sagt. – Jeg kalder mig aldrig mere

Speranza!"

Dette fortvivlede brev var halvt opslidt i hans lomme. Det var i foråret bragt ham ved en dansk rejsende, som havde modtaget det i Rom af en døende italiener blandt de fangne republikanere, der havde været med at forsvare Rom mod de franske. Den unge mands ligblege ansigt, med de kulsorte hår og øjenbryn, havde ved sin skønhed og til vanvid grænsende vildhed forbavset en rejsende. Et tredje brev var faldet Sundby i hånden; dets omslag var prydet med oliegrene og duer. Det var et "*olieblad*" fra de såkaldte "*Fredsvenner*" i England med fromme opfordringer til at modsætte sig enhver krig, følgelig også forsvarskrigen og al modstand mod oprør eller vold.

Han drog et dybt suk. Han rev alle tre breve i stykker og lod papirstykkerne flyve hen som matte sommerfugle, over den krusede fjord. Han så dem falde ned i bølgerne og forsvinde. "Forvildede Psyche-børn til hobe!" sagde han, "de bliver kun til, for at blive til leg for elementerne. Men der går en usynlig herre over det hav, som opsluger dem!"

Han fortsatte stille og alvorlig sin vej. Endelig nåede han det gamle tårn på sandklinten. Han steg af hesten og bankede på den nye, lukkede port; den åbnedes straks. Den engelske tjener tog mod hans hest og pegede på en trappe, der førte op til den beboelige del af tårnet.

Hjertet bankede i Sundbys bryst. Hans åsyn var blevet mørkt og uroligt. Han gik langsomt op ad trappen. Han foldede sine hænder som i en stille bøn. Hans ansigt blev atter roligt og lyst. Han åbnede døren til et lille kammer og trådte ind.

Syvende kapitel

Ved et åbent buevindue i det gamle tårnkammer stod en temmelig høj, ung mand og så ud over fjorden. Han bar en mørk klædes mandarin. En lille flad hue skjulte hans isse; men en rig fylde af brune, krøllede hår hang ned over hans nakke og skuldre. Han vendte sig ved lyden af den knirkende dør. Hans ansigt kom derved i skygge; men Sundby genkendte dog straks Anton Knudsens skønne, rene grundformer og det kære blege ansigt. Han blev et øjeblik stående tavs og udbredte sine arme.

"Sundby!" udbrød Anton og styrtede sig med lidenskabelig heftighed om halsen på den høje, stille ven, hvis ansigt lyste i det skråt indtrængende sollys.

Efter en gensidig udgydelse af den overstrømmende kærlighed, hvormed de nu efter så lang en skilsmisse sluttede hinanden i deres arme, drog Sundby sin bevægede ven hen til den havebænk, der med sit sivhynde tjente til sofa. Den var halvskjult af bøger og noder. På det lille bord foran bænken lå hyldefløjten fra Antons drengeår, ved siden af ibenholtsfløjten, over et halvbeskrevet ark med noder.

"Jeg ser, du kan arbejde igen, kæreste Anton!" sagde Sundby

"Og det beroliger mig. Sig mig nu alt! – fordølg mig intet mere af, hvad der har bragt dig til at attrå det enligste fristed, selv blandt venner og landsmænd, for dine egne smertelige tanker! Jeg ved, du var en åndelig fange. – Jeg ved, du var som en forvandlet eventyrhelt i tryllerindens vold og havde selv mistet viljekraften til at løsrive dig. Hun var sin moders datter, skrev du –"

"Ja, det var hun – det var hun!" udbrød Anton, "kun skønnere, uimodståeligere, åndrigere – renheden selv, på en måde – og dog –"

"Hvorledes?" afbrød Sundby ham og studsede, "for alvor sædelig? trods det vistnok fine og graciøse koketteri, jeg dog også var vidne til –"

"Hun overskred aldrig en vis grænse," vedblev Anton, og hans blege kinder blussede. "Med al hendes kunst og forstillelse, når hun legede med mændenes sjæle – med al hendes unatur og den mageløse foragt for sandhed, veg hun dog aldrig et skridt fra det princip, hun også kun syntes at spøge med: – hendes nonneliv i kunstens afgudstjeneste var alvor –"

"Det forbavser mig!"

"Du vil endnu mere forbavses, når jeg siger dig, at denne fine, altid yndige kokette, denne udmærkede kunstnerinde, denne rigt begavede skønhed, som selv en Sokrates ville have dvælet hos med velbehag, ikke blot var den reneste, den hvideste paradislilje, som nogensinde blomstrede på overfladen af et giftsvælg, men selv et slags oversanseligt væsen i al sin yppighed. En hellig vesta var hun i sit levned, smykket med alle elskovsgudindens tillokkelser, med alle gratiers ynde. – med den livligste bevægelighed i sind og lune – med sin fuldendte, fortryllende Hebe-skikkelse, var hun en Pygmaleon-støtte af iskoldt marmor – og jeg – jeg var den forblindede tilbeder, der måtte beundre et skønt blændværk, uden menneskenatur, men med en guddoms lånte højhed og ånd –"

"En større magt end nogen afguds befriede dig dog fra Pygmaleons skæbne!" afbrød Sundby ham, "marmorgudinden blev aldrig din – fortryllelsen opløstes –"

"Ja, den opløstes til sidst af en mægtigere hånd end den Nemesis-skikkelse, vi ofte kalder hændelse eller tilfælde," vedblev Anton, "og hør nu, hvad jeg ikke har skrevet om eller åbenbaret for noget menneske! – De to år var udløbet, hvori jeg havde forpligtet mig til at rejse om med de snilde, kunstbegavede søskende fra stad til stad i den nye verden, som den blindede sangfugl, der skulle fløjte og synge dem rige. Vor kontrakt var udløbet. Jeg følte mig et øjeblik fri. Jeg var ikke længere den købte og selvsolgte slave. To år af mit liv havde jeg bortsolgt for et blik af hendes øjne, for et smil af hendes mund. Guldet, der fulgte med, var mig intet. Men Spontani var punktlig. Han udbetalte mig nøjagtigt den betydelige sum, der tilkom mig. Den blev straks afsendt til den londoner-bank og sikret mig lige så trygt som deres egen. De var nu rige. Jeg var også rig og uafhængig for min levetid. Jeg samlede al min kraft for at løsrive mig. Skibet lå sejlklart, som skulle føre mig tilbage til Europa. Hun og broderen ville blive i den nye verden. Deres rigdom var dem intet, efter den store amerikanske målestok; den måtte mange gange fordobles i dette guldets fædreland, før de ville forlade det og nyde deres rigdom med fyrstelig glans i Europa. Afskedsdagen var kommet. Mine sager skulle bringes om bord. Jeg havde taget afsked med dem i vort hotel i Boston. Jeg var stærkt bevæget; men mit forsæt var fast. Jeg måtte, jeg *ville* løsrive mig – før jeg gik til grunde i et Tantalus-forhold, der aldrig lod til at skulle forandres. Spontani syntes nødig at ville miste mig. Han havde forgæves udtømt sin veltalenhed for at holde mig tilbage og forny kontrakten på et par år til. Fioribellas skønne øjne svømmede i tårer. Hun rakte mig hånden til afsked endnu en gang, og der var et udtryk i hendes

blik, som er mig uforglemmeligt. "Lev da vel for evigt, guddommelige sangfugl!" sagde hun med et skælmsk, ironisk smil, mens tårerne randt ned ad de dejlige kinder, "flyv over havet og glem os! – tænk dog endnu en gang på Fioribella, når De er en velhavende borgermand i Deres vilde norden, hvor der sagtens går bjørne om på gaderne og tuder – når De har købt herregården og opsøgt Dem en trind og huslig mage! – tænk så på mig ved bryllupsbordet og drik min skål i mjød eller surt øl, som Deres tapre fædre! Det vil jeg dog sige Dem, signor Antonio!" tilføjede hun med et af sine uimodståelige blikke og et lille let håndtryk, "skulle nogen mand i verden være blevet farlig for mit frie kunstnerliv og min sjæls salighed – skulle nogen have fristet mig til at glemme mit princip som kunstnerinde, og selv eden, jeg tilsvor min døende moder – skulle noget menneske have bragt mig til at bryde mit frivillige nonneløfte, som abbedisse i kunstens hellige kloster – så – ja gør kun store øjne, forføreriske menneske! – så skulle det være *Dem* –"

"Opgiv det unaturlige princip! – glem den ugyldige ed! – bryd det fantastiske nonneløfte, Fioribella!" udbrød jeg nu som afsindig, "lov mig blot at tænke derpå, uden spøg og spot! – og jeg bliver et år endnu! – jeg bliver to år endnu, når De giver mig hånd derpå!"

"Det vil jeg love Dem, men mere heller ikke, unøjsomme!" svarede Fioribella og overlod mig sin nydelige hånd, som jeg svimlende trykkede til mine læber.

"Kom med kontrakten, broder! han bliver!" hørte jeg hende udbryde med jubel. Verden løb rundt med mig – jeg tumlede hen til et bord. – Jeg vidste ikke selv, hvad jeg gjorde. Jeg havde

en pen i hånden – Spontani havde dyppet den og lagt den usalige kontrakt, helt udfærdiget, for mig – jeg følte Fioribellas hånd på min skulder – et pennestrøg – mit navn stod derunder. Spontani greb dokumentet med et hoverende smil. Jeg følte et kys på min pande af Fioribellas vestaliske læber og – jeg var slaven igen – jeg var den blinde nattergal igen, der atter i to hele år fløj om fra stad til stad i hin guldets verdensdel med mine beherskere, for at fløjte og synge dem dobbelt rige."

"Arme, arme Anton!" udbrød Sundby, "det var forfærdeligt! men hvad frelste dig da til sidst? hvad udrev dig af de menneskers åndelige tyranni?"

Anton tav.

"Fortæl mig alting ret omstændeligt!" sagde Sundby. Han så, hvorledes den udførlige meddelelse lettede Antons nedtyngede sind. Han satte sig stille hen på bænken og hørte nu med spændt opmærksomhed på ham, uden at afbryde ham.

"De to år løb hen," vedblev Anton og åndede svært, "de løb hastigt under en bestandig omtumlen fra den ene kunsttriumf til den anden og under et bestandig vedligeholdt håb. Vi var dobbelt så rige; men jeg følte mig tusinde gange så fattig på ånd og liv. Fioribella havde hver dag med det forskelligste lune forsikret mig, at hun holdt sit løfte og *tænkte* på, om der var nogen mulighed i, "at bryde sin ed og dog blive salig" – men det var "en ugudelig tanke, der var lige så farlig, som – fristende". Vi opgjorde atter vor regning. Vi sendte vore summer til London – og nu skulle vi endelig adskilles for alvor. Vi var kommet til San Francisco, da min befrielsesdag var oprunden. Hvad vi skulle der, var mig endnu en gåde. Her udstrømmede guldet vistnok rigeligst fra de nye, verdensberømte miner i

bjerg-kolonierne. Her samledes al verdens udskud og forvildede eventyrere for at grave guld. Der var netop ankommet mange tusinde slige mennesker, som ville købe jord eller teltpladser i guldegnene – eller drage det udgravede guld til sig på de hyppige spillehuse. Dagligt kom der mange fra kolonierne med deres udbytte, som de omsatte i dollars eller satte på spil i rå tilstand. Vi så de grueligste ansigter omkring os i det store barak-hotel, man nylig havde fået opført, og hvor vi endelig med stor møje fik plads. Vi hørte kun tale om guldet, og hvorledes man hastigst og sikrest kunne blive millionærer. Der var en griskhed og pengebegærlighed i de flestes miner, som hos enkelte grænsede til vanvid. Den ene så misundelig eller mistænkelig på den anden. Ingen syntes at føle sig sikker, uagtet man priste politiet i denne Californiens hovedstad. Det var, som man var kommet til en koloni af forbrydere, hvor der ingen magt var til, der kunne sikre ejendom og liv. Man hørte også straks en hel del fortællinger om plyndringer og mord i de såkaldte "*cagnades*" eller guldgraverkolonierne, og om hvorledes guldgraverne nu søgte at slutte sig sammen i visse større partier, for at være hverandre til gensidig beskyttelse.

Fioribella syntes lige så lidt som jeg at have bekymret sig om vor rejseplan, som aldeles var overladt til Spontani, og den lange rejse havde trættet os.

"Men, broder! hvad tænker du dog på, at du fører os til disse øde og stygge egne, og til denne store røverhule?" spurgte Fioribella, da vi om aftenen havde trukket os tilbage til vore særskilte barak-værelser. "Hvad skal vi her blandt denne vrimmel af landstrygere fra alle verdenshjørner, der ikke har sans for andet end det usle guld! De ser jo ud, som de hvert

øjeblik kunne plyndre og myrde hverandre, og det gør de jo også, efter alt, hvad vi hørte! Hvad skal kunsten og geniet søge her?"

"Ih! hvad andet!" svarede broderen, "end hvad geniet dog allevegne søger, og hvad det ikke her behøver store anstrengelser for – det rene guld, nøglen til al verdens nydelse og herlighed! Lad os kun ikke være så storagtige! Vil man ikke her overdynge os med kranse – nu vel! så tager vi til takke med deres dollars, og vil de ikke ud med dem – så gør vi kun en udflugt til guldbjergene med en lille hakke i hånden, og om fjorten dage kan vi rejse til Europa som millionærer. Vi måtte jo være de største narre, når vi var de store livskilder så nær, og rejste dem forbi, for at skrige os en svindsot på halsen om nogle år, mens vi nu her, med en smule lykke, kan blive Rothschild'er i en håndevending." – Spontani var uudtømmelig i at anbefale os dette opholdssted, i det mindste for en månedstid, og opfordrede mig til dog også at blive der lige så længe og prøve min "mageløse" lykke med et besøg til "guldbjerg-ånden". "De er jo en stor elsker af eventyr" – sagde han. "De har jo selv både en tryllefløjte, der kan gøre alle sjæle glade, og en tryllekæp, der kan prygle alle slyngler i verden! Skaf Dem nu også her en fortunatuspung eller en lige så uudtømmelig guldsæk! og De kan rejse hjem som en rigtig eventyrprins, der endnu kun mangler prinsessen; for min lille søster, mærker jeg nok, bliver det ikke. Hun har nu en gang sine egne griller – hun vil, ligesom jeg, kun tilhøre sig selv og kunsten og det frie liv." Fioribella smilte skalkagtigt og lagde sin hånd på min arm. "Bryd Dem ikke om hans fjaseri, kære!" sagde hun med blød stemme, "men bliv nu dog hos os, til jeg kan få ham herfra, den

ustyrlige! Som min tro ridder, vil De vel ikke her nægte mig Deres beskyttelse?"

"Vi har intet stort at befrygte!" sagde Spontani. "Her er jo ypperligt politi. Ingen af os har jo store summer med. Det betænkte jeg klogeligt! Vore små-kapitaler er jo i sikkerhed. Lad os nu dog give et par koncerter her og se, om det betaler sig! Opfylder De min søsters ønske," sagde han til mig, "så vil vi skiftes til at holde vagt over hende, når vi rejser på eventyr til guldbjergkongen."

Jeg kunne ikke modstå Fioribellas opfordring til at være hendes beskytter. Jeg blev hos dem i San Francisco i fjorten dage. Der var ingen opvartning at få for penge: – alle tjenestefolk var løbet til minerne. Jeg blev en duelig opvarter, og det frydede mig at være Fioribellas virkelige tjener. Vi gav et par koncerter med temmelig rig indtægt, dog uden stort at føle os smigrede ved tilhørernes kunstsans. Spontani fik mig nu også til at deltage i en lyst-udflugt, som det hed, til bjergene mellem Stockton og Sonora. Fioribella ville med. For sikkerheds skyld forklædte hun sig, men så dog endnu højst indtagende ud i de stygge mandsklæder. Det var en meget lang vej, og vi måtte overnatte i telte. Men vi så nu en rig og storartet natur. Vi så de maleriske bjergkløfter, hvor der stod telt på telt ved floderne, og hvor alle eventyrere strømmede hen, for at grave guld og samle guldstøvet, der opskylles med sandet af floderne.

Alt hvad vi så af menneskelivet på denne rejse, var mig modbydeligt. Fioribella og jeg lod til at være de eneste ledige rejsende her. Jeg sørgede kun for hendes opvartning. Spontani havde dog en hakke med, men blev snart ked af det uvante og aldeles frugtesløse arbejde, han hist og her forsøgte på. Hvor vi

traf telte opslået, myldrede der af travle og griske guldgravere. Vi hørte mange udråb, snart med jubelskrig, snart med forbandelser, efter enhvers held eller uheld ved gravningen. Ikke få så vi rejse bort, belæssede med poser af det fundne metal; mange flere drog dog tomhændede til andre bjergegne og så med skelende blik til de lykkelige. De talte alle mulige forskellige sprog og bandede deres slette lykke.

Vi havde snart set os trætte på disse mennesker, hvis uhyggelige nærhed ofte ængstede Fioribella. Vort telt var nedtaget, og vi skulle vende tilbage til San Francisco. Det var en smuk morgen. Fioribella sad på det sammenrullede telt og ventede på muldyret, der skulle bære både hende og teltet. Jeg kom trækkende med dyret, men snublede over et stort stykke erts, der lå mig i vejen. Jeg så, det glimrede, og opdagede, at det var ægte guld, blandet med sten og fremmede metaller. Jeg tog det op og nedlagde min fundne skat for Fioribellas fødder. Hendes glæde over dette fund var overordentlig; hun sprang op og faldt mig om halsen. Jeg svimlede af henrykkelse; men i samme øjeblik sprang hun rødmende tilbage. Hun takkede mig venligt – og var nu kun nysgerrig efter at vide, hvor meget virkeligt guld der var i denne ertsklump. Jeg stod fattig ved siden af den rige, døde erts. Spontani var kommet til med sit muldyr. Han slap det forbavset og undersøgte ertsen. – Han nikkede og så på mig med store øjne. "Fortunatus!" udbrød han, "De har mageløst geni til alt muligt – og De er en ophøjet, ridderlig ånd, som lægger kongelige skatte for Deres skønnes fod, uden at se på andet end hende. Den opmærksomhed fortjener han dog virkelig et ømt kærtegn for, lille søster!"

Fioribella gjorde mine til at følge hans opfordring. Hun nærmede sig mig med en usigelig ynde og med en attrå i sit blik, som henrev mig; men hun sprang pludselig tilbage med en skælmsk og listig mine. "Nej!" sagde hun, "en sand ridderlig ånd vil ikke misbruge sin overraskede dames glæde og taknemmelighed – og miskend den ikke heller, signor Antonio! Værdien af denne ertsklump er mig naturligvis ligegyldig, men disse naturgenstande har en uendelig interesse for mig: der er en skønhed i metallernes og stenarternes naturformer, som jeg beundrer; de åbner os et indblik i en underfuld forverden og lader os se gangen i verdens store udviklingshistorie." Hun var, som altid, skøn og fortryllende, også i den videnskabelige begejstring, hun nu hengav sig til. Spontani havde straks fået vort rejsetelt opslået på ny. Det var uforsvarligt, nu straks at forlade så lykkeligt et sted – sagde han – Fortunatus måtte nu holde lykken fast og smede, mens jernet var varmt. Han fik et kemisk apparat i stand til at undersøge og rense det fundne guld-erts. Han fik hele gedigne guldklumper frem; det forertsede forstod han at udskille fra svovlet og spidsglasset, og han fik meget såkaldet mineralsk purpur frem, ved hjælp af kongevand og tinopløsning, hvormed han havde forsynet sig. Ved dette arbejde var Fioribella ham med den største iver behjælpelig. De havde nogle kemiske bøger med, som hun kastede sig over med stor begærlighed. Hun syntes virkelig kun begejstret for kemiens hemmeligheder, for denne "største af alle videnskaber", som hun kaldte den. – det reelle udbytte talte hun om med foragt. "Men mere må vi have! mange forsøg må der gøres!" sagde hun, "en hel uge må vi nu blive, her – eller to – og De må hjælpe os, kæreste Antonio! for hvert stykke

indholdsrigt erts, De bringer mig, stiger De et kæmpeskridt i min beundring og – søsterlige kærlighed." – Vi blev i vort telt i hele fjorten dage – vi blev der en hel måned. De travle søskende laborerede og samlede guld i barrer – jeg gik med hakken i bjergkløfterne – jeg kom hver aften tilbage med et betydeligt udbytte både af guldstøv og righoldigt erts, som jeg fandt en uendelig glæde i at nedlægge for den taknemmelige Fioribellas fødder. – Hun kaldte mig sin, så vel som kunstens og videnskabens, tro, ridderlige ven. Hun gav mig en gang i sin begejstring et vestalisk beåndet kys, som aldeles berusede mig, og fra det øjeblik var jeg hendes utrættelige guldgraver og træl –"

"Forfærdeligt!" udbrød Sundby og fo'r op, "men videre, videre! – du blev syg af det slid og slæb?"

"Kun afkræftet i overordentlig grad," vedblev Anton. "Mit arbejde havde dog i grunden været let og mest bestået i at samle og bære til teltet, hvad der på de daglige udvandringer faldt i min hånd. Vor sikkerhed var imidlertid i fare – de andre guldgravere var blevet opmærksomme på min besynderlige lykke, og vor skyndsomste tilbagerejse til San Francisco blev besluttet. Den sidste gang, jeg kom tilbage fra fjeldkløfterne med mit udbytte, hørte jeg blandt de mange fremmede stemmer blandt arbejderne, jeg kom forbi, et par stemmer, som talte dansk sammen.

"Det er da satan til lykke, han har, den franske hund!" sagde den ene.

"Man skulle tro, han kunne hekse!" sagde den anden, "han arbejder jo aldrig rigtigt! hvor han slår sin hakke i jorden, kommer guldet som af sig selv, og han rager det frem med sin

fod. Død og helvede! Det er jo –" – Mere hørte jeg ikke. Jeg kastede et blik derhen, hvor disse ord var vekslede, og troede før at have set to ubehagelige ansigter, der med glubske, misundelige blikke stirrede efter mig; men hvor jeg havde set dem før, ville ikke falde mig ind. De fordrejede deres øjne, som andægtige, da jeg så på dem, og de lod til at høre til den såkaldte mormon-cagnade.

Spontani kom mig i møde. Man ventede kun på mig, for at afrejse. "De er en sand lykkefugl, signor Antonio!" udbrød han fornøjet på dansk, da han så mig komme slæbende med den tunge pose. – Han vidste, jeg gerne hørte ham og hans skønne søster sige nogle danske ord. "Gid vi nu kun havde Fioribella og den lille skat sikkert og lykkeligt i San Francisco!" vedblev han. "Jeg er bange for, at hendes forklædning er røbet. –Jeg har dog gode våben til os begge!" tilføjede han, "kommer nogen hende eller vadsækken for nær, skal det ikke gå dem meget bedre, end Fra Diavolo på Vesuv!" Jeg gyste ved denne erindring, og det modbydelige, jeg altid havde fundet i Spontanis ansigt, syntes mig forøget af den lidenskabelige guldtørst og det mistænkelige blik, hvormed han nu bestandig så sig om til alle sider. "Det er dog godt, man kan en mundfuld dansk," mumlede han og lo, "det kan man dog være temmelig sikker på, ingen af det røverpak her om os kan forstå."

"Det skal De dog ikke stole på!" sagde jeg på italiensk og gav ham et hemmeligt vink til at tie. Jeg havde nylig set de to lurende, fromladende personer, der nylig havde talt dansk, betragte os med forskende blikke. Vi kom dog lykkeligt med Fioribella og hendes guldbarrer til San Francisco og tog ind i vort forrige såkaldte hotel. De få dage, vi her måtte vente på

den sædvanlige sikre befordring til Boston, tilbragte Spontani på spillehusene, hvor han med den mest rasende lidenskab nu satte sin søsters guldbarrer på spil. Han led betydelige tab, og hun befrygtede med grund, at han aldeles ville ødelægge både hende og sig selv ved denne usalige lidenskab. Hun fik ham til at anmelde en koncert, som jeg lovede at tage del i. For hendes skyld gik jeg undertiden ud med ham, for om muligt at drage ham fra spillehusene. Da vi en aften noget silde kom tilbage til Fioribella, var hun urolig og ængstelig til mode. "Det går dog ikke an, at begge mine ridderlige beskyttere på en gang går ud!" sagde hun. "Jeg har set et par karle med slemme ansigter luske om her og kigge ind ad vinduerne til mig. Om det er mig eller vore vadsække, de går på lur efter, kan jeg vel ikke vide; men jeg smigrer mig dog næsten med, det er min ringe person. Den ene tilkastede mig i det mindste et blik, der syntes meget nådigt, og de blev begge så opbyggede ved at se mig, at de sang en salme om lutter bryllupsherlighed." – Hun skyndte på afrejsen og ville nu altid have en af sine riddere i nærheden. Vi måtte altid have våben hos os og ikke være længere fra hende om natten, end at vi kunne høre det, hvis hun skulle råbe.

Fioribellas anordninger blev nøjagtigt fulgte. Den følgende aften skulle vi give vor anmeldte, allersidste koncert i San Francisco Jeg var hele formiddagen alene med Fioribella, mens Spontani for sidste gang forsøgte sin lykke på spillehusene. Fioribella var noget forstemt; men vi sang sammen, og hun blev mere livlig og elskværdig end nogensinde. Hun valgte, hvad hun vidste i højeste grad henrev mig i hendes yndige, udtryksfulde foredrag. Hun bad mig synge mine kompositioner til Petrarcas og Dantes sonetter. Jeg så begejstret på hende – og de glødende

ord til Laura og Beatrice syntes at henrive hende. Hun belønnede mig med at lade sin nydelige hånd fare hen over mine lokker og henånde et næppe mærkeligt kys på min pande; jeg fo'r op og ville slutte hende i mine arme; men nu var hun pludselig den lunefulde, flygtende Daphne, der frygter for at fortæres af sangkongens solgudsflammer. Nu kom Spontani, bleg og forstyrret fra spillehusene; han havde atter været uheldig, kunne vi se. Han havde bestilt alt til vor afrejse næste morgen, og det lod til at være ham af vigtighed, at vor koncert om aftenen ville blive besøgt af den halve stad. Vi forberedte os dertil. Koncerten blev meget indbringende, men vakte ingen entusiasme. Jeg havde ikke glimret på denne koncert. Jeg havde siden vor bjergrejse været hæs, og det angreb mig at udføre meget svære sager på fløjten. Desuagtet havde Fioribella denne aften, da vi havde drukket te sammen, og champagnen havde oplivet os, sunget en sang til min ære og sat en krans af de nydeligste evighedsblomster på mit hoved. Hun havde aldrig været venligere og elskværdigere. Hendes blik dvælede ofte på mig med begejstring. Hun lovede at følge med mig til Europa – og måske til Danmark. Broderen samtykkede deri, og jeg forlod dem i henrykkelse, med et stort fornyet håb. Jeg havde fået et nyt soveværelse, der kun ved en bræddevæg var adskilt fra Spontanis, og hans værelse stødte umiddelbart til søsterens. Vi havde nu altid om natten vore våben ved sengen. Jeg kastede mig halvpåklædt på min seng og lod lyset brænde. I sværmende drømmerier om min fremtidslykke faldt jeg i blund, men vaktes ved Fioribellas og Spontanis stemmer. Nu mærkede jeg først, at man gennem bræddevæggen til Spontanis værelse kunne høre hvert ord, der blev talt. Søsteren var inde hos ham, for at aftale

noget om rejsen næste dag. Hun bebrejdede ham hans ødelæggende spillesyge, der havde gjort deres rejsevadsæk betydelig lettere; han slog det hen med spøg og drillede hende med, at hun også havde ødelagt *lykkefuglen*. "Gravkransen med de sentimentale evighedsblomster har han ærligt fortjent af dig," sagde Spontani, "men du gik lidt for vidt, lille søster! Han tog alting for gode varer – han er nu i stand til at tage os på ordet."

"Det må han gerne!" svarede Fioribella, "vi vil jo alligevel nu til Europa. Vi kan jo sagtens holde det ud med ham, til vi når London – så skal vi nok blive ham kvit, hvis hans stemme ikke kommer igen! Jeg behøver kun at se lidt surt til ham, eller se dygtig mildt til nogle andre –"

"Du har gjort dine sager fortræffeligt!" sagde Spontani, "han har været os en rigtig guldfugl; men nu er citronen presset – den duer ikke mere – jo før vi kan smide skallen bort, jo bedre! Han har fløjtet, sunget og slæbt sig en svindsot på halsen. Forelskelse og sentimentalitet har vel gjort det meste dertil. Vi kommer måske til at besørge hans begravelse undervejs."

"Det var dog skade!" sagde Fioribella, "så bliver han den tredje, der er strandet på mit princip – han var dog den, der var mindst utålelig – og hans talent var guld værd! – hverken kransene eller procenterne havde holdt ham fast. – Du må dog tilstå, jeg har brugt mine øjne!"

"Visselig!" svarede broderen og lo, "dersom han vidste, hvor al den ild kom fra –"

"Et par gnister kom dog fra hjertet!" afbrød søsteren ham: "da vi skulle have ham i bur igen i Boston, blev jeg rørt for alvor – men det hjalp allerbedst! – hvem ved, om jeg dog ikke en gang

selv kunne blive sentimental og ende med at blive en idyllisk hustru og moder? Dog nej! det har ingen fare! Jeg priser hende i sin grav for al min visdom – *hende*, du hader efter døden –"

"Nævn ikke hende!" råbte Spontani nu heftigt. "Du ved, jeg bliver rasende, når jeg tænker på hende –"

"Stille! Stille! Jeg hørte en underlig lyd – han kan dog aldrig høre os!" sagde nu Fioribella. "Vær nu fornuftig, lille broder! og lad de døde hvile i fred!"

Mere hørte jeg ikke af deres samtale. – Jeg måtte nok have udstødt en lyd af den smerte og forbitrelse, som næsten havde kvalt mig. Jeg fo'r op som rasende, uden at vide, hvad jeg havde i sinde. Jeg havde grebet det første, der faldt mig i hånden. – Jeg så, det var min stok, den hæsselkæp, Lises gudmoder havde givet mig; med den havde jeg to gange i mit liv tugtet den slethed, der i højeste grad havde oprørt mig, – den kom mig for, som en trolddomsstav, hvormed jeg nu skulle knuse et dæmonisk uhyre. Spontanis ansigt stod for mig som en sjælemorders – men Fioribellas åsyn så jeg tillige – Faustina! – Faustinas øjne! – råbte jeg – men i samme øjeblik satte jeg kæppen for mit knæ og sønderbrød den – jeg kastede den fra mig og tumlede tilbage på mit leje i en næsten opløst tilstand. – Jeg lå i nogen tid som livløs. Jeg har sagtens været i et slags afmagt. Det var blevet sort for mine øjne, og jeg vidste intet af mig selv at sige, før jeg vaktes til live ved en lyd som af et kvindeligt skrig og en larm som trampen og klirrende våben. Jeg fo'r op og greb efter de pistoler, jeg i de sidste nætter havde haft liggende på en stol ved min seng. Lyset på mit bord var udbrændt. Vinduesskodderne var lukkede. Der var mørkt i stuen, og pistolerne var ikke at finde. Jeg hørte endnu et svagt

skrig og larmen af våben i sideværelset. – "Fioribella! – de myrder hende!" råbte jeg og greb det eneste værge, der var at finde – den store messing-lysestage. Jeg fo'r ind i Spontanis værelse og så ham i en fortvivlet kamp med to mænd. En lygte stod midt på gulvet. I det øjeblik, jeg styrtede til, segnede han baglæns om og råbte: "Mord! Mord! – de myrder min søster! – med mig er det forbi!" – Ved min pludselige fremstyrten ville morderne flygte. Den ene sparkede lygten om, så den sluktes; ham traf jeg i nakken med min lysestage; han brølte og undveg. Den anden havde vendt sig imod mig. Jeg greb ham i hans opløftede arm. En økse eller et andet svært våben faldt på gulvet. I mit raseri var jeg blevet løvestærk; jeg brødes med ham i mørket – jeg kastede ham til gulvet og satte min fod på hans bryst, idet jeg steg over ham og styrtede ind i Fioribellas værelse. Her så jeg månen skinne ind gennem det åbne vindue, som to mænd skyndte sig ud af og slæbte noget bort med sig. Jeg råbte og fo'r efter dem; men nu så jeg Fioribella – hun lå bleg og stille på sit leje. – Jeg kastede mig hen for hende og greb hendes hånd. Den var endnu varm; hun var skøn, som en marmorgudinde, men livløs. Blodet overstrømmede hendes leje. Hun var myrdet. Jeg nævnede hendes navn med et forfærdelsesskrig. Et menneske fo'r os forbi og sprang ud af det åbne vindue. I månelyset kendte jeg det vilde, glubske tyreansigt. Det var ham, der en gang i mine klæder havde kvalt de gamle møllerfolk – det var min landsmand, Mikkel Kvæler – den samme, der havde talt dansk i bjergkløften, og nu vidste jeg, at hans feje kammerat var Siversen. – Jeg mærkede nu først, at jeg var såret. Jeg følte en heftig smerte i min højre arm;

blodet sivede ud af mit ærme. Jeg sank hen over Fioribellas lig – og min bevidsthed forlod mig."

Anton åndede tungt og holdt inde. Sundby tav og trykkede med dyb deltagelse hans hånd.

"Da jeg kom til mig selv, befandt jeg mig i en seng under en læges behandling," vedblev Anton. "Jeg hørte nu, at begge de ulykkelige søskende var fundet myrdede. Morderne var undkommet med, hvad der af værdi havde været i de myrdedes vadsæk. Den var fundet opskåret og plyndret i nærheden af hotellet. Jeg så ikke de myrdede søskendes lig. Først seks uger efter deres begravelse var mit sår lægt, og jeg forlod San Francisco Jeg var endnu dog svag og lidende. Jeg rejste uden ophold til Boston. Derfra indskibede jeg mig til London. På skibet faldt jeg i en svær galdefeber. Om min sindstilstand hele det år, jeg har ligget syg i London, vil jeg ikke tale et ord. Først for en måned siden kom jeg ud fra det hospital i London, hvorfra jeg skrev dig til i foråret. Det øvrige ved du. Jeg er nu her endelig. Jeg er rig, meget rig; men den lykke har jeg købt med min sjæls fred. Jeg har ikke fået det helvede ud af mit bryst, til hvis kvaler jeg afsindigt havde forskrevet mig. Jeg forfølges endnu daglig af hine års skygger, der blev mine plageånder. Jeg har faret verden igennem efter tomme sæbebobler, mens her hjemme var sand og udødelig ære at vinde for den ringeste husmandssøn. Virtuosens kranse er visnede og glemte – min sangstemme har jeg tabt for bestandig – der ligger min fløjte; jeg kan intet mere udføre på den, som kræver anstrengelse."

Sundby havde atter grebet Antons' hånd og trykte den med trofast deltagelse. Han følte, hvor den var mager, og så nu først,

hvorledes også hans skønne ansigt bar præget af dyb græmmelse.

"Siden jeg her ånder dansk luft, er jeg først blevet menneske igen," vedblev Anton. "Nu, da jeg atter kan arbejde, begynder der at komme nogen ro i min sjæl; men jeg har lidt skade på den, for hvad jeg vandt af verden. – Kun af dig vil jeg ses og kendes. Kunne jeg gøre mig usynlig for alle andre, ville jeg kun endnu en gang se," tilføjede han, men standsede og slog de store, mørke øjne ned, idet en let rødme fo'r over hans blege kinder.

"Hvem?" spurgte Sundby og betragtede kærligt det tilbagevendende liv i hans åsyn.

"Dem, der endnu kan huske mig og har beholdt mig kær," svarede Anton og løftede atter det tungsindige blik, "min kærlige moster og hendes mand – og de andre jævne, brave mennesker, der holdt af mig – også Vilhelmine Stær og hendes mand og hendes fader – han var mig altid en faderlig ven – også grevinde Camilla ville jeg gerne se, og vor gamle professors grav – og," tilføjede han endelig, "lille Lise – dog hun må nu vel være stor. – Er hun endnu hos de gamle provstefolk og Vilhelmine? – er hun måske allerede gift?"

"Hun lever endnu, som en kær datter, hos de stille gamle i præstegården," sagde Sundby, "hendes liv har dog også været stærkt indad bevæget," og han fortalte nu Anton hendes åndelige sygdomshistorie, og hvorledes den var endt med en farlig legemlig sygdom, som nu dog lykkeligt var overstået.

Anton havde hørt derpå med spændt åsyn og dyb bevægelse. "Stakkels lille Lise!" udbrød han, "skulle hun her i sit stille idylliv dog også have en kamp at gennemgå? Mon hun kan huske mig

endnu? Mon hun nu kunne kende mig igen? O! Når hun og de alle kun vidste, hvad du nu ved, kære Sundby! og ville se det med dine kærlige øjne – så ville jeg inderligt gerne se dem igen – men før ikke! Dersom de betragter mig som den forlorne søn, der har ædt med svinene og nu kommer ynkelig og ydmyget tilbage – så rejser jeg bort igen og ser dem aldrig –"

"Således må vi på en måde dog alle komme tilbage," sagde Sundby, "om ikke til slægt og venner i verden, så til den store, evige fader, som vi alle mere eller mindre har forladt for livets skuffelser!" Han talte nu alvorlige, ret indtrængende ord til Antons let bevægelige sind, hvori bevidstheden om hans forvildelser dog endnu kun havde ydmyget hans stolthed, uden at betvinge den.

Anton tav længe. Han havde sat sig ved bordet med nedbøjet hoved og skjult de glødende kinder med sine hænder. "Nej!" udbrød han heftigt og fo'r op, "gør mig ikke til et hængehoved, Sundby! For Vor Herre har jeg bøjet mig, som den forlorne søn – for *ham* kun vil jeg ydmyge mig – men ikke for noget menneske i verden!"

"Mere forlanger jeg jo heller ikke, kære, kære ven!" svarede Sundby sagtmodigt. De udtalte sig nu ret for hinanden. Ved afskeden var Anton stille, men mørk; han ville endnu ingen andre ses og kendes af, men bad sin præstelige ven nu blive hans åndelige læge og rette sjælesørger.

På hjemvejen til sin præstegård besøgte Sundby sine syge og fattige. Han fandt mange af disse åndelig friskere og i højest betydning rigere, end sin kære, hjemkomne eventyrhelt, som havde vundet rigdom og forfængelig ære nok i verden, men –

hvad han selv erkendte – med tab for hans evige og højere natur.

Det var blevet aften. Sundby sad, hensunket i stille, dybe tanker på sin hest og lod dyret selv finde den vel bekendte vej. Han mærkede først, at han var i nærheden af sin kirke og sin stille, enlige præstegård, da han hørte den stærke brusen af en mere end sædvanlig stor vandmasse, der drev et møllehjul ved siden af en skrøbelig træbro. Under denne bro havde åen, der ved dæmninger dannede et slags vandfald, sit udløb gennem en stor dam. Her standsede hans hest, som sædvanlig, et øjeblik forsigtigt; den gik derpå langsomt over den knagende bro, mens skummet fra vandmøllehjulet oversprøjtede hest og rytter. Udsigten var malerisk smuk på dette lidt vilde sted, der nu prægtigt oplystes af det rolige månelys.

Ottende kapitel

Der havde i nogle dage været muntert på Høgholm. Grev Magnus havde fået et ganske uventet besøg, som morede ham kosteligt og dagligt drog Ferdinand derover. Det var deres fælles gode ven og selskabsbroder fra Rom, den sære engelske lord Hardly, ham, de nylig havde troet var blevet deres nabo som tårn-eremit på Klinten. Nu havde han, på sin rejse til Sverige og Norge, virkelig overrasket dem og aflagt dem det besøg for en hel måned, han havde givet dem hånd på, hvis han nogensinde så deres fædreland. Den ædle lord var blevet langt mere livlig, end da de kendte ham i Rom. Han var blevet betydelig fyldigere og så sund og stærk ud. Han havde dog beholdt sit snurrige, tørre lune og sin gamle tyrker-tro på skæbnen, som han af og til holdt en lille præken om. Han var ledsaget af en høj, junonisk kvindeskikkelse, med lidt grove, men ualmindelig smukke og godlidende træk, med glinsende ravnesort hår og store, mørke øjne. Hun lod til at være henved tredive år og var klædt som de italienske landsbykoner. Hun var en albaneserinde og enke efter en forarmet vingårdsejer i Ariccia. Hun havde 1845 mistet sin mand tilligemed sit eneste, to måneder gamle barn – og havde på de fordelagtigste vilkår fulgt med englænderen, som amme for det lille nonnebarn, han havde bestemt at opdrage til sin brud. Det var imidlertid snart blevet opdaget, at det formentlige pigebarn var en dreng. Under det fortrolige rejseliv havde lord Hardly dødelig forelsket sig i den store, smukke amme. Han så heri et skæbnens fingerpeg på, at hun måtte være bestemt til hans kone, og at hans drøm på denne måde, "noget modificeret", skulle gå i opfyldelse. Albaneserinden, der

havde været uheldigt gift, havde ligeledes fundet den fremmede herre meget elskværdig. På et engelsk skib i Neapels havn var de blevet et lykkeligt ægtepar. Den lille nonnedreng havde de besluttet at opdrage som deres søn. De havde ingen andre børn endnu, og drengen, der var en rask, sortøjet krabat på seks år, fulgte dem på alle deres rejser. Lord Hardly hørte nemlig til de bestandigt rejsende.

Magnus og Ferdinand gik nu dagligt på jagt med lorden, og de lo næsten fra morgen til aften over hans alvorlige lune. Englænderen talte galt dansk; men det gik fortræffeligt. Enhver af hans sprogfejl, så vel som ethvert fejlskud, han gjorde, var, efter hans påstand, en nødvendig følge af en uendelig årsagsrække og en evig guddommelig bestemmelse. Dette udviklede han dem tit omstændeligt.

Grevinde Camilla blev ikke synderlig forstyrret i sit stille afsondrede liv ved dette besøg. Grev Ferdinands muntre frue var der bestandig i denne tid med sin mand, og hun kunne prægtigt underholde albaneserinden.

Hvad der i de allersidste dage næsten udelukkende opfyldte Camillas tanker og sind, var de vemodige breve, hun fik fra Vilhelmine om hendes svigerfader, den gamle huspatriark, som lægen ikke længere havde givet dem håb om at beholde.

Det var en morgen sidst i oktober. Camillas brødre og svigerinde var på en udflugt i omegnen med de fremmede gæster. Camillas vogn holdt for døren. Hun steg ind i den med et nylig modtaget brev i hånden fra Vilhelmine. Hvis hun endnu en gang ville se den ærværdige olding, måtte hun ile. På vejen kom hun forbi vandmøllen ved Sundbys præstegård. Hun så ham stå ved broen og betragte det brusende hjul. "Forsigtig!"

råbte han til hendes kusk og blev stående på det vanskeligste sted, til vognen var helt over broen. Han havde hilset. Grevinden lod holde, og han kom hen til hende ved vognen. "Kan De følge med til Lundeby?" spurgte hun, "den gamle provst ligger på sit yderste."

"Jeg kommer i eftermiddag!" svarede han, "jeg har først en forretning i kirken."

Camilla havde fortrudt sit spørgsmål i det samme øjeblik, det var udtalt, og havde draget sløret for sit ansigt. Det var ikke undgået hans opmærksomhed. De hilste hinanden – og vognen rullede fort. Sundby blev længe stående og så efter den. "Hvor dog hjerteligheden er begrænset i verden!" sagde han. Det var, som denne lille begivenhed gav ham meget at tænke på. Han gik tilbage til broen og stod så længe, hentabt i tanker, ved det brusende møllehjul, til han næsten var gennemblødt af dets skum.

Grevinden havde tabt Vilhelmines brev ned i vognen, og da hun tog det op, for atter at læse de sidste ord deri, så hun forundret, at hun havde tilbagelagt en hel mil og kørte ind ad porten til Lundeby præstegård. Vilhelmine kom ud og tog imod hende. Den smukke præstekones klare, blå øjne var våde. Hendes mand kom nu også ud og var ligeledes i en bevæget stemning.

"Han lever dog endnu?" spurgte Camilla.

"Endnu!" var den unge præsts svar, "og evindelig, med Gud!" tilføjede han, idet han rakte grevinden armen og førte hende ind.

Så snart hun havde afkastet sit rejsetøj, omfavnede hun atter Vilhelmine inderligt og fulgte tavs med hende til den gamles

sovekammer. Døren stod halvt åben. Hun blev stående ved dens tærskel og så med stille deltagelse på den gruppe, der viste sig for hende i det halvdunkle værelse, som dog nogle solstråler fra det til side trukne vinduesgardin kastede en lysstribe hen over. På lejet lå den smukke, døende olding med sit lange, hvide hår, bleg og stille, og holdt sin gamle kones hånd i sin. Hun sad på en stol ved hans side, med sit kloge, fromme ansigt vendt imod ham, og syntes at læse hans sidste tanker i hans endnu klare og næsten strålende blik. Ved foden af hans leje lå Lise knælende og græd dæmpet, med hovedet nedbøjet mod hans fødder. Ved hendes side stod byfoged Kyng og syntes at tilhviske hende nogle trøstende ord.

Det var et højtideligt øjeblik. Den gamle talte nu med svag, men dog tydelig stemme. "Vejene er mange," sagde han, "men de mødes! *Hvad Gud vil samle, skal verden ikke længe adskille!*" At han fornemmelig tænkte på sin stille, gamle hustru og skilsmissen med hende, var åbenbart. Han holdt endnu hendes hånd fast, og hans kærlige blik tabte sig i hendes; men han så nu også hen på enhver, der var til stede; han hævede sin røst, udbredte sine arme og lyste den kirkelige velsignelse over dem. Derpå udstrakte han sin hånd mod hver enkelt. Til sin søn og Vilhelmine rakte han først hånden; og de lagde den på hovedet af deres børn, som nu alle kom ind, for at de også skulle modtage velsignelsen. Den gamles blik faldt velsignende på dem alle. Derpå famlede hans hånd hen mod Lise, der greb den med pludselig heftighed og kyssede den under en voldsom strøm af tårer. Kyngs usædvanligt bevægede åsyn røbede, at der var foregået noget i hans inderste, som han selv studsede ved, og som blandede sig med hans næsten sønlige følelse for den

ærværdige olding. Det var som den døendes sidste ord til hans egen hustru, der dog også var sagt til dem alle, havde gjort en mægtig virkning så vel på ham som på Lise. Noget lignende var tilfældet med Camilla, som også havde nærmet sig den døendes leje, for at modtage velsignelsen og hans sidste håndtryk. Hun havde pludselig skiftet farve.

Vilhelmine og hendes mand istemte nu den salme, som den fromme olding helst ville høre, når han selv stod ved en dødsseng. Det var en påskesalme med opstandelsens store forvisning. Lise og Camilla forenede deres stemmer med de andres – og den dybe bevægelse i deres indre gav deres toner et overordentligt udtryk. Selv fra den gamle provstindes læber hørtes nogle svage, men rene og dejlige toner. Under sangen holdt den døende hende atter i hånden og så på hende med de sidste klare lysstråler i de herlige øjne. – Nu var det ligesom der faldt et tågeslør over dem. Lægen trådte ind fra en anden stue tilligemed en nabopræst, der havde været til stede og holdt kommunion med hele familien. De stod nu alle med stille vemod og så bedstefaderens sidste øjeblik i møde. Lise havde atter bøjet sit hoved mod hans fødder og græd voldsomt; men Kyng lagde sin hånd på hendes skulder og beroligede hende. Da rejste den gamle sig endnu en gang halvt op på dødslejet, rakte sine hænder ud mod dem alle og gentog hin døende apostels ord: "Elsker hverandre, mine børn!" Derpå sank han tilbage, og hans ånd bortfo'r med et stille suk. I hans åsyn var der det skønneste udtryk af fred og uendelig salighed. Hans stille, blege hustru sad på sengen ved hans side, med hans kolde hånd i sin. Hun så endnu en gang ind i hans udslukte øjne og tillukkede dem. Hun foldede sine hænder og blev således siddende tavs og

så på hans ansigt, til solen gik ned og kastede ligesom en glorieglans ind på dødssengen over dem begge. Da sank hendes hoved ned mod hans. Deres snehvide hår blandedes – og hendes bevidsthed var borte. Hun blev nu båret hen til det leje, hvorfra hun aldrig mere skulle rejse sig.

Da Camilla sildigt i den månelyse aften forlod sørgehuset, mødte hun Sundby, som ved en sygeberettelse var blevet forsinket. Han læste i hendes ansigt svaret på, hvad han endnu ikke havde spurgt om, og deres øjne mødtes.

"Begge! begge!" sagde hun. "Gud ville samle dem snart." Hun havde også set den gamle provstindes lette, næsten umærkelige bortgang og modtaget hendes sidste farvel i et håndtryk. Bedstemoderen havde endnu en gang set mildt og kærligt til dem alle; men intet ord var kommet over hendes læber siden den sværeste afsked i hendes liv, der dog kun blev for nogle timer.

Dette dobbelte dødsfald gjorde også et alvorligt indtryk på grev Magnus. "Sagde jeg det ikke nok!" udbrød han. "De er da fløjet bort på en gang, begge de smukke, hvide stære!" Den første dag derefter var han stille, og der kom en standsning i hans og Ferdinands muntre spøg med deres gæst. Ferdinand mente dog, det var en smuk og lykkelig død, som ingen kunne være rigtig bedrøvet over. Han foreslog Magnus en udflugt til næste dag med sine gæster til proprietær Holms. "Siden vor lord nu ikke længere fører unge damer bort," sagde han, "tør vi jo nok vove det, uden fare for frøken Mariane."

Magnus nikkede nu fornøjet, men kunne dog ikke glemme, at to gamle mennesker i vore "grinebidertider" kunne holde så alvorligt af hinanden, at de, ligesom unge kærestefolk i de

gamle viser og sagn, ikke kunne overleve hinanden. "Det kan jeg godt lide dem for, de gamle Stære!" sagde han, "hvad man sådan dør på i sin alderdom, det kan man dog altid vide har været ramme alvor hele tiden. Du kan tro, hun har aldrig gjort nar af ham eller spillet komedie med ham i hans ungdom."

"Hvorfor ikke det, dogge!" svarede Ferdinand, "det har min Franciska gjort hundrede gange med mig – men derfor holder vi ikke mindre af hinanden."

Hans unge frue lo. "Hvem har sagt dig, min kække hr. ridder, at jeg holder lige meget af dig altid?" sagde hun med muntert drilleri og viftede skalkagtigt til hans armstump med sin handske. "Var det ikke for den stumps skyld, havde jeg aldrig brudt mig om dig eller smidt den krans ned på din næse, hvormed jeg var så uheldig at fange dig. Jeg kunne jo nok vide, du var en gæk efter kranse, som alle unge herrer, med og – uden geni – men havde jeg tænkt på de gruelige følger – så –"

Hun holdt inde og smålo.

"Hører I nu! – sådanne stikpiller må jeg døje hver dag," sagde Ferdinand, "men nu vil jeg ikke tåle det længere! – nu vil jeg hævne mig!" Han satte et barsk ansigt op og fo'r så glubsk hen mod den lille frue, at hun uvilkårligt veg lidt tilbage; men Ferdinand ville kun overraske hende ved, som stormløber, at røve et kys fra hende.

"Hør, Ferdinand!" sagde hun og berørte sin mund let med sit tørklæde, "det er dog lapseri af dig med de moustacher! – de stikker så fælt, og du behøver dem jo ikke, som så mange andre gulsnabler; du kan bare stikke stumpen der frem, så ved man jo nok, du er en helt! Jeg vil ellers sige dig noget – men det er for

silde betænkt – du er blevet meget for tidligt gift – du har jo bare rystet armen, men ikke barnet, af ærmet."

"Se! hvor surt hun kan se!" sagde Ferdinand, "men det er kun en af de komedier, hun spiller med mig hver dag. Hun gør nar af mig, Magnus! det ved jeg nok – men sådan vil jeg helst have det, og derfor kan hun gerne dø med mig, når vi kommer over de firs. Det er jo heller ikke så sjældent her til lands; – husk på de gamle møllerfolk, der tog sig af Anton!"

"Ej hvad! de blev jo slået ihjel sammen! på den måde er det ingen sag at følges ad, om man aldrig har plaget hinanden så længe og gjort nar af ens hoved eller ben eller gode hjerte –"

Ferdinand og englænderen lo; men Camilla var blevet endnu mere alvorlig, og en let rødme var faret over hendes kinder. Hun var kommet til at tænke på, hvorledes hun i sin tomme glimretid ofte havde fundet morskab i at dvæle ved små særheder eller mangler endog hos de mennesker, hun havde kær, og selv at lege med deres alvorligste følelser. Dette havde været tilfældet med hendes adfærd både mod den gamle professor og mod Sundby, som hun vidste den gang sværmede for hende, og som hun havde udset til sin *Werther*. Det faldt hende ind, at han endnu var i besiddelse af de såkaldte "Aftenbogsblade", hun havde tilladt ham at læse, men som han aldrig havde omtalt til hende med noget ord.

Den følgende formiddag skrev Camilla nogle kærlige ord til Vilhelmine og et langt brev til Lise. Fra Vilhelmine vidste hun, at Lise i den sidste tid anklagede sig og sin forvildelse som hovedårsag til den gamle provsts død. Heftigheden i hendes sorg ved den gamles dødsleje havde bekræftet det. Hvad

Camilla nu skrev herom, måtte i høj grad være beroligende for Lises dybe, religiøse sind. Et andet vigtigt punkt turde hun dog næppe berøre. Den næsten mere end faderlige kærlighed, hvormed Vilhelmines alvorlige fader søgte at trøste Lise, der så længe havde været hans og hele husets yndling, var først nylig blevet hende betænkelig. Lises ubegrænsede hengivenhed for denne retskafne, faderlige ven syntes hende at kunne føre til en gensidig misforståelse af deres følelsers sande natur og måske selv til en mulig forbindelse, som forekom hende unaturlig og forfærdelig. Uden ligefrem at hentyde dertil, havde hun dog grebet anledning af de kære gamles kærlighed og død til at prise den lykkelige lighed så vel i alder, som i udvikling og karakter, der betingede muligheden i så skønt og sjældent et ægteskabsliv.

Da Camilla havde sammenbundet disse breve med udskrift til Lise og bundet dem under en vinge på den smukkeste af Lises hvide duer, som netop kurrede i buret og syntes mest at længes efter sit hjem, åbnede hun vinduet til gården og lod den flyve. Hun hørte i det samme larm af heste og vogne i gården. Hun så ned – det var hendes broder Magnus, der kom hjem med sin englænder, hans frue og den lille dreng fra besøget hos proprietær Holms. Ferdinand og hans frue fulgte dem i deres egen cabriolet, og en tredje vogn bragte frøken Mariane Holm og hendes forældre. Magnus var straks sprunget ud af sin vogn og havde skyndt sig med at løfte nonnedrengen ud og hjælpe albaneserinden ned af trinet, for selv at løbe hen med en trappestige til proprietær Holms høje fjedervogn og hjælpe damerne ned. Han begik den uagtsomhed, først at hjælpe frøken Mariane ned, og den endnu større, at han ikke lod hende

få tid til at komme to trin ned ad trappestigen, førend han uden videre tog hende i sine kæmpearme og bar hende helt op ad den store stentrappe. Camilla så med forundring, at han til denne overdrevne hjælpsomhed endogså føjede den dristighed at benytte hendes ufrie stilling til at trykke et kys på hendes smukke røde kind. Marianes forældre, som imidlertid selv havde hjulpet sig ned af vognen, så det og lo til hinanden.

"Ja, så! forlovet altså!" sagde Camilla. "jeg tænkte det nok. – Gud velsigne dem!"

Et øjeblik efter blev hendes værelse formelig stormet af Magnus, som med jubel førte sin lidt undselige forlovede ind i Camillas arme. Der var nu stor glæde på Høgholm. Denne og flere følgende dage var festdage.

Niende kapitel

Den samme formiddag, da Camilla havde afsendt sin brevdue til Lise, med de trøstende og lønligt advarende ord, og grev Magnus havde bragt det nye liv ind på Høgholm med sin forlovede, sad Sundby i det gamle tårnkammer ved Antons side i fortrolig samtale med ham både om fortid og fremtid, men fornemmelig om de gamle provstefolks smukke død, der havde gjort et stærkt indtryk på Anton. Sundby havde anmodet ham om at forelæse nogle optegnelser om hans ophold i Amerika og spille nogle små melodier for ham, mens de tænkte sig ordene dertil, som de begge kendte. På bordet lå der en del skrevne nodebøger, deriblandt enkelte partiturer til større musikværker, hvis titelblade Sundby dog kun så på. Anton holdt Vilhelmines ibenholts-fløjte i sin hånd. Han syntes noget angrebet, uagtet det var ingen kunststykker med vanskelige løb, han havde spillet, men simple, rene sangmelodier med dyb inderlighed i al deres simplicitet; han havde foredraget dem med et gribende udtryk.

"Tak!" sagde Sundby bevæget, "det var toner, som trængte mig til sjælen. Jeg syntes at kende dem, og de var mig dog nye. Det var noget af det, jeg altid har troet en gang måtte komme, og deri gav vor gamle professor mig ret, skønt jeg kun havde fattige ord til, hvad han kunne give liv og fylde."

"Hvorledes?" spurgte Anton og studsede.

"Også vor gamle provst," vedblev Sundby, "ville de toner have glædet. Grundtonen mindede mig om den stærke, dybe sangbund i vor folkenatur, som den vist må have tonet i Edda-sangene om Sigurd og i Volas spådom – den smeltede her

sammen med kæmpevisens moltoner og brød sig en ny vej, som mig synes, til hvad vi netop nu må føle trang til. Vil du høre min lægmandsmening om, hvad vor gamle provst kaldte *de gemte folketoner*, og hvad din bortgangne mester havde så stor begejstring for, så vil jeg tillige sige dig, at jeg nu anser dig for at være på vej til at finde dem –"

Anton blev i høj grad opmærksom og bad ham forklare sig nøjere.

"Jeg mener, vi ejer for længe siden en ejendommelig folkelig musik i vore kæmpevisetoner; men vor nationale musik må gå videre med poesien. Hvad den folkelige del af vor nyere kunstpoesi har grebet ud af folkets inderste, må der vist også være ejendommelige toner til i folkesjælen. Dem begynde nu også vore tonedigtere at oplede og befri, de ligger, som bundne fanger, i vor natur – de er folkenaturens løndomsfulde klangruner, som tonernes runemestere kan råde og løse. Dybden og letheden skal forenes uden skrigende kontrast. Djærvheden og frejdigheden, som i vor Holgermyte, må kunne gå hånd i hånd med inderligheden og blødheden i det danske folkehjerte. Den store tragiske dissonans fra hedenoldet må finde sin harmoniske opløsning i en orgeltone, som folket greb den i Kingos kirkesang; men den fra romerkirken lånte opløftende koral må ikke blive slæbende – ellers dræber den livet og flugten i begejstringen. Folkenaturen må også her hævde sin frihed. Sangfuglen i os må både være lærke og nattergal, både drossel og stær! – du forstår mig jo nok? – du *må* forstå mig: hvad jeg her kun antyder, har du allerede begyndt at udføre."

"Gid det var så vel!" svarede Anton med et vemodigt smil. "Havde jeg kun, som du, oplevet her hjemme den folkeopvækkelse, jeg nu først hører og læser om! Det forekommer mig, som sagnene om Uffo og begivenhederne fra vor middelalder var oplevede her på ny, og selv med et større, kraftigere liv."

"Til visse!" udbrød Sundby, "det var de tre mærkeligste bedrift-år i vor historie, og de er rullede dig forbi, som fjerne luftsyn på den himmel, du ikke så, men dog kærligt har stirret efter. Jeg kunne kun virke ved ord og i det små: – hver enkeltmand hengav ligesom sin personlighed i det store fællesliv; men der er en opløftelse deri, som langt overgår alle personlighedens triumfer. Største delen af vore helte er gået tilbage til deres plov, deres bog, deres håndværk – eller sunket i de nye, store kæmpegrave. Kun høvdingerne nævnes, og de enkelte hædrede, der går iblandt os, agter sig ikke for større end de begravede og ubekendteste. Du har tabt, hvad jeg ikke ville have undværet, om det havde kostet mig halvdelen af min levetid. Den ånd, jeg i de nærmest foregående tyve år havde kendt her, gav mig kun ringe håb om en sådan ny dådstid og heltetid i Danmark – og dog er den kommet! Om et årtusinde vil det erindres med tak og begejstring, hvorledes så de frugter nu bliver, som vor egen samtid skal høste deraf."

Der gik en skygge over Antons endnu noget blege ansigt. "Jeg har anet betydningen af det liv, der fløj fra mig" – sagde han: "det gik mig på en måde som hin østerlandske tronarving i eventyret, der af en genius havde fået tre hundrede års liv i den bedrift, han tørstede efter, men han kunne bortønske enhver mellemtid, der lå mellem opfyldelsen af hans højeste ønsker.

Han bortønskede de tre hundrede år på tre år – hvad han havde grebet som sine højeste ønsker, var blændværk; – han stod, fattig på liv og bedrift, ved sin tidlige grav med en uendelig sorg. Han havde skimtet det herligste og det sande bedriftliv flyve ham forbi som drømmebilleder."

De tav begge en stund. Antons hoved var sunket ned på hans bryst. "Du gør dog den nærmeste fortid uret!" vedblev han og opløftede sit hoved kækt, næsten stolt; "lå dog ikke spiren i den til disse tre års liv og bedrift? Har ikke enhver af os båret den i sit inderste?"

"Den lå i folket!" svarede Sundby, "det er vist og sandt! Men den lå dybt skjult under en jammerlig overflade. Hvad så og hørte vi vel i den fine verden i den gamle professors sidste dage, der var værd at rejse sig op for af en sofakrog," vedblev Sundby med næsten mørk alvor, "undtagen når man af og til forgæves forsøgte at mane den døde ånd op af graven? – dertil skulle et dommedagsslag og en kamp på liv og død, som den vi har oplevet. – Vi sov og lo i søvne af alting, enten det var stort eller småt, enten det var ædelt eller slet. Enhver dybere følelse nedkuede man og skammede sig ved; man kaldte den sygelighed, affektation eller sentimentalitet, for at blive den kvit. Hvad jublede vor lapsetids heroer over uden over tidens og deres egen tomhed? – hvad udlo de mest uden hvad der var ånd og alvor i? Det var en selvmorderisk latter – det var en næsten dødelig slaphedstilstand – en udhulet blaserthed, nærmest følge af den fortvivlede sønderrevethed, der var gået forud, den hele byronske og heineske gudforladthed, den hule panteisme og ateisme i den moderne filosofi. Hvor geniusdyrkelsen skal udfylde tomheden i en gudløs verden, må den evige ånd

udslukkes og de største verdensånder selv blive til gøglere. Tyskernes forgudelse af deres poetiske Zeus, med hans naturdyrkelse og græsk-hedenske livsanskuelse, havde også smittet os. Selv den ædle Schillers udsagn: *ingen religion* og – *af religion*! var mig et forbud på hele den uhyre tomhed og forvildelse, vi alle har måttet opleve og tildels blev berørt af. – Det var på høje tid, vi kom i blodig kamp med den forskruede åndrigheds verdenserobrere, da de, med foragt for al sandhed og ret, ville trampe os og vor folkenatur under fødder!"

Sundby var gået videre i sin ivrighed, end han ville. "Blodig behøvede kampen dog næppe at have været," tilføjede han roligere, "når ånden havde været vågen i tide, og en rent åndelig kamp været mulig i en løgnens og afsindighedens sejrstid."

"Vågen var dog også ånden før!" greb Anton nu ordet med et bittert smil. "Vi har jo selv i hin tid og længe før haft en ejendommelig kunst og poesi både med højhed og dybde; men det er sandt!" vedblev han mørkt, "den blev kun mådeligt forstået, og hvorledes forstås den endnu? Hvor mange af vore største kunstnere, digtere og komponister kendes af folket? og hvad begejstres selv den dannede verden af, uden hvad der netop for et øjeblik er i mode? Har det ikke været ligeledes med begejstringen for alle mulige virtuoser, for de politiske penne- og mundhelte – og har det været stort anderledes med den allernyeste entusiasme for heltene fra hine blodige kampår? hvor er den begejstring og den poesi, som vedvarer og evigt rører sig i livet og i folkene? – meteorer – nordlys – skuffelse – forfængelig skuffelse er det dog alt sammen –"

"Nej, kære ven!" afbrød Sundby ham, "nu står du på Salomons fortvivlede standpunkt, da han prædikede: Alt under solen er

forfængelighed! Den klippe må enhver dybere ånd strande på, når han et øjeblik falder ud af Guds verden og tumler om i sin egen. Det heles storhed og betydning foregår i den krænkende følelse af vor egen og selv det største enkeltvæsens intethed udenfor Gud. Bort med alle fordringer i personlighedens navn! og du er ude over skuffelsernes og den krænkede stoltheds fortvivlelse! Miskend dog hverken vor samtid eller dig selv!" vedblev han. "Enhver betydende verdenskamp bærer en befriende genius i sig – den lever udødeligt i folkets sjæle, selv når de slumrer. Tro mig, kære ven!" vedblev Sundby med stigende varme, "vor tids opgave skal først løses, når de store verdensånder – om de rører sig i livets eller i kunstens verdener – bøjer sig for den gudsånd, de har løsrevet sig fra – så kommer først livspoesien tilbage, med den alvor og dybde, der fører til virkelig åndsfriskhed og livsglæde – så kommer også den frejdighed og det levende håb, som vi nu dog har gjort et kæmpeskridt frem til – så kommer der en ædel, kraftig virksomhedstid såvel for statsliv og folkeliv, som for videnskab og kunst – en ny, stor kamptid, om du vil, men i en højere livssfære. – Om en evig fred drømmer jeg ikke. Mod løgnens og hadets herredømme skal hvert folk stå på vagt! Hvert halve århundrede behøves måske selv en blodig kamp for at holde os vågne – men har vi sønderrevet de hjernespind, hvormed en jammerlig ærgerrighed og endnu jammerligere forfængelighed vil omsno os, så gælder det en fri og ædel dådskamp for et sandhedens, skønhedens og kærlighedens rige på Jorden!" Sundby havde i sin varme grebet Antons hånd og så ham dybt ind i de store, kraftig-brune øjne. "Jeg ser det!" vedblev han med glad fortrøstning, "du vil og kan endnu blive en frejdig kæmper

for hint skønhedens og sandhedens rige. Den genius, der har ført dig tilbage til fædrelandet, har aldrig ganske forladt dig. Jeg kan se, hvilke idéer der har opfyldt dit sind i dine bedste øjeblikke. De gamle, store sagn fra vor oldtid – tonerne fra vor middelalders-poesi har ledsaget dig – vor skønneste lyrik fra din barndom har fået tonevinger i din sjæl, når du tænkte på hjemmet."

"Hør først, om muligt, hvad det duer til, før du glæder dig derover!" svarede Anton. "Nu har jeg først selv fået lyst til at kaste et blik derpå igen. Det var slavens værk i de søvnløse nætter, når han ville have fred og afryste sine åndelige lænker. Hvad du har sagt mig om *de gemte folketoner* – har nu atter givet mig mod. Men fortæl mig mere om de gamle provstefolk!" afbrød han sig selv. "Jeg fik dem aldrig at se; men jeg synes dog, jeg har kendt dem så nøje fra Vilhelmines og hendes faders beskrivelser –"

"Se her er deres spejlbilleder!" svarede Sundby, "det ligner dem smukt." – Han fremtog et daguerreotyp-billede af begge de gamle, som Vilhelmine havde givet ham. Han så den besynderligt velgørende virkning, beskuelsen af dette billede gjorde på Antons bevægede sind, og da han gik, lod han billedet blive i hans hænder. Anton var alene. Han betragtede atter og atter dette billede, mens han åbnede vinduet og af og til så ud over havet. Han tænkte nu på, hvad et således smukt afsluttet menneskeliv betyder, og det var ham som disse to stille, fra verden afsondrede gamle, uden noget ord fra deres læber, nu selv efter døden talte til ham i deres skyggebilleder. Forestillingen om dem bragte, ligesom i hans barndom, en ubegribelig fred i hans sjæl, og han følte sig vemodigt bevæget

ved tanken om deres bortgang. Han sammenlignede sin egen fredløse omtumlen gennem to verdensdeles skønneste lande, under en uafbrudt higen efter berømmelse og lykke, med deres ensformige, stille liv og virksomhed i præstegården. Han fandt nu, at et sådant tilsyneladende fattigt liv dog kunne indeholde en rigdom, som den største rigmand i verden og selv den verdensberømte kunstner tit savner. Han drøftede det sande åndelige udbytte af sit virtuosliv, og han kom til det nedslående resultat, at han egentlig nu først, da han havde mistet sin sangstemme og var blevet en stakåndet fløjtespiller, var kommet til et standpunkt, han kunne gå ud fra og begynde et kunstnerliv, som det var værd at være født til. Hans blik faldt på den store bunke skrevne noder, der lå opstablet på hans bænk. Det var frugten af seks års arbejde i hans ensomme og bedste timer. Han gennembladede den med et skarpt prøvende blik. Han kastede meget med ringeagt ned på gulvet; men der blev dog en hel del tilbage, som han ikke med den strengeste selvkritik kunne bryde staven over. Han så imidlertid derpå med et tvivlsomt blik. "Næsten seks og tyve år og endnu intet gjort for evigheden!" sagde han med Schillers Don Carlos og syntes at spotte den følelse, der fremkaldte disse ord. Dog han greb sig selv i den stolthed, der hemmeligt tilhviskede ham, at han kun havde behøvet et orkester, der kunne udføre disse værker, og et publikum, der kunne have forstået dem, for allerede nu at være en verdensberømt komponist. Som han greb sig i denne bevidsthed, var det som den gamle professor stod for ham og sagde: "Ja vist, Anton! du er allerede en komplet Guds engel! den dumme verden er dig ikke værd! – giv den en god dag! Sæt dig hen, som jeg gjorde, og komponer et:

"Alverden går omkring i en grøn kasseking!" eller et ret genialsk: "Lirumlarum! Katten gør æg!" og lad dem få det til at grine af! – det har de forstand på, de fæhoveder!" – "Nej, nej!" afbrød han selv denne erindrings-fantasi, "således ville du ikke tale ned til min sjæl, fra din åndelige Sirius, eller hvor du er! – Sundby har ret! Vi skal ydmyge os – begynde for fra allesammen – hver dag! – Velan! det vil jeg også!" Derpå greb han sin lille hyldefløjte og spillede den første simple kæmpevisemelodi, Lise som barn havde lært ham. Mens han spillede, hørte han en klapren over sit hoved som af en fugls vinger, og han så en snehvid due tumle ind ad det åbne vindue til ham og falde ned på gulvet som død. En stor høg skreg udenfor og fløj bort. Han betragtede den døde due. "Stakkels, forfulgte fugl!" sagde han, "søgte du også her et fristed!" Han tog den op, og den rørte sig; den syntes dog endnu halvdød af skræk, og dens ene vinge hang slap og såret ned. Han lagde den på en hynde i sin alkove og sørgede omhyggeligt for dens pleje. Han bemærkede endnu ikke det hvide silkebånd, hvormed Camillas brev til Lise var fastbundet under dens friske vinge.

Tiende kapitel

Der var stille i Lundeby præstegård. De gamle bedsteforældres jordedragt var bragt til den fælles grav under den store kirkegårdshyld. Fire sønnesønner, fra otte til fem år, havde med faderen stået ved den åbne grav. To småpiger havde med moderen bragt kranse af eviggrønt og hvide "juleroser" til graven. Den mindste lille dreng legede i vuggen med sølvranglen, hvorpå bedsteforældrenes navne stod sammenflettede. Nu gik de større børn sagte omkring i huset fra faders til moders arme og tilhviskede dem kærlige ord. De mindre slæbte deres legetøj omkring med sig, men kunne dog ikke ret tage fat på det som sædvanlig. De ville alle helst sidde ved moderens fødder og høre hende fortælle dem om Paradisets have, hvor der bestandig var sommer, og hvor bedstefader nu gik om med bedstemoder ved hånden og frydede sig mellem blomsterne og de små, nydelige Guds engle, der sang om Vor Herre.

"Vi vil også synge for fader og moder om Vor Herre!" sagde femårsdrengen, og de sang smukt allesammen den lille julesang, de nylig havde lært. Moderen kyssede dem, og der fløj en lysstråle over faderens stille, alvorlige ansigt.

Vilhelmines fader forlod næsten ikke præstegården i disse dage. Hans nærværelse var dem alle til stor trøst; men hans største omhu var henvendt på at berolige Lise, i hvis sorg der var så megen smerte og lidenskabelig heftighed. Han besad hele hendes fortrolighed, og hendes hengivenhed for ham var blevet endnu inderligere, siden han havde udrevet hende af hine bedrageres vold og ved sin klogskab sørget for, at hun ikke

var blevet til spot. Han var den, som allerskånsomst havde bedømt hendes forvildelse. Han havde selv med største iver taget hendes forsvar mod den gamle provst, som et øjeblik havde betragtet hende med gru, som en frafalden, der havde foragtet og vanhelliget sin kristne dåb. I meget havde Kyng tilforn givet Lise medhold, når hun havde betroet ham sine afvigende meninger. Nu var han på en måde blevet hendes sjælelæge; men hun havde fra sit niende år, uden at vide det, haft en betydelig indflydelse på hele det omsving i hans livsanskuelse, han nu længe følte sig tilfreds ved. Der var imidlertid på den sidste tid kommet en uro i hans sind, som Lise også, uden at vide det, var årsag til, men som han omhyggeligt havde fordulgt; man vidste kun, at han nu ivrigt ønskede forflyttelse.

Hos barnet og de gamle i den stille, idylliske præstegård var den skjulte dybde i denne retsindige mands natur først kommet frem. I deres omgang var den isskorpe smeltet, der tilforn havde kuet hjertelivet i hans inderste. Her var han først revet ud af den panteistiske tomhed, hvori han, med sin ungdoms stærke ånder, havde bortkastet alt håb om en højere tilværelse, end den, han med streng pligtfølelse arbejdede sig igennem. Her var først det forstandige konveniens-menneske blevet opluet af den poetiske ånd, der i hans ungdom var fløjet ham forbi. I den gamle provsts bogstue havde han fundet en skat af livsfylde i de såkaldte "morskabsbøger", den gamle vel selv havde sat til side for sin teologi, men dog øst den friske ungdom af, der fulgte ham til graven. Fra sin datters lille bogskab havde Kyng hentet hele den nyere romantik, der skønt og stille udfyldte hendes sind, men som han hidtil kun med

kold kritik havde overfaret. Med Lise havde han glædet sig over den eventyrets fantasiverden, han ofte tilforn med et fornemt smil havde ringeagtet. Gennem poesien var han kommet ind i den åndens verden, hvor den højeste ånd kunne gribe ham, og i landsbykirken havde han nu længe, uden forargelse og lønlig modsigelse, kunnet høre sin svigersøns og den gamles taler og finde dem opbyggelige. Uagtet han opfattede meget af, hvad han hørte, blot symbolsk, var dog inderligheden i det liv, her udstrømmede, blevet ham mere og mere velgørende.

I de sidste år havde Kyng først lært at kende sin egen datter, og nu kunne de tale sammen om, hvad han altid tilforn havde undgået, som foruroligende eller endog upassende i det daglige liv. Den sikkerhed, hvormed han tilforn havde bygget på sin moralske strenghed og ulasteligheden i hans eget levned, var siden hint møde med den vanvittige kone ved galgebakken veget for en dybere bevidsthed. Med den såkaldte ånd i naturen og dens nødvendige love kunne han heller ikke længere nøjes, og om en anden højere natur var han blevet enig med sin svigersøn.

Lises udvikling havde Kyng med den største deltagelse fulgt skridt for skridt. Det ejendommelige i hendes barnlige natur havde for ham noget højst tiltrækkende. Selv hendes heftighed og egensindighed, hendes øjeblikkelige ubillighed mod dem, hun blev vred på, forøgede hans deltagelse. I disse hendes skødesynder havde han endog fundet noget ret elskværdigt, ligesom i den friske natur, hvoraf de udsprang, og den gamle provstinde havde ofte på sin lunefulde måde irettesat ham på anden hånd, når hun syntes kun at rette på Lise. Til modvægt mod den overspændte retning, Lises fantasi undertiden kunne

tage, havde han meddelt hende, hvad han selv med mest interesse havde tilegnet sig i naturvidenskaberne. Hun kendte for længe siden hvert træ og hver blomst på mark og i skov, hver fugl, der fløj hende forbi, og hvert stjernebillede, hun så tindre på den nordiske himmel. Han havde læst rejsebeskrivelser og skildringer af fremmede lande med hende. Han tog del med hende i at dyrke hendes lille blomsterhave og i at passe hendes duer. Han havde også hjulpet med at indrette den duepost, som hun endnu så barnligt fornøjede sig ved. Med forbavselse havde han set den forandring, der var foregået med hende under hendes sygdom. Det ideale i hendes natur var pludselig fremtrådt med en beundringsværdig skønhed, men med en næsten ængstende overvægt. Udtrykket deraf i hendes åsyn og skikkelse var blevet uforandret, uagtet den oprindelige barnenatur snart igen havde gjort sig gældende, men som oftest med en ynde, der røbede hendes højere udvikling. Den heftige lidenskabelighed, hun havde troet bekæmpet, kunne nu også undertiden komme tilbage, og hun havde ydmygt måttet opgive hin sværmeriske, men for hende så lyksalige forestilling, at hun, som "født af Gud i en ny dåb, ikke syndede og aldrig mere kunne synde". Hun drømte vel endnu ofte med den klareste bevidsthed om livet og herligheden i højere verdener; men det var med begejstring, uden alt sekterisk sværmeri, uden sygelig livsforagt eller splid mellem tilværelsens her og hisset. Det var ligesom hun nu var blevet bange for det skæve i hendes egen fromhed, men derfor også mindre betænkte sig på at lade sin oprindelig kække natur komme til orde. Det var nogenlunde lykkedes Kyng at berolige hendes sind over den bekymring, hun havde forvoldt sin gamle, kære sjælesørger; men da ved hans

dødsleje hendes samvittighedsnag atter var udbrudt med så lidenskabelig voldsomhed, var der i hans deltagelse for hende kommet en blødhed, som han selv forkastede og med strenghed tilbageholdt.

Det var nu den tredje dag efter begravelsen. Det var lørdag eftermiddag, og den sædvanlige helligaftens-stilhed i præstegården var endnu mere mærkbar end nogensinde. Magister Stær var gået til sit studerekammer, Vilhelmine sysselsatte børnene i dagligstuen. Lise sad med sin faderlige ven i den gamle provsts forladte studerestue. I de fredelige omgivelser var der atter kommet ro i hendes sind. Hun var smukkere end nogensinde. Hendes kinder vare noget blege; men der var ild og kraft i hendes mørkeblå øjne. Hun hældede sig med fortrolig inderlighed til den trofaste ven og lyttede til hvert ord fra hans læber, mens hendes hånd undertiden legede med de grånende lokker ved hans kind. Gennem vinduet havde de udsigt til haven. Græsset skinnede endnu grønt og friskt i sollyset. De røde hyben blussede på de fra skoven indplantede rosenstokke. Novemberblæsten havde vel bortfejet træernes blade, men musvitten kvidrede på de nøgne grene, og duerne kurrede hyggeligt i deres små kassestuer under stråtaget.

"Ja, du har ret, min anden velsignede fader!" sagde Lise og tørrede sine dejlige øjne, for ret at se ham ind i det kloge, kraftige ansigt. "Må jeg ikke nok altid kalde dig så, og blive ved at sige *du*? – De kære gamle har det godt. De er faret glade herfra til deres paradis. De har fuldendt et langt og skønt liv. De har tilgivet mig alle mine urimeligheder. De har velsignet mig og os allesammen og den hele verden. De har straks fået udviklet sig nye, herlige legemer af det uforgængelige stof dertil

i deres sjæle, og de har begyndt et evigt og uendelig herligere liv sammen – i hvilken af de saliges verdner det så er. Jeg vil ikke sørge mere! Jeg vil altid være glad herefter. Jeg vil være lykkelig, som de! Men så må du ikke rejse bort til foråret! Du må ikke søge det embede i Vestindien! Intet menneske kan jo begribe, hvad der har bragt dig derpå! – men rejser du virkelig derover, så rejser jeg også herfra!" tilføjede hun med rolig alvor, "det har jeg fuldt og fast bestemt!"

Hun tav, og han så på hende med forundring og uro. "Hvorledes?" spurgte han, "hvad tænker du på, Lise! hvorhen vil du da rejse?"

"Jeg ved det ikke selv endnu" – svarede hun, "men verden er jo stor og herlig! Der må vel også være et sted, hvor jeg kan udrette noget, og hvor der er mennesker, der vil holde af mig og ikke forlade mig –"

"Men Vilhelmine og hendes mand og de dejlige børn –"

"De holder af mig allesammen, og der er ingen, jeg holder mere af – undtagen dig – og – det forstår sig – mine virkelige forældre; men de er jo blevet halv fremmede for mig, siden jeg blev konfirmeret og blev en fornem jomfru, som fader siger. Selv moder ser jo undertiden på mig, når hun kysser mig, som jeg dog ikke rigtig var hendes barn! – O!" vedblev hun inderligt vemodig, "jeg har tit grædt hele nætter over, at jeg ikke blev hos dem og blev den ringe, fattige husmandspige, jeg var født og båren til. Din datter og hendes mand og alle de nydelige børn er altid så kærlige imod mig, ligesom du. Grevinde Camilla og hendes brødre og hr. Sundby og Mariane Holm og mange andre er jo også altid venlige imod mig; men I kan dog allesammen meget godt undvære mig. Siden de gamle forlod os, er jeg

tilovers her. Så længe jeg kunne sysle om dem og være dem til hjælp og glæde, så havde jeg dog noget her at leve for; men nu" – der kom tårer i hendes øjne, og hendes hoved bøjede sig, men hun løftede det atter kækt. "Jeg vil ikke være mismodig! – jeg vil altid være glad!" vedblev hun frejdigt, "men noget må jeg have at leve for – der må være en gerning i verden også for mig! Jeg er jo fri, som en fugl!" vedblev hun livligt, "jeg kan leve, hvor jeg vil! – det har de gode, døde møllerfolk sørget for. Jeg behøver ikke engang at arbejde; men det vil jeg – og det må være noget, der har betydning – noget, der kan gribe ind i andres sjæle. Det duer ikke, kun at leve for sig selv og sine småsysler. Sig mig, hvad tror du, jeg kan gøre for andre mennesker?"

"Meget, meget, kære Lise!" svarede Kyng og betragtede hende med den største deltagelse: "du kan tage dig af de fattige og syge – du kan undervise de små – du kan opmuntre og glæde alle omkring dig – du kan tale og synge gode tanker og skønne forestillinger ind i andre menneskers sjæle med det liv og den ånd og med den forunderligt dejlige stemme, Vor Herre har givet dig. Men det gør du jo her alt sammen. Derfor behøver du ikke at rejse ud i den vide, fremmede verden."

"Men når jeg dog snart må føle mig forladt her – når du rejser bort, og ingen her dog synderligt vil savne mig – når selv mine duer blive mig utro og forlader mig – ak! jeg er et barn endnu – jeg ved det nok – jeg har grædt over min hvide due – men græde vil jeg ikke – falde sammen vil jeg ikke – jeg vil ikke blive en sygelig drømmerske! – men det måtte jeg jo blive til sidst, når jeg skulle sidde her til jeg blev gammel og se på de samme træer i haven og på det sidste par duer, der ville blive hos mig."

Hendes læber bævede atter lidt vemodigt; men hun så nu kækt ud i sollyset. "Nej!" sagde hun, "jeg må se fremmede lande og mennesker! – jeg må leve mig ind i et friskt og mere betydende liv! – Du talte om min sang – ja vel! synge er det eneste, jeg kan! Nu ved jeg, hvad jeg *skal* i verden!" udbrød hun med pludselig iver. "Er det sandt, hvad du og så mange har sagt – er min sangstemme noget ualmindeligt – kan jeg synge ind i andre sjæle, hvad der rører sig dybest og inderligst i mig selv, hvad jeg i mine bedste øjeblikke har følt – nu vel! så rejser jeg verden rundt og synger alt det liv og al den salighed ind i andre, som jeg drømte om, den gang jeg troede, jeg aldrig mere kunne synde – ja, ja, det vil jeg!"

"Nu drømmer du jo igen, kæreste Lise!" sagde Kyng uroligt og greb hendes hånd. "Det er jo umuligt! Du kan jo ikke i din alder rejse alene om i verden. – det sømmer sig ikke – det har du heller ikke formue nok til –"

"Jo," afbrød hun ham, "jeg er bondefødt – jeg behøver kun lidt – og hvad usømmeligt er der i –"

"At være en emanciperet ung dame, der, uden værn mod frækhed og råhed, rejser fra land til land og falbyder sit talent –"

"Nej!" udbrød hun med krænket højhed i sit blik og tog hastigt sin hånd tilbage, "det bedste i min sjæl vil jeg aldrig *sælge*! Selv tyrkerne, har du sagt, læser aldrig Koranen, deres falske gudsord, for guld og sølv – skulle da vi drive handel med, hvad der virkelig er Guds røst og kald i os? Anton har gjort det – jeg ved det nok," vedblev hun med et dæmpet suk, "men han har vel været nødt dertil – alle virtuoser gør det jo – alle kunstnere og digtere – alle præster gør det jo også, på en måde, og enhver,

der tjener Gud eller fædreland for betaling! Selv *du* gør det jo – og når du nu vil rejse til Vestindien," vedblev hun bebrejdende, mens der atter kom tårer i hendes øjne, "når du vil forlade enhver, der har dig kær, – så bortsælger du jo din frihed og dit liv i fædrelandet – dine sidste kræfter – din iver for lov og ret – for et større og rigere embede der ovre"-

"nu er du blind og uretfærdig, Lise," afbrød Kyng hende med mørk alvor og dæmpet heftighed, "du taler om forhold, som du ikke kan bedømme – du bryder i din blindhed staven over enhver ærlig åndens og sandhedens tjener! – Leve må jo enhver, der vil virke for livet, enten han forkynder Guds ord eller skriver bøger eller hævder lov og ret! Der gives pligter mod os selv og andre, som du intet begreb har om – pligter, som kan kræve de allerstørste ofre, selv hvor man kun synes at hige efter løn og vinding – en ærlig mand kan sælge sin frihed og sit liv til fædrelandet, som du siger, tvungen af en tanke eller en følelse, som den alvidende og retfærdige Gud kun kan se og dømme –"

"Bliv ikke vred! – jeg har uret! – ja visselig! Jeg var urimelig! – udbrød Lise og knugede med heftig gråd hans hånd til sine læber, "men hvorfor vil du rejse bort og bedrøve os alle? – bliv! – eller tag mig med dig! Lad mig følge dig, som din datter, som det kære, urimelige barn! lad mig kunne se dig hver dag! lad mig kunne pleje dig, når du bliver syg! Lad mig være om dig, når du bliver rigtig gammel og hvidhåret som bedstefader! – så vil jeg synge for dig og for de stakkels negere der ovre," vedblev hun roligere – "for dem, som har været slaver så længe og ikke hørt anden lyd, end den af pisken og deres vrede herres skælden! – nu er de jo frie – men de er sagtens vilde og overmodige – nu kan de blive grusomme og hævne sig på deres

forrige tyranner og selv på dem, der vil holde over lov og ret iblandt dem! Også mod dig kan de blive grusomme. Der kan vist være noget at gøre, også for mig – kunne jeg så kun synge de små sange for dem, som Anton sendte mig, og som den gamle professor havde komponeret for børn og fattige folk –"

"Det er umuligt!" svarede Kyng med tiltagende uro, "som min datter *kan* du ikke følge mig! – det sømmer sig ikke i din alder – dertil er jeg med mine halvgrå hår dog ikke gammel nok –"

"Jo, jo! Det er du!" afbrød Lise ham, "din rigtige datter er jo meget ældre end jeg – du har jo længe været bedstefader –"

"Det er umuligt!" gentog Kyng, "med mig kan du ikke følge, og rejse kan du heller ikke andensteds, uden med en familie – eller – dog lad os ikke tænke mere derpå!" afbrød han pludselig.

"Du talte om Anton – hvor mon han nu er?" vedblev han med tiltvungen ro og betragtede hende nøje. "Kan du endnu ikke tilgive ham, at han rejste bort med den smukke sangerinde?"

"Det kom jo ikke mig ved!" svarede Lise og blev blussende rød, "det var jo barnagtigt og tåbeligt af mig, at jeg kunne blive så forbitret derover! Efter hvad jeg nu har hørt af dig og moder og hr. Stær og Sundby, så har jeg jo gjort ham stor uret. Alt, hvad Cathrine har sagt om ham, var jo usandhed! Men nu er han blevet i Amerika med *hende*, med den berømte sangerinde – nu har han i seks år rent glemt både os og fædrelandet. – Måske er han endogså død," vedblev hun med sagtere stemme, "ingen har jo hørt det mindste til ham! – ak! nu var det synd at være vred på ham, om han aldrig havde bedrøvet os så meget!" Hendes stemme var blevet mild og blød. Hun tav, ligesom hun ventede, at Kyng skulle sige noget og, som han plejede, til Antons berømmelse; men han tav og syntes kun at ville læse i

hendes ansigt alt, hvad der foregik i hendes indre. "Dig og moder skrev han jo altid så sønligt til," vedblev Lise, "mig kender han jo ikke – jeg var jo et barn, da han kom ud i verden." – Hun tav atter, men hendes åsyn røbede en stærk indre bevægelse. "Er han nu endogså faret vild i verden," vedblev hun, "var det en slet kvinde, han rejste bort med – har hun bragt ham til at glemme både os og fædrelandet og alt, hvad han nogensinde havde kært – så – ak! ja, – så måtte vi jo bede Vor Herre lade os se det, som han ser det – eller skjule det for os! – Husker du det vers, gamle bedstemoder læste for mig, da jeg lå syg, når jeg undertiden faldt ud af den himmel, jeg drømte om, og der atter kom uro eller heftighed mod Anton i mit sind. Se! det lille vers har jeg skrevet op – jeg bærer det altid hos mig!" Hun fremtog et lille papir fra sit bryst og rakte ham det. Han så på det, men hans tanker var fraværende.

"Det er utydeligt!" sagde hun og tog det tilbage, "men jeg kan det jo udenad – jeg læser det hver dag. Hør!" og nu fremsagde hun, med det skønneste udtryk af fromhed og inderlighed, disse ord, med stille, dybt bevæget røst:

"Ser jeg, hvad selv englen hader,
Luer harmen i mit sind –
Lad mig se, o! Sjælens Fader!
Dybt i dine sjæle ind!
Lad mig søge, lad mig finde,
Hvad der er af dig der inde!
Lad mig elske det som du!
Men hvad sig i mørket rører,
Hvad der ikke dig tilhører –
Lad det være skjult endnu,
Kan jeg det ej se, som du!"

Hun tav og sank stille hen på en stol. Hun blev således siddende længe. Kyng var blevet stærkt bevæget ved det ædle udtryk i hendes stemme. Han havde grebet hendes hånd. Han betragtede hende med den inderligste glæde over den rene, skønne følelse i hendes blik og åsyn; men han tav også.

Dog nu fo'r hun pludselig op med lidenskabelig heftighed. "Langt, langt bort herfra må jeg dog!" udbrød hun. "Når du rejser, må jeg også bort! – Tag mig med dig! – Du er den eneste, som forstår mig – For ingen anden kan jeg tilstå, hvad der endnu er tilbage af uro og forvildelse i min sjæl. Du skal vide det en gang alt sammen – men ikke nu! – lov mig kun at tage mig med dig, som din datter! – og, er det umuligt – nu vel! som hvad du vil! – som din kone!" Idet hun havde ladet dette ord flyve fra sine læber, var det dog, som hun blev forskrækket derved – men hendes blik faldt atter beroliget på hans smukke, stålgrå hår; hun lod sin hånd glide hen over dem og vedblev: "Der er nu jo dog ingen, jeg holder af, som af dig – jeg kan jo gerne hedde din kone for al verden, uden at det for Gud og os

selv betyder andet, end at jeg altid vil være hos dig, som da jeg var lille – som dit egensindige, dit urimelige barn –"

Hun havde bøjet sit hoved mod hans skulder og græd stille. Kyng slog sine øjne til jorden og tav. Der syntes at foregå en pludselig forandring i hans alvorlige ansigt. Det var som det ord, Lise selv var blevet forfærdet ved at udsige, havde været et lyn, der slog ned mod en skjult, endnu tilspærret mine i hans inderste. Han havde skiftet farve, men tav endnu og holdt hånden for sin pande, som i en heftig kamp med sig selv.

"Hvad er det?" råbte nu Lise pludselig, "se! min due – min hvide due er kommet igen! – den banker på ruden med næbbet – og se! Den har et brev under vingen!"

Hun fo'r hen og åbnede vinduet. Duen fløj ind og satte sig på hendes skulder. Hun tog den i sin hånd. Hun klappede den, løste brevet af dens vinge og lod den flyve, med et kys på det lille hoved. Hun åbnede brevet hastigt og læste det. De sidste ord deri fra Camilla om den lighed i alder og karakter, der havde gjort et sådant liv og så skøn en død som de gamles, mulig, kom som en røst fra de kære døde selv, hvorom der taltes.

Lise var blevet stille og tavs. Hun løftede ikke sine øjne fra brevet; hun foldede det sammen og stirrede ligesom mekanisk på udskriften. Men nu sprang hun pludselig op med et glædesskrig. "Se! se hvad her står!" råbte hun, "hilsen fra Anton – et lille vers fra Anton – og med hans egen hånd – og noderne til den lille bådsmand – han er her! han er her! – store Gud! han er her!" Hun græd af glæde og styrtede sig i armene på sin faderlige ven.

"Gud ske lov!" sagde han og drog vejret dybt. Det var ligesom der var faldet en uhyre tung sten fra hans bryst. "Kun et ord

endnu for i dag, kære Lise!" sagde han, rolig og glad, med et skønt og ædelt udtryk i det mandige ansigt: "Du følger *ikke* med mig til Vestindien, hverken som min datter eller på nogen anden måde! Jeg rejser *ikke* derover – jeg tager min ansøgning tilbage! – Lad os nu kun få at vide, hvor Anton er! – jeg længes inderligt efter ham."

Han forlod hende hastigt, og det var næsten som hans sidste ord endnu ikke havde nået hendes bevidsthed. Hun blev længe siddende som i drømme, med de ord og det lille vers for øje, som havde bragt hende hilsen fra den forsvundne legebroder.

Ellevte kapitel

Over en måned var forløbet, siden Lises hvide brevdue var kommet tilbage med den hilsen, som havde gjort så stærkt et indtryk på hende. Det ord var kommet i så mærkeligt et øjeblik, at hun greb det som et tegn fra oven. Det var et af hine småtilfælde, der ofte med stor betydning griber ind i livet, og som næsten ethvert bevæget menneskeliv kan påpege. For Lise var denne hilsen fra den forsvundne barndomsven, med tonerne til en af de første sange, hun havde lært ham, et olieblad fra en ny og skønnere jord til hendes patriarkalske ark i præstegården. Minderne fra hendes barndom med dens uskyldige drømmerier kom med dette blad tilbage i hendes sjæl. Hun så sig atter i sin faders hønsegård ved den smukke drengs side, som holdt så meget af hende og fortalte hende så dejlige eventyr. Hun huskede på, hvorledes hun havde sunget for ham, og hvor inderlig han havde glædet sig derved. Hun lod hans billede svæve sig forbi, således som hun siden havde tænkt sig det, når hun hørte sine forældre eller Vilhelmine eller Kyng tale om ham. Hun havde vel ofte, som voksen pige, smilet over sin barnagtige forkærlighed for denne legekammerat, og hun undså sig ved at tale derom. Livet og virkeligheden havde også for en stor del trængt Antons billede hen i baggrunden af hendes sjæls billedkammer; men det var dog aldrig ganske forsvundet. Hver gang hans navn nævnedes, var det atter trådt frem, med hyldefløjten i hånden og den grønstribede hvergarnstrøje, han, som halvvoksen dreng, sprang om med. Hvilken magt det billede endnu havde over hendes sind og stemning, havde hun allerstærkest følt ved folkefesten på

Høgholm, da hine ord om hans "rasende forelskelse" og hans bortrejse med sangerinden havde styrtet hende ud i det dyb af forvildelse, som hun dog takkede for sine skønneste drømme. Vel var også dette fantasteri fortrængt af det strenge alvor, hvormed livet i den sidste tid var trådt hende i møde, men drengen med hyldefløjten og den grønstribede trøje, der jo var blevet til en stor virtuos og havde faret al verden omkring, stod nu dog atter levende for hende. Hun havde ingen ro haft på sig, før hun fik et brev sendt afsted til Camilla med spørgsmål om, hvor den hvide due dog kunne have været, siden den havde bragt hende hilsen fra Anton. Camillas svar havde kun lidet tilfredsstillet hende. Det indeholdt mangfoldige halvt spøgende formodninger om, hvad der kunne hindre eller forvirre sådan en fugls flugt, og hvor mange hundrede mil en due kunne flyve på ti dage. Lise undså sig ved flere efterforskninger. Det hele forekom hende undertiden som en smuk drøm; men hun havde genkendt Antons håndskrift fra hans breve til hendes moder: Hans navn stod der vel ikke; men det lille vers, som hun hver dag gentog og syntes at høre synge i hendes øre med Antons stemme, var hende dog altid et sikkert bevis for, at han levede og tænkte venligt på hende, hvor han så var, og hvor langt han så var borte.

Denne vished og den hele lille begivenhed syntes at have oplivet hende på en vidunderlig måde. Den friske farve var atter kommet tilbage til hendes kinder. Nu så hun også julen nærme sig med den glæde, hvori al verdens sorg og uro må forsvinde. Hun tog nu hver dag sin kælne, hvide due på sin skulder og klappede den. Når hun så den ind i øjnene, var det ligesom den

kun manglede stemme, for at fortælle hende, hvor den havde været.

Man havde flere gange i november haft besøg i præstegården såvel af Camilla som af Sundby; og Lise havde tit haft stor lyst til at tale med dem om sit brevdue-eventyr; men hver gang havde hun undset sig derved. Kyngs besøg var nu sjældnere og kortere. Han var venlig, som tilforn, men talte nu aldrig med hende alene, og om Anton lod han til at vide lige så lidt som hun.

For at sysselsætte Lise og Vilhelmine på en måde, der svarede til deres stemning og kunne udfylde tomheden i det stille hus efter de gamles bortgang, havde Camilla og Sundby foranstaltet en stor, højtidelig kirkekoncert, der skulle opføres julenat i kapellet på Høgholm, og de havde overtalt Vilhelmine og Lise til at overtage et par hovedpartier deri. Så vel Vilhelmines som især Lises ualmindelig skønne stemme var aldeles nødvendig til udførelsen af den gamle professors jule-kantate og det julenats-oratorium, der skulle udføres. I nogle uger havde nu disse gribende, højtidelige toner af og til gennemtonet den stille præstegård, ved Vilhelmines og Lises indøvelse af deres partier. Stær, Sundby og Kyng havde gerne været stille, dybt bevægede tilhørere. Det var dem som et skønt opløftende *requiem* over de henfarne gamle, hvis sjæle syntes dem således at bæres til Himlen med englesange om Frelserens fødsel.

Juleaften 1851 var kommet. Det var første gang efter de gamles død, der blev foretaget nogen udflugt fra præstegården. Kyng var om aftenen kommet med sin lukkede vogn, som Vilhelmine og Lise med de to ældste børn steg ind i. Kyng og

hans svigersøn fulgte dem til hest. På Høgholm var der samlet en stor kreds af omegnens beboere af alle stænder.

I den sidste tid var grev Magnus kommet til at sværme for musikken, siden Mariane Holm og hendes familie var musikalsk, og en natlig julefest, ligesom i Rom, var her noget nyt og tiltrækkende. En hel del af de unge musikkyndige dilettanter fra den gamle professors omgangskreds var siden blevet embedsmænd i omegnen af Høgholm og i nogle af de nærmeste købstæder. Magnus havde indbudt dem til deltagelse i denne julefest. Han havde selv gjort den opdagelse, at han havde en ypperlig basstemme, der kun trængte til nogen dannelse. Grev Ferdinand havde en ret vakker tenorstemme. Hans muntre frue var også musikalsk. Englænderen, der allerede i Rom var bekendt som en stor kender i kunsten og den gang især sværmede for den gamle italienske kirkemusik, havde ladet sig overtale til at blive julen over på Høgholm, og hans albaneserinde, der havde en lidt rå, men kraftig altstemme, havde overtaget partier i korene. Man havde haft flere forberedende øvelser. Sundby havde med stor iver understøttet Camilla med at ordne dette foretagende, og Magnus havde indbudt sine krigskammerater tilligemed så mange bønder, der kunne rummes.

Næsten alle værelser på den rummelige borg var denne juleaften opvarmet og strålede af lys; de dannede som et eneste stort værelse, der gennem de åbne døre stod i forbindelse med kapellet, som på det festligste var oplyst.

Blandt de mangfoldige gæster fra landet sås både Lises forældre og deres nabo, Hans Litsenbroder; men de holdt sig beskedent tilbage. Inden Vilhelmine og Lise endnu var kommet,

og mens man endnu stemte instrumenterne og forberedte adskilligt i kapellet, blev der drukket te i grevindens værelser, og her var der blandt mændene nu megen tale om tidens vigtigste begivenhed, det store franske statskup af 2. december, som allerede i tre uger havde sat hele Europa i bevægelse.

"Det forbavser mig ikke!" sagde Sundby: "hvor menneskelivets dybeste grund er udhulet, er enhver omvæltning mulig. Det er verdensåndens sædvanlige bevægelse, som blot naturmagt."

"Når frihedshuen bliver alt for blodrød," bemærkede en anden, "går der altid hul på den – og jernkronen stikker frem; – bliver huen siden kun ikke des rødere!"

"Sisyphos-stenen ruller tilbage!" sagde Sundby alvorligt – og tænkte på Speranza.

"Hvordan hænger det egentlig sammen med den sten?" spurgte Magnus, "det er noget, jeg tit har tænkt på, når man taler om den hr. Sisyphos. Når han nu en gang får stenen til at ligge fast på bjerget, så den ikke kan rulle ned igen, hvad så? – står verden så bedre fast?"

"Det er unægtelig et stort spørgsmål, hvis vi antager Sisyphos for frihedens helt i verdslig betydning," svarede Sundby. "Den filosof skal nok endnu fødes, som skal besvare det."

Magnus knejsede lidt storagtig over vigtigheden og dybsindigheden i hans spørgsmål.

"Da vil jeg dog nok påtage mig at knække den nød!" sagde Ferdinand, "det gådespørgsmål skal du ikke være så stolt af, Magnus! når stenen ligger på bjerget, ser du – ih! så skal den gode hr. Sisyphos sætte sig rolig ned på stenen og," han betænkte sig lidt, "og så – nå ja! det forstår sig – være lykkelig"-

"Men så falder han i søvn eller dør af kedsomhed!" sagde Magnus. "Bliv mig fra livet med jeres Sisyphos! han er en nar, enten han kalder sig Speranza eller Peer Jensen i vor tid: – stenen ruller jo altid ned igen! Det kan jo kun falde en gal mand ind, således i al evighed at spilde sine kræfter!"

"Men det er jo også i myten en straf, han lider fra de evige guder, fordi han har villet det umulige," bemærkede Sundby. "Guder lade sig ikke bestride, og døden ikke heller, i verdslig forstand; men skal vor tids Sisyphos også vælte forgæves på sin sten, måske han dog kan blive stamfader til den visere helt, der kan bekæmpe Chimæra!"

"Rigtigt!" tog hans nabopræst ordet. "Vor tids Chimæra med det vilde løvehoved, med den rå begærligheds gedekrop og den dæmoniske dragehale, er frihedens og lighedens flammespyende misfoster, den afsindige *kommunisme*, som den sande frihedshelt selv en gang må bekæmpe."

Camilla havde lagt mærke til samtalens politiske retning; hun mødte Sundbys alvorlige blik og henvendte sig til ham og de andre politiserende herrer med et stille smil. "Siden vi dog ikke kan afvise tidens statsborgerlige betænkeligheder," sagde hun, "selv på denne aften, der dog har mere at betyde, end halvnittende århundreders statsomvæltninger – så lad mig dog i det mindste, på poesiens vegne, bemærke, at dens ånd fordrer sin plads så vel i nutid som fremtid, når der skal komme noget åndeligt stort ud af de største ydre verdensbevægelser! Det passer jo også til deres mytiske allegori," tilføjede hun. "Så vidt jeg mindes myten om deres kommende frihedshelt – jeg har nu glemt, hvad han hedder – sønnesønnen af den ulykkelige

Sisyphos, så er det også kun på *Pegasus*, han er i stand til at bestride chimæra-uhyret."

"De har ret, grevinde!" udbrød Sundby, og hans blik tindrede, "men der må en ædel kvindelig ånd til at drage mændenes sind ind i den livspoesi, der kan bringe skønheden tilbage i tidsåndernes kamp, selv når retfærdigheden synes at flygte."

Sundby tav og faldt i tanker.

"Det er skæbne alt sammen, mine herrer!" sagde englænderen, "og hvem vil spørge om skæbnens berettigelse? Alle vor tids lykkejægere – fra Mazzini til den lille korporals genfærd – er kun dukker i skæbnens hånd; men farlige nok kan slige dukker blive, til skæbnen bliver ked af legen og slår dem i stykker –"

"Pokker i vold både med skæbnen og politikken! der har vi vore solo-sangerinder!" udbrød nu grev Magnus. – Han var løbet til døren og kom straks efter ind med Vilhelmine og Lise. Hans søster gik dem med glæde i møde. De gik nu snart alle til kapellet, og koncerten begyndte.

I den fjerneste krog af kapellet havde to bondeklædte mænd taget plads. Det var Jørgen Hønsekræmmer og Hans Litsenbroder. Karen havde sat sig på fattigblokken i gangen, ved deres side. Nogle skridt fra dem stod en temmelig høj, ung mand i en blå kappe, som han svøbte tæt om sin smalle skikkelse og derved næsten skjulte sit ansigt. Det var Anton, der, efter aftale med Sundby, var kommet ind ad en sidedør til kapellet og endnu ikke ønskede at kendes af nogen.

Det var endnu ikke ganske lykkedes ham, uagtet alle Sundbys forestillinger, at overvinde sin indre ufred med sig selv og verden, skønt han adskillige gange havde udlet sit tungsind,

som dårskab. Når verden gik ham imod i hans barndom, kunne han undertiden få en umådelig lyst til at *forsvinde*. Han kunne da opsøge den mørkeste og mest skjulte afkrog i fattighuset, som oftest et lille sandskur under loftstrappen, hvor han hele timer kunne sidde og nyde sin verdensforagt og sin fortvivlelse i ro. Men som oftest fordrede livligheden i ham dog snart sin ret. Han blev inderlig ked af at være tungsindig og sprang da gerne syngende ud af sandskuret, især når ingen havde bekymret sig om hans griller og beklaget hans formentlige ulykke. Denne gang havde hans forsvindelse af verden og hans tungsind været af en alvorligere natur, og ensomheden havde været ham velgørende. Nu længtes han dog efter det menneskeliv, han ligesom var blevet sky og fremmed for. Inden koncerten endnu var begyndt, havde han hørt og kendt den kære mosters stemme og set hende sidde på fattigblokken ved siden af hendes mand og Hans Litsenbroder. Han havde gjort en uvilkårlig bevægelse og været nær ved at styrte sig i deres arme; men i det samme begyndte musikken. Alles opmærksomhed var nu henvendt på den herlige indledning til julekantaten. – Anton gjorde vold på sig selv og nøjedes med at træde nogle skridt nærmere til den kære gruppe, mens han skjulte sit ansigt lidt mere med kappefligen. Han glædede sig nu ret ved at bemærke det indtryk, musikken gjorde på disse jævne, kære mennesker, og høre de småbemærkninger, de af og til hviskede til hverandre.

Den egentlige julehymne indlededes ved et såkaldt musikalsk natmaleri og et slags "oratorium". Sangmusikken deri begyndte med et dæmpet kor. Det opfordrede alverden til stille beskuelse af den store, hellige nat, der atter oprandt over jorden med de

stjerner, der havde set Verdensfrelseren som menneskebarn, på moderens arm i hin fattige vrå, hvorfra det største himmellys var udgået over alverden.

"Ak ja!" hviskede Karen til sin mand, "var den nat ikke kommet, var det aldrig blevet lys dag i vore sjæle."

"Det var netop, hvad jeg tænkte, Karen!" svarede Jørgen, "deri stikker det; det er ikke alene julegrøden, vi skal glæde os over i aften, hvor god den så var – men –"

"Men når vi spiller trekort om æbleskiver," hviskede Hans, "så kan vi nu le af den onde: Sådan kan han nu ikke mere spille med os om vore sjæle –"

"Ti stille med ham, Hans!" hviskede Karen, "når man snakker om ham, er han sjældent langt borte."

Anton mærkede, at hans tilhyllede skikkelse, hvori han måske så noget mistænkelig ud, uvilkårligt måtte have fremkaldt en uhyggelig følelse hos de ærlige landfolk; for kort efter hviskede Jørgen til Hans: "Tag dig i agt! ser du *den* karl?"

"Sladder, Jørgen!" hviskede Hans, "kommer han mig for nær, skal du se, jeg endevender ham!"

Karen tyssede nu på dem, idet sangen efter et mellemspil atter begyndte.

Enkelte vekslende stemmer skildrede "den højhelligste blandt nætter, der evig skal prises på Jord og i Himmel frem for alle dage i verden." Vekselsangen udmalede hyrdernes syn på marken og englenes herlige åsyn, som strålede så lifligt, mens de sang om det store håb, der med Davids og profeternes røst havde gennemtonet fortiden.

"Hør! nu synger englene!" hviskede Karen, og de stemmer, der nu hørtes, henrev alle. Det var Camilla, Vilhelmine og Lise,

der sang sammen. Alle de syngende var skjult for tilhørernes øjne af et stort tæppe i koret. Anton genkendte så vel Camillas alt, som Vilhelmines sopranstemme, og det glædede ham inderligt. Den anden dejlige sopran, Camilla med sin dybe alt understøttede, var ham ubekendt. Det faldt ham ikke ind, at Lises smukke barnestemme således kunne have udviklet sig. Den overgik i klarhed, kraft og udtryk det herligste, han nogensinde havde hørt på sine rejser.

Da disse stemmer tav, var der et øjeblik så stille i det næsten overfyldte kapel, at man kunne have hørt en flues vingesurren. Tavsheden afbrødes af et kor, der, ligesom det første, dog var dæmpet; det tonede som en stor, hemmelighedsfuld hvisken over den hele natur, der næppe endnu turde udsynge det store, opfyldte håb, som hine englestemmer havde bebudet.

Alle drog dybt ånde. Der var fremkaldt en stemning, der endnu syntes at vente på sit klare, fuldstændige udbrud, og det kom nu, ligesom kapelklokken mindede om, at det var over midnat. Der istemtes pludselig et mægtigt jubelkor, hvormed julemorgen-hymnen begyndte. Dette musikalske mesterværk af den gamle professor blev for største delen udført af hans venner, der for otte år siden, som unge dilettanter, første gang havde udført denne kantate. Den gang havde dog næsten ingen af dem helt opfattet storheden og dybden i dette værk, som de nu med den mest levende begejstring udførte. Erindringen om deres gamle, kære mester forhøjede deres festlige stemning, og sjældent er nogen kunstmæssig forberedt musik blevet udført med så megen sandhed og inderlighed.

Efter det jublende kor og det recitativ, der skildrede den hellige familie i Betlehem ved krybbevuggen, hyrdernes

tilbedelse og kongernes vandring under den ledende stjerne, sang nu en enkelt kvindestemme:

"O Himmelbarn med guddomsånd!
For dig hvert knæ sig bøje!
Du bærer verden i din hånd
Og himlen i dit øje!
O! Fra dit barneblik
Alkærlighed udgik –
Guds riges strålekrans
Med alle soles glans
Udstråler fra din vugge!"

Det var Lise, som sang. Alle var dybt grebet af den mageløse renhed og styrke i de toner, der dog ligesom bævende udstrømmede fra hendes bevægede sjæls inderste.

Karen græd af glæde, og Jørgen var nær ved at gøre det samme. Hans Litsenbroder var blevet så glad, at han, uden at mærke det, havde grebet Antons hånd og knuget den ret hjerteligt, uden at tænke på det uhyggelige indtryk, den ubekendte, tilhyllede skikkelse nylig havde gjort på ham. Anton gengældte hans trofaste håndtryk og hviskede: "Hans! Det var en salig engel, der sang!"

"Anton! Anton!" udbrød Hans og havde nær knuget hans hånd fordærvet; men Karen tyssede på ham, uden at mærke hans opdagelse. Hans nøjedes med at skotte til Antons vel bekendte øjne og knuge hans arm fast til sig, mens han med bagen af sin venstre hånd af og til fo'r over sine øjne. Da kantaten hen imod dens slutning faldt ind i en koral, som mange uvilkårligt istemte, sang han og Karen med, dog med dæmpet stemme, og Jørgen brummede så småt efter sin kone. Da endelig

slutningskoret havde gentaget englebebudelsen om Frelserens fødsel – og det sidste store harmoniske Amen havde udtonet, var Hans den første, som brød den almindelige tavshed i kapellet: "Anton! Anton! min kære dreng!" udbrød han og rev kappen fra begge Antons kinder, "hvad skal det mummeri til? det er jo dig selv! Velkommen til glædelig jul!"

"Anton!" råbte nu også Karen og Jørgen. Han omfavnede dem alle tre, og der var stor glæde i denne krog af kapellet, mens de fleste andre trængtes om at komme ud og ile til den slutning af juleaftensgildet, der endnu ventede dem.

Anton og hans landlige venner var de sidste, der forlod kapellet.

"Men hvem var det, der sang englesangen med Vilhelmine og siden den dejlige solo?" spurgte Anton.

"Hun, der sang alene og allersmukkest om vor herre, der bar hele verden i sin hånd i krybbevuggen" svarede Karen og knejsede lidt, mens dog hendes øjne atter fyldtes med glædestårer, "ak! kendte du ikke hende, Anton! det var jo vor Lise – vor egen lille Lise, som du så tit har leget med i hønsegården –"

"Ja vist!" mumlede Jørgen, "det var *den gang*! – nu er hun en fornem jomfru, men vort barn er hun dog altid – ikke sandt, Karen! – det er kun så mine egne tanker; men det ved jeg også er dine."

"Lise – den lille Lise!" udbrød Anton glad. "Kom, kom! før mig op til hende!"

"Her er han! her er han!" lød nu en mægtig stemme i kapeldøren, og grev Magnus kom styrtende med åbne arme mod Anton, ledsaget af sin broder og Sundby. I den åbne dør til

de oplyste værelser kom nu også grevinde Camilla til syne med Vilhelmine ved den ene hånd og Lise ved den anden.

"Anton! Anton Knudsen!" lød det fra den ene til den anden, og han tumlede, overvældet af glæde, fra de unge grevers favntag hen til Camilla og Vilhelmine, som han straks havde genkendt. Han modtog deres velkomsthilsen med en henrykkelse, som dog ikke alene gjaldt dem. Lises navn og hendes sang klang endnu i hans øren – han havde dog endnu ikke set hende. Hun stod halvt skjult af dørkarmen ved Camillas side, og Antons navn havde gennemsitret alle hendes nerver. Hun var blevet bleg. Det var som kapellet løb rundt for hende. Hun svimlede; men nu følte hun sig omsluttet af et par mandsarme.

"Lise, Lise! kender du mig ikke?" råbte Anton, "det er jo dog dig – og det var dig, der sang mig ind i Guds himmerig!" Han så nu først den højhed i hendes blik og den forvirrelse i hendes blege, men dejlige åsyn, hvormed hun unddrog sig hans stormende omfavnelse og sank tilbage i Camillas og Vilhelmines arme.

"Du bliver upasselig, barn!" sagde Camilla, "kom til mit værelse!" Med Vilhelmines hjælp førte grevinden den fortumlede unge pige ud fra den tilstrømmende vrimmel af husets gæster. Anton så forskrækket efter dem og sansede ikke alle de velkomsthilsener, han nu hørte omkring sig. Det var fornemmelig de forrige unge dilettanter fra den gamle professors musikalske aftener, der nu, som ældre, ham næsten ukendelige mænd, omringede ham, og alle ville vide, hvor han havde været i så mange år. De havde hørt om hans lykke, som virtuos, af Sundby og greverne Høg. De havde også for længe siden set hans berømmelse i aviser, under den italienske

forvandling af hans navn. Nu overvældede disse herrer ham med spørgsmål, som det var ham pinligt at besvare. Sundby befriede ham dog snart, ved at love de deltagende venner en omstændelig beretning om Anton Knudsens liv og hændelser, når de nu først alle havde haft en ret glædelig juleaften med ham.

Nu så Anton først sin faderlige ven, byfoged Kyng, og sin forrige lærer, magister Stær, som begge havde ventet på et øjeblik, hvor deres genfundne ven ikke var belemret af andre. De havde alle tre med glade udbrud opsøgt en afsides krog i salen, for uforstyrret at udgyde deres hjerter; men i det samme lod englænderen sig af grev Magnus formelt forestille, som en ven af kunsten, for den ham vel bekendte virtuos, Antonio Canuti, som han havde læst så mange hædrende bedømmelser over i engelske og amerikanske blade. Anton bukkede noget forvirret og undselig. Lord Hardly måtte nu også forestille ham for sin albaneserinde. Hans underlige sprogblanding vakte opmærksomhed. Han talte med kyndighed og begejstring om den kirkemusik, han denne aften havde glædet sig ved. Han beundrede den gamle professors mesterlige værk og fremhævede med megen finhed dets mest glimrende skønheder. Ingen ville have glædet sig mere derover end Anton, hvis han havde været i stand til at sanse, hvad der taltes om; men hans hele sjæl var fulgt med Lise, hvis højtidelig-skønne skikkelse og væsen aldeles ikke svarede til hans forestilling om syvårsbarnet, der havde lært ham den første kæmpevise og givet ham sin hyldefløjte. Englænderens musikalske bemærkninger og hans beundring for den gamle mester fandt

imidlertid den lydeligste genklang hos de mange begejstrede venner af den afdøde tonekunstner, som her var samlet.

"Men sig mig," spurgte lord Hardly, "den komposition, der gik forud for julemorgen-hymnen, det stille, hemmelighedsfulde musikmaleri af den hellige julenat og engle-åbenbarelsen for hyrderne på marken – var det af en nyere mester? Det var mig lige så nyt, som ejendommelig skønt. Det havde for mig et trylleri, som jeg ikke kan beskrive. Det var noget, som jeg ikke engang har fundet mage til i den gamle italienske kirkemusik, der ellers i mine tanker står over alle nyere mesterværker i kirkelig stil." Han udviklede med den største finhed og kunstsans alt, hvad han mest havde beundret i hint "hellige natmaleri", som han kaldte det. Hele det musikalske selskab var enig med ham; men ingen kunne sige ham, hvem kompositionen var af.

"Det må Sundby jo vide!" sagde grev Ferdinand, "det er jo fra ham, vi har den."

"*Der* står komponisten!" sagde Sundby og rakte Anton hånden. "jeg håber, du tilgiver, at jeg ikke længere vil holde skæppen over dit lys!"

Anton hilstes nu med almindelig jubel. "Tys, stille! mine kære, alt for skønsomme venner!" sagde han, "lad os i aften bortfjerne alle tanker fra mit og dit i skønhedens rige! Lad os nu heller ikke sønderlemme, hvad der måske kan have opbygget en og anden, ved nogen kritisk undersøgelse! Jeg ville helst i aften været død eller ret egentlig levende, som usynlig komponist, ligesom vor gamle, kære mester – så er det kun ånd, der taler til ånd, men alle personlige hensyn bortfalder."

Grevinde Camilla var imidlertid kommet tilbage til selskabet tilligemed Vilhelmine; men Lise var ikke med. Anton spurgte straks til hende med spændt deltagelse.

"Hun er nylig kommet op af en nervefeber," svarede Camilla. "Det dobbelte dødsfald i præstegården har også angrebet hende. Jeg er bange for, hun alt for levende har sat sig ind i sine englepartier. Synet af den forsvundne legebroder har måske også bevæget hende noget. Hun har bedst af stilhed nogle dage. Lægen og hendes moder er hos hende."

"Kæreste frøken Vilhelmine! – undskyld! fru Stær!" hviskede Anton til sin fordums fortroligste veninde, "jeg er bange, min heftige tilnærmelse, da jeg så Lise igen, og den dristighed, hvormed jeg greb hende, da hun befandt sig ilde –"

"Det har måske forskrækket hende lidt," svarede Vilhelmine, "hun kendte Dem ikke igen – De var hende en vildfremmed herre –"

"Men hun så på mig med så forunderligt et blik," sagde Anton, "jeg havde ikke set hende rigtigt, før jeg mærkede min upassende adfærd – hun er dog ikke vred på mig?"

"Det tror jeg dog ikke," svarede Vilhelmine, "men siden hendes sygdom forstår jeg mig ikke rigtig på hende. Noget forundret blev hun sagtens over, at De syntes endnu at holde hende for den lille Lise Hønsepige, som De kunne tage i armene og løbe om med. Det tolvårsliv, der ligger mellem Dem og hende, behøver vistnok også en del gensidig belysning, før De rigtig kan genkendes. Jeg er nu kun bange for et tilbagefald til hendes nervefeber –"

"Med Guds hjælp er hun rask i morgen!" sagde nu en kraftig, bestemt mandsstemme bag ved dem. Det var husets gamle

læge, som kom ud fra grevindens værelser og bragte Vilhelmine denne gode tidende.

"Jeg bliver dog hos hende i nat, hr. doktor!" svarede Vilhelmine og gik til side med lægen.

Anton var nu blevet noget roligere, men var dog endnu i en stærkt bevæget stemning. Han følte atter sin hånd trofast rystet af grev Magnus og modtog med taknemmelighed stamherrens indbydelse til for det første at ombytte sit eremitliv på det gamle klintetårn med et gæsteværelse på Høgholm. Han søgte nu så livligt som muligt at tage del i juleaftensfesten, der endnu et par timer fejredes med almindelig glæde.

Ved det største julebord, som grev Magnus og frøken Mariane især tog sig af, og hvor en del bønder fra godset havde fået plads, sad Anton mellem Vilhelmine og Camilla lige over for Lises fader og Hans Litsenbroder, som var overstadigt lystig og drak hans skål ved hvert glas, han tømte. Da man endelig adskiltes, gik Anton til sit gæsteværelse; men han lå vågen, til det dagedes. Han kunne ikke glemme den forunderligt dejlige skikkelse, hvortil den "lille Lise" havde udviklet sig. Hendes sang genklang endnu i hans inderste; men han grublede meget over det gådefulde blik, hvormed hun havde genset ham, uden noget eneste ord. Han troede at have set både bebrejdelse og dyb smerte deri.

Tolvte kapitel

Julemorgen skinnede solen allerede på den østlige gavl af Høgholms høje sidefløj, og der var munter larm af heste og hunde i gården, da en vogns rullen vakte Anton af den sildige morgenblund, hvori han endelig havde glemt den mærkeligste juleaften i hans liv. Dens toner og billeder havde dog blandet sig i hans julemorgens-drømme. Han havde hørt et velkomstkor ligesom af alle de kæreste røster fra sin barndom og sin lærlingetid; han havde deri kendt sine døde forældres og den gamle professors stemmer og alle de sjælerøster, han havde haft virkelig kær – undtagen Lises; men det var dog hendes barnlige sangstemme, der til sidst, forvandlet til en himmelsk serafs, atter havde sunget englebudskabet om Frelserens fødsel for ham, men langt, langt borte, dog i de toner, der fra hans tidligste barndom havde slumret i hans eget indre og nu først var kommet hørlige ud i verden til ham selv og til andre.

Han fo'r nu op, halvt søvnsvimmel, og besindede sig på, hvad han nylig og virkelig havde oplevet. Han havde genset alle de kære ansigter, der hørte til billedet af hjemliv og fædreland i hans sjæl. Også den "lille Lises" ansigt havde han genset, men forvandlet til en højere natur, der ikke syntes at tilhøre denne planet. De forunderligt dejlige barneøjne havde han genkendt; men åsyn og skikkelse havde udviklet sig til et fuldendt billede af kvindelig højhed og ynde, som ingen kunstner endnu havde fremstillet det, men som, med al sin idealitet, dog var ham så sandt og fædrelandsk, som en af vore middelaldersanges alleryndigste kvindeskikkelser. Det glimt, han havde set af hende, var kun forbifarende, og han syntes snarere at have gjort

et frastødende end et fordelagtigt indtryk på hende; men det blik, hun fæstede på ham, da hun sank tilbage i sine veninders arme, havde dog ligesom tilbagekaldt ham et stjerneglimt fra hans barndom. Det var som når han havde forskrækket den lille, lunefulde legesøster, og hun et øjeblik kunne vredes på ham, for i næste øjeblik at klappe i hænderne af glæde over et nyt, smukt eventyr, han fortalte hende. Det var ham nu som de tidlige indtryk af kvindelig skønhed, Vilhelmine og siden komtesse Camilla havde gjort på ham, smeltede sammen med hvad der i Fioribellas forkunstlede natur dog var yndigt og ædelt, for endelig i den forvandlede legesøster fra hans barndom at blive til en eneste virkelig skikkelse. Han følte ikke, ved at tænke på hendes øjne, den lidenskabelige rus, som havde henrevet og pint ham ved flammerne i hine genfødte "Faustina-øjne". Legesøsterens klare barneøjne havde kastet et romantisk stjernelys over hans første julenat i hjemmet – uden at han var sig bevidst at hige efter nogen større lykke. Den sidste bitre erindring om Fioribellas falskhed var nu først forsvundet. Han tilgav hende af hjertet, hvad han nu betragtede som en ulyksalig arv fra hendes moder. Han følte sig glad, som den befriede sommerfugl, der atter flyver om i sollyset. – Hvad der også nu bidrog til at give ham et nyt og kraftigt livsmod på denne julemorgen, var det dybe indtryk, hans julenats-maleri havde gjort ikke alene på ham selv, men på de simpleste, som de mest udviklede naturer. Han følte nu først, at han var mere end en udtjent virtuos med visne kranse, og han så en ny og rig virksomhedstid i møde.

Alt dette fo'r gennem hans sjæl på nogle få øjeblikke, mens han sad halvt oprejst på sit leje og hørte en vogn rulle frem i

gården. Han sprang nu helt op og kastede sig i sine klæder. Han trådte hen til vinduet og så ned på den store gårdsplads. Foran den høje stentrappe holdt der en lukket herskabsvogn med Høg'ernes våbenskjold på de lakerede sidedøre. To muntre heste sprang utålmodigt i skaglerne og syntes overmodige af de blinkende stjernetopper i deres hovedtøj, mens den strunke kusk i sin store, russiske vinterpels, som dog det milde vejr gjorde overflødig, og med dannebrogskokarden på den udenlandske hue, syntes at føle sin aristokratiske værdighed og beroligede hestene ved at klappe dem gunstigt med piskeskaftet.

Der gik uvilkårligt et smil over Antons alvorlige ansigt ved synet af denne gammeldags herlighed i den nye friheds- og ligheds-tid i Danmark, hvori vogne og heste dog ikke havde afskaffet "enhver til adel, titel og rang knyttet forret". Men han fik ingen tid til at anstille betragtninger derover. Han så nu en aldrende bondekone stige ind i vognen og med omhu hjælpes op ad trinet ved grev Magnus' hånd. Anton kendte Lises moder; han så sin kærlige mosters kloge, milde ansigt, således som han forrige aften havde set det i kapellet; dog syntes han at bemærke et udtryk af bekymring deri, som foruroligede ham. Hun takkede greven, uden forlegenhed, men dog med en mine, der viste, at hun holdt hans godmodige tjenstvillighed for nedladenhed og en ære, der bevistes hende. En rank, ung dame, i silkepels med fo'rværk, og med slør, blev nu fulgt ned ad trappen af grevinde Camilla. Magnus hjalp hende også til sæde og udbredte fodposen for hendes fødder. "Helligtrekongersdag sender jeg så vognen efter dem alle tre!" sagde han højt med

glædestrålende ansigt, "så må vor brudepige endelig være rigtig rask!"

Anton så og kendte nu Lises ansigt. Hun havde kastet sløret til side. Hun hilste Magnus og kastede et kærligt blik til Camilla. Vognvinduet blev nu tillukket, og vognen rullede ud gennem porthvælvingen.

Anton trådte tilbage og kastede sig på en stol. "Vil hun undvige mig?" – sagde han, "eller tænkte hun ikke engang på mig? Jeg var hende jo et *vildfremmed menneske*!"

Han skyndte sig nu ned fra sit gæstekammer og traf hele familien og de fleste tilbageblevne gæster ved kaffebordet.

"Ni-sover!" råbte grev Magnus og knugede hjerteligt hans hånd. "det er straks tid til at køre til kirke, og Sundby vil du vel høre? Der kommer Mariane også. Her er ellers først noget meget fornøjeligt at høre her hjemme. Det kan de andre nu fortælle dig! Jeg vil ud og lade spænde for!" – Han gjorde et glædesspring og var ude af døren.

Anton hørte nu af Camilla og Vilhelmine, som også var trådt ind ved kaffebordet, hvad der allerede var blevet bestemt forrige aften ved afskeden med Mariane Holm og hendes forældre. Helligtrekongersdag skulle grev Magnus og Mariane have bryllup. De fleste julegæster, navnlig englænderen og de musikalske herrer fra omegnen, havde lovet at holde juleferie på Høgholm og være bryllupsgæster første dag hos brudens forældre og anden dag hos brudeparret selv. Næsten hver dag før bryllupsdagen var forud bestemt til alle de landlige fornøjelser, årstiden ville tillade. Alle heste og vogne på gården skulle stå rede til at føre det store musikalske selskab under lystighed og sang hele godset og omegnen rundt, hvor den

lykkelige brudgom selv ville indbyde sine gæster til anden dags brylluppet. Lise skulle være sin venindes brudepige, men hun var endnu lidt svag efter sin sygdom – sagde Vilhelmine – og hun ville nu samle kræfter en halv snes dage i stilhed og ro hos sine forældre. Anton lyttede opmærksomt til denne ytring, men tav, og han blev påfaldende stille.

Der oplagdes nu råd om festligheder og overraskelser ved brylluppet. Det skulle fornemmelig gå ud på musik, og Anton blev med akklamation udnævnt til fest-kapelmester. En folkelig karakter måtte det hele have, som alt, hvad der skulle fornøje grev Magnus, og dansen måtte hans muntre brud ikke savne.

På vejen til kirken havde Anton denne julemorgen en lang samtale om kunsten med den musikkyndige englænder, og hvad han ofte tilforn havde tænkt på, blev til beslutning. Han måtte til Rom igen, for grundigt at studere den gamle italienske kirkemusik. Forestillingen om vigtigheden deraf for hans kunst blev så levende hos ham, at han steg af vognen med det faste forsæt, nu kun at glæde sig en halv snes dage blandt de gamle venner i fædrelandet, men at begynde sin nye, virkelige kunstrejse, så snart de to dages bryllupsfestligheder var forbi.

Mens Anton med denne alvorlige beslutning sad i landsbykirken og hørte Sundbys julepræken, sad Lise hos sin moder i vognen og kørte flere landsbykirker forbi, hvor de hørte julesalmer synges. De lod først vognen holde ved magister Stærs annekskirke, hvor der da var sidst-prædiken. Her steg de af og kom tids nok til at deltage i gudstjenesten. Da de atter steg til vogns, var de begge ret julefestligt stemte. De havde hørt en gribende tale om "det guddommelige livs stille og skjulte højhed i ringheden".

Vognen måtte nu køre langsomt på den noget vanskelige bivej til deres landsby. Lise faldt sin moder kærligt om halsen. "Nu skal det blive godt alt sammen!" sagde hun, "nu skal fader aldrig mere kalde mig en fornem jomfru, og du skal ikke se på mig, som jeg var en fremmed dame, du næppe turde kysse på munden. Nu har jeg set, hvor unaturligt og urimeligt det var, at jeg blev bortrevet fra dig og fader i min barndom. Jeg blev ført ind i et liv, der skulle være højere og ædlere; jeg har også været lyksalig deri – men det måtte dog gøre mig til en slet og unaturlig datter –"

"Kæreste Lise! hvor kan du sige det?" svarede moderen og trykkede hende til sit bryst, "har du ikke altid været så kærlig både mod fader og mod mig? Har du da nogensinde været fornem eller storagtig imod os, fordi du forstod så meget, som vi slet intet begreb havde om? – har vi da ikke altid været stolte af dig og glædet os over din lykke?"

"Men I har dog aldrig ret været hjemme, hvor jeg var det. – I har altid anset jer for ringere mennesker, end dem, jeg var iblandt, og næppe vidst, om I var værdige at sidde til bords med jeres eget barn – og jeg – ak, kæreste moder! jeg har hele måneder kunnet undvære jer og glæde mig over min musik og mine bøger og alle de velsignede mennesker, der drog mig op til sig i et skønt og herligt liv, fuldt af åndeligt sollys – men hvor dog hverken du eller fader kunne følge med mig. – Og – kæreste moder! – hvor omhyggeligt både de gamle og Vilhelmine og hendes mand og den ædle Kyng søgte at vogte mig for at blive hovmodig af, hvad der var Guds i mig – og forfængelig af, hvad der glimrer i verden, eller se med ringeagt ned på dem, der stod lavere, end jeg, i dannelse – så følte jeg

dog meget godt, at jeg stod over mange, både i det ene og det andet – og selv når du og fader besøgte os, og der kom fremmede, kunne jeg sommetider være undselig over, at jeg var jeres datter og blive hed i mine kinder, når I kyssede mig og kaldte mig jeres kære barn – ak, moder! det har jeg mangen nat ligget og grædt over, når I var rejst. Jeg har bedet Gud på mine knæ gøre mig ydmyg og from og til en god og kærlig datter, der også for verdens øjne ville ære fader og moder mere end alle andre mennesker. I mit hjerte har jeg altid æret og elsket jer; men forfængeligheden har tit fristet mig til at fornægte jer for verden. Selv i går efter kirkekoncerten, da de mange fremmede stimlede om mig, for at takke mig og sige mig artigheder – selv med hine hellige toner i mit sind, glemte jeg næsten dig og fader – og først da jeg hørte, Anton var kommet tilbage og var hos jer i kapellet – først da huskede jeg på jer; men da jeg så jer i jeres bondedragt, skammede jeg mig ved at flyve jer om halsen for alles øjne – som mit hjerte dog higede efter – og jeg skjulte mig næsten bag grevinden –"

"Nej, Lise! nu gør du dig selv uret!" afbrød moderen hende. "Du havde jo hilst på os – du havde jo nikket kærligt til os, da du gik op med grevinden i koret, for at synge! – nej, den gang du kom til kapeldøren, var det kun Anton, du så efter –"

"Ja vel, moder! jeg tænkte mest på ham – men dig og fader så jeg først, og jeg syntes, I så dog så simple ud iblandt os – men Anton så ud som en rig og fornem mand; han var en berømt virtuos, vidste jeg, og han havde nu hørt mig synge. Men da han så vendte sit ansigt hen imod mig, og der faldt en lysning på hans stolte pande, syntes mig, han så ud, som han overså mig, og jeg endnu kun var ham den lille husmandspige – det

enfoldige barn, han havde leget med – så tænkte jeg på, at det dog kun var den fremmede sangerinde, han brød sig om – at det var hende, han havde været så rasende forelsket i – og da han så kom farende og greb mig i sine arme, blev jeg så oprørt derover, at jeg kunne have stødt ham langt fra mig; men jeg kunne ikke røre mig – jeg kunne intet ord sige – jeg vidste ikke selv, hvor jeg var. Da jeg kom til mig selv, var jeg bittert stemt både mod Vilhelmine og grevinden, både mod doktoren og alle mennesker. Jeg bad dem kun alle forlade mig – der var dog ingen, jeg hørte til af dem alle – og ingen, der brød sig om mig – det sagde jeg ikke; men det tænkte jeg – og de forlod mig allesammen, undtagen du – *dig* hørte jeg til – jeg var *dit* barn, sagde du – og du blev hos mig hele natten –"

"Det gjorde den gode fru Stær jo også!" sagde moderen, "hun lå jo på sofaen i din stue og spurgte ofte til dig –"

"Men *du* sad ved min seng – *du* holdt mit hoved i din hånd – *du* hviskede kærlige ord til mig, som da jeg var lille – *du* talte til mig om Vor Herre og om alt, hvad du havde lært mig, da jeg var barn – *du* talte om, hvor from og god jeg havde været, og hvor meget du og fader holdt af mig – og hvor glade I blev, hver gang I så mig. – Nu ved jeg det, moder! *dig* og fader hører jeg til – og hos jer skal jeg blive. Det kan ske uden al opsigt. Jeg besøger jer kun, hedder det; men det bliver lange, lange besøg! og jeg bliver ingen hel dag borte. Det kommer som af sig selv. Jeg er jeres datter igen – og jeg lever hos jer og jer, som da jeg var lille –"

"Du gode barn! Du kærlige sjæl!" sagde moderen og omfavnede hende. "vær nu kun rolig og glad! – bliv hos os så længe du vil! – men hvor du så er, og hvem du så lever iblandt, er og bliver du dog altid min egen kære, kære Lise!"

Vognen holdt nu for Jørgens lille hus, og han kom ud med huen i hånden af ærbødighed for herskabsvognen, som det lod til, eller for den fornemme kusk. "Hvad pokker! er det kun dig, kone!" sagde han og satte huen på; men han lettede uvilkårligt lidt på den igen, da han fik øje på sin datter i den fornemme rejsedragt. – "Nå ja! Lise er med – nu kan jeg begribe, hvor den herlighed kommer fra!" sagde han. "Det er kønt af dig, Lise! at du vil besøge os lidt i julen! – her er sagtens noget simpelt og stille, og her er ingen, du rigtig kan snakke med."

Lise så kærligt på ham, men tav, og hendes læber bævede.

"Jo vist er her nogen, hun kan tale med, mand!" tog moderen hastigt ordet, "hverken du eller jeg er, Gud ske lov, umælende." Hun skyndte sig at række kusken en drikkeskilling og bad ham kun køre; men han tøvede og lod hestene puste.

Jørgen var usædvanlig talende og højrøstet. Han syntes i ondt lune. "Umælende er jeg vel ikke," sagde han, "men snakke og snakke er to, lille mo'er! og kunne du ikke udlægge, hvad jeg tænker, skulle ingen nok løbe langt med det; men nu har jeg hittet på et råd: når jeg har drukket tre snapser, så går det, og når Lise vil høre mine ringe tanker –"

"Hver gang du tænker noget, der er smukt og godt, Jørgen!" hviskede Karen og betragtede hans røde kinder lidt betænkelig, "så tal kun om det med Lise! eller giv mig et vink, og jeg skal sige hende det!" – "Farvel, lille kusk! – hils hr. greven og sig ham så mange tak!" råbte hun til kusken, som nu smældede og kørte bort. – "Du gør vort barn uret, Jørgen!" vedblev hun, "når du tror, hun er fornem og storagtig af, hvad hun har lært, og ikke mere kan tale med sine simple forældre."

"Har du troet det? – har du virkelig troet det, fader?" råbte Lise og faldt ham om halsen, mens tårerne fremtrådte i hendes øjne.

"Kom nu ind, barn!" brummede Jørgen og drog hende ind med sig i stuen, "den storagtige kusk skulle ikke have hørt, at her måske kunne være fattigdom på, hvad Vor Herre dog ellers har givet de fattigste forældre! Jo vist har jeg troet sådan noget, Lise! men når du græder derover, vil jeg ikke tro det mere! Jeg har længe syntes, du var en fin og fornem jomfru, og – moder må sige, hvad hun vil! – det har du jo været nødt til at blive, og det er vor egen skyld, du er blevet det! Hvorfor solgte vi vort barn for de døde møllerfolks penge og for al den herlighed og lykke, som du jo nu har fået med denne hersens *dannelse*!"

"Mand! mand!" afbrød Karen ham, "du bliver jo ved at bedrøve hende! Du ved ikke, hvor blodig uret du gør vor Lise, og hvor du piner hende med de stygge ord, du der siger! – hun vil nu blive hos os hele juletiden og meget længere, om vi vil det. Hun holder mere af os, end af al pragt og ære og glans blandt de fornemme mennesker. Hun har altid holdt af os, som et kærligt, velsignet barn, men du har ikke set det – og nu er du hård og grusom imod hende –"

"Herre Gud, mo'er! er jeg det?" sagde Jørgen og strøg sig over den tykke pande, "så gid jeg da ske en ulykke! – havde jeg nær sagt. Er det rigtig sandt, Lise! er du hverken fornem eller storagtig, fordi du forstår så meget og kan synge som en engel og bliver gjort af som en prinsesse? – synes du ikke, din moder og jeg er nogle stakkels dumme fæ, som du ikke kan være bekendt at snakke med, og som ingen forstand har på dine fine tanker? – Er det virkelig sandt, at du ikke skammer dig grueligt

over os, når du er blandt frøkener og grevinder eller kører os forbi med topper? – og vil du nu blive hos os hele julen, mens der er al den stads og herlighed på Høgholm, og hverken kede dig eller være bedrøvet?"

"Ja, hele julen – og hele mit liv, om du vil, fader!" svarede Lise, "og bedrøvet vil jeg heller ikke være – hvor vel du har gjort mig lidt uret! Moder har alt for gode tanker om mig, og – ganske uret har du dog heller ikke haft; men lad os ikke mere tænke derpå!"

"Hører du det, mo'er! så ganske uret har jeg dog ikke haft!" sagde nu Jørgen og knejsede. "Jeg har dog været klogere end du, en gang i mit liv: Det var den dag jeg sagde til byfogeden: nej, hr. justitsråd! det bliver der intet af! – Deres ord i æren! – sagde jeg – men det var dog sludder, mente jeg, og det har Forsynet vist heller ikke sagt. – Jeg vil ikke have barnet sat ud blandt de fornemme folk – sagde jeg – for det duer ikke – sagde jeg. – Vi vil ikke sælge vort barns kærlighed – sagde jeg – for at få hende stadset op til en fin frøken! – Se det sagde jeg og meget mere – og sagde jeg det ikke, så tænkte jeg det; men så sagde du mig imod. Hør, Jørgen! – sagde du – ja, hvad du sagde mere, må du selv vide! men nok er det, jeg var ikke så dum den gang. Men havde jeg været mand i mit hus og ikke et mæhæ – og havde jeg været skåret bedre for tungebånd – så havde jeg sagt, hvad jeg nu kan sige! for det har jeg længe tænkt på, og nu skal både du og Lise vide det. Jeg har tænkt på det hele natten og hele denne julemorgen, da jeg måtte gå ene både til og fra kirke – jeg har tænkt på det i mange år. – Det er slemt – ja hvordan var det nu, kone? – ti stille! jeg ved det! men du ved det jo ikke – det er slemt, tænkte jeg, det er meget slemt – det er til at græde blod

over, når et barn bliver så klogt, at det ser sine forældre over hovedet!" Hans øjne løb i vand; men han klemte munden trodsigt sammen og nikkede. "Jeg har læst aviser, har jeg," vedblev han ivrigt og brystede sig, "og hele bøger med, for at holde hende stangen, den lærde tøs! Jeg har læst Almueven og Bondeven, har jeg, og jeg ved nu, at en husmand ikke er til at kimse af, men kan gerne blive rigsdagsmand og minister, når han bare lærer lidt mere og får munden på gang som de andre sludrere – og se! det vil jeg nu vise jer –"

"Men, min Gud, Jørgen! hvordan har du det?" spurgte Karen forskrækket, "sådan plejer du jo aldrig at snakke! Og du er så hed i hovedet! har du virkelig drukket for meget?"

"Det kan nok hændes!" svarede Jørgen sagtmælet og pustede mat efter den svære anstrengelse, "du blev så længe borte, og jeg kedede mig – ser du. Men bliver nu Lise hos os og vil være vort barn igen, som da hun var lille – så skal jeg hverken drikke for meget eller græde blod eller forsnakke mig så snart igen og gøre dig og lille Lise bedrøvet. Glædelig jul her hjemme begge to!" Han omfavnede og kyssede dem begge, og nu var han godmodig og lidet talende igen som sædvanlig.

Trettende kapitel

Det lille hus i landsbyen, hvor Lises forældre boede, var deres ejendom. Det hele hus var næsten skjult af vintergrønt, og om sommeren endnu mere af de yppige humleranker, der mellem frugttræer, timiansbed og bistader indtog største delen af den lidt vildt udseende haveplads. Uden for havegærdet stod brønden med det friske kildevand, som var husets største skat. Der blinkede dammen, der næsten altid var opfyldt med gæs og ænder, og hvor Lise ofte havde siddet som barn og vogtet gæslinger. Pladsen i huset var meget indskrænket, men stor nok til et par enlige folk, som Jørgen og Karen havde været, siden Lise kom fra dem. Når hun siden undertiden besøgte dem, havde hun sit eget lille kammer ved siden af dueslaget på loftet. Jørgen havde selv med megen flid sammentømret dette nette og lune panelværelse til hende. Fra loftskammervinduet havde hun en udmærket smuk udsigt. Over det mosbegroede stengærde, der med sine nedhængende bukketorngrene omhegnede hønsegården, så man en hel række kæmpehøje på den grønne rugmark og den såkaldte Mølleskov, med en blank indsø mellem højene.

Anden juledag sad Lise om morgenen ved sit lille gavlvindue og så ud i hønsegården. Solen skinnede ind til hende. Grydekakkelovnen udbredte en behagelig varme. Duerne kurrede i deres naboværelse ved siden af hende. I gården var der liv og munterhed mellem småkreaturerne. Den gamle lænkehund stod oven på sit hus og smågøede op til hende, for at bemærkes, mens den logrede og sprang af glæde. Spurvene fløj ned med duerne fra taget og holdt frokost med hønsene. Fra

dammen lød gæssenes og ændernes sladren. Jørgen syslede med sin nye blis, en datter af den gamle, og gjorde sin skrøbelige hønsekræmmervogn i stand til en stadsevogn, for at køre Lise og hendes moder til kirke.

Efter aftale med moderen, havde Lise, for ret at fornøje sin fader, denne dag aflagt sin fine jomfrudragt og iført sig sin moders netteste pigeklædning, som Karen havde danset med ved det majgilde, da hun gav Jørgen sit ja. Den havde ligget i dragkisteskuffen som en helligdom i 21 år. Karen var ikke længere smal nok til at bruge den; men den var som splinterny og passede Lise, som den var syet til hende.

I den nydelige bondepigedragt, med de røde ærmer og den violette, guldbroderede hue, var hun næsten endnu smukkere end nogen sinde. Moderen studsede og slog uvilkårligt hænderne sammen i døren, da hun nu trådte ind til hende, for at hente hende ned til Jørgen, der allerede sad ved davrebordet med sin træske i hånden og ventede.

"Det klæder dig ikke så ilde, Lise!" sagde moderen og skjulte sin henrykkelse, "mon jeg har set sådan ud den dag, jeg blev fæstemø? – Kom! det vil more din fader! Han er så glad i dag som den morgen, jeg havde født dig til verden. Det bliver nu nitten år siden den sjette januar – det var hellig tre kongers dag, og de gamle, gode møllerfolks årlige bryllupsdag – dem, du kan takke for din lykke. – Derfor har jeg også altid holdt så meget af det gamle skilderi der om de hellige tre konger." – Hun pegede på et slet illumineret kobber i en ormstukken, forgyldt ramme, der hang på panelet under hængehylden, som indeholdt hele husets bogsamling. Hun tog nu salmebogen ned fra den øverste hylde, hvor den stod ved siden af spændebiblen

og nogle andagtsbøger. På den næste lille hylde stod de gamle krøniker og visebøger fra hendes ungdom, i en tilstand, som vidnede om, at de flittigt havde været brugte. På den nederste hylde stod Saxo på dansk og Hvitfeldt tilligemed nogle nye små bøger om krigen.

"Har du set de bøger, jeg har fået, siden du var her sidst?" sagde Karen, "dem har du sagtens læst længe før jeg; men dem kan man gerne læse om igen, når man har tid. Det er så fornøjeligt at se, hvordan det lille danske folk dog altid har været kækt i krigen og trofast mod sine konger – og, det forstår sig, holdt sig til Vor Herre, både i trange og lykkelige tider; og når vi nu så kan læse om, hvad vi selv nylig har oplevet – og det klinger lige så fornøjeligt, som om hvad her skete i gamle dage – så kan man ret blive glad og takke Vor Herre for, at vi er danske folk. – Men kom nu, barn! fader er sulten og længes også efter dig. Bi dog! lad mig først se ret på dig!" Hun drejede Lise rundt og kyssede hende. – "Ja, sådan så jeg ud, da jeg dansede ved majgildet med din fader; men så ung var jeg dog ikke, og heller ikke fuldt så smækker og hvid i huden. Du kommer til at sy et lille læg i livstykket! – men det er det samme! ak, ja! barn! måtte jeg leve den dag, da du også – men kom, kom! fader kalder –"

De skyndte sig nu begge ned ad loftstrappen, og da Karen trådte ind til davrebordet med den nydelige bondepige ved sin hånd, tabte Jørgen skeen og åbnede munden, uden at sige et ord; men hans øjne blev våde. Han sprang op fra bænken og knugede skiftevis sin kone og sin datter i sine arme. Det varede længe, inden han kom til orde; men da han endelig fik luft, var det også som han nu ikke længere behøvede "tre snapser" for at

få tungebåndet løsnet. "Det må jeg lide!" sagde han, "nu kan jeg se, du er din moders datter, Lise! sådan så hun ud, da hun lovede mig at holde ud med mig til min dødsdag og blive mig en trofast kvinde, som hun også blev! Gud velsigne hende – og dig med, Lise! aldrig havde jeg troet, du kunne blive så vakker. Husker du, hvad jeg sagde, lille mo'er! den dag vi havde barselgilde, og jeg kom hjem med ungen og alle fadderne fra kirken? – Kan tøsen en gang – sagde jeg – blive så brav en kone som du – sagde jeg – og barestens halv så køn som du – sagde jeg – ja, hvad sagde jeg så mere, lille mo'er? Det må du jo vide –"

"Det husker jeg godt," svarede Karen og blev rød i de rynkede kinder, "det var meget kønt og kærligt, hvad du sagde; men lad nu ikke din øllegrød blive rent kold, og vi skal vel snart afsted til kirke."

"Det kan nok hændes?" sagde Jørgen og satte sig atter til davrebordet. Han tog nu ivrigt fat på sin davre, men lagde dog skeen hvert øjeblik, for at se på Lise og sin kone. "Ja vist!" sagde han, da han endelig lagde skeen for alvor, "tøsen kan være køn nok! men du var dog meget kønnere den dag. Nu er det nok ellers tid, jeg får blis i tøjet!" Han foldede sine hænder til en kort bordbøn, og løb mod døren, men måtte dog endnu en gang vende sig om og se på Lise og hendes moder med de gamle, glædetindrende øjne.

"Herre Gud! hvor du har glædet hans sjæl med det indfald, barn!" sagde Karen bevæget, "så glad har jeg ikke set ham i tolv år –"

"Vil Gud," sagde Lise, "skal både fader og du nu altid have glæde af jeres eneste barn!" Hun tav. En ny, kærlig omfavnelse udtrykte, hvad der inderligt bevægede dem begge.

På vejen til deres sognekirke blev de kort efter indhentet af en nymalet fjællevogn med to raske heste for. I den store, udstoppede agestol sad en trivelig, varmt indpakket bondekone, med en lille pige ved siden. På det forreste sæde sad manden, der kørte, og lod en rask, buttet ni års dreng ved sin venstre side holde svøben. De kørte nu jævnsides på den bredere vej og nikkede vel bekendt til hverandre.

"Ih! glædelig fest nok en gang, Hans!" råbte Jørgen og knejsede strunk. "Skal du også til kirke med kone og børn?"

"Ja vel skal jeg så, Jørgen!" svarede Hans Litsenbroder og lo. "*Børn* skal du ellers ikke snakke så stort om, nabo! al den stund du kun har det ene smule pigebarn, der nu flyver om med de store! Nej, det er dog bedre at have to sådanne knolde, som ikke flyver højt, når Vor herre vil lade dem arte sig i vor rede –"

"Kender du ikke min Lise?" – spurgte Jørgen og nikkede til hende, "hun er bedre end hele ti, og hun er ikke fløjen højere til vejrs med de store fugle, end hun nok endnu kan age til kirke med fader og moder."

"Ja så! er det jeres Lise?" spurgte Hans, "jeg troede, det var et andet stykke pigebarn af jer slægt; hun ser jo ud som en af vores."

"Du skal aldrig skue hunden på hårene!" svarede Jørgen. "Man kommer lige så lidt til verden med træsko som med silkesko, skal jeg sige dig – og når pølsemaden er god, er det jo det samme, hvad skind hun kommer i."

"Du siger noget!" sagde Hans og studsede, "men aldrig har jeg hørt dig snakke så djærvt. Du må nok have fået skadeæg og visdom derhos i din julegrød –"

"Når jeg skal få tungen løs i munden, må jeg enten være vred eller rigtig glad, Hans! og rigtig glad er jeg i dag, fordi vi har fået vor Lise hjem til os for bestandig –"

"Det vil sige: Juletiden ud for det første –" tog Karen hastigt ordet og rykkede sin mand lidt i ærmet. "Har du glemt, det skulle blive mellem os og komme af sig selv?" hviskede hun.

"Ja, det er som min kvinde siger: Julen ud for det første! og så kommer det af sig selv!" råbte Jørgen nu hastigt, "men når man skal være rigtig glad i hjertet over kone og barn, må man kunne holde jul med dem hele året om, mente jeg."

"Det er vist og sandt, Jørgen!" sagde Karen glad, "den rigtige juleglæde varer hele livet igennem og begynder så dog først endnu bedre hos Vor Herre!"

"Ja, sådan var det, jeg tænkte! – hop!" Jørgen skyndte nu på unge Blis; men Hans var snart ved siden af ham igen.

"Vil du age fra mig med dit enstige øg?" råbte Hans. "Du er farligt stor på det i dag! Nej, i det stykke kan du ikke hamle op med mig – din unge Blis kan rende rask; men hun har dog kun fire ben."

"Hvor mange har da dine bæster?"

"Otte!" svarede Hans og lo. "Men kan du gætte, Jørgen! hvem jeg skal age for på lørdag? Det er en af de karle, der gerne må nøjes med to ben, når de må rende verden rundt og synge for deres brød; men en kærnekarl har han dog været, fra han var en purk, og havde jeg kun et stykke brød i huset, ville jeg dele det med ham –"

"Ja så! skal du age for en landløber i overmorgen, Hans! så får du god fragt!" sagde Jørgen og lo. "Sådanne *kærnekarle* kan du finde nok af på landevejen."

"Det skal du ikke sige, Jørgen! han er af din egen slægt, eller dog af din kvindes, og han er ikke faldet bag af en vogn, hvor vel du altid har sagt, han intet hoved havde. Han har et godt hjerte i livet, og det er hovedsagen! – Hans hoved vover jeg dog også både mod dit og mit tilsammen; men en stodder er han sagtens, hvor fint han så går påklædt; for det må de jo gøre, de stakler, der vil ind og synge og spille for de store; de må se ud som grever og baroner, om det så skriger i deres tarme. Det er ham, jeg drak de ti skåler med juleaften oppe på gården, mens du sad og småmulede – gæt nu! – ham, der hjalp dig at fange Mikkel Kvæler – ham, vort lille stribede postbud, der kom i lære hos hr. Skade, og siden har rendt verden om og spillet for døre. Nu må du vel for pokker kunne gætte!"

"Vor Anton, mener du – er han en stodder? – Han så jo ud, som han var blevet en greve, og han kunne jo næppe få fred til at snakke med os for al den ære, de fornemme gjorde ad ham. Hvorfor de gjorde stads af ham, kunne jeg dog ikke forstå –"

"Jeg ikke heller," sagde Hans, "men vidst er det, han var i pengetrang til en drikkeskilling og lånte lidt af mig juleaften; men det vil han betale mig igen på lørdag, og lige så vist er det, at jeg så har lovet at hente ham for ingenting med min vogn i Lundeby præstegård – og så vil han blive et par dage hos mig, som han lovede mig og Sidse for otte år siden. Så vil han også besøge jer og jer hønsegård. Der skulle jeg næsten tro, han har gemt en skat; for den smule gård er han så begærlig efter at se igen. Havde han en skat at grave op et sted, kunne han nok trænge til det, stakkel!"

"Kommer Anton på lørdag, Hans!" råbte Karen, "så må du kønt lade ham være hos os! – Du kan beholde ham om natten,

siden du har bedre plads; men om dagen –"

"Det vil nok føje sig, Karen Jørgens!" svarede Hans. "Men nu må vi køre til! Se nu om din blis kan hamle op med begge mine brune, Jørgen!" Han rullede dem nu rask forbi, og hans lille dreng smældede med svøben.

"Stakkels Anton! skulle han være så fattig, moder!" hviskede Lise. "Det var dog synd, jeg tog bort uden at få talt et ord med ham, og uden at takke ham for den lille smukke hilsen med min hvide due!"

"Nu kan du jo takke ham derfor på lørdag!" svarede Karen og faldt hen i stille tanker.

"Hm! en stodder!" mumlede Jørgen, "en stakkels landløber! Et godt skind dog – hoved har han kun aldrig haft – og der bliver aldrig noget rigtigt af ham!"

Fjortende kapitel

Det var lørdagen efter jul, og der var megen forventning i Jørgens lille hus. Man havde om morgenen set Hans køre forbi ad vejen til Lundeby med den ledige agestol på sin vogn. Det blev imidlertid middag og næsten aften; men Hans var endnu ikke kommet tilbage. Så vel Lise som hendes moder så ofte ud af vinduet mod vejen. Jørgen blev utålmodig. Han gik hen til Hans Litsenbroders hus, for at spørge hans kone om, når hun ventede sin mand og deres gæst. Hun vidste dog ingen besked.

Jørgen kom fortrædelig tilbage. "Nu går solen ned," sagde han, "hør! nu har det afringet!" Han talte de ni slag, der efter gammel skik sloges på kirkeklokken efter ringningen ved solnedgang. "Tre gange tre," sagde han. "Hm! det betyder jo de tre, som er én, derhos bønnen, vi skulle læse." Han tog sin hue af og holdt den et øjeblik for sine øjne. "Se så!" sagde han, "det ene ord er nok! – Det husker jeg sjældent på – det har du dog lært mig for tyve år siden, Karen! det huskede Anton altid på. Lise har heller ikke glemt det, ser jeg nok. Hør, ved du, hvad jeg tænker på, lille mo'er?" spurgte han.

"At man tænker alt for lidt på Vor Herre i verden," svarede Karen, "og det har du ret i. Derfor bliver man utålmodig og nedslået og kan ingen ting finde sig i."

"Ganske rigtigt! det tænkte jeg på; men der må være måde med alt, tænkte jeg også – Præke-Cathrine gjorde mig for meget af det. Når hun bad, var jeg nær ved at bande. Skulle nogen gøre os ked af Vor Herre selv – Gud forlade mig det! – så måtte det være sådanne øjenvridere – det har altid været min pest. Derfor sagde jeg også til Anton, den gang han skulle ud i

verden – hvordan var det nu, Karen! – men det er det samme, hvad jeg sagde! – havde der været nogen dygtighed i ham, og havde han haft ære i livet, var han nu ikke kommet her hjem som en pyntet omløber og fornem stodder."

"Nu er du hård mod Anton, som du var mod Lise forleden, og det er dog begge dine øjestene," sagde Karen sagtmodigt. "Kommer han nu også hjem, som han fløj ud, som den fattige fugl, så er han jo lige fuldt vor kære dreng. Han havde jo kun sin fløjte og den smukke stemme, Vor Herre har givet ham."

"Jo, han havde mere, Karen! han havde et par sunde næver, som han kunne have arbejdet med og fortjent sit brød, som en ærlig mand, når han ikke havde hoved til det andet fjas! – Bange var han heller ikke for sit skind, og kunne jo være blevet krigsmand. – Han ville slå sig igennem verden, når det kneb, med sin hasselkæp, sagde han en gang. Det var, hvad jeg allerbedst kunne lide ham for. – Men hør! der kommer jo en vogn! Hejsa! det er Hans med hans brune."

Jørgen fo'r ud af døren. "Der kommer Hans rendende!" råbte han, "han er sprunget af – hans dreng kører vognen hjem." Straks efter stod Hans iblandt dem.

"Nå! hvor har du gjort af ham, den stodder?" spurgte Jørgen.

"Jeg skal hilse jer fra vor Anton, allesammen!" svarede Hans: "til mig og Sidse og vore unger var han gerne kommet, og til dig med, Jørgen! hvor meget du brummer på ham – og til dig med, Karen Jørgens! – men det lod sig nu ikke gøre; siden julemorgen var der kommet noget i vejen – Med forlov! jeg har rendt vejret af mig!" – Han kastede sig på bænken og pustede. Han så lidt skævt til Lise. "Når jer datter vil gå bort lidt, så skal jeg sige jer, hvordan det hele hænger sammen."

"Er han vred på mig?" spurgte Lise heftigt, "vil han ikke komme, fordi jeg nu er hjemme? Sig mig det kun, Hans! jeg vil vide det! Hvad har han sagt om mig?"

"Ikke et ondt ord, jomfru Lise!" svarede Hans lidt mut, "det er vist og sandt; men vil hun vide det, lille jomfru! kan jeg gerne sige det alt sammen! – Sæt jer ned! for det er en lang historie, og har I ikke før troet, der var troldpak til i verden, så skal I nu nødes dertil! – I skal få det ligesom det kom sig og som *jeg* fik forstand derpå!"

De satte sig nu alle omkring ham med spændt opmærksomhed, og Lise syntes at ville læse hvert ord ud af hans øjne, før det kom fra hans læber.

"Jeg traf ham da ganske rigtigt i præstegården i morges," begyndte Hans langsomt og lod til at ville give sig gode stunder, mens han tog sin pibe op af lommen og stoppede den. "Han kom mig nok så venligt i møde, og jeg bad ham nu komme med; for nu var jeg der med min nymalede vogn og begge de brune, og min kvinde havde gjort alt i stand til ham i huset, og nu skulle han se, hvor net vi havde det, og at Sidse var en ordentlig kvinde –"

"Spring det kun over, Hans!" afbrød Jørgen ham, "men hvad sagde du ham fra os?"

"Jeg havde lovet dig og Karen, sagde jeg, at dele ham lige imellem os, og vi var alle så glade til at få ham lidt ud hos os og høre, hvordan han havde haft det i alle de mange år, og hvad han nu tænkte på, både med det ene og det andet, og om der var nogen ting, vi efter fattig lejlighed kunne gøre for ham – se! alt det og meget mere sagde jeg til ham. – Med forlov!" – Han

strøg nu en svovlstikke og tændte sin pibe ret grundigt og langsomt.

"Hvad så mere, Hans?" spurgte Jørgen utålmodigt, "det var der jo ingen trolddom i!"

"Giv tid! det kommer!" vedblev Hans, "det kan vi tids nok komme til! – Så klemte han min hånd så trofast og så ret på mig med sine store, nødbrune øjne, som da han var den stribede postdreng, og vi sad sammen i staldkammeret hos vor gamle brumbas. Han havde trukket mig op i sit eget kammers, jævne storstuen, og lukket døren, og så sagde han: Hør, min gamle, ærlige Hans Litsenbroder! – sagde han – nu skal jeg fortælle dig i korthed, hvordan jeg har haft det, og hvorfor jeg nu ikke kan følge med dig, hvor gerne jeg vil, og hvor inderligt jeg så længes efter jer allesammen – og så fortalte han mig, hvad jeg vel havde hørt et og andet om af hr. Sundby og greverne – og meget mere, men det var mest om denne hersens jomfru fra Itallieland, som havde lokket ham over med sig til den anden verden –"

Lise var blevet bleg; nu blev hendes kinder pludselig røde.

"Den anden verden?" brummede Jørgen, "Fanden heller! han er dog vel ingen genganger?"

"Som jeg siger!" vedblev Hans og smøgede stærkt, "det var den anden side af Jorden, han sejlede om til med hende, den smukke heks, han var blevet så forgabet i. Når hun bare så på ham, måtte han gøre alt, hvad hun ville. Hun kunne vinde ham om sin lille finger, når hun bare rørte ved hans ærme. – Hun og hendes broder har været et par rigtige troldfolk, ret ligesom i de gamle eventyr, så vidt *jeg* kunne forstå. Men der er nu ingenting mere umuligt i verden, kan jeg vide, siden man kan flyve Jorden og havet rundt i en håndevending med en dampsky, ligesom i

historien om doktor Faustes kappe. – nok sagt: de troldmennesker havde forhekset ham – det var da meningen, hvorvel han just ikke så lige ville ud med det – de trak ham med sig gennem hele den anden verden, for at vise ham frem for penge og tjene sølv og guld med ham, ret ligesom bjørnetrækkere her render om med bjørne og abekatte og lader dem danse for folk, for at trække penge ud af landet. Danse kunne han nu vel ikke; men synge og spille på fløjte, det kunne han, og det måtte han så længe, til han næsten havde skreget og blæst livet ud af sig og til sidst ikke duede mere til noget af de dele. Men så måtte han gå ud og grave skatte op for dem i guldlandet, til der næppe var liv i ham mere; men han holdt dem dog endnu for sine allerbedste venner og kunne ikke gøre andet, end hvad den smukke heks ville."

"Herre Gud!" sagde Jørgen, "så har han da virkelig været i troldevold! hvem skulle have troet det i vore dage? Men hvad så mere, Hans! hvordan slap han levende fra det troldpak?"

"Ja, så kom han en aften til at høre dem snakke sammen – uden at de vidste, han kunne høre det – og så fik han at vide, hvad det var for utysker – og nu, de ikke længere kunne trække om med ham og tjene sølv og guld – nu gav de ham døden og djævelen og lo ham ud, ret ligesom de onde ånder ler, når de har fået sjælen og livet af et syndigt menneske. – Var det ikke dog forskrækkeligt?"

"Hu, ha!" sagde Jørgen, "det var fælt!"

"Men så gik hekseriet over på en gang," vedblev Hans, "og han havde nær styrtet ind og slået dem ihjel – men det kunne han dog ikke, og han blev ganske vanmægtig af sorg og harme – men da han så kom til samling igen og ville rejse fra dem, hørte

han i det samme, at de skreg ynkeligt om hjælp og var i morderhænder. Så sprang han op og ville komme dem til hjælp –"

"Brav karl!" afbrød Jørgen ham, "det var mere, end jeg kunne have gjort –"

"Han gjorde det heller ikke til gavns," vedblev Hans, "men det var ikke hans skyld – han kom for silde til at frelse dem – de blev både plyndret og myrdet, så det var en gru – han fik selv en slem tøraf og var siden et helt år syg af kummer og ærgrelse over den trolddomshistorie. Men nu ved vi da, der er sådant noget til, og at det ingen løgn er."

"Var han rigtig gift med den heks?" spurgte Jørgen, "eller var hun kun, hvad man kalder hans matrasse?"

"Ingen af de dele, Jørgen! – Hun var med alt det hekseri, som man nok aldrig har set mage til i verden, så fint og dejligt gjorde hun det – med alt det djævelskab, siger jeg, var hun så ærbart et kvindfolk, som der nogen tid har været til. Hun kunne pine livet af alle mandfolk med sine øjne, men undte ikke en eneste så meget som to kys på sin mund – et behøvede hun nok, for hekseriets skyld. – var det ikke forunderligt? Det ville jeg ikke tro, og det spurgte jeg ham rigtigt ud om, kan I tro; men sådan var hun, den djævelske troldheks!"

Lise havde hele tiden siddet med bøjet hoved, som hun skulle synke i jorden. Nu fo'r hun pludselig op. "Hvad siger du, Hans!" udbrød hun, "så var hun jo dog et ganske skikkeligt fruentimmer –"

"Fanden heller, lille jomfru! en ren djævelskvinde med et stenhjerte i livet, var hun; men hun kunne skabe sig om til en Guds engel at se til – det er det allerværste slags af alt det

djævelspak, der er til; for det kan jo intet skrøbeligt menneske tage sig i agt for, og det er en værre grumhed, end om man blev ædt levende op eller lagt på en glohed rist. Jeg ville meget hellere falde i hænderne på en heks, der havde hjerte i livet. Det var ellers synd at sige, Anton fordømte hende derfor – han gav hendes moder skylden og bad Vor Herre være hendes sjæl nådig."

"Men blev han da også udplyndret af røverne, og hvordan blev han så forarmet?" spurgte nu Jørgen.

"Ja, det glemte jeg at spørge ham om – det ville jeg også have skammet mig ved," vedblev Hans, "al den stund han også glemte at betale mig det småtteri, jeg lånte ham forleden. Nu havde vi ham iblandt os, tænkte jeg, og så længe han ville blive hos os, skulle han ingenting mangle –"

"Men hvorfor kunne han ikke følge med dig, Hans?" spurgte Karen.

"Ja, det var, hvad jeg ikke ret kunne blive klog på," vedblev Hans, "han måtte ud i den vide verden igen, sagde han, og det straks; han havde forsømt alt, hvad han skulle have lært i det smukke Itallieland, for det trolderi, der havde draget ham over til den anden verden. Der havde han nu mistet alting, både sin evne til at synge og spille på fløjte – både sin tro og tillid til mennesker og sine høje tanker om sig selv, og hvad han duede til. Nu måtte han begynde forfra, sagde han, og lære – ja, hvad det var, forstod jeg ikke; men det var noget, der hørte til musikken – og det kunne han kun lære der ovre, hvor paven er, og man synger katolsk. Det var en underlig tale; men det var han så ivrig i, at der ingen udvej var med ham – og anden

dagen efter Helligtrekongersdag – det bliver på torsdag otte dage – så vil han rejse."

"Men hvorfor vil han så ikke komme her ud og se til os først?" spurgte Karen bedrøvet og tørrede sine øjne, "så var det jo så meget mere rimeligt – så ser vi ham måske aldrig mere i verden –"

"Jo, på tirsdag otte dage, når vi jo alle skal til brylles, og når det nok også er jer datters fødselsdag, så ser vi ham jo alle, og dagen derefter, ved det store anden-dags-brylles på Høgholm, vil han se os til allersidst og sige farvel til os og til alt, hvad han har kært i sit fædreland." – Hans tog piben af munden og viskede sig over øjnene med sit ærme. "Jeg bliver ganske blød om hjertet, når jeg tænker derpå," vedblev han, "for Anton så ret så køn ud, da han sagde det, og jeg kunne have givet ti år af mit liv, for at holde på ham og få ham til at opgive den nye udenlandsrejse. – Får nu en anden heks eller troldmand fat på ham derovre, hvor der både er skorpioner og slanger og ildspruttende bjerge og røverpak og pavst og alt djævelskab – så er han i stand til at lide skade på sin sjæl, og hvad hjælper det så, om han vinder den ganske verden?"

"Men hvorfor ville han ikke komme herud, Hans?" spurgte nu Lise yderst spændt, "og hvad har han sagt om *mig*? – kunne han huske, det var min fødselsdag den sjette?"

"Ja vist kunne han så, lille jomfru!" svarede Hans, "og han kunne huske meget mere end det: han kunne huske enhver leg, han havde leget her ude ved brønden og ved dammen og i hønsegården, både med gæs og ænder og med den gamle lænkehund og med gamle Blis, som er død – og med den lille Lise, som jomfruen dengang hed – men nu, sagde han, var

alting anderledes – nu var han et vildt fremmed menneske i sit fædreland, om ikke just for mig eller jer, Karen Jørgens! eller dig, Jørgen, som altid brummede på ham, men dog i grunden holdt en klat af ham og formanede ham så kønt, da han drog ud i verden for at tjene sit brød –"

"Ja, om at være from, som en due –" afbrød Jørgen ham, "og have ben –"

"Ja vist! det sagde han netop," vedblev Hans, "ben til at stå fast på og være et frit og dygtigt menneske, sagde han, der kunne hytte sig selv, sagde han, og udrette noget i verden, sagde han –"

"Nej, Hans! sådan var det ikke –"

"Jo, gu' var det så, Jørgen! marv og ben i sjælen, sagde han, så den ikke lod sig lokke af forfængelighed og hovmod, sagde han, eller af falske kvindfolk, sagde han –"

"Sladder, Hans! ben i næsen, sagde jeg, så man ikke lod sig forknytte eller blev til et hældøre!" afbrød Jørgen ham. "Men lad nu de ben fare! han behøvede jo slet ingen ben for at komme her ud, ved jeg, du ville jo age ham –"

"Men han vidste ikke, om han var rigtig velkommen her ude," tilføjede Hans noget nølende, med et skævt blik til Lise, "det var da hverken mig eller Sidse eller vore uskyldige unger, som han aldrig har set – det var heller ikke dig og Karen, han tænkte på; men rent ud sagt, når I endelig vil vide det, det var ingen anden end jomfru Lise, han mente helst ville være fri for at se ham, siden han nu var kommet hjem som en fugl med brændte vinger – som en slave, der har revet sig løs – som en abekat, der havde rendt verden rundt og gjort kunster! – Se, sådant noget sagde han eller tænkte han, for ordene kan jeg nu ikke huske –

kun så meget ved jeg: der var ikke et ondt eller ukærligt ord i alt, hvad han sagde, uden når han talte om sig selv, og hvorledes han havde ladet sig bedåre af alt det skrig og skrål over hans kunster og alle de kranse, man en gang nær havde gjort ham til nar med – en af dem, ved jeg af grev Høg, var så stor som et karethjul. – Forknyt var han ellers slet ikke, Jørgen! og ben i næsen mangler han pokker ikke! Du skulle have set, hvor kækt han løftede sit hoved, og hvor dristigt øjnene spillede under hans mørke bryn, når han talte om, hvad han endnu dog, med Guds hjælp, havde magt til! Det var, sandfærdigt! som der stod en virkelig prins for mig, eller snarere en salvet kong David, som jeg har set ham afskildret med slyngen i den ene hånd og davidsharpen i den anden. Han greb en lille barnefløjte, der lå på hans bord, ret som den var et scepter, og hvad han så sagde, det glemmer jeg aldrig! Han var dog endnu den lykkeligste eventyrprins i verden, sagde han, for nu havde han virkelig sidste julenat set prinsessen i det rige, han var født og båret til at arve, sagde han; men han bar både hende og kongeriget i sin sjæl, sagde han, ligesom vi alle skulle bære Guds rige inden i os. Se! de ord kan jeg huske – og nu ville han aldrig mere lade sig kue af den fornemme tomhed, der aldrig havde set eller vidst, hvad han virkelig var, men troede dog, den kunne gøre ham ære, når den hørte og roste hans musik."

"Bah, bah!" mumlede Jørgen, "jeg er bange, det rabler dog lidt for vor gode Anton – det er jo eventyrsnak! og hoffærdig er han sagtens, som alle de karle, der kan gøre musik eller lave bøger, om de så ikke har det tørre brød. Var han endda en karl som hr. Skade! Han kroer sig også lidt; men siden han fik jord'moderen til kone, har han dog brød i huset –"

"Sådan en abekat er Anton, min sjæl, ikke!" råbte Hans heftigt, "han kan nok også selv fortjene sit brød. Han så slet ikke hoffærdig ud; det var kun, som der var en mægtig ånd over ham. I kan tro, han er from og ydmyg for Vor Herre, men hverken for de rige eller store og mægtige, og kommer hovmodsdjævlen ham for nær, er han karl for at endevende ham og træde ham under fødder, som Vor Herres krigsengel gjorde ved Lucifer!" Hans var virkelig blevet begejstret, og hans ærlige grå øjne funklede.

Karen rystede dog også noget betænkelig på hovedet over, hvad hun havde hørt om Anton; men Lise rejste sig nu af sin nedbøjede stilling og så med et klart blik ud mod den prægtige aftenrøde, der dannede ildpaladser på den vestlige skyhimmel. "Se!" sagde hun, "der står det slot i Vesterled, Anton og jeg så tit har set her, da vi var børn. Det er kun skyer og luft! siger vi nu; men der kommer visselig en dag, da vi virkelig skal se al den herlighed, vi kun drømte om i vor barndom. Hør, fader!" vedblev hun, "du har kaldt Anton en stakkels stodder, fordi han nok kommer lige så fattig hjem, som da han gik ud af fattighuset og kom med os fra sine fattige forældres grave i de underlige sammenbetlede klæder; men rig var han allerede den gang: Det var jo hans konfirmationsdag; han kom fra kirken og havde fundet vej til Vor Herre. Han er visselig også nu kommet hjem med en rigdom i sin sjæl, som ingen måske ser rigtigt endnu; men er han fattig i ringere betydning, så kan vi jo hjælpe ham noget! – Hør, fader! jeg havde tænkt på en overraskelse til dig nytårsmorgen; nu kan jeg ikke længere tie dermed, og nu kan det måske komme til at glæde dig mere. Jeg har sparet så meget sammen af mit legat, at du derfor kunne bygge dig et

større hønsehus og købe dig en hest til – hvad siger du om at sende Anton den sum til rejsepenge, uden at han ved, hvor den kommer fra, når han nu på torsdag otte dage rejser bort herfra igen til Italien?"

"Prægtigt indfald, Lise!" udbrød Jørgen glad og gned sine store hænder, "så har vi dog gjort noget for ham allesammen, og så går han ikke som en stodder herfra! – Lad mig kysse dig for den nytårsgave, Lise! – jeg kan nok hjælpe mig med det lille udhus og det enstige øg; jeg ville dog heller ikke tage din nødskilling fra dig, om din formynder nu endogså har føjet dig deri; men nu kan den komme til pas!"

Hans nikkede venligt til Lise og rakte hende trofast hånden. "Jeg lægger hundrede daler dertil!" sagde han, "dem kan Sidse og jeg nok fortjene igen på et par år."

Både Lise og forældrene trykkede den ærlige Hans Litsenbroders hænder. Moderen kyssede Lise hjertelig, og de syntes nu alle fire at have fundet en erstatning for det besøg af Anton, de forgæves havde glædet sig til og nu havde opgivet.

Femtende kapitel

Helligtrekongersdag var kommet. Lises 19-års-fødselsdag var om morgenen blevet festligholdt i al stilhed i forældrenes lille, hyggelige hus. Vognen fra Høgholm holdt allerede for hønsekræmmerens lave husdør. Kusken, med den høje hue og den russiske pels, klappede som sædvanlig de springende heste til ro med piskeskaftet. Han havde ikke ventet fem minutter, før Lise og hendes moder steg til vogns, og Jørgen lukkede efter dem med et muggent nik. "Se så! nu er I højt på strå!" mumlede han, men så dog fornøjet efter dem og lo, når alle hatte og huer fløj af for dem i landsbyen.

Lise var i samme dragt, som da hun kom. Siden julemorgen havde Jørgen hver dag glædet sig ved kun at se hende, som sin rigtige datter, i moderens vakre bondepigedragt. Således skulle faderen fremdeles nu se hende; men man var blevet enig om, ingen opsigt at gøre med, hvad hendes veninder og bekendte måske ville anse for komediespil eller endog en slags højere bondestolthed. Hos Vilhelmine skulle hun nu først pyntes som brudepige. Hun var stille og noget bleg. Hun tænkte på, at hun nu snart skulle se Anton og tale det første ord med ham siden de var børn, men at der nu kun var to dage til hans bortrejse. Hun havde dog tilbagetrængt enhver ytring om, hvad der på denne hendes fødselsdag bevægede hende stærkere, end selv tanken om, at det var hendes lykkelige venindes bryllupsdag.

Jørgen Hønsekræmmer havde på ingen måde kunnet nedlade sig til at krybe ind i den lånte herskabsvogn med sin kone og datter. Dertil var han for stolt af sin husmandsstand – især siden han læste aviser – uagtet den gammeldags vane, hvormed

han dog endnu tog huen af for herskabsvognen. Han foretrak at ride bag efter på sin *egen* unge Blis.

På Høgholm var der denne formiddag stor larm og munterhed. De mange bryllupsgæster havde travlt med deres pynt. De skulle noget før middag køre i en stor karavane til Sundbys kirke, der var brudens sognekirke, og hvor brudeparret skulle vies af Sundby. Brudgommen var allerede tidligt kørt til brudehuset i sin mest strålende dragt og med et endnu mere strålende ansigt. Han havde siden juleaften været som ellevild af glæde. Hans brud, som kendte alle hans yndlings-tilbøjeligheder, havde overrasket ham med en julegave, hvorover han glædede sig som et barn. Det var en smuk forgyldt firhestespisk med perlestukket håndgreb, af hendes egne smukke fingres arbejde. Med den havde han nu smældet på sin bryllupsdag, så de fire unge hingste havde danset i tøjet. Siden sin udenlandsrejse og sin hjemkomst fra felttogene kørte grev Magnus ikke med andet forspand end hingste. Det stolte firspand, hvormed han nu selv ville køre bruden til kirke, betroede han ikke til nogen ringere styrer. Uagtet alle hans gæsters latter over at se den grevelige brudgom selv springe op på bukken og køre med den tomme vogn ud af gården, havde ingen dog kunnet få ham til at opgive denne grille. Ingen, uden han selv, skulle føre bruden hjem, sagde han, og han sad stoltere på bukken af sin bryllupsvogn, end nogen kejser i verden på sin trone. Han smældede hen over hingstenes hoveder og havde aldrig hørt nogen skønnere lyd end klangen af det gyldne hingste-kongespir, Mariane havde nedlagt i hans hånd.

Bryllupsgæstetoget fra Høgholm, som først nogle timer senere satte sig i bevægelse, bestod af en hel række stadselige vogne med grevinde Camillas i spidsen. Hun havde sin muntre svigerinde og den anselige albaneserinde med sig i vognen. Det betydelige antal mandlige gæster, der havde blæsende instrumenter med for at modtage brudeparret ved kirken med musik, kom i en række jagtvogne bag efter; men ved siden af grevindens vogn tumlede grev Ferdinand, som en rigtig riddersmand, sin hest, skønt med højre hånd, og lod den gøre kaprioler for damerne, mens hans ridderkors blinkede i sollyset ved det løse ærme på venstre side af hans splinternye husartrøje. Hans lille frue nikkede skælmsk til ham fra vognen. "I dag er min hr. ridder i sit es!" sagde hun. "Det klæder dig dog ganske kønt, Ferdinand! når du lapser dig lidt: det falder dig så let og naturligt; men forkøl ikke dit hjerte; træk kun kappen lidt sammen til venstre!"

"Så kan jo ingen se min herlighed!" svarede Ferdinand lystigt og fik korset til at dingle ved sin armstump. "I dag skal Magnus have kransen, hvis du har nogen hos dig! – Jeg har det varmt og godt!" tilføjede han med et forelsket blik, "og hjertet kan jeg aldrig forkøle, når det bombarderes af sådanne ildøjne." – De lo begge og kyssede på fingrene til hinanden.

På den anden side af Camillas vogn red lord Hardly på en stolt fuldblodshest fra grevens stald og nikkede vel fornøjet til sin albaneserinde, der til ære for brudeparret bar sin pynteligste nationaldragt under den fo'rværks kåbe.

"I dag er skæbnen i godt lune," sagde filosoffen, "ligesom den dag, den gav mig dig, i tredje betydning, fra nonneklostret."

Denne del af brudefølget kom så betimeligt til kirken, at de udenfor våbenhuset kunne se brudeskaren komme fra deres vogne. Mariane havde sin fader til brudefører. Lise og Vilhelmine fulgte nærmest ved bruden. I den kvindelige brudeskare, hvortil Camilla og hendes ledsagerinder sluttede sig, så man omkring brudens moder også en del bønderkoner, hvoriblandt Lises moder befandt sig. For at fornøje grev Magnus, var skikkene ved bønderbryllupper for det meste iagttagne. Selv dansede næsten den svære brudgom af glæde over kirkegården, nærmest ledsaget af Lises fader og Hans Litsenbroder, som han altid havde en særdeles forkærlighed for. En halv snes unge, raske bønderkarle, hvoraf to dog gik på træben, fulgte ham med glade, livlige ansigter. Det var hans og broderens krigskammerater fra felttogene. De gifte mænd sluttede toget. Kun med Jørgen og Hans Litsenbroder var heri sket en afvigelse fra skikken.

Anton, som sidste nat havde været Sundbys gæst, havde med ham taget plads ved kirkedøren og lod hele brudeskaren drage forbi, efter at han som festkapelmester havde givet tegn til de musikalske venner, der udførte en glad, højtidelig bryllupsmarch.

Anton havde hilst på brudeparret og alle de vel bekendte ansigter, han her mødte. Han havde set og hilst Lise med en bevægelse, som han havde møje med at skjule. Den genhilsen, han havde modtaget, var ham inderligt kær, men den syntes ham dog tilsendt fra et åsyn og et par øjne, der halvt fremmed drog ham forbi fra en fjern, forsvunden verden, som kun tilhørte drømmenes underfulde rige. Den ranke, yndige skikkelse syntes ham næppe at berøre jorden; hun skred let,

men stille, frem ved den glade bruds side. Hendes kinder var skønne, men blege. Hendes deltagende brudepige-ansigt var langt finere udviklet end brudens, men havde kun et alt for højtideligt, næsten vemodigt udtryk til dagens festlighed. Anton havde gerne villet læse hver tanke og følelse i hendes sjæl ud af det blik, hvormed hun gengældte hans hilsen; men det var og blev ham gådefuldt. Ved hans side stod en høj, alvorlig mand med gråt hår i byfoged-uniform. Det var hans faderlige ven, Kyng, der i det øjeblik, de begge hilste Lise, lige så nøje havde givet agt på hans som på hendes ansigt.

"Jeg tror ikke, du har talt med Lise endnu!" sagde han og tog Anton under armen. "Gud ske lov, vi dog kan se hende her i dag! Hun må være forsigtig efter sin sygdom."

De tav begge.

"Det var en vakker hilsen, du sendte hende med duen!" vedblev Kyng efter et ophold. "Jeg var just til stede, da den kom –"

"Så kom den virkelig?" spurgte Anton.

"Ja, og i et mærkeligt øjeblik. Hvorledes det gik til, kan jeg nu omtrent forstå. – Det var en af de små begivenheder, jeg kalder tilfældets lune-poesi," vedblev Kyng. "De kan undertiden gribe ind i livet endnu, som i sagn og myter –"

"O ja!" svarede Anton, "hvor så flygtig en lyd, som en fuglevinges, finder genklang i sind og stemning – således gik det mig, da en rovfugl jog den sårede fugl ind til mig. – Jeg troede, der atter var mødt den et uheld. Den fløj kun svagt."

De gik nu ind med brudgomsfølget i kirken, hvor alle med musikken istemte den sædvanlige bryllupssalme.

På kirkegården stod der en stor mængde mennesker, som havde set på brudetoget og nu søgte at trænge ind i den lille, næsten overfyldte kirke. Nogle havde forsøgt derpå, men opgivet det, og slog sig nu til ro ved kirkestien, for at oppebie brudeskarens tilbagekomst.

På en ligsten ved kirkegårdsstien sad en gammel, købstadsklædt mand med et hæsligt forsviret ansigt og et bittert, hadefuldt blik. Han var lurvet klædt og så ud som et slags fornem betler, skønt den mine, hvormed han betragtede de forbigående, røbede et hovmod, der ikke syntes i stand til at bede om noget. Han sad på ligstenen med begge albuer på sine knæ; det gråhårede hoved, med den afslidte filthat over et gult, blussende ansigt, hvilede i hans hule hænder, mens han stirrede mørkt og næsten vildt hen for sig. Hans blik gjorde et uhyggeligt indtryk på enhver, der bemærkede ham, og de fleste veg uvilkårligt til side for ham. En anden købstadsklædt mand, med en lille, trivelig skikkelse, der så velhavende og særdeles vel tilfreds ud, blev pludselig opmærksom på ligstenmanden og ville ligeledes undvige ham; men den gamle rejste sig og greb ham ved ærmet, idet han skødesløst lettede på sin hat. "De behøver ikke at rende for mig, redaktør!" sagde han, "pest har jeg ikke endnu. De har dog før taget til takke med mit ringe selskab, den gang min pung stod Dem åben, da jeg gav de fede smause og hed *Manden på de tre Tønder* – he!"

"Hvad står til tjeneste, hr. agent?" spurgte den lille bogtrykker Olsen eller redaktøren, som han endnu kaldtes, synligt forlegen, "jeg har kun knap tid i dag –"

"De søger sagtens stof til en pæn spalte om den ædle greve og hans folkelige bryllup," mumlede den forarmede rigmand. "Bi

lidt, så vil De kunne tilføje, hvordan de ringeste folk har fulgt ham fra kirken og velsignet ham og hans brud med skrig og skrål! De så vel det rørende syn, da Hans Højvelbårenhed selv sad på bukken og svingede firhestepisken?"

"Nå ja! det har jeg intet imod, når det nu en gang morer greven, og han ikke vil betro sin brud til en mindre pålidelig kusk. Fire sådanne hingste skal der en dygtig hånd til at styre."

"Det er da også det eneste, han har lært!" mumlede den gamle med et udtryk af bitter foragt i det opsvulmede drukkenboltansigt, "men det forstår sig – han er en stormand efter folkets hjerte – han er den humane adelsmand, der er kammerat med pakket – det skal alle folk se og forbavses over! Han skammer sig ikke ved at gå til kirke på sin bryllupsdag mellem en fragtmand og en hønsekræmmer – haha! lad det endelig komme i bladet med fede bogstaver!"

"De gør ham uret, hvis De tror, han vil prale dermed, hr. Frandsen!" sagde redaktøren og gjorde mine til at gå, men blev nu ærgerlig over den gamles uforskammede hånlatter. "Mig gør De også uret, i Deres bitterhed mod alle mennesker, der har en hel kjole på!" vedblev han. "Tror De, jeg vil smigre nogen fornem eller rigmand? – Hvad jeg offentligt har sagt om grev Høg, var sandhed. Der er ingen veldædigere og liberalere godsejer i hele landet, og der er ikke tanke om aristokratisk hovmod i ham –"

"Ikke det? så er det vel af ydmyghed, han kører med topper og med de stolte hingste – og lader sine vogndøre endnu besmøre med sit dumme bomærke, nu da enhver skarnager jo har ret til det samme, når han er nar nok dertil? *Veldædig* er hr. greven til visse også!" vedblev han med et hadefuldt blik, "hvad siger De da, når De hører, at denne lovpriste hædersmand ikke har villet

låne lumpne tusind daler til en mand, der har kommanderet tre, fire tønder guld – til en mand, der kunne spørge, hvad den hele by kostede, hvori han var æret som en konge! – sådan en mand har han haft den uforskammethed at byde usle ti daler, som en almisse."

"Det var uforskammet til gavns!" svarede den lille bogtrykker med et tilbagetrængt smil, "han har nok ikke husket på, hvad De tit har sagt med rette: Havde Napoleon ikke villet erobre Rusland og agent Frandsen ikke villet sprænge lotteriet – havde de begge været store mænd til deres død!"

"Jeg er ikke død endnu!" råbte hr. Frandsen, "men De har ret! hovmod går for fald! – Jeg ligger nu i skarnet; men det er enden på legen med os alle – og en lille tue kan vælte et stort læs!"

Den gamles miner fortrak sig hæsligt, og han knyttede uvilkårligt sin hånd. Bogtrykkeren vendte sig om for at gå.

"Bi lidt, redaktør! Jeg skal give Dem mere stof til bladet i morgen!" sagde Frandsen og holdt ham tilbage. "Har De set vor forrige postdreng – peblingen fra fattighuset – ham, der beskyldte mig for at have forvansket et frierbrev – ham; der gav Deres ven Qvist de mærkværdige stokkeprygl – ham, der fik møllerlegatet og rejste udenlands! – Han er nu kommet hjem som en stor mand, den lømmel! – det hørte jeg i Møllekroen. Det var ham, der stod som en fornem herre ved vor velvise byfogeds side og kommanderede musikken. Han var ikke den, der skulle lette på sin hat for en mand, der har kommanderet fire tønder. – ha!" udbrød han heftigere og skar tænder, "trampe kunne jeg slige paddehatte under fødder! – og De, Olsen!" vedblev han med gnistrende øjne, "De, som drejer kappen efter vinden og nu blæser i basun både for ministrene og adelen og

alt det genipak, der vokser op af skarnet og kroer sig! – Dem kunne jeg have købt med krop og sjæl, da jeg var i min velmagt. De har mangen gang logret og krøbet for mig som en hund, jeg kastede ben til – og nu ved De næppe, om De vil agte mig værd at tage op af en rendesten –"

"Det har jeg dog gjort nogle gange, men nu fortryder jeg det rigtignok!" svarede den lille bogtrykker og skyndte sig fra ham med en dæmpet latter.

Den gamle så efter ham og knyttede hånden krampagtigt. "Bi!" mumlede han og rystede af forbitrelse, "I kan nok også få afgalet, alle I storhaner, der nu slår vingerne ud og galer på jeres møddinger! Jeg giver jer allesammen døden og djævelen! Gid jeg kunne sparke jer og den hele verden ud i et flammende dyb! – Gid der var en afgrund, som kunne opsluge mig selv og alt, hvad der lever!"

Han tumlede nu hen ad kirkestien og gik ned mod kroen ved vandmøllen. Her blev han stående på broen og så på det brusende møllehjul. De sidste solstråler spillede deri. Det glimrede som guld- og sølvstrømme mellem den snehvide fråde.

En møllerdreng sprang forbi og råbte drillende: "Ej, ej! ser De efter Deres tre tønder guld, hr. Frandsen! men så var det nok ikke vort møllehjul, men lotterihjulet, De skulle glo på!"

"Lykkehjulet! Lykkehjulet!" mumlede den gamle, "hm, ja! det ruller op og ned! – det suser og bruser! – det ser herligt ud! man bliver svimmel derved – man får lyst til at rulle med – op og ned! op og ned! – til man kommer ind i hjulet – til man males til støv – så er det forbi!" Han så en planke på den gamle bro, der var løsnet og gledet til side ved den megen kørsel denne

dag. Han sparkede til den, og der åbnede sig et dybt gab i broen ved hans fod. Han lo vildt. "Ret så!" mumlede han, "ruller et lykkehjul deri, så ligger hele stadsen! – så har den lille tue væltet det store læs – så kan de alle komme ned til mig – til det store lykkehjul der nede! Hør, det suser og bruser! det kalder mig ned til mine skatte – se, hvor det blinker der nede! – det er smeltet sølv! – det er kogende guld! – ha! jeg *må* der ned! – jeg må males om! – jeg er jo gammel!"

Han hældede sig dybere og dybere ud over det skrøbelige rækværk. – Det brast – og han var forsvunden. Møllerdrengen var atter for et øjeblik siden løbet ham forbi og havde hørt ham mumle, men var blevet bange for hans underlige miner og havde skyndt sig bort uden drilleri og uden at bemærke den løsnede broplanke. Han hørte nu heller ikke det skrig, der næsten overdøvedes af det brusende møllehjul, og som møllersvenden i lugen holdt for et ugleskrig.

Solen var gået ned på den korte januardag, inden brudevielsen var endt. Det begyndte at mørknes i kirken. Sundby lagde nu brudeparrets hænder sammen og udsagde kirkens velsignelse over dem.

Grevinde Camilla havde aldrig set så ædelt begejstret et udtryk i noget ansigt, som hun i dette øjeblik så i Sundbys. Han havde talt om den store, guddommelige kærlighed, der rent og skønt afspejler sig i ethvert dybt og inderligt kærlighedsforhold mellem mennesker. Med højhed og ro havde han beskuet og skildret de vekslende bevægelser i verdenslivet, for at føre de uroligt bevægede sjæle til freden i Gud. Han havde peget på gudsriget i den evige kærlighed, som det ringeste og det mest forladte menneske i Verden kan finde det i sit eget bryst, men

som med dobbelt herlighed kan udfolde sig, hvor fromme, rene sjæle mødes og optager gudlivets stille spejlbillede i deres samliv.

Hans ord havde gennemtrængt enhver, der hørte dem, med gribende magt. Han var selv dybt bevæget, men beherskede sin følelse med stille kraft.

Anton var kommet til at stå således, at Lises ansigt ikke var ham skjult. Deres blik mødtes ofte under brudevielsen, og nu var det ham, som det gådefulde i hendes dunkelblå øjne opløste sig i klarhed og inderlighed. Det vel bekendte barneansigt kom nu til syne og skinnede ud af det fint udviklede, ligesom forædlede åsyn. – Noget lignende måtte der være foregået med udtrykket i hans eget ansigt; for det var som Lise nu først rigtig havde genkendt den aldrig glemte legebroder.

Da endelig brudeparret forlod alteret og nu parvis ledsagedes af brudefølget gennem kirken, rakte Anton sin arm til Lise, og hun modtog den, idet en pludselig rødme forskønnede hendes kinder. De gik tavse gennem kirken og over den korte kirkegårdssti til pladsen uden for den store gitterport, hvor vognene ventede. Det var som de begge havde så uendelig meget at sige hinanden, men intet ord kunne komme over deres læber.

Anton fulgte kun Lise til brudens vogn, hvor den usædvanligt bevægede brudgom allerede med stille lyksalighed havde bragt Mariane til sæde ved siden af Camilla. Vilhelmine havde taget plads i sin faders vogn. Bruden var glad bevæget; hun omfavnede vekselvis sin kæreste veninde og sin nye, kærlige svigerinde. Magnus havde modtaget sin bruds og sine venners omfavnelser. Han svang sig nu atter på sin hestekonge-trone,

hvor hans plads, efter hans forsikring, nu var aldeles nødvendig. Han vidste af tjeneren, at kusken lå beruset i kroen. Tjeneren var sprunget op ved sin herres side. Magnus greb den mægtige firhestepisk og gav sin følelse luft – i et smæld, hvorved alle hestene stod på bagbenene.

Ferdinand var endnu ikke kommet til hest. Hans saddel skulle spændes fastere. "Var vi nu alle kun vel i brudehuset!" sagde han lidt urolig til englænderen, "det var et dumt indfald af Magnus med de unge hingste! Det fandens vandmøllehjul kan de ikke fordrage."

Sundby var trådt ud af kirken straks efter Anton og havde nu fået ham under armen for at gå ind med ham i sin præstegård. Der ville han blot aflægge præstekjolen og derpå indhente brudetoget i sin egen vogn tilligemed Anton. Han havde hørt grev Ferdinands ytring og studset. Inden Magnus endnu havde fået sine urolige hingste til at ophøre med deres dansen og springen i tøjet efter det stærke smæld, var Sundby kommet forud og havde med Anton nået broen ved vandmøllen. Hans hensigt var at ile ind i møllen og få folkene til at standse møllehjulet, til toget var kommet forbi; dog inden dette var ham muligt, hørte han og Anton larmen af brudevognen med de vrinskende hingste, og smælden af brudgommens pisk over de urolige hestehoveder. De måtte slippe hinanden og træde til side ved det skrøbelige rækværk. På broens venstre side, hvor Anton søgte at få plads, var rækværket højst brøstfældigt; her lå den løse broplanke henkastet ved siden af det farlige svælg, den havde dækket. Her var det vanskeligt at stå fast; men han så nu kun faren for de kørende. "Til højre!" råbte han, "broen er i stykker!"

Magnus havde hørt det og trak i tømmerne. Forløberne, som allerede trampede på broen, svingede noget til højre, men idet møllehjulet nu her rullede brusende tæt ved dem, blev de som rasende; de fnyste og stejlede. Sundby stod her næsten indeklemt mellem vognhjulet og det nyligt udfaldne stykke rækværk; men han stod fast som en malmstøtte. Han så, det blev umuligt at få hestene forbi det brusende hjul, og han råbte med en røst, som han ville opvække døde: "Stands møllehjulet! for Gud i Himlens skyld, stands det!"

Både mølleren og hans svend stod i den melede luge og betragtede vognen med de stejlende hingste. Det faldt dem ikke selv ind at standse møllen, og Sundbys kæmpestemme overdøvedes af hestenes trampen og den brusende vandstyrtning. Vognen stod et øjeblik stille midt på broen, mens de stejlende hingste, der nu både kunne se og høre hjulet, var nær ved at gå bag over. Magnus stod oprejst og slog forgæves ned på dem med vældige slag.

"Stands møllehjulet! – stands!" råbte Sundby endnu en gang ud over det brusende dyb, mens han udstrakte sin hånd imod det. I det samme vendte han sig og rev vogndøren op. Camilla, som sad ham nærmest, rakte ham hånden og steg ud. Hun var bleg, men syntes dog rolig. Hun slap ikke hans hånd, men så med tillid på den mægtige skikkelse, der her stod i præstekjolen beskyttende ved hendes side. Hun så nu tilbage i vognen for at få de andre ud med; men vogndøren var nu også åbnet på den anden side. Anton greb her Lise, som allerede var ude og havde sat sin fod ved det gabende svælg. Han bar hende over det og slap ikke hendes hånd, mens han også hjalp bruden ud på det eneste bræt, der adskilte dem alle tre fra vognhjulet og det

åbnede sluseværk. I samme øjeblik fo'r hestene frem og forsvandt med vognen, som et lyn, gennem hulvejen. – Møllehjulet var pludselig standset af sig selv, som ved et ubegribeligt mirakel. Møllerfolkene havde ikke rørt sig; de stod som forstenede af skræk i lugen og stirrede efter vognen med de vilde heste.

"Vi er frelste!" udbrød Camilla, "Gud bevare Magnus!" Hun skælvede, men holdt sig fast ved Sundbys arm. Han førte hende tavs over broen, mens de andre vogne nu kørte over den uden hinder. De var næsten alle tomme; de fleste bryllupsgæster var steget ud og gik over broen.

Anton havde lykkeligt ført både bruden og Lise over på vejen. De stod ligeledes stille, men endnu gennemrystede af skrækken, og støttede sig til hans arme.

"Anton! kære Anton!" hviskede Lise og drog atter vejret frit, "dig sendte Vor Herre til vor redning!"

Hendes navn fløj også fra hans læber, og hans arm omslyngede hende.

"Se!" råbte Mariane og sprang frem, "der kører Magnus ganske ordentligt op ad bakken – Gud ske lov!"

"Gud ske lov!" gentog Anton, og uden at vide det, havde han og Lise inderligt omfavnet hinanden. Deres læber var mødtes under det fælles udråb: "Gud ske lov!"

De kunne nu alle se vognen på toppen af bakken, hvorfra vejen drejede om til herregårdsalléen og det oplyste brudehus. Magnus var fuldkommen herre over sit firspand, men lod nu hingstene løbe rask fort.

"Han tror ved Gud, han har os alle tre i vognen!" råbte bruden og lo, "det er da en mageløs kusk, jeg har til brudgom! Det skal

han ikke dø i synden for!" – Mariane løb glad over vejen til Camilla. Tjeneren, som var sprunget ned, da hestene standsedes et øjeblik under bakken, havde lukket de åbnede vogndøre, men fundet vognen tom. Magnus var dog kørt fra ham uden at erfare hans opdagelse. Nu kom tjeneren tilbage og bekræftede, hvad man havde formodet. Skrækken blev hos de fleste afløst af latter. Camilla og bruden steg beroligede op i den nærmeste vogn, og Anton førte Lise sjæleglad hen til den næste.

"Velkommen hjem, Anton!" hviskede nu Lise med sin fordums gladeste barnestemme og trykkede hans arm til sit hjerte, "så havde du dog ikke rent glemt mig, fra jeg var lille? tak, tak for mit liv i aften! og tak for den lille hilsen med min due!"

Anton var så overvældet af glæde, at han næppe kunne tale. "Kæreste Lise!" hviskede han kun, "nu glemmer jeg dig aldrig i mit liv! – Hvornår må jeg sige dig alt – alt?"

"I morgen!" svarede Lise med et yndigt smil og steg ind i den vogn, de havde nærmet sig, hvor hun med glædestårer styrtede sig i Vilhelmines arme og rakte hånden til Kyng.

"Jeg kommer straks efter!" råbte Anton og ilede over vejen til Sundby. Han omfavnede sin alvorlige ven og fortalte afbrudt, hvad der var sket, og hvorledes denne dag og time var den lyksaligste i hans liv.

De gik nu glade tilbage mod præstegården, hvorfra de straks ville indhente brudetoget; men de standsedes ved en stor larm og folkestimmel uden for vandmøllen. Man havde opdaget den besynderlige grund til møllens pludselige standsning. Liget af et aldeles knust menneske var kommet op i hjulværket og havde standset det.

"Herre Gud! det er hr. Frandsen!" råbte møllerdrengen, "jeg så ham før stå og hælde sig ud over broen imod hjulet – han mumlede så fælt, og jeg blev bange. Han har sagtens været lidt drukken som sædvanlig."

"Gud være hans sjæl nådig!" sagde præsten og gik stille forbi med Anton. "Han har måske uden at vide det, været vor velgører i sin død og frelst mange dyrebare liv i denne time!"

Da Sundby og Anton kort efter samledes med brudeparret og alle de glade gæster i brudehuset, var der livlig musik og megen munterhed, især omkring brudgommen, som endnu stod noget slukøret og ikke rigtig havde forvundet sin forskrækkelse over brudevognens tomhed, som han først havde opdaget, da han holdt for brudehusets dør og sprang af bukken for selv at føre bruden ind i den festlige sal.

"Godt kørt, dogge!" sagde Ferdinand og klappede ham på den brede skulder. "Du har rigtignok aget din brud fra kirke som en karl!"

Alle lo; men Magnus, som nu først havde fået sammenhæng i det hele, fik i det samme øje på Anton og fo'r pludselig over ham som en bjørn, med begge de store hænder på hans skuldre. "Har jeg dig der, godkarl!" brummede han og rystede ham dygtigt, "er du kommet her hjem for at stjæle bruden ud af vognen for mig og gøre mig til nar for hende og dem alle på min bryllupsdag? – Du er da ikke stort bedre!" vedblev han og rakte Sundby hånden, "men du var dog manerlig og nøjedes med min søster. Du er desuden jo en hellig mand, hører jeg: – havde du ikke stoppet møllehjulet ved et ord af din mund, var det dog nok gået galt med de unge hingste. De løb lige til bakken – men nu er *det* forbi! Vi skal nok til bords!" Han sprang hen til sin

brud og førte hende til bryllupsbordet. – Lord Hardly bød sin arm til grevinde Camilla og anbefalede sin albaneserinde til Anton; dog lige over for dem fik Lise plads ved Sundbys side. Livlige blikke fløj over bordet, og alle var glade.

Sundbys glæde ved festen forekom dog de fleste besynderlig stille. Camilla var også usædvanlig tavs. Man frygtede for, at eventyret på møllebroen for stærkt havde angrebet hende. Hverken Anton eller Sundby talte til nogen om den ulykkelige selvmorder i møllehjulet, for ikke at blande denne uhyggelige forestilling i den almindelige glæde.

Ved bordet drejede samtalen sig dog mest om den sidste begivenhed. Ferdinand og englænderen var blevet standset af vognene ved broen og havde ikke engang kunnet se, hvad der foregik.

"Atter skæbne!" udbrød englænderen.

"Hvad om De kaldte det Forsyn?" sagde Sundby, "her var visselig en magt til stede, der var stærkere, end De ville naturkræfter og al menneskeforstand. Min bedrift ved denne lejlighed var i det mindste aldeles ingen. Hvad der skete, ville være sket alligevel –"

"Men havde hr. Knudsen ikke været," sagde bruden, "var både Lise og jeg sprunget lige ned i afgrunden."

"Jeg havde besluttet at blive siddende og dele skæbne med Magnus," sagde Camilla, "men –"

"Det burde jeg da vel snarere, som hans splinternye ægtemage –" sagde bruden, "men det må have været en større magt, der trak os ud af vognen."

"Skæbnen!" gentog englænderen, "eller, om De vil, hr. pastor!" henvendte han sig til Sundby, "Forsynet i det blinde, dumme

tilfældes skikkelse."

"I morgen vil byfoged Kyng kunne give os alle forklaring over denne dags mirakler," sagde Sundby. "I vor tid behøver vi dem sjældent anderledes."

"Danmark må endelig være et lykkeligt land," bemærkede lord Hardly, "når skæbnen her står under politiets specielle opsyn!"

Man lo og talte om andre ting, blandt andet om den totale måneformørkelse, som man kunne få at se, hvis man ville danse til kl. 5-6.

Kyng så alvorligt på Sundby og drog ham efter bordet ind i en anden stue. Kort efter forlod den ivrige embedsmand selskabet, for straks at foretage synsforretning og optage forhør angående det fundne lig i mølleværket.

Mens Magnus åbnede ballet med sin brud, og de flestes opmærksomhed var henvendt på dansen, stod Anton og Lise i et sideværelse, hvor lampelyset blandede sig med det klare fuldmånelys fra havevinduerne. Her havde de nu en lang, uforstyrret samtale, hvori de åndeligt gennemlevede alle de tolv år med hinanden, da de ikke havde set hinanden. Det var som de tvende livsstrømme, med alle deres lysglimt og skygger, med alt, hvad de havde tænkt og følt og lidt, rullede dem forbi med deres forskellige retninger. – Der fløj ofte lysfunker med de gensidige erindringer om deres barndomsliv fra den ene til den anden af de bevægede livsstrømme – til sidst samledes de, som ved et vidunder, ved det brusende møllehjul, der denne aften for dem havde været et virkeligt lykkehjul.

"Er det nu tid at stå her og snakke gammelt i måneskin?" afbrød dem endelig grev Magnus. "Nu skal I danse på mit

bryllup og snakke ungt! – nu hører hverken Mariane eller jomfru Lise til de duer, der flyver fra dansen med strandmågerne! – kom!" Han førte dem munter ind i dansesalen, og snart fløj de hen i hinandens arme blandt de dansende.

I Antons og Lises lyksalighed var kun Sundby, Vilhelmine og hendes fader indviede. Først på hjemvejen, da moder og datter sad sammen i månelyset i grevens vogn, som Jørgen red bag efter, betroede Lise sin moder, hvor lykkelig hun var. Men da hun efter denne sin mærkeligste fødselsdag var gået til ro på sit lille loftskammer i faderens hus, og Jørgen nu hørte, hvad Lise havde betroet sin moder i vognen, rynkede han den tykke pande og rystede på hovedet. "Det kan være godt nok med den lyksalighed, lille mo'er!" brummede han, "men det er dumme luftkasteller, som der aldrig kommer noget ud af. Lad nu vor landløber først om en halv snes år komme levende hjem igen fra troldene og djævelskabet udenlands og være så holden en mand, som jeg eller Hans Litsenbroder – eller så dygtig en spillekant, som hr. Skade, der dog nogenlunde kan tjene brødet til sig selv, – så – ja så skal jeg nok sige dig, hvad jeg så tænker!" Dermed pustede Jørgen sin prås ud, slukkede tannen med sine vædede fingre, trak sin hue ned over begge øren og sov.

Men Lises sjæl var så glad denne nat, at søvnen først kunne komme hende nær hen ad morgenstunden.

Sekstende kapitel

Da Lise vågnede på sit lille loftskammer i hønsekræmmerhuset den syvende januar, havde hun sovet fra den totale måneformørkelse, hvorom talen havde været ved bryllupsbordet. Så vel hendes forældre som deres nabo, Hans Litsenbroder og hans kone, havde dog været betimeligt oppe og set formørkelsen. Sidse havde gyst lidt ved det syn, men dog ment, at siden den store solformørkelse sidste 28. juli var gået så lykkelig af, og verden ikke var forgået, som Præke-Cathrine havde truet med, kunne vel måneformørkelsen ikke være så farlig. Det samme mente Hans og Jørgen. Med verden fik det også at gå som det kunne – bemærkede Jørgen patriotisk – når Vor Herre kun ville holde sin hånd over – Danmark.

For Lise var det, som enhver jordskygge, der kunne formørke hendes dage og nætter, var forsvundet. Hun genlevede nu atter på en glædelig tankeflugt i få øjeblikke de tolv adskillelsens år med Anton, og det var hende, som deres sjæle aldrig havde været adskilte. Om den nye, lange rejse havde han intet ord talt. Den kunne dog vel opsættes, mente hun; men skulle han også rejse næste dag og så blive borte mange år igen, vidste hun dog nu, at han aldrig mere ville glemme hende. Tanken om rejse og skilsmisse blandede vel en del vemod i hendes glæde; men denne dag skulle de mødes endnu en gang ved det store anden-dags-bryllup på Høgholm. Denne vished bragte atter glæden til overvægt i hendes sind.

Lise og hendes forældre skulle først om eftermiddagen hentes til anden-dags-brylluppet af byfoged Kyng; men inden Lise om morgenen var kommet ned i forældrenes stue, holdt

Kyngs vel bekendte vogn for Jørgens hus, og ikke alene byfogeden steg ud af den, men Anton sprang ud fra den anden side og omfavnede både sin moster og hendes mand så voldsomt, at de næsten troede, han var fortumlet i hovedet.

"Nå, nå!" brummede Jørgen, "riv ikke hovedet af mig! – Så tidligt har du vel ikke fået en donnert! Jeg kan nok vide, hvad der er på færde. – du ved nok, du er min kæledægge, du landløber! og nu mener du sagtens, jeg skal sige ja og amen til hvad du og et andet barn måske kan hitte på; men derom tænker jeg som så – dog kom nu først ind under tag, krabat! og De med, hr. byfoged! Jeg ved nok, De vil holde med den landstryger, hvor klog og forstandig en mand De dog ellers er – men kom nu kun ind begge to, siger jeg, så kan Karen nok sige os, hvad det egentlig er, jeg tænker om de dele, og hvad jeg forklarede hende i aftes!"

Hans Litsenbroder havde set vognen komme. Anton havde nikket til ham og hans kone, og næppe var de andre kommet ind i stuen, før Hans stod midt iblandt dem og knugede Antons hænder. Han havde sin kone og begge børnene med. Anton måtte allerførst kysse "knoldene" – sagde han – og så Sidse med, "for gammelt venskabs og *smørrebrøds* skyld!" Hun havde nemlig sørget for hans frokost, da han var postdreng.

I den alvorlige Kyngs ansigt var der denne dag en usædvanlig bevægelse. Det var som der ville fremtræde noget vådt i hans altid tørre øjne, og som der var noget, der hindrede ham i at få de klare, besindige ord frem, der svævede på hans læber. Der var en blanding af følelse i hans juridisk tørre embedsmine, som han syntes at finde upassende. Han rømmede sig nogle gange og lagde nogle papirer på bordet. Endelig udbad han sig

et øjebliks opmærksomhed på noget, han på embedsvegne havde at sige – og alle tav.

"Inden vi hører dine og din gode kones tanker, Jørgen," tog han nu ordet, "vil jeg, som vor ven, Anton Knudsens forrige værge og tillige som hersteds *notarius publicus*, forelægge jer nogle dokumenter, som vedkommer alle parter, også dig, Hans Litsenbroder, samt din ægteviede hustru og dine børn. Du kom som du var kaldet!" Han overrakte nu Jørgen og Hans hver et dokument, med flere underskrifter og segl, og det varede noget, inden han kunne gøre dem begribeligt, at det var et par tinglæste og lovligt affattede gavebreve, der gjorde dem begge til meget holdne mænd og satte dem i stand til betydeligt at udvide deres næringsdrift.

De gjorde begge store øjne, og deres ansigter blev strålende; men de stirrede på dokumenterne, som de havde møje med at stave, og kunne kun ikke forstå, hvor denne pludselige lykke kom fra.

"Den kommer nærmest fra Vor Herre og dernæst fra en gammel ven af os alle, som forresten kun er 26 år gammel," vedblev Kyng, "og som I har taget jer af og været gode imod, da han var en fattig dreng. Nu har han en del år tumlet sig om i verden med de gaver, Vor Herre har givet ham, og er kommet her hjem som en rig mand, efter hvad vi her kalde således. Han har desuden godtgjort, hvad der er bedre, end al anden verdslig lykke, at han er et dygtigt menneske. Han forstår en kunst, som agtes og æres højt af alle dem, der kan fatte den, og som kan glæde og opløfte utallige sjæle, som ingen dom eller begreb har derom. Han har allerede længe været det, man kalder en berømt virtuos; men den slags berømmelse, der dog altid er

flygtig og som oftest forleder til det selvbehag, vi alle har vor del af – den berømmelse, siger jeg, har han nu givet afkald på – tildels af nødvendighed – hvad jo altid er grund nok – men dog fornemmelig for hvad der i hans fag har en fastere og dybere rod og varigere mindesmærker. Den højere kunst, han dyrker og allerede har leveret mesterværker i, anser han sig dog endnu – og måske altid – for en lærling i. *Den* kunst, som er hans rette kald af Vor Herre, vil han nu fremdeles uddanne sig i, ved en ny, lang kunstrejse til fremmede lande, men dertil behøver han først og fremmest en tro og kærlig ledsagerinde, der deler hans begejstring, og som fra hans barndom har været ham inderlig kær, og hende glæder han sig ved at have genfundet i vor kære Lise. – Hvor er hun? – *der* står manden, jeg taler om!"

"Hvad er dette?" spurgte Jørgen forbavset, "er Anton den rige fugl Føniks, hr. byfogeden snakker så pænt om, og som nu er fløjet hjem og ligesom overdrysser os med guldkorn fra sine vinger – og er det ham, byfogeden nu vil bejle for til vor datter?"

"Det kan jeg nok selv!" udbrød nu Anton, "der kommer hun – jeg ved vel ikke, om hun kender mig nok endnu – vi har været så længe fra hinanden; men i går –"

Lise trådte nu ind og blev stående, blussende rød, ved dørtærsklen, da hun så Anton.

"Det er den berømte fugl Føniks, min datter! som kommer susende og brusende med politiet for at forgylde os og fri til dig!" sagde Jørgen. "hvad siger du? – gør som jeg og tænk længe, før du svarer! eller lad din moder – dog nej! det går ikke an! – du må selv både tænke og svare! Det er kun et lille ord: *Ja*! eller *nej*! Men der hænger et helt liv derved, så at sige – ikke sandt, lille mo'er?"

Karen nikkede alvorligt.

"Sig *ja*! kæreste Lise! betænk dig ikke!" udbrød Anton heftigt og greb hendes hånd, "vil du være min og nu følge mig til min dødsdag?"

"*Ja!* til der ingen dødsdag er mere – til tusind år er som en dag! – og så evindelig!" svarede Lise og sank i hans og forældrenes arme.

Der blev nu stor glæde i Jørgens lille hus. Lise og Anton gik fra favn til favn. Men Jørgen rømmede sig med en betænkelig mine, som han tænkte på et fyndigt ord eller en indsigelse. Det gik ham dog som sædvanligt: det var ham en indviklet sag, og han så på Karen. Hun tog glad og hjerteligt ordet og velsignede de kære børn; men Jørgen rystede på hovedet: – det var dog ikke denne gang alt, hvad han mente, og der trak store skyer op på hans pande.

Byfoged Kyng havde imidlertid rent glemt embedsmanden, og hans glæde var som den lykkeligste faders.

"Efter hvad jeg hører," tog Hans Litsenbroder ordet, "brænder jeg nok inde med, hvad jeg her har i lommen. Det er et brevskab til vor gode, kære Anton. Jeg skulle have bragt det på posthuset i dag, og vor gamle, store brumbas skulle have besørget det sikkert i Antons hænder i morgen tidlig. Se! her er det! Største delen kommer fra Lise, men fra Jørgen og Karen dog også, på en måde, og jeg har fået lov til at få en lille skilling i lauget. Vi troede såmænd du var en allerkæreste, velsignet og ganske udmærket – stodder. Denne vor fattige sparebøsse råder du nu dog for, Anton! Vi rige folk er nu meget for storsnudede til at tage den tilbage; men du skal have lov til at give den til nogen, der trænger mere til den."

Anton havde åbnet det tykke pengebrev og læste dets korte indhold: *Rejsekasse, efter ringe lejlighed, til Anton Knudsen, fra gamle, gode venner*.

Han hørte sammenhængen, og det rørte ham. Det blev straks besluttet, at denne hjertegave, med et tredobbelt tillæg af Anton, skulle skænkes til fattighuset, hvor Anton og hans forældre havde været underholdt. Det blev overdraget til byfogedens besørgelse, tilligemed et taknemmelighedsminde fra dem alle på de gamle, gode møllerfolks grav.

"Men dermed er den historie skam ikke ude!" udbrød nu Jørgen pludselig med et barsk ansigt, "har jeg en gang solgt mit barn til de døde og fået hende igen af Vor Herre – så sælger jeg hende nu ikke anden gang til en rig og levende landstryger, hvor kær jeg så kan have ham, fordi han nu både vil og kan forgylde os allesammen! Forstår I det?"

Alle så forbavsede på den voksende strenghed og bestemthed i Jørgens store, ærlige ansigt, og den smerte, der synligt var blandet i hans barskhed.

"Skulle jeg lade vor Lise rejse fanden i vold med ham til Itallieland," vedblev Jørgen, "eller til en anden verden, som Hans kalder det, hvad hjalp os så al verdens rigdom og herlighed? Nej, det bliver der intet af!"

"Om to år kommer vi med Guds hjælp tilbage, og så bliver vi her for bestandig!" sagde Anton. "Vær nu dog rimelig, kære, gamle fader!"

"Det er dig, der er urimelig og gal!" brummede Jørgen, "kan du ikke frygte Gud og blive i landet, som det hedder i vor børnelærdom? – hvad skal I eller noget kristent menneske der ovre, hvor der både er skorpioner og slanger og hekse og pavst

og troldpak? Har du ikke længe nok været i ellefolks eller troldpaks vold? Skal du nu tage vort eneste barn fra os gamle, for at føre hende til det djævelspak i de fortryllede lande?"

Det var ikke til at tænke på at bringe Jørgen til at forstå, hvortil en kunstrejse var gavnlig. Om han end gav efter, hvad faren for trolddommen angik, det var og blev ham en tåbelig og fordømmelig grille; men da til sidst både hans kone og Lise faldt ham om halsen og kyssede ham, kunne han ikke længere stå imod. "Nu vel!" brummede han, "så får I da rejse, når I har haft bryllup! Men før majdag kan vor mo'er sagtens ikke blive færdig med udstyret. Så vil jeg bygge huset om, mens I er borte, for at forslå tankerne, og få mig et hønsehus, som der ikke er mage til i verden – og unge Blis skal få en kammerat, og mine høns skal kagle, så man kan høre det landet over! Kommer du så hjem, Anton! som en rigtig stor mand – for stort skal det jo altid være, når der skal snakkes om os i verden – så – nå ja, så tænker jeg – ja, hvad var det nu, lille mo'er?"

"Så tænker du nok, Vor Herre lader os samles her med glæde –"

"Ja vel! det tænkte jeg," vedblev Jørgen, "men jeg tænkte mere end som det! Hør, Anton! nu ved jeg det! – når du så kommer hjem med Lise, som en stor mand, og du så hører snakke om *Danmarks store hønsekræmmer*, ligesom det hedder om jer spillekanter og om skrivere og dukkemagere – så ved du, hvem den mand er!" Jørgen knejsede lidt ved den stolte tanke og slog sig til tåls.

"Det er i sin orden," sagde Kyng alvorligt, "at enhver begavet natur stræber efter at blive det bedste og selv det største, Vor

Herre har givet ham evne og kald til, og det vil ingen af os hindre Anton i."

"O! så får jeg dog det dejlige land at se, som jeg så tit har drømt om!" udbrød Lise. "Ak! det er nu alt sammen som vort gamle børne-eventyr i hønsegården – husker du, Anton? du var prinsen –"

"Og du prinsessen!" afbrød han hende, "og hende vandt jeg med det halve rige –"

"Men hvor blev den røde vogn med de røde heste af?"

"Den udeblev jo ikke heller!" svarede han, "når eventyret bliver sandhed, bliver sandheden atter eventyrlig. Det røde hus, jeg fører dig til, har vi tit set et spejlbillede af på vor efterårs-skyhimmel. – Det er kunstens og kærlighedens feslot både i det skønne Italien og her hjemme. Guldvognen og guldhestene har virtuosen hentet til os i det guldets og trældommens frihedsland, jeg aldrig mere vil besøge, men," vedblev han og knugede Lises hånd til sit bryst, "er al rigdom og storhed i verden også drøm og skuffende eventyr – kærligheden er dog evig og sand – én herlighed skuffer ikke! det er det *hele* rige i os, hvorom Sundby talte så smukt i går. Derpå pegede også min gamle professor, uagtet al hans bitre ironi; han havde understreget et sted i sin Bibel – det har vi hørt så ofte; men må jeg ikke nok sige det, uden at nogen tror, jeg vil gå Sundby ind i embedet?"

"Lad os høre det sted!" sagde Karen, "jeg tror næsten, jeg gætter det – eller har du ikke skrevet det en gang til mig, da du var hos ham? Var det ikke de ord: Søger først Guds rige og hans retfærdighed! så skal også alt det andet blive eder til del!"

"Ganske rigtigt!" sagde Anton, "Gud velsigne ham for det fingerpeg!"

"Og for hvad han sagde dig om den *glinsende påfugl*!" sagde Karen.

"Og om *Faustinas* farlige *øjne*," hviskede Lise.

"Ak ja! Gud velsigne ham for det alt sammen!" vedblev Anton: "om det end hidtil var forgæves sagt – han var mit livs advarende profet – Gud glæde hans sjæl!"

"Du skulle været præst, Anton!" afbrød Jørgen ham med en dybsindig mine, "det synes mig næsten, du har anlæg til, hvorvel du nu dog nok er en meget større musikmester end selv hr. Skade. – Til præst duer jeg ikke," vedblev han, "til rigsdagsmand og minister ikke heller – men," han knejsede noget, idet han tilføjede: "jeg er hverken forfængelig eller storagtig, fordi jeg nu er en hovedrig mand efter ringe lejlighed – men det siger jeg jer! Byfogeden har ret! – det er en ærlig sag, at enhver, der er *begavet* – hm ja – begavet med fornuft og fri vilje og bestemt til – nå ja! – hvordan var det nu? – at ethvert ordentligt menneske vil blive til det bedste og største, Vor Herre har udrustet ham til – og vil du en gang unde mig en gravsten, Anton!" vedblev han ganske rørt, "så skal der ikke stå anden læsning på hende, end hvad jeg både har tænkt og sagt i dag, og uden at Karen har hjulpet mig: Mit ærlige navn skal der kun stå, og så – ja hvad var det nu, lille mo'er? – nej, bi! nu ved jeg det – mit ærlige navn helt ud – mener jeg – og så: Fred med hans sjæl! skal der stå – han var *Danmarks store hønsekræmmer*!"

Anton rakte sin ærlige svigerfader hånden med et kærligt smil i det bevægede ansigt. Lise kyssede hans rynkede hånd og hans store kinder.

"Og jeg skal stå brud første maj som bondepige, lille fader!" sagde hun, "du skal se, det er din egen Lise, din rigtige datter, der blev eventyrprinsens brud – og flyver kun et par somre bort med denne fugl Føniks."

Det var nu en festdag i Jørgens hus, og om eftermiddagen kørte de alle til Høgholm.

Da man ved det store, folkelige anden-dags-bryllup på Høgholm havde drukket Antons og Lises skål, som grev Magnus havde udbragt med en fyndig tale på seks ord, rejste magister Stær sig og føjede nogle højtidelige ord dertil i sine gamle, nu salige forældres navn. Deres kærlige ånder, sagde han, glædede sig nu vist med ham og Vilhelmine over deres elskede plejebarns og den unge, højt begavede mands lykke, som en gang havde været hans kæreste discipel.

Anton følte sig gennemtrængt af taknemmelighed for al den rigdom og glæde, fred og velsignelse, der var udstrømmet til ham og Lise fra det uudtømmelige kærlighedsvæld i så mange trofaste sjæle. Han tænkte både på de døde og de levende, og hvad han kun troede at kunne udtrykke, som han følte det, i toner, søgte han nu dog også at give luft i ord. Han nævnede det betydelige indtryk, hine ærværdige gamles liv og personlighed, selv ved deres tilværelse alene og gennem andre havde haft på ham, og han glemte ikke, hvad de dræbte, ærlige møllerfolk havde gjort for ham og Lise. Han erindrede de mærkelige dage, han havde oplevet med grev Magnus og hans broder, så vel som hvor mægtigt Sundby og grevinde Camilla havde indvirket på hans indre liv. Hans hjerte strømmede over af taknemmelighed

og glæde, idet han talte til Kyng, til Vilhelmine og til Stær, hvem han lykønskede til hans nylige ansættelse som sognepræst i Lundeby, og han glædede sig nu ved at have set det fredens og kærlighedens fristed, midt i det uroligt bevægede verdensliv, som dette de velsignede gamles hjem altid havde været og nu fremdeles ville blive. Han hilsede og takkede for sin lykke ikke blot sine nærmeste venner – hvorved han nikkede til Hans Litsenbroder og Lises forældre – men hele det folk og det fædreland, som det var hans stolthed og glæde at tilhøre. Han takkede enhver trofast landsmand, der med dåd, med ord eller med tanke, havde bidraget til at bevare det åndens liv, der med Guds hjælp aldrig skulle slukkes. Han hilsede og takkede de unge, brave krigsmænd, han atter her så, og som han vidste havde delt æren med de unge grever og med så stor en del af Danmarks ungdom i kampen for den frihed og fred, vi nu glædede os til, hvorvel der endnu hang skyer på vor himmel. Idet han rakte Hans Litsenbroder og Lises forældre hånden tilligemed de unge bønderkarle, de stod iblandt, så han mange, der havde kendt ham i deres fælles barndom og nu kom ham jublende i møde. Han så flere forældre, som han vidste havde tabt sønner i krigen, men hvis øjne strålede ved hvert ord, de hørte om, hvad der i de sidste år var sket, og han priste de fædre og mødre, som atter i den sidste tid havde givet fædrelandet en helteslægt. Uden at opløfte bonden over nogen anden brav mand i landet, priste han dog sin lykke ved at være født i den ringhed, hvori han tidligt kunne se og kende de gamle, uslebne ædelstene i vor folkenatur og høre de toner, der ligesom skjulte sig i folkesjælen og ventede på befrielse. Han ønskede en gang at kunne vise sig sin herkomst værdig, om ikke som kriger eller

jorddyrker, så dog som en fredens tolk for den ånd, der går gennem folkelivet, så vel i den simpleste kæmpevisetone, som i sejrssangen og i sværdenes klang. Idet endelig hans øje faldt på englænderen, der med dyb kunstsans nylig havde givet hans kunstnerånd et frisk opsving, fløj der også i hans livlige stemning et begejstret ord til ham om hans med Norden og dens ånd beslægtede fædreland, hvorfra Shakespeares store ånd havde givet poesien og derved al anden kunst et nyt liv i alle lande. Han så her en fremmed, sagde han, der havde bestyrket ham i håbet om en stor tonernes, såvel som ordets kirke, der hvælvede sig over den hele kristenhed, og hvori hver enkelt folkeånd en gang skulle mødes med den store, lutrede og befriede verdensånd.

Englænderen rejste sig med et "leve" for det folk, han her glædede sig ved at være gæsteven iblandt, og "som både ved livets og åndens bedrift indtog så hæderlig en plads blandt Europas dannede folkefærd."

Sundby, som den hele aften havde set ud som en stille glædens og kærlighedens apostel, bad pastor Stær overlade ham den glædelige forretning, næstkommende første maj at vie Anton Knudsen og hans brud, hvorimod han bad ham, samme dag at lyse kirkens velsignelse over et andet, højst lykkeligt brudepar – pastor Sundby og grevinde Camilla Strahl, født Høg.

Denne nyhed, som Camillas brødre havde vidst den hele dag, men som herved udbredtes, vakte almindelig glæde. Grev Magnus lod musikken blæse en fanfare, mens han greb sin søster ved den ene arm og Sundby ved den anden og førte dem ud i den store, gransmykkede dansesal, hvorfra lysningen nu

skinnede igennem de opladte døre, og hvor mange af Sundbys sognefolk ventede på dem. Her lagde han deres hænder i hinanden og lod den gamle sognefoged føre ordet. Med rørende simpelhed og hjertelighed bragte denne olding dem menighedens lykønskning og velsignelse.

Nu fik festen et forhøjet liv. Sundbys og Camillas tak kunne næppe høres for jubel. Dansemusikken begyndte med en komposition af Anton, hvori den såkaldte "store kæde" var optaget, som han anså for vor oprindelige nationaldans. Han havde lagt den gamle, bekendte folkemelodi til grund, men havde omdannet den til et musikalsk maleri, hvorigennem hele folkets historiske liv, med alle de folkeligste toner, der havde betegnet det, i den herligste harmoni var sammensmeltet til en stor, gribende helhed. I denne kædedans, hvori så vel gamle som unge og selv børnene deltog, så han et storartet billede på den enighed og kærlighed, der til alle tider har sammenholdt folket, og hvori enhver ny, forbifarende slægt ligesom samles med alle forbigangne og tilkommende slægter, der kun forenede udgør *folket*.

Næsten enhver, der hørte denne musik, følte sig mægtigt grebet deraf, selv de, der ikke kendte alle de hentydninger til ældre folkesange og de derved fremkaldte stemninger og historiske erindringer. Den kunstkyndige englænder var henrykt, og de musikalske venner af den gamle professors skole lod Antons geni vederfares fuld ret. Musikken faldt endelig ind i glad, ungdommelig jubel. Den store kæde opløstes i en hvirvlende glædesdans, og de gamle trådte ud.

Mens grev Magnus nu atter svingede sin brud i spidsen for den raske ungdom, ledsaget af sin broder og hans muntre frue,

trådte Sundby med Camilla og Anton med Lise hen til de åbnede havesalsdøre for at se den festbelysning, der tildels af grev Magnus selv her var foranstaltet, i forbindelse med en prægtig "veranda".

I en smuk opstilling af alle de blomster, der kunne skaffes fra haven og drivhusene, stod Danmarks rigsvåben i en glimrende belysning, omviftet af et stort dansk flag mellem begge de andre skandinaviske, hvortil måske for englænderens skyld, lidt usymmetrisk var føjet det engelske. I rigsvåbenet var nældebladet og den ene slesvigske løve dog overklinet med sort, gennemsigtigt flor, som efter grev Magnus' fortolkning kun skulle betyde så megen sorg og fortrydelse over oprøret, som tiden og stemningen tillod. Skjoldet holdtes, som sædvanlig, af de to vildmænd; men de vare næppe kendelige. Skæggene havde de beholdt, dog noget moderniserede; men de havde fået klæder på. Den ene var klædt som *Bissens* danske landsoldat; han havde sin bøsse ved foden i stedet for køllen, og holdt med begge hænder på skjoldet. Den anden vildmand var klædt i en fantastisk, gammeltysk dragt, der dog var i færd med at falde af, og havde ligeledes sin afskudte bøsse ved foden. Han holdt kun løseligt med den ene hånd ved skjoldet og strakte den anden hen for sig i en retning, som gjorde det uvist, om det var efter hans kammerats hånd eller den nedlagte bøsse, han udstrakte den. Under dette billede stod der en forandret linje af: *Danmark, dejligst vang og vænge*:

Led! kom nu i lave!

til ære for Sundby og Camilla, så vel som for Anton og Lise, var der i hast blevet opsat begyndelsesbogstaverne af deres navne af store vidjegrene og behængte med farvede lamper. Under

hvert af damernes navnebogstaver stod de smukkeste blomster omkring et par hvide duer med røde bånd om ben og vinger. Under Sundbys navn stod der en stor opslået bog. Under Antons navn stod der over kors en lille hyldefløjte og en hæsselkæp. Underskriften havde Lises fader været behjælpelig med. Der stod med kridt hans gamle formaning til Anton:

Fromme som duer – men ben i næsen!

Da Sundby så dekorationen med våbenet, sagde han: "Nå ja! Magnus har ret! videre er vi ikke kommet endnu. Dog, med Guds hjælp, det vil klares!" vedblev han, og hans åsyn lyste. "Lad verdensånderne kalde sig hvad de vil – nødvendighedens eller frihedens magter – statsidé eller folkeånd – videnskab eller kunst – de skal alle forenes en gang i en stor og herlig gruppe, og over dem alle skal da svæve den ånd, der jo også i enkeltlivet forener hjerter og sjæle i den store, evige kærlighed!" Han og Camilla omfavnede Anton og Lise.

Magnus kom nu til. "Bravo!" råbte han, "kom med, Mariane! og hej, du Ferdinand! kom her hen med din lille frue! Sundby laver et tableau, og vi må alle være med! – og så vil jeg holde tale!" Under en jublende fanfare udråbte han et eneste mægtigt hurra "for gamle Danmark og for alle, både unge og gamle, der mente det godt og gjorde hvad de kunne, hvad enten de var store eller små!"

Hurraråbet rungede gennem alle sale, og gladere ansigter har næppe været set i Danmark hin syvende januar 1852, mens jordskyggen om morgenen ganske havde formørket den romantiske måne, og så mange indre og ydre formørkelser endnu gjorde glæden i Danmark blandet, efter de tre mærkeligste bedriftår i vor historie.

Den første maj stod det dobbelte bryllup. – Anton og Lise begav sig samme dag på rejse til Italien.

"Nu ved jeg, hvad jeg skal i verden!" hviskede Lise, da hun stod rejseklædt og rakte Anton hånden for at følge med ham til rejsevognen, "jeg skal udsynge din og min sjæl, forenede i fulde, klare toner – jeg skal med dig søge de grundtoner, hvori selv de fjendtlige sjæle i verden kan samles i Gud."

Jørgen rystede på hovedet, men fandt sig i skilsmissen, siden det nu ikke kunne være anderledes.

Alle deres venner tog kærlig og bevæget afsked med dem.

Da Sundby rakte Anton hånden til afsked, mens Camilla trykkede Lise til sit bryst, var det som hele deres samliv stod for ham i et mangefarvet billede, hvori også en skøn og rig fremtid afspejlede sig. "Hvad du søger langt borte i de dybe kirketoner fra en forsvunden tid, kære Anton!" sagde han, "det ville du søge forgæves, hvis du ikke, med Guds hjælp, havde fundet ordet og harmonierne dertil i dit eget livstema, i din kærlighed og i dit eget folk. De *gemte* livets og åndens grundtoner, hvis fremdragelse gennem kunsten blev dit livs opgave, er de samme på anden måde for os alle. Det er vingesusen af den evige sandheds og kærligheds ånd. Den svæver endnu – som Camilla en gang sagde – over ethvert kaos, der skal blive til en verden – og, visselig! den rører sig i hver folkenatur, der skal høre til Guds rige!"

Om "Landsbybørnene"

Forfatter: B. S. Ingemann (1789-1862).
Org.udgave: *Landsbybørnene – Nytids-Roman*. C. A. Reitzel, København 1862.
Denne udgave baseret på: B. S. Ingemann: *Landsbybørnene. Tidsroman i fire Dele.* 8. Oplag. Gyldendalske Boghandel / Nordisk Forlag, København og Kristiania 1913.
Redigeret af: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7979-917-2

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-152-7 (Ølstykke 2008).

www.ebib1800.dk

Note 1: **Per Gantes genvej:** En omvej. *Red.anm.*

Note 2: Den, der taler ilde om kærlighed, siger en usandhed!

Note 3: Den, som går sagte – går sundt!

Note 4: Den, som går stærkt, – går i døden!

Note 5: **Fra Diavolo:** Broder Djævel, navnet på en bekendt røver fra den første franske revolutionstid, som havde været munk.